HÜSNÜ MAHALLİ

FİLİSTİN BENİMDİR

KIRMIZIKEDİ

HÜSNÜ MAHALLİ

FİLİSTİN BENİMDİR

ORTADOĞU'NUN KANLI TARİHİ

KIRMIZIKEDİ

Hüsnü Mahalli

Suriye'nin Cerablus kasabasında doğdu. Liseyi Halep'te okuduktan sonra üniversite eğitimi için İstanbul'a geldi. Gazetecilik ve Halkla İlişkiler bölümünden mezun olduktan sonra Radyo Televizyon bölümünde yüksek lisans yaptı, sonra da Uluslararası İlişkiler dalında doktorasını aldı.

Gazeteciliğe 1977 yılında rahmetli İsmail Cem'in sahibi olduğu *Politika* gazetesinde başladı. Geçen 43 yıl içinde bir çok Arap, uluslararası ve Türk gazete, radyo, ajans ve televizyonunda çalıştı. Bu süre içinde bölgemizdeki tüm savaşları izledi, bir çok ülkeye gitti ve onlarca liderle tanışıp söyleşiler yaptı.

2011 Arap Baharı'ndan tüm gelişmeleri anlatan yedi kitap yazdı. AKP'nin Suriye müdahalesine karşı çıktığı ve sert eleştirdiği için 13 Aralık 2016'da göz altına alındı, iki gün sonra tutuklandı ve beş buçuk yıl hapisle cezalandırıldı.

Bu süreci *Kelepçe* adlı kitabında anlattı.

Halen Korkusuz gazetesinde ve bazı Arap gazetelerinde köşe yazarlığı yapıyor ve zaman zaman televizyonlarda Türkiye ve bölge gelişmelerini anlatıyor.

KIRMIZIKEDİ

Kırmızı Kedi Yayınevi: 1304
İnceleme: 112

Filistin Benimdir
Hüsnü Mahalli

© Hüsnü Mahalli, 2020
© Kırmızı Kedi Yayınevi, 2020

Yayın Yönetmeni: Enis Batur

Editör: Mehmet Ali Güller
Kapak Tasarımı: Cüneyt Çomoğlu
Sayfa Tasarımı: M. Aslıhan Özçelik

Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni alınmaksızın hiçbir şekilde kopyalanamaz, elektronik veya mekanik yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

Birinci Basım: Ekim 2020, İstanbul
ISBN: 978-605-298-709-4
Kırmızı Kedi Sertifika No: 40620

Baskı: Pasifik Ofset
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1 Baha İş Merkezi A Blok Kat: 2
34310 Haramidere/İSTANBUL
T: 0212 412 17 77 Sertifika No: 44451

Kırmızı Kedi Yayınevi
kirmizikedi@kirmizikedi.com / www.kirmizikedi.com
facebook.com: kirmizikediyayinevi / twitter.com: krmzkedikitap
instagram: kirmizikediyayinevi
Ömer Avni Mah. Emektar Sok. No: 18 Gümüşsuyu 34427 İSTANBUL
T: 0212 244 89 82 F: 0212 244 09 48

Hüsnü Mahalli

FİLİSTİN BENİMDİR

Ortadoğu'nun Kanlı Tarihi

KIRMIZIKEDİ

İÇİNDEKİLER

1- Bana göre:.....9
2- Konumuz Filistin.....10
3- Dünyanın merkezi.....11
4- Dede-torun ilişkisi.....14
5- Yahudiliğin tarihi.....17
6- Gizemli sandık.....20
7- Kutsal kitap günümüze nasıl ulaştı?.....24
8- Bazen din bazen de efsane.....41
9- Din mi, ırk mı?.....44
10- Peki kim bunlar?.....50
11- İslam ve Yahudiler.....53
12- İsrâ, Miraç ve Kudüs.....64
13- Hıristiyanlar Yahudileri neden sevmez?.....68
14- Romalılar Kudüs'te.....78
15- Araplar ve diğerleri.....81
16- Filistin ve Filistinliler.....86
17- Haçlıların Filistin ilgisi.....88
18- Filistin fatihi Selahaddin.....91
19- Osmanlı'da Filistin sevdası.....95
20- Osmanlı ve Yahudiler.....101
21- Sabetay Sevi macerası.....109
22- Jön Türkler ve Yahudiler.....114
23- Abdülhamid ne yaptı?.....117
24- Atatürk'ün Filistin ilgisi.....134
25- İlk ihanet.....139
26- Sıra İngiliz işgalinde.....144
27- Filistinliler ne yaptı?.....149
28- Yahudilere kıyak.....153
29- İsrail'in kuruluşu ve İngiltere.....157
30- Siyonist terör örgütleri.....161
31- Filistinliler satıp kaçtı mı?.....164
32- Osmanlıyı arkadan kim vurdu?.....171
33- Siyonizm denilen bela.....177
34- Müthiş ikili.....191
35- İlahi aşk.....194
36- Yahudi ülkesi ABD.....201
37- Politikada etkili olmak.....207
38- Soykırım oldu mu?.....223

39- Filistinliler ve Hitler 239
40- Baş suçlu BM 247
41- İsrail BM'yi tınmadı....252
42- Türkiye ne yaptı?....261
43- Avrupa iki yüzlü....270
44- Camp David ve Enver Sedat....287
46- Kara Eylül ihaneti 297
47- Madrid'den Oslo'ya 301
48- Zor barış....306
49- İsrail'de siyaset....308
50- Demokrasi ne alemde?....314
51- Din devleti İsrail....317
52- Dinciler her yerde 320
53- Muhafazakârlar her yerde 336
54- Hasidik Yahudiler....341
55- Irkçı duvar 346
56- Barışı isteyenler de var....350
57- Arap partileri ne yapar?....352
58- İsrail ordusu ve politika 357
59- Sabıka kaydı 364
60- Yahudiler Arap olunca!....372
61- Kürt olanlar da var 378
62- Türk Yahudileri 384
63- İsrail'in içi nasıldır?....392
64- Arap ülkeleri Filistin için ne yaptı?....394
65- İslam alemi ayrı bir hikâye....398
66- Arap-İsrail savaşları 402
67- Korkulu rüya: Hizbullah 408
68- İsrail'in su sevdası 413
69- Afrika meraka nedendir? 418
70- Latin Amerika: Stratejik müttefik 428
71- İsrail Asya'dan ne ister?....433
72- Hikâye Rusya'da başlar 448
73- İsrail nükleeri nereden buldu....468
74- Filistin halkının şanlı direnişi....477
75- Deniz Gezmiş ve arkadaşları 486
76- AKP, Filistin ve İsrail 492
77- Erdoğan arabulucu....494
78- Mavi Marmara'ya ne oldu?....497
79- Sıra doğalgaz savaşında....504
80- Yahudiler Kıbrıs'ı sever....511
81- Diyalog-İttifak macerası 522
82- İşin özü....532
83- Ne olabilir?....538

Teşekkür

Her aşamada yardım ve katkılarından dolayı;
Mehmet Ali Güller,
Alptekin Dursunoğlu ve
Çağlar Tekin'e çok teşekkür ederim.

1- Bana göre:

Kendimi bildim bileli Filistin'i dinler, Filistin'i okur, Filistin'i yazarım.

Vicdanı olanlar Filistin için duygulanır, üzülür ve öfkelenir.

Filistin dünya acılarının atardamarıdır.

Şimdiye kadar Filistin ile ilgili yüzlerce kitap, makale ve haber okudum ve bir o kadar televizyon programı izledim. Son kırk yılda birçok ülke ve şehirde Filistin ile ilgili onlarca, belki de yüzlerce sohbete katılıp bu konuyu anlattım, tartıştım.

Filistin ile ilgili neredeyse her şeyi bilirim. Ama bu kitabı yazmak için elbette yeterli değil. Çünkü bu konuda dünyanın dört bir yanında yüz binlerce kitap yazılmıştır ve yazılacaktır.

Bu kitapta okuyacağınız her başlıkla ilgi onlarca hatta yüzlerce kitap ya da makale bulabilirsiniz.

Dil bilenler herhangi bir arama motoru ile herhangi bir konuda sayfalarca bilgiye ulaşabilir. Ben ise hızlı bir şekilde birçok kitabın yanı sıra yüzlerce makale okuyarak, kısa süre içinde bu kitabı hazırlamaya çalıştım.

İnsanların seve seve canını verdiği Filistin için ben de bir şey yapmalıydım.

Bu nedenle okuduğum bazı kitap ve makalelerin kimi bölümlerini ya olduğu gibi ya da özetleyerek almış ve bu kitapta kullanmış olabilirim. Alıntı yaptığım ya da yararlandığım kitap, makale, araştırma, yayın ve kişilerin adlarını kitabın sonunda bulacaksınız.

Unutulanlar olmuşsa onların da adları kitabın yeni baskılarında eklenecektir.

Sonuçta hepimizin amacı Filistin'le ilgili gerçekleri insanlara ulaştırmaktır.

Benim amacım ise Filistin ile ilgili dağınık olan bilgileri tek bir kitapta toplamaktır.

Bu kitabı yazarak insanların Filistin konusuna olan ilgisini artırmak istedim.

Bu kitabı okuyanlar her konu ve başlıkla ilgili olarak internette yüzlerce makale ve haber bulacaklardır. Karşılaştırmalı okunduğundan gerçeğe ulaşmak çok daha kolay olacaktır.

Bana göre Filistin ile ilgili farklı yerlerde, farklı dillerde yazılan makale ya da kitaplar yerine bu kitabı okuyanlar ansiklopedik kaynaklara dönme gereğini duymadan ana çizgileriyle Filistin'le ilgili her şeyi öğrenmiş olacaklardır.

Hem de benden beklenen objektif doğrularla.

Her konuda özet bilgiler var, ancak yorum da olacak elbette. Çünkü dinsel ve tarihsel tüm çelişkilerine rağmen, Filistin şakası olmayan, çok ciddi ve bir o kadar vicdani sorumluluk isteyen bir konudur.

Filistin gerçeğini öğrenip özümseyenler dünya ve insanlık tarihini doğru bir şekilde anlayıp yorumlayabilir ve şimdi yaşadıklarını doğru bir şekilde anlamlandırabilirler.

Tarihin tümünde Filistin tüm dinlerin, uygarlıkların ve tartışmaların merkezinde olmuştur.

Bu kitabı gazetecilik diliyle yazılmış tek ama oldukça uzun bir makale olarak okuyabilirsiniz. Kasıtlı olmayan yanlışlıklar olabilir, bilgiler eksik gelebilir ama özünde hikâye yüzde yüz doğru ve gerçektir.

Çünkü akıl, mantık ve vicdanla yazılmıştır.

2- Konumuz Filistin

Konu Filistin ve dolaysıyla din olunca herkes kendi inancına uygun konuları savunmakla yetinmez, ayrıca hikâye ya da efsaneler uydurarak anlatır ve "Benim hikâyem doğrudur" ısrar ve inadında bulunur.

Dinsel yaklaşımla bakıldığında dünyada Filistin benzeri bir toprak parçası yoktur; çünkü Filistin üç dinin kutsalıdır.

Hıristiyan ve Müslümanların tersine Yahudiler ileri giderek "Burasını Allah bize verdi" diyerek özel bir hak iddia etmektedirler.

Durum böyle olunca dinlerin emrinde olan tarihçiler, Filistin'le ilgili kutsallık kavgasında önemli rol oynar ama gerçeğin ortak paydasında asla buluşmazlar. Çünkü konu din ve özellikle bağnaz olanı söz konusu olduğunda, ortak paydalar giderek azalır, sonra da yok olur ve sonunda herkes herkesle kavga eder, savaşır.

Binlerce yıldır bu böyle ve öyle devam edeceğe benziyor.

Nedeni de çok basit çünkü dinli dürtüleriyle davranan politikacılar kendi iktidarlarını korumak için bu savaşlara gereksinim duyarlar.

Çünkü o tür politikacılar kan, gözyaşı ve insanların acılarından beslenirler.

Yani kin, nefret ve dolaysıyla gaddarlıktan.

Vicdanı olan biri olarak ben ise farklı kaynaklara bakarak ortak akıl ve mantıkla Filistin hikâyesini anlatmaya ya da derlemeye çalıştım; çünkü barış istiyorum.

Burada okuyacağınız her konuyla ilgili birçok yerde binlerce malzeme bulabilirsiniz. Çünkü Filistin dünyada en çok konuşulan ve tartışılan bir konudur ve bu tartışma asla bitmeyecektir. Çünkü herkesin kendine göre doğruları vardır ve bu doğruları kendi dini inanç ya da siyasal hesapları doğrultusunda savunmaktadır.

Ben ise objektif olmaya çalıştım ama asla tarafsız değilim.

Çünkü Filistin benimdir!

3- Dünyanın merkezi

Yerkürenin yüzölçümü yaklaşık 510 milyon 100 bin kilometre karedir. Bunun kara, yani toprak bölümü 148 milyon 936 bin 86 kilometrekaredir. Yani toplamın yüzde 29,2'si.

Peki, Filistin'in yüzölçümü ne kadardır? Gölleriyle birlikte yaklaşık 27.000 kilometre kare.

Bunun yaklaşık 22.000 kilometre karesinde, 1948'de İsrail Devleti kuruldu. Geri kalanını İsrail Devleti 1967 savaşında işgal etti.

Bunun 5.654 kilometrekaresi Batı Şeria'da ve 365 kilometrekaresi Gazze'de.

Yaklaşık 149 milyon kilometrekarede yaşayan 7,7 milyar insan, 27 bin kilometrekarelik alanda yaşayan 12 milyon insanla uğraşıyor.

Atalarının yüzyıllardır uğraştığı gibi.

Yaklaşık on bin yıllık bilinen tarihi ve bu tarih sürecinde bu coğrafyada var olmuş tüm uygarlıkların hikâyelerini unutmadan...

Çok öncesi de var; ama biz günümüze bakalım.

27 bin kilometrekare üzerinde yaşayan 12 milyonun 6,5 milyonu İsrail sınırları içinde yaşayan Yahudilerdir. Filistinlilerin ise 1,6 milyonu 1948'de kurulan İsrail Devleti'nin sınırları içinde, 2,8 milyonu İsrail'in 1967'de işgal ettiği Batı Şeria'da ve 2 milyonu İsrail tarafından kuşatma altında tutulan Gazze'de yaşamaktadır.

Ayrıca her iki tarafta yani İsrail diye bilinen ve 1948'de işgal edilmiş topraklarda ve 1967'de işgal edilmiş ve Filistin olarak bilinen topraklarda yaklaşık yüzde beş kadar Hıristiyan yaşamaktadır.

Peki, Filistin dışına çıktığımızda durum ne?

Dünyada yaklaşık 2,2 milyar Hıristiyan ve 1,7 milyar Müslüman var.

İsrail dahil dünyada yaklaşık 15 milyon "saf" Yahudi var ve dünyada herkesi düşman görüyorlar. Saf olmayanların yani annesi değil de babası, dedesi, üvey baba ve annesi Yahudi olanların sayısı 10 milyon civarında. Sonuçta 30 milyon kadar hakiki ve yarı hakiki Yahudi Siyonist ideolojiyle beslenince dünyayı uğraştırıyor. Noam Chomsky, İsrael Şahak, İsrael Şamir, Norman Finkelstein gibi insanlar Siyonizm tehlikesine en çok dikkat çeken Yahudi aydınlardır. Dünyayı uğraştıranların belki de bir din olarak Yahudiler değil de ırkçı ve bol saplantılı bu Siyonizm ideolojisine inananlar olduğunu

söylemekte yarar var. Çünkü Siyonizm'e karşı olan Yahudiler olduğu gibi, Neo-Con'lar ve Evanjelikler gibi Yahudi olmayan Siyonistler de var ki bunlar tüm insanlık için en büyük tehlike.

Şimdi gelin işin başlangıcına bakalım.

Evrimcilerin tersine, dinlerde anlatılana bakılırsa ilk insan Âdem'dir. Tevrat Âdem ile ilgili detaylı bilgi verirken, Kur'an-ı Kerim'de Âdem'in ismi 25 kez farklı ayetlerde geçiyor. Ancak Kur'an Âdem'in kaç yıl önce geldiği ya da kaç yıl yaşadığıyla ilgili olarak bilgi vermezken, Tevrat bu konuda biraz daha açıklayıcı. Örneğin Hindistan, Mekke ya da Kudüs'te gömüldüğü söylenen Âdem'in yaklaşık 10 bin yıl önce var olduğu ve bin yıl kadar yaşadığı anlatılır.

Biraz da efsane tadında.

Sevgili Peygamberimiz Muhammed'in hadisleriyle çelişmeyen bu bilgilerde, Âdem'den sonra İbrahim'e kadar yaşayan peygamberlerin adları da yer almaktadır. Âdem dahil 20 peygamber.

Kur'an-ı Kerim'de ise 25 peygamberin adı geçiyor. Bunlar: Âdem, İdris, Nuh, Hud, Salih, İbrahim, Lut, İsmail, İshak, Yakub, Yusuf, Şuayip, Musa, Harun, Davud, Süleyman, Eyüp, Zülkifl, Yunus, İlyas, Elisea, Zekeriya, Yahya, İsa ve Muhammed.

Bazı hadislere göre peygamber sayısı 124 bindir. Sahih olmadığı söylenen başka hadislerde bu sayı 224 bin olarak tahmin ediliyor.

İşin bir de rakamsal tarafı var. Örneğin her peygamberin adı kaç kez geçiyor Kur'an'da?

Musa 136, İbrahim 69, Nuh 43, Yusuf 27, Lut 27, İsa 25, Âdem 25, Harun 20, Süleyman 17, Yakub 16, Davud 16, İshak 15, İsmail 12, Şuayip 11, Hud 10, Salih 8, Zekeriya 7, Yahya 5, Eyüp 4, Yunus 4, İlyas 3, Zülkifl 2, Elisea 2, İdris 2 ve Muhammed 4 kez.

Tevrat'a göre Hazreti Nuh onuncu peygamber. Onun oğlu Sam on birinci sırada. İbrahim yirminci.

Kur'an'da İbrahim yedinci sırada.

Bazıları tüm bu rakamları anlamlandırarak topluyor, çarpıyor, çıkarıyor ve bölüyor sonra da farklı mucizelerden söz ediyor. Mucizeler dinlerle ilgili oldukları için o dinlerin mensupları tarafından kutsal kabul edilir ve tartışmasız inanılır.

Dinler tarihi bakımından İbrahim herkesin ortak paydasıdır; ama tarihçiler bu genel kanıda bile farklılaşıyorlar. Örneğin İbrahim'in doğduğu yer ve zaman bakımından...

Kur'an'da kendisinden sıklıkla bahsedilen ve "Allah'ın insanlara örnek gösterdiği bir peygamber" olan İbrahim'in doğduğu ve yaşadığı yer hakkında ayrıntılı bir bilgi yok.

Kur'an'da Hz. İbrahim'in oğlu İsmail'le Kâbe'yi inşa ettiği anlatılır.

Yahudiler ise İbrahim konusunda oldukça iddialı savlarla birçok hikâye anlatır ve "Nil'den Fırat'a kadar uzanan toprakların" Allah tarafından İbrahim'e verildiğini savunurlar. Elbette Tevrat'a dayanarak.

4- Dede-torun ilişkisi

İsrail ya da Yesrael, Hz. Yakub'un unvanıdır.

Musa'dan çok önce yaşayan ve dolayısıyla bir din olarak Yahudilikle ilgisi bulunmayan Yakub'un soyundan gelen insanlara İsrailoğulları denilmiş.

Yakub, İbrahim'in küçük oğlu İshak'ın oğludur.

Yakub'un 12 erkek çocuğu ve birçok kız çocuğu olmuş ancak kızlardan bir tanesinin adı Dina olarak bilinir.

Tevrat Dina ile ilgili çok ilginç hikayeler anlatır.

Yakub'un dördüncü oğlunun adı Yahuda'dır. Yahuda bir din değil bir isimdir. Bu kelime Kur'an'da Hud şeklinde de geçer.

İbrahim'in soyundan geldiklerini söyleyen Yahudiler, önce Filistin'in yerli halkı Kenaniler'le, Yusuf zamanında gittikleri Mısır'da 400 yıl kalmaları sonucu oranın halkıyla karışmış insanlar olduklarını unuturlar.

Peygamberliği yanında halkının önderi de olan İshak, Tevrat'a göre kocayıp gözleri görmez duruma gelince, büyük

oğlu Esav'ı yerine bırakmak isterken, Yakub'un annesinin oyunuyla Yakub'u halef seçer.

Kardeşi Esav'dan korkan Yakub, Harran'a gider, orada dayısı Leban'a yirmi yıl hizmet edip onun iki kızı, Lea ve Rahel ile evlenir.

Tevrat'ın anlatımıyla bakalım bu hikâyeye:

"Tanrı, Yakub'un Lea'yı Rahel kadar sevmediğini görünce, Lea'ya onu teselli etmek için çocuklar verdi. Rahel'in peş peşe dört tane oğlu oldu. Bu onu çok mutlu etmişti ve onlara Ruben, Şimon, Levi ve Yahuda adlarını verdi. Kocasına dört tane oğlan verdiği için, kocasının artık onu seveceğini düşündü. Tanrı, Rahel'e hiç çocuk vermedi. Kendisinin hiç çocuğu yokken kız kardeşinin dört tane oğlunun olması Rahel'i çok üzmüştü. En sonunda Rahel, İbrahim'in karısı Sara'nın yaptığını yaptı. Cariyesini Yakub'a eş olarak verdi. 'Belki cariyem Bilha'nın bebekleri olur ve ben de onlara kendi çocuklarım derim' diye düşündü. Yakub, Rahel'in cariyesi Bilha'yla evlendi ve Tanrı Bilha'ya da iki oğlan verdi. Rahel, bunları kendi çocukları saydı ve onlara Dan ile Naftali adlarını verdi. Lea, Rahel'in yaptığını görünce, Yakub'a kendi cariyesi Zilpa'yla evlenmesini söyledi. Bu şekilde belki daha fazla çocuk sahibi olabileceğini düşündü. Yakub Zilpa'yla evlendi ve Zilpa'nın iki oğlu oldu. Lea, onları kendi çocuğu olarak kabul etti ve Gad ile Aşer isimlerini verdi. Bundan sonra Tanrı Lea'ya iki oğul daha verdi. Lea, onlara İsaakar ve Zevulun isimlerini verdi. Şimdi çok mutluydu çünkü altı tane kendi oğlu iki tane de cariyesinden oğlu vardı. Aradan kısa bir süre geçtikten sonra Lea'nın bir kızı oldu. Adını Dina koydu. En son olarak Tanrı Rahel'e bir oğul daha verdi. Rahel, hiç olmadığı kadar mutlu olmuştu. Bebeğe Yusuf adını verdi. Yakub bütün oğulları arasında en çok Yusuf'u sevdi."

Bu "eğlenceli" anlatım çok daha detaylandırılarak devam eder:

"Yakub'un oğulları arasında baş gösteren kıskançlık yüzünden kardeşleri tarafından kuyuya atılan Yusuf, kuyudan kurtulup Mısır'a gider ve orada Hiksos hanedanından gelen

bir hükümdarın Maliye Bakanı olur. Daha sonra Yakub ailesi de Mısır'a gider ve orada 400 yıl kalır."

İktidar değişikliği sonucu şiddetli baskıyla karşı karşıya kalan ve daha sonra İsrailoğulları olarak bilinecek olan Yakub'un aşireti, MÖ 1260 yılında, Musa Peygamber'in liderliğinde, Mısır'dan ayrılarak yola çıkar ve Sina Yarımadası'nda Tih Çölü'nde 40 yıl kadar kaldığı anlatılır.

Dikkat edilirse hâlâ Yahudi dini ortada yok.

Bir çölde 40 yıl nasıl kalınır bilinmez ama bazı kaynaklarda Mısır'dan kaçan İsrailoğulları aslında Sina Çölü'ne değil de o dönem Firavunların başkenti sayılan Asvan'dan kaçarak Kızıl Deniz'i geçtikleri ve karşı kıyıda bulunan Medine çevresine gittikleri, buralarda 40 yıl dolaştıktan sonra kuzeye yani Filistin topraklarına doğru göç ettikleri anlatılmaktadır. Ama ister bu bölgede ister Sina Çölü'nde olsun, çok zorluk çektiği anlatılan Musa ve aşireti Filistin'e doğru hareket etmiş ve ilk uygun yerlere çadır kurmuştu. Musa ve adamları Filistin'in Merom, Taberiyye ve Lut gölleri bölgesine saldırarak karşılaştıkları kavimlerle savaşmışlardır...

Filistin yolunda Allah'la konuşan Musa oturup "onunla bir anlaşmaya" varmıştır. İsrailoğulları ile Tanrı arasındaki bu anlaşmaya da Ahd'de, kutsal kitap Tevrat'ta geniş yer verilmektedir. İsrailoğullarının başına gelen bütün sıkıntıların, onların bu Ahd'e uymamaları, Allah'a verdikleri sözü tutmamalarından ileri geldiği hem Tevrat'ta hem de Kur'an'da anlatılır. Bu anlatımlarda Yahudiliğin çelişkili olarak bazen bir din bazen bir ırk bazen de bir halk olarak tanımlanması ise dikkat çeker.

Çünkü Yahudilikte din ve ırk iç içe girmiş gibi görülür. Yahudiler, Tevrat'ta yer alan ifadelere dayanarak kendilerini, "dünya milletleri arasından seçilmiş halk" olarak görürler. (Bu seçilmişlik durumu Kur'an'da da Duhan suresi 32. ayette şöyle ifade edilir: "Andolsun biz İsrailoğullarına, bilerek, (kendi zamanlarında) âlemlerin üstünde bir imtiyaz verdik."

Allah, bu halk ile Sina'da sözleşmiş, onlardan emirlerine uyacakları konusunda söz almış ve Hz. Musa'nın şahsında

onlara Tevrat'ı göndermiş, sonra da İsrailoğulları ya da İbraniler Yahudi olmuş.

Hikâye biraz karışık ama olsun çünkü Tapınak "efsanesi" çok daha ilginç.

Çünkü Yahudiliğin odak noktası Kudüs'teki "Tapınak"tır. Bu tapınağın neden, nasıl ve hangi süreçlerle inşa edildiği Tevrat'ta detaylı bir şekilde anlatılmaktadır.

Yakılıp yakılmasından önce bu tapınağın bir odasında "Ahid Sandığı" bulunmaktaydı. Yahudiliğin sembolü ise anlamı Tevrat'ta detaylı bir şekilde anlatılan yedi kollu şamdan, yani Menora ve efsanelerde uzunca anlatılan Magen David, yani altı köşeli yıldızdır.

Kabala yorumcusu Gershon Sholem, Siyon Yıldızı ya da dinsel adıyla Magen David ile ilgili "Hıristiyan dünyasınca kabul edilen Haç'a karşılık Yahudilerin de özgün bir sembol benimseme ihtiyacı doğmuştu. Haç'ın ifade ettiği anlama sahip olmasa da Magen David yaygınlıkla tanınıp sevilmiş bir şekildi ve Yahudi dünyasına kendini kolaylıkla kabul ettirmişti" der.

5- Yahudiliğin tarihi

Yahudilerin kutsal kitabı Tevrat ve Zebur, İsrailoğullarının tarihini içermektedir. Tevrat; İbrani halkının başı olan Abram'ın soyunu babası Terah'tan, Nuh'un oğlu Sam'a, Sam'dan Âdem'in oğlu Şit'e kadar dayandırmaktadır: "Terah, oğlu Abram'ı, torunu Lut'u ve Abram'ın karısı Saray'ı (76 yaşında çocuk doğurunca adı Sara olur) da yanına alıp Kildaniler'in Ur kentinden (Irak'ın güneyi) ayrılarak Harran'a yerleşir ve bir süre Harran'da yaşar. Rabb'in emriyle Abram, karısı Saray'ı, yeğeni Lut'u, Harran'da kazandıkları malları, edindikleri uşakları yanına alıp Kenan ülkesine (Filistin) gider."

Böylece Yahudiliğin tarihini MÖ 2000'li yıllarda Abram yani Hz. İbrahim'in oğlu İshak'la başlatanlar var. İshak'tan sonra yerine Yakub peygamber geçer. Yusuf peygamberin

daveti üzerine Yakub ve oğulları, Mısır'a göç ederler. Yahudilik, İsrailoğullarının Babil'de geçirdikleri sürgün yıllarından ve Kenan diyarına tekrar dönmelerinden sonra gelişir.

İsrailoğulları "MÖ 2000'lere kadar Mısır'da üçüncü sınıf insan muamelesi gördüklerini ve orada tutsak kaldıklarını" anlatırlar ve "Musa'nın, Firavunun zulmüne karşı ayaklanmasıyla Kenan ülkesine ulaşarak kurtulduklarını" savunurlar. Musa'nın ise İsrailoğullarının Tanrı'nın kanunlarına itaat etmelerini sağladığı anlatılır.

Yahudiler MÖ 990 dolaylarında Hz. Davud'un peygamberliği ve liderliğiyle bir devlet (krallık) şeklinde örgütlenerek Kudüs'ü ele geçirmişlerdir.

Hz. Davud'a gönderilen Zebur, Tevrat'ın hükümlerini tasdiklemek üzere gelir. Bu yüzden Yahudilik İsa'ya kadar sürer.

İsrailoğulları, MÖ 9. yüzyıldan 5. yüzyıla kadar Kenaniler, Aramiler, Asurlular ve Babillilerle savaşırlar. Babil'in Yahuda Krallığı'nı ele geçirmesiyle Yahudiler sürgün edilir.

Büyük İskender'in MÖ 322'de Filistin'i ele geçirmesi, Yahudilik için Helenistik dönemin başlangıcı olur. Helenistik dönemde Suriye, Anadolu, Babil ve İskenderiye'de Yahudilik önemli merkezler elde eder. Bu dönemde Yahudiliğin kutsal metinleri Yunanca yazılır. Yahudiliğin Helenistik dönemi MÖ 63 – MS 135 arasında süren Roma egemenliğine kadar devam eder.

Hıristiyanlığın ortaya çıkmasıyla birlikte bu yıllarda Yahudilik önemli mezhep çatışmaları yaşar. Başarısız ayaklanmalar Yahudilikte büyük yıkıma yol açar ve Yahudilik kendi içine kapanır. Bu dönem, "Talmud'un geliştirilmesi" adıyla 2. yüzyıldan 18. yüzyıla kadar sürdü. Babil Talmudu, Yahudi yaşamının o zamanlardaki temelini oluşturur. Akdeniz bölgesinde Yahudi topluluğu 5. yüzyılda dağıldı; ancak Hahamların çabalarıyla Yahudiler Avrupa'da tutunabildi ve Yahudi takvimini koruyabildiler. Diğer yandan Filistin'den Babil'e geçen Hahamlık kurumu, Yahudiliğin şeriat sistemini bu yeni ülkenin şartlarına uyarladı. 7. ve 8. yüzyılda İslam'ın

genişlemesiyle birlikte "Goon" adıyla anılan Babilli Yahudi önderler kendi geleneklerini bütün Yahudi toplumlarına ulaştırdılar.

Ortaçağda Yahudilik, kültürel köklerini Babil'e dayandıran Sefaradi Yahudileri ve Aşkenazi Yahudileri olarak ikiye ayrıldı. Sefaradlar, İspanya'nın Endülüs bölgesindeydiler ve Müslüman-Arap kültüründen etkilenmişlerdi. Aşkenazi Yahudileri ise Avrupa'nın Latin-Hıristiyan kültüründen etkilenen Fransız-Alman Yahudileridir. Bu farklı kültürler arasında birçok çatışma yaşandı. Gerek bu çatışmalar gerek Hıristiyan yöneticilerin baskıları ve gerekse de 1306 yılında Yahudilerin Fransa'dan sürülmeleri, Yahudileri dinlerini kendi içlerinde yaşamalarına neden oldu. Bu durum 18. yüzyıla kadar sürdü. 18. yüzyıldan sonraki en önemli hareket Haskala adıyla bilinen Yahudi Aydınlanması olarak gerçekleşti. Bu dönemde Haskala, özellikle Rusya'da ruhbanlık karşıtı bir harekete dönüştü ve toplumsal ve ekonomik reform talepleriyle birlikte gelişerek yayılma ortamı buldu.

Batı Avrupa'da 1800-1815'te Napolyon döneminde başlayan "Yahudi Reformu Hareketi" de Haskala'nın ürünü sayılır. Reformcu Yahudilik, Almanya'da 1840'larda kurumlaştı; ama Avrupa'nın büyük bölümünde başarısız olmasına rağmen ABD'de yaygınlaştı.

Yine bu yıllarda (1845) Almanya'da "Fanatik Yahudilik" görüldü. Fanatik Yahudilikte günümüze kadar süren gelenekçilik ya da bağnazlık hâkimdi, bu ise Almanları çok rahatsız ediyordu.

Din dışı özellikleriyle 19. yüzyılın Siyonizm hareketi, reform hareketlerinin sonuçlarından biri olması açısından önemlidir. Siyonist hareket temel bir plan üzerine kuruldu: Ulusal canlanma ve ana yurda dönme. Belki de Fransız ihtilalinden sonra tüm dünyada yayılan milliyetçilik akımının bir ürünü Siyonizm daha belirgin bir ideoloji ve hareket kazanmıştı ama Siyonist ideoloji ortaya çakmadan belki de yüzlerce yıl önce Yahudiler genel olarak birer Siyonist olarak düşünüyor ve öyle davranıyorlardı.

Bu inanç, davranış kalıpları ve sonra da Siyonizm'in ortaya çakmasıyla dünya Yahudilerinin ezici çoğunluğu Siyonizm ideolojisi doğrultusunda mücadele ettiler ve mücadele sonucu 1948'de İsrail Devleti kuruldu...

6- Gizemli sandık

Bütün din ve efsanelerde somut ve soyut sembollerin çok önemi vardır. Amaç insanları korkutarak, özendirerek ya da ödüllendirerek o dine ya da efsaneye inandırmaktır.

En somut örnek sayıları yüzleri geçen Yunan tanrı ve tanrıçaları.

Yahudilik de bu yolu seçmiştir. Örneğin Ahit yani Anlaşma Sandığı.

Tevrat'a göre Ahit Sandığı, Tanrı'nın isteğiyle ve O'nun talimatlarına uygun olarak İsrailoğulları yani Musa'nın adamları tarafından yapılmış kutsal bir sandıktır. Bu sandıkta Hatırlatma Levhaları, yani iki taş levhaya yazılmış olan On Emir bulunuyordu (Çıkış 25:8-10, 16;31:18.)

Emirlerin ise;

1- Başka tanrılara tapmayacaksın,
2- Put yapmayacaksın,
3- Anne ve babanın değerini bileceksin,
4- Cumartesi gününü kutsal bileceksin,
5- Tanrının adını kötüye kullanmayacaksın,
6- Zina yapmayacaksın,
7- Öldürmeyeceksin,
8- Çalmayacaksın,
9- Yalan söylemeyeceksin
10- Komşunun hiç bir şeyine göz dikmeyeceksin.

Acaba Yahudiler bu emirlerin hangisine uyuyor?

Anlatılanlara göre Ahit Sandığı 111 cm uzunluğunda, 67 cm genişliğinde ve 67 cm yüksekliğindeydi. Akasya ağacından yapılmış hem içten hem de dıştan saf altınla (Büyük olasılıkla Mısır'dan kaçarken çalınan altın) kaplanmış ve altın bir kenar süsüyle süslenmişti. Kapağı saf altındandı ve üstünde

her iki uca yerleştirilmiş iki altın Kerubi bulunuyordu. Kerubiler karşılıklı duruyordu ve yüzleri kapağa dönüktü, kanatları ise yukarıya doğru açılıyor ve kapağın üzerini örtüyordu.

Kerrubi, Yahudi, Hıristiyan ve İslam geleneklerinde, insan, hayvan ya da kuş özellikleri taşıyan kanatlı yaratık ve Tanrı'nın tahtının taşıyıcısıdır. Eski Ortadoğu mitolojisinden kaynaklanan Kerrubilerin, melekler hiyerarşisinde şefaatçi olarak önemli işlevleri olduğu söylenir.

Kerrubi adı büyük olasılıkla, Akad dilindeki karibu ya da kuribu sözcüğünden ("dua etmek" ya da "kutsamak" anlamına gelen karabu fiilinden) türemiştir.

Eski Ahit'te Kerubiler, şefaatçi özelliklerinden çok, doğaüstü hareket yetenekleri ve Tanrının tahtının taşıyıcısı olarak üstlendikleri görev dolayısıyla anılır. Hıristiyan inancında en yüksek melekler arasında sayılan Kerubiler Tanrının gökteki hizmetkârları olarak ona sürekli övgüler sunarlar. İslam inancına göre Kerubiler (kerubiyun) İblis'in ulaşamayacağı bir gök katında Allah'a hamd ederler.

Sandığın ayaklarının yukarısında ise dört altın halka vardı. Akasya ağacından yapılmış ve altınla kaplanmış sırıklar bu halkalardan geçiriliyordu ve Ahit Sandığı bu sırıklarla taşınıyordu (Çıkış 25:12-21; 37:6-9.)

Ahit Sandığı başlangıçta Kutsal Çadırın en kutsal yerinde bulunuyordu. Bir yerden başka bir yere taşınabilen bu çadır Ahit Sandığı'yla aynı zamanda yapılmıştı. En Kutsal Yer bir perdeyle gizlenmişti, kâhinler ve halk göremiyordu (Çıkış 40:3,21). Sadece Baş Kâhin yılda bir kere, Kefaret Gününde bu kısma girebilir ve Ahit Sandığı'nı görebilirdi (Levioğulları 16:2; İbraniler 9:7.)

Ahit Sandığı daha sonra Süleyman'ın yaptığı mabedin en kutsal yerine taşındı (1. Krallar 6:14, 19.) Tanrı'nın İsrailoğullarıyla Sina Dağı'nda yaptığı Ahd'i, yani antlaşmayı onlara hatırlatacak kutsal eşyalar Ahit Sandığı'nda tutuluyordu. Ayrıca Kefaret Gününde bu sandığın kilit bir rolü vardı (Levioğulları 16:3, 16-17).

On Emir'in yazılı olduğu taş levhalar Ahit Sandığı'na konan ilk eşyalardı (Çıkış 40:20). İçinde "man" bulunan altın testi ve "Harun'un tomurcuklanmış asası" da sonradan sandığa eklendi (İbraniler 9:4; Çıkış 16:33, 34; Sayılar 17:10). Fakat bir noktada bu testi ve asa Ahit Sandığı'ndan çıkarıldı, çünkü sandık mabede taşındığında içinde testi ve asa yoktu (1. Krallar 8:9).

Ahit Sandığı akasya ağacından yapılmış sırıklar vasıtasıyla Levioğulları tarafından omuzda taşınıyordu (Sayılar 7:9; 1. Tarihler 15:15). Sırıklar her zaman Ahit Sandığı'na bağlıydı, böylece Levioğulları'nın sandığa dokunması gerekmiyordu (Çıkış 25:12-16). Ahit Sandığı taşınacağı zaman, Kutsal Yerle En Kutsal Yeri ayıran "bölme perdesi" sandığın üzerine örtülüyordu (Sayılar 4:5,6).

Ahit Sandığı Tanrı'nın bulunduğu yeri temsil ediyordu. Örneğin, En Kutsal Yerde bulunan Ahit Sandığı'nın üstünde ve İsrailoğullarının konakladığı yerin üstünde görünen bulut, Yehova'nın orada bulunduğunun ve onları desteklediğinin bir işaretiydi (Levioğulları 16:2; Sayılar 10:33-36).

Ayrıca Kutsal Kitap Ahit Sandığı'nın kapağında bulunan iki Kerubiye değinerek Yehova'nın "Kerubiler üzerinde oturduğunu" söyler (1. Samuel 4:4; Mezmur 80:1). Bu Kerubiler Yehova'nın "arabasını temsil ediyordu" (1. Tarihler 28:8). Ahit Sandığı'nın temsil ettiği şeye dayanarak Kral Davud, sandık Sion'a taşındıktan sonra Yehova'nın "Sion'da oturduğunu" yazdı (Mezmur 9:11).

Bu kutsal sandık için Kutsal Kitapta "Hatırlatma Sandığı", "Ahit Sandığı", "Yehova'nın Sandığı" ve "Yehova'nın Kudretinin Sandığı" gibi çeşitli terimler kullanılır (Sayılar 7:89; Yeşu 3:6, 13; 2. Tarihler 6:41). Ahit Sandığı'nın kapağı "kefaret kapağı" olarak adlandırılıyordu (1. Tarihler 28:11).

Ahit Sandığı'nın durduğuna dair bir kanıt yoktur. Bu sandıkla bağlantılı Ahd'in yerine Mesih'in fidyesine dayanan "yeni bir ahit" yapıldığı için, Kutsal Kitap artık Ahit Sandığı'na gerek kalmadığını gösterir (Yeremya 31:31-33; İbraniler 8:14; 12:24). Ayrıca Kutsal Kitap Ahit Sandığı'nın

Tanrı'nın kavmi tarafından artık özlenmeyeceği bir zamanın geleceğini de önceden bildirmişti (Yeremya 3:16).

Yeni ahit yürürlüğe girdikten sonra elçi Yuhanna bir görüntüde Ahit Sandığı'nı gökte gördü (Vahiy 11:15, 19). Bu sembolik sandık Tanrı'nın orada bulunduğunu ve bu yeni Ahd'i desteklediğini temsil eder. Ancak Ahit Sandığı'na sahip olmak başarılı olmayı garantilememişti. Örneğin, İsrailoğulları Ay şehriyle savaştığında Ahit Sandığı yanlarında olmasına rağmen yenildiler; çünkü içlerinden biri Tanrı'ya sadık kalmamıştı (Yeşu 7:1-6). Başka bir olayda ise savaş alanına Ahit Sandığı'nı götürmelerine rağmen Filistîlere yenildiler. Bu bozgunun sebebi İsrailoğullarından kâhin Hofni ve Finehas'ın kötülüğüydü (1. Samuel 2:12; 4:1-11). Savaş sırasında Filistîler sandığı ele geçirdi, fakat Ahit Sandığı'nı İsrailoğullarına teslim edene kadar Yehova onları birçok belayla vurdu (1. Samuel 5:11-6:5).

Hikâye bu ilginç ve zaman zaman çelişkili anlatımlarla devam eder.

Kandillik ya da şamdan ise Yahudiler açısından ikinci önemli kutsal bir semboldür: "Saf altından bir Kandillik yap. Ayağı, gövdesi dövme altın olsun. Çanak, tomurcuk ve çiçek motifleri kendinden olsun. Kandillik üç kolu bir yanda, üç kolu öteki yanda olmak üzere altı kollu olacak. Her kolda badem çiçeğini andıran üç çanak, tomurcuk ve çiçek motifi bulunacak. Altı kol da aynı olacak. Kandillik'in gövdesinde badem çiçeğini andıran dört çanak, tomurcuk ve çiçek motifi olacak. Kandillik'ten yükselen ilk iki kolun, ikinci iki kolun, üçüncü iki kolun altında kendinden birer tomurcuk bulunacak. Toplam altı kol olacak. Tomurcukları, kolları tek parça olan Kandillik saf dövme altından olacak. Kandillik için yedi kandil yap; kandiller karşısını aydınlatacak biçimde yerleştirilsin. Fitil maşaları, tablaları saf altından olacak. Bütün takımları dahil Kandillik'e bir talant saf altın harcanacak. Her şeyi sana dağda gösterilen örneğe göre yapmaya dikkat et." (Çık. 37:17-24).

Yahudilerin en kutsal dini bayramları arasında Hanuka yani Işık Bayramı çok önemlidir. Bu bayram "Suriye-Yunan Kralı Antiohus ve ordularının, Yahudi Makabiler tarafından bozguna uğratılıp, II. Tapınak'ın putperestlerden kurtarılmasını ve tekrar Tanrı'ya adanmasını" simgeler. Tapınak putlardan ve simgelerden temizlendikten sonra, Tapınaktaki Ebedi Işık'ı yakmak için sadece bir küçük kap kutsiyeti bozulmamış yağ bulunur. Bu yağ, Menora'yı yani Kandillik'i yalnızca bir gün boyunca yakmaya yetecek miktardaydı. Mucize eseri, o küçük kap yağ, tam sekiz gün boyunca yanmaya devam eder ve Koen'ler o arada yeni kutsal yağ hazırlayabilirler. Sekiz gece boyunca, her gece bir mum artırarak Hanuka mumları yakılır ve bu mucize tekrar yaşatılarak evler Işık'la doldurulur. Mumlar, Hanukiya'ya, (yakana göre) sağdan sola doğru dizilir, yakarken soldan sağa doğru yakılır.

Bu hikâyenin farklı versiyonları anlatılır ama sonuçta Hanuka Bayramı her Yahudi için kutsaldır.

7- Kutsal kitap günümüze nasıl ulaştı?

Yaklaşık bin beş yüz yıllık bir süre içinde İbranice ve Aramice olarak yazılan Eski Ahit (Antlaşma), Yahudilere göre Tanrı'nın seçtiği halkın tarihini anlatır. Eski Ahit yazarları, "Tanrı'nın tüm insanlık tarihini kutsamak amacıyla seçtiği Yahudiler için yaptıklarını, buna karşılık onların Tanrı'ya nasıl tapınması gerektiğini" anlatır.

"Tanrı; peygamberleri aracılığıyla insanlara seslenmekte ve tarihteki etkinliğini sürdürmektedir. Musa aracılığıyla verdiği On Emir'le insanlık tarihine kayıtsız olmadığını göstermiştir."

On Emir ve Kutsal Yasa'nın bazı bölümleri taş levhalar üzerine kazınmıştır. Mısır'dan Çıkış kitabının 19, 20 ve 31 numaralı bölümlerinde bundan söz ediliyor ama ortada yoklar. Eski Ahit'in ilk kopyaları, rulo haline getirilen ve genellikle "tomar" diye tabir edilen deri parçaları üzerine yazılmıştır. Bu tomarların çoğu bir metre eninde ve 10 metre

uzunluğundaydı. Genelde bir tomar bir kitap içerirdi; ancak uzun kitaplar iki tomara sığdırılırdı. Kopyalama işini yapan yazmanlar çok katı kurallara uymak zorundaydı. Örneğin kopyalamada tek bir harf bile eksik kalmasın diye deri üzerine kopyaladıkları kitabın bütün harflerini tek tek sayarlardı. Bir yanlışlık yapıldığı görüldüğünde bütün nüsha yok edilir ve yeniden yazılırdı.

İsrail Devleti'nin ilan edildiği 1948'den bir yıl önce "tesadüfen" bulunan Ölü Deniz tomarları olarak bilinen Kutsal Kitap'a ait bazı bölümlerin elyazmaları, İbranice Kutsal Kitap'ın bugüne dek bulunan en eski elyazmaları olarak kabul edilir. Bunların çoğu kısa parçalar halindedir. Bugün bilinen Eski Ahit el yazmaları, MÖ 1500 - MS 100 yılları arasında, uzun bir zaman dilimi (1600 yıl) içinde kaleme alınmış yazıların nüshalarıdır. Elbette bu nüshaların hangisinin ne kadar orijinal olduğu bilinmez ama Hahamların bu konuda da bir savı vardır. Müslüman ve Hıristiyanlara hatta bazı Yahudilere göre Mısır'dan Kenan diyarı Filistin'e yola çıkan Musa, kendisine indirilen emirleri hiyeroglifi alfabesiyle yazmıştır. Sonraki dönemlerde Eski Ahit'in İbranice yazıldığı da görülecektir.

40 yıl Sina ya da şimdiki adıyla Suudi çöllerinde dolaşıp öldükten sonra Musa'nın beraberindekiler Filistin'e varmış ve 100 yıl sonra devlet kurmuşlardır.

Kutsal Kitap'ın ikinci yarısı Yeni Ahit ise genelde İncil diye bilinir. İncil'in ilk nüshaları, İsa'nın yaşadığı dönemde en yaygın dil olan Grekçede elle yazılmıştır.

"Tanrı Sözü" olan İsa Mesih'in yaptıklarını ve öğrettiklerini yazılı olarak bizlere aktarma görevi İsa'nın ilk öğrencilerine verildi. Bunlardan biri olan Yuhanna, kendi adıyla anılan üç mektubun ilkinde görevini şöyle tanımlar:

"Yaşam Sözü'yle ilgili olarak başlangıçtan beri var olanı, işittiğimizi, gözlerimizle gördüğümüzü, seyredip ellerimizle dokunduğumuzu duyuruyoruz. Yaşam açıkça göründü, O'nu gördük ve O'na tanıklık ediyoruz..."

Pavlus'un yakın arkadaşlarından biri olan Luka, kendi adıyla anılan İncil kısmını yazmasının nedenlerini şöyle açıklar: "Birçok kişi aramızda olup bitenlerin tarihçesini yazmaya girişti. Nitekim başlangıçtan beri bu olayların görgü tanığı ve Tanrı sözünün hizmetkârı olanlar bunları bize ilettiler. Ben de bütün bu olayları ta başından özenle araştırmış biri olarak bunları sana sırasıyla yazmayı uygun gördüm. Öyle ki, sana verilen bilgilerin doğruluğunu bilesin."

İncil'in ilk nüshalarının önemli bir bölümü farklı yerlerde korunmaktadır. İlk yüzyıllarda metinler narin yapılı papirüslerin üzerine yazıldı; bunların çoğu ancak yıpranmış olarak günümüze ulaşabildi. Bununla birlikte Mısır çöllerinde yüzlerce yıl insan eli değmeden saklı kalmış, yapılan kazılar sonucu gün ışığına çıkarılmış doksan kadar papirüse ulaşılmıştır. Üçüncü ve sonraki yüzyıllardan günümüze ulaşan el yazması parşömenlerin sayısı ise 3000'i geçiyor. Farklı yerlerde bulunan el yazmaların ancak 100 kadarı papirüstür. Eski Ahit (Tevrat-Zebur) İbranice yazıldı. Sadece Ezra, Daniel ve Yeremya kitaplarındaki birkaç bölüm Aramice olarak yazıldı. Bu da Yahudilerin Babil'e sürgün edildiği zamana rastlar (MÖ 587-539). Aramice, Babil'de konuşulan dil olduğu için sürgünden sonra Yahudilerin yaygın biçimde kullandığı dillerden biri haline gelmiştir.

İbranice, Yahudilerin gelmesinden önce Kenan halkının kullandığı yerel bir ağzın gelişmiş biçimidir. Anlaşılan İbrahim ve oğulları, Kenan diyarına yerleştikten sonra yerli halkın dili olan İbraniceyi (içinde çok sayıda Arapça ya da Arapça kökenli sözcük var) kullanmaya başladılar. Bunu, Yaratılış Kitabı'nın 31:47 ayetinden anlıyoruz. Yakub'la dayısı Lavan arasındaki antlaşmanın anısına dikilen taşlara Yakub, İbranicesi "Tanıklık Yığını" anlamına gelen Galed adını verirken, Lavan, aynı yere, "Yegar Sahaduta" biçiminde Aramice bir ad verir.

Her konuda olduğu gibi bu konuda da zaman zaman farklı ve çelişkili söylem ve yorumlar göze çarpmaktadır. Örneğin Arapların İsmail'in, İsrailoğullarının ise İshak'ın soyundan

geldiğine dair yaygın kanaat. Bu durumda Kenan halkının yerel dili İbranice olduğuna göre Yahudiler bu dili onlardan öğrenmiş olabilir.

İbranicenin tarihi genellikle dört döneme ayrılır:

1- Sözcükleri az ve kuralları basit Eski İbranice, yani klasik ya da kutsal kitap İbranicesi.

2- Mişna İbranicesi.

3- Ortaçağ İbranicesi.

4- Modern ve güncel İbranice.

İsa'nın yakın öğrencileri ise hayatta olduğu sürece öğretilerini ve onunla ilgili deneyimlerini çevrelerindeki insanlara sözlü olarak aktardılar. Ancak çok geçmeden İsa'nın yaşam öyküsünü yazıya geçirmeye başladılar. İncil'in ilk dört kısmı, yani Matta, Markos, Luka ve Yuhanna bölümleri Grek dilinde kaleme alındı. Bu arada Pavlus ve arkadaşları, Doğu Akdeniz yöresindeki kiliselere yazdıkları mektuplarda yine Grekçeyi kullandılar.

Peki, Yahudi kökenli olan bu adamlar neden Grekçe yazdılar? Sorunun yanıtı oldukça basittir: Grekçe o çağda Akdeniz bölgesinde en yaygın biçimde kullanılan ticaret ve edebiyat diliydi. Yani Büyük İskender'in fetihlerinden sonra Grekçe, Doğu Akdeniz ülkelerinin ortak dili olmuştu. O kadar ki, MÖ 3. yüzyıla gelindiğinde Kutsal Kitap'ın İbranice Eski Ahit kısmı, Filistin dışında yaşayan Yahudiler için Grekçeye çevrildi. Çünkü onlar çok az sayıda insanın bildiği yerel bir lehçe olan İbraniceyi bilmiyordu ve Filistin'deki Yahudilerle dinin dışında etnik ya da kültürel hiçbir ortak bağları yoktu.

70 kişi tarafından yapılan bu çeviri, "Yetmişli" anlamına gelen Septuaginta olarak bilinir.

Sıra İsa'nın Kurtuluş Müjdesi'ne geldiğinde de çoğunluğun konuştuğu dilde yazmak en akıllıca seçim olacaktı. Bunu açıkça gören İsa'nın öğrencileri de aynı dili seçmekte tereddüt etmediler.

Müjdeleme faaliyetleri sonucunda İncil'in ulaştığı diğer Ortadoğu halkları "Kutsal Yazılar"ı kendi dillerine çevirmek için yoğun bir çaba içine girdiler. Bunların başında o çağda

bölgenin en yaygın dillerinden birini konuşan Süryaniler gelir. Süryani geleneğine bağlı tüm kiliselerin ortaklaşa kabul ettikleri Süryani Kutsal Kitap metni, Pşitto diye bilinen metindir. Pşitto, "doğru, basit" anlamına gelir. Pşitto Eski Ahit, doğrudan özgün İbranice metinden; Pşitto Yeni Ahit de doğrudan özgün Grekçe metinden çevrildi. Süryani topluluklarının yaklaşık dördüncü yüzyılın sonlarından itibaren kabul ettiği resmi Süryanice çeviri -Pşitto- hem Eski hem de Yeni Ahit'i içerir. Derleme ve gözden geçirme işini Metropolit Rabula gerçekleştirdi. Pşitto'da yer alan Eski Ahit kitaplarının çoğu, birinci ile üçüncü yüzyıllar arasında yapılan çevirilerin güncelleştirilmiş nüshalarıdır. Yeni Ahit kısmı ise Evangeliyon Damferşe diye bilinen eski Süryanice çevirinin güncelleştirilmiş şeklidir. Bu güncelleştirme süreci dördüncü yüzyılın sonlarına doğru tamamlandı.

Pşitto'nun günümüze kadar gelen çok sayıda elyazması vardır; bunların en eskileri beşinci yüzyıla aittir.

İsrail resmî söylemi, Tevrat'ı oluşturan ilk beş kitabın Hz. Musa'ya Sina Dağı'nda verildiğini ve onun eliyle kaleme alındığını kabul eder. Yahudiler, Tanah'ı (Eski Ahit) oluşturan kitapların da Yahudi peygamberleri tarafından Tanrı'nın esinlenmesi ile yazıldığına inanırlar.

Onlara göre Tevrat'ınaslı; Babillerce Süleyman Tapınağı'nın yıkımı sırasında yok edildiğinden, bilge Yahudilerin sözlü aktarımı ile yeniden kaleme alınmıştır. Bu sırada "Bazı bozulmaların olacağı, orijinali ile aynı olmayacağı doğaldır."

Araştırmalara göre "Tora (Tevrat) ve Tanah'ta (Tevrat ve Zebur) birçok farklılıkların gösterdiği gibi, bu metinler Tanrısal vahiy değildir ve Tanrı'nın sözlerini içerdiği gibi aynı zamanda insan eliyle yazılmıştır.

Peki, Tanrı'nın sözlerinde çelişki olması mümkün müdür?

İşte Tevrat'ta birçok çelişkiden birkaç örnek:

1) Tesniye 34/5,6: "Rabb'in sözüne göre, Rabb'in kulu Musa orada, Moab diyarında öldü ve Moab diyarında Beytpeor karşısında, derede onu gömdü."

Görüldüğü gibi Hz. Musa'nın bizzat yazmış olduğu kabul edilen Tevrat'ta, Hz. Musa'nın öldüğünün ve gömüldüğünün yazılması kitaba başkalarının da karıştığının en büyük kanıtıdır.

2) Çıkış 34/7: "... Hiçbir suçu cezasız bırakmam. Babaların işlediği suçun hesabını oğullarından, torunlarından, üçüncü, dördüncü nesilden sorarım."

Tesniye 24/16: "Oğullar için babalar öldürülmeyecek ve babalar için oğullar öldürülmeyecektir. Herkes kendi suçu için öldürülecektir."

Birinci alıntıda "İşlenmiş bir suçun hesabı, işleyenin çocuklarından ve gelecek nesilden sorulur" diye yazılmasına karşın, ikinci alıntıda ise "Hesap yalnızca suçu işleyenden sorulur" denilmektedir.

3) Tekvin 32/30: "Yakub o yerin adını Peniel koydu; çünkü Tanrı'yı yüz yüze gördüm ve canım sağ kaldı, dedi."

Çıkış 33/20: "(Rab) dedi: Yüzümü göremezsin; çünkü insan beni görüp de yaşayamaz."

Her iki anlatı birbiriyle çelişmektedir.

4) Tekvin 1/11, 27: "Tanrı dedi: Yer, ot, tohum veren sebze ve yer üzerinde tohumu kendisinde olup cinslerine göre meyve veren ağaçlar hasıl etsin ve böyle oldu... Ve Tanrı insanı kendi suretinde erkek ve dişi olarak yarattı."

Tekvin 2/5, 8: "Henüz yerde bir kır fidanı yoktu, bir kır otu henüz bitmemişti. Çünkü Rabb yerin üzerine yağmur yağdırmamıştı. Toprağı işlemek için adam yoktu... Rabb Tanrı yerin toprağından adamı yaptı, onun burnuna hayat nefesi üfledi, adam yaşayan canlı oldu."

Birinci alıntıda bitkilerin insandan önce yaratıldığı bildirilmekte, ikincide ise insanın bitkilerden önce yaratıldığı yazmaktadır.

5) Çıkış 31/17: "... Rabb gökleri ve yeri altı günde yarattı ve yedinci gün de rahat etti ve dinlendi."

Bu tür ifadeler Kur'an'da da geçer. Örneğin "Allah arşa istiva etti/ oturdu", "Allah'ın eli", "Allah'ın yüzü" vs. Kur'an'da da yer alan buna benzer ifadeler, tıpkı şiirlerdeki mecazi veya

imgesel kullanımlar gibi düşünülebilir. Dolayısıyla çok güçlü bir argüman sayılmayabilir. Çünkü "Yüce Tanrı için 'rahat etti ve dinlendi' kavramları olamaz çünkü O her şeyden arınmış ve her şeyin üstündedir".

6) Çıkış 32/11, 14: "Musa Tanrı Rabb'e yalvarıp dedi: Ya Rabb, niçin kendi halkına karşı öfken alevlensin? Öfkelenme, vazgeç halkına yapacağın kötülükten... Böylece Rabb halkına yapacağını söylediği kötülükten vazgeçti."

Oysa "Yüce Tanrı adil olanların en adilidir, her şeyi yaratandır ve yaptıklarından hiç kimseye karşı sorumlu değildir ve hiçbir kimse O'nu yönlendiremez".

7) Tekvin 15/2: "Ve İbrahim dedi: Ya Rabb Yehova bana ne vereceksin..."

Çıkış 6/2: "Ve Tanrı Musa'ya söyleyip dedi: Ben, Rabb'im ve İbrahim'e İshak'a ve Yakub'a kadir olan Tanrı olarak göründüm. Fakat onlara Yehova ismimle malum olmadım."

Birinci alıntıda Hz. İbrahim Rabb'e Yehova ismi ile hitap etmiş, ikinci alıntıda ise Rabb Hz. Musa'ya, Hz. İbrahim'e Yehova ismiyle malum olmadığını söylemiştir.

8) Sayılar 20/27, 28: "Musa Rabb'in emrettiği gibi yaptı, halkının gözü önünde Hor Dağı'na çıktılar... Harun orada, dağın tepesinde öldü..."

Tesniye 10/6: "İsrailoğulları Beerot Bene-yoakan'dan Mesera'ya göç ettiler. Harun orada öldü ve orada gömüldü..."

Birinci alıntıda Hz. Harun'un Hor Dağı tepesinde öldüğü yazılırken, ikincisinde ise Mesera'da öldüğü açıklanmaktadır.

9) Hoşea 12/2, 3: "Rabb'in Yahuda ile de davası var ve Yakub'u kendi yollarına göre cezalandıracak, ona işlerine göre ödeyecek. Rahimde kardeşini topuzundan tuttu. Erkeklik çağında Tanrı ile güreşti ve melekle güreşip yendi..."

Yaratılmış bir insan Tanrı ile, melek ile güreşir mi?

Peki, bugün elimizde bulunan Tevrat, Tanrı'nın verdiği gibi içeriğini aynen koruyor mu?

Yüce Tanrı'nın MÖ 1312 yılında Hz. Musa ile Sina Dağı'nda 40 gün 40 gece devam eden buluşmasının, Dinler Tarihi'nde de çok önemli bir yeri vardır. Kur'an-ı Kerim bu olayı Araf

7/145 ayeti ile doğrulamaktadır. Antlaşma koşulları olan ilâhî yasaların ve iki taş levhaya yazılmış On Emir'in Hz. Musa'ya Tanrı tarafından verilmiş olduğu Tevrat'ta açıklanır.

Hz. Musa'ya İsrailoğulları ile çölde kaldığı 40 yıl boyunca Tanrı'dan vahiy gelmiş ve ölümüne kadar devam etmişti. Yahudi toplumunun en değerli varlığı olan Tevrat, Ahit Sandığı'nda bulunuyordu ve yaklaşık 500 yıl (!) toplanma çadırında, 400 yıl(!) da Hz. Süleyman Tapınağı'nda korunduğu anlatılmaktadır. MÖ 422 yılında İsrailoğulları ile yaptıkları savaşı kazanan Babil İmparatorluğu, tapınağı yıkmış, Ahit Sandığı ile beraber Tevrat'ı da yok etmişti. Bu tarihten sonra Tevrat'ın tekrar yazılması, kâhin Ezra'nın başkanlığında bilge Yahudilerin sözlü aktarması ile gerçekleşmiştir.

Dr. Maurice Bucaille *Tevrat, İnciller ve Kur'an* adlı eserinde şöyle yazmıştı: "Mukaddes Kitap'ın MÖ üçüncü yüzyıla doğru bir tek metni yerine, İbranice yazılmış en az üç ayrı metni vardı... MÖ birinci yüzyılda bir tek Mukaddes Kitap metni düzenleme yoluna gidilmiş, metnin tamamlanması da MS birinci yüzyılda olmuştur. Yani yaklaşık 160 yıl sonra."

Amerikalı Prof. Dr. Eliot Friedman'ın 1987 yılında yayımladığı *Tevrat'ı Kim Yazdı?* isimli kitabı, Yahudi ve Hıristiyan dünyasını karıştırmıştır. Friedman, Tevrat'ı oluşturan beş kitabın beş ayrı ilahiyatçı tarafından yazıldığını savunur.

Özetle uzmanlar Tevrat'ın yazımında insan faktörünün büyük olduğunda birleşirler. Örnek olarak Tanrı tarafından yazıldığı kabul edilen On Emir'in de (Çıkış 20/1-21, Tesniye 5/1-30) iki farklı anlatımı vardır. Özü birbirinin aynı olmakla beraber, aralarında farklılıklar bulunmaktadır. Sözlü aktarımların yazıya geçirilmesi sırasında birçok eklemeler yapıldığından, olayların anlatımında farklı ayrıntılara girilmesi eleştiri ve tartışma konusu olmuştur. Ancak olayların özünü koruyarak Tanrının yasalarını, öğütlerini ve peygamberlerini çağımıza kadar aktaran bu kitapların inananları açısından çok önemli bir yeri vardır.

Sonuçta dinsel açıdan bakıldığında 7. yüzyılda inen Kur'an'ı Kerim, "Yahudi peygamberlerin katkısıyla derlenen Tevrat'ın ilâhî kitap olduğunu" onaylamaktadır.

Ama yine de tartışmalar bir türlü bitmemektedir.

Örneğin Tevrat'ın yazıldığı dil ve zamanla ilgili tartışma yaratanlar kanıt olarak çok sayıda çelişkilere dikkat çekerler.

"Tevrat'ın öldürme emirleri içermesi, acımasız yasaların bulunması, Tevrat'a göre Tanrı'nın resmen hile yapması, merhametten yoksun, acımasız ve Yahudilere torpil yapan bir Tanrı modelinden söz etmesi" bu çelişkilerin başında geliyor.

Belki de bu nedenle, daha sonra Tevrat'ın devamı olarak gelen İncil, "olumlu" bir Tanrı modeli ortaya koyuyor. Ha İncil ister değiştirilmiş ister değiştirilmemiş olsun, fark etmez; sonuçta Eski Ahit-Yeni Ahit diye boşuna demiyorlar. Yani İncil, Tanrı'nın aynı kavme gönderdiği bir "yenilik" kitabı görevi görmüştür.

Tevrat'ta peygamber diye gösterilen adamların bir kısmı (örneğin Davud ve Süleyman) dediklerini yaptırabilecek, arkasına binlerce kişiyi toplayabilecek güçte adamlar ama içlerinde adam öldüreni de var, zina yapanı da sahtekârlık yapanı da...

Örneğin "Davud zina eden birisidir (Tevrat: 2. Samuel, 11. bölümde bu konu derinlemesine anlatılır). Uriya isimli askerinin, Bat-şeva isimli karısına sahip olmak için, o askeri sürgün eden, en kötü bölgeye ölmesi için gönderen ve ulaştırması için yanına verdiği mektupta, "Bu askeri mutlaka öldürün" yazdıran bir kumpasçı. Çünkü Davud, o askerin karısını bir gün terasta gezerken görmüş ve çok beğenmiş, çağırttırıp sahip olmak istemiş ve Kral olduğu için de bunu yapabilmiştir. Sonra da kocasını ortadan kaldırarak her istediğinde bu kadına rahatça sahip olmak istemiştir. Kadın dul kalacak, Davud da kimseye dedikodu malzemesi olmadan rahatça âlem yapabilecektir".

Tevrat bu hikâyeyi çok detaylı bir şekilde anlatmaktadır.

Musa ise bir katildir. Bu konu da Tevrat'ın Mısır'dan Çıkış bölümünde ayrıntılı bir şekilde anlatılır.

"Bir İbrani ile kavga eden Mısırlıyı görür ve Mısırlıyı döverek öldürür".

Bu olay Kur'an'da da muhtelif surelerde anlatılır. Ancak öldürmenin kasıtlı olmadığı ve Musa'nın da pişmanlık duyduğu örneğin Kasas Suresi 15. ayette şöyle anlatılır: "Musa halkın habersiz olduğu bir sırada şehre girdi. Orada biri kendi tarafından, diğeri düşmanı tarafından; kavga eden iki adam gördü. Kendi tarafından olan, düşmanına karşı ondan yardım istedi. Musa da ona bir yumruk indirip onu öldürdü. Musa 'Bu şeytanın işidir. O, gerçekten apaçık bir saptırıcı düşmandır' dedi."

Yahudi kaynaklarda Musa ceza almamak için kaçıp saklanmaya başlar ve o sıralarda Tanrı ile tanışır.

İlginç olan her ikisi de Tanrı'nın "seçilmiş halk"ından çıkıyor ve peygamber oluyorlar.

Tevrat'taki Tanrı'ya göre tecavüzcü olman, katil olman veya ahlaksız olman önemli değil önemli olan "seçilmiş halk"tan olmandır!

Durum böyle olunca bazı din bilimcilerine göre Tanrı'nın kendine göre bir millet seçmesi, o milleti üstün kılması, kutsaması, peygamberlerin sadece belli bir soydan geliyor olması gibi şeyler birileri tarafından tamamen o dönemdeki bir topluluğun kendini kutsallaştırması ve kendi çıkarları üstüne kurdukları bir din anlayışını yerleştirmesi olarak görülüyor.

Gelelim İncil'e...

İsa'nın tek derdi gelip de bozulmuş olan Yahudiliği düzeltmekti. Öyle yepyeni bir din ortaya koymak yerine, "asıl dine dönmek"ti.

İsa'nın 12 öğrencisi vardı ve bu öğrenciler seneler sonra hatırladıklarını kaydederek "İsa böyle yaptı, şöyle yaptı" tarzında şeyler yazdılar ve hepsi ayrı ayrı birer İncil Kitabı oldu. Bu öğrencilerin dışında Barnabas İncili, Meryem İncili, Thomas İncili gibi İnciller de vardı; ancak MS 325 yılında yapılan İznik Konsili'ndeki toplantıda din görevlileri "Hangi kitapların çıkarılıp, hangilerinin bırakılacağı ve İsa'nın peygamber mi yoksa Tanrı mı olduğu" konusunda bir kanaate vardılar.

Bu esnada birçok İncil yakıldı, yok edildi. Hatta Tevrat'ın da birçok bölümüne ekleme-çıkarma işlemi yapıldı.

Sonuç olarak Roma elinden çıkmış yeni bir din yayıldı ve adına da Hristiyanlık dendi. Bu "düzenlenmiş" İncil'in büyük bir kısmı da başlarda İsa düşmanı olan ve sonradan gördüğü bir hayal üzerine Hristiyan olan Pavlus diye bir adamın mektuplarına ve yorumlarına ayrıldı. Bu sırada, değiştirilmiş, ama kötü bir Tanrı profili yüklenmiş Tevrat ile değiştirilmiş; ama bu sefer daha iyi bir Tanrı profili yüklenmiş İncil'i birleştirerek, "Kitab-ı Mukaddes" oluşturuldu. Pavlus ise kendisini bir elçinin yani peygamberin elçisi ilan etmeyeceğini düşündüğü için, İsa'yı Tanrı, kendisini de Tanrı İsa'nın elçisi olarak tanıtıyordu. Meydanlarda insanları toplayıp "Ey insanlar ben Şam'dan Kudüs'e giderken İsa bana gökten göründü ve 'Ey Pavlos ben Tanrı İsa'yım, babam Allah'tır ve sen benim yeryüzündeki atadığım peygambersin, ben seni seçtim. Git ve benim yarım bıraktığım dini tamamla'" türünden konuşmalar yapıyordu. Pavlos'un bu misyonu ile ilgili Hıristiyan çevrelerinde çok tartışma var; ama o bizim konumuzun dışındadır.

Tevrat'ın çelişkileriyle devam edelim...

Tanrı'nın kendi yazdırdığı kitapta çelişki olur mu? Çelişki varsa ya Tanrı yazdırmamıştır ya da kitap toparlanırken arada geçen zaman içinde çok değişiklikler ve oynamalar yapılmıştır ve bu da orijinal olmadığı anlamına gelir. Yani insanlar tarafından yazılmıştır.

Örneğin Tanrı, Âdem'i ne zaman yarattı?

Yaratılış 1/11: "Tanrı, 'Yeryüzü bitkiler, tohum veren otlar ve türüne göre tohumu meyvesinde bulunan meyve ağaçları üretsin' diye buyurdu ve öyle oldu."

Yaratılış 1/27: "Tanrı, insanı kendi suretinde yarattı. Böylece insan, Tanrı suretinde yaratılmış oldu. İnsanları erkek ve dişi olarak yarattı".

Gördüğünüz gibi, 1/11'e göre önce bitkiler vesaire yaratılıyor. Âdem canlılardan sonra 27. ayette yaratılıyor.

Yaratılış 2/5-8: "Yeryüzünde, yabani bir fidan ot bile bitmemişti. Çünkü Rabb Tanrı, henüz yeryüzüne yağmur

göndermemişti. Toprağı işleyecek insan da yoktu, yerden yükselen buhar bütün toprakları suluyordu. (Yani yağmur yerden yağıyordu.) Rabb Tanrı, Âdem'i topraktan yarattı ve burnuna yaşam soluğunu üfledi. Böylece Âdem, yaşayan ilk varlık oldu."

Burada ise bir ot bile yaratılmadan önce Âdem yaratılıyor ve ilk yaşayan canlı varlık Âdem oluyor. Yani başta Tanrı güneşi, Ay'ı, yıldızları, bitkileri sırasıyla yaratıp, daha sonra insanı onlara hükmetsin diye yarattığını söylerken, diğer bölümde ise henüz bir ot bile bitmemişken yarattığını söylüyor.

Samuel 24/1: "Rabb, İsrail halkına yine öfkelendi. Davud'u onlara karşı kışkırtarak, 'Git İsrail ve Yahuda halkını say' dedi."

Tarihler 21/1: "Şeytan, İsraillilere karşı çıkıp, İsrail'de sayım yapması için Davud'u kışkırttı."

Davud'u kışkırtan Rabb mı, yoksa Şeytan mı?

Yaratılış: 2/2-3'te "Rabb'in yeryüzünü yaratırken yorulduğundan" söz edilir.

Samuel 24/13: "Davud'a gidip durumu anlattı ve şöyle dedi, 'Ülkende yedi yıl kıtlık mı olsun, yoksa düşmanlarının önünde üç ay kaçmak mı istersin?'"

Tarihler 21/11-12: "Üç yıl kıtlık mı, yoksa kılıçla seni kovalayan düşmanlarının önünde üç ay kaçıp yok olmak mı istersin?"

Peki, doğrusu olan hangisidir üç yıl mı, yedi yıl mı?

Samuel 10/18: "Ne var ki, Aramlılar, İsraillilerin önünden kaçtılar. Davud, onlardan 700 savaş arabası sürücüsü ile 40 bin atlı asker öldürdü. Hadadzer'in ordu komutanı Şovak'ı vurdu. Şovak, savaş alanında öldü."

Tarihler 19/18: "Ne var ki, Aramlılar, İsraillilerin önünden kaçtılar. Davud onlardan 7 bin savaş arabası sürücüsü ile 40 bin yaya asker öldürdü. Ordu komutanı Şovak'ı da savaş alanında öldürdü".

Bu durumda Davud kaç araba cenkçi öldürdü, 700 mü 7000 mi? Öldürülenler atlı mıydı, yaya mıydı?

Krallar 4/26: "Süleyman'ın, savaş arabalarının atları için kırk bin ahırı ve on iki bin atlısı vardı."

Tarihler 9/25: "Süleyman'ın, atlarla savaş arabaları için dört bin ahırı, on iki bin atlısı vardı."

Sayılar yine karışmış.

Yaratılış 32/30: "Sonra Yakub, Tanrı'yla yüz yüze görüştüm; ama canım bağışlandı diyerek oranın adını Peniel koydu."

Çıkış 33/20: "Ancak yüzümü görmene izin veremem; çünkü yüzümü gören yaşayamaz."

Yaratılış 17/1: "İbrahim, 99 yaşındayken Rabb ona görünerek, 'Ben her şeye gücü yeten Tanrı'yım' dedi, 'Benim yolumda yürü, kusursuz ol.'"

Samuel 1/5-6-7-8-9-10: "Bir Amalekli, Saul'un ricası üzerine onu öldürüp, taç ile bileziği Davud'a getiriyor."

Samuel 31/4-5-6: "Saul, silahını taşıyan adama, 'Kılıcını çek ve bana sapla' dedi, 'Yoksa bu sünnetsizler gelip bana kılıç saplayacak ve benimle alay edecekler.' Ama silah taşıyıcısı, büyük bir korkuya kapılarak bunu yapmak istemedi. Bunun üzerine Saul kılıcını çekip kendini üzerine attı".

Yaratılış 28/13-15: "Rabb, yanı başında durup, 'Atan İbrahim'in, İshak'ın Tanrısı Rabb benim,' dedi, 'Üzerinde yattığın toprakları sana ve soyuna vereceğim. Seninle birlikteyim. Gideceğin her yerde seni koruyacak ve bu topraklara geri getireceğim. Verdiğim sözü yerine getirinceye kadar senden ayrılmayacağım."

Yaratılış 30/32-33: Lavan ile anlaşan Yakub: "Bugün bütün sürülerini yoklayıp, noktalı veya benekli koyunları, kara kuzuları, benekli veya noktalı keçileri ben alayım. Ücretim bu olsun. İleride bana verdiklerini denetlemeye geldiğinde, dürüst olup olmadığımı kolayca anlayabilirsin. Noktalı veya benekli olmayan keçilerim, kara olmayan kuzularım varsa, onları çalmışım demektir."

Yaratılış 30/37-41: "Yakub, kavak, badem ve çınar ağaçlarından taze dallar kesti. Dalları soyarak beyaz çentikler açtı. Soyduğu çubukları koyunların önüne, su içtikleri yalaklara koydu. Koyunlar su içmeye gelince çiftleşiyorlardı.

Çubukların önünde çiftleşince, çizgili, noktalı, benekli yavrular doğuruyorlardı."

Yaratılış 12/11'den 20'ye kadar olan bölümde: İbrahim, onları yakalamaya gelenler olduğunu duyunca, "Saray çok güzel, karım dersem beni öldürüp Saray'ı alırlar, en iyisi kardeşimdir diyeyim ki öldürmesinler" diyerek, korkusundan, kendi karısı olan Saray'ı "kardeşimdir" diye tanıtıyor. Karısının Firavun ile evlenmesine izin veriyor ve bu sayede birçok zenginlik kazanıyor. Sonrasında durum ortaya çıkınca, böyle bir sahtekârlık yüzünden cezalandırılması gereken İbrahim iken, haberi olmayan Firavun cezalandırılıyor! Başına felaketler geliyor.

Özetle bu ve benzeri çelişkilere dikkat çekenler, sonuçta Tevrat'ın bir "Yahudi propagandası olduğundan" söz ederler. Onlara göre Tevrat, "Yahudilere her şeyin mubah olduğunu bilinçaltına yerleştiren, onları 'kutsal ırk' olarak gösteren, onlara dünya üzerinde 'kutsal topraklar' vaat eden ve diğer insanları sadece araç olarak benimseten değiştirilmiş bir hikâyeler kitabıdır."

Yani Tevrat'a göre: "Adam öldüren, başkasının karısına göz diken, hile yapan, korkudan karısını başkalarına veren peygamber olabilir. Önemli olan seçilmiş halktan olmaktır. Tanrı ile güreşerek onu yenmek bile kolaydır?"

Lut kavmi hikâyesi ise ayrı bir çelişkiler yumağıdır.

Özetle çelişkilerinden söz edenler Tevrat yazarlarının, "aynı soy ve aşiretten geldikleri için hep kendilerini yücelterek, hatta kendi soylarının sahtekârlıklarını görmezden gelerek, adil olmayan bir Tanrı imajı yarattıklarından" söz ederler.

Ayrıca Yahudi dininde bir kral olmaktan öteye gitmeyen Hz. Süleyman'ın yaptırdığı devasa ve akıllara durgunluk veren yapıtın adı mabet iken, Kur'an'da Sebe (Yemen) Kraliçesi Belkıs'ın dehşete düşerek Allah'a inanmasına neden olan saraydır.

Tevrat'taki anlatımda "Belkıs (Yemen-Yahudi ilişkisine dikkat) sarayı değil, ünü dünyaya yayılan Kral Süleyman'ın mabedini ziyarete gelir. Hz. Süleyman onu mabedin içinde

ağırlar ve ona eşsiz bir sofra kurdurur." Kur'an'da ise bu konu uzun uzadıya anlatılır. "Hz. Süleyman ordusuyla Yemen'e, Sebe halkını Allah'a imana davet etmek üzere sefere çıkmıştı. O sırada Sebe halkı ve başındakiler ateşe ve puta tapıyordu." "Hz. Süleyman'ın tehdit içeren davetini kabul ederek onu ziyarete giden Belkıs" Kuran'a göre "Hz. Süleyman'ın mabedine değil sarayına girmiş ve bu insanüstü yapı karsısında şaşkına dönerek iman etmiştir".

Kur'an ile Tevrat'ın çeliştiği başka bir husus, Hz. Süleyman'ın sarayının Tevrat'ta tahtadan yapıldığı, Kur'an'da ise camdan yapıldığıdır.

Kur'an'da Peygamber olmasına rağmen Hz. Süleyman'ın sadece sarayının detaylandırılarak zikredilmesi, Allah'ın büyük bir hususa dikkat çekmesi için olmalıdır. Kuran'da parlak camdan yapıldığı anlatılan bu sarayın müthiş mimarisinin karşısında yine Kur'an'da Allah'a inandığı (Neml Süresi) anlatılan Belkıs'ın Tevrat'ta mabedi ziyarete geldiği anlatılır; ancak nedenine değinilmez ve Müslüman olması ya da Hz. Süleyman'ın dinine tabi olması da anlatılmaz. Zira Tevrat'a göre Hz. Süleyman sadece bilge bir kraldır. Tevrat'ın ayetleri Kur'an'daki ayetlerle çeliştiği için Müslümanlara göre Belkıs'ın ziyaret ettiği ve Tevrat'ta merkeze oturtulan Süleyman Mabedi'nin, Hz. Süleyman'ın sarayından başkası olmadığı sonucuna varılmaktadır. Yahudiler, Hz. Süleyman'ı kral olarak gördükleri için onun saltanatına ve gücüne hayran kalmış bir topluluktur. İslam'a göre ise peygamberlerin hepsini güçlü kılan taraf onların Allah'ın elçisi olmaları ve bundan dolayı muazzam bir sabra ve bilgeliğe sahip olmalarıdır. Mabetler ise İslam'a göre hiçbir zaman şatafatlı ve süslü mekânlar olmamıştır. Bu İslami mantıktan yola çıkarak denilebilir ki, Tevrat'taki mabet, Hz. Süleyman'ın sarayından başkası değildir ve o da Allah'ın peygamberidir.

Yahudilikteki en büyük ironi ve çelişki olarak sayacağımız hususlardan birisi, Yahudilikteki en büyük peygamber olduğuna inanılan Hz. Musa ile girme şansları varken girmeyi reddettikleri Kudüs'ün, peygamberliğine inanılmayan ve

bilge bir kral olduğu iddia edilen Hz. Davud döneminde dini bir merkez olarak kabul edilmiş olmasıdır. İnançlarına göre, kral olan Hz. Davud ve Hz. Süleyman bütün peygamberlerin önüne geçmiş ve Yahudilik tarihi boyunca bu kutsal mabedi yapmayan peygamberlerin yerine, bu kutsal mabet, bir kral olan Hz. Süleyman tarafından yapılmıştır.

Gerçek şu ki, Kur'an ile çelişen Tevrat kendi içinde de çelişki içindedir. Tevrat'a göre peygamberlerden dahi sayılmayan bir kralın 7 yılda (MÖ 969-962 yılları arasında) yaptırdığı bu kutsal mabet Yahudilerin yaşamını değiştirmiş ve onun için Filistin'i işgal ettirmiş ve izine rastlamak için yıllardır Mescid-i Aksa'nın altında kazı yaptırmış ve hâlâ yaptırmaktadır.

İncil'de geçen bilgilere göre, Hz. İsa'nın yaşadığı dönemde Yahudilerin bu mabede gereken saygıyı göstermedikleri dile getirilmiştir. Hz. İsa Kudüs'e geldiğinde mabedin pazar ve çarşı yerine çevrildiğini görerek kızmış ve bunu engellemek istemiştir. Hatta Yahudilerin eskiden beri bu mabede gerekli saygıyı ve önemi vermediğini hatırlatarak buranın eskiden de haydut inine çevrildiğini söylemiş, daha sonra kendisi burada Hıristiyan dinini insanlara öğretmeye çalışmıştır. İncil'de Yahudilerin onun bu tutumuna karşı çıktığı ve engellemeye çalıştığına işaret edilmektedir.

Açıkçası, Yahudiler, "kendi tanrılarını dahi günahkâr, intikamcı, bencil, acımasız ve insancıl hezeyanlara ve isteklere sahip birileri olarak" tanımlarken, bazı peygamberlerini "günahkâr, yalan söyleyen, isyan eden, sapkınlıkları olan hatta kızlarıyla cinsel ilişkiye girmiş ve onlardan çocukları olmuş kişiler" olarak görmektedirler. İslamiyet'te peygamberlerin eşleri ya da kardeşleri olarak bilinen kadınlar dahi Tevrat'ta peygamber olarak geçmiştir. Benzer şekilde "Hz. Süleyman'ın babası Hz. Davud'un da günahkâr olduğunu ve kan dökücü birisi olduğu için Allah tarafından mabet yapmasına izin verilmediği" ifade edilir. Doğrusu "bir tek peygamberler değil, Allah'ın kendisi dahi onların gözünde kusurlu, yalan söyleyebilen ve insan sıfatları taşıyan bir varlıktır." Hatta Tevrat'taki Hz. Yakub hikâyesinde olduğu gibi, "peygamberler

Allah ile güreşip onu bilek gücüyle yenmiş oldukları için Yahudiler Allah'a bile üstünlük sağlamaya çalışan" bir inanca sahiptirler.

Tahrif edilmiş dinlere göre kiliseler ve havralar altınlarla ve mücevherlerle ne kadar bezenirse o kadar kutsal sayılırken, İslam'a göre ibadethanelerde sadelik ve tevazu vazgeçilmez unsurlardır. Dolayısıyla hiçbir Peygamber ibadet için şatafatlı ve görkemli yerler inşa etmemiştir. Hz. Süleyman'ın Tevrat'ta anlatıldığı üzere yüzlerce işçiyle ve bin bir zahmet ve emekle, yüzlerce kilometre öteden gemilerle getirtilen mücevher ve altınlarla yaptırdığı bu mabet, Yahudilere göre Tanrı'nın daimî bir yeri ve dinleneceği bir evi olmadığı için yapılmış olup, bu İslam dininde kabul edilemeyecek bir inançtır. Dolayısıyla bazılarına göre ortada bir mabet varsa eğer, Kâ'be kadar eski ve onun kadar kutsal olan ve Kâ'be'den de önce Müslümanların kıblesi olan Mescid-i Aksa'nın, Yahudilerin inancındaki Süleyman Mabedi'nin kendisi olma ihtimali daha ağır basmaktadır. Hz. İbrahim'in Kâ'be'yi restore ettiği gibi Hz. Süleyman'ın da bu yapıyı restore etmiş ve yeniden yapılandırmış olma olasılığı Kur'an'dan, hadislerden ve tarihsel verilerden hareketle daha yüksektir. Burada Yahudilerin aradığı o ihtişamlı mabet de İslami inanca göre Hz. Süleyman'ın muhteşem saltanatının simgesi olan ve Belkıs'ın Müslüman olmasına neden olan sarayından başkası değildir ve Hz. Süleyman'ın duası üzerine kendisinin ölümüyle birlikte yeryüzünden kalıntılarıyla birlikte yok olmuştur.

Hz. Süleyman, sarayı dahil bütün doğaüstü eserlerinin kendisinden sonra kimseye nasip olmamasını Allah'tan istemiş, Allah da bu talebini kabul etmiştir. Kur'an'da Sâd suresi 35. ayette şöyle denilmektedir: "Rabbim, beni bağışla ve bana benden sonra kimsenin ulaşamayacağı bir saltanat ver." Tevrat'ta da ona Allah tarafından verilen bu devasa mülkün kendisinden sonrakilerde görülmeyeceği zikredilmektedir. Kimsenin ulaşamayacağı bir mülkü istemenin, kimsenin aynı güce sahip olamayacağı mı yoksa göremeyeceği mi anlamına

geldiği, Kur'an ayetinde açık bir şekilde belirtilmemektedir. Yapılan kazılarda 8.000 yıllık eserlere dahi ulaşılırken, Hz. Süleyman döneminde inşa edilen ve insanüstü olan bu muhteşem eserlerden bir tanesinin bile en ufak kalıntısına ya da izine rastlanılmaması anlamlıdır.

Diğer yandan, Hz. Süleyman'ın yaptırdığı bu mabet Tevrat'ta Hz. İbrahim'in oğlu İshak'ı kurban etmek için götürdüğü ve ona Yahova Yire adını vererek Tanrı'nın kutsal saydığı Moriya Tepesi'nde inşa edildiği Tevrat'ta geçmemesine rağmen tevil edilerek Tevrat'ın şerhlerinde yer almıştır. Bundan dolayı Yahudiler de kendi içlerinde Süleyman Mabedi'nin yeri hakkında anlaşamıyorlar.

Diğer yandan, Kur'an'a göre Hz. İbrahim'den oğlu İshak'ı değil, Hz. İsmail'i kurban etmesi istenmiştir. Dolayısıyla, İshak hikâyesi ya da kurban edilmesi için seçilen Moriya Tepesi'nin Kudüs ile bağlantısının, İslam tarihinde yeri yoktur. Yahudi dinî literatüründe, Hz. İsmail ve soyuna dair olumsuz nitelemelerin yer alması, hatta kendisinin Yahudilerin düşmanlarıyla bir tutulması, Hz. Muhammed'in soyunun ondan gelmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir ki, Hz. İsmail'in kurban edilme hikâyesinin de kendi peygamberleri olarak gördükleri Hz. İshak'a uyarlanmasının bu niyetten kaynaklandığı düşünülmektedir. Dolayısıyla, onun kurban edilmek için götürüldüğü dağın Kudüs'te olduğunun tevil edilmesinin de bu hadiseye dini meşruiyet kazandırmak için olduğu sanılmaktadır.

8- Bazen din bazen de efsane

Yahudiliğin tarihçesi, onların kutsal tarihini oluşturan kutsal kitaplarına dayanır:

"Sami ırkından sayılan İbrahim ve kabilesi (bazen de dar ailesi), Kildanilerin Ur (Bağdat'ın 180 km güneyinde) şehrinden çıkıp Harran'a gelirler. Yahve (Tanrı), Abram'a (Hz. İbrahim) Harran bölgesinden, Kenan (Filistin) diyarına göçmesini buyurur. O da karısı Sara'yı, kardeşinin oğlu Lut'u (Hz. Lut)

ve Harran'da kazandıklarını yanına alarak Kenan diyarına varırlar. O zamanlar orada Arapların ataları Kenaniler bulunmaktaydı.

"Tanrı, Abram'a görünüp o ülkeyi, onun nesline vereceğini bildirir. Abram da kendine görünen Rabb için bir mezbaha (kurban kesme yeri) yapar. Bir gün Allah, İbrahim'i denemek için, ondan biricik oğlu İshak'ı kurban etmesini ister. İbrahim emri yerine getirmek üzere bıçağı eline aldığında Rabb'in meleği göklerden onu çağırıp çocuğu kesmemesini çünkü emri yerine getirdiğini bildirir. Bunun üzerine İbrahim, gözlerini kaldırdığında, çalılıkta bir koçun hazır olduğunu görür ve onu kurban eder. Bu olay üzerine Rabb, ona sözünü yerine getirdiğinden dolayı, zürriyetinin düşmanlarının kapısına hâkim olacağını ve zürriyetinden gelen bütün milletlerin mübarek kılınacağını bildirir."

Anlatım devam eder:

"Yakub, çocuklarından en çok Yusuf'u (Yosef'i) sever. Bu yüzden kardeşleri onu kıskanırlar. Yusuf, bir rüya görür ve kardeşlerine anlatır. Bu rüyada 'kardeşleriyle birlikte bir tarlada buğday demetleri bağladıklarını, kendi demetinin dik durduğunu, ötekilerin demetlerinin ise kendisininkinin çevresini kuşatıp eğildiklerini' söyler. Kardeşleri, bu rüyadan onun, kendilerine hâkim olacağı anlamını çıkarırlar, ona karşı kin ve kıskançlıkları artar. Yusuf, bir başka rüyasında Güneş, Ay ve on bir yıldızın, kendisine secde ettiğini görür. Bu rüyayı babası ve kardeşlerine anlattığında, babası onu azarlayıp 'ben ve anan ve kardeşlerin yere kadar sana eğilmek için mi geleceğiz?' der. Kardeşleri onu kıskanırlar, babası da bu sözü yüreğinde tutar. Yakub, Yusuf'u sürüleri otlatmakta olan kardeşlerinin yanına gönderince onlar da onu, elbiselerini çıkararak bir kuyuya atarlar. Daha sonra da kuyudan çıkarıp, Mısır'a giden tüccarlara yirmi gümüşe satarlar. Babalarına, kardeşlerini bir canavarın yediğini söyleyip, onun kana batırılmış entarisini gösterirler.

"Yusuf, Mısır'da, Firavunun bir memuru olan Potifar tarafından satın alınır. Potifar'ın karısı Yusuf'a âşık olup, ilgisine

karşılık görmeyince iftira ederek onu hapse attırır. Yusuf hapisteyken, Firavunun gördüğü bir rüyayı yorumlar, hapisten kurtulur ve Firavunun yanında önemli bir göreve getirilir. Daha sonra Filistin'de bulunan babası Yakub ile kardeşlerini Mısır'a getirtir. İsrailoğulları, böylece Mısır'a yerleşmiş olurlar. Önceleri burada rahat bir hayat geçiren İsrailoğulları zamanla büyük sıkıntılara, köleliğe düşerler. Onları bu sıkıntıdan kurtarıp "Arz-ı Mev'ûd"a (vaat edilmiş toprak Filistin'e) döndüren Moşa (Hz. Musa) olur."

Hikâye böyle uzar gider ve kutsal kitaplarda anlatımlarla efsaneler arasındaki çelişkiler çok daha karmaşık bir hal alır; ama o kadarı da bizi ilgilendirmez...

Biz burada genel olarak kabul gören "bazı söylemleri" aktarmak ve Yahudilerin dinsel kaynaklarına dayanarak bugünkü yaşamlarına kanıt aradıklarına dikkat çekmek istiyoruz. Yahudiler tarihin gerçeklerini görmemezlikten ya da eksik görerek kendi dinsel kaynaklarıyla Filistin'in kendilerine ait olduğunu kanıtlamaya çalışıyorlar.

Oysa Hz. İbrahim, Tevrat'ta bahsi geçen Abram peygamber olup, Kur'an'a göre, Azar'ın oğludur ve bu Azar ismi, büyük olasılıkla uşağının adı olan "Elazar"dan alınmadır. Tevrat'tan anlaşıldığına göre, İbrahim, Kildanilerin Ur şehrinde dünyaya gelmiştir. Rivayet edildiğine göre "İbrahim'in doğum zamanı yaklaşınca kâhin müneccimler Nemrut'a gelerek ona 'Senin bulunduğun topraklarda İbrahim adlı bir çocuğun doğacağını öğrenmiş bulunuyoruz. Bu çocuk büyüyünce dininizde ayrılıklar yaratacak, putlarınızı, kırıp dökecektir. Seni uyarıyoruz,' derler. Bunun üzerine konuyu ciddiye alan Nemrut ülkesindeki tüm gebe kadınları bir yerde toplar. Ancak İbrahim'in annesi kurtulmuştur. Nemrut'un adamları, kadını muayene ettiler, gebeliği hakkında hiçbir netice elde etmeden çekip gittiler. İbrahim'in anasını doğum ağrıları tutunca, gece vakti yakınında bulunan bir mağaraya giderek çocuğunu herkesten habersiz orada doğurur. Çocuğu sarıp sarmalar, mağaranın giriş yerini adamakıllı kapayarak, çocuğunu yalnız başına Allah'a emanet ederek evine döner.

Kocasına doğum yaptığını dahi söylemez. Sonraları sık sık kimseye görünmeden mağaraya giderek, çocuğunu yoklar ve emzirir."

Hikâye oldukça heyecanlı...

İbrahim, çok küçük yaşta iken hayatla ilgili çok şey öğrenmiş ve Allah'ın varlığını tanımıştı. Kur'an ayetlerinde bununla ilgili birçok hikâye var. Aynı hikâye, İbrani dilinde yazılmış "Şebet musar" isimli kitapta ve "Sefer hayyaşar"da da (Nuh faslı) var. İbrahim ile Nemrut arasında vuku bulan ve kısmen, İbrani edebiyatında da yer alan mücadelelerle ilgili değişik kıssalar arasında Kur'an'ın da benzer bir anlatımı var.

Herkes kendi inançları doğrultusunda istediği hikâyeye inanıyor.

9- Din mi, ırk mı?

Fiziksel antropolojinin kanıtladığına göre, yaygın inanışların tersine, Yahudi ırkı diye bir ırk yoktur. Dünyanın pek çok yerinde yaşayan Yahudilerin antropolojik özellikleri, yapıları, kiloları, ciltlerinin rengi ve kan grupları tutarlı değildir.

Yahudilik bir ırk ise din olan hangisidir?

Ayrıca Yahudiler ile yaşamakta bulundukları ülke halkları arasındaki endeks ve kan grubu benzerlikleri, farklı ülkelerde yaşayan Yahudiler arasında olandan çok daha fazladır.

Her ne kadar bazı tip Yahudilerin bir bakışta tanınabileceği inancı yaygınsa da, 1958 tarihli UNESCO yayını *Modern Bilimin Irk Sorunu* adlı eserde yazar Prof. Juan Comes, "İsteyerek ya da zorlanarak başkaları gibi durmadan göç etmiş, pek çok sayıda ulusla ilişki kurmuş Yahudiler, ırk bakımından karışık olup; dünyanın her halkıyla ortak özellikler göstermektedir" der. Her ülkenin Yahudi'sinin vücut yapısı, o ülkenin halkının boyuyla ve yapısıyla orantılı olarak değişir.

Tevrat'a göre İbraniler, çeşitli ırklardan olan Amoritler, Hititler ve bunun gibileri ile evlenmişlerdir. Ayrıca yine kalabalık değişik gruplar da (Etiyopyalı Falaşalar, Kai- Feng Çinlileri, Hazar Türkleri, Roma İmparatorluğu'nun yıkılışında

birçok soylu İtalyan ailesi, Yunanlılar gibi) Yahudiliği kabul etmişlerdi ve bunların hiçbirinin daha sonra Yahudi dinine inanacak olan İbranilerle etnik ya da kan bağı bulunmamaktadır.

Hıristiyanlığın yayılmasıyla beraber kilisenin Yahudilerle karışmayı yasaklayan yasaları ve Yahudilerin gettolaşmasıyla karışık evlilikler hayli azaltmışsa da getto duvarlarının yıkılmasıyla bu tür evlilikler yeniden başlamıştı. 1921-1925 yılları arasında Almanya'daki Yahudi evliliklerinin yüzde 42'si yabancılarla idi; ama hiç kimse Hitler'in hangi Yahudilerin peşine düştüğünü sorgulamadı.

Başka bir örnek de bin yılı aşkın bir süre İspanya'da yaşamış Sefarad Yahudilerinin özellikle üst ve orta sınıfı oluşturan İberyalılarla çokça karışmış olmasıydı. 1391 ve 1411 katliamından sonra İber Yarımadası'nda 100 bin Yahudi'nin vaftiz olduğu yazılmaktadır. Dinini gizlice sürdüren Marranolar da engizisyona dek soylularla evlenmişlerdi. Dolayısıyla Avrupa ve Akdeniz ülkelerine göç edip Sefarad cemaatler kuran Yahudiler, bu karışım çanağından gelip; Aşkenazlardan daha saf olduklarını iddia edebilecek durumda değildirler.

Yahudi tipini karakterize ettiği iddia olunan en önemli nitelik burun biçimidir. "Sami burnu", "kanca burnu" olarak da tanımlanan burun tarzı, New York'ta 2836 Yahudi'nin ancak yüzde 14'ünde teşhis edilmiş olup, diğer ülkelerde bazen hiç rastlanmamıştır. Demek ki burun da tek başına bir tanımlama ölçüsü olmuyor.

Davranış ve karakter özellikleri ise genellikle çevre ve gettolaşma faktörü tarafından oluşturuluyor.

Özetle Yahudileri bir arada tutan, ırksal faktörler değildir. Bu konudaki bağları daha çok geniş idealler, yasalar, gelenekler ve görenekler tablosu oluşturur. Dolayısıyla ataları kim olursa olsun tarih boyunca olduğu gibi herkes Yahudiliği seçebilir.

Yahudi dinine geçmek için esas olan bu konuda samimi bir niyet sahibi olmaktır. Tanah'ta (İkinci Krallar, 17:24), baskı altında Yahudi olanların eski inançlarını yaşadığı anlatılır.

Yahudiliğe binlerce seneden beri çeşitli uluslardan ve ırklardan kadınlı erkekli birçok insan katılmıştır. Yahudi dinine girecek kişinin yoğun bir eğitimden geçmesi gerekir. İbraniceyi öğrenmesi, Tevrat ve Yahudi tarihini öğrenmesi ve Yahudi yaşamında uygulanması gerekli birçok âdet, gelenek ve töreleri bellemesi gerekir. Onun için ayrıntılı bir çalışma yapması gerekir.

Ancak temel konu Yahudiliğin anneden geçmesi gerektiğidir. Bir kadın Yahudi dinine geçmeden önce hamile kalmışsa ve hamile iken Yahudi olmuşsa çocuk Yahudi olarak doğar. Yahudi olmayan bir erkekle evlenen Yahudi kadının doğuracağı çocuk da Yahudi doğar.

Ayrıca Yahudi dinine geçmiş bir kişinin geçmişini küçümsemek yasaktır. Günümüzde özellikle reformcu ve muhafazakâr Yahudilik akımlarının karışık evlilikler konusunda gösterdikleri kolaylıklar sayesinde, özellikle ABD'de her yıl binlerce kişinin Yahudi olmak için gerekli işlemleri yaptırdığı belirtiliyor.

Bunlardan biri de Jared Kushner ile evli olan Başkan Trump'ın kızı Ivanka'dır. 10 Temmuz 2019'da bu tür evlilikleri hedef alan İsrail Eğitim Bakanı Rafi Peretz, İsrail dışında yaşayan Yahudilerin Yahudi olmayanlarla yaptıkları evlilikleri Yahudi Soykırımına benzetmiştir. Peretz'e göre "Yahudi topluluğunun son 70 yılda başka soylarla evlilik ve asimilasyon yüzünden altı milyon kişi kaybettiği" görüşünü savunmuş ve "Asimilasyon ikinci Holokost gibidir" demiştir. Peretz; İsrail ordusu başhahamlığı yapmış aşırı dinci bir haham ve Netanyahu hükümetinin koalisyon ortağı "Yahudi Evi" partisinin ve Birleşik Sağ ittifakın lideridir ve onun gibi düşünen çok sayıda İsrailli olduğu kesindir.

Belki de bu nedenle Yahudilerin tarih boyunca Yahudi olmayanlarla ilişkileri her zaman uyumlu olmamıştır. Yahudi olmayan ve dünyada çoğunluğu temsil eden halklar her zaman "uyumlu olmayan" Yahudileri aralarına almakta istekli davranmadıkları gibi, Yahudiler de asimilasyon tehlikesi

karşısında ve zorunlu olmadıkça Yahudi olmayanlarla gereksiz ilişkilere sıcak bakmamışlardır.

Sonuç olarak birçok bilim adamına göre Yahudilik bir ırk değil, bir dindir. Kalıtımsal nitelikleri saptanmamıştır ve büyük ölçüde kapalı bir dindir. Bu dine girmek belirli bir çaba ve uğraşı gerektirir. Çünkü Tevrat, maddi ve manevi alanda tüm insanlara örnek olmayı İsrailoğullarından istemekte ve "seçilmişliği" bu çerçevede ağır yaptırımlarla belirlemektedir. Tevrat bu kapsamda bu dine mensup olanları tek bir halk olarak öngörür ama bu halkın özelliklerini genel olarak dinsel kökenli söylem ve kurallarla belirler.

Özetle Yahudi dini kapalı bir din olarak misyonerliğe açık olmadığı için başka dinlerin insanları genellikle evlilikle Yahudi olmakta, bu ise farklı etnik gruplara bağlı insanların sayısal olarak "gerçek" Yahudilerden çok daha fazla olabileceği gerçeğini kanıtlamaktadır. Yani Yahudi takvime bakarak söylersek ve Yahudi dinine inanmış insanların 5.780 yıldır başkalarıyla evlenmiş olduğunu hatırlarsak, etnik tanıma göre kimin ne kadar "Yahudi" olduğu tartışmalıdır.

Benzer şekilde "İbrani, İsrailoğulları, Yahudi" kavramlarından hangisinin etnik, hangisinin dinsel olduğunu söyleyebilmemiz de olası değildir.

Bugünün Yahudilerinin İsrail Devleti'ni sahiplenmesi ve etnik ve dinsel köken vurgusu yapması, daha çok siyasal içerikli bir söylemdir. İbranice dilinin korunması Yahudiler için bir etnik köken kanıtı olarak kullanılamaz. Son araştırmalara göre günümüzde 7 binin üzerinde dil aktif olarak kullanılıyor. Ve bunların da yüzde 90'ı, 100 binden daha az kişi tarafından konuşuluyor. En fazla dil çeşitliliğine sahip olan Asya'da en az 2 bin 200 dil olduğu tahmin ediliyor. Bunun en somut örneği Hindistan'dır. 1,3 milyar civarında nüfusu olan Hindistan'da onlarca kabile ya da topluluk bulunmakta ve her topluluğun kendi dili bulunmaktadır. Bazen de bu dillerden birini konuşanların sayısı 10 milyon insanı geçmektedir. Afrika ve Latin Amerika'da da durum aynıdır. Yahudilerin

savı doğru olsaydı aynı dili konuşan kabilelerin her biri bir ulus kimliğini kazanır ve devlet isterdi.

Üstelik kimin nereden geldiği belli değilken!

Ancak her şeye rağmen dünyadaki çok farklı gelişmenin etkisiyle Siyonistlerin 20. yüzyılla birlikte ve İsrail Devleti'nin kurulması sürecinde, özelliğini kaybetmiş ve yok olmak üzere olan İbraniceyi kavramsal olarak bir devlet ve halk diline dönüştürmesi ve bu yönde başta ABD ve İngiltere'nin desteğini alması çok büyük bir başarıdır.

Özetle Yahudilik bir dindir ve dinin kendi özelliğinden dolayı bu dine inanmış farklı etnik kökenli insanların sayısı sınırlı kalmıştır. Nitekim dünyada herkes İsraillilerden söz ederken etnik değil dinsel sözcük olan "Yahudiler"i kullanmaktadır.

Örneğin dünyada bütün ülkelerin vatandaşlarının iki kimliği vardır: Biri etnik, diğeri de dinsel kimliktir (ve bazıları da dinsizdir elbette).

Örneğin ABD'de onlarca farklı milletten yani etnik kökenden insan var ve bu insanlar farklı dinlere bağlıdır ama bir tek Yahudilerin etnik kimliği yok çünkü onlar kendileri için dinsel bir tanım olan Yahudiliği seçiyorlar. Yani Amerikalı Yahudiler kendilerini etnik ve dinsel olarak tanımlarken aynı sözcüğü yani "Yahudi" sözcüğünü kullanmaktadırlar.

Hiç kimse onlar için "İbraniler" ya da "İsrailoğulları" demektedir. Çünkü İbraniler bir kabileye verilen addır ve Yahudilerden önce varlardı.

İsrailoğulları da Yakub ve sülalesi için kullanılmış olduğuna göre, onlar da Musa'dan yani Yahudilikten çok önce varlardı.

Çünkü Yahudilik Mısır'dan kovulan bir topluluğun sonradan inancı olmuş bir dindir. Bu topluluğun Musa öncesinde adıyla hiç kimse ilgilenmezken, Filistin'e geliş sonrasında Yakub'un oğlu Yahuda'nın adına kurulan ilk Yahudi devletinin bireyleri olarak tanımlanmışlar.

Durum böyle olunca Yahudilerin Filistin iddiası toptan temelsiz olmuştur. Yahudi dininin inananları olarak Yahudilerin

Filistin ve özelinde Kudüs söylemi anlamsızdır; çünkü Kudüs diğer iki din için de kutsaldır. "Kudüs bizimdir" diyen İsrail dahil dünyadaki 15 milyon Yahudi'ye karşın aynı söylemi tekrarlayacak 1,7 milyar Müslüman ve 2,2 milyar Hıristiyan var. Neyse ki bu 3,9 milyar kişi Yahudiler gibi dünyanın dört bir yanından kalkıp 27 bin kilometrekarelik Filistin'e gidip yerleşmeyi düşünmüyorlar!

Ayrıca toprağın gerçek sahibi Arapların atası Kenaniler dönemini bir yana bıraksak bile Müslüman Araplar ve Türkler toplamda 1000 yıldan fazla Filistin'in sahibiydiler. Yahudiler ise 80 yıl kadar süren Süleyman ve Davud dönemleriyle birlikte aralıklarla yaklaşık 330 yıl kadar Filistin'i kontrol altında tutabilmişler. Asur, Pers, Grek, Büyük İskender, Roma, Bizans ve Haçlılar aralıklı da olsa Yahudilerden çok daha uzun sürelerle Filistin'e sahip olmuşlardır.

Bu durumda herkes Filistin'de hak iddia edebilir.

Benzer şekilde Balkanları 600 yıldan fazla yöneten Türkler ve İspanya'yı 771 yıl yöneten Araplar "Buralar bizimdir, gelip yerleşeceğiz ve buradaki insanları başka yerlere kovacağız" diyebilir. Ama esas gerçek, Yahudilerin "Burası atalarımızın yurdudur" diyerek ele geçirdikleri Filistin'in gerçek sahibi olan Filistinlilerin o topraklarda yaşıyor olması ve ataları olan Kenanilerin de MÖ en az 3500 yıl önce o topraklarda olmasıdır.

Nitekim tarih boyunca Filistin Kenan Diyarı olarak bilinmiştir.

Irak'tan göç eden İbraniler ise bu topraklara Arap Yarımadası'ndan gelen Kenanilerden en az 1500 yıl sonra Filistin'e gelmişlerdir.

Yani Kenaniler Yakub, Musa, Davud ve Süleyman'dan çok daha önce Filistin'in sahibidir.

Yani Tapınaktan ve orada saklandığı söylenen 10 emirden en az 2300 yıl önce...

10- Peki kim bunlar?

İbrani kelimesi "İbri" veya "Hibri" kelimelerinden gelmektedir. Bu kelimeler, MÖ 3000'li yıllarda Filistin'de görülen göçebe bir kabilenin adıdır. "Öte tarafın insanları" anlamında, Fırat ve Ürdün nehirlerinin öbür kıyısından gelmiş olan göçmenleri ifade eder. Yahudilere bu ad çok daha sonra din öncesi zamanlarda Kenan'ın, yani Filistin coğrafyasının yerlileri tarafından verilmiştir. Bu ve benzeri konularda Tevrat'ta oldukça detaylı, bazen de çelişkili bilgiler yer alıyor. Örneğin İsrail ya da Yesrael "Tanrı ile güreşip onu yenen" demektir.

Tevrat'ta "Tanrı ile güreşen" şeklinde yer almasına rağmen, "Tanrı ile mücadele eden" anlamına gelebileceğini söyleyen Yahudiler de var.

Ayrıca 12 Yahudi kabilesi de "İsrail" adıyla anılır. Bu ad Hz. Süleyman'dan sonra ikiye ayrılan ülkenin kuzeyinde kalan bölümünü oluşturan kabilelerin krallığını nitelendirmek üzere kullanılmıştır. Bununla birlikte Babil sürgününden sonra Yahuda'ya (Yuda) geri dönen Yahudiler, Yahuda kabilesine mensup olmalarına rağmen, genel olarak "İsrailliler" adını aldılar. Yahudi inancına göre bu ad Yakub'a Tanrı tarafından verilmiştir.

Tevrat'ta Musa'nın doğumu ve onun Firavunun "erkek çocukları öldürün" emrine karşın nasıl kurtulduğu anlatılır. Sonuçta İsrailoğullarını bu sıkıntıdan kurtarıp "Arz-ı Mev'ud"a (Vaat edilmiş toprak Filistin'e) döndüren kişi Musa (Hz. Musa) olur. Musa, Firavun ve ordusunun Kızıldeniz'de boğulup onları izleyememesi sonucu Yahudileri Sina'ya getirir. Burada, Sina Dağı'nda, Hz. Musa'ya Tevrat ve On Emir verilir. Yahudiler Sina Çölü'nde 40 yıl dolaşır. Musa'dan sonra Yesu onları Filistin'e götürür. Filistin'de Hakimler ve Krallar devrinden sonra Kral David (Hz. Davud, MÖ 1013-973) Kudüs'ü alır ve Yahudilerin en parlak dönemini başlatır. Oğlu Kral Solomon'un (Hz. Süleyman, MÖ 973-933) babası tarafından hazırlatılan yere Kutsal Tapınak'ı inşa ettirdiği anlatılır. O zamana kadar bir çadırda korunan ve içinde On Emir

tabletleri bulunan kutsal Ahit Sandığı, Tapınak'ın bir odasına konulur.

Hz. Süleyman'ın ölümünden sonra krallık, güneyde Yuda (Yahuda), kuzeyde İsrail olmak üzere ikiye ayrılır. Önce İsrail Krallığı, Asurlular tarafından MÖ 721'de; sonra Yuda Krallığı Babilliler tarafından MÖ 586'da yıkılır. Tapınak tahrip edilir ve Yahudiler Babil'e sürgün edilir. Sürgün yılları boyunca Yahudilerin bir bölümü Ezra'nın çevresinde birleşir ve Babil'in Persler tarafından yıkılmasından sonra MÖ 538-539 yılında Pers Kralı Kuroş emir ve yardımıyla Kudüs'e dönerler. Mabet yine Kuroş emriyle MÖ 520'den sonra yeniden onarılır.

Yahudi tarihinde Kudüs, İskender'den sonra Agidlerin ve Selefkilerin (Seleukos İmparatarluğu) eline geçer. Mabet (Tapınak) MÖ 168'de yeniden yağmalanır. Yahudi isyancılar olarak bilinen Makkabiler bölgeyi tekrar ele geçirirler ama MÖ 63'te başlayan Roma dönemi ve MS 70'te Romalı komutan Titus'un Kudüs'ü ele geçirmesiyle, Mabet yerle bir edilir. Bunun sonucu olarak Yahudiler, dünyanın her tarafına dağılır. Mabet'ten arta kalan Batı Duvarı (Ağlama Duvarı) yüzyıllardır Yahudiler tarafından milli ve dini duygu ve bilinci ayakta tutmak için bir sembol olarak kullanılmaktadır. Yahudilerin ha-Kotel ha-Ma'aravi (Batı Duvarı) dedikleri bu duvar zamanla Hristiyanlığın tesiriyle "Ağlama Duvarı" olarak adlandırılmıştır. Yaklaşık 485 m uzunluğunda olan Ağlama Duvarı, toprak seviyesinin üstünde yirmi dört büyük taş sırası ile yer altında kalan on dokuz taş sırasından meydana gelir. Yüksekliği toprak seviyesinden itibaren 18 m olup 6 metresi Mabet alanının seviyesini aşmaktadır. Taşlardan bazılarının uzunluğu 12 m, yüksekliği 1 m, ağırlığı ise 100 tondan fazladır.

Duvarın en üstünde bulunan 11 sıradaki taşlar İslami döneme aittir, geri kalanı Hz. Süleyman döneminden olmayıp Herod dönemi mimari özelliklerini taşır. Yahudiler bu duvara yaslanarak Kudüs'ten sürülüşlerini anarak ağlarlar ve yeniden o bölgede Yahudi hâkimiyetini kurmak için dualar ederler.

Eski Ahit'te bu ağlama işlevi sadece bir yerde geçer. İlgili yerde Tanrı, Yahudilerin verimlilik tanrısı olan Tammuz'a ağıt yakan kadınları putperest ve günahkâr olarak tanımlamakta ve bunun gibi ağıt yakan putperestleri ağır bir dille eleştirmektedir. İsrail'in ileri gelen Ortodoks hahamlarından olan Moshe Hirsch 1983 yılında İbranice yayımladığı *Filistin Tarihi* adlı kitabında Mescid-i Aksa mevzusunu detaylı bir şekilde ele almıştır. Kendisi gerek Tevrat merkezli Yahudilik anlayışına gerekse Yahudilik inancındaki Tanrı'nın doğrudan tarihe müdahalesini öngören geleneksel Mesihçilik fikrine ters düşen ve sadece etnik ve milli karakterli bir Yahudi devletinin kurulmasını hedefleyen Siyonizm'e karşı çıkan hahamlardan olması nedeniyle, "Ağlama Duvarı'nın Siyonizm'in hilelerinden bir hile ve Kudüs'ü ele geçirmek için uydurulan ideolojik bir yalan olduğunu" savunmuştur. İsrail Hahamlar Meclisi Genel Sekreteri ve Sözcüsü Haham Yehoram Mazor da "Bu duvarın dibinde ağıt yakanlar putperestler gibidirler. Yahudiler için doğru bir ibadet yeri bulunmalıdır. Ağlama Duvarı'nın hiçbir kutsallığı yoktur" sözleriyle bu tutumun İsrail politikasının bir parçası olduğunu dile getirmiştir.

Tarihçi hahamlardan olan Moshe Gil "Ağlama Duvarı'nda ağlama merasiminin eski Yahudilikte bilinmemesine rağmen İsrail hükümetinin uydurduğu yeni bir adet olduğunu" dile getirmektedir. Nitekim Duvar'ın karşısına geçip dua edenler daha sonra Duvar yarıklarına dilek ve isteklerini içeren kâğıtlar bırakırlar. Onlar gittikten sonra da belediyenin temizlik işçileri gelir, o kâğıt parçalarını "Allah'a ulaşmadan" toplar ve çöp tenekesine atarlar. Belki bir rastlantıdır ama bu temizlik işçileri genellikle İsrail'e göç etmiş Etiyopyalı Yahudiler arasından seçilmektedir!

Kaldı ki arkeolojik olarak Ağlama Duvarı'nın varlığı ya da Süleyman Mabedi'ne ait olduğu tartışmalı bir konudur. Amerika Arkeoloji Enstitüsü Başkanı olan Prof. Dr. J.W. Harold Mare (1918-2004) Kudüs'ün mimari gerçekleri hakkında hazırladığı ve arkeolojik bulgu ve belgelerle 1987 yılında yayımladığı kitabında, "Ağlama Duvarı'nın Herod döneminde

yeniden yapıldığını ve Romalıların işgali sırasında da Mabet dahil bütün yerleşkenin yerle bir olduğunu" kaleme alarak, "bu duvarın Hz. Süleyman dönemine ait olmadığını" savunmaktadır. Amerika Oberlin Üniversitesi Teoloji Kürsüsü Başkanı, uzmanlık alanı İncil arkeolojisi olan Harry Thomas Frank da (1933-1980) 1972 yılında yayımladığı kitabında benzer bilgiler vermiştir: "Kesinlikle söylememiz gerekir ki, Süleyman Mabedi'ne ait sadece bir tane teşhis edebildiğimiz taş haricinde bu esere dair arkeolojik bulgu günümüzde söz konusu değildir."

Sonuç olarak birçok araştırmacıya göre arkeolojik olarak kanıtına rastlanmayan Süleyman Mabedi ve Yahudi dininde var olmayan ağlama ritüeline tahsis edilen Duvar, İsrail hükümetinin o bölgeyi Yahudileştirme planının bir parçasıdır ve çok iyi kullanılmaktadır.

11- İslam ve Yahudiler

Kur'an'da, Yahudilik ve İsrailoğullarına gönderilmiş peygamberlerle ilgili ayetlerin sayısı oldukça fazla. Kur'an onlardan bazen "Beni İsrail" bazen de "Yahud" diye söz eder ve peygamberler (Hz. Yakub gibi) konu edilirken farklı her iki tanımlamayla ilgili detaylı bilgi verir. Kur'an'ın Arapça tefsirlerinde bu konuda yüzlerce sayfalık açıklama, yorum ve bunlara bağlı olarak hadisler anlatılır.

Konumuz bu olmadığı için derin dinsel yorum ve çatışmaları içeren bu detaylara dalmanın bir anlamı yoktur; ama Kur'an'ın "Ehl-i Kitap" deyiminin içine Yahudileri de aldığını belirtelim. Kur'an'da Yahudiler ile ilgili olarak verilen tüm bilgileri özetle sekiz grupta sınıflandırabiliriz:

1- Allah tarafından Yahudilere bağışlanan nimetler.

2- Yahudilerin uymakla yükümlü oldukları dini hükümler.

3- Peygamberler tarafından kendilerine getirilen hükümleri ve tebliğleri değiştirerek doğru yoldan sapmaları.

4- Allah'a verdikleri sözleri tutmamaları, verdikleri sözden dönmeleri ve bunu alışkanlık haline getirmeleri.

5- Allah'a ve başkalarına yönelik yaptıkları kötü işlerden dolayı eziyet görmeleri.

6- Yeryüzünde kötülük yapmaya çalışmaları.

7- Bazı Peygamberlere ve dürüst ve inançlı insanlara iftira etmeleri veya onları öldürmeleri.

8- Basit çıkarları uğruna gerçeklere karşı çıkmaları.

Kur'an'da Yahudilerin tarihleriyle ilgili olarak Hz. Musa'ya kadar olan dönem hakkında yer alan bilgilerin temel vurgusu şöyledir: "Hz. İbrahim, Allah'ın seçkin kıldığı peygamberlerden biridir. O ne Yahudi ne de Hıristiyan'dır."

Müslüman toplumlarda ise genel kanı şöyledir: Kur'an'dan Yahudilerin savaş ve fesat çıkaran bir topluluk olarak gösterildiği anlamı çıkarılır ve yaptıkları nedeniyle Yahudilerin lanetli kılındıkları söylenir.

Peki, gerçekten öyle mi?

Bakalım:

"Verdikleri sözü bozdukları için onları lanetledik ve kalplerini kaskatı yaptık" (Maide: 13).

Ama ayetin sonunda Hz. Muhammed'e hitaben Yahudiler için şöyle denilmektedir: "Bununla birlikte onları affet, ellerini tut. Çünkü Allah güzellikleri sergileyenleri sever" (Maide: 13).

Nitekim başka ayetler de bunu vurgular:

"Musa kavminden bir topluluk var ki, hakka kılavuzluk eder ve yalnız hakka dayanarak adaleti gözetir" (Araf: 159).

"Şu bir gerçektir ki, iman edenler, Yahudiler, Sabiiler ve Hıristiyanlardan Allah'a ve ahiret gününe inanıp hayra ve barışa yönelik iş yapanlar için korku yoktur. Tasalanmayacaklardır onlar." (Maide: 69).

Görüldüğü gibi Kur'an Yahudilerin hepsini aynı kefeye koymamış, hatta doğruya inananları Yahudi, Hıristiyan, Müslüman diye ayırmamış, hepsine kendi katında aynı değeri vermiştir.

Sonuçta "lanetli olanlar" denilirken bir dönem yanlışa yönelen Yahudilerin işaret edildiğinden söz edilmektedir. Yani onlar "Yahudi inancında olmalarından ziyade, ahlaki

davranışları ve Allah'ın buyruklarına gereği gibi uymamaları açısından" değerlendirilmiştir.

Başka bir görüşe göre, Yahudiler toplu olarak lanetlenmiş olsaydı Hz. Muhammed Safiye ve Cuveyriye gibi Yahudi kadınlarla evlenmezdi.

Safiye ölüm döşeğinde iken malının üçte birini Yahudi dininde ısrar eden yeğenine vasiyet etmişti. Sahabelerden bazıları bu vasiyete karşı çıkınca Hz. Ayşe araya girerek istediği yere vermesini sağlamıştı.

Peki, neden Kur'an'da Yahudilere bu kadar yer verilmiştir?

Bazılarına göre bunun nedeni, İslâm'ın doğuşu döneminde Yahudilerle yaşanan sorunlardır. O zamanlar Medine ve civarında Babil Kralı Nebukadnezar'ın MÖ 586 yılındaki saldırısında Filistin'den Mekke ve Medine taraflarına kaçan Yahudilerin devamı olarak on Yahudi kabilesi yaşamaktaydı.

Başka kaynaklara göre bunlar Mısır'dan kaçan İbranilerdi. Bu kabilelerden yedisi Müslüman oldu, üçü ise dinlerinde kaldı. Bunlar Nudayr oğulları, Kaynukaa oğulları ve Kurayza oğullarıdır.

Özellikle bu üç Yahudi kabilesi kendilerine gösterilen toleransa rağmen Hz. Muhammed'e ve Müslümanlara karşı şiddetli tepki göstermişlerdi. Bunun üzerine Peygamber, kendisini öldürmeye kalkışan Nudayr kabilesini Medine'den kovdu ve kısa bir süre sonra benzer tutum sergileyen Kaynukaa kabilesini de kovdu. Kurayza kabilesi ise Müslümanlara saldıracak kadar ileri gidince, Peygamber onlarla savaşıp birçoğunu öldürdü ya da esir aldı.

İslam tarihinde Peygamberin Yahudi kabilelerle olan zorlu ve zorunlu ilişkisiyle ilgili çok detaylı hikâyeler anlatılmaktadır. Bu hikâyelerin tümünde Yahudiler Peygambere ve Peygamber sonrası Müslümanlara çok ciddi problemler yaratmıştır. Belki de bu nedenle Kur'an'da, Hıristiyanlara oranla Yahudilerden daha çok söz edilmektedir. Nedeni ise İslam'ın ilk yıllarında Yahudilerle yaşanan ciddi sorunların ya da çatışmaların Hıristiyanlarla yaşanmamasıdır. Çünkü o

zamanlar Müslümanlar Mekke ve Medine çevresinde yaşayan Hıristiyanlarla henüz direkt temasa geçmemişlerdi.

Gelelim Müslümanların en çok konuştuğu ya da tartıştığı Maide 51. ve onunla yakından ilgili Bakara 120. ayetlere:

"Ey iman edenler! Yahudileri ve Hıristiyanları gönül dostları edinmeyin. Onlar birbirlerinin gönül dostlarıdır. Sizden kim ki onları gönül dostu edinirse o, onlardandır. Allah, zalimler toplumunu doğruya ve güzele yöneltmektedir" (Maide: 51).

"Sen onların öz milletlerine uymadıkça, Yahudiler de Hıristiyanlar da senden asla hoşnut olmaz. De ki: 'Allah'ın kılavuzluğu, erdirici kılavuzluğun ta kendisidir. İlimden sana ulaşan nasipten sonra bunların boş ve iğreti arzularına uyarsan, Allah katında ne bir dostun/destekçin olur ne de bir yardımcın" (Bakara: 120).

Bu iki ayet birlikte değerlendirildiğinde, Kur'an'ın Müslümanları uyardığı ve Yahudiler ile Hıristiyanların İslam dinine hiçbir zaman olumlu bakmayacaklarına dikkat çektiği görülür.

Yine bazı Müslüman çevrelere göre "Kur'an gelecekte Siyonist-Haçlı ittifakının kurulacağını, bazı Müslümanların da onlara destek çıkacağını" öngörüyor.

Peki, Kur'an, Yahudiler ve bir anlamda günümüzde olup bitenler için başka neler diyor, görelim:

"Ne zaman savaş için bir ateş yaksalar, Allah onu söndürür de onlar yine bozgunculuğa koşarlar" (Maide: 64).

"Biz, Benî İsrail'e Kitap'ta şu yolda bir yargıda bulunduk: Siz yeryüzünde muhakkak iki kez bozgun vücuda getireceksiniz ve muhakkak büyük bir kibirle böbürleneceksiniz" (İsra: 4).

Bu ayete göre Yahudiler iki kez devlet kurma fırsatını bulmuşlar. Birincisi Kur'an indirilmeden önce. Kur'an birinci devletin ne olduğunu şöyle anlatıyor: "Nihayet, o ikiden birincisi geldiğinde, üzerinize aşılmaz bir güce sahip kullarımızı gönderdik de onlar, barınakların aralarına girip araştırdılar. Ve bu, yerine getirilmiş bir vaat idi" (İsra: 5).

Bu birinci devlet MÖ 586'da Güney Irak, yani Babil Kralı güçlü Nabukadnezar tarafından yok edilmiş, Kudüs ve Süleyman Tapınağı tamamen yakılmış, sağ kalanlar aranıp bulunmuş, toplu bir şekilde esir edilmiş ve Babil'e köle olarak götürülmüştür. Ardından Güney İsrail devleti Kuzey Irak yani Ninovalılar (Musullular) tarafından haritadan silinmiştir.

Kur'an Yahudilerin daha sonra ikinci devletlerini de kuracağını teyit etmiştir: "Sonra onlar üzerinde size tekrar egemenlik verdik, mallar ve oğullarla sizi güçlendirdik ve sizi toplum olarak çoğaltık." (İsra: 6).

Ancak Kur'an bu ikinci devletin yani bugünkü İsrail'in de bozguncu hüviyetinden vazgeçmeyeceğini, İsra 4 ve Maide 64'te ve aşağıda alıntı yaptığımız birçok ayette yüzyıllar önce haber veriyor.

Kur'an ayrıca İsrail'in kan döktükçe kibirleneceğini ve küstahlaşacağını çok önceden görmüştür.

"Yaptıkları zulümler ve birçok insanı Allah yolundan alıkoymaları yüzünden daha önce kendilerine helal kılınmış tertemiz şeyleri onlara haram kıldık." (Nisa: 160).

"Ey resul! Kalpleri inanmamış olduğu halde ağızlarıyla 'inandık' diyenlerin küfürde yarışırcasına koşanları seni üzmesin. Yahudilerden bazıları yalancılık etmek için dinlerler; huzuruna çıkmamış olan başka bir topluluk için dinlerler. Yerlerine oturmuş kelimeleri, yapılarını bozup değiştirirler. 'Size şu verilirse alın, eğer o verilmezse çekilin' derler. Allah birini fitneye çarptırmak isterse, sen onun için Allah karşısında hiçbir şey yapamazsın. Bunlar o kişilerdir ki Allah kalplerini temizlemek istemiyor. Dünyada bir rezillik vardır onlar için, ahirette de büyük bir azap vardır onlara." (Maide: 41).

"Şu tartışılmaz bir gerçektir ki, insanların iman edenlere en şiddetli düşmanlık duyanlarını, Yahudilerle şirke batanlar arasında bulursun." (Maide: 82).

"Söyle onlara: 'Siz mi daha bilgilisiniz yoksa Allah mı?' Allah'tan kendine ulaşmış bir tanıklığı gizleyenden daha

zalim kim vardır! Allah, yapmakta olduklarınızdan habersiz değildir" (Bakara: 140).

"İşte bu yüzden biz, İsrailoğulları üzerine şunu yazdık: Kim bir kişiyi, bir kişiye karşılık yahut yeryüzünde bir fesat sebebiyle olmaksızın öldürürse, insanları toptan öldürmüş gibidir. Ve kim bir kişiye hayat verirse, insanlara toptan hayat vermiş gibidir. Ant olsun, resullerimiz onlara açık-seçik kanıtlar getirmişlerdir. Ama onlardan birçoğu bunun ardından da yeryüzünde zülüm ve azgınlığa sapmaktadır" (Maide: 32).

İslami çevrelere göre Kur'an yakın zamanın olaylarını da yıllar önceden haber veriyor. Örneğin İsrail Devleti'nin kurulabilmesi için Filistin'in işgal edilerek, Filistinlilerin katledilmesi, topraklarından sürülmesi, İsrail'in bir kaç kez Lübnan'ı, Gazze'yi, Filistin'i kan gölüne çevirmesi...

Kur'an Yahudiler için bu denli önemli tespitlerde bulunurken Yahudiler de boş durmuyor. Yahudiler İslam'ın ve Müslümanların onlara karşı dinsel yaklaşımlarını kullanmaya çalışıyor. "İşte bakın Müslümanlar bize düşman, kitaplarında da anti-semitizm ve ırkçılık var" diyerek mazlum edebiyatı yapıyorlar.

Müslümanların bu konuda da Yahudilere bir yanıtı oluyor. Hem de Kur'an'dan.

Kur'an 2. Yahudi devleti yani bugünkü İsrail'in ne olacağını da anlatıyor: "Eğer güzel davranırsanız, kendi benlikleriniz için güzellik sergilemiş olursunuz... Ve eğer kötülük yaparsanız, o da benlikleriniz aleyhine olur. Bu sırada, yüzlerinizi çirkinleştirsinler, ilk kez girdikleri gibi mabede girsinler ve egemenlik altına aldıklarını yerle bir etsinler diye ikinci vaat geldi." (İsra: 7).

Burada sonunda Kudüs'e 2. kez girileceği yazılı olduğu anlaşılabilir.

İsra 5'te belirtilen "ilk vaat" yani Kudüs'ün işgali İsra 7'de belirtilen 2. vaat olarak tekerrür edecektir. Yani İsrail rahat durmayacak, oturduğu yerde oturmayacak, ona buna, oraya buraya saldıracaktır.

Kur'an devam ediyor: "Rabbiniz size belki rahmet eder. Ve eğer yine eski duruma dönerseniz, biz de döneriz. Ve biz, cehennemi, küfre batanlar için çepeçevre kuşatan bir zindan yapmışızdır" (İsra: 8).

Buradan Yahudilerin varlıklarını devam ettirebilecekleri anlaşılabilir. Kimilerine göre burada bir açık kapı var ve netlik yok.

Kur'an'da bazı ayetlerde Yahudilerin âlemlere üstün kılındığından (Bakara: 47, 122) söz edilirken, bazı ayetler de ise lanetlendikleri (Nisa: 46, Bakara: 88) ifade edilmektedir.

Konuya yüzeysel bir bakışla bakıldığında bu ayetler arasında bir çelişki olduğu söylenebilir.

Hucurat suresi 13. ayet: "Ey insanlar! Biz sizi bir erkekle bir dişiden yarattık ve birbirinizle tanışasınız diye sizi milletlere, kabilelere ayırdık. Haberiniz olsun ki, Allah katında en şereflileriniz, en takvalınızdır. Muhakkak ki Allah, bilendir, her şeyden haberdardır."

Genel olarak Kur'an'da ırkçılık yasaklandığına göre ayetlerin bir kısmında Allah, Yahudileri överken, bir kısmında da eleştirmesi, konunun zaman ve mekânına göre değerlendirildiği anlamına gelir. Örneğin Musa hikâyesinde Yahudilerden bahseden bir ayette onların neden dolayı lanetlendiği şöyle açıklanmaktadır: "Ant olsun ki, biz Musa'ya kitap verdik ve ondan sonra art arda resuller gönderdik. Ve Meryem oğlu İsa'ya da apaçık deliller verdik ve onu Cebrail ile destekledik. Lakin sizlere ne zaman bir resul, nefislerinizin hoşlanmadığı bir şeyle geldiyse, kibirlendiniz. Bir kısmını yalanladınız, bir kısmını da öldürdünüz. Dediler ki, kalplerimiz örtülüdür. Bilakis, inkârlarından dolayı Allah onları lanetledi. Bu yüzden pek azı iman eder." (Bakara Suresi: 87, 88).

Bu ayette çok net olarak görüldüğü üzere, lanetlenen insanların tüm Yahudiler olmadığı anlaşılmaktadır. Ayete muhatap insanlar, Musa ve ondan sonra gelen birçok peygambere ve İsa'ya iman etmeyen, yalanlayan ve öldürmeye kalkan kişilerdir. Tüm Yahudileri kapsayan bir durum olmadığı gibi o dönemde yaşayan Yahudilerin de tamamını muhatap

almaz. Tevrat'a uyan iyi birer Yahudi olmadıkları için Allah bu kişileri eleştirmiştir. Kur'an'da lanetlenmiş olan kimseler sadece Yahudi olan kimseler değildir. Allah tüm inkâr edenleri lanetlediğini Al-i İmran suresinde şöyle açıklamaktadır: "İmanlarından sonra kâfir olan bir kavmi, Allah nasıl hidayete erdirir? Onlar resulün hak olduğuna şahit olmuşlardı ve onlara apaçık deliller gelmişti. Allah zalim bir kavmi hidayete erdirmez. Böylelerinin cezası, Allah'ın meleklerin ve bütün insanların lanetinin üzerlerine olmasıdır." (Ali İmran Suresi: 86, 87).

Müslümanlar arasında tartışılan başka bir konu ise "Yahudilerin, kendilerine gönderilen elçilere uyduklarında, Allah tarafından âlemlere üstün kılınmalarıdır."

Yahudiler Kur'an'ı kanıt göstererek üstün ırk olduklarını savunmaktadır: "Ey İsrailoğulları, size bağışladığım nimetimi ve sizi âlemlere üstün kıldığımı hatırlayın." (Bakara Suresi: 47, 122).

Zekeriya, Yahya, Yakub, İsa ve Meryem'in Yahudi olduğu hatırlanırsa Kur'an'da Yahudiler ne lanetlidirler ne de diğer insanlardan üstündürler. Allah yarattığı tüm insanlar gibi, onların da durumlarını takva yani inançlarına göre değerlendirmiştir... Bu bakımdan Allah'ın kelamında Yahudilerin bazı ayetlerde övülüp, bazılarında eleştirilmesi hatta lanetlenmesi, iyi incelendiğinde görülecektir ki asla birbiriyle çelişmez.

Müslümanlara göre Allah'ın kelamı Kur'an'da çelişki olmaz.

Peki, Yahudiler ile ilgili olarak hadisler ne söylüyor?

Yahudileri en çok korkutan hadis: "Müslümanlarla Yahudiler çarpışmadıkça kıyamet kopmayacaktır. Yahudi taşın, ağacın arkasına saklanacak, bunun üzerine o taş, o ağaç Yahudi'yi kovalayan kimseye, 'Ey Müslüman! Arkamda bir Yahudi var, gel onu öldür!' diyecek. Yalnız garkad ağacı bir şey söylemeyecek; çünkü o Yahudilerin ağaçlarındandır."

Peki, başka bir hadiste durum ne?

"Sevgili Peygamber Medine'ye geldiği zaman Yahudiler oruç tutuyorlardı. Peygamber onlara, 'Oruç tuttuğunuz bugün nedir?' diye sordu. Onlar da 'Bugün Allah'ın, Musa'yı ve

kavmini kurtarıp Firavunu ve kavmini (suda) boğduğu büyük bir gündür. Musa şükretmek için bugün oruç tuttu. Biz de (bu nedenle) oruç tutuyoruz,' dediler. Bunun üzerine Peygamber 'Biz Musa'ya sizden daha lâyık ve yakınız,' buyurdu. Ondan sonra Peygamber o gün için hem kendisi oruç tuttu hem de tutulmasını tavsiye etti."

Son olarak Kur'an'da Tevrat ile ilgili ayetlere bakalım:

"Yanınızda olanı (Tevrat'ı), doğrulayıcı olarak indirdiğime (Kur'an'a) iman edin; onu inkâr edenlerin ilki siz olmayın ve ayetlerimizi az bir değer karşılığında değişmeyin. Ve yalnızca Benden korkun" (Bakara: 41).

"Allah katından yanlarında olanı (Tevrat'ı) doğrulayan bir kitap geldiği zaman -ki bundan önce inkâr edenlere karşı fetih istiyorlardı- işte bilip-tanıdıkları gelince, onu inkâr ettiler. Artık Allah'ın laneti kâfirlerin üzerinedir" (Bakara: 89).

"O, sana Kitabı hak ve kendinden öncekileri doğrulayıcı olarak indirdi. O, Tevrat'ı ve İncil'i de" (Al-i İmran: 3).

"Ona Kitabı, hikmeti, Tevrat'ı ve İncil'i öğretecek" (Al-i İmran: 48).

"Benden önceki Tevrat'ı doğrulamak ve size haram kılınan bazı şeyleri helal kılmak üzere size Rabbinizden bir ayetle geldim. Artık Allah'tan korkup bana itaat edin" (Al-i İmran: 50).

"Ey Kitap Ehli, İbrahim konusunda ne diye çekişip tartışıyorsunuz? Tevrat da İncil de ancak ondan sonra indirilmiştir. Yine de akıl erdirmeyecek misiniz?" (Al-i İmran: 65).

"Tevrat indirilmeden evvel, İsrail'in kendine haram kıldıklarından başka, İsrailoğullarına bütün yiyecekler helal idi. De ki: 'Şu halde eğer doğruysanız, Tevrat'ı getirin de onu okuyun'" (Al-i İmran: 93).

"Ey kendilerine kitap verilenler, birtakım yüzleri silip de arkalarına çevirmeden ya da cumartesi adamlarını (o gün yasağı çiğneyenleri) lanetlediğimiz gibi onları da lanetlemeden evvel, yanınızdakini (Tevrat ve İncil'i) doğrulayıcı olarak indirdiğimize (Kur'an'a) iman edin. Allah'ın emri yapılagelmiştir" (Nisa: 47).

"Allah'ın hükmünün bulunduğu Tevrat yanlarında olduğu halde, seni nasıl hakem kılıyorlar ve sonra bunun peşinden yüz çeviriyorlar? İşte onlar, inanmış değildir" (Maide: 43).

"Gerçek şu ki, Biz Tevrat'ı, içinde bir hidayet ve nur olarak indirdik. Teslim olmuş peygamberler, Yahudilere onunla hükmederlerdi. Bilgin-yöneticiler (Rabbaniyun) ve yüksek bilginler de (Ahbar), Allah'ın Kitabı'nı korumakla görevli kılındıklarından ve onun üzerine şahitler olduklarından (onunla hükmederlerdi.) Öyleyse insanlardan korkmayın, Benden korkun ve ayetlerimi az bir değere karşılık satmayın. Kim Allah'ın indirdiğiyle hükmetmezse, işte onlar, kâfir olanlardır." (Maide: 44).

"Biz onda, onların üzerine yazdık: Cana can, göze göz, buruna burun, kulağa kulak, dişe diş ve (bütün) yaralara (karşılık da) kısas vardır. Ama kim bunu sadaka olarak bağışlarsa o kendisi için bir kefarettir. Kim Allah'ın indirdiğiyle hükmetmezse, işte onlar, zalim olanlardır" (Maide: 44).

"Onların (peygamberleri) ardından yanlarındaki Tevrat'ı doğrulayıcı olarak Meryem oğlu İsa'yı gönderdik ve ona içinde hidayet ve nur bulunan, önündeki Tevrat'ı doğrulayan ve muttakiler için yol gösterici ve öğüt olan İncil'i verdik" (Maide: 46).

"Ve eğer onlar Tevrat'ı, İncil'i ve kendilerine Rablerinden indirileni (Kur'an'ı) ayakta tutsalardı, elbette üstlerinden ve ayaklarının altından (sayısız nimeti) yiyeceklerdi. İçlerinde aşırı olmayan (mutedil) bir ümmet vardır. Onlardan çoğunun yaptıkları ise ne kötüdür!" (Maide: 66).

"De ki: 'Ey Kitap Ehli, Tevrat'ı, İncil'i ve size Rabbinizden indirileni ayakta tutmadıkça hiçbir şey üzerinde değilsiniz,' Ant olsun, Rabbinden sana indirilen, onlardan çoğunun tuğyanlarını ve inkârlarını artıracaktır. Sen de kâfirler topluluğuna karşı üzüntüye kapılma" (Maide: 68).

"Allah şöyle diyecek: 'Ey Meryem oğlu İsa, sana ve anne ne olan nimetimi hatırla. Ben seni Ruhu'l-Kudüs ile destekledim, beşikte iken de yetişkin iken de insanlarla konuşuyordun. Sana Kitabı, hikmeti, Tevrat'ı ve İncil'i öğrettim. İznimle

çamurdan kuş biçiminde (bir şeyi) oluşturuyordun da (yine) iznimle ona üfürdüğünde bir kuş oluveriyordu. Doğuştan kör olanı, alacalıyı iznimle iyileştiriyordun, (yine) Benim iznimle ölüleri (hayata) çıkarıyordun. İsrailoğullarına apaçık belgelerle geldiğinde onlardan inkâra sapanlar, 'Şüphesiz bu apaçık bir sihirdir' demişlerdi (de) İsrailoğullarını senden geri püskürtmüştüm'" (Maide: 110).

"Onlar ki, yanlarındaki Tevrat'ta ve İncil'de (geleceği) yazılı bulacakları ümmi haber getirici (Nebi) olan elçiye (Resul) uyarlar; o, onlara marufu (iyiliği) emrediyor, münkeri (kötülüğü) yasaklıyor, temiz şeyleri helal, murdar şeyleri haram kılıyor ve onların ağır yüklerini, üzerlerindeki zincirleri indiriyor. Ona inananlar, destek olup savunanlar, yardım edenler ve onunla birlikte indirilen nuru izleyenler; işte kurtuluşa erenler bunlardır" (Araf: 157).

"Hiç şüphesiz Allah, müminlerden -karşılığında onlara mutlaka cenneti vermek üzere- canlarını ve mallarını satın almıştır. Onlar Allah yolunda savaşırlar, öldürürler ve öldürülürler; (bu,) Tevrat'ta, İncil'de ve Kur'an'da O'nun üzerine gerçek olan bir vaattir. Allah'tan daha çok ahdine vefa gösterecek olan kimdir? Şu halde yaptığınız bu alışverişten dolayı sevinip-müjdeleşiniz. İşte 'büyük kurtuluş ve mutluluk' budur" (Tövbe: 111).

"De ki: 'Eğer doğruysanız, bu durumda Allah katından bu ikisinden (Musa'ya indirilen Tevrat ve bana indirilen Kur'an'dan) daha doğru olan bir kitap getirin de, ona uymuş olayım'" (Kasas: 49).

"Muhammed, Allah'ın elçisidir. Ve onunla birlikte olanlar da kâfirlere karşı zorlu, kendi aralarında ise merhametlidirler. Onları, rükû edenler, secde edenler olarak görürsün; onlar, Allah'tan bir fazl (lütuf ve ihsan) ve hoşnutluk arayıp-isterler. Belirtileri, secde izinden yüzlerindedir. İşte onların Tevrat'taki vasıfları budur: İncil'deki vasıfları ise: Sanki bir ekin; filizini çıkarmış, derken onu kuvvetlendirmiş, derken kalınlaşmış, sonra sapları üzerinde doğrulup-boy atmış (ki bu,) ekicilerin hoşuna gider. (Bu örnek,) kâfirleri öfkelendirmek içindir.

Allah, içlerinden iman edip salih amellerde bulunanlara bir mağfiret ve büyük bir ecir vaat etmiştir" (Fetih: 29).

"Hani Meryem oğlu İsa da: 'Ey İsrailoğulları, gerçekten ben, sizin için Allah'tan gönderilmiş bir elçiyim. Benden önceki Tevrat'ı doğrulayıcı ve benden sonra ismi 'Ahmed' olan bir elçinin de müjdeleyicisiyim' demişti. Fakat o, onlara apaçık belgelerle gelince: 'Bu, açıkça bir büyüdür' dediler" (Saff: 6).

"Kendilerine Tevrat yükletilip de sonra onu (içindeki derin anlamları, hikmet ve hükümleriyle gereği gibi) yüklenmemiş olanların durumu, koskoca kitap yükü taşıyan eşeğin durumu gibidir. Allah'ın ayetlerini yalanlayan kavmin durumu ne kötüdür. Allah, zalim bir kavmi hidayete erdirmez" (Cum'a: 5).

12- İsrâ, Miraç ve Kudüs

İsrâ ve Miraç olayının ne zaman meydana geldiği, kesin olarak hangi gün ve ayda gerçekleştiği konusunda çok net bir bilgi yok. Bazılarına göre Hicret'ten bir yıl önce, başkalarına göre ise Hicret'ten on altı ay önce meydana gelmiştir. Ancak genel kanı Peygamberliğin onuncu yılında gerçekleşmiştir. Eğer öyleyse ki bu konuda da tartışma var, onuncu yılın Receb ayının yirmi yedinci gecesidir.

Miraç kelimesi, sözlük anlamıyla "yukarı çıkma vasıtası, merdiven" demektir. Mecazi bir terim olarak Peygamber'in göğe yükselişini ve Allah katına çıkışını anlatır. Bu olay, Mescid-i Harâm'dan Mescid-i Aksâ'ya gidiş ve oradan da gökyüzüne çıkış şeklinde yorumlandığından, kaynaklarda daha çok "İsrâ ve Miraç" şeklinde geçse de günlük kullanımda Miraç kelimesiyle her iki olay birlikte anlatılmaktadır. Bunun yanında Peygamber'in Mekke'deki Mescid-i Haram'dan Kudüs'teki Mescid-i Aksâ'ya bir gece yürüyüşü ile götürülmesi olayına "İsrâ", bu noktadan sonra yaşadığı olaya da "Miraç" denilmektedir.

Yani Miraç olayı, iki aşamada gerçekleşmiştir:

Birinci aşama Peygamber'in Mescid-i Harâm'dan Mescid-i Aksâ'ya yaptığı yolculuk olan İsrâ aşaması; diğeri de oradan

göklere yükseldiği, Allah'ın ayetlerini aldığı ve birçok mucizevî olaya tanık olduğu aşama olan Miraç aşamasıdır.

Buna göre Allah, gücünü göstermek için Hz. Muhammed'i Mekke'deki Mescid-i Harâm'dan Mescid-i Aksâ'ya geceleyin bir yolculuğa çıkarmıştır.

İsrâ ve Miraç'ın Hz. Peygamber'in hayatında kaç defa gerçekleştiği meselesi de tartışma konusudur. Bunun temel nedeni, ortaya çıkan tarih, tasvir ve bilgi farklılıklarıdır. Bazılarına göre İsrâ, biri uyanıkken diğeri de uyku halinde olmak üzere iki defa meydana gelmiştir. Diğer bir görüş ise her ikisi de uyanık olduğu halde, bedenle gerçekleştiği yönündedir. Bunlardan ilki Mescid-i Aksâ'ya, diğeri önce Mescid-i Aksâ'ya ve oradan da gökyüzüne olanıdır. Bazı ilim adamlarına göre ise bu üç defa veya daha fazla meydana gelmiş, bunların biri ruh ve bedenle uyanıkken, diğerleri uyku halinde olmuştur. İsrâ'nın bir defa uyanıkken bedenle, Miraç'ın ise bir defa ruhen gerçekleştiği konusunda kanaatler vardır. Ancak çoğunluğu oluşturan âlimlerin görüşü, her ikisinin de aynı gecede ve bir defada meydana geldiği yönündedir.

Bu duruma göre olayın genel seyri şu şekilde gerçekleşmiştir:

Bir gece Peygamber, Kâbe'de Hicr veya Hatîm denilen yerde iken, başka rivayetlerde kendi evinde uykuda iken, diğer bir rivayete göre ise amcasının kızı Ümmü Hani'nin evinde bulunduğu sırada uyku ile uyanıklık arası bir halde iken Cebrail geldi. Bundan sonra olay hakkında Peygamber şöyle anlatıyor: "Cebrail gelip beni ayağıyla dürttü, uyandım, sonra tekrar uyudum, bir daha uyandırdı ve bu eylemi üç kez tekrarladı. Sonuncusunda oturdum, o da beni kolumdan tuttu ve birlikte ayağa kalktık, Mescid'in kapısına doğru yürüdük."

Yine rivayete göre Peygamber bu yolculuk sırasında üç durakta mola verip namaz kıldı; bu durakların birincisi Taybe/Yesrib şehri; ikincisi Hz. Musa'nın ilk vahyi aldığı ağacın bulunduğu yer; üçüncüsü Hz. İsa'nın doğduğu kasaba.

Ortak anlatımlarda "Peygamber, Cebrail'le birlikte Allah'ın gücüyle gerekli yerlere ulaştırıldı. Semaların her birinde sırasıyla

Hz. Âdem, İsa, Yahya, Yusuf, İdris, Harun ve Musa peygamberlerle görüştü; hepsiyle selamlaşıp dualarını aldı, onlar da O'na ve Müslümanlara dualar edip kolaylıklar dilediler. Nihayet Beytü'l- Ma'mur'un bulunduğu yedinci semada İbrahim Peygamber'le buluştu".

"Muhammed dönüş yolunda Musa ile karşılaşınca, o da elli vakit namazın ümmetine ağır geleceğini söyleyip Allah'tan onu hafifletmesini istemesini tavsiye etti. Namaz beş vakte indirilinceye kadar Peygamber'in Cenab-ı Allah'a müracaatı, Musa ile diyalogu devam etti."

Miraç olayında önemli yer işgal eden Mescid-i Aksâ'nın hangi mescit olduğu hususunda ayetlerde açıklama yapılmamış, sadece çevresinin mübarek kılındığı ifade edilmiştir. Mescid-i Aksa "uzak mescit, uzaklarda olan mescit" anlamına gelmektedir. Bu durum bazılarının iddia ettikleri gibi, Rum Suresi'nde Kudüs ve çevresi için kullanılan "edne'l-arz" (en yakın yer) tabirinin kullanılması ile çelişkili olamaz. Bu bölge bütün dünyaya nazaran yer küresinin tümü göz önünde bulundurulduğunda Mekke'ye yakın bir yerdir. Ama o gün için, yeryüzünde namaz kılınan mescitler söz konusu olduğunda ise Kudüs'teki Mescid-i Aksa, Mekke'deki Mescid-i Haram'a nispetle uzakta sayılmaktadır. Yoksa Mescid-i Aksa'nın göklerde olan bir mescit olması ihtimali üzerinde durmak mantıklı olmayacaktır.

Miraç'ın gerçekleştiği dönemde, Kudüs'te mescit olarak bir mekânın olmaması gayet tabiidir. Bu da daha önceleri Davud ve Süleyman zamanlarında tevhit inancı üzere, içinde ibadet edilen bir mescidin olduğunu imkânsız kılmamaktadır. Kısaca bu durum, Kudüs'te Mescid-i Aksa'nın bulunmadığını göstermediği gibi, Mescid-i Aksa'nın Müslümanların ilk kıblesi olduğu da bilinen bir gerçektir.

Benzer bir durum, Kâ'be için de geçerlidir. Bir hadiste de belirtildiği üzere, Peygamber dönemindeki Kâ'be Hz. İbrahim'in inşa ettiği binanın aynısı değildir. Çünkü aslı yıkılmış olduğundan, zaman içerisinde eskisinden farklı olarak tekrar yapılmıştır. Öyle anlaşılıyor ki semavi dinlerde tevhit

inancı açısından ibadetlerin ifası sırasında müminlerin yöneldiği mekân (kıble), bir amaç değil bir araçtır. Bu mekânın üzerindeki binanın yüzyıllar içinde yıkılıp yeniden yapılması veya zaman zaman mevcut olmaması, mekânın varlığını, manevi konumunu ve tarihi yerini yok kılamaz. Kısaca orada tarih içinde bir mescit var olmuş olup, Hz. Peygamber'in on dört yıl müddetle namazını buradaki Mescid-i Aksa'ya yönelerek kıldığı kesin bilgi olarak sabittir. Kur'an-ı Kerim İsra suresi 1. ayette Mescid-i Haram'dan Mescid-i Aksa'ya kulunu götürdüğünü ve bunun bir gece yürüyüşü ile (İsrâ) gerçekleştiğini ifade buyururken, Cenab-ı Allah var olan Mescid-i Haram'dan bahsettiğine göre neden dünyada var olmayan bir mescide kulunu götürdüğünü söylesin?

Miraç olayından çok önce başlayan namaz ibadetinde Hz. Peygamber'in yöneldiği yön ve kıblenin Kudüs olduğu kesindir. Kıble de rastgele ve soyut olarak bir şehre veya bir yere değil de bir mescide yönelerek tayin edildiğine göre demek ki Kudüs'te bir mescit vardı.

Dolayısıyla bu tarihi olayların tümüne baktığımızda bu mescidin gökte ya da Mekke yakınlarında bir mescit değil, Kudüs'te bulunan bir mescit olduğu ve Kur'an-ı Kerim'in buna el-Mescidu'l-Aksa adını verdiği gayet açıktır.

Hz. Ömer'in Kudüs'ü teslim alırken buranın halkına hitaben "İlia halkı" tabirini kullanmış olmasından da İsrâ olayının buraya yapıldığı anlaşılmaktadır. Ayrıca Hz. Ömer'in şehri teslim aldıktan sonra Bilal-i Habeşi'den ezan okumasını istediği ve mescidin damında ezan okunduğu bilgisi kesindir. Cenab-ı Allah, yeryüzünde Âdem'i yaratmasından sonra, Âdem ve neslinden gelenler için Mekke ve Kudüs ile burada inşa edilen iki mescidi kutsamıştır. Nuh Tufanı'ndan sonra tevhit inancını tekrar kaybeden insanlığa, Hz. İbrahim yeniden tevhidi anlatmış ve oğlu İshak ile Kudüs'te, diğer oğlu İsmail ile Mekke'de bu iki kutsal mekânı ve mescitleri yeniden ihya ve inşa etmişti.

Son peygamber olarak Hz. Muhammed'in Miraç mucizesiyle Mekke'den Kudüs'e getirilip bütün peygamberlerle

burada namaz kılması ve onlara imam kılınması büyük bir anlam taşımaktadır. İsrâ suresinin ilk ayetleri hem İsrâ ve Miraç olayını hem de bu kutsal mekânı koruyamadıklarından dolayı, İsrailoğullarının elinden alınıp emanetin Hz. Peygamber'e verildiğini çok net bir şekilde anlatmaktadır.

İşte bu nedenle tarihsel nedenlerin yanı sıra Kudüs ve dolaysıyla Filistin tüm Müslümanlar için artı ve özellikli bir öneme sahiptir.

13- Hıristiyanlar Yahudileri neden sevmez?

Hıristiyan kelimesi köken olarak Yunancadan türetilmiştir. "İsa" anlamına gelen "khristianos" kelimesi, yani "O'nun yolundan gidenler" ya da "Mesih'e inananlar", "Mesih'in yolundan gidenler" anlamına da gelir.

Hıristiyanlık günümüzde Filistin toprakları olarak bilinen coğrafyada doğdu. Hıristiyanlıkta İsa Peygambere "Nasıralı İsa" denmesinin sebebi Filistin'in Nasıra köyünde doğduğu içindir. Aynı sebeple İsa Peygamber'e yardım eden ve onunla birlikte olanlara "Nasıralılar" adı verilmiştir.

İsa Peygamber, İsrail'i yeni krallık için hazırlamaya çalışmıştır. Ancak bugünkü Hıristiyanlık, İsa Peygamber'in havarilerinin arasına sonradan giren Pavlus'un yorumlarıyla değişik bir kimlik kazanmıştır. İsa Peygamber'in köken itibariyle Yahudi olduğuna inanılmaktadır. Ona buyrulan emirleri anlatıp, Yahudileri kardeşliğe ve hak dinine davet ederek kendini Mesih olarak tanıttığında, bu durum Yahudiler tarafından tepkiyle karşılanmıştır.

İsa Peygamber, Hıristiyanlığı başlatan ve Hıristiyanlığın sembolü olarak adlandırılmış dini bir kişiliktir. Doğum ve ölümü hakkında kesin bilgiler bulunmamaktadır. İsa Peygamber Roma İmparatorluğu'nun Yahudiye olarak bilinen bölgesinde doğmuştur. Annesi Yahudi olan Meryem'dir ve Hıristiyan inancına göre, mucizevi bir şekilde babasız dünyaya gelmiştir. İsyan çıkardığı, halkı huzursuzluğa sevk ettiği gerekçesiyle ve Yahudi din adamlarının etkisi altındaki

Yahudiye Valisi Pontius Pilatus'un emriyle çarmıha gerildiği anlatılmaktadır.

İsa Peygamber çarmıha gerilirken hem insan bedeni hem de Tanrı bedeni acı çekmiştir. Bu inanışa göre Meryem de "Tanrı Anası" olarak görülmektedir. Hıristiyanlıkta İsa Peygamber Tanrı ve insan olarak iki ayrı bedene sahiptir. Bu düşünceye göre İsa çarmıha gerilirken Tanrı bedeni göğe yükselmiş, sadece insan bedeni acı çekmiştir.

Hıristiyanlığın kutsal kitabı Kitab-ı Mukaddes yani İncil'dir. Kitabı Mukaddes iki bölümden oluşmaktadır. Bunlardan birincisi Eski Ahit'tir. Eski Antlaşma olarak adlandırılan Eski Ahit, Hıristiyanlığın başlangıcından önce Yahudi peygamberler tarafından yazıldığı söylenmektedir. Bu bölümde Hz. İsa ve Hz. Meryem'den henüz dünyaya gelmedikleri için bahsedilmemiştir ama bazı bölümlerde İsa'ya atıfta bulunulmuştur.

Kitab-ı Mukaddes'in ikinci bölümü olan Yeni Ahit'in ise İsa hayattayken veya öldükten sonra havariler tarafından yazıldığı tahmin edilmekte ve Matta, Marcos, Luka ve Yuhanna İncillerinden oluştuğu bilinmektedir. Hıristiyan ilahiyatçılarından bazılarına göre İsa'ya ilk inanan havarilerden dördü, sonradan onun sözlerini toplayarak birer İncil meydana getirmişlerdir. İlk dört İncil'den en eskisi "Markos" olarak bilinmektedir. Hıristiyan inancına göre İnciller, İsa Peygamberin hayatını ve öğretilerini yaymak için yazılmışlardır.

"İncil" kelime anlamı olarak "iyi haber, müjde" demektir. İncil kelimesinin bu anlamına dayanarak ilk dönem Hıristiyanları, İsa'nın gelişini insanları günahlarından arındırarak selamete kavuşturmak olarak anlamlandırmışlardır.

İncillerin yazılışında "Arami" dili kullanılmıştır. Bu dil bugün hâlâ Şam'a 50 kilometre uzaklıkta Malula kasabasında kullanılmaktadır. Sonraki dönemlerde İncil halkın kullandığı Yunanca diliyle yazılmıştır. İncil'in değişmediğine ve Tanrı'nın kitabı olduğuna ilişkin düşünceler olsa da özellikle İncillerde İsa Peygamber'in doğduğu, yaşadığı yer ve zamanların farklı anlatılması, İncillerin insan eliyle yazıldığı

konusunda din adamlarını şüpheye düşürmüştür. Fakat birçok Hıristiyan din adamı, İslamiyet'in kutsal kitabının ortaya çıktığında Kitab-ı Mukaddes'in de var olduğunu ve kutsal kitabın değiştirilmesine dair Kur'an'da en ufak bir ayet bulunmadığını, ayrıca İncil'in değiştirildiğini düşünen insanların "kâfir" olduklarını belirtmişlerdir. Müslüman din adamları ise Barnabas İncili'nin değiştirildiğini iddia etmişlerdir. Hıristiyan din adamları ise Barnabas İncili'nin İslamiyet'ten sonra ve Hıristiyanlığı yıpratmak için Müslümanlar tarafından yazıldığını iddia etmektedirler. İslamiyet'e göre Hıristiyanlık, diğer semavi dinler arasında Yahudilikle birlikte çok önemlidir. İslamiyet, İncil'in öncelikle Allah kelamı olarak Hz. İsa'ya indirildiğini, fakat daha sonra din adamları tarafından tahrif edildiğini kabul etmektedir.

Yahudilere göre ise Hz. İsa, Yahudilik dışında bir din aramak yerine, sosyal bir başkaldırı hareketi başlatmıştır. Yahudiler Hz. İsa'nın yaşamının, sözlerinin, davranışlarının, iletmek istediği ilahi mesajın, öncekilerden kalan ve unutulmuş olan bir düşünceyi harekete geçirmeye yönelik olduğunu iddia ediyorlar.

Hz. İsa'nın ortaya çıkış öncesi bölge Roma işgali altındaydı. Başhaham ve 71 hahamdan oluşan dini kurul tamamen Romalı valinin emrindeydi. Yahudilerin günlük yaşamları, gelenekleri, bayramları ve diğer dinsel etkinlikleri bu kurul tarafından düzenlenmekteydi. Bu kurulun izni ve onayı olmaksızın dinsel bir etkinlik ya da bir adakta bulunulması bile söz konusu olamazdı. Yahudiler bu kadar katı, bağnaz ve acımasız bir dinsel yaşamdan bıkmışlar ve yorulmuşlardı. Yahudiliğin işlevsel yönü kaybolmuş, yerini katı bir dinsel otoriter düzen almıştı. Yahudilik yüzyıllardır gelişememiş, olduğu yerde saymış ve din adamları inançlarını yorumlamak ve geliştirmek yerine işin kolayına kaçmışlardı. On Emir'in içi boşaltılmış, atıl hale getirilmiş ve din bürokratik bir anlayış içinde toplumu etkilemeye çalışmaktaydı. Yahudiler kendilerine inen dini unutmuş, Hahamlar ise "boşluğu" doldurmak için katı uygulamalarda bulunmuştu.

Hz. İsa, On Emir'i kabul etmekle birlikte, temelde Yahudilerin ezilmişliğini, geleneklerinin kokuşmuşluğunu, Tevrat'ın yanlış yorumlandığını, Hahamların katı bir hiyerarşik sistem içerisinde halkı sömürdüğünü anlatmaya gelmişti. Hz. İsa, Hz. Musa'nın ilahi buyruklarını eleştirmez. Onların her birini çağa uygun bir bakış açısıyla yeniden yorumlar ve tamamlar. O'na göre bu amacın gerçekleşmesi için de halkın iyi örgütlenmesi, ikna olması ve davayı sahiplenmesi gerekiyor.

Hz. İsa'nın işi çok zordu. Hz. İsa dogmatik, tabularla dolu olan dinsel yapıyı değiştirmek yerine, reform ederek güncelleştirmek istemiştir. Yahudiliğin binlerce yıllık şeriatı eskimiş, bozulmuş ve değişmişti. Bu nedenle tüm Yahudiler, Yahudiliğin "özünden" uzaklaşmıştı. Hz. İsa bu gerçekleri iyi bildiği için, halkına farklı sözler söylüyordu. Onun anlatmaya çalıştığı tüm dinsel yapıyı, halkın o dönemdeki durumunu da göz önünde bulundurarak, bir yapıştırıcı olarak gördüğü "sevgi" sözcüğünü dilinden düşürmüyordu.

Ona göre halkın asıl gereksinimi, sevgidir. Bu sözcük, sosyal ve dinsel bir devrim niteliğindedir. Binlerce yıldır ilk kez birisi; sevgi, mutluluk, paylaşma, göklerdeki krallıktan söz etmekteydi. Hz. İsa'nın sözleri, Yahudiler arasında kaybolmaya yüz tutmuş, unutulmuş, dışlanmış, onun yerine katı bir dogmatik yapının yer aldığı dini yenilemeye yönelikti. Ayrıca İsa'nın söz ve davranışlarında Roma zulmüne temelden bir başkaldırış vardı.

İsa, çok açık bir dille önceki dini eleştirmek, yok etmek, dışlamak yolunu seçmedi. Yahudilere yeni bir din getirmek yerine, unuttukları kendi değerlerini, kavramlarını, yaşam biçimini, çağı da düşünerek karşılarına koyuyordu. İsa ilk iş olarak, Yahudiliği özünden uzaklaştıran Kutsal Tapınağa karşı bir tavır almaya başladı. İçeriye girdiğinde masaları devirir, hayvanları kovalar, hahamlara bağırır, ortalığı darmadağın eder. Bununla hahamların yüzlerce yıldır ilmek ilmek ördükleri bu anlamsız ve gereksiz katılığın yıkılması gerektiği sinyalini vermiştir. Öte yandan, yüzyıllara dayanan bir geleneğin, yaşam biçiminin, inancın kökten değişmesi anlamına

gelir. Yahudiler zorda kaldıklarında, Tanrı'ya dua etmeye başlarlar. Her şeyi Tanrı'dan beklerler. Tevrat'ta yazılı olan ilahi yasalar her konuda kendilerine yol göstericidir. Hz. İsa bunun tam tersini uyguladı. Yahudilere tek gerçeğin kendileri olduğunu gösterdi. Bu çok şaşırtıcı sözler karşısında etrafındaki havarilerin sayısında belirgin bir artış başladı. Günlük yaşamın içinde ezilmiş, horlanmış, özürlü, yoksul binlerce insan İsa'nın sözleri sayesinde yaşam sevinci duymaya başladı. Eskinin bozulmuş ve katı geleneklerine doğrudan karşı çıkma yolunu seçti. Yahudiler kendi özgüvenlerini kazanmışlardı. İsa; Yahudilik- ırk- din ilişkisini tartışmaya açtı. Buna hiçbir haham dayanamazdı. Onlara göre Yahudilik sadece İbranilere indirilmiş, özel bir dindir. Başkaları bundan yararlanamaz. İsa ise bu öğretiden herkesin "kardeşçe" yararlanmaya hakkı olduğunu söylemekteydi. İsa'nın sözleri dönemin inananları için kırılma noktasıydı.

İsa havarilerine öğretisini yaymaları için emir vermişti. Onun sözleri dünyanın her tarafına yayılmalıydı. Sadece Yahudiler değil, herkes bu öğretiden yararlanmalıydı.

İsa, Yahudiler üzerinde güçlü bir otoritesi olan din adamlarını ve kurdukları düzeni sarstı. Roma'nın zulmünden ve Kral Herod'dan rahatsız olan halkın huzursuzluğu daha da arttı. Mabet'teki ve Yahudiye'deki hâkimiyetlerini Roma'nın desteği ile sürdüren hahamlar, Sadukiler ve Ferisiler; İsa'nın çağrısının, kurdukları düzeni yıkacağını, maddi-manevi çıkarlarının zedeleneceğini, en önemlisi halkın üzerindeki otoritelerinin sarsılacağını anladılar. Bunun üzerine Yahudi Hahamlar, Kral Herod'u ve Roma Valisi Pontius Pilatus'u kışkırtarak, İsa'nın konuşmasını, insanları "Hak'ka ve gerçeğe" çağırmasını engellemek için, önceden birçok peygambere yaptıkları gibi onu da "öldürmeye" karar verdiler. Aslında, İsa'yı suçlayacak hiçbir hukuki dayanakları yoktu. Ölüm cezasını uygulama yetkileri de yoktu ve halkın tepkisinden de çekiniyorlardı. Bu karışık durumdan kurtulmak için, "devlete karşı suç işlediği iddiası" ile İsa'yı, önce Kral Herod'a, sonra da vali Pilatus'a şikâyet ederek, tutuklanmasını istediler.

Gerekçeleri ise İsa'nın, "mesih"lik iddiasında bulunduğu ve bu iddiada bulunanların eninde sonunda "aşırı kargaşa ve iç isyan çıkardıkları" varsayımı idi.

Pontius Pilatus, İsa'yı tutuklamanın ve öldürmenin, Roma hâkimiyetine karşı Yahudiye'de var olan direnişi daha da arttıracağından çekinmekteydi. Ancak daha önce Roma'ya başkaldıranlara karşı işbirliği yaptığı Yahudi din adamlarının karşısında, zor duruma düşeceği ve siyasi durumunun sarsılacağından endişe ediyordu. Pilatus ölüm cezasını istemeyerek de olsa vermek zorunda kaldı. İnfazın, Yahudi yasalarına göre taşlanarak değil, Roma hukukuna göre "çarmıha gerilerek" yapılmasına karar verdi.

İsa'nın ağzından, Barnabas'tan dinleyelim:

"Din adamaları etraflarındaki insanları bana karşı ayaklandıracaklar. Roma Valisinden, beni öldürmek için yetki koparacaklar. Çünkü benim, İsrail Krallığını gasp etmek istediğimden korkuyorlar. Hatta Yusuf'un Mısır'a satılması gibi, ben de havarilerimden biri tarafından ihanete uğrayacak ve satılacağım. Allah beni, onların elinden alıp kurtaracaktır."

İsa'dan sonra da ona inananlara yönelik amansız takip, işkence ve zulüm devam etmiştir. İsa'ya tabi olanlar, bu baskı ve dayanılmaz işkencelerden, evlerini barklarını terk edip kaçtılar. Daha sonraki yıllarda, Roma'nın hâkimiyetinde olan her yerde, İsa taraftarları, insanlık dışı zulüm ve ölümlere maruz kaldılar.

İsa'nın çarmıha gerilmesiyle yetinmeyen Yahudi hahamlar sonrasında Hıristiyanlığı yaymaya devam eden Pavlus'un öldürülmesini de istediler.

İsa'nın havarilerinden biri olan Pavlus da Hıristiyanlığı Kudüs ve çevresinde yaymaya başlamadan önce çok katı bir Yahudi idi. Aslen Tarsuslu olan Pavlus, Hıristiyan dinini yayarken kendi düşüncelerini de dine katarak ilerde kendisinin hâkim olacağı bir Hıristiyan inancı oluşturmaya çalışmıştır. Tarihçilere göre Pavlus, din konusunda oldukça bilgili ve çağın gereklerine ayak uyduran ileri görüşlü bir kişiliğe sahiptir. Özellikle diğer dinlerden birçok kuralı ve düşünceyi

Hıristiyanlığa aktarmıştır. Hıristiyanlık inancının kurallarını oluştururken Pavlus "İsa" ve "Kutsal Ruh"u Tanrı ilan etmiştir. Hıristiyanlığın büyük bir kısmı onun eseri olmuştur. Birçok Hristiyan metinde Pavlus'un Hıristiyanlık üzerindeki olumsuz etkisinden bahsedilmektedir.

Hahamların peşine düştüğü Pavlus bir anda kahraman oldu. Pavlus'a göre "İbraniler bir şey yapmadan kendilerine verilen dinle yaşamak zorundaydılar" oysa o "verilen" değil, "hakkıyla kazanılan" bir din olsun istiyordu. Bunun için de eskiyi onarmak yerine, kolay olanı yeğledi ve "yeni" bir din kurmanın yollarını aradı. Pavlus ve diğer havarilerin sürdürdüğü mücadeleyle Hıristiyanlık hızla yayılmaya başladı. Hıristiyan olan her insan için Yahudiler İsa'nın katiliydi ve düşman olarak görülüyordu. Yani genel olarak Hıristiyanların Yahudi düşmanlığının temelinde İsa'nın Yahudiler tarafından öldürülmesi olayı yatar.

İşte bu nedenle bugün Yahudi-Hıristiyan ilişkileri denilince akla öncelikle Yahudi düşmanlığı gelmektedir. Hıristiyanlığın 1. yüzyılından günümüze kadar geçen 2000 yıllık süreçte, yani Yahudi-Hıristiyan ilişkilerinin şekillenmesinde ve Yahudi düşmanlığının ortaya çıkışında elbette teolojik yani inançlarla ilgili anlaşmazlıklar kadar, sosyal, siyasal ve hatta ekonomik faktörler de söz konusudur.

Bu çerçevede Batı Hıristiyan geleneğindeki Yahudi düşmanlığının nedenleri incelendiğinde ortaya dört başlık çıkmaktadır:

1- *Dini nedenler*: Yahudilerin Hz. İsa'yı öldürdüğü veya öldürttüğü inancı ve Hz. İsa'nın "İkinci Gelişi"nden önce tüm Yahudilerin ya Hıristiyan olmaları ya da Deccal tarafından yok edilmelerini öngören Hıristiyan Mesihi inanç.

2- *Ekonomik nedenler*: Yahudilerin ekonomik rekabette önde oluşları, paraya hâkim olmaları, tefecilik yapmaları ve bunun sonucu olarak zenginleşmeleri.

3- *Sınıf çatışması*: Monarşi, asiller, orta ve alt sınıflar arasındaki çatışmalarda Yahudilerin hep ezilen tarafta görünmeye

çalışmaları. Bunun sonucu olarak Yahudiler içe kapanır ve bulundukları toplumlar tarafından dışlanırlar.

4- *Psikolojik nedenler*: Pek çok bireysel ve toplumsal sorun karşısında her taşın altında suçlu olarak bir Yahudi'nin aranması ve çoğu zaman bulunması. Böyle bir durum toplumsal ilişkilerde gelenek, görenek ve kültürel faktörleri daha da etkili kılmış ve Yahudiler sürekli hor görülmüştür.

Tarihin farklı dönemlerinde Yahudilerin kitle halinde sürülmesi ya da zorla Hıristiyanlaştırılması gibi olaylar Batı'da yaygınca yaşanırken İslam dünyasında Yahudilere yönelik kitle katliamları, sürgünler, zorla Müslümanlaştırma olayları görülmemiştir.

Bu nedenle bazı Yahudi ve Hıristiyan araştırmacılara göre, İslam'ın 7. yüzyılda doğuşundan itibaren, Yahudi-Hıristiyan ilişkileri tarihi, Hıristiyan-Müslüman ilişkileri tarihinden bağımsız olarak ele alınmıyor.

Avrupa Ortaçağ'ın 11-14. yüzyılları arasında Yahudi düşmanlığının artmasında belki tek değil ama başlıca faktör, aynı dönemlerde görülen Müslüman düşmanlığı olmuştur.

Haçlı saldırıları süresince Hıristiyanlar, Müslüman Türklerin şeytani güç olduğuna ve Yahudilerin bu güçlerle işbirliği içinde olduğuna inanıyorlardı. Hıristiyan-Yahudi ilişkileri tarihi konusunda otorite kabul edilen tarihçilere göre bu Katolik inanış pek çok örnekle desteklenebilecek kadar yaygındı. Bu yaygın inanışın oluşmasında, İslam'ın doğuşundan öncesine de uzanan bir tarihi süreçte, Batı Roma dünyasında yazarların Araplardan ve Yahudilerden sapkın, aşağı bir ırk olarak bahsetmesi de etkili olmuştur.

Yahudi-Hıristiyan tarihi üzerine yapılan araştırmalara göre 11. yüzyılda Haçlı Seferleri başlamadan çok önce, Hıristiyanlar Yahudileri Bizans'a, Kuzey Afrika'ya ve İspanya'ya İslam'ı yaymaya başlayan Müslümanların işbirlikçileri olarak görüyorlardı.

Yahudi düşmanlığının Avrupa'da yükselişinde 781 yıl süren İspanya'daki Müslüman Arap varlığı ve bunun Hıristiyanlar üzerindeki etkisi de rol oynamıştır. İspanya'da

Yahudi varlığı Müslümanlardan çok öncelere uzanıyordu ve Hıristiyanlar tarafından zaman zaman dışlanıyor ve baskılara maruz kalıyorlardı. Ancak sistematik bir Yahudi düşmanlığı henüz görünmüyordu. Bununla birlikte, İslam'dan önce MS 313'te İspanya'nın Elvira şehrinde Kilise, Hıristiyanların hayatını düzenlemeye yönelik kararlar alırken, Yahudilerle ilişkilerin nasıl olması gerektiği konusunda da kararlar almıştı. Buna göre Hıristiyan aileler kızlarını Yahudi ve başka sapkınların erkekleriyle evlendiremezdi. Bu yasağa uymayan ebeveyne, beş yıl kiliseyle ilişki kesme cezası veriliyordu ki, bu tecrit ağır bir cezaydı. Bir başka madde ise Hıristiyanların Yahudilerle eğlenmelerini, bayram ve özel günlerine katılmalarını yasaklıyordu.

Ancak Müslümanların 711 yılından itibaren yarımadayı fethetmeleri ile Yahudiler daha rahat bir duruma kavuştular. Böyle bir durum Hıristiyanların Müslümanlarla Yahudileri birlikte hedef almasına yol açacaktı. O kadar ki Arap Fatımi hanedanının kökeninin bile Yahudi olduğu iddiası Hıristiyanlar arasında sıkça dillendirilmekteydi. Özetle böyle bir tarihi arka plana dayalı olarak İspanya'dan Franko-Cermen dünyasına kadar Batı Hıristiyan dünyasında Yahudiler Müslümanların "beşinci kolu" olarak görülüyorlardı.

Bu görüşe göre 9. yüzyılda İspanya Yahudileri, İspanya'ya saldıran Müslüman Arapları desteklemişlerdi. İspanya Yahudileri, 852'de, Barselona'nın Araplar tarafından alınmasına yardımcı olmakla suçlanmıştı.

Bu anlayışların sonucu olarak 930'da Bizans İmparatorluğu'nda İmparator Romanus Lecapenus'un emriyle Fransa, İtalya ve Almanya'da Yahudilere ağır baskılar uygulanmıştır. Hıristiyan kaynaklarına göre, Yahudilere yönelik bu baskıların arkasında özellikle o yıllarda Fatımi Halifesi el-Hakim'in Kudüs'ü almasına bağlı olarak Yahudilerin Müslümanlara yardım ettiği inancının Katolik Avrupa'da yayılması vardı. Belki bu nedenle Birinci Haçlı Seferleri sırasında, Almanya ve Kuzey Fransa'daki binlerce Yahudi öldürülmüştü.

1215'te Papa III. Innocent'in emriyle hem Müslümanlar hem de Yahudiler, Hıristiyan olmadıkları için bir "utanç sembolü" takmaya zorlanmışlardır. Bu utanç sembolünün rengi ve şekli ülkeden ülkeye değişmekteydi. Örneğin 1279'da Macaristan ve Polonya'daki Yahudilerin utanç sembolünün renginin kırmızı olduğu anlatılır. 1320'de Fransa'daki Yahudilerin Paris'in içme sularını zehirlediklerine ve bunu İspanya Müslümanlarıyla işbirliği içinde yaptıklarına inanıldığı, dolayısıyla ortaya çıkan kara veba olayından Yahudilerin ve Müslümanların sorumlu tutularak Yahudilere yönelik katliamlar ve sürgünler yaşandığı anlatılır.

13. yüzyıldan itibaren Hıristiyan sanatında da Yahudiler ve Müslümanlar, İsa karşısında müttefik düşmanlar olarak yansıtılmıştır. Örneğin Hz. İsa'yı çarmıha geren elleri kanlı bir Yahudi tipinin yanına yine elleri kanlı bir Arap/Müslüman tipi çizilmiştir.

15. yüzyılın sonlarında Avrupa'da Hıristiyanlıktan öte bir "Avrupa" kimliği düşüncesinin ifade edilmeye başlandığı görülür. Avrupa'nın yine düşman ötekileri vardı ve Osmanlı Türkleri bunların başındaydı.

15. yüzyıldan 18. yüzyıla kadar Katolik Roma dünyası ve daha sonra Protestanlar, Yahudilerin Hıristiyanlara karşı Türklerle yani Müslümanlarla işbirliği yaptıklarına ve onlar için casusluk yaptıklarına inanıyorlardı.

Bu dönemde Yahudilerin Müslümanların "beşinci kol"u olduğuna inanılmaya devam edilmiştir.

Özetle 7. yüzyılda ortaya çıkışından itibaren, Yahudi düşmanlığının oluşumunda yegâne değil ama en önemli faktör, Ortaçağ Avrupalı Hıristiyan anlayışında Ortadoğu kökenli Yahudi ile Ortadoğu kökenli Müslüman imajı arasında ayrım yapılmaması ve o nedenle bu iki ayrı etnik-dini kökenden gelen Sami topluluğun Avrupa Hıristiyanlığını yıkmak için işbirliği yaptığı inancıdır. Hatta bir dönem Müslüman düşmanlığı Yahudi düşmanlığından daha fazla olmuştur.

14- Romalılar Kudüs'te

Bazı Yahudi ayaklanma ve karışıklıklarını bastırmak için, Romalılar General Vespasian ve oğlu Titus komutasında kalabalık bir ordu ile Kudüs'ü kuşattı. Vespasian başlangıçta Kudüs'e dokunmadı, çevresindeki yerleşim yerlerini ve kaleleri ele geçirdi. Ancak MS 69'da imparator ilan edildiği haberi gelince, Roma'ya döndü. İmparator olduktan sonra, 29 yaşındaki oğlu Titus'a, kendisine bir zafer gerektiğini söyleyerek Kudüs'ü kuşatmasını ve gücünü kanıtlayacak bir zafer kazanmasını emretti. Oğul Titus'un MS 70 yılının Nisan ayında başlayan Kudüs kuşatması, Eylül ayına kadar sürdü. Roma İmparatoru Vespasian'ın oğlu Titus, Süleyman Mabedi'ni yıkar ve On Emir'in saklı olduğu sandukanın bulunduğu bölüme girerek "Senin Tanrını kendi evinde yendim. Tanrılarımdan isteklerimi gerçekleştirmelerini istedim. Senin Tanrın benim dileklerimin gerçekleşmesini engelleyemedi" der ve mabedi talan eder.

O gün Kudüs'ün, tarihin en kanlı yıkımını ve talanını yaşadığı söylenir. Titus Mabedi adeta enkaza dönüştürdü ve yazılanlara bakılırsa Mabet'ten geriye, bugünkü "Ağlama Duvarı" denen "Batı Duvarı" kalmıştı.

Çok sayıda Yahudi esir alınarak köle olarak satılmış, bir bölümü öldürülmüş, geri kalanlar da çeşitli Roma vilayetlerine gönderilmişti. Kaçarken yakalanan bazı Yahudiler, İsa'ya yapıldığı gibi, Roma askerleri tarafından çarmıha gerilir. Şehrin etrafı binlerce çarmıha gerilmiş Yahudi ile dolduğu için, kuşatma bölgelerindeki insanların işkenceye maruz kalmamak için çocukları ile toplu intihar ettiği anlatılır. Şimdi İsrail'in işgali altındaki Suriye'nin Golan Tepeleri'nde bulunan Gamla şehrinde, halkın büyük bir kısmının, şehrin surlarından atlayarak intihar ettiği Yahudi kaynaklarında anlatılır.

Abartılı Yahudi kaynaklarına göre öldürülenlerin sayısı yaklaşık 100 bin, esir alınanların sayısı ise 97 bin civarındadır. 2500 kişi de arenalarda öldürülmüştür.

Dünyaya dağılmış Yahudi nüfusunun bir kısmının Kudüs'te esir alınarak satılan Yahudilerden oluştuğu tahmin edilmektedir.

Yine Yahudi kaynaklara göre Romalılar, Kudüs'ü ve Yahudileri yok etmenin "bedeli" olarak çok felaket yaşadılar: Roma'daki felaketler, MS 62'de Pompei'de meydana gelen depremlerle başladı. MS 64'te İmparator Neron, 69 yılında İmparator Vitellius ve 80 yılında İmparator Titus zamanında olmak üzere 3 kez arka arkaya meydana gelen, bazıları bir hafta süren büyük yangınlarda, Roma şehrinin önemli bir bölümü kül olmuştur. MS 80'de, İmparator Titus zamanında meydana gelen veba salgını, çok sayıda insanı öldürmüştür.

Uzun tarihi boyunca Kudüs, iki defa yok edildi, 23 defa işgal edildi, 52 defa saldırıya uğradı ve 44 defa ele geçirilip tekrar kurtarıldı. Şehrin en eski bölümüne, MÖ 4. yüzyılda ilk yerleşim gerçekleşmiş ve Süleyman hükümranlığı altında, şehri çevreleyen duvarlar inşa edilmişti.

Bugün bu duvarlar, Ermeni, Hristiyan, Yahudi ve Müslüman olmak üzere dört çeyreğe bölünmüş olan Eski Şehri (Eski Kudüs) çevrelemektedir.

Kudüs merkezli Filistin, MÖ 2000'de Arap, MÖ 1800'de Hitit, MÖ 1286'da Mısır egemenliğine girdi ve peşinden Hz. Musa öncülüğündeki Yahudiler buraya yerleştiler. Hz. Davud ve Hz. Süleyman'ın yönetimlerine sahne olan bölgede, sürgünler ve işgallerle dolu yıllardan sonra MÖ 64'te Roma egemenliği başladı ve bu dönemde Hz. İsa ortaya çıktı.

395'te Bizanslılara geçen Filistin, 637 yılını takiben tümüyle Arap İslam egemenliğine girdi. Sırayla Emeviler, Abbasiler ve Fatımiler dönemlerini yaşadı ve 1517'de Osmanlı toprağı oldu. 400 yıllık Osmanlı egemenliğinde Filistin Kudüs, Gazze ve Nablus sancaklarına ayrıldı.

Ancak Yahudilerin Filistin hayali tarihin hiçbir döneminde sönmedi.

Filistin'de Hz. İsa'nın ortaya çıkması, onun peygamberliğine karşı Yahudilerin işgalci Romalılarla birlikte hareket etmesi ve nihayet bu peygamberin çarmıha gerilişi; 312-313

yılında resmen Hıristiyan olan Roma'da ve sonrasında bütün Avrupa'da Yahudilere karşı büyük bir kin ve düşmanlığa neden olmuştur. İskender zamanından başlayarak önce Mısır, Afrika ve İspanya'ya dağılan Yahudiler; Hıristiyan Romalılar ve Haçlı Seferleri sırasında tekrar doğuya, Anadolu'ya yönelip yerleşmek suretiyle dünyanın hemen her köşesinde azınlıklar halinde bölünüp yer tutmuşlardır.

Ortaçağ'dan sonra, başta din bağnazlığı olmak üzere çeşitli sosyal, siyasi ve ekonomik nedenlerden dolayı Yahudiler birçok ülkeden kovulmuşlardır. Bu arada 13. yüzyılda İngiltere'nin, 14. yüzyılda Fransa'nın, 15. yüzyılda da İspanya'nın Yahudileri büyük yığınlar halinde kovdukları bilinmektedir. İspanya'nın 15. ve 16. yüzyılda kovduğu Yahudileri Osmanlı devleti kabul etmiştir.

Çünkü o yıllarda Endülüs Arap devletinin yıkılması ve İspanya Kralı II. Ferdinand'ın Müslümanları kılıçtan geçirmesi sonrasında Kral ve eşi I. Isabel, 31 Mart 1492'de yayınladıkları fermanla ülkeyi terk etmeleri için Yahudilere dört ay süre tanımıştı. Sonrası için çok farklı hikâyeler anlatılır. Arap ve İngiliz tarih kitaplarına göre o sırada Cem Sultan Papa Innocentius'un elinde rehin tutuluyordu. Orada kalması ve İstanbul'a gönderilmemesi için kardeşi Sultan Bayezid Papa'ya her yıl 40 bin altın ödüyordu. Yine anlatılanlara bakılırsa Ferdinand ve Isabel Yahudiler konusunu Fransa Kralı VIII. Charles'a anlatınca, o da Yahudileri pazarlık konusu yapmaya karar verir. Adamını Papa'ya gönderen Charles, Cem Sultan üzerinden Yahudileri alması için Bayezid'e baskı uygulamasını ister, o da bunu yapar. Bunun üzerine Cem'in İtalya'da kalması karşılığında İspanya'daki Yahudiler gemilerle taşınarak İstanbul, İzmir, Kayseri, Beyrut, Halep, Antakya ve Selanik gibi Osmanlı şehirlerine yerleştirildi. Bir bölüm Yahudi de Fas ve Tunus'a taşındı.

1494'te İtalya sınırlarını geçerek Roma'ya giren VIII. Charles, Cem Sultan'ı Bayezid'e karşı bir kart olarak kullanmayı düşündüğü için Papa VI. Burgia ile anlaştı. İtalya seferini sürdüren Charles, Cem'i de yanına alarak ülkesine dönmeye

karar verdi. Yine anlatılana bakılırsa yolda hastalanan Cem Sultan Paris'e varmadan öldü. Bazılarına göre Bayezid'in gönderdiği berber onu zehirlemiştir. Başkalarına göre de Charles, Bayezid'in yolladığı 200 bin altın karşılığında Cem'den kurtulmuştur.

Özetle neden ve nasıl Osmanlı topraklarına geldikleri ya da getirildikleri net olmamakla birlikte, Yahudilerin uzun süre bu topraklarda yaşadıkları ve farklı dönemlerde Osmanlı devleti için sorun oluşturdukları bir gerçektir.

15- Araplar ve diğerleri

Kur'an'da Mescid-i Aksa'nın bulunduğu yer ve çevresi kutsal topraklar olarak anlatıldığına göre Kudüs'le ilgili hadislerin varlığı da bu kenti Müslümanlar açısından Mekke ve Medine'den sonra üçüncü önemli şehir yapmıştır. Müslümanlar açısından bütün bunlar Kudüs'ün fethinin dini koşullarını oluşturuyordu. Hiçbir şehrin fethine doğrudan katılmayan Halife Ömer'in Kudüs'ün fethine ve teslim alınmasına bizzat katılmasını, bu şehrin semavi dinler açısından taşıdığı öneme ve İslam dininin şehirle ilgili yaptığı vurguya dayandırmak gerekir. Bütün bunların yanında, Kudüs ve dolayısıyla Filistin, Arap Yarımadası'nın dünyaya açılan kapılarının önünde bulunuyordu. Çünkü Kudüs, Hicaz'dan gelen göç dalgaları ve Arap coğrafyasının etki alanı içerisindeydi.

Hz. Muhammed döneminde Arap Yarımadası'nı aşan Müslüman orduları Halife Hz. Ebubekir devrinin hemen başında Suriye'nin güney sınırları ile Filistin'in doğu ve güney sınırlarında görünmeye başladılar. Hicri 13, yani 634 yılında Filistin'in güneyinde Bizans ve yerli Hıristiyan güçleriyle savaşan Müslümanlar zafer kazanarak ilerlemeyi sürdürdü. Burada bozguna uğrayan Bizans komutanı Artaban, Kudüs'e çekilmek zorunda kaldı, zira Remle'de ve Kudüs'te büyük bir güç bulunduruyordu. 636 yılında İslam orduları bu kez Filistin'in kuzeyinde Yermuk bölgesinde Bizans ordusunu ikinci kez yendiler. Böylece Kudüs güney ve kuzeyden

kuşatılmış oldu. Bunun sonucu olarak Filistin'deki şehirler tek tek Müslümanlara teslim oldu. Kudüs halkı da kendilerine dokunulmayacağına dair Hz. Ömer'in sözü karşılığında teslim oldu.

Hz. Ömer, Hıristiyanlar ile sözleşmeyi imzaladıktan sonra 638 yılında Kudüs'e girdi. Anlatılanlara göre Halife Ömer, Patrik Sophronios'la birlikte şehri dolaşmıştır. Patrik, Hz. Ömer'in namaz kılmak için yer göstermesini istemesi üzerine, Halifeyi Kutsal Mezar Kilisesi'ne götürmüş ancak Hz. Ömer Müslümanların burayı camiye çevirmesinden endişelenerek namazını avluda kılmıştır. Nitekim daha sonra bu kilisenin 10 metre kadar yanına Müslümanların ibadeti için Ömer Camii adıyla bir cami inşa edilmiştir.

Üç semavi dini ortak paydasında birleştiren Kudüs, İslam hâkimiyeti dışındaki dönemlerde bu özelliğini koruyamamıştır. İslam döneminde herkesin hakları korunmuştur. Kudüs ise buna ilk kez tanıklık ediyordu. Hz. Ömer'in, Kudüs'ün ileri gelenleri ve ruhani lideri ile şehri gezmesi, namaz için papazın teklifini kabul etmeyerek kilisenin dışındaki bir avluda namazını kılması ve zulme karşı genel tutumu İslam hâkimiyetinin nasıl bir yön alacağını göstermekteydi. Şehirdeki bütün insanlara din, mezhep, çalışma ve seyahat özgürlüğü tanınıyor ve bugünün tanımıyla insan temel hak ve özgürlüklerinin genel çerçevesi çizilmiş oluyordu. Hz. Ömer'in Kudüs'ün fethinde ortaya koyduğu bu anlayış 1187 yılında Selahaddin Eyyubi tarafından aynen tekrarlanacaktı.

Kudüs Hz. Ömer'in fethi ile tarihinde pek de alışık olmadığı bir barış sürecine girmiştir. Bu barışın ruhuna uygun yönetim anlayışı Eyyubiler, Memlukler ve Osmanlılar döneminde de devam etmiştir. Oysa 1099 yılında Haçlılar Kudüs'ü işgal ederken Müslüman ve Yahudilerin hemen hemen tamamını katletmişlerdi.

Özetle:

MÖ 1000'lerde adı Uruşalim, yani Kenan dilinde Barış Tanrısı olan Kudüs'te bir Kenani topluluğu olan Yebusiler ve Filistinliler yaşıyordu. Kenti, Yahudi Kralı Davud ele

geçirip Yahudi Krallığı'nın başkenti yapmıştı. Şehrin ismi önce "Davud'un Şehri" olarak değiştirilmiştir sonra tekrar bir iki harf değişikliğiyle Yeruşalim olarak bırakılmış. Filistin'de her şeyin kendilerine ait olduğunu iddia eden Yahudiler Uruşalim kelimesinin de orijinde İbranice olduğunu söyleyeceklerdi. Oysa Firavunların ve Greklerin dönemleriyle ilgili bir çok kalıntıda yani İbranilerin Kudüs'ü ele geçirmesinden çok öncesinde Uruşalim'den söz ediliyor.

MÖ 587'de Pers akınları ile hem şehir hem de kutsal tapınak yerle bir edilmiş, şehir Pers yönetimine girmiş ve Yahudiler Babil'e sürülmüş. Ancak Yahudiler, Tevrat'ta yer alan "Seni unutursam ey Kudüs sağ elim hünerini unutsun" cümlesiyle anavatan olarak ilan ettikleri Filistin için yemin etmişlerdi. Yahudiler Kudüs'ten çıkarıldıklarında yılda bir kere olsun, onun yıkık duvarları dibinde ağlayabilmek için izin istemişler ve ağlama duvarındaki ibadet o dönemden kalan ve hâlâ devam eden bir dini ritüel halini almış ya da o hale getirilmiştir. Hayallerindeki tapınak ve Yeruşalim masallaştıkça, sonunda gökte de bir Yeruşalim olduğuna ve Tanrı'nın devleti kurulduğu zaman (Ahiret Günü) yeryüzüne ineceğine inandılar. Yahudiler, halen sandığa ve On Emir tabletine ulaşınca beklenen mehdinin geleceğine inanırlar.

Kudüs'ü yeniden Yahudilerin vatanı yapmaya ve tapınağı yeniden inşa etmeye kendilerini adamış Yahudi liderleri Ezra ve Nehemidh'in, MÖ 538'de Kudüs'e dönerek, tapınağı ikinci kez yaptıkları anlatılır. Ancak MÖ 332'de bu kez Büyük İskender şehri ele geçirir ve Kudüs birkaç yüzyıl Helen yönetimi altına girer. Bu dönemde muhafazakâr Museviler ile Helenlerle evliliği onaylayan liberal Museviler arasında iç savaş yaşanır. Hanuka, yani Işık Bayramı bu dönemde doğmuş bir ritüeldir. Süleyman Mabedi'nin orijinaline uygun şekilde inşa edilmesini kutlamak üzere ufacık bir testi içindeki yağ ile yanan kutsal ateşin sekiz gün hiç sönmediği söylenir. Hanuka bu kutsal ateşi yaşatmak üzere yüzlerce yıldır kutlanan bir Yahudi bayramıdır.

MÖ 63'te Romalılar Kudüs'ü ele geçirir. MS 70'te Yahudi isyanlarını cezalandırmak için Romalılar ikinci kez inşa edilmiş olan Süleyman Tapınağı'nı yerle bir ederler. Yahudilerin kurban kesmeleri, Şabbat orucunu tutmaları, sünnet olmaları yasaklanır ve kutsal kitapları yakılır. Yasaklara uymayanların cezası ise ölümdür. Yahudiler artık sadece Siyon (Hz. Davud) tepesine hac ziyareti için çıkıp, tapınaktan kaldığına inandıkları Ağlama Duvarı karşısında yas tutuyorlardı çünkü kendi tapınaklarının bulunduğu yerde artık Jüpiter'le Venüs'ün tapınakları yükselmişti.

MS 132'de gerçekleşen yeni bir Yahudi başkaldırısı sonrası, Romalılar Yahudileri toptan kovuyor ve Yahudiler dünyanın dört bir yanına yayılıyorlar. Bu sürgün dönemi Yahudiler tarafından "diaspora" yani İsrail toprakları dışında yaşanan dönem olarak adlandırılır.

İşte Hz. İsa böyle politik, askeri ve ruhani bir karmaşa ve çalkantı döneminde Kudüs'te yaşar. Mesihliğini bu şehirde ilan eder, son akşam yemeğini burada yer, burada yargılanır ve cezaya çarptırılır, burada çarmıha gerilir ve göğe yükseldiği kabul edilir. İşte tüm bu olaylara şahitlik etmiş mekânlar olan Tüm Halklar Kilisesi, Çile Yolu ve Diriliş Kilisesi Hıristiyanlar için çok kutsal bir hac rotası olarak kabul edilir.

Roma İmparatoru Büyük Konstantin'in 313'te Hıristiyanlığı tanıması ve annesi Azize Helena'nın 326'da Kudüs'e giderek gerçek Haç'ı bulmasıyla Kudüs büyük kiliseler ile donatılır; Katolik bir şehre dönüşerek, Hıristiyanlığın da kutsal merkezi haline gelir. Hıristiyanlar Yahudilerin Hz. İsa'yı bu kentte çarmıha gerdiklerine inanıyordu ve onlara karşı büyük bir kızgınlık ve nefret duyuyorlardı.

Ancak 614'te İran'daki Sasani İmparatoru, Yahudilerin yardımıyla Kudüs'ü ele geçirir, kutsal Haç'ı İran Kraliçesi Meryem'e götürür. Kudüs'ün kaybı, Hıristiyanlar için büyük bir darbe olur, ancak kısa zamanda İmparator Heraklios kenti geri alır ve kutsal Haç'ı Kudüs'e geri getirir.

Kudüs, Halife Ömer tarafından 634'te İslam topraklarına katılır. Şehrin nüfusunu da buraya gelip yerleşen Medineliler

ile bugün adına Filistinliler denen Müslümanlaşmış Araplar oluşturur.

661-750 yılları arasında İslam devleti olan Emeviler Kudüs'te hüküm sürer ve 691'de Abdülmelik bin Mervan, Hz. Muhammed'in göğe yükseldiği yer olduğuna inanılan taşın üzerine Kubbetü's- Sahra'yı (Ömer Camii) yaptırır.

Cami mimarisinde daha çok Arap, Pers ve Bizans çizgileri egemen.

Başkent olarak Şam'ı kullanan Emeviler Kudüs'e çok büyük önem verdiler ve sık sık ziyaret ettiler. 715'te 7. Halife Süleyman Kudüs'e yakın el-Ramle şehrini inşa ettirdi ve sarayını oraya taşıyarak kendini Kudüs Halifesi ilan etti.

Kent 750'de Abbasîlerin eline geçti.

Bağdat'ı başkent ilan eden Abbasiler Filistin'e ve özellikle Kudüs'e büyük önem verdiler. İkinci Abbasi Halifesi el-Mansur Kudüs'ü iki kez ziyaret etti ve depremde zarar gören surların onarılması için emir verdi. Üçüncü Halife el-Mehdi ise halife olarak Mescid-i Aksa'da namaz kılmak için Kudüs'e gitti. Yedinci Halife Ma'mun ise Mescid-i Aksa'nın onarılması ve bakımının yapılması için kardeşi ve Halefi Mu'tasım'ı Kudüs'e yolladı.

Genel olarak Filistin ve özel olarak Kudüs'e büyük ilgi gösteren Abbasiler, tarım ve madenciliğin gelişmesi için büyük çaba harcadılar. Zeytin, incir, badem, üzüm, ceviz, hurma ve muz gibi önemli meyvelerin yetiştirilmesinde çok büyük başarı sağladılar. Benzer başarı mermer, kükürt, tuz ve bakır madeninin çıkarılıp kullanımında da elde edildi.

Halifeler bu kadar ilgi gösterince, aralarında Gazali'nin de bulunduğu birçok İslam bilgini Kudüs'e gidip yerleşir.

Filistin ve Kudüs 969'da Fatımilerin eline geçer.

450 yıl süresince Kudüs farklı Müslüman Arap güçleri ve imparatorluklarının yönetimi altında kalır.

Abbasi devletinin parçalanması ve sonra da dağılmasıyla 1260 yılında Moğol ordusunu durduran Memlukler aynı yıl Filistin'i ele geçirdi ve Osmanlı'nın geliş tarihi olan 1517 yılına kadar orada kaldılar.

16- Filistin ve Filistinliler

Filistin'in, adını İsrail'in eski düşmanı Filistîler'den aldığı söylenir. En eski metinler, bunun kanıtıdır. Eski Mısır'ın MÖ 1200 öncesinden kalma Mednet-Habu metinlerinde, söz konusu ülkeden Filissta diye söz edilir.

MÖ 800'e kadar uzanan Asur kaynaklarında da söz konusu ülke Filiste... Sakinleri de Filistîler'dir.

MÖ 500'de Herodot, bu ülkeyi Falaistina diye adlandırır.

MÖ 400'de aynı coğrafya, Aristoteles için Filistina'dır.

MÖ 200'lerde Tevrat'ın ilk Grekçe tercümesinde, ülkenin adı Filisteim'dir.

İskenderiyeli Philo (MÖ 25-MS 40) için, Kenan ülkesinin adı Filistin'dir.

Plinius (M. S. 77), bölgeye Filistin adını verir. Josephus da (MS 37-MS 100), Filistin'le içinde dağlık alanları da alan Arap Yarımadası'na kadar uzanan geniş bir alanı kasteder.

İsrail kaynakları dışındaki bütün kronik ve anakronik belgelerde, ülkenin adı Filistin olagelmiştir.

Filistin'in Eski Ahid'deki İsrail ülkesi ile örtüşüp örtüşmediği de tartışma konusudur. İsrail ülkesi, kuzeydeki Dan ile güneydeki Beer Sebaa arasında kalan diyardır bu metinlere göre.

Tahminlere göre kastedilen bu alan Negev Çölü'dür.

Başka kaynaklarda Filistin kelimesinin kökeni Yunanca Filistia sözcüğüdür ve Filistinlerin yurdu anlamına gelir. Antik Filistinliler MÖ 12. yüzyılda güney sahilinde, Hayfa-Yafa ve Gazze arasındaki küçük bir bölgeyi ele geçirmişler ve ilk kez Antik Yunan yazarlar bu bölge için Filistia ismini kullanmışlar.

Filistin adı, 2. yüzyılda Romalılar tarafından Suriye eyaletinin güneyini tarif etmek amacıyla "Suriye Filistin'i" şeklinde kullanılmış ve yeniden canlandırılmıştır. Bu sözcük Arapçaya girmiş ve İslam tarihinin başından beri kullanılagelmiştir.

Milattan dört bin yıl önce Arap Yarımadası'ndan (şimdiki Suudi Arabistan) yola çıkan ilk göç dalgasının insanları olan

ve Arapların atası sayılan Kenaniler bu topraklara gelerek yerleşmişlerdir. Filistin'in birçok bölgesinde yapılan kazılarda Kenanilerle ilgili bulgulara rastlanmıştır. Tevrat Filistin'e gelen İbraniler ve Musa sonrası Yahudilerle Kenaniler arasında yapılan savaşlardan söz eder.

MÖ 1200-1400 yıllarında, yani Kenanilerden en az iki bin yıl sonra Filistin'e gelip yerleşen başka bir topluluk ise İbraniler denen göçebe kabiledir. Tevrat'a göre İbrani kelimesinin kökeni Nuh'un oğlu Sam'ın çocuklarından birinin adı. O da Hz. İbrahim'in atasıdır. İbrani lakabını alan ilk kişi İbrahim'dir. Bazı araştırmalara göre Arap Yarımadası'nda sürekli hareket halinde olan kavimlere İbraniler denmiş çünkü İbrani kelimesi Arapça bir yerden başka bir yere giden ya da geçen demektir. Yahudi dini ortaya çıkmadan yani Musa'dan çok önceleri Filistin'e yani Kenan diyarına gidip yerleşen İbraniler o topraklarda yaşayan Kenaniler, Amuriler, Aramiler ve diğer küçük topluluklarla karışarak yerleşik ve heterojen bir topluluk olmuş ve onların dillerini kullanmışlardır. Bugün bile Yahudilerin kullandığı sözde İbrani dilde çok sayıda Arapça, Aramice, Grekçe sözcük vardır.

Musa'dan sonra ortaya çıkan Davud ve Süleyman tarafından yönetilen din eksenli İbrani devleti yalnızca 80 yıl yaşayabilmiş, sonra da ikiye ayrılmıştır.

Sonrasında Filistin birçok yabancı güç tarafından işgal edilmiş ama hep bu isimle anılmıştır. İslami fetih sonrasında Filistin Arap ve Müslüman ülkesi olmuş ve uzun süre öyle kaldığı için hep "Arap Filistin" olarak bilinmiştir. Tarihin çok kısa bir döneminde o topraklarda din eksenli Yahudiler egemen olmuşlardır. Onlar bile çoğu zaman o topraklar için Filistin tanımını kullanmıştır.

Özetle o toprakların adı en az beş bin yıldır Kenan Diyarı'dır ve Kenan Diyarı'nın gerçek sahibi Kenanilerin torunu olan Hıristiyan ve Müslüman Filistinli Araplardır.

O toprakların adı da FİLİSTİN.

17- Haçlıların Filistin ilgisi

Haçlı seferleri, aslında İspanya'dan ve Portekiz'den Müslümanların atılması için başlatılan Yeniden Fetih hareketiyle doğmuştur. Bu hareket, İber Yarımadası'nda bulunan Hıristiyanların ve krallıklarının ortak düşmanları haline gelen Müslümanların elindeki şehirleri almak için başlatılmış ve 9. yüzyıldan 15. yüzyılın sonlarına kadar sürmüştür.

Türklerin Bizans İmparatorluğu'na yapmış olduğu saldırılar nedeniyle, politik başarıları ile bilinen Bizans İmparatoru I. Aleksios Kommones akınlara karşı Papa'dan yardım istemiştir. Papa da Bizans İmparatoru'nun bu yardım isteğini geri çevirmemiştir. Ancak Papa'nın amacı Bizans'a yardımdan çok, doğu topraklarını ve Kudüs'ü ele geçirmek olmuştur. Papa, kendi görüşlerini benimsemeyen Doğu Hıristiyanlarını kontrol altında tutmak ve Avrupa'yı içinde bulunduğu krizden kurtarmak istemiştir. 1095'te toplanan Clermont Konsili'nde konuşan Papa, Hıristiyanları, Kudüs'ü ve özellikle "Kutsal Topraklar"ı Müslümanların elinden kurtarmak için yapılacak kutsal savaşa davet etmiştir. Papa, savaşa katılacaklara dünyevi ve uhrevi pek çok vaatte bulunmuştur.

Birinci Haçlı Seferi (1096-1099)

Papaz Pierre L'Ermite ve şövalye Gautier öncülüğünde İstanbul'a gelen bu topluluk, Bizans İmparatoru tarafından hemen Anadolu'ya geçirildi. Bunlar, doğunun zenginliklerine kapılıp, yağma ve talan yaparak yerli halka zulmettiler. Anadolu Selçuklu Sultanı I. Kılıç Arslan, İznik önlerinde bu ilk Haçlı kuvvetlerini durdurarak, kılıçtan geçirdi. Bunların arkasından, Aşağı Lorraine Dükü Gedefroi Bouillon'un komutasındaki Haçlı ordusu yola çıktı.

Avrupa'nın bütün imkânları kullanılarak hazırlanmış olan bu ordu, altı yüz bin kişiden oluşuyordu. Haçlı ordusu İstanbul'a doğru gelirken, ülkesinde de yağma ve katliam yapılmasından endişe eden Bizans İmparatoru I. Aleksios Komnenos onlarla anlaştı. Haçlılar, erzak ihtiyaçlarının temini karşılığında, Anadolu'da aldıkları yerleri Bizans'a vereceklerdi.

Anadolu'ya geçen Haçlılar, Mayıs 1097'de Türkiye Selçuklularının başkenti İznik'i kuşattılar. Altı yüz bin kişilik Haçlı ordusu karşısında verdiği kayıplara dayanamayan I. Kılıç Arslan, çarpışarak geri çekildi. Haçlı ordusu Antakya Kalesi önlerine geldiğinde, Türklerin imha hareketi nedeniyle yüz bin askere düşmüştü. Ekim 1097'de Antakya'yı kuşatan Haçlılar, Haziran 1098'de şehre girebildiler.

Antakya'yı alan Haçlılar, kırk bine düşen kuvvetleriyle Kudüs'e hareket ettiler. Şii Fatımîlerin elinde olan şehir kısa sürede Haçlıların eline geçti. Müslüman, Yahudi ve Hıristiyanların yaşadığı ve her üç dinin mensuplarınca da kutsal görülen Kudüs, Haçlıların eline geçince, büyük bir katliam yaşandı. Haçlılar, yetmiş bin Müslüman ve Yahudi'yi, mabetlere sığınan kadınlar ve çocuklar dahil, acımasızca kılıçtan geçirdiler. Şehrin sokakları, kan ve cesetlerden geçilmez oldu. Birinci Haçlı Seferi neticesinde Kudüs'te Katolik Latin Krallığı, Antakya ve Urfa'da birer Haçlı devleti kuruldu. Hıristiyanlar Ortadoğu'yu bu vesile ile tanıyıp, Doğu Akdeniz kıyılarına yerleştiler.

İkinci Haçlı Seferi (1147-1149)

Papa Eugenius'un teşviki ve papaz Saint Bernard'ın propagandası neticesinde 1147-1149'da İkinci Haçlı Seferi başlatıldı. Seferin komutanlığını, VII. Louis ile Almanya İmparatoru III. Konrad yapıyordu. Alman İmparatoru komutasında 75 bin kişilik ilk kafile, Konya Ovası'na geldi. Bu ordu, Türkiye Selçukluları Sultanı I. Mesud tarafından imha edildi.

Alman İmparatoru, canını zor kurtararak, beş bin kişiyle İznik'e sığındı. Fransa Kralı VII. Louis, 150 bin kişi ile yola çıktı. Alman İmparatoru'nun geriye kalmış dökünтü kuvvetleriyle İznik'te birleşti. Bu kalabalık orduya karşı meydan muharebesi yapmayı uygun bulmayan Sultan Mesud, Haçlıları Toroslar geçidine çekti. Burada büyük kayıplara uğratılan Haçlılar Antakya'ya sığındılar. Ardından Şam'ı kuşatsalar da mağlup edildiler.

Bunun üzerine Papa III. Clemens'in teşvikiyle Fransa ve İngiltere Kralları ile Alman İmparatoru, 1189-1192 tarihli Üçüncü Haçlı Seferine katıldılar.

Alman İmparatoru Friedrich Barbarossa kara yolu, Fransız Kralı Philippe Auguste ile İngiliz Kralı Arslan Yürekli Richard da deniz yoluyla hareket ettiler. Selçuklu Sultanı II. Kılıç Arslan Alman İmparatoru'na Anadolu'ya girmemesini teklif etti; ancak İmparator bu teklifi kabul etmedi. İmparator Friedrich Barbarossa, ordusunun büyük bir kısmını Selçuklu askerleri ile savaşta kaybetti ve Akdeniz'e ulaşamadan nehirde boğuldu. Başsız kalan ve ağır zayiat veren Haçlılar, perişan bir vaziyette Filistin'e ulaştılar. İngiltere Kralı, deniz yoluyla Kıbrıs'a varıp, Bizans valisini adadan kovarak Latin Krallığı'nı kurdu. Kıbrıs'tan Akka'ya geçen Arslan Yürekli Richard ve deniz yoluyla Akka'ya varan Fransız Kralı, uzun süren kuşatmanın ardından kaleyi aldı. Kudüs'ü yeniden almak için savaştılarsa da muvaffak olamadılar. Fransa ve İngiltere kralları, acı tecrübeler ve ağır kayıplar neticesinde, Kudüs'ü alamayacaklarını anlayınca, ülkelerine döndüler.

Papa III. Innocentius'un çağrısı, Foutges de Neville'nin propagandası neticesinde Bonifacio'nun düzenlediği bu Dördüncü (1204) Haçlı Seferine, bu kez Almanya İmparatoru VI. Heinrich katıldı.

Papa'nın itiraz etmesine rağmen Haçlılar, Venedik gemileriyle İstanbul önüne geldiler. 1204 yılında, Ortodoks Bizanslılardan İstanbul'u aldılar. Şehrin zenginliği, Katolikleri şaşkına döndürdü. İstanbul'u yağmalayıp tahrip ettiler. Dindaşlarına her türlü zulmü, her çeşit kötülüğü yaptılar. Bizans İmparatoru, tahtını İstanbul'dan İznik'e taşıdı. Bu olay, Bizans tarihinde ilk defa oluyordu. Nihayet İstanbul'da 1261 senesine kadar devam eden "Latin İmparatorluğu" kuruldu. Haçlılar, dindaşları olan İstanbul'un Ortodoks Hıristiyanlarına çok zulüm yaptılar. Dördüncü Haçlı Seferinden, Müslümanlardan ziyade Ortodoks Hıristiyanlar zarar gördü.

Bu sırada Papa III. Honorius'un teşvikiyle Macar Kralı II. Andrias, Kuzey Avrupa'dan gelen Haçlılarla, 1217 senesinde

Akka'ya geldi. Kral Andrias, Müslümanlar karşısında dayanamayınca geri döndü. Geride kalanlar Dimyat'a (Mısır) saldırıp şehri aldılar. Daha sonra Kahire'ye yöneldilerse de Eyyubiler tarafından bozguna uğratılıp, dağıtıldılar.

Papa IX. Gregorius'un isteğiyle Alman İmparatoru III. Frederich, 1228-1229'da Kudüs'e kadar geldi. Eyyubi Sultanı Melik Kâmil'in dış baskılardan bunaldığı bir sırada, Haçlıların Kudüs'e gelmeleri antlaşma zemini doğmasına neden oldu. Antlaşma ile Kudüs Haçlıların eline geçti. Ancak Memlukler tarafından yenilgiye uğrayınca şehir yeniden Eyyubilere teslim edildi.

Kudüs'ün Müslümanlar tarafından alınması üzerine, Fransa Kralı St. Louis 1248'de Filistin'e doğru yola çıktı ancak Mısır'daki Mumluklular, Haçlıları 1250 senesinde, Mansûre Meydan Muharebesinde yenip kralı esir aldılar. Haçlılar dağıldı. St. Louis, Dimyat'ı Müslümanlara verip ülkesine döndü ancak 1268'de Akdeniz kıyılarındaki Müslüman denizcilere karşı bir sefer düzenledi. St. Louis, Tunus'a çıktıysa da salgın hastalıktan öldü ve Fransa ordusu geri döndü.

Özetle 1096-1270 yılları arasında, Müslümanlara karşı düzenlenen Haçlı seferleri sonucunda, bir takım Lâtin devletleri kuruldu. Bunlar, Kudüs Krallığı, Kıbrıs Krallığı, Trablus Kontluğu, Antakya Prensliği, Urfa Kontluğu, İstanbul Lâtin İmparatorluğu, Mora Prensliği, Atina Dukalığı, Kefalonya Kontluğu, Naksos Dukalığı, Saint Jean Şövalyeleri idi.

Daha sonra bu Lâtin devletleri, Araplar ve Türkler tarafından ortadan kaldırıldı ve Haçlılardan hiçbir iz bırakılmadı.

18- Filistin fatihi Selahaddin

Selahaddin Eyyubi'nin Kudüs kuşatması, boğma stratejisi ile meşhurdur. Şehrin suyu ve yiyeceği kesilince açlık başladı. Eyyubi etrafta büyük ateşler yaktırarak kuşatılanları dumana boğdu. Kral Guy of Lusignan yarma harekâtına girişmek için dışarı çıktığında kuşatmacılar bu bölgeye çember stratejisini uyguladı. Önce saflar şövalyelerin karşısında zayıfça

savaşarak ikiye ayrıldı, sonra düşmanı kuşatıp çembere aldılar ve imha ettiler.

Selahaddin sezgisi kuvvetli bir komutandı. Ancak şövalye ve asillerin fidyesini tercih etti. Hatta bazılarını "Fidyenizi alıp gelin" diye memleketlerine yolladı. Onlar da kurtuluş fidyelerini yanlarına alarak geri döndüler.

Selahaddin Eyyubi'ye tarih boyunca farklı etnik kökenler atfedilmiş, çeşitli uluslar mirasını sahiplenmişlerdir. Yaygın görüş Selahaddin'in baba tarafından Kürt kökenli olduğu yönündedir. Mısır ve Suriye Sultanı Eyyûbi hanedanının kurucu hükümdarı Selahaddin Eyyûbi 2 Ekim 1187'de Kudüs'ü Hıristiyanların elinden alarak, 88 yıl süren egemenliklerine son vermiştir.

Selahaddin Eyyubi, 1138 yılında Irak'ın Tikrit kasabasında doğmuştur. Asıl adı Yusuf'tur. Ailesi, Azerbaycan'ın Duvin kasabasında yaşayan ve daha sonra Irak'ın Tikrit şehrine göç eden Hezbahiyye Kürtlerindendir. Babası Necmeddin Eyyûb, Tikrit Valisi olarak Selçuklu Emiri Behruz'un, Baalbek (Lübnan) Valisi olarak da Musul Emiri İmadeddin Zengi'nin hizmetinde görev yaptı. Necmeddin Eyyûb daha sonra Selçuklu Atabeyi Nureddin Mahmud Zengi'nin hizmetine girip Şam'a yerleşti.

Tikrit (Irak), Baalbek (Lübnan) ve Şam'da (Suriye) büyüyen Selahaddin, döneminin önde gelen bilginlerinden iyi bir eğitim aldı. Edebiyat sohbetlerine duyduğu ilgi onu siyasetten alıkoyuyordu. Yakınları, ondaki keskin siyasi zekâyı fark ettiklerinde bundan faydalanmak istediler. On yedi yaşındayken, Atabey Nureddin Zengi'nin sarayına alındı. Böylece devlet örgütlenmesini ve siyasetin inceliklerini iyi bir şekilde öğrendi. Selahaddin'in devlet kademelerindeki ilk hizmeti de Şam'ın polis emirliği görevi oldu.

Askeri hayatı ise amcası Musul Atabeyi İsadeddin Şirkuh'un hizmetine girmesiyle başladı.

Şirkuh'un 1162 yılında Mısır'ın Latin-Hıristiyan devletlerinin eline geçmesini önlemek amacıyla düzenlediği üç sefer sırasında, Selahaddin de savaşa katıldı. Kudüs'ün Latin Kralı

ile Fatımi halifesinin güçlü vezirleri Şavar ve Şirkuh arasındaki mücadeleye tanıklık etti.

Şavar'ın öldürülmesi ve Şirkuh'un ölümünden sonra, Selahaddin Eyyubi, henüz 31 yaşındayken hem Suriye birliklerinin komutanlığına hem de "Melik" unvanıyla 1169 yılında Mısır vezirliğine atandı. Selahaddin, Mısır'ın yönetimini ele alınca bütün çabasını İslami ruhun güçlendirilmesine yoğunlaştırdı. Ordusunda bütün Müslüman uluslardan asker bulunurdu.

Onun çabasıyla Şii ve Sünni Müslümanlar arasında bir yakınlaşma yaşandı.

1171 yılında Mısır'da Fatımi Halifesi el-Adid ölünce, Selahaddin, Mısır'ın tek yöneticisi oldu. Mısır'daki iktidar değişikliği Haçlıların yeniden harekete geçmesine neden oldu. 1173 yılında Sicilyalı Normanlar, güçlü bir donanmayla İskenderiye'ye çıkarma yaptılar. Selahaddin Eyyubi saldırılara karşı üç gün direndi ve onları geri püskürttü. 1186 yılına kadar Suriye, Filistin ve Mısır'daki tüm Müslüman topraklarını bir çatı altında birleştirmeye girişen Selahaddin cömert, erdemli ve kararlı bir hükümdar olarak ünlendi. Çekişmeler ve iç çatışmalar nedeniyle Haçlılara direnmekte güçlük çeken Müslümanların maddi ve manevi açıdan güçlenmesini sağladı.

1177 -1179 yılları arasında, Gazze, Askalan, Remle, Şeria Nehri kıyısında Haçlılara karşı birçok savaş kazandı.

1183 yılında Halep ve el-Cezire'yi aldı. Aynı yıl, Şam'da bir İslam Birliği Şurası toplayarak, bütün Müslüman emirleri Haçlılara karşı birliğe davet etti. 1187 yılında bir Haçlı ordusunu, kuzey Filistin'de Taberiye yakınındaki Hıttin'de büyük bir hamle ile imha etti. Haçlılar, Doğu'ya saldırdıklarından beri ilk kez bu denli ağır bir yenilgiye uğramıştı.

Selahaddin Eyyubi, aradan 88 yıl geçmesine rağmen Kudüs'ün Haçlıların tahakkümü altında bulunmasını bir türlü içine sindirememişti. İslâm'ın ilk kıblesi ve Hz. Muhammed'in Mirac'a yükseldiği kutsal şehrin Haçlı hâkimiyetinde olmasını içine sindiremiyordu ve sonunda 2 Ekim 1187 yılında

Kudüs'ü aldı ama Haçlıların yaptığı gibi katliam yaptırmadı. Kudüs'te kalmak isteyen gayri Müslimlere cizye ödemek koşuluyla izin verdi. Kudüs'ün düşmesiyle derinden sarsılan Batılılar, Papa III. Clemens'in isteği ile yeni bir Haçlı seferi çağrısında bulundu. Yüz bin kişilik Üçüncü Haçlı Seferi çok sayıda soylu ve ünlü şövalyenin yanı sıra, Alman İmparatoru I. Friedrich, Fransa Kralı II. Philippe ve İngiltere Kralı I. Richard'ı da savaş alanına çekti.

Ancak Selahaddin Haçlıları yine mağlup etti ve "Arslan yürekli" denilen İngiliz Kralı Richard anlaşma yaparak çekilmek zorunda kaldı.

Yemen'den el-Cezire'ye (Fırat'ın doğusu) kadar uzanan Eyyubi devleti, Selahaddin'in ölümünden (1193) sonra kardeşleri ve oğulları arasında bölüşülerek ayrı devletler halinde uzun veya kısa süreler devam etti.

Örneğin Mısır kolu 1252, Şam ve Halep kolu 1260, Humus kolu 1262, Hama kolu 1348, el-Cezire kolu 1245, Baalbek kolu (Lübnan) 1270, Kerek kolu (Bağdat civarı) 1263, Hısn-ı Keyfa (Hasankeyf) kolu 1457 ve Güney Arabistan kolu 1228'e kadar ayakta kalmıştır. Bu dönemlerde Selahaddin'in oğulları hem Haçlılarla hem birbirleriyle mücadele edip durdular.

Eyyubi Devleti'nin yıkılmasından sonra Mısır toprakları üzerinde Memluk Devleti kuruldu. Eyyubi Devleti'nin kolları olan Şam, Hama, Humus, Halep, Silvan, Yemen, Kerek Moğollar ve Memlukler tarafından ortadan kaldırıldı.

Eyyubi hükümdarı Necmeddin Eyyûb'un Kafkasya'dan getirtip Ravza adasındaki kışlalara yerleştirdiği Türk asıllı paralı askerlerden oluşan özel birlikler çok geçmeden Eyyubi ordusunun en önemli unsuru haline gelmişti. Necmeddin Eyyûb'un ölümünün hemen ardından Fransa Kralı IX. Louis liderliğindeki Haçlı ordusuna karşı kazanılan Mansûre ve kralla birlikte pek çok kumandanın esir alındığı Faraskur savaşlarında en büyük rolü bu birlikler oynadı. Ancak yeni Eyyubi hükümdarı, onların başarısını kıskandı ve liderlerini tahtının ortakları gibi görüp görevlerinden almaya başladı.

Yaşanan kargaşa sonucu yeni hükümdar öldürüldü ve onun ölümüyle Mısır'da Eyyubi devleti yıkıldı ve yerine Memlukler devleti kuruldu.

Durumu kabullenmeyen Suriye Eyyubileri ile Memlukler arasında çıkan savaş devam ederken Moğollar Irak'a doğru ilerliyordu. Bunun üzerine Abbasi Halifesinin arabuluculuğuyla Eyyubilerle Memlukler arasında anlaşma imzalandı ve Filistin dahil Ürdün Irmağı'nın batısı Memluklere bırakıldı.

1258'de Moğollar Bağdat'ı yerle bir etti, sonra da Suriye'ye doğru yola devam etti. Halep ve Şam'daki Eyyubiler Moğollarla barış yapmak istediler ama Moğollar bunu kabul etmedi ve Halep, Şam ve Antakya'dan sonra bölgeyi ele geçirdiler ve 1262 yılında Gazze dahil tüm Filistin'i ele geçirdiler.

19- Osmanlı'da Filistin sevdası

16. yüzyıla girildiğinde Osmanlı Devleti en güçlü dönemlerini yaşıyordu ve kendisine hedef olarak da Batı'yı seçmişti. Ancak Yavuz Sultan Selim Anadolu birliğini sağlamak için İran'a karşı savaş planları yapıyordu. Çaldıran zaferiyle sonuçlanan bu savaştan sonra Yavuz yüzünü güneye çevirdi; çünkü Mısır, Filistin ve Suriye'ye hâkim olan Türk kökenli Memlukler, Safevi Sultanı Şah İsmail ile işbirliği yapmışlardı. Bu iki devletin işbirliği, Osmanlı ve Anadolu birliği için büyük bir tehlike oluşturuyordu. Memlukler ise Yavuz'un Suriye'yi istila etmesinden endişe ediyorlardı çünkü onlara göre Suriye, Mısır'ın anahtarı durumundaydı.

Memluk Sultanı Kansu Guri'nin, Şah İsmail ile ittifakı Yavuz'un planlarını değiştirmesine ve Suriye seferine çıkmasına neden oldu.

24 Ağustos 1516'da Halep yakınındaki Merc-i Dabık'da (TSK'nın 500 yıl sonra 24 Ağustos 2016'da girdiği Cerablus'un 40 km güneybatısı) yapılan savaşta, Memlukler büyük bir bozguna uğradılar. Yavuz, Halep'ten sonra Şam üzerine yürüdü ve burayı da kolaylıkla ele geçirdi ve tarihi Emevi Camisi'nde namazını kıldı. Yavuz'un bir sonraki hedefi Mısır

idi. Ancak başta Kudüs olmak üzere Filistin'in önemli şehirleri hâlâ Memluk hâkimiyetindeydi. Yavuz, Vezir-i azam Sinan Paşa'yı görevlendirerek kısa zamanda Safed, Nablus, Aclun, Gazze ve Kudüs'ü fethetti. Yavuz ise bu sırada Şam'dan Kudüs'e gelmişti. Tarihsel gelişmelere göre Kudüs Aralık 1516'da fethedilmiş olabilir. Yavuz'un 29 Aralık 1516 ya da 1 Ocak 1517'de Kudüs'ten ayrılarak Kahire'ye gittiği anlatılır.

Filistin bölgesinin çevresi de Kanuni Sultan Süleyman döneminde Osmanlı toprağı haline gelmiştir. Osmanlı dönemi içerisinde Müslümanların Harem veya Eski Şehir olarak nitelendirdikleri 868 dönümlük kısım etrafında kalan duvarlar yeniden inşa ettirilmiştir. Hz. Davud'un türbesi ile Kubbetü's- Sahra'nın duvarları ve kapısı yenilenmiştir. Birinci Dünya Savaşı'na kadar Osmanlı hâkimiyetinde kalan Arz-ı Filistin adı verilen ve Şam eyaletine bağlı olan bölgede dört sancak oluşturulmuştur. Gazze, Nablus, Safed ile birlikte sancak olan Kudüs, 1887 yılında bir sancak olarak merkeze bağlı bir şekilde yönetilmeye başlanmıştır. Osmanlı'da bu tip sancaklar herhangi bir eyalete bağlı olmadan doğrudan merkeze bağlı mutasarrıflar yani mülki amir tarafından yönetilmekteydi. 1888 yılında Beyrut vilayeti teşkil edildiğinde Filistin iki bölüme ayrılmış, Filistin'in kuzeyi bu vilayetin idaresine bırakılırken, güneyi de daha önce oluşturulan mutasarrıflığa bırakılmıştır. Bu ayrım doğrultusunda Kudüs sancağına bağlı önemli şehirler Kudüs, Yafa, Gazze ve el-Halil olmuştur.

Osmanlı yönetimindeki Kudüs'ün idaresi için atanan kadılarda mevleviyet derecesi aranmaktaydı. Bu yüksek dereceli kadılıklar başkent denilen payitahttan ayrı olarak dini, sosyal ve stratejik önemi haiz şehirler için söz konusu idi. Kudüs'e mevleviyet dereceli kadı tayin edilmesi, Osmanlı yönetiminin buraya verdiği değeri gösteren önemli bir uygulamadır.

Bu nedenle Osmanlı itibarlı, şerefli, saygın, namuslu ve değerli anlamlarını barındıran şerif sıfatını Şam'la birlikte Kudüs'e vermiştir. Osmanlı yönetimi tarafından Kudüs'e verilen değerin hiçbir zaman azalmadığını da belirtmek gerekir. 19. yüzyılın ikinci yarısından sonra kurulan kara ve

demiryolu ağı vasıtası ile Filistin bölgesinde büyük şehirler birbirine bağlanmış oldu. Yafa-Kudüs, Nablus-Yafa, Kudüs-Nablus, Kudüs-Eriha gibi yollar bu dönemde yapılmıştır. Şehirlerarasındaki bağlantılar Filistin'in sahil limanları olan Yafa, Gazze, Hayfa, Akka'da ithalat ve ihracatın gelişmesine vesile olmuş, böylece bölgenin ekonomik açıdan canlanmasına olanak sağlamıştır. Ulaşım ağının kurulması, bölgenin merkezle yani İstanbul'la bağının arttırılmasını da amaçlamıştır.

Filistin bölgesinin Osmanlı hâkimiyetinde olduğu zamanlarda yaşanan en önemli sorunlardan biri, buradaki nüfuzlu ailelerin isyan hareketleri idi. Devletin merkezi otoritesinin azaldığı dönemlerde bu aileler bölgede kendi hâkimiyetlerini oluşturma gayretinde idiler. Bu bağlamda genellikle Akka bölgesi ön plana çıkmakta ve burada yönetim bölgesel emirlerin eline geçmekteydi. Napolyon da bölgeye ulaştığında Akka'yı kuşattıktan sonra Safed ve Nâsıra'ya kadar ilerlemiş, ancak Cezzar Ahmed Paşa'nın direnmesiyle çekilmek zorunda kalmıştır. 1832 yılında ise Mehmet Ali Paşa'nın oğlu İbrahim Paşa tarafından ele geçirilen Filistin bölgesi İngiltere ve Avusturya'nın yardımları ile 1840 yılında tekrar Osmanlı hâkimiyetine alınabilmiştir. Bu olaydan sonra Filistin bölgesi İngiltere ve Fransa gibi büyük güçlerin ilgi odağı haline gelmiştir.

Kudüs Osmanlı hâkimiyeti altında kaldığı sürece Osmanlı millet sistemi içerisinde yönetildi. Bu sisteme göre Yahudiler ve Hıristiyanlar Ehl-i Kitap'tı. Üç dine mensup herkesin hakkı teamüle dayalı olarak, olduğu gibi korunmaktaydı ve bu durum zaman içerisinde yazılı hale de getirilmişti. Osmanlı yönetiminde Kudüs'teki Arapların Türklerle eşit olması durumu yalnız Kudüs'te değil, devletin içerisindeki her yerde geçerli idi. Kudüs'te kendi kendilerini yönetmelerine izin verildiği gibi, devlet idaresinde merkezde veya taşrada her türlü makama da getiriliyorlardı.

Ancak Osmanlı'nın uyguladığı kapsamlı millet sisteminin Kudüs'te problemlerin ortaya çıkmasında da etkili olduğunu

belirtmek gerekir. Nitekim bu sistem içerisinde gerek Hıristiyanların gerekse Yahudilerin örgütlenmeleri ve bu çerçevedeki istekleri günden güne artmıştır. 19. yüzyıl ikinci yarısı içinde ise özellikle bölgenin stratejik konumu nedeniyle büyük güçlerin artan ilgisi neticesinde burada kiliseler, dini okullar, misyoner cemiyetleri gibi pek çok kurum ortaya çıkmıştır. Bu kurumlar aracılığıyla bölgede büyük güçlerin çıkar çatışmaları yaşanmaya başladı. Yüzyıl sonunda ise farklı ülkelerde dağınık şekilde yaşayan Yahudiler için "tarihi yurtlarına" dönüş ve Yahudi devleti kurmayı hedefleyen Siyonizm hareketi ortaya çıkmıştır.

Tam bu sırada, Avrupa'da ortaya çıkan milliyetçi akımın son derece etkili olduğu dönemde, söz konusu olan Yahudi karşıtlığı Siyonizm akımının gelişiminde önemli bir unsur olmuştur. Yahudi düşmanlığı akımına paralel olarak Filistin topraklarına Yahudi göçleri başlatılmıştır. Bu nedenle birçok siyaset bilimcisine göre "Antisemitizm bir Siyonizm planıdır."

Osmanlı'nın Filistin'e gelmesinden önce 1525'te Kudüs'te 1330 Yahudi varken, bu sayı 1587'de 980'e ve 1760'ta 115'e düşmüştü. Sonraki yıllarda Yahudilerin Filistin'e göç etme çabaları sürmüştür ama alınan önlemlerle çok başarılı olunmamıştır. Ancak 1839 Birinci ve 1876 İkinci Meşruiyet Fermanlarıyla Osmanlının Batı'ya açılma çabaları ve kapitülasyonların yaygınlaşmasıyla Avrupalıların Filistin ilgisi artınca, Yahudiler yeniden Filistin'e ilgi gösterir oldu. Bu sırada başta Fransa, Almanya, İngiltere ve Rusya olmak üzere birçok Avrupa ülkesi Filistin'de konsolosluk ve hemen peşinden okullar, hastaneler, matbaalar ve şirketler kurdu ve kendine yakın Hıristiyan gruba sahip çıktı. Örneğin Ruslar Ortodoks Rum ve Ermenilere, Almanlar Protestanlara ve İngilizlerle Fransızlar Katoliklere... Yahudilere ise özellikle İngilizler sahip çıkmıştır.

İşin ilginç olan tarafı tüm bu yabancıların Osmanlı yasa ve uygulamaları karşısında dokunulmazlığı vardı ve zaman zaman Yahudiler bu dokunulmazlıklardan yararlanıyordu. Örneğin 1878'de Yahudilerin Filistin'deki toplam sayısı 25 bin

civarındaydı ancak bunların yarısı Avrupa ülkelerinin pasaportunu taşıdığı için rahat hareket edebiliyor ve iş yapıyordu.

Onların ve genel olarak Avrupalıların ticaret ve tarım faaliyetleri artıkça 600 bin olan Filistinlinin (yüzde 10'u Hıristiyan) durumu giderek kötüleşiyordu.

Bunun sonucu olarak İngiliz, Alman ve Fransız Yahudi zenginleri Filistin'e büyük ilgi göstermeye başladı. Fransız Yahudi'si Rothschild ve 1896'da Yahudi Sömürgecilik Cemiyeti'ni kuran Alman Yahudi'si Maurice de Hirsch, Yahudilerin Filistin'e taşınmasında büyük rol oynadılar.

Bu kapsamda ilk göç 1880-1890'lı yıllarda Rusya'da Yahudilere karşı yapılan bir takım uygulamalar neticesinde gerçekleşmiştir. Aliyah adıyla terimleşen ilk göç, 1882-1903 yılları içerisinde olmuştu. Sayı bakımından fazla olmayan bu göç hareketi bilhassa Filistin'deki kırsal alanlara yapılmıştır. Sonraki göç dalgası sayı ve bölgedeki etkinliği bakımından daha fazla olarak 1905-1914 yılları arasında gerçekleşmiştir. Bu göç dalgası ile bölgeye gelenler özellikle Hayfa'dan Gazze'ye kadarki kıyı bölgesine yerleşmişlerdir. Neticede 1909 yılında Yafa'nın kuzeyinde Tel Aviv (Bahar Tepesi) adıyla yeni bir şehir ortaya çıkmıştır. Göçler neticesinde 1881 yılında yaklaşık 14.000 olan Yahudi nüfusu 1901'de 23.662'ye çıkarken, 1914'te ise 39.000'e yaklaşmıştır. Siyonizm faaliyeti ile sistemli bir şekilde gerçekleşen bu göçlerle birlikte Siyonistlerin bütün faaliyetleri Osmanlı Devleti üzerinde yoğunlaşmıştır.

Buna karşın Yahudilerin Filistin'de toprak satın almaları yasaklanmış, ancak Kudüs'ü ziyaretleri hac kapsamında ve geçici olarak kabul edilmiştir.

Bütün bunlara rağmen 1901 yılında meydana getirilen Yahudi Milli Fonu başta olmak üzere çeşitli oluşumlar vasıtasıyla Filistin bölgesine büyük bir maddi kaynak aktarılmıştır. İstanbul'daki merkezi hükümet ise bu gelişmelerden haberdar olmakla birlikte, iç ve dış sorunlarla uğraşmaktan Yahudilerin mülk satın almalarına engel olamamıştır. Aynı zamanda Avrupalı büyük güçler bir yandan Osmanlı Devleti'nde Arap

milliyetçiliğini, diğer yandan Siyonizm faaliyetlerini destekleyerek, devlet içerisinde kendi nüfuz alanlarının oluşmasını sağlamıştı. Böylelikle Osmanlı Devleti dağıldığında bu nüfuz bölgeleri üzerinden toprakların paylaşılması mümkün olacaktı. İngiltere'nin Osmanlı toprakları ile ilgili düşünceleri Birinci Dünya Savaşı sırasında dışişlerinde müsteşar yardımcısı olan Sir Mauricio Bunsen başkanlığında oluşturulan komisyonda ortaya konulmuştur. Bu çerçevede oluşturulan rapor, 30 Haziran 1915 tarihinde sunulmuş ve İngiltere'nin Ortadoğu ile ilgili politikası belirlenmiş oldu. Rapora göre Filistin ve Kudüs'ün özel statüsü nedeniyle uluslararası bir yapıya kavuşturulması kararlaştırılmıştır. Filistin'de bir Yahudi devleti kurulması fikri ise ilk defa Sir Herbert Samuel tarafından İngiliz hükümetine iletilmiş, bu kapsamda "Filistin'in Geleceği" başlıklı bir muhtıra yayımlanmıştır. Dönemin koşulları ve Ortadoğu'da böyle bir girişimin oluşturacağı etkiden çekinen İngiltere, bu öneriyi ilk zamanlarda uygulamaktan çekinmiştir. Ancak daha sonra Lloyd George'un başbakanlığındaki İngiltere hükümetinde dışişleri bakanı olarak görev yapan Arthur Balfour'un imzasını taşıyan "Balfour Deklarasyonu" ile İngiltere'nin Filistin'de bir Yahudi devletinin kurulmasını desteklediği ilan edilmiş oldu.

Filistin'le ilgilenen bir başka ülke de Fransa'ydı. Örneğin önce İskenderiye'ye sonra 22 Temmuz 1798'de Kahire'ye giren Napolyon Bonapart halkın direniş göstermemesi için Kahire'de şeyhleri ve camileri ziyaret edip dinî merasimlere katıldı; Arapça hazırlatıp halka dağıttığı bildiride Peygamberi ve Müslümanları çok sevdiğini söylüyordu.

Osmanlının bir parçası olan ancak Memlukler tarafından yönetilen Mısır ile yetinmeyip Suriye'yi de ele geçirmeye çalışan Napolyon, 22 Mayıs 1799'da Akkâ'da büyük bir hezimete uğrayınca, 22 Ağustos 1799'da ülkesine döner ve büyük düşman İngilizlere karşı Yahudilerin desteğine talip olur.

Paris'e döner dönmez "Asya ve Avrupa Yahudilerine hitaben" bir bildiri yayınlar ve "Ey İsrailoğulları, uyanın artık. Sizin için en uygun zamandayız. İsrail mirasını size sunmak

üzere Fransa elini size doğru uzatıyor. Dünya halkları arasında yerinizi almak için acele edin ve Kudüs'e gitmek için Fransız bayrağı altında toplanın" der. Ama "Büyük şöhretler ancak Doğu'da elde edilir. Avrupa bu iş için çok küçük" diyen Napolyon, Mısır'da tutunamadı ve iki yıl sonra oradan çekildi.

Napolyon çekildi ama İngilizlerin Filistin ilgi ve hevesi hızla yükseliyordu. Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın İstanbul'a rağmen Mısır ve Suriye'yi birleştirmesini fırsat bilen İngiltere'nin Dışişleri Bakanı Lord Palmerston, Osmanlı Padişahı Abdülmecit'ten Yahudilerin Filistin'e göçüne izin vermesini istedi. Tam o sırada, 1885'te, Avusturyalı Yahudi yazar Nathan Birnbaum ilk kez Siyonizm kavramından söz ediyor ve Yahudiler arasında yeni bir tartışma başlatıyordu. Aynı günlerde ilk Siyonist kongrenin hazırlıklarını yapan Avusturya Yahudi'si gazeteci Theodor Herzl, ABD'ye göç etmeyi tercih eden Avrupalı Yahudilerin ilgisini Filistin'e çekmek için yoğun bir çaba içindeydi. Bu çaba çerçevesinde "Halksız toprakları, toprağı olmayan Yahudilere vermek" için hareket geçen Herzl, 29 Ağustos 1879'da İsviçre'nin Basel kentinde Birinci Siyonist Kongresi'ni topladı.

Ama öncesinde Herzl'in sağ kolu Dr. Max Nordau Filistin'deki durumu incelemek üzere 1896'da iki yardımcısını oraya gönderdi.

İki yardımcının acilen gönderdikleri not çok kısaydı: "Gelin, çok güzel ve evlenmek için bütün koşulları müsait. Ancak evli ve sahibi var."

Sahibi Filistin halkıydı.

Yani Herzl'in dediği gibi "Filistin sahipsiz bir toprak parçası" değildi!

20- Osmanlı ve Yahudiler

Osmanlı toprakları Yahudilerin tarih boyu dünya yüzünde belki en rahat ve serbest yaşadıkları yerdi. Osmanlı Devleti, Bizans'tan fethettiği topraklarda Yahudilerle karşılaştı.

Rumca konuşan bu Yahudilere "Romanyot" denirdi. Zamanla yeni Yahudi grupları Osmanlı vatandaşı oldu. Sultan II. Murad zamanında Fransa'dan, 1470'te de Bavyera'dan kovulan Yahudilerin bir bölümü Osmanlı topraklarına sığındı. Sultan II. Bayezid, 1492'de İspanyolların elinden kaçan on binlerce Yahudi'yi kabul etti. Bunlar başta Selânik, İzmir, İstanbul, Halep, İskenderun, Beyrut olmak üzere çeşitli şehirlere yerleştirildi. 1660 yılında Polonya ve Ukrayna'daki katliamdan kurtulan bir grup Yahudi de Osmanlı'ya sığındı. Aşkenaz (Almanyalı) adıyla tanınan Doğu Avrupa Yahudileri, İbranî, Slavca ve Almanca karışımı Yidiş konuşurdu. Sefarad (İspanyalı) Yahudileri ise Ladino denilen İbrana-İspanyolca karışımı bir dil konuşur. Arapça konuşan Yemen, Irak, Fas, Tunus ve diğer Arap ülkelerinin Yahudileri de ayrı bir sosyal topluluktu.

Osmanlı ülkesinde hepsinden yaşıyordu ama yüzde 90'ı Sefarad idi. Kanuni Sultan Süleyman devrinde İstanbul ve çevresinde 40 bin Yahudi yaşadığı yazılıyor. Dünyanın en büyük Yahudi şehri sayılan Selanik'te ise nüfusun yarısından fazlası Yahudi'ydi.

Ruhban sınıfı bulunmadığı için, Osmanlı'da Hahambaşı yoktu. Irk, eyalet, hatta şehir orijinine göre ayrılmış her cemaat kendi seçtiği ve merkezden berat verilen Hahambaşısına bağlı oluyordu. Her cemaatin kendi hahamı, havrası, okulu, öğretmeni, mahkemesi, mezarlığı, hastanesi vardı. Haham, bet-din denilen ruhani mahkemenin başıydı. Nişan, evlenme, doğum, sünnet, cemaate kabul, cenaze, hayvan kesimi gibi seremonileri yönetirdi. Hahamlar vergilerin toplanıp hükûmete tesliminden sorumluydu.

Orhan Gazi, Bursa'yı ele geçirdiği zaman burada bir Yahudi cemaati ile karşılaşmış ve bu cemaatin ibadetine tahsis edilmek üzere bir mahalle ve sinagog inşasına izin vermişti.

Sultan Murat, Edirne'yi ele geçirdiğinde Edirne Hahambaşısını Rumeli'deki Yahudiler üzerinde yetkili kılmıştı.

İstanbul'un fethinden sonra kuşatma esnasında gösterdikleri tarafsızlıktan dolayı Yahudi cemaatine havralarına sahip

olma hakkı tanınarak, Haham Moşe Kapsali'ye de iltifatta bulunuldu.

Moşe Kapsali'yi Şeyhülislamla beraber biat merasimine davet eden Fatih, cemaatlerinden alınacak vergileri Yahudilerin toplamasına izin vermişti.

Yavuz Sultan Selim döneminde, İstanbul'da vergi toplama işini hazinenin başındaki Eliyah Mizrahi adındaki bir Yahudi yapıyordu.

Padişah Yavuz Sultan Selim'in karısı, Kanuni Sultan Süleyman'ın annesi Polonya Yahudi'si Helga'dır (Hafsa Sultan'dır.)

Tarihin, "Muhteşem Süleyman" diye yazdığı Kanuni Sultan Süleyman zamanında Yahudiler saray idaresinde çok büyük bir ağırlığa sahiptiler. Yahudiler onun döneminde öylesine güç ve servete kavuştular ki, İsrail Kralı Solomon'dan sonra kendilerini temsil eden bu padişaha "Kral Süleyman" adını vermişlerdi. Kanuni, Yahudi geleneğini evliliğinde de sürdürmüştü. Kanuni'nin karısı, Hürrem Sultan (Roksalan) Ukrayna sınırları içerisinde bulunan Rohatyn kentinde doğmuş bir Yahudi idi. Hürrem Sultan'ın, kızı Mihrimah Sultan'ı Yahudi asıllı olan Damat Rüstem Paşa ile evlendirdiği yazılır. Dönemin Osmanlı donanmasının Kaptan-ı Derya'sı Sinan Paşa, Damat Rüstem Paşa'nın kardeşiydi.

Kaptan-ı Derya Sinan Paşa ortaçağ kaynaklarında, "The Great Jew (Ulu Yahudi)" olarak adlandırılıyordu. Açık denizlere yelken açtığında, Osmanlılar tarafından "Süleyman'ın Mührü" adı verilen "Davud yıldızı" sancağını gemisinin gönderine çekerdi.

Yine tarih sayfalarında, Kanuni'nin Hürrem Sultan'dan olma oğlu Padişah II. Selim'i Yahudi dönmesi Raşel (Nurbanu Sultan) ile evlendirdiği yazılı. Padişah II. Selim'in ardından da eşi bir Yahudi dönmesi olan Nurbanu Sultan'dan doğma oğlu III. Murad tahta geçmişti.

Yahudi şeriat kitabı Talmud, Yahudi anneden doğan birinin Yahudi sayılacağını yazar.

Karışık bir evlilikte çocuğun Yahudi olması, annesinin Yahudi olmasına bağlı. Yahudi kanunları ve örflerine göre Kanuni, oğlu II. Selim ve onun oğlu III. Murad Yahudi doğmuştur.

İktidarındaki ihtişam ile birçok batı ülkesinde "Muhteşem Süleyman" olarak anılan Osmanlı Sultanı ve Halifesi Kanuni'nin aslında Yahudi olduğunu tarih yazıyor. Hürrem Sultan'ın yardımcısı, Ester Handali ya da Ester Kira adında Yahudi bir kadındı ve Osmanlı'nın derin devletinde çok etkiliydi.

Yine tarih kitaplarına göre Kanuni sarayda en yakınlarını bile Yahudilerden seçermiş.

Özetle; lakabı Kanuni (1495-1566) olan 1. Süleyman, 10. Osmanlı Padişahı ve İslam Halifesidir. Babası I. Selim, annesi ise Polonya Yahudi'si Helga yani Hafsa Sultan'dır.

II. Selim (28 Mayıs 1524 - 15 Aralık 1574) 11. Osmanlı Padişahıdır. Babası Kanuni Sultan Süleyman, annesi ise Yahudi kızı Roksolana yani Hürrem Sultan'dır.

12. Osmanlı Padişahı olan III. Murat (1546-1595) II. Selim'in ve Yahudi Raşel yani Nurbanu Sultan'dan olan en büyük oğludur.

II. Ahmet (1643-1695) 21. Osmanlı Padişahıdır. Sultan İbrahim'in üçüncü oğludur. Annesi Polonya Yahudi'si Eva yani Hatice Sultan'dır.

Abdülmecit (1823-1861) 31. Osmanlı Padişahıdır. II. Mahmud'un Rus Yahudi'si Suzi yani Bezm-i Alem Sultan'dan olan oğludur.

Bunun yanı sıra Osmanlı döneminde Yahudilerin ve özellikle zengin olanlarının her zaman önemli yeri vardı. Osmanlı tarihinde bazı zengin Yahudi kadınlardan ve ailelerden söz edilir. Örneğin Portekiz kökenli bankerler Donna Grasia ve yeğeni Yasef Nasi. Varlıklı Yahudi tüccarlar arasında muhtemelen en zengini Nasi ailesidir. 1550'lerde, bu servet tahminen 400 bin duka civarındadır. Sultanların güveni ve desteğini alan aile, Avrupa geçmişleri esnasında kazandığı tecrübelerini ve gelişmiş yöntemlerini kullanarak, imparatorluğun tümünde ticareti arttırmışlardır.

Öte yandan Nasi ailesinin bir diğer üyesi olan Don Yasef Nasi'nin eşi Reyna Nasi de matbaacılık alanında faaliyet yürütüyordu. Reyna Nasi, Ortaköy'de bir Yahudi matbaası kurdu ve bu matbaa, yeni formlu harfler kullanarak, 1593 yılında üretime başladı. Reyna Nasi'nin matbaası, kâr amacı gütmekten ziyade Osmanlı topraklarında yaşayan hahamların kitap basım ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlamaktaydı.

İstanbul tüccarlarından Eliya Handali'nin dul karısı olan Kira, Kanuni'nin, II. Selim'in ve III. Murad'ın padişahlık dönemlerinde haremin ipek kumaş, mücevherat, süs, ziynet eşyası gibi ihtiyaçlarını karşılayarak, valide sultanlar ve gözde sultanlar ile yakın ilişkiler kurdu. Padişahlar üzerinde saray kadınlarının etkisinin de arttığı bir dönem olması itibariyle Kira, sarayda oldukça nüfuzlu bir konuma sahipti. Özellikle III. Murad dönemi sultanın gözdesi, III. Mehmed'in annesi ve Venedik asıllı Bafa ailesinden Safiye Sultan ile samimi olan Ester, 1580 yılında Venedik ile yaşanan anlaşmazlıkları çözüme kavuşturan kişi oldu.

III. Mehmed dönemi (1595-1603) öne çıkan diğer bir kadın, Esperanza Malchi idi. Malchi 1599'da İngiltere Kraliçesi I. Elizabeth'e mektubunda kendisini haremin baş kadınının hizmetkârı olarak nitelendirir. Malchi mektubunda, Valide Sultanın Kraliçeye gönderdiği pahalı hediyelerden bahsetmekte ve buna karşılık Malchi, Kraliçe Elizabeth'ten Valide Sultan için İngiltere'den kozmetik ve iyi kumaşlar istemektedir.

Ester Kira gibi haremin ihtiyaçlarına aracılık eden Yahudi kadınları dışında, 16. yüzyılda bazı Yahudi kadınları da tıp alanındaki bilgileri sayesinde sarayla ilişki kurmayı başarmışlardı. Salomon Ben Natan Eskenazi'nin eşi Bula Eksati buna en somut örnekti. Eksati, eşinden kalan özel ve gizli reçeteleri kullanarak, III. Mehmed ve I. Ahmed'in çiçek hastalığını tedavi etti.

19. yüzyılda Yahudi cemaatinin öne çıkan iki ailesi, Fernandez ve Camondo aileleridir. Söz konusu ailelerin erkeklerinin para transferleri, bireysel kredi ya da borç alışverişlerindeki

ustalıkları bir yana kadınları da önemli işlere imza atmaktaydı. Fernandez ailesinin kadınları, Osmanlı topraklarına sığınan Yahudilerin yerleştirilmesi ve ihtiyaçlarının karşılanması gibi işlerde aktif rol oynadılar.

Aynı dönemlerde Yahudi zenginlerinin Osmanlı Sarayı ile yoğun ilişkileri çok ilginç bir boyutta gelişiyordu. Dönemin önemli bankerlerinden olan Camondolar'ın kökeni İspanya'ya dayanmaktadır. Ailenin İstanbul'da varlığı tespit edilen ilk üyesi Haim Camondo'dur. 1782 yılında tam olarak bilinmeyen bir sebepten dolayı, Osmanlı padişahı tarafından ülkeyi terk etmesi için kendisine 24 saat süre tanındığında, Haim Camondo ailesi ile Trieste'ye gitmiştir. Bu tarihten iki yıl sonra (1784) Baron Rothschild'in çabaları sonucunda Haim'in oğlu Abraham, İstanbul'a dönerek ailenin işinin başına geçme izni almış ve ailenin İstanbul'da mal varlığına el konulmamış olması nedeniyle de pek zor bir durumla karşılaşmamıştır.

1802'de Isaac ve Abraham-Salomon Camondo kardeşler tarafından hayata geçirilen Isaac Camondo ve Şürekası adlı banka, kısa zamanda büyük bir gelişme göstererek önemli bir küresel şirket haline gelmiştir. Aile, Kırım Savaşı sırasında savunma gereksinimleri ve sonrasında vergiler, gümrükler ve tekeller garantisiyle Osmanlı İmparatorluğu'nun bankerliğini yaparak daha da zenginleşmiştir. Camondolar Yahudi Baron Hirsch ve Tanzimat hareketinin en önemli ismi durumundaki Mustafa Reşit Paşa gibi önemli kişilere de sarraflık yapmıştır. Abraham Salomon Camondo hem Sultan Abdülmecid'in hem de Sultan Abdülaziz'in yönetiminde önemli bir nüfuza sahip olmuştur.

Camondo Ailesi'nin Osmanlı İmparatorluğu ve bürokratlarıyla yakın ilişkiler içinde olduğu bilinmektedir. Osmanlı devlet adamları ile Camondolar'ın bağlantısı iki şekilde olmuştur. Bunlardan biri Camondo Bankası ile devlet arasındaki resmi ekonomik ilişkiler şeklinde, ikincisi de sarraf veya banker kimliği ile Camondolar'ın bürokratlarla kişisel olarak kurdukları ilişkiler şeklinde kendini göstermiştir. Camondolar İstanbul'da bulundukları süre içerisinde dört padişah

(Abdülmecid, Abdülaziz, V. Murad, II. Abdülhamid) dönemi yaşamışlardır. Devletle olan ilişkileri, birçok ayrıcalığı da beraberinde getirmiş ve ailenin zenginleşmesinde büyük rol oynamıştır. Osmanlı İmparatorluğu'nun Camondolar'a ayrıcalık tanımasının nedeni kısa vadeli sıcak para ihtiyaçlarını sorunsuz olarak karşılama arzusudur.

Osmanlı İmparatorluğu'nda 19. yüzyılın önemli siyasi gelişmesinden olan Tanzimat ve Islahat Fermanlarının yarattığı süreçte en çok gayrimüslimleri ilgilendiren reform hareketleri Camondolar'ın ve Yahudi cemaatinin büyük finans destekleri almasına yol açmıştır. Tanzimat Dönemi'nin önemli isimleri olan Mustafa Reşid, Âli ve Fuad Paşalar ile Camondolar arasında bir yakınlık söz konusudur. Özellikle büyük baba Abraham Camondo'nun Reşid Paşa'nın hem çok yakın dostu hem de özel sarrafı olduğu Camondolar'la ilgili yazılmış tüm kaynaklarda belirtilmektedir. Sarraf Abraham Camondo, Fuad Paşa'nın da özel sarraflığını yapmıştır.

Camondolar'ın devlet adamları ve bürokratlarla özel ilişkileri sonucunda geliştirdikleri sermayeleri, Osmanlı İmparatorluğu'nda kurulacak olan birçok işletmenin finansmanının sağlanmasında önemli rol oynamıştır. Camondo Ailesi'nin Osmanlı İmparatorluğu'ndaki ilk iktisadi faaliyetleri bankacılık alanında olmuştur.

Galata bankerleri ile Avrupa sermayedar ve bankerleri arasındaki ilişkiler, 1854 yılından sonra genişleyerek büyümüştür. Bu tarihten, 1881'de Düyun-u Umumiye'nin kuruluşuna kadar geçen dönem Osmanlı için bir "borçlanma fırtınası" dönemi olmuştur. Yerli ve yabancı bankerlerin borç alınmasını teşvik etmeleri, borçların veriliş şartları ve kullanım biçimleri, bunların çığ gibi büyümesine neden olurken bu süreç aynı zamanda Osmanlı İmparatorluğu'nda yabancı bankacılığın ortaya çıkmasına yol açmış ve Osmanlı İmparatorluğu'nda bankacılık arayışları devam etmiştir.

Özellikle bu dönemde Yahudi kökenli İngiliz sermayesi kanalıyla borçlanan devlet, bunun etkisiyle bir İngiliz girişimi olan Bank-ı Osmani'nin kurulmasına izin vermiştir. 1856

yılında kurulan Bank-ı Osmani'ye Fransız sermayesi de katılarak -1863 yılında- o günkü adıyla Bank-ı Osmani-i Şahane (Osmanlı Bankası) olmuştur. Osmanlı Bankası'nın kurulmasından sonra da çok sayıda yabancı banka faaliyete geçmiştir.

1815 yılında Abraham Camondo ve ağabeyi Isaac Camondo tarafından kurulan Isaac Camondo ve Şürekası Bankası Osmanlı'nın 1830'lardan itibaren birçok finansman ihtiyacını karşılamış, aynı zamanda Avrupa merkezli bankalardan alınan kredi ve borçlanmalarda da etkin bir rol oynamıştır. Viyana Borsası, Paris ve Londra iş çevreleri ve bankalarıyla yoğun bir ilişkisi olan banka, birçok yabancı bankanın da Osmanlı ülkesinde muhabiri idi. Söz konusu banka aynı zamanda Baron Hirsch gibi ünlü Yahudi zenginlerin İstanbul bankerliğini de yapıyordu.

Abraham Camondo, Osmanlı İmparatorluğu'nda gayrimenkul edinme izni alan ilk yabancıdır. Gayrimüslim olması nedeniyle sahibi olduğu banka, verilen borca karşı güvence olarak ipotek gösterilen ve el konulan gayrimenkullere karşılık, borçlular taahhütlerini yerine getiremedikleri zaman şirket borçluların taahhüt gösterdikleri gayrimenkullere doğrudan sahip olamamaktaydı; fakat ilerleyen süreçte padişah iradesiyle Abraham Salomon Camondo'ya "başkalarına emsal teşkil etmemek kaydıyla" gayrimenkul edinme hakkı verilmiştir.

19. yüzyılın ortalarından itibaren sayıları artmaya başlayan yeni bankaların ve bu arada yine Yahudi zengin işadamlarının katkısıyla Osmanlı Bankası'nın kurulması ile Isaac Camondo ve Şürekası Bankası eski itibarını kaybetmeye başlayarak yerlerini Ermeni-Rum bankerlere bırakmışlardır. Oysa söz konusu banka, Kırım Savaşı (1853-1856) sırasında Osmanlı İmparatorluğu'nun savunma ihtiyaçlarını karşılayan banka konumundaydı. Avrupa ile kurulan yeni ilişkilerin sonucunda oluşturulan yeni finans şirketleri, Camondo Ailesinin Osmanlı İmparatorluğu'ndaki işlerinin aksamasına neden olmuş ve ailenin 1869 yılında Paris'e göç etme kararı almasının önünü açmıştır. Ancak Paris'e yerleşme kararının

alındığı bir zamanda, Süveyş Kanalı'nın açılışı için Mısır'a gidecek olan İmparatoriçe Eugenie'nin Osmanlı topraklarında kendisine hizmet vermek üzere Camondo Bankası'nı seçmiş olması bankanın itibarını yeniden artırmıştır. Bu olay Isaac Camondo ve Şürekası Bankası'nın son kârlı işi olmuştur. 1869'da Paris'e göç nedeniyle İstanbul'daki işlerinin başına vekâleten Moise Fernandez geçmiştir. İşlerin uzaktan yönetim ve idaresinin zor olması ve diğer bazı olumsuzluklar nedeniyle, Abraham Behor Camondo'nun oğlu Isaac 1894'te almış olduğu kararla bankayı tasfiye etmiş, bankadaki hesapları Banque de Change et de Valeurs'e devretmiştir. Gayrimenkul işlerinin sürdürülebilmesi için şirketin devamı sağlanmış; ancak 1917 yılında Isaac Camondo ve Şürekâsı Şirketi tamamen kapatılmıştır. Ama öncesinde Camondo ve Yahudilerin sahibi olduğu tefeci kurumların İttihat Terakki iktidarı döneminde sarayla çok yoğun ilişki içinde oldukları ve Osmanlı'nın ihtiyaç duyduğu silahların tedarikinde yardımcı oldukları ve bu yolla çok para kazandıkları bilinmektedir.

Birinci Dünya Savaşı sonrasında Osmanlı Devleti'nin yenilmesi ve İngiliz işgal kuvvetlerinin İstanbul'a gelmesiyle Yahudilerin sahibi olduğu banka ve tefeci kurumlarının faaliyeti bir süre daha devam etmiş; ancak Kurtuluş Savaşı'nın başlaması ve hemen peşinden 1923'te Cumhuriyet'in kurulmasıyla Yahudi, Ermeni ve Rumların her türlü mali faaliyetleri son bulmuştur.

21- Sabetay Sevi macerası

Türk ve Müslüman gibi görünen aslında Yahudi ritüellerine bağlı bir cemaat olan Sabetaycılar/Dönmeler, değişik dönemlerde farklı isimlerle adlandırılmışlar.

Osmanlı, bu topluluğa nezaketen "Avdeti" derken, Batılılar "Sabatayist" şeklinde tanımlamışlar. Halk dilinde ise daha çok "Dönme", "Yahudi Dönmesi" ve "Selanik Dönmesi" tabirleri kullanılmaktadır.

Osmanlı'nın güçlü olduğu 17. yüzyılda Yahudiler çok kötü durumdaydı.

Henüz ülkeleri etkileyemedikleri, dünya politikasını yönlendiremedikleri o dönemde Yahudiler dağınık topluluklar halinde çeşitli ülkelerde yaşıyordu. Yahudi din adamlarının "Kabbala" ekolüne ilgisi artmıştı. Kabbalistler, Tevrat'taki metinler ve bazı rakamlardan "Mesih"in geliş tarihiyle ilgili öngörüler ortaya atıyordu. Bu hesaplamalar, 1648 tarihini gösteriyordu. Kısacası Yahudi toplumu bunalımlar içinde "Mesih" bekliyordu.

Bu adam Sabetay Sevi'den başkası da değildi.

Sabetay Sevi, 1626 yılında İzmir'de doğmuştu. Ailesi Mora'dan İzmir'e göç etmişti. Babası Mordehay Sevi tellâllık, simsarlık yani komisyonculuk yapardı. Sabetay Sevi'nin ticarete merakı yoktu. Çocukluğundan beri din kitaplarını okumaya merak sarmıştı. İsak Alba adlı bir hahamdan dersler aldı. Böylece Kabbala'ya ilgi duydu. Gün gelip, tarihler 1648'i gösterdiğinde Sabetay Sevi Mesihliğini ilan etti. Çevresinden destek aldı, etkisi giderek artmaya başladı. Olay İzmir Yahudileri arasında duyulunca tepkiler başladı. Sabetay Sevi'ye en büyük itiraz memleketi İzmir'den geldi. Hahambaşı Josef Eskapa ve bütün Yahudi din adamları bir araya gelerek Sabetay Sevi'nin ölümüne hükmetti. Ancak böyle bir hükmü uygulamak kolay değildi. Çünkü bu iş, Osmanlı Devleti'nden gizli yapılamazdı. Duyulması durumunda ise kendileri de bedelini ödeyebilirlerdi. Sabetay Sevi de hakkında alınan idam fermanının uygulanamayacağını bildiğinden başka şehirlere seyahat etme kararı aldı ve 1650'de İstanbul'a gitti. İstanbul'da Abraham Vaçini adında bir hahamdan yardım gördü.

Burada da tutunamayan Sevi, Selanik'e gitti ama orada da duramadı ve Atina'ya geçti. Takibe uğradığını düşündüğü için tekrar İzmir'e ve yine İstanbul'a döndü. 1659'da İzmir'e babasının yanına döndü ve dikkat çekecek faaliyetlerde bulunmadı. 1663'te Kahire ve Kudüs'e gitti ancak ihtiyatlı davranarak "Mesihlik" bahsini açmadı ve 1666 yılını beklemeye başladı.

Sabetay Sevi, Kudüs'e giderken Gazze'ye uğradı ve burada kendine bir yardımcı buldu: Abraham Nathan.

Nathan fakir bir aileye mensup iken, bir zenginin tek gözlü kızı ile evlenerek servet sahibi olan ihtiraslı bir gençti.

Sabetay'ın şöhretini ve Gazze'ye geleceğini duymuş ve bir rüya uydurmuştu. Rüyada, Sabetay'ın gerçek ve beklenen Mesih olduğu kendisine haber verilmişti. Beş asırlık olduğunu iddia ettiği bir belgeyi de Sabetay'a teslim etti. Buna karşın kendisinin de Mesih'in peygamberi olarak tanınması koşulunu ileri sürdü. İnanışa göre Mesih gelmeden önce bir peygamber çıkacak ve onun dünyaya gelişini haber verecekti. İşte Nathan da kendisinin Mesih'i müjdeleyen peygamber olduğunu kanıtlamaya çalışıyordu. Sabetay, teklifi hemen kabul etti ve Nathan da Sabetay'ın Mesih olduğunu yaymak için propagandaya başladı. Sabetay Sevi, bu faaliyetlerini o kadar abartmış ki, bütün dünyayı ele geçireceğine inanarak, 38 parçaya bölmüş ve her birine kral tayin etmişti. Bazı Yahudi adetlerini değiştirmiş, "Tanrının tek ve ilk doğan oğlu Sabetay Sevi" imzasıyla bildiriler göndermişti.

Kendisini "Yahudilerin kurtarıcısı" ve "Siyon devletinin kurucusu" olarak tanıtan Sabetay Sevi, Mesihliğini ilan ettikten sonra dünyadaki tüm Yahudiler arasında büyük bir yankı uyandırmış ve Yahudi din adamları yoğun tepki göstermişlerdi. Osmanlı yönetimi baş gösteren kargaşayı gidermek için Sabatay Sevi'nin önüne iki tercih koydu; ya ölüm ya da Müslüman olup kurtulmak.

Sevi, Müslüman olmayı kabul ettiğini açıkladı ve Mehmet Efendi ismini alarak sarayda bir süre maaşlı memur olarak çalışmaya başladı. Bu dönem ve daha sonra taraftarları ile Selanik ve diğer birtakım şehirlerdeki ikâmeti boyunca, görünürde Müslüman gibi davranmakta ama kendi yorumuyla Yahudilikten evirme yeni bir inanç sistemini dar bir taraftar topluluğu arasında gizlice yaymaktaydı.

Sabetaycılar ya da Dönmeler olarak bilinen ve bu "Yahudi Mesih'ine" inananlar günümüze dek gelen inanç, adet, gelenek ve görenekleriyle yaşamlarını sürdürüyor.

Ancak 1666'da Müslüman olması üzerine, Yahudilerde bir rahatlama görülmesiyle birlikte, Sevi'nin bu yeni durumuna bir gerekçe bulanlar ona olan bağlılıklarını sürdürdüler. Bunların başında Gazzeli meşhur haham Nathan gelmektedir. Nathan, yeni din yorumu ve Sabetay'ın fikirlerinin kabul görmesinde etkin bir rol oynamıştır.

Sabetay Sevi'nin Müslüman olmasından sonra eski inançlarını ve Mesihlik iddialarını bırakmadığı, gizlice kendisine bağlı dini bir cemaat oluşturma yoluna gittiği birçok kaynakta belirtiliyor. Sabetay Sevi'nin görünürde Müslüman olduktan sonra, Yahudi mistisizminin kaynağı Kabbala'yı kendi yorumladığı biçimiyle, bir nevi yeni bir mezhep inşa ettiği de anlatılır. Sabetay Sevi'nin İstanbul'da eski müritlerini toplayarak ayinler yaptığı ancak Selanik'in cemaatin başlıca yerleşme yeri olduğu yazılır. 19. yüzyılda Selanik'te bu cemaatin ekonomik ve kültürel bakımdan diğer topluluklardan üstün oldukları anlaşılıyor. Osmanlı'nın son döneminde Sabetaycıların devlet bürokrasisinde etkin konuma geldikleri de bir gerçek. Yabancı dil bilmelerinden de kaynaklanan artı yeteneklerle dış ticaret ve hariciyede kilit noktalara kadar yükselen Sabetaycılar, Jön Türk hareketi ve İttihat Terakki içinde de yer almışlardır. Nitekim imparatorluğun ünlü Maliye Nazırı Mehmet Cavit Bey Sabetaycıdır. Diğer bir Maliye Nazırı olan Nüzhet Faik, Dahiliye Nazırlarından Mustafa Arif, Maarif Müsteşarı ve hukuk profesörü Muslihiddin Adil gibi *Vatan* gazetesi sahibi Ahmet Emin Yalman'ın da Sabetaycı olduğu yazılır. Nitekim Jön Türkler, İttihat Terakki gibi örgütler, Meşrutiyet gibi bugünümüzü de etkileyen olaylar zincirinde Selanik hep merkezde olmuş ve Selanik'in bu etkinliği de Sabetaycıların siyasi, askeri, fikri alanlarda hep önde olmalarını sağlamıştır. Sabetay veya Dönme denilen bu topluluğun hâlâ Yahudi mistisizminin öğretileri doğrultusunda dini ritüellerini gizlice sürdürdükleri, âdet, gelenek ve göreneklerini korudukları, bir nevi masonik yapılarını devam ettirdikleri anlatılır.

Yine bu gizli Yahudi tarikatı mensuplarının Sünni ve Alevi tarikatlarının içine sızmış oldukları yazılır. Merkezi Selanik olan bu cemaatin kentteki özellikle Mevlevi ve Bektaşi dergâhlarında yoğunlaştıkları anlatılır.

Osmanlı döneminde etkin konumdaki masonların arasında Sabetaycıların önemli bir sayı oluşturdukları da dikkat çekmektedir. Avrupa'daki gelişmeleri yakından izleme olanağına sahip Sabetaycılar bu alandaki gelişmelere de öncülük etmişlerdir.

Sabetay Sevi birçok Yahudi tarafından Siyonizm'in kurucusu olarak kabul edilir. Çünkü Sevi, Mesihliğini ilan ederken Yahudileri Kudüs'te toplayıp Büyük İsrail'i kuracağını vadetmişti.

İttihat Terakki ve mason localarında etkin olan Sabetaycıların İsrail'in kuruluşunu da destekledikleri bilinmektedir.

Örneğin 1924 mübadelesinde Türkiye'ye getirilen ailelerden bir kısmının 1948'deki kuruluşundan itibaren İsrail'e gittikleri bir gerçektir. Bunlar arasında İsrail'in ikinci Cumhurbaşkanı İzak Ben Zvi de vardır.

Türkiye'de ilk mason locası Selanik'te kurulmuş, Abdülhamit yönetimine karşı başlayan başkaldırı burada tasarlanmış, Sultan iktidardan indirildikten sonra özellikle buraya gönderilmiş ve Hareket Ordusu'nun merkezi Selanik olmuş.

17. yüzyılın ortalarında Selanik'te yaşayan Yahudi sayısı 30 bindi ve üç cemaat halinde yönetiliyordu. Birleşme, üç başhaham önderliğinde oluşturulan iradeyle 1680'de gerçekleşti.

16. ve 17. yüzyıllarda Selanik Yahudi cemaati en önemli Talmud öğrenim merkezi olup, devrin en önemli din adamları ile din bilginlerini yetiştirmiştir.

1890 yılında Yahudi cemaatinin nüfusu 50 bine ulaşmıştı. 1912 yılında Selanik, Osmanlı İmparatorluğu'nun elinden çıkıp Yunanlıların idaresine geçince Yahudiler başka ülkelere doğru göç etti. Göç edenlerin çoğu genç Yahudilerdi. Bunlar Filistin, Amerika ve Batı Avrupa'ya göç ettiler. İkinci Dünya Savaşı başladığında şehrin Yahudi nüfusu yüzde elli azalmıştı.

9 Nisan 1941 tarihinde, ilk Alman Panzerleri Selanik'e girdi. Naziler şehri ele geçirir geçirmez, ilk olarak Yahudi erkekleri çalışma kamplarına gönderdiler ve işyerlerine ve mallarına el koydular.

Özetle Selanik, bir Yahudi ve Sabetayist kentiydi. Balkanlar'ın Kudüs'ü olarak biliniyordu. Nüfusun çoğunluğu dört yüzyıldan beri İspanyolca-İbranice karışımı Ladino dilini konuşan Yahudilerdi.

1870'te Selanik'in nüfusu 90 bindi. Bunların 50 bini Yahudi, 22 bini Müslüman ve Sabetayist, 18 bini Rum'du.

22- Jön Türkler ve Yahudiler

Elbette konuyla ilgili çok doğru-yanlış ya da çelişkili bilgiler var ama bazı Avrupalı yazarlar, Jön Türk hareketini ve İttihatçıları, Yahudilerin, Dönmelerin ve gizli Yahudilerin elinde oyuncak olan bir Yahudi-Mason komplosu olarak nitelerler.

1908 Jön Türk darbesi öncesinde, Avrupalı Siyonist Yahudiler, Osmanlı vatandaşı olan Yahudileri Siyonizm'e hizmet etmeleri için teşvik etmişler, bu iş için üs olarak da çok sayıda Yahudi'nin yaşadığı Selanik'i seçmişlerdi. Burada çalışmalar yapan Siyonistler kısa zamanda kendilerine birçok taraftar edinmişlerdi. Siyonizm için çalışan her Yahudi doğal bir müttefik olarak görülmekteydi. Ancak en büyük kazanç Jön Türklerin içinde ünlü bir sima ve Osmanlı Parlamentosu'nda Selanik mebusu olan Emanuel Karasu idi.

Jön Türklere Siyonizm'i benimsettirme çabaları, özellikle Emanuel Karasu, Nesim Mazliyah ve Nesim Russo adlı Yahudiler tarafından yürütülmekteydi. Nesim Mazliyah yıllarca Osmanlı Meclisi'nde İzmir milletvekili olarak faaliyet göstermiştir. İttihat ve Terakki üyelerinin Siyonizm'e kazandırılmasında önemli görevler üstlenmiştir. İttihat ve Terakki gazetesinde yazıları yayımlanmıştır.

Bir başka Yahudi Rafael Benuziyar, Selanik'te eczacıydı. Eczanesi Jön Türklerin buluşma yeriydi. Jön Türklerin iş başına gelmesi Siyonistler tarafından çok önemseniyordu. İktidarı

tekeline almış bir kişinin takdirine bağlanmaktansa, meşruti bir hükümetle daha iyi anlaşabileceklerini düşünüyorlardı. İttihat ve Terakki Partisi'nin iktidara gelmesi, Siyonistler için tam bir fırsat dönemi sayılmıştı. İttihatçı Yahudiler kilit bakanlıklarda, müsteşar ve teknokrat olarak önemli mevkiler işgal etmişlerdi ve siyaset üretme konusunda rolleri muhtemelen bakanlardan daha fazlaydı. Emanuel Salem, Meclis'e getirilecek yeni yasaları hazırlıyordu. Bağdat Mebusu Ezekiel Sason daha önce Ziraat Nezareti'nde müsteşar iken Ticaret Nezareti'ne geçmişti. Nesim Russo, Maliye Nezareti'ndeki görevini sürdürüyordu. Vitali Strumsa ise Mali Islahat Yüksek Şurası üyesiydi. Samuel İsrail, İstanbul Polis Teşkilatında Siyasi Şube Müdürü olarak son derece hassas bir görevdeydi.

Gerek Jön Türk hareketi gerekse de İttihat ve Terakki'deki Yahudi ve Dönme egemenliğinin sağlanması için kullanılan en büyük güç, partideki Selanik localarına kayıtlı masonlardı.

İttihat Terakki iktidarı içinde çeşitli kademelerde görev alan Siyonizm sempatizanı Yahudiler, darbe üzerinden daha üç ay geçmişken Filistin konusundaki isteklerini devlet gündemine getirmeye başlamışlardı. Rusya'dan gelen Siyonist lider Vladimir Jabotinsky, Jön Türklerin liderlerinden Ahmet Rıza ve Dışişleri Bakanı Tevfik Paşa ile görüşmelerde bulunup II. Abdülhamid zamanında Filistin'de Yahudiler için konulan göç yasağının kaldırılmasına çalışmıştı. Bu amaçla Russo, Masliyah, Ahmet Rıza, Enver, Talat ve Nazım Beylerle görüşüp anlaşmıştı. İttihat ve Terakki'nin ağır topları olan bu kişiler, Filistin'e Yahudi göçünün yararlı olacağını savunmaktaydılar.

Hahambaşı Hayim Nahum, Meclis Başkanlığı'na seçilen Ahmet Rıza Bey'i kutlamak için gittiği ziyarette göç ve toprak satın alma konusunu açmış, Meclis Başkanı ise bu teklifi kabul edip kanunlaştırmıştı. Ahmet Rıza, Yahudilerin kendilerine yardım ettikleri takdirde Osmanlı ülkesi Filistin'e hiçbir kısıtlama olmaksızın yerleşebileceklerini temin ediyordu.

Hahambaşı, Sadrazam'a da aynı şekilde bir nezaket ziyaretinde bulundu. Sadrazam Hüseyin Hilmi Paşa da, yerleşim

merkezi kurmak isteyen Yahudi göçmenlerine karşı çıkılmayacağını açıklamıştı.

Sadrazam, Filistin'deki Yahudiler için konulan yasakları kaldırmaktan çekinmedi. Önce, Filistin'e girişte Yahudilere verilen "Kırmızı Tezkere" uygulamasını kaldırdı, daha sonra da toprak satın almalarını serbest bıraktı. İttihat ve Terakki liderlerinin Siyonistlerin bu tekliflerini kabul etmesindeki asıl neden, Yahudilerin Parti üzerindeki güçlü etkisidir.

Ancak zamanla Siyonistlerin Osmanlı'ya destek olmak için Filistin'e göç ettiklerine dair sözlerinin samimiyetsiz olduğu anlaşılacaktı. Siyonistlerin Osmanlı'ya vermeyi vaat ettikleri ekonomik yardımdan haber yoktu.

Filistin'e giden ya da Rusya'dan gelip İstanbul'da yerleşen Yahudiler, Osmanlı uyruğuna geçmek için hiçbir çaba göstermediler ve yabancı uyruğunda kalmayı yeğlediler. İkinci olarak da İttihatçıların büyük bir sabırsızlıkla bekledikleri maddi yardımı temin etmek konusunda hiçbir girişimleri olmadı.

Yahudi göçmenlere uygulanan yasakları kaldırmakla hükümet hiçbir yararlı sonuç elde edemedi, üstelik Arapları da çok kızdırdı. Siyonistlerin Filistin'e göz koymalarının ardından sistemli bir şekilde ayrılıkçılık hareketlerinin kışkırtıldığı bir dönem başladı. Bu politikanın mimar kadrosu, mason ve Siyonistlerden oluşuyordu. Siyonist yazar ve siyasetçilerin sürekli olarak ırkçılık duygularını körüklemesiyle Araplar haklarının yeterince korunmadığına inandırılarak, Osmanlı'ya karşı ayaklanmaları telkin edildi. Siyonistlerin, ırkçılığı ve ırkçıları desteklemesinin altında yatan asıl nedenin Arapları, Türkleri ve Kürtleri birbirlerine karşı kışkırtarak Filistin'deki Osmanlı engelini ortadan kaldırmak olduğu çok açıktı ve bu konuda da oldukça başarılı oldular. Bütün bu pis işlerin başrolünü ise başından beri İngilizler üstlenmişti. Adamlar; Arapları, Kürtleri ve Ermenileri Osmanlı Devleti'ne karşı ayaklandırmaya çalışırken Siyonistler onlara yardım ediyordu.

Bunları fırsat bilen İngilizler tam da bu sırada Osmanlı toprağını Fransızlarla paylaşmayı ve Filistin'i Yahudilere vermeyi planlıyordu.

Sonunda her şey istedikleri gibi oldu.

23- Abdülhamid ne yaptı?

1517'de Osmanlı Devleti Filistin'i yönetimi altına aldığında Kudüs ve civarında çok küçük bir Yahudi topluluk vardı.

15. yüzyılın son çeyreğinde İspanya'dan çıkarılan Yahudilerin önemli bir kısmının İstanbul, Edirne ve Selanik gibi büyük şehirlere yerleştirilmeleriyle Osmanlı Devleti'ndeki Yahudi nüfus bir hayli artmıştı. İspanya'dan gelen bir kısım Yahudi'ye ilave olarak Rusya, Litvanya, Portekiz, Sicilya ve Rodos'tan kovulan Yahudilerden bazıları Kudüs, el-Halil, Safed ve Taberiye gibi Filistin'in önemli merkezlerine taşınmış ve Osmanlı döneminde Filistin'e yönelik Yahudi göçü aralıklı olarak devam etmişti. 19. yüzyılın ortalarından itibaren Filistin'e yerleşmek isteyen yabancı uyruklu Yahudilerin sayısı giderek artıyordu. Osmanlı Devleti bölgede var olan toplumlar arası nüfus dengesini korumaya çalışırken Avrupa'da Yahudi düşmanlığı giderek yaygınlaşıyordu. Başta Romanya ve Rusya olmak üzere çevre ülkelerde Yahudilerle yaşanan gerginlik ve kavgalar kısa süre içerisinde Osmanlı Devleti'ni etkilemeye başlamıştı. Romanya ve Rusya'da kendilerine hayat hakkı tanınmayan yüzlerce Yahudi ailesi İstanbul'a gelmiş ve bunların bir bölümü Edirne, Kıbrıs ve Mezopotamya gibi Filistin'e uzak bölgelere yerleştirilmişti.

93 Harbi sonrasında giderek kendini hissettiren göç problemi, Yahudilerin planlı bir şekilde ve siyasi amaçla Filistin'e yerleşmek istemelerinden kaynaklanıyordu. Osmanlı Devleti'nin 1870'lerde yaşadığı ekonomik ve siyasi krizler Avrupa'da yaşayan bir bölüm Yahudi'yi ciddi krediler sağlandığı takdirde Osmanlı'nın Filistin'i göçe açacağını düşünmeye itmiştir. O dönemde Filistin'deki nüfusun büyük çoğunluğu her ne kadar Müslüman Araplardan oluşuyorsa da buradaki

toplumlar arasında hassas ve gergin bir denge vardı. Bu arada 19. yüzyılın başından itibaren giderek artan misyoner faaliyetleri sonucunda bölgede Rusya, İngiltere, Fransa, Almanya ve İtalya güdümünde kiliseler, dini okullar ve dernekler kurulmuştu. Bu tür gelişmelerle zaten hassaslaşan bölgedeki dengenin yeni bir unsurla iyice bozulmasının Filistin'i yönetilemez bir noktaya sürükleyebileceğinden endişelenen II. Abdülhamid, genelde Osmanlı topraklarına Yahudi göçüne karşı olmamakla birlikte, Filistin'e Yahudi yerleşimine karşı kesin bir tavır koydu. Buna göre; yürürlükte olan göçmen kanunlarına uymak koşuluyla, Filistin dışında bir yere, örneğin Halep ve Mezopotamya gibi, boş alanlara yerleşmek üzere Osmanlı toprakları her ülkeden gelecek Yahudilere açık olacaktı. Bu arada 1840'lardan sonra Rusya dahil Avrupa devletlerinin Yahudiler aracılığıyla Osmanlının iç işlerine daha fazla karışmalarına tepkiler ve karşı önlemler dikkat çekiyordu. Yani Osmanlı Devleti, kapitülasyonlarla verilen haklardan dolayı Avrupa devletlerinin kendi iç işlerine karışmasından oldukça rahatsız ve tedirgindi. Çünkü bu ülkelerin vatandaşı zenginler Filistin'de arazi satın alıyor ya da kiralıyordu ve buralarda kurulan çiftliklere Yahudileri yerleştiriyorlardı. Ayrıca o dönemde Osmanlı Devleti'ne gelmek isteyen Doğu Avrupa kökenli Yahudilerin tümü Siyon Âşıkları adlı Yahudi milliyetçiliği hareketinin etkisindeydi. Siyon Âşıkları olarak bilinen ve çeşitli dernekler aracılığıyla bir araya gelen Yahudiler, Filistin'de kendilerine ait bir yönetim oluşturmadıkça var olan sıkıntılarından kurtulamayacaklarını düşünmüş ve bu nedenle Filistin'de Yahudi yerleşim merkezleri kurmaya çalışmışlardır. Ancak bu dernekler 1880'e kadar pek başarılı olamamıştı. O tarihten itibaren Edmond Rothschild gibi zengin Yahudilerin yardımıyla Filistin'de toprak satın alınarak oralara yerleştirildiler.

Sadece bir sığınak bulmakla yetinmeyenler arasında Yahudi problemine kesin çözüm olarak düşünülen Siyonizm'in ideoloğu olarak görülen Theodor Herzl de vardı.

Herzl, Yahudiler için nihai bir çözüm aramaya ve Avrupa'da uzun süredir dillendirilmekte olan bağımsız bir Yahudi devletinin kurulması düşüncesini savunmaya başladı. Ona göre, Yahudilerin içinde bulundukları toplumlara asimilasyonu başarılı olmamıştı ve olamayacaktı. Çünkü Yahudiler kendilerine özgü özellikleriyle devlet kurabilecek güce sahip bir halktı ama ne yazık ki yurtları yoktu. Herzl'e göre çözüm, Yahudilerin toplanabileceği bir yurt bulup orada bağımsız bir Yahudi Devleti kurmaktı. Bu çözümü gerçekleştirebilmek için Herzl'in düşündüğü formül de şöyleydi: Farklı ülkelerde yaşadıkları için Yahudi sorunu kendiliğinden uluslararası bir kimlik kazanmıştı. Dolayısıyla problemin çözümü Yahudileri ilgilendirdiği kadar yaşadıkları ülkeleri de ilgilendirmekteydi. Hatta Yahudi problemini kesin olarak çözeceğine inanılan devletin nerede kurulacağı sorusuna Herzl'in cevabı kesin olarak Filistin idi. Ona göre bunun tarihi ve dini nedenleri vardı, öncelikle, Yahudiler Filistin'in Tanrı tarafından kendilerine vaat edilmiş olduğuna inanmaktaydılar. Onlara göre Hz. Musa İsrailoğulları ile birlikte Filistin'de devlet kurmak amacıyla Mısır'dan ayrılmış, yolda hayata veda edince amacını halefleri gerçekleştirmişti. Herzl, kurulmasını düşündüğü Yahudi Devleti'ne dair fikirlerini 1895'ten itibaren yayma yoluna gitti. Görüşlerini önce Yahudi meselesiyle ilgilendiği bilinen ve maddi katkılarla zor durumda kalmış Yahudilere yardım elini uzatan meşhur zengin Hirsch'e anlattı. Herzl, daha az meşhur ancak kendilerine göre nüfuz sahibi olan Viyana Başhahamı Moritz Güdemann ve İngiliz Yahudi banker Samuel Montagu gibi kişilerle temasa geçti. Bu arada *Yahudi Devleti* adlı kitabını yayınladı. Tam bu sırada II. Abdülhamid Rusya, Romanya ve Yunanistan gibi ülkelerde zulüm gören ve bu yüzden ülkelerinden kaçmak zorunda kalan Yahudileri sahiplenmiş ve onları ülkenin çeşitli vilayetlerine yerleştirmişti. İngiliz gazetelerinde Osmanlı İmparatorluğu'nun Filistin'deki topraklarını Yahudilere satarak elde edeceği kazancın borçlarını kapatacağı konusunda yazılar çıkmaya başladı.

13 Mart 1881'de Rusya'da Çar II. Aleksander'ın bir Yahudi tarafından öldürüldüğü haberi üzerine Ruslar, zaten nefret ettikleri Yahudilere karşı boyutları iç savaşa yaklaşan bir saldırıya geçmiş ve köylerde Yahudiler toplu halde öldürülmüştü. Dış dünyadan yükselen tepkiye rağmen Rus hükümeti işi daha da ileri götürmüş, 1882 yılında "Mayıs Kanunları" adı altında bir dizi karar da dahil olmak üzere halkı Yahudi katliamına teşvik edecek geniş çaplı bir propagandaya girişmişti.

Tam bu sırada Osmanlı İmparatorluğu, 1881'de Fransa'nın Berlin Anlaşması'nı ihlal ederek Tunus'u, Britanya'nın ise 1882'de stratejik bir öneme sahip Mısır'ı işgal etmesi ile sarsılmıştı. Bu işgaller II. Abdülhamid'i dış ilişkilerinde daha şüpheci yapmıştı. Dolayısıyla Filistin'e Yahudi göçüne daha bir şiddetle itiraz eder hale gelmişti. Hâlbuki o yıllarda tüm Osmanlı ülkesinde olduğu gibi "Kutsal Topraklar"da da birbiri ardına Rusya, Britanya, Fransa, Almanya ve hatta İtalya güdümünde misyonerler cirit atıyor; kiliseler, dinî okullar ve dernekler kuruluyordu. Babıâli'nin tüm engellemelerine rağmen Ekim 1883'te Filistin'de Hıristiyan kılavuzların yönetiminde ilk Yahudi kolonisinin kurulduğu haberi geldi. İstanbul'un Filistin'in cazibesini azaltmak için aldığı tedbir Yahudileri Anadolu'ya iskân etmekti. Nitekim Temmuz 1887'de Romanya'dan kovulan 400 aile Bursa'ya yerleştirildi. 400 kişilik ikinci kafile ise İzmir ve Aydın civarında iskân edildi. Ancak kafileler bu vilayetler içinde bile dağıtılıyordu. Dolayısıyla bu yöntemle Filistin ateşini söndürmek mümkün değildi. Bu sırada Rusya'dan kaçan Yahudiler İngiliz buharlı gemileriyle Hayfa'ya doğru akmaya devam ediyordu. II. Abdülhamid, 2 Temmuz 1891 tarihli fermanla Yahudilerin Avrupa ülkelerinden kovulma nedenlerinin malum olduğuna, bunların Filistin'e yerleşmeleri halinde buranın yerli halkını fakirleştireceğine değiniyordu. Hal böyle olunca Yahudilerin Amerika'ya gitmeleri teşvik edilmeliydi. Bundan sonra Osmanlı topraklarına gelecek hiçbir Yahudi kabul edilmemeli, Osmanlı limanlarına yanaşma olanağı bulan Yahudilerin karaya çıkmalarına da izin verilmemeliydi. Padişah, 15 Temmuz

1891 tarihli bir başka fermanla bu konudaki kararlığını daha sert bir şekilde dile getirdi.

Bu sırada İngilizler ABD veya Latin Amerika ülkelerinin göçmen kabulü için teşvik edilmesini istiyordu ama Baron Hirsch'in Arjantin'de kurmaya çalıştığı koloni başarısızlığa uğramıştı. Çünkü kentli göçmenler tarıma yabancıydılar ve dindar Yahudiler "koşer" yani "helal" yiyecek bulmakta zorluk çekiyordu.

Arjantin hükümeti de sonunu göremediği bir maceraya girmekten korkuyordu. Bunun üzerine gözler Suriye'ye çevrildi. Bu sefer saygın Yahudi sermayedarlarından Baron Nathan Mayer Rothschild çıktı sahneye.

Mayer Amschel'in beş oğlundan üçüncüsü olan Nathan (Frankfurt 1777 - Londra 1836), 1800'de Manchester'a ve daha sonra da Londra'ya yerleşti ve burada ticari ve mali büyük işler çevirdi. Önce İngilizlere Napolyon'a karşı mücadelelerinde para sağladı, kara Avrupa'sına geçip imparatora karşı mücadeleyi finanse ederek yardımda bulundu. En küçük kardeşi James bu işte ona yardım etti. James, 1812'de Paris'e yerleşti ve özellikle İspanya savaşı sırasında Wellington'a paralar aktararak büyük kazançlar sağladı.

Rothschildler bu aşamadan sonra kendi haberleşme servislerini, Reuters'i kurdular ve büyük başkentlere -Londra, Paris, Napoli, Viyana- yerleştiler. Mayer Amschel'in dördüncü oğlu Carl Napoli'de bir firma kurdu, ikinci oğlu Salomon ise 1820'de Viyana'ya yerleşti.

Kardeşler, paranın fiilen yer değiştirmediği ve alım satım işlemlerinin sadece hesaptan ve kâğıt üzerinde yapılan aktarmalarla muazzam kazançlar sağladılar. Napolyon'un yenilgiye uğratılmasından sonra, XVIII. Louis'ye mali yardımda bulunmuş olan Rothschildler, Fransa'nın müttefik devletlere olan borçlarının ödenmesinde kolaylık sağladılar.

Rothschildler bir görüşe göre Yahudi bankerler arasında hiyerarşinin en tepesinde olan bir aile. Bu nedenle de "Siyasi Siyonizm" akımının lideri Theodor Herzl, ilk olarak Rothschildlerden yardım istemişti. Aile kısa süre sonra Filistin'e

yapılan Yahudi göçünün en önemli destekçisi haline gelmişti. Osmanlı Bankası Rothschildler tarafından kurulmuştu. Kırım Savaşı'nı ve Bağdat demiryolunun yapımını finansa eden de ayni aile idi. Wickers Armstrong firması ile Osmanlı toprağında önemli imtiyazlar aldılar.

Rothschildler, 1900'lü yılların başında Rusya petrollerinin önemli üreticisiydi. Kısacası Rothschildler yüzlerce fonda, onlarca bankada, pek çok madencilik kuruluşunda, biyoteknolojide, kimya sanayiinde, demir çelikte, ticarette, deniz taşımacılığında, silah sanayiinde ve özetle paranın olduğu her yerde olan bir ailedir.

Ancak böylesi büyük güce sahip Rothschild, Abdülhamid'e mektup yazarak Şam ve Beyrut vilayetlerindeki boş arazilere Yahudileri yerleştirme önerisinde bulundu ama yanıt çoğu kez olumsuzdu.

Abdülhamid'e göre yurdun genelinde yabancılar emlak edinebilirlerdi, ancak Filistin'de demografik yapıyı altüst edecek bu türden beklentiler hoş karşılanamazdı! Hâlbuki bu sırada Baron Hirsch'in adamları sahte belgelerle 140 kadar aileyi Hayfa liman bölgesine kabul ettirmeyi başarmışlardı.

Öte yandan Yahudilerin, Filistin'in yerli ahalisinden 40 bin dönüm toprak satın aldığı, 30 kadar koloni kurduğu, buralarda Baron Rothschild'in Fransa'dan getirdiği tarım uzmanlarının yardımıyla avokado, zeytin, üzüm yetiştirilmesine çalışıldığı, şarap ve parfüm imalathaneleri kurulduğu iddiaları vardı. Durum hemen Abdülhamid'e bildirildi. Ancak Padişah'ın bu konudaki yasaklarını hatırlatan fermanları işe yaramadı. 1896'da ölen Baron Hirsch'in miras bıraktığı 1 milyon frankla koloniciler toprak satın almaya devam ettiler. Abdülhamid'in buna karşı bulduğu son çare, Hazine-i Hassa parasıyla Filistin'deki (özellikle Gazze'de) ekilebilir toprakların yedide birini (bir milyon dönüm) satın almak oldu. Aslında 33 yıllık saltanatı süresince Abdülhamid doğrudan satın alıp geliştirerek, boş arazileri tarıma açıp sahiplenmeye uygun yasalardan yararlanarak, miras yoluyla Anadolu, Filistin, Suriye, Irak, Yunanistan, Arnavutluk, Bingazi (Libya) ve Kıbrıs'ta geniş çaplı

emlak ve sayısız işletmeyi uhdesine geçirmişti. Bu bağlamda, Suriye'deki en verimli toprakların üçte birini (3 milyon dönüm), Irak'ın o tarihteki petrol yataklarının en zenginlerini özel mülkü yapmıştı. Dolayısıyla Filistin'deki toprak satın almaları meşrulaştırmak için kullanılan "Yahudi göçünü engellemek" gerekçesi çok inandırıcı değildi.

Tam bu sırada sahnede yeni bir aktör görüldü: Theodor Herzl.

Theodore Herzl nabız yoklamak amacıyla Haziran 1896'da İstanbul'a geldi. Herzl'in II. Abdülhamid'e yapacağı öneriler arasında Filistin'in Yahudi göçlerine açılması ve buranın özerk bir Yahudi yönetimine sahip olması karşılığında Osmanlının Avrupa devletlerine olan borçlarının ödenmesi ve Avrupa basınında padişah lehine propaganda yapılması gibi öneriler vardı. Ancak kendisi padişah ile görüşemeyip, önerilerini yakın adamı Polonyalı Philip Newlinsky aracılığıyla yaptı.

Abdülhamid ise bu önerilere kızarak Newlinsky'ye "Eğer Mr. Herzl senin bana arkadaşım olduğun gibi bir arkadaşın ise ona nasihat et, bu konuda başka bir adım atmasın. Ben bir karış toprak bile olsa satamam. Zira bu vatan bana ait değil, milletime aittir. Benim milletim bu toprakları savaşta kanlarını dökerek kazanmışlar, onu kanları ile verimli kılmışlardır. Bu toprak bizden sökülüp alınmadan evvel, biz onu tekrar kanlarımız ile sularız. Benim Suriye ve Filistin alaylarının efradı birer birer Plevne'de şehit düşmüşlerdir. Onlardan bir tanesi dahi dönmemek üzere muharebe meydanlarında canlarını vermişlerdir" demişti.

Bu yanıt üzerine Herzl hayal kırıklığına uğrayarak Viyana'ya geri dönmüştür.

Sultan Abdülhamid'in herkesin bildiği bu yanıtına karşı başka kaynak ve araştırmacılar farklı bilgi vermektedir.

İstanbul'da yayımlanan *Şalom* gazetesi 3 Mayıs 2017'de Abdülhamit'le Teodor Herzl'in tek bir defa değil birkaç kez doğrudan veya aracılar vesilesiyle temas kurduğunu,

görüştüğünü ve padişahın da Herzl'i defalarca Mecidiye nişanı ile taltif ettiğini yazdı ve bu konuyla ilgili çok detay verdi.

Başka bilgilere göre de Rothschild Ailesi ile Osmanlı Devleti arasındaki ilk temas, 2. Mahmud döneminde başlamış. Bu ilişki 1828-1829 Osmanlı-Rus Savaşı'ndan itibaren kesintisiz devam etmiştir. Osmanlı, Temmuz 1853'te 40 bin tüfek, 2 bin şişhane, 10 milyon fişek, 50 milyon kapsül satın alırken, bu silahlar için Rothschildlere 10 milyon 514 bin 976 kuruşluk ödeme yapılmıştır. Osmanlı-Rus Savaşı sırasında, Tuna kalelerindeki Türk ordusuna gerekli olan finansman Avusturyalı Stametz şirketi üzerinden, Rothschild Ailesi tarafından üstlenildi. Rothschildlerin temsilcisi Nathaniel de Rothschild, 1834'te Yunanistan'ın Osmanlı Devleti'ne ödeyeceği tazminatı teslim etmek için İstanbul'a gelip Sultan II. Mahmud'la görüştü. Rothschild Ailesi'nden borç alınması için yapılan girişimlere Prens Metternich destek sağladı.

Rothschild'in Osmanlı ilişkisi devam edince II. Abdülhamid Rothschild Ailesi'nden iki kez borç almıştır. 1891'de alınan 6 milyon 316 bin 920 sterlin tutarındaki borcun faizi belgelerde yüzde 4 olarak belirlenmiştir. Söz konusu geri ödeme süresinin 60 yıl olarak tanzim edildiği arşivlere yansımış. II. Abdülhamid tarafından 1894'te alınan ikinci borç tutarı ise 8 milyon 212 bin 340 sterlin. 61 yıl vadeli alınan borcun 15 Ekim 1955'e kadar geçerli olduğu, her yıl 329 bin 249 sterlin tutarındaki miktarın İngiltere Bankası'na ödeneceği belgelerde yer alıyor.

Osmanlı Devleti'nden Türkiye Cumhuriyeti'ne intikal eden Rothschild borçları, Lozan Antlaşması gereğince Rothschild Ailesi'ne geri ödenmiştir. Rothschild üyeleriyle görüşen Osmanlı hükümdarları II. Mahmud, Abdülmecid ve II. Abdülhamid aile üyelerine birçok defa nişan takdim etmiştir. Ayrıca, II. Abdülhamid zamanında Rothschildlerin, Filistin'de koloniler kurdukları, Abdülhamid'in Filistin'de yaşayan önce yerli sonra da yabancı Yahudilerin toprak satın almalarına izin verdiği belgelenmiştir.

Bu belgelere göre II. Abdülhamid, Rothschild ile 27 Temmuz 1888'de görüşmüş, Anadolu Demiryolları'nın yapım işinin üstlenmesini önermiş ve Rothschildlere Saray için özel olarak yaptırdığı 10 bin sigarayı hediye etmiştir.

Özetle Osmanlı Sultanlarından II. Mahmud, Abdülaziz ve II. Abdülhamid'den çok sayıda nişan alan Rothschild Ailesi, Filistin bölgesindeki imar faaliyetlerinden, hastane ve okul gibi kurumların inşasına kadar pek çok alanda faaliyet gösterdi. Islahat Fermanı'nın ilanı sırasında İstanbul'da bulunan Mayer Alphonse de Rothschild sadece bankacılık işleri ile meşgul olmak için değil, fermanın getirilerini Yahudi önderlerine ne yönde kullanabileceklerini anlatmak için de İstanbul'dadır.

Siyasi alanda bu kadar etkin ve çoklu devlet ilişkileri bu kadar uzun süre devam etmiş olan nadir ve belki de tek aile olan Rothschildlerin, Osmanlı ile ilişkileri yaklaşık 90 yıl kadar sürmüştür.

Osmanlı ile bu denli yoğun ve karmaşık ilişkileri olan ve daha sonra Osmanlının çöküşünde dolaylı rol oynayan Rothschildlerin dışında Osmanlıda çok sayıda başka Yahudi zenginleri de vardı ve çoğunluğu Osmanlının dağılmasına çalışmıştı. Batı'da esen Siyonizm ve kapitalizm ideolojilerinden etkilenen Osmanlı Yahudi sarraf, kuyumcu, tefeciler işyeri olarak Galata'yı seçtikleri için Galata Bankerleri adını almış ve Osmanlının çökmesinde önemli rol oynamışlar.

Biz dönelim yine Dünya Siyonist Kongresi'nin toplanmasını sağlayan Theodor Herzl'e...

Ona göre bir Yahudi yurdu kurma amacının gerçekleşmesi için Filistin'de Yahudi nüfusunu arttırmaları gerekiyordu. II. Abdülhamid, Yahudilerin bu tehlikeli niyetlerini çok öncesinde sezdiğinden Filistin'e göçü 1883'te resmen yasaklamıştır. Artık Yahudiler Filistin'e sadece hacı olmak için gelebilecekler ve bu süre üç ay olacaktı. Kendilerine verilen kırmızı tezkeredeki ikamet süresi dolunca Filistin'i terk edeceklerdi.

1883'te alınan bir kararla Yahudilere mülk satışı da durdurulmuştur. Ayrıca Hazine-i Hassa'daki şahsi mal varlığı ile Filistin'de mümkün olduğu kadar fazla toprak alınarak,

Yahudilerin toprak satın alma yolu engellenmeye çalışılmıştır. 1891'de yayımlanan fermanla hiçbir Yahudi'nin Osmanlı vatandaşlığına alınmayacağı ve Yahudilerin Osmanlı topraklarına yerleşmelerine müsaade edilmeyeceği belirtilmiştir. Daha sonra çıkarılan bir emir ile de başta Filistin olmak üzere tüm Osmanlı topraklarında Yahudilere toprak ve mülk satışını yasaklanmıştır. Yahudiler Filistin'e doğrudan yerleşmenin mümkün olmadığını anlayınca artık hileli yollara başvurmaya başlamışlardır. Rus ve Doğu Avrupa Yahudileri önce Almanya, Avusturya veya İngiltere'ye uğrayarak bu devletlerin vatandaşlığına geçip sonra Filistin'e sızmışlardır. Bunu gören Dahiliye Nezareti yeni bir tedbir aldı: 1898 Ağustos'unda Kudüs Mutasarrıfı, yabancı devletlerin Filistin temsilcilerine bir bildiri dağıtarak, bundan böyle Filistin'in milliyet ayrımı gözetmeksizin tüm Yahudilere kapalı olduğunu bildirmiştir. 21 Kasım 1900 tarihinde de Yahudilerin Filistin'e yerleşmelerini önleyici bir tedbir olarak da "Kutsal Topraklara Giriş Şartları" adı altında yeni önlemler getirilmiştir. Bu koşullara göre, Filistin'i ziyaret edecek her Yahudi üzerinde mesleği, milliyeti ve ziyaret nedeni yazılı bir tezkere veya pasaporta sahip olacaktır. Yahudilerin elindeki bu tezkere Filistin'e ulaşınca yetkili makamlarca alınıp kaydedilecek, otuz gün sürenin dolmasından sonra ise sınır dışı edileceklerdi.

Normal yollarla II. Abdülhamid'den çok fazla taviz koparamayacaklarını anlayan Yahudiler, kendi emellerinin tümüyle gerçekleşmesi önünde II. Abdülhamid'i büyük bir engel olarak görüyorlardı. Onun için de II. Abdülhamid'i tahttan uzaklaştırmanın yolunu aramaya başlamışlar ve bu amaçla Yahudiler Jön Türk grubu içerisine sızmışlardır.

İttihat ve Terakki Cemiyeti içerisinde büyük rolü bulunan Emanuel Karasu'yu kendi taraflarına çekerek kullanmışlardır. Emanuel Karasu'yu Siyonist bir heyetle 17 Eylül 1901'de II. Abdülhamid'in huzuruna çıkararak, Rusya'da zulüm gören Yahudilerin Filistin'e yerleştirilmesi ve özerk yönetime sahip olmaları karşılığında 20 milyon altın teklif ettirmiştir. Bu tekliflere sinirlenen II. Abdülhamid heyeti kovmuştur.

Herzl ise İstanbul'a ikinci gelişinde Mabeyn İkinci Kâtibi İzzet Holo Paşa ile görüşecekti. İzzet Paşa, II. Abdülhamid'in Yahudilerin Filistin dışında bir yere Osmanlı uyruğunu kabul etmek koşuluyla yerleştirilmelerine izin verdiğini, karşılık olarak da Osmanlı borçlarının ödenmesini istediğini belirtmiştir. Ancak Herzl, Filistin'e yerleşmeye izin verilmediği için bunu kabul etmeyip, İstanbul'dan ayrılmıştır. Bu sırada Yahudilere İngilizler yerleşmek için Doğu Afrika'daki sömürgelerinden Uganda'yı teklif etmiştir. 1903 yılında yapılan Altıncı Siyonist Kongre'de bazı görüş ayrılıklarına rağmen bu teklif kabul edilmişse de Haim Weizmann'ın liderliğini yaptığı ret cephesi 27 Temmuz 1905'te yapılan Yedinci Kongre'de İngiliz önerisini reddetmiştir.

Böylece Siyonistlerin Filistin ilgisi bir daha teyit edilmiş ve Siyonistlerin bu yöndeki çabalarına destek verilmiştir.

Buna karşın II. Abdülhamid, Siyonizm'i siyasi bir sorun gördüğünden Yahudilerin toplu olarak Filistin'e yerleştirilmelerinin imparatorlukta yeni bir sorun çıkaracağından çekiniyordu ve Yahudilerin gerçek amaçlarının Filistin'e yerleşmek değil burada bir devlet kurmak olduğunu sezmişti.

1904 yılında Emanuel Karasu bir daha II. Abdülhamid'den ret cevabı alınca Yahudiler, bu kez II. Abdülhamid'e karşı fiili tavır almışlardır. Önceleri "seni devirecekler, dikkatli ol" diye Sultanı ikaz eden Karasu, artık II. Abdülhamid'i devirme faaliyetleri içerisine girmiştir.

Yahudiler Osmanlının aldığı önlemlerden dolayı Filistin'e normal olarak yerleşemeyeceklerini anlayınca bu kez bazı sanayii ve tarım şirketleri kurarak, şirket için toprak satın aldıklarını gösterip, büyük topraklar satın alma yoluna gitmişlerdir. Devlet yönetimi bunu fark edince Suriye, Beyrut vilayetleri ile Kudüs sancağında bu tür şirketlerin kurulmasını yasaklamıştır. Böyle bir şirket Suriye ve Beyrut vilayetleri eski tarım müfettişi İshak Leyfi, Müheylis ve Aron İzabzağ tarafından kurulmak istenmişse de buna izin verilmemiş ve Filistin'de yabancıların toprak alım ve satımına çok dikkat edilmiştir.

II. Abdülhamid'in tüm titizliğine ve devletin çabasına rağmen Siyonistler binlerce taraftarlarını Filistin'e yerleştirmeyi başarmışlardı. II. Meşrutiyet'in ilan edildiği 1908 yılında Filistin'de yaşayan Yahudi nüfusu göçmen akınları sayesinde II. Abdülhamid'in tahta çıktığı 1876 yılına göre üç kat artmış ve 80 bine ulaşmıştır. Bu döneme kadar Siyonistler 40 bin dönüm toprak satın almayı ve 33 yerleşim merkezi kurmayı başarmışlardır. Ayrıca Kudüs'e atanan mutasarrıflar 1904'e kadar padişah onayıyla Dahiliye Nezareti'nce atanırken bu tarihten sonra artık mutasarrıflar sarayın sıkı denetiminde olması için Mabeyn görevlilerinden seçilmeye başlanmıştır. Mutasarrıfların güvenilir olmalarına büyük önem verilmiştir.

II. Meşrutiyet'in ilanındaki serbest ortamdan faydalanan Yahudiler faaliyetlerini iyice arttırmaya başladılar. Durumu kavrayan Arap mebuslar da parlamentoda Filistin'e yapılan Yahudi göçlerinin durdurulmasını dile getirmişlerdir. Osmanlı Parlamentosu'ndaki Yahudi mebuslar ise ikiyüzlü davranarak Siyonistler ile Osmanlı Yahudilerinin bir bağları olmadığını dile getirerek, Osmanlıdan ayrı bir idareyi asla düşünmediklerini söylemiş ve bununla zaman kazanmaya çalışmışlardır.

II. Meşrutiyet'in ilanı ile Filistin'e Yahudi göçlerini yasaklayan Abdülhamid'in kararlarını kaldıran Jön Türkler kısa bir süre sonra yasak kararlarına dönmek zorunda kaldılar. Geç de olsa Jön Türkler de Siyonistlerin Filistin'de bağımsız bir Yahudi devleti kurarak Filistin'i Osmanlı topraklarından ayırma niyetlerini anlamaya başlamışlardı. Ayrıca Yahudilerin Filistin'e göç ile yerleşmesine karşı İstanbul'daki Arap mebusların Jön Türkleri sıkıştırmaları, ayaklanma tehdidinde bulunmaları ve meclis toplantılarında bu hususu dile getirmeleri de etkili olmuştur.

Filistin'deki İttihat ve Terakki Cemiyeti de Yahudi göçünün durdurulması gerektiğini İstanbul'a bildirmiştir. Ayrıca Kudüs eski Mutasarrıfı Ali Ekrem Bey'in yazdığı ve sadrazamın elinde bulunan raporda da Filistin'e yönelik Yahudi göçünün tehlikelerine değinilmiştir. Durumu görüşmek için

20 Haziran 1909'da toplanan kabine, önce önündeki raporları değerlendirmiş ve Filistin'e yerleşen elli bin Yahudi'nin yabancı uyruklu olduğuna dikkati çekerek, başta Kudüs Mutasarrıflığı olmak üzere tüm Filistin'de yabancılara arazi satışını yasaklamıştır.

Yahudiler, İttihatçıların da Filistin'de arazi satışına ve göçe izin vermediğini görünce, bu defa II. Abdülhamid döneminde olduğu gibi işin hilesine giderek şirketler kurup, bu şirketler aracılığıyla arazi satın alma yoluna gitmişlerdir. Osmanlı hükümeti de bunu fark ettiğinden dolayı böyle şirketlerin Filistin'de toprak satın almasına izin vermemiştir. Hükümetin bu işe önem vermesinden dolayı sadece Filistin'de değil, Beyrut ve Suriye vilayetlerinin Filistin dışındaki kısımlarından da bu çeşit şirketlerin kurulmasının sakıncalarının bulunup bulunmadığı vilayetlere sorulmuştur. Suriye Valisi 31 Temmuz 1909'da verdiği cevapta, şirket namına vilayetin Filistin'e yakın Horan (Güney Suriye) ve Kerek (Ürdün içinde) livalarıyla, Kuneytra kazası (Golan bölgesi) dahilinde arazi satın almasına izin verilmesinin doğru olmayacağını ancak Hama ve Şam sancakları dahilinde şirketçe arazi satın alınmasının bir sakıncasının olmadığını bildirmiştir.

Hükümette Yahudi göçü sorunu 5 Eylül 1909'da yeniden gündeme gelince, göçü önleyecek kanunların çıkarılması için bir komisyon kurulmuştur. Ancak bu kanunlar yapılıncaya kadar yabancılara (Yahudi olmasalar dahi) arazi satışı durdurulmuştur.

28 Eylül 1909'da Talat Bey, Yahudilerin Filistin'e yerleşmelerini önlemek için II. Abdülhamid'in çıkardığı yasak ve kısıtlamaları aynen uygulamaya koymuştur. Kırmızı Tezkere usulü yeniden yürürlüğe girmiş ve yabancı uyruklu Yahudilere sadece üç aylık bir süre için Filistin'e girme hakkı tanınmıştır. Filistin'de arazi ve mülk alım-satımı Osmanlı Yahudileri de dahil olmak üzere tüm Yahudilere yasaklanmıştır.

Temmuz 1910'da İstanbul'a gelen Winston Churchill'in daha sonra İttihat Terakki hükümetinde görev alan Talat Paşa ve Cavid Bey'le bu konuları görüştüğü anlatılmaktadır.

Osmanlının Filistin'de mülk satışını kontrol altına almasıyla Siyonizm yanlısı Yahudi zenginler kendi adlarına önceden almış oldukları topraklara Yahudileri getirip yerleştirmeye çalışmışlardır. Lord Rothschild de Filistin'de toprak satın almasına rağmen kendisi ülke dışında olduğundan toprağı Yahudilere terk edip onların tasarrufuna bırakmıştır. Siyonist yanlısı zengin Yahudiler toprak satın alma yoluyla Filistin'i bir Yahudi yurdu haline getirmeye çalışmışlardır.

Theodor Herzl'in 1904'te ölümünden sonra onun yerine Dünya Siyonist Örgütü Başkanlığı'na getirilen David Wolffson, bu yasak kararlarını kaldırmak için İstanbul'a birkaç kez gelip, bazı girişimlerde bulunmuş ancak başarılı olamamıştır. 1910 yılında da Siyonistlere Filistin'e yerleşmenin kabul edilmeyeceği kesin bir dille ifade edilmiştir.

Bu döneme kadar bir tek II. Abdülhamid'e karşı cephe alan Yahudiler artık Jön Türklere de cephe almaya başlamışlardır. II. Meşrutiyet'in ilanından sonra Siyonistler, merkezi Yafa olmak üzere bir Filistin Ofisi açmışlar ve bu kuruluşun girişimiyle Filistin Toprak Geliştirme Şirketini kurmuşlardır. Bu şirketin başına getirilen Alman asıllı Dr. Ruppin başarılı bir iktisatçı olarak Filistin'e gelen göçmenleri koloniler kurarak istihdam etmiştir. 1908-1914 yılları arasında satın aldıkları 50 bin dönüm arazi üzerinde dokuz yeni çiftlik ve yerleşim merkezi kurmuşlardır. Kırsal alanın yanında Ruppin, Yafa yakınlarında 139 haneden ve 1.500 kişiden oluşan bir Yahudi şehri olan Tel Aviv'in (İlkbahar Tepesi'nin) temellerini atmıştır. Bölgeye yoğun Yahudi göçüne artık yerli Filistinliler de tepki göstermeye ve tedirginlik duymaya başlamışlardır. Arap mebuslar dışında Filistin basını da Siyonizm'e karşı tavır almaya başlamıştır. Arap milliyetçileri de İttihatçılara karşı Siyonistlerin Filistin'deki faaliyetlerini propaganda kozu olarak kullanmışlardır. Birinci Dünya Savaşı'na Osmanlı'nın girmesi ve Sina-Filistin Cephesinin açılması ile bölgedeki Yahudilerin Osmanlı aleyhine olan faaliyetleri takibe alınmış ancak yeterli olmamıştır. Bunun yanı sıra Yahudilerin herhangi bir kötü muameleye maruz kalmamasına büyük özen

gösterilmiştir. Dahiliye Nezareti 7 Şubat 1915'te Kudüs-i Şerif Mutasarrıflığına gönderdiği telgrafta, Osmanlı tabiiyetine geçmeyip, gitmek isteyenlerin vapurlarla gitmelerine müsaade edilirken, kendisine belirlenen müddet içerisinde tabiiyetini değiştirmeyenlerin evlerine girilerek zorla vapura bindirilmekten kaçınılması ve Yahudilerin feryat ve şikayetlerine meydan verilmemesini istemiştir.

Birinci Dünya Savaşı'nda ise Avrupa devletleri Siyonistlerden faydalanmayı düşünmüşler ve bunun sonucunda devletlerarası rekabet başlamıştır. Almanya kendi ülkesindeki Siyonistlere destek vererek, bunlar aracılığıyla Rusya'daki Yahudileri kullanmak istemiştir. İngiltere ise savaş sırasında Siyonizm'i destekleyip, Siyonizm politikasını Bunsen Raporu ile Sir Mark Sykes'ın direktiflerine göre şekillendirmiştir. İngiltere, Hindistan'a giden yolun güvenliği için Siyonist bir Filistin'i tampon bölge olarak kullanmayı amaçlamıştır.

Fransa da Siyonistlere yanaşmış ve Dışişleri Bakanlığı Siyonistleri destekleyeceğini bildiren bir mektubu Siyonist Kongre Başkanı Nahum Sokolow'a vermiştir. 4 Haziran 1917 tarihli bu mektupta Fransız Dışişleri Bakanı Jules Cambon şunları yazmıştır: "Yahudiler tarafından Filistin'in kolonize edilmesi amacı taşıyan gayretlerinizi ihtiva eden planınızı bana bildirdiğinizden dolayı size teşekkür ederim. Biz, pek çok asır önce İsrail halkının sürülüp çıkarıldığı bu topraktan Yahudi milletinin yeniden doğumunu istiyor ve bunun müttefik kuvvetler tarafından korunmasının, mukaddes yerlerin bağımsızlığının sağlandığı ve durum uygun olduğu takdirde bir adalet gösterisi olacağını düşünüyoruz. Haksız yere tecavüze uğramış bir halkı savunmak için bu savaşa girmiş bulunan ve kuvvet üzerinde hakkın zafer kazanması için mücadelesini sürdüren Fransız hükümeti sizin davanız için ancak sempati besler. Zaferiniz, müttefiklerin zaferine bağlıdır. Size bu teminatı verdiğim için mutluyum."

Yabancı devletler Yahudileri bahane ederek, Osmanlı'nın iç işlerine karışmaktan geri kalmamışlardır. Yabancı devletlerin,

Yahudilerin hamiliğini üstlendikleri görüntüsü vermeleri, onların daha da serbest hareket etmelerine neden olmuştur.

Kudüs'ün Müslümanlar, Hıristiyanlar ve Yahudilerce kutsal sayılan bir merkez olması yabancı devletlerin dikkatlerini buraya çevirmesine neden olmuştur. Yahudiler ve diğer dini gruplar burada manastır, kilise, misafirhane ve hastaneler açarak, buradaki nüfuzlarını arttırdıkları gibi yabancı devletlerin vatandaşı olan Yahudilerin buraya toplanmasını sağlamaya çalışmışlardır. Öyle ki Fransa, İngiltere, Rusya ve Amerika gibi devletlerin girişimi ile Kudüs dinlerin ve devletlerin mücadele sahası haline getirilmiştir.

Birinci Dünya Savaşı sırasında yapılan gizli antlaşmalardan olan Sykes-Picot Antlaşması'nda Filistin Milletlerarası bir bölge olarak kabul edilmiştir. Osmanlı Devleti'nin bölge üzerindeki İtilaf devletlerinin pazarlıklarından haberi olmuştur. Talat Paşa hükümeti, Yahudi yurdu projesinin ülkede yeni bir ayrılıkçılık hareketi doğuracağından çekinmiştir. Cemal Paşa, savaştan yararlanarak Filistin'de Siyonistlerin milli bir yurt kurmalarına göz yummamıştır. Cemal Paşa, 8 Ocak 1915'te Siyonist liderlerinden bazılarını makamına çağırarak ayrılıkçılığa izin vermeyeceğini ve bu tür faaliyetlerde bulunanların bölgeden uzaklaştırılacağını bildirmiştir. Siyonistler ise "öyle bir emellerinin olmadığını, bölgeyi mamur (bayındır) hale getirip zenginleştirmek istediklerini" söylemişlerdir. Cemal Paşa olayın gerçek yüzünü bildiğinden dolayı Siyonist liderlerin Filistin dışına çıkmasında ısrarcı olmuştur. Bazılarını birkaç haftalığına Bursa'ya göndermiştir. Bunun üzerine Siyonistlerce, "Cemal Paşa Yahudilere zulmediyor" propagandası yapılmıştır. Ama aynı Cemal Paşa, 6 Mayıs 1916'da Şam ve Beyrut'ta "Fransızlarla işbirliği yapıyorlar" diyerek çok sayıda Arap aydınını astırmış ve 9 Haziran'da İngilizlerin kışkırtmasıyla başlayan Arap Ayaklanmasını kışkırtmıştır. Bu davranışından dolayı Cemal Paşa Arap tarihinde "Kasap Cemal Paşa" olarak anılmaya başlanmış ve 6 Mayıs Suriye ve Lübnan'da Şehitler Bayramı olarak kutlanır olmuştur.

Bu sırada Siyonistler ise savaş sırasında Almanya'nın kendilerine bazı taahhütlerde bulunmasını bekliyorlardı. Onlar Filistin'e yerleşme konusunda Almanya'nın müttefiki Osmanlı Devleti'ni ikna edebileceğini düşünüyorlardı. Almanya'nın İstanbul Büyükelçisi de Siyonizm'e taraftar olduğunu, ancak Osmanlı'nın duyarlılıklarının göz önünde bulundurulması gerektiğini ileri sürerek açıktan değil de gizli olarak destek vermiştir. Büyükelçi Wangenheim, Filistin'deki Siyonist yerleşim merkezlerinin savaştan fazla etkilenmemesi için çaba göstermiştir. Siyonistler Filistin'e yerleşme konusunda Almanya ve ABD baskısı kurmaya çalışmışlardır. ABD de Osmanlı'nın istemiş olduğu kredilerde ön koşul olarak Siyonistlerin isteklerini ileri sürmüştür. Cemal Paşa'nın 1917 yılı Almanya ziyaretinde Siyonistler onunla görüşerek, Yahudilere iyi davranmalarını istemişlerdir. Cemal Paşa ise "Yahudilere iyi davranıldığını ancak onların da İngiltere ile Osmanlıya karşı düşmanca davrandıklarını" dile getirince, Yahudiler Almanya taraftarı olduklarını iddia etmişlerdir.

Birinci Dünya Savaşı sırasında Süveyş Kanalı harekâtının başarısız olmasından sonra İngiliz kuvvetleri Gazze yönüne ilerlemişlerdir. Çünkü Gazze, kuzey ve iç Filistin'in anahtarı konumunda olup, büyük stratejik öneme sahipti. İngiliz Kuvvetleri Komutanı General Murray, Gazze'nin alınmasıyla Filistin ve Suriye'nin işgalinin kolaylaşacağını düşünüyordu.

Gazze'ye yapılan iki saldırıda da İngiliz kuvvetleri Türk kuvvetleri karşısında başarısız olmuşlardır. Daha sonra General Murray'ın yerine General Allenby'nin atanması ve iyi donatılmış ordu karşısında Türk birlikleri, üçüncü Gazze muharebesinde geri çekilmek zorunda kalmıştı. Gazze'nin kaybedilmesiyle de artık Kudüs'ün savunması tehlikeye girmiştir.

Peki, Yahudilere Filistin rüyasını aşılayan ve bunun sonucu olarak Filistin'de İsrail Devleti'nin kurulmasına giden yolda ilk adımı atan Herzl'e ne oldu?

Herzl, 3 Temmuz 1904 tarihinde kalp krizi sonucu öldü ancak ailesi üzerinde kara bulutlar eksik olmadı. Herzl

Avrupa'da gömülmüştü ama İsrail devleti kurulduktan sonra cesedi mezarından çıkarılarak İsrail'e götürüldü.

Bazı Yahudilere göre Herzl'in mezarının bulunduğu tepenin adı Uğursuz Tepe. Bu nedenle de birçok Yahudi Herzl'in mezarını ziyaret etmez. Onlara göre bu uğursuzluğun birçok kanıtı var: Filistin'de İsrail Devleti'ni kurma projesini ortaya atan Herzl'in kızını alan Avusturyalı zengin Yahudi işadamı kısa bir süre sonra iflas edip kanserden öldü. Karısı ile sürekli kavga eden Herzl 44 yaşındayken aniden bir kalp krizi sonucu öldü. Herzl'in büyük kızı Pauline psikolojik sorunlar yaşadıktan sonra uyuşturucu müptelası oldu ve 40 yaşında öldü. Pauline'nin kardeşi Hans, ablasının öldüğü gün bunalıma girerek 39 yaşında intihar etti.

24- Atatürk'ün Filistin ilgisi

Kurmay Yüzbaşı Mustafa Kemal, mezuniyetinin ardından merkezi Şam'da bulunan 5. Ordu'ya staj amacıyla gönderildi. Bu stajında piyade, süvari ve topçu sınıflarında görev aldı (1905-1907). Bu dönemde düşük rütbeli stajyer bir kurmay subay olarak Suriye'nin çeşitli bölgelerinde isyanlarla ilgilenen Mustafa Kemal, bugünün deyimiyle gerilla savaşı alanında deneyim kazandı. İsyanlarla uğraştığı dört aydan sonra Şam'a dönen Mustafa Kemal 1906'nın ekim ayında arkadaşlarıyla birlikte "Vatan ve Hürriyet" cemiyetini kurduktan sonra Selânik'e gitti ve ardından tekrar Şam ve Filistin'e döndü.

7 Mart 1917'de komuta merkezi Diyarbakır'da bulunan 2. Ordu Komutan Vekilliği'ne atanan Mustafa Kemal Hicaz Kuvveyi Seferiyesi Komutanlığı'na getirilmek istendi. Ancak bu görevi kabul etmeyerek 5 Temmuz 1917'de Yıldırım Orduları Grubu emrindeki 7. Ordu Komutanlığı'na atandı. Mustafa Kemal Suriye'ye gitmeden önce, 9 Ağustos günü Yıldız Sarayı'nda Sultan Vahdettin ile bir araya gelmiş, hükümdara savaşın olumsuz gidişatı ve cepheler ile ilgili bilgi verdikten sonra bazı tekliflerde bulunmuştu. Bir hafta sonra yeniden Vahdettin'le buluşan Mustafa Kemal'e padişah nazik

bir şekilde "savaşla ilgili tekliflerini yerine getiremeyeceğini" söylemişti...

15 Ağustos'ta 7. Ordu Komutanı olarak Filistin Cephesi'ne giden Mustafa Kemal, 20 Eylül ve 7 Ekim 1918 tarihinde Vahdettin'in başyaveri Naci Eldeniz Bey'e bir telgraf çekerek 19 Eylül'de Nablus'ta yaşanan bozgunun nedenlerini ayrıntılarıyla yazmış, birliklerin İngiliz saldırısı karşısındaki yetersiz savunmasını, çekilmesini ve yenilgisini anlattıktan sonra Yıldırım Orduları Grubu'nun savaş gücünün kalmadığını bildirerek mütareke istemesini önerdi ve 7. Ordu Komutanlığı'ndan istifa etti.

19 Eylül 1918'de yedi bin kadar Yahudi gönüllünün katıldığı Allenby komutasındaki İngiliz kuvvetleri ise genel taarruza geçerek üç ordudan oluşan Yıldırım Orduları Grubu'nu ağır bir yenilgiye uğratmıştı. 1 Ekim'de Şam, 25 Ekim'de Halep düştü. Mustafa Kemal, İngiliz ordularını Halep'te durdurarak savunma hattı kurmayı başardı ama İngilizler 11 Aralık günü Kudüs'e girdi. Aralarında Kadir Mısıroğlu'nun da bulunduğu bazı İslamcı tarihçiler ise "diğer komutanlarla uyumlu çalışmamak ve savaş meydanını terk etmekle" suçladıkları Mustafa Kemal'i Filistin cephesindeki yenilgiden sorumlu tutarak Atatürk'e olan düşmanlıklarını sürdürdüler.

30 Ekim 1918'de Mondros Mütarekesi imzalandı ve ertesi gün öğle vaktinde yürürlüğe girdi. Mondros Mütarekenamesi'nin 19. maddesi gereğince, Yıldırım Orduları Grubu Komutanı olan Otto Liman von Sanders Paşa'nın görevden alınması üzerine Mustafa Kemal bu göreve getirildi. Ancak 7 Kasım'da Yıldırım Orduları Grubu ile 7. Ordu lağvedildi.

Mustafa Kemal, 10 Kasım 1918 tarihinde Yıldırım Kıtalarının komutasını 2. Ordu Komutanı Nihat Paşa'ya bırakarak Adana'dan İstanbul'a hareket etti ve 13 Kasım'da İstanbul'a ulaştı. Haydarpaşa'dan İstanbul'a geçerken boğaza demirli düşman savaş gemilerini gördüğünde ünlü "Geldikleri gibi giderler" sözünü söyledi.

Atatürk, emperyalist Batı'yı "zulüm dünyası", onun sömürdüğü Doğu'yu ise "mazlumlar dünyası" olarak adlandırıyordu. Afganistan, Hindistan, Irak, Suriye, Mısır, İran gibi ülkeler "mazlum milletleri" oluşturuyordu. Bu ülkelerden hiçbiri o sırada tam bağımsız değildi.

Mustafa Kemal, 23 Temmuz 1919'da Erzurum Kongresi'ndeki nutkunda Hindistan, Afganistan, Mısır, Suriye, Irak ve Sovyet Rusya'nın emperyalizme karşı başkaldırdığını belirtti. 5 Ağustos 1920 tarihli Pozantı Kongresi'nde ise açıkça emperyalizme karşı bir "mazlum milletler cephesi"nden söz etti.

Mustafa Kemal Millî Mücadele boyunca Afganistan, Hindistan, Mısır, Suriye, Irak vb. Müslüman ülkelerdeki bağımsızlıkçı hareketlerle ilişkilerini güçlendirdi, onlara destek oldu.

Mustafa Kemal, 29 Kasım 1920'de Irak'taki Arap Hükümeti'ne bir mektup yazarak iki Müslüman milletin, ortak düşman İngilizlere karşı birlikte hareket etmesini önerdi. Irak'ta İngiliz karşıtı hareketleri kışkırtmak için 22 Haziran 1920'de özel bir komite kurup Arap liderlerine gönderdi.

9 Ekim 1919'da Suriye halkına yönelik bir beyanname yayımlayarak Suriyelileri işgalci emperyalistlere karşı mücadeleye çağırdı.

Suriye Kralı Emir Faysal, Atatürk'le işbirliği konusunu görüşmek için iki adamını gizlice Ankara'ya gönderdi. Atatürk, 24 Nisan 1920'de TBMM gizli oturumunda yaptığı konuşmada Osmanlı'ya karşı ayaklanan Şerif Hüseyin'in oğlu Faysal'la ilişkilerini anlattı. Atatürk konuşmasında, Müslümanların dayanışmasına verdiği önemden ve Birinci Dünya Savaşı sırasındaki Arap aşiret liderlerinin ihanetinden söz etti. Arapların Osmanlı'dan ayrılırken İngilizlerin ve Fransızların "eteklerine sarıldıklarını" fakat Birinci Dünya Savaşı sonrasında Irak'ta ve Suriye'de İngilizlerin ve Fransızların, Arapları aşağılayan yönetim biçimini gördükten sonra, "pek büyük bir hataya düştüklerini takdir ettiklerini" ve bir şekilde yeniden "Osmanlı camiası içinde bulunmak istediklerini"

belirtti. Özellikle Suriye'deki Müslümanların bu amaçla gelip kendileriyle temas kurduklarını anlattı. O zor koşullarda, Türkiye-Suriye dayanışmasını artırmak için olsa gerek, Türkiye'nin ve Suriye'nin bağımsız olmaları halinde, "federatif veya konfederatif bir birleşmenin mümkün olabileceğini" söyledi. Atatürk'ün bu konuşmasından üç ay kadar sonra, 26 Temmuz 1920 tarihli *Hâkimiyet-i Milliye* gazetesinde Türkiye, Irak ve Suriye'nin İngiliz ve Fransız emperyalizmine karşı ortak bir cephe oluşturmaları gerektiğini belirten şöyle bir yazı yayımlandı:

"Türklerle Araplar, pek kuvvetli menfaatler zinciriyle birbirine bağlanmış din kardeşleridir. Aynı emperyalist devletler, aynı derecede şiddetle Türk'ün de, Arap'ın da, Irak'ın da, Anadolu'nun da, Suriye'nin de düşmanlarıdır. Irak'ta İngilizler, bütün zulümleriyle Irak Araplarını ezmeye çalışıyor. Aynı zalim, Anadolu hakkında da aynı siyaseti takip ediyor. Fransızlar ise Suriye'de aynı siyasetin takibi için uğraşıyorlar. Şu halde, Anadolu'nun, Irak'ın, Suriye'nin hayatı ve menfaatleri pek sıkı bir tarzda birleşmiş bulunuyor. Demek oluyor ki, Türklerle Iraklılar ve Suriyeliler arasında sıkı bir dostluk ve uyum siyaseti gerekir. (...) Biz pekiyi biliyoruz ki, Adana'dan düşmanın uzaklaştırılması ve bir daha oraya basmaması Suriye'nin yardımıyla mümkün olduğu gibi, Suriyeliler de takdir ediyorlar ki, Beyrut ve Şam'ın en sağlam savunmaları Adana'dadır..."

Atatürk, Cumhuriyet döneminde Türkiye'nin yönünü çağdaş uygarlığa, Batı'ya çevirmiş olmasına rağmen İslam dünyasıyla da iyi ilişkilerini sürdürdü.

Öncelikle Lozan'da İsmet Paşa, Misak-ı Millî'nin Araplarla ilgili hükmünü hatırlatarak Osmanlı'dan ayrılan ülkelere dayatılan manda rejimini tanımadığını açıkladı.

Atatürk, Cumhuriyet döneminde Afganistan, İran, Irak, Suriye, Mısır gibi İslam ülkeleriyle antlaşmalara dayalı dostluklar kurdu. Siyasi ve ekonomik ilişkileri geliştirdi. 1926'da Ankara Antlaşması'yla Türkiye-Irak sınırı çizildi ve iki ülke ilişkileri iyice düzeldi.

1926'da Abdülaziz bin Suud, Hicaz Kralı olduğunda onu ilk kutlayan Türkiye oldu. Oysa Suudiler 1804 yılından itibaren Osmanlıya karşı ayaklanma başlatmış ve İngilizlerle işbirliği yapmıştı. 1931'de "aynı evi paylaşan iki kardeş olduklarını" söyleyerek Atatürk'e hayranlığını ifade eden Irak Kralı Faysal Türkiye'yi ziyaret etti. Faysal da 1916'da Osmanlı'ya karşı ayaklanan Şerif Hüseyin'in oğluydu. 1934'te İran Şahı Rıza Pehlevi Türkiye'ye geldi. O da Atatürk'ün devrimlerinden çok etkilendi. İran'da benzer yenilikler yapmayı denedi. 1937'de de Şerif Hüseyin'in diğer oğlu olan Ürdün Kralı Abdullah Atatürk'ü ziyaret etti. Atatürk Cumhuriyeti, Irak'ın ve Suriye'nin bağımsızlığına ve toprak bütünlüğüne büyük önem veriyordu.

Atatürk 21 Aralık 1937'de Ankara'da, Suriye Başbakanı Cemil Merdem Bey ile yaptığı görüşmede, Suriye'nin bağımsız olması için Suriye'ye askeri yardımda bulunabileceğini söyleyerek Fransa'ya meydan okudu. Suriye milli marşının yazarı da olan Merdem Bey Türk kökenliydi ve III. Murad'ın Sadrazamı Lala Mustafa Paşa'nın torunuydu.

1937'de Atatürk'ün çabalarıyla Türkiye, İran, Irak ve Afganistan arasında Sadabat Paktı kuruldu. Türkiye diğer Arap devletlerinin de bu pakta katılmasını istedi.

24 Nisan 1931'de yapılacak seçimlerle ilgili yayımladığı seçim bildirgesinde Atatürk "Yurtta Sulh Cihanda Sulh" diyerek Türkiye'nin izleyeceği genel siyasetinin çizgisini belirlemiştir.

Atatürk, Filistin konusuyla ilgili de Haziran 1937'de Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde şu konuşmayı yaptığı bazı kaynaklarda belirtilmektedir:

"... Arapların arasında mevcut olan karışıklığı ve hoşnutsuzluğu kimse bizim kadar bilemez. Biz vakıa birkaç yıldır Araplardan uzak kaldık. Fakat şimdi kendimize yeteri derecede güvenip ve gücümüzü bildiğimiz için İslamiyet'in mukaddes yerlerini Musevilerin ve Hıristiyanların nüfuzunun altına girmesine mâni olacağız. Binaenaleyh şunu söylemek istiyoruz ki buraların Avrupa emperyalizminin oyun sahası

olmasına müsaade etmeyeceğiz. Biz şimdiye kadar dinsiz ve İslamiyet'e ilgisiz olmakla itham edildik. Fakat bu ithamlara rağmen Peygamberin son arzusunu, yani, mukaddes toprakların daima İslam hâkimiyetinde kalmasını temin için hemen bugün kanımızı dökmeye hazırız. Cetlerimizin, Selahaddin'in idaresi altında, uğrunda Hıristiyanlarla mücadele ettikleri topraklarda yabancı hâkimiyet ve nüfuzunun tahtında bulunmasına müsaade etmeyeceğimizi beyan edecek kadar bugün, Allah'ın inayeti ile kuvvetliyiz. Avrupa bu mukaddes yerlere temellük etmek için yapacağı ilk adımda bütün İslam âleminin ayaklanıp icraata geçeceğinden şüphemiz yoktur."

Mustafa Kemal haklı olarak böyle olması gerektiğini düşünüyordu ancak yanılmıştı çünkü İslam alemi hiç bir zaman ayaklanmadı çünkü yöneticilerinin büyük bölümü batının adamıydı.

25- İlk ihanet

Birinci Dünya Savaşı'nı izleyen dönemde, Filistin topraklarında Yahudilere bir yurt yaratma amacıyla girişilen görüşmeler ve sonucunda imzalan anlaşma, ilk Arap-Yahudi anlaşması olarak tarihteki yerini aldı. Faysal-Weizman Anlaşması, kısa ömürlü olmasına rağmen, amacı ve koşulları ile bugün bile tartışılmaktadır.

Faysal-Weizmann Anlaşması, o dönem Hicaz Kralı Şerif Hüseyin'in oğlu Faysal ile daha sonra Dünya Siyonist Örgütü Başkanlığı'na gelecek olan Haim Weizmann arasında, Birinci Dünya Savaşı'ndan kaynaklanan anlaşmazlıkların çözüme kavuşturulması amacıyla toplanan 1919 Paris Barış Konferansı kapsamında, 3 Ocak 1919 tarihinde imzalandı.

Filistin olarak anılan bölgede Yahudiler için bir yurt, Ortadoğu'nun büyük bölümünde de bir Arap Devleti kurulması amacıyla Arap-Yahudi işbirliğini öngören antlaşma, birçok nedenden dolayı kısa ömürlü oldu.

Paris Barış Konferansı, Birinci Dünya Savaşı sonunda barış anlaşmalarını hazırlamak amacıyla, İtilaf Devletleri arasında

yapıldı. Konferansın kararlarına hâkim olan beş devlet vardı: ABD, İngiltere, Fransa, Japonya ve İtalya.

Fransa ve İngiltere Birinci Dünya Savaşı ile Almanya'yı Ortadoğu'dan uzaklaştırıp bu bölgede kendi kontrollerini sağlamışlardı.

Fransızlar ile İngilizler, önce Rusya, ardından da diğer müttefikler ve Mekke Şerifi'nin temsilcileri ile yapılacak istişareler sonrasında bölge için "uluslararası bir yönetim" oluşturulması önerisini getirdiler. Weizmann'la Faysal ilk kez Haziran 1918'de görüştüler. O zamanki Siyonist Komisyonu Lideri Weizmann, Faysal'la bir araya gelmek için Güney Ürdün'e gitti. Weizmann, Faysal'a İngiliz koruması altındaki bu topraklarda kimsenin haklarına saldırmadan bu bölgeyi geliştirmek amacında olduklarını söylemişti. Görüşmeden beklenen sonuç, Faysal'la Siyonist örgüt arasında Filistin'e Yahudi göçü ve yerleşimini destekleyen bir anlaşma taslağı hazırlanması idi. Anlaşmada ayrıca Filistinli Arapların da istek ve duyarlılıkları dikkate alınacaktı.

Weizmann, Haziran 1918'deki ilk toplantılarında Faysal'a Yahudilerin kendilerine bir hükümet kurmayı değil, İngiltere koruması altında yasal amaçlara saldırmadan Filistin'i kolonileştirmeyi ve geliştirmeyi amaçladıkları konusunda garanti verdi. Weizmann'ın Faysal'ı ikna etmek istediği nokta, bir devlet kurup Arap toprakları aleyhinde gelişme gibi bir isteklerinin olmadığıydı. Çünkü aksi durumda Faysal'ın Suriye bölgesinde istediği toprakları riske atacak bir durum ortaya çıkacaktı. Ayrıca Weizmann, Yahudilerin bu bölgede çalışmalarının Arap köylülerinin hayatını geliştirmeye ve Arap ekonomisine yardım edeceğini iddia etti. Arap toplumunun bu şekilde bir gelişme göstermesi ileride olası bir Arap Birliği'nde Faysal'ı öne taşıyacaktı.

Yapılan görüşmeler sonucunda Şerif Hüseyin ve oğlu Faysal, Balfour Deklarasyonu'na destek verip övgüler düzdüler.

Faysal-Weizmann Anlaşması'nda yer alan maddeler şu şekilde:

1- Anlaşma ile iki taraf arasındaki tüm ilişkilerin iyi niyet ve anlayış çerçevesinde yürütülmesi, böylece tarafların topraklarında kendi istedikleri kurumları kurmaları sağlanmış olacak.

2- Arap devleti ile Filistin bölgesi arasındaki sınırlar, Paris Barış Konferansı'nın sonrasında, iki tarafın da onay vereceği bir komisyon tarafından belirlenecek.

3- Taraflar, Filistin'in anayasasının ve yönetiminin oluşturulmasında 2 Kasım 1917'de imzalanan Balfour Deklarasyonu'nun maddelerinin uygulanmasına özen gösterecek.

4- Yahudilerin Filistin topraklarına geniş kitleler halinde göç etmesinin teşviki ve artırılması, birbirlerine yakın yerleşimler kurması ve tarıma elverişli topraklara yerleştirilmesi için bütün önlemler alınacak. Bu önlemler alınırken Arap köylüler ve kiracı çiftçilerin hakları korunacak ve ekonomik olarak gelişmeleri için destek verilecek.

5- İbadeti engelleyen veya yasaklayan hiçbir kanun veya düzenleme yapılmayacak. Dinî mesleklerin ve emirlerin yerine getirilmesi seçme veya ayrımcılık yapılmadan sağlanacak. Politik veya sivil haklar için din sorgulanması yapılmayacak.

6- Müslümanların kutsal mekânları Müslümanların kontrolü altında bulundurulacak.

7- Siyonist Örgüt, Filistin'e ülkenin ekonomik olanaklarını araştırmaları için uzman bir grup gönderecek ve gelişme için en uygun yöntemleri rapor edecek. Siyonist hareket, Filistin'in Arap sakinlerine ve gelecekteki Arap devletine yeraltı kaynaklarını çıkartmalarında ve büyüyen bir ekonomi yaratmalarında yardımcı olacak.

8- Taraflar, Paris Barış Konferansı'nda karara varılan meselelerde tam uyumla hareket edecekler.

9- Çıkacak ihtilaflarda hakemlik için İngiltere'ye başvurulacak.

Anlaşmanın imzalanmasından iki hafta önce Faysal, anlaşmanın Arap kamuoyunda kabulü için gereken sosyal, siyasi ve düşünsel zemini sağlamak için şu demeci verdi:

"Sami ailesinin iki ana kolu olan Araplar ile Yahudiler birbirlerini anlıyorlar. Kendi kaderini tayin etme ve millet olma ilkelerinin rehberliğinde yürütülecek olan barış konferansında gerçekleştirilecek fikir teatisinin sonucunda, her iki milletin de amaçlarının gerçekleştirilmesi yolunda kesin bir ilerleme kaydedeceğini umuyorum. Araplar Siyonist Yahudileri kıskanmıyorlar ve onlara karşı adaletli bir şekilde davranmaya niyetliler ve Siyonist Yahudiler de kendi bölgelerinde adil bir şekilde davranılmasını sağlama niyetleri konusunda Arap milliyetçilerine güvence vermişlerdir. Türklerin Filistin'de çevirdiği entrikalar Yahudi yerleşimciler ile yerel halk arasında kıskançlığa neden olmuştu, ancak Araplar ile Yahudilerin amaçlarına dair karşılıklı anlayış kısa sürede, bu eski şüphelerin son izlerinin de yok olmasını sağlayacaktır. Nitekim son iki yıl içinde Arapların gerek Suriye'de gerekse diğer yerlerde elde ettiği askeri başarıların temellerini atan Arap Gizli Devrim Komitesi'nin çalışmaları sayesinde, aslında bu şüpheler savaş öncesinde zaten ortadan kalkmıştı."

Görüşülen konulara, daha sonra Faysal tarafından Amerikan Siyonist Örgütü'nün Başkanı Felix Frankfurter'e gönderilen 3 Mart 1919 tarihli mektupta da kapsamlı şekilde değiniliyordu:

"Biz Araplar, özellikle de eğitimli olanlarımız, Siyonist harekete karşı büyük bir sempati beslemekteyiz. Paris'teki heyetimiz, dün Siyonist hareket tarafından Barış Konferansı'na sunulan önerilere tümüyle aşinadır ve bunları ılımlı ve uygun öneriler olarak değerlendirmekteyiz."

Faysal öneriyi kabulünü İngilizlerin savaş öncesinde Araplara verdikleri sözleri tutma koşuluna bağlamıştı. Faysal daktilo ile yazılan belgeye el yazısı ile şu ibareyi eklemişti:

"Arapların, İngiltere hükümetinin Dışişleri Bakanlığı'na hitaben şahsım tarafından kaleme alınan 4 Ocak 1919 tarihli görüşmelerde talep edildiği şekli ile bağımsızlıklarını elde etmeleri koşulu ile yukarıdaki maddelere mutabık olduğumu kabul ederim. Ancak isteklerimiz konusunda en küçük

bir değişiklik yapılması veya bunlardan sapma olması durumunda, var olan anlaşma iptal edilecek ve hükümsüz veya geçersiz kabul edilecek ve şahsım anlaşmadaki hiçbir sözü yerine getirmekle yükümlü olmayacak ve hiçbir şekilde sorumlu tutulamayacaktır."

Faysal-Weizmann Anlaşması birkaç ay yürürlükte kaldı. Paris Barış Konferansı sonucunda Faysal'ın kurulmasını beklediği Büyük Arap Devleti kurulmadı çünkü bu devlet sınırları içinde kalacak olan bölgeler Birinci Dünya Savaşı sırasında İngiltere ve Fransa arasında yapılan gizli paylaşım anlaşması ile (Sykes-Picot Anlaşması) ile çoktan dağıtılmıştı.

Faysal bunun ardından Siyonist organizasyon ile işbirliği konusundaki tereddütlerini dile getirmiş ve anlaşmanın maddelerinin yerine getirilmediğini belirtip, Suriye yerine kendisine Irak Krallığı verildikten sonra da anlaşma koşullarını yerine getirmek zorunda olmadığını belirtmişti.

Anlaşma, Yahudilerin dost bir çevre içinde yaşamalarına yardım edecekti ve Faysal kurulması sözü verilen Arap devletinin başarılı bir lideri olacaktı ama olmadı ve bunun da nedeni klasik olarak dönemin emperyalist ülkeleri Fransa ve özellikle İngiltere idi.

Nitekim bu anlaşmadan çok önce -yani Şerif Hüseyin'in 6 Haziran 1916 tarihli ayaklanmasından, 2 Kasım 1917'deki Balfour Deklarasyonu'ndan ve 16 Mayıs 1916 tarihli Sykes-Picot anlaşmalarından en az bir yıl önce- Suudi Kral Abdülaziz, İngiltere'nin Hicaz bölgesindeki ajanı Percy Cox, Irak bölgesindeki ajanı Gertrude Bell ve Suriye bölgesindeki ajanı Lawrence ile sık sık bir araya geliyor ve bölgede Yahudiler için kurulması planlanan devleti konuşuyordu. Bu görüşmeler sonunda Abdülaziz kendi el yazısıyla Cox'a verdiği yazıda "Filistin'in zavallı Yahudilere verilmesini onayladığını" yazıyordu.

Aynı Abdülaziz'in İkinci Dünya Savaşı sonrasında 24 Şubat 1945'te Kızıldeniz'de buluştuğu ABD Başkanı Roosevelt'e benzer şeyler söylediği ve bütün olanaklarıyla (Petrol parası

+ Bağnaz Vehhabi mezhebi) ülkesinin ABD'nin emrinde olduğu sözünü verdiği bilinmektedir.

Bu buluşmadan üç yıl sonra da İsrail Devleti kuruldu; ama Suudilerin "Amerikan köleliği" asla bitmeyecektir.

26- Sıra İngiliz işgalinde

Osmanlı ordusunun 26 Ekim 1918'de Halep'ten çekilmesiyle Osmanlı'nın 401 yıl 10 ay boyunca İstanbul'dan gönderdiği valilerle ve mutasarrıflarla idare ettiği Arap Yarımadası'nı kaybetme süreci başladı ve tam dört yılda tamamlandı.

Filistin'de İngilizlerin fiili yönetimi, binlerce Yahudi gönüllünün de aralarında olduğu General Allenby komutasındaki İngiliz kuvvetlerinin Aralık 1917'de güneyden Filistin'i işgal etmeleriyle başladı. İngiltere, 10 Ağustos 1920'de Filistin'in nasıl yönetileceğine dair bir Kraliyet Kararnamesi yayınlayarak, 12 üyesi seçimle belirlenecek olan bir yasama konseyi kurulmasını kararlaştırdı. Ancak Arapların seçimlere katılmaması üzerine 10 üyesi halkın temsilcilerinden seçilecek, dört üyesi Müslüman, üçer üyesi Hıristiyan ve Yahudilerden oluşacak bir "Danışma Konseyi" kurulması kararını aldı. Buna karşı çıkan Müslümanlar dört üye vermeyi reddetti.

İngilizlerin toplum kesimlerini temsilen temas kuracağı Yahudi Ajansı gibi Arapların da bir temsilci kurum kurmaları isteğini ise Araplar kabul etmedi. İngilizlerin Filistin'deki daha erken dönemlerinde Yahudileri Filistin'in temel unsurlardan biri olarak konumlandırma politikasına karşılık, Arapların Yahudileri Filistin'in asli unsuru olarak kabul etmemeleri ve Filistin'de hesaba katılmaması gereken bir unsur olarak düşünmeleri, İngilizlerle Filistinlilerin karşı karşıya gelmelerinin temel nedenini oluşturdu. İngiltere'ye karşı Filistinlilerin Balfour Deklarasyonu'nun yayınlanmasına gösterdikleri tepkilerin 1919'dan itibaren şiddetlenmesi, 1920 ve 1921'de ayaklanmalara dönüşmesi, bazı İngiliz gazetelerinin Siyonizm'e karşı bir kampanya başlatmaları ve Lordlar Kamarası'nda Balfour Deklarasyonu'nun iptal edilmesini

isteyen bir önergenin kabul edilmesi karşısında tepkileri yatıştırmak için ve Filistin'in İngiltere Mandasına verilmesinin Şerif Hüseyin-McMohan yazışmalarıyla çelişmesinden dolayı, 1 Temmuz 1922'de İngiliz hükümeti "Churchill Beyaz Belgesi" olarak bilinen açıklamayı yaptı.

Beyaz Belge 1 Temmuz 1922'de yayınlandı, bir kaç gün sonra Avam Kamarası tarafından onaylandı ve 29 Eylül 1922'de Milletler Cemiyeti (Bugün adı Birleşmiş Milletler) tarafından kabul edildi. Beyaz Belge, Balfour Deklarasyonu'nun kapsamını, "Yahudi Ulusal Yurdu" fikrini ve Filistin'in coğrafi sınırları konusundaki resmi İngiliz siyasetini tanımladığı için önemliydi. Belgede İngiliz hükümetinin Yahudi bir Filistin oluşturmak niyetinde olmadığı, Yahudi temsilcilerine özel bir konum tahsis edilmeyeceği ve Filistin'in yönetiminde Yahudi kuruluşlarıyla yetkilerin paylaşımının söz konusu olamayacağı da belirtiliyordu. Beyaz Belge'nin Yahudi göçlerine bir sınırlama getirmesine, Ürdün'ü ayırarak Siyonistlerin Ürdün'ü de içine alan bir Yahudi yurdu (devleti) amaçlarını Filistin'le daraltmasına rağmen, Balfour Deklarasyonu'nu resmileştirdi. Belki de bu nedenle Beyaz Belge "Yahudi Yurdu" kavramını güncelleştirerek yeniden açıklığa kavuşturduğu için Siyonistler tarafından kabul edildi.

Araplar Beyaz Belge'yi, Filistin'in geleceğinin sigortasını Yahudilere verdiği ve Şeria Irmağı'nın batısının (Ürdün) Filistin'den ayrılmasının Yahudiler karşısındaki pozisyonlarını zayıflattığını düşünerek reddettiler. Filistin manda rejiminin 24 Temmuz 1922'de Milletler Cemiyeti tarafından onaylanmasıyla Filistin'de İngiliz Manda dönemi resmen başladı. İngiltere, Milletler Cemiyeti'nin Manda sistemi yönetimi formülüyle Filistin'in kontrolünü eline geçirdi ve 1948'e kadar kontrolü elinde tuttu.

Manda sözleşmesi İngiltere'nin Siyonistlerle danışma mekanizması kurmasıyla hazırlandı ve 1922'de Dünya Siyonist Örgütü tarafından formüle edildi. Filistinlilerin hiçbir şekilde iradeleri dikkate alınmadığından, Filistinliler hiçbir zaman manda yönetimini kabul etmediği gibi kongre kararları,

protesto muhtıraları ve ayaklanmalarla bu özel misyonlu manda rejimine karşı çıktılar.

Manda sözleşmesinde Filistinlilerden veya Filistinli Araplardan söz edilmemekte, Araplardan oluşan yüzde 92'den "Yahudi olmayan topluluklar" olarak bahsedilmekteydi. Bütün göçlere rağmen 1922'de ancak yüzde 8'e ulaşabilmiş Yahudilerin oranı çoğunluk hatta ana unsur gibi takdim edilmekte, buna karşı Araplardan oluşan yüzde 92, azınlık muamelesi görmekteydi.

Manda döneminde İngilizler geleneksel denge politikalarını Filistin'de uygulamayı ihmal etmediler. Örneğin Balfour Deklarasyonu ile manda rejiminde Araplarla Yahudiler arasında bir denge kurmaya özen gösterdiler.

İngiltere denge politikasını izler ve Balfour Deklarasyonu misyonunu gözetirken, Yahudiler bir yurt yerine, Yahudi devleti için çalıştılar. Böylece İngiliz işgali Siyonist devletin oluşumu ile Filistinlilere ait olanın ortadan kaldırılması için dönüm noktası oldu. Örneğin manda dönemi başlarında Filistin'e kaçak giren Yahudilerin Filistin'e göçlerine 1925'te izin verilmesiyle yasallık kazanan göç, ülkenin demografik yapısını kritik bir şekilde Yahudilerin lehine değiştirdi. İstatistikler, manda dönemi boyunca Yahudi nüfusun on kattan daha fazla arttığını göstermektedir. 1914'te Osmanlıların yaptığı nüfus sayımında 689.272 olan toplam nüfusun yüzde 10'undan daha az bir kısmına karşılık gelen 60 bin Yahudi vardı. İngiltere'nin Manda döneminde yaptırdığı nüfus sayımlarında ise 1922'de 83,794 yani yüzde 11 olan Yahudi nüfus, 1931'de 174,610'a yani yüzde 16'ya çıkmıştı. 1946'da ise 1.972.560 olan toplam nüfus içinde Yahudi nüfusu 608.230'u, yani yüzde 28'i bulmuştu.

Walter Shaw Komitesi'nin Mart 1930'da açıklanan raporunda Filistinlilerin 1929 ayaklanmasının en önemli nedeni olarak Siyonistlerin toprak alımının ve Kudüs başta olmak üzere Filistin'de artan etkinliklerinin, Yahudi hâkimiyeti konusunda Araplarda korkuya yol açması gösterildi.

Simpson Komisyonu ise incelemelerini Yahudi göçmenlerin sorunları, toprak yerleşimi ve gelişme konularına yoğunlaştırdı. Bu iki komisyonun raporlarını temel alarak, Ramsay McDonald hükümetinin sosyalist görüşlü ve şiddetli bir antisiyonist olan Koloniler Bakanı Lord Passfield, yayımladığı *Passfield Beyaz Kitap* ile artan Yahudi göçlerinin Arapları topraksızlığa terk edeceğini savundu.

Siyonistlerin şiddetli tepkisi karşısında Başbakan McDonald, 13 Şubat 1931'de Dünya Siyonist Örgütü Başkanlığı'ndan bu kitap sebebiyle istifa eden Weizmann'a gönderdiği mektubunda, *Passfield Beyaz Kitabı*'nın İngiliz politikasını etkilemeyeceğini belirtti. İngiliz hükümetinin Siyonistleri kollayıcı tutumu, 1930 -1935 arasında 200 bin Yahudi'nin daha Filistin'e göç etmesini sağladı.

İngiltere hükümeti Arap ayaklanmasına çözüm bulunması, nedenlerinin belirlenmesi ve durumun değerlendirilmesi için Lord Robert Peel yönetiminde bir komisyon daha atadı. Kasım 1936'da Kudüs'te çalışmalarına başlayan Komisyon, Peel Raporu'nu Temmuz 1937'de yayınladı.

Peel Komisyonu Filistin'i üçe bölmeyi öneriyordu. Bölünme planına göre, Yahudi bölgesiyle Arap bölümü birbirinden ayrılacak ve Tel Aviv, Yafa, Kudüs ve Betlehem koridorunu içine alan yerlerde ise manda yönetimi devam edecekti. Kudüs ayrıca Milletler Cemiyeti'nin koruması garantisine alınacaktı. 1937 Peel *Beyaz Belgesi*, İngiltere'nin manda yönetiminde izlediği Balfour Deklarasyonu çıkışlı politikasını tersine çevirmesi nedeniyle hem Siyonistlerin hem de Arapların protestolarına neden oldu. Araplar, Yahudilere herhangi bir yerin bırakılmasını kabul etmezken, Siyonistler kendilerine belirli bir yer verilmesine rağmen yine de *Beyaz Belge*'yi Yahudi Ulusal Yurdu'na bir ihanet olarak nitelendirdiler. Ancak Yahudi Ajansı, ayrılan toprak miktarını az görmesine ve Kudüs'ün Yahudi bölgesinin dışında tutulmasına rağmen kabul ettiğini açıkladı.

Bu arada 1937 Ağustos'unda toplanan 20. Siyonist Kongresi'nde Yahudi Ulusal Yurdu'nun Filistin ve Ürdün

topraklarının tamamı olarak ilan edilmesi ve bu gerekçeyle Peel Raporunun reddedilmesi, Siyonistlerin gerçek niyetlerine işaret etmesi açısından fazlasıyla dikkat çekiciydi. Temmuz-Ağustos aylarında raporu yeniden görüşen Cenevre'deki Milletler Cemiyeti bölünmeye itiraz etti. İngiliz hükümeti 1937'de Peel Komisyonu'nun taksim planının fizibilitesi için Sir John Woodhead başkanlığında atadığı teknik komisyon raporunu Ekim 1938'de yayınladı. Bu komisyon Peel Raporunun uygulanabilir olmadığını, Yahudilere ayrılan bölgede geniş bir Arap azınlığın kaldığını, kurulacak bir Yahudi Devleti'nin Arap devletleriyle kuşatılacağını bildirmesine rağmen, Komisyonun kendi içinde de görüş birliğine varılamadan belirlenen yeni bir bölünme planını önerdi. Bölünme planı Filistin'in bir kısmında küçük egemen bir Yahudi Devleti ve yanında Ürdün'e katılan bağımsız bir Filistin Arap Devleti öngörmekteydi. 1939'da savaş bulutlarının Avrupa ufuklarında görünmeye başlamasıyla birlikte İngilizler iki tarafa da Londra'da bir konferans için çağrıda bulundu.

İngiltere, bir taraftan İkinci Dünya Savaşı'nın hemen öncesinde Arap devletlerinin tamamının Almanya tarafında yer almasını önlemek isterken, diğer taraftan Yahudilerin uluslararası etkinliğinden, özellikle Amerikan Yahudilerinin Amerikan yönetimindeki nüfuzundan yararlanmak istediğinden, dengeleri gözeten bir çözüm formülü hazırlamıştır. Getirilen düzenleme ile Yahudilerin yüzde 5'lik alan dışında toprak alımları yasaklanırken, Yahudi göçünün önlenmesine yönelik sıkı tedbirler yasallaştırıldı ama beş yıl içinde 75 bin Yahudi'nin Filistin'e göç etmesine izin verildi. Yeni düzenlemeye göre 10 yıl içinde Filistin'e bağımsızlık verilecek ve yeni devletin yönetiminde Araplar ve Yahudiler görev alacaktı.

1939 Beyaz Belgesi adını alan yeni düzenleme Filistinli Araplar arasında görüş ayrılığına yol açtı. Neşaşibi Ailesinin Milli Savunma Partisi, *Beyaz Belge*'nin Arap milli isteklerini karşılamadığını ancak milli isteklere ulaşmada temel olabileceğini açıklarken, Filistin'in en büyük ailesi olan Hüseyni Ailesinden Kudüs Müftüsü Hacı Emin el-Hüseyni başkanlığında

Beyrut'ta toplanan Arap Yüksek Komitesi, Yahudi göçlerine izin vermesi ve Yahudilere toprak satışını tamamen yasaklamaması nedeniyle Belgenin tümden reddedilmesini kararlaştırdı.

McDonald *Beyaz Belgesi'ne* sert tepki gösteren Siyonistler bu belgeyle İngiltere'nin Yahudi Ulusal Yurdu'nun kurulmasını desteklemekten vazgeçtiğini ve aynı zamanda bu amacın gerçekleşmesi önünde bir engele dönüştüğünü açıkladılar. Siyonistler bu gelişmeyle birlikte Siyonist programda öngörülen güçlü bir devletin desteğini alma stratejisine uygun olarak, İngiltere'nin yerini Amerika'nın almasını sağlamak için plan yapmaya başladılar. 1939 Belgesiyle, İngilizler Siyonistlere yönelik kollayıcı siyasetini sürdürme konusunda isteksizlik gösterince, Siyonistler eski ve ilk koruyucu meleklerine düşman oldular ve mandanın sona ermesi için aktif olarak çalışmaya karar verdiler.

27- Filistinliler ne yaptı?

1917 sonlarında başlayan ve 1922'de manda yönetimiyle süren İngiliz hâkimiyetindeki Filistin'de durum 1928-1929'a kadar sakin görünüyordu. 1920-1933 arasında, Arap çiftçilerle Yahudiler arasında küçük çaplı şiddete ulaşan anlaşmazlıklar dışında 1920, 1921 ve 1929 olayları yaşanmıştır. Bu olaylar da dahil, bu yıllar arasında Arap-Yahudi çatışması yerel çapta olaylarla sınırlı kalmıştır.

Filistin tarafında, İngilizlerin Filistin'i işgal ettiği ilk yıllar olan 1918-1920 arasında siyasi düşünceler oluşum halindeydi ve üç siyasi görüş ön plandaydı:

1- İslamcı görüş; hilafet etrafında Müslümanların birleşmesini savunuyor,

2- Milliyetçi Arap görüşü; Filistin'i Arap birliğinin bir parçası olarak görüyor,

3- Ulusalcı-Filistinci görüş; Arapların egemenliğinde bağımsız Filistin Devleti'nin kurulmasını savunuyordu.

Filistin'de 1933'te çatışmaların yoğunlaşmasının başlıca nedeni 1930'ların başlarında artmaya başlayan Yahudi göçleridir. 1933-1935 yılları arasında 134.500 Yahudi'nin Avrupa ülkelerinden Filistin'e göç etmesine manda yönetiminin izin vermesinin yanında, tam sayısı bilinemeyen binlerce kaçak Yahudi'nin de Filistin'e girişiyle demografik denge Arapların aleyhine sarsılmış ve 1931'de yüzde 17'lik Yahudi nüfusu, 1935'te yüzde 30'a çıkmıştır.

1920-1930 yılları arasında, Filistin Arapları adına siyasi mücadelenin inisiyatifini üzerine alan Kudüs Müftüsü el-Hüseyni, Ocak 1922'de Yüksek İslam Konseyi'nin Başkanlığı'na seçilmesiyle çalışmalarını İslam Dünyası'na doğru kaydırmıştır.

İslam ülkelerine gönderdiği temsilciler aracılığıyla kutsal mekânların Siyonist tehditle karşı karşıya olduğunu duyuran el-Hüseyni, İslam dünyasının dikkatini Filistin'e çekmeyi başarmıştır. El-Hüseyni 1920 ve 1930'lu yıllarda Filistin Ulusal Hareketi'ni kurmuş, hareketin kurumsal çatısını oluşturmuş, silahlı değil siyasi yöntemlerle İngiliz Mandasına ve Siyonizm'e karşı mücadeleye liderlik yapmış ve 1920'lerin başlarında yerel ve çok dar düzeyde kalmış olan Filistin sorununu diğer Arapların olduğu kadar bütün İslam dünyasının ortak sorununa dönüştürebilmiştir. El-Hüseyni'nin fiili ulusal liderliğini sarsmamakla birlikte 1930'ların başından itibaren siyasi görüş farklılıkları ve aile rekabetlerinin neden olduğu siyasi uzlaşmazlıkları, Filistin Araplarının mücadele potansiyellerini tam olarak kullanmalarını önlemiştir.

O dönemde iki önemli parti vardı: Kudüs Müftüsü'nü destekleyen Hüseyni Ailesinin partisi Filistin Arap Partisi ve Hüseyni ailesiyle geleneksel bir rekabet içinde olan Neşaşibi Ailesinin Milli Savunma Partisi.

Milli Savunma Partisi manda yönetimine karşı daha ılımlı bir tutum taraftarıydı. Filistin Bağımsızlık Partisi veya Hareketi ise Filistinli aydınlar tarafından Aralık 1931'de Kudüs'te toplanan İslam Kongresi kararlarına dayanılarak kurulmuştur. İngiliz Mandası'nın sonlanmasını, Filistin'in Arap

Dünyası'nın bir parçası olarak tam bağımsızlığına kavuşmasını savunmuş; ancak kitleselleşemediğinden iki yıl kadar sonra etkinliğini kaybetmiştir. Bunlardan başka Reform Partisi, Arap Gençlik Örgütü ve Milli Blok gibi daha küçük siyasi oluşumlar etkinlik gösteriyordu. 1922'de İngilizlerin Ürdün Krallığı'na getirdiği Abdullah'ın Filistin'i Ürdün'e katma planı ve bu amaçla el-Hüseyni'den kurtulma çabaları, Filistin mücadelesine büyük zarar vermiştir. Filistin toplumunun lideri olarak el-Hüseyni İngilizlerle uzlaşı taraftarı olmuş, 1931'e kadar çeşitli Arap ülkelerinde ve Filistin'de kongreler düzenlemiş, manda yönetiminin artan Yahudi göçlerini önlemede isteksiz kalmasına tepki olarak da Kudüs'te toplanan 5. Arap Filistin Kongresi'nde silahlı mücadele kararı almıştır.

Kongreden bir süre sonda Filistin'in Arap egemenliğinde bağımsızlığını öngören "Arap Bildirgesi" kabul edilmiştir. Bu yaşananların öncesinde, 1929 Ayaklanması gizli silahlı örgütlerin kurulmasına zemin hazırlamış, 1929'da milliyetçi bir çizgisi olan Yeşil El hareketi oluşmuş; ancak 1931'de etkinliğini kaybetmiştir. 1931 yılında Kudüs Müftüsü el-Hüseyni'nin kardeşi eski Kudüs Belediye Başkanı Musa Kazım'ın oğlu Abdülkadir Hüseyni, Kutsal Cihad Örgütü'nü kurmuş ve 1948-49 savaşında tasfiye edilmesine kadar eylemlerini sürdürmüştür.

Ayrıca Tul Kerm-Nablus bölgesinde yerel liderlerin çevresinde toplanan başka silahlı örgütler de kurulmuştur.

1921'den İngiliz birliklerince şehit edildiği 1935'e kadar İngilizlere karşı verdiği mücadeleyle derin etkiler bırakan Şeyh İzzettin el-Kassam, Filistin'de İslami Cihad'ın ilk simgesi olmuş, çok uzun yıllar sonra kurulan Hamas'ın silahlı kolu, İzzettin el-Kassam Tugayı adını almıştır.

Yahudi göçlerine tepki olarak Filistin hükümetinin kurulmasını, Yahudilere toprak satışının yasaklanmasını, Yahudi göçlerinin önlenmesini ve Siyonistlere gözdağı verilmesini amaçlayan Büyük Ayaklanma, Nisan 1936'da başlamış ve kısa sürede tüm Filistin'e yayılmıştır. Hüseyni 25 Nisan 1936'da Arap Yüksek Komitesi'nin başkanı seçildiğinde

İngiliz yönetimine ve Siyonizm'e karşı Filistin halkının bütün kesimlerini bir araya getirme başarısını göstererek İngiliz Yüksek Komiseri Sir Arthur Wauchopi'ye bir memorandum ile dört noktayı vurguladığı bir durum tespiti yapmıştır:

"1- Yahudiler, dünyadaki bütün Yahudiler için Filistin'i ulusal yurt yapmayı ısrarla ve küstahça savunmaktadırlar.

2- Artan göçler ve toprak alımlarıyla Yahudiler bir devlet kurmayı kolaylaştırmaktadırlar.

3- Manda yönetimi Yahudilerin zorla toprak almalarını ve Yahudi göçlerini kolaylaştırmaktadır.

4- İngiltere kendi ülkesini etkilemeyen Balfour Deklarasyonu'yla Arapların haklarını çiğneyerek Arap topraklarına başkalarının girmesine izin vermiştir."

Hüseyni mektubunda "Filistinli Araplar ulusal haklarını ve ülkelerini savunmak için mücadele edeceklerdir" uyarısında bulunmayı da ihmal etmemiştir.

1936 Mayıs'ının ortalarında başlayan ve ilk aşaması Ekim'e kadar süren ayaklanma doğrudan İngilizleri hedef almıştı. İngiltere, Arapların sorunlarını dinlemek için Lord Robert Peel başkanlığında bir komisyon kurdu. Komisyonun raporunda Arapların şikâyetlerinin çoğu doğrulandı. Peel Komisyonu'nun Temmuz 1937'de açıkladığı taksim planına bir tepki olarak yeniden başlayan Arap ayaklanması Mart 1939'a kadar sürdü. Ayaklanma, üç binden fazla Arap, iki binden fazla Yahudi ve 600 kadar İngiliz askerinin ölümüyle sonuçlandı.

1939'da manda yönetiminin Filistin genelinde düzeni büyük oranda tekrar sağlamasıyla, Yüksek İslam Meclisi üyeleri, Yüksek Arap Heyeti üyeleri, Filistin'de yayımlanan gazetelerin başyazarları ve başka birçok önemli kişiler tutuklanarak Hint Okyanusu'ndaki Şeysel Adaları'na sürgüne gönderildi.

El-Hüseyni ise Filistin'deki İngiliz güvenlik barikatlarını aşarak Lübnan'a geçti ve mücadeleyi Lübnan dağlarında kurduğu karargâhından yönetmeye başladı. Müftü el-Hüseyni'nin Filistin dışında kalmasından doğan boşluğu kimsenin dolduramaması, İkinci Dünya Savaşı yıllarında

Filistin Ulusal Hareketi'ni liderlikten mahrum bırakmış, Yahudilerin adım adım devlet kurma süreçlerini hızlandırmıştır. 1936-39 ayaklanması İngiliz hükümetine manda yönetimini sürdürmenin ne kadar zor, hatta imkânsız olduğunu göstermiştir. Alman faşizminin yükseldiği bu yıllarda bazı Arap ülkelerinin Almanlara sempatiyle bakması, İngilizlerin çıkarlarını tehlikeye atmış ve Arap dünyası ile ilişkilerini düzeltme siyasetinin bir sonucu olarak Arapların ve Yahudilerin nüfus oranlarına göre yönetimi paylaşmalarını öngören bir Filistin Devleti kurulmasını önermiştir.

28- Yahudilere kıyak

İngilizlerin 1929 ayaklanmasından sonra sadece Yahudilere danışma ve Araplara aldırmama veya yok sayma tutumunu göstermeye başlaması sonucu olarak, Filistinli Araplar Kudüs Müftüsü'nün ulusal liderliği etrafında toplandı.

Çok fazla tepki toplamamak için Siyonistler başlangıçta İngilizlerle ılımlı ve uzlaşmacı bir politika izlediler. Siyonist liderlerin uzlaşmacı tutumları 1925'te 35 bin Yahudi göçmenin Filistin'e girişini sağladı. 1930'a kadar Yahudiler kendi yönetim kurumlarını oluşturdular, İbranice dil eğitimini yaygınlaştırdılar, çiftçiler için komünal yerleşim alanlarını geliştirdiler, Tel Aviv'i büyüttüler ve yeraltı askeri organizasyonu Haganah örgütünü kurdular.

1930'un başlarında Hitler'in Avrupa'da yükselen gücü yeni bir kırılmaydı ve Avrupa Yahudileri yüzlerini Filistin'e çevirmişti. Sadece 1934'te 40 bin Yahudi göçmen Filistin'e girmiştir. 1931'de Filistin'de 195 bin olan Yahudi nüfusu 1938'de 414 bine ulaşarak ani bir yükseliş göstermiştir. Bu ani yükselen göç dalgasının Filistin'de yeni bir ayaklanmayı (1936-1939) körüklemesi, İngilizleri göçmen ve toprak alımı kısıtlamalarına zorlamıştır. İngilizlerin aldığı önlemler ise Siyonistlerin misillemelerine ve illegal göçmen organizasyonları kurmalarına yol açtığı gibi, Araplar ve Yahudiler arasında daha fazla çatışmayla da sonuçlanmıştır. 1939 Beyaz Belgesi'nin her

yıl 15 bin Yahudi göçmen sınırlaması getirmesi, belirli yerler istisna tutularak toprak alımına kısıtlama getirmesi uygulamada başarısız olmuştur. Aynı yılın eylülünde İkinci Dünya Savaşı aniden başladığında Filistin Yahudilerinin lideri David Ben Gurion, "Bu savaş Büyük Britanya ile bizim savaşımız olacak" demiştir.

1936-1939 yılları arasında yaşanan Arap isyanları döneminde Yahudi silahlı örgütü Haganah'ın politikası "Havlagah" yani "kendine hâkim olma" idi ancak pasif bir savunma değildi. Arapların olası tepkilerine karşın da Irgun Z'vai Leumi kuruldu. Irgun bir askeri örgüttü ve eylemlerde bulunuyordu. Haganah'ın siyasi durumdaki dalgalanmaya göre değişen yarı resmi bir statüsü vardı ve Yeni Siyonist Örgütle olan ilişkileri de Yahudi Ajansı'ndakinden daha gevşekti.

Irgun'un eleman kayıtları Revizyonist Gençlik Organizasyonu "Betar" tarafından yapılıyordu. Bu kişilerin yarısı Yemenli ve Sefarad kökenli idi. Liderler de Polonya geleneğine bağlı entelektüellerdi. Irgun, Avrupa'daki Yahudileri Filistin topraklarına kaçırıyordu. 1939'da Arapların Yahudilere düzenledikleri saldırılardan sonra, Irgun belli başlı kentlerdeki Arap çarşılarına eşzamanlı bombalı suikastlar düzenledi, birçok Arap erkek, kadın ve çocuk öldürdü. Haganah ve yurtdışındaki Siyonist örgütler saldırıları göstermelik bir şekilde kınadılar ama İngiliz polisi örgütün lideri Stern'i yakaladı ve sorguladı. Buna tepki olarak ve alınan sıkı güvenlik önlemlerine rağmen Irgun, Polis Şefi Cairns'i ve yardımcısını bombalı bir eylemle öldürdü. Bu Yahudilerin İngilizlere karşı ilk terör eylemiydi.

Anlaşılan Arap Baharı'nda bomba yüklü araçlarla Suriye ve Irak'ta binlerce insanı öldüren İslamcı teröristler bu yöntemi Yahudi teröristlerden öğrenmişti.

1943'te Polonya'dan Menahem Begin adında genç bir revizyonist avukat Filistin topraklarına geldi ve yetenekleri sayesinde Irgun'u birkaç ay içerisinde toparladı. Bunun sonucu olarak Irgun'un 20 lideri, Satrun'daki İngiliz toplama kampından kayalık arazide uzun bir tünel kazarak firar ettiler.

Kaçırılma olayını Stern'in takipçisi David Friedman-Yellin organize etmişti.

Yahudi Ajansı'nın liderleri, manda yönetimini imalı bir şekilde itham ettiler: Onlara göre, Yahudi toplumuna karşı terörü arttırmak için firara bilinçli bir şekilde göz yumulmuştu. Nitekim beş yıl sonra BM Temsilcisi Kont Bernadotte'nin ölümünün ardından yakalanan Stern grubu mensupları tekrar hapisten kaçtı.

Irgun ise kendine özgü yöntemleri uygulamayı sürdürüyordu. Eylül ayında dört polis istasyonuna saldırıldı ve bir polis memuru öldürüldü. Ekim'de İngiltere'nin Ortadoğu'dan sorumlu Bakanı Lord Moyne, Kahire'de iki genç Irgun üyesi tarafından öldürüldü. Her iki genç yakalandı ve asıldı.

Ne var ki bu suikast, Siyonistleri fena sarsmıştı. Şiddet devam ettiği takdirde, sadece İngiliz kamuoyunun değil, dünya kamuoyunun da kendi aleyhlerine dönmesinden korkuyorlardı. Resmi Siyonist örgütleri Haganah'yı Stern ve Irgun'a karşı durmaya iterken, Filistinli Yahudiler teröre karşı çıkmakla beraber kendi dindaşlarını ihbar etmiyordu. Gene de Yahudi Ajansı Siyasi Bürosu, İngiliz makamlarına yüzlerce Stern ve Irgun militanının adını verdi. Haganah saldırıları önceden İngiliz yetkililere ihbar etti. Hatta Haganah, bu örgütlerin militanlarını kendi "hapishanelerine" tıktı.

Haganah'ın terörist avlayan bireyleri bile kendileri avlanmaya başladılar. 1945 sonlarında Kudüs ve Tel Aviv'deki polis merkezlerinde bir dizi saldırı yaşandı ve ondan fazla kişi öldü. Savaşın sona ermesine rağmen İngiltere'nin Filistin politikasında değişiklik olmaması, Yahudi liderlerinin tüm umutlarını söndürmüştü. Gidişat bir felakete doğru sürükleniyordu. Savaşın sonunda dünya, "yer değiştiren bir ulus" ile karşı karşıyaydı. Musa ve yandaşlarının Mısır'dan göçü misali, Avrupa'dan Filistin topraklarına akan "Holokost kalıntısı" bir göç söz konusuydu.

Filistin'deki Yahudi topluluğu da artık bir halk bilinciyle davranıyordu. Savaş sonrasında oluşan uluslararası denge

sonucu ABD ile hareket eden İngiltere, Sovyetler Birliği'nin Arap coğrafyasına sızmasını önlemek için harekete geçmişti.

Dördüncü bir faktör de Eylül 1945'te ABD Başkanı Roosevelt'in İşçi Partili İngiliz Başbakanı Earl Harrison'dan Yahudi göçmenlerin Filistin'e kabulü ile ilgili bir mektup almasıydı. Başkan da İngiltere Başbakanı'na bir mektup yazarak 100 bin Yahudi göçmeninin acil olarak Filistin'e kabul edilmesini rica etti ama bu mektuba yanıt verilmedi.

24 Eylül'de Dr. Weizmann İngiliz Sömürgeler Bakanlığı'nın 100 bin yerine 1.500 göçmenlik bir kota ayırdığını ve Beyaz Belge kapsamında bunların alınabilecek son göçmenler olduğunu bildirdiğini açıkladı. Bu açıklama Filistin'de ve 5 milyon Yahudi'nin yaşadığı ABD'de tepkiyle karşılandı.

Ekim ayının ilk günlerinde 40 dolayında doğulu Yahudi'nin kaçak geldikleri Irak ve Suriye'ye geri gönderileceği istihbaratını alan Haganah, on silahlı adamı ile Athlit kampını bastı ve burada bulunan 170 mülteciyi kaçırdı ve bir İngiliz polisini öldürüldü.

Mandanın başlangıcından beri ilk kez bir İngiliz güvenlik görevlisi öldürülmüş, Haganah ilk kez böyle bir eyleme kalkışmıştı. Haganah, ilk kez ülke çapında sabotaj eylemlerine başladı. 31 Ekim 1945'te Filistin'deki tüm demiryolu ağı, eşzamanlı olarak köprü ve kavşaklardaki yüzden fazla patlamayla felç oldu. Aynı anda Yafa ve Hayfa'daki limanlarda sahil savunma gemileri infilak etti, altı kişi öldü. Haganah, Irgun gibi yer altına inmişti.

Ulusal Yahudi Konseyi protesto amaçlı bir grev düzenledi. Baş Haham, bir günlük oruç ilân etti ve sinagoglarda Şofar boruları çalındı. Tüm ülkede şiddetli ayaklanmalar oldu; dokuz Yahudi öldü ve 37 İngiliz askeri yaralandı, bazı hükümet binaları yakıldı. Buna karşılık manda yönetimi çeşitli birliklerden 15 bin asker derleyerek, Şaron ve Samaria'daki Yahudi İskân bölgelerinde silâh aradı. Sekiz yerleşimci hayatını kaybetti. Yahudiler de tüm ülkede İngiliz polis merkezlerini ve elektrik santrallerini havaya uçurdu.

İkinci Dünya Savaşı bitmiş ve İngiliz İmparatorluğu ile müstakbel İsrail Devleti arasında savaş başlamıştı! Bu noktadan itibaren süreç felâkete doğru ilerliyordu. İngilizler Balfour Deklarasyonu ile başlayan yaklaşık 30 yıllık kavgalarının sonuna gelmişlerdi. Artık kaçınılmaz olarak yerlerini Yahudilerin yeni koruyucu meleği ABD'ye bırakıyorlardı.

29- İsrail'in kuruluşu ve İngiltere

İngiltere'nin Filistin topraklarında bir Yahudi devleti kurulmasındaki rolü tartışmasız çok büyüktür. İsviçre'nin Basel kentinde Theodor Herzl'in başkanlığında toplanan Dünya Siyonist Örgütü'nün ilk kongresinde Herzl, İngiltere'yle diyaloğa geçmişti. Filistin o dönemde Osmanlı Devletinin idaresi altında bulunduğu için İngiltere bu topraklar üzerinde vaatte bulunamıyordu.

İngiltere 1903 yılında Herzl'i Londra'ya davet ederek Uganda'da devlet vaadinde bulundu. Herzl bunu başta kabul etse de Dünya Siyonist Örgütü, "hayır" demiş ve Filistin dışında herhangi bir yeri kabul etmeyeceklerini ilan etmişti. Herzl'in ölümü üzerine Dünya Siyonist Örgütü'nün başına geçen Haim Weizmann İngiltere ile ilişkileri sürdürdü.

İngiltere Dışişleri Bakanı Arthur Balfour, Yahudilerin isteklerine ilişkin ABD Başkanı Woodrow Wilson'un da desteğini alarak, 2 Kasım 1917'de İngiltere Siyonist Dernekleri Başkanı Lord Rotschild'a tarihe "Balfour Deklarasyonu" olarak geçen mektubu gönderdi. Bu mektupta Balfour, "Filistin'de Yahudi halkı için ulusal bir yurt kurulmasını uygun gördüklerini" bildirmişti.

Tam da bu sırada, Sovyetler Birliği kurulmuş ve Çarlık Rusya'sının da aralarında bulunduğu ittifak devletlerince imzalanan gizli anlaşma Sykes-Picot'u deşifre etmişti. Ancak bu gizli anlaşmada İngiltere ve Fransa'nın bölüşeceği Ortadoğu topraklarında Filistin yoktu.

1920 yılının nisan ayında yapılan San Remo Konferansı ile Filistin üzerinde İngiliz manda yönetimi kabul edildi.

Milletler Cemiyeti Konseyi'nin aldığı kararla Filistin'deki İngiliz manda yönetiminin esasları belirlendi. İngilizler, Filistin'deki manda yönetiminin politikasını açıklamak amacıyla Dünya Siyonist Örgütü'ne bir bildiri gönderdiler. Bu bildiriye göre:

1- Yahudilere bir "Yahudi Filistin" yaratma yetkisi verilmediği, Yahudiler için sadece bir yurt oluşturulmasının söz konusu olduğu;

2- Filistin'de Yahudi ve Arapların beraber yaşayacakları;

3- İngiltere'nin sadece Dünya Siyonist Örgütü'nü muhatap alacağı, Filistin'deki diğer Yahudi kuruluşların, Filistin yönetimini İngiliz makamlarıyla paylaşmalarının söz konusu olmayacağı;

4- Filistin'de yaşayan herkesin Filistin vatandaşı olduğu;

5- Yahudilerin de Filistin'de sadece bir "toplum" teşkil ettikleri;

6- Yahudilerin Filistin'e göçlerinin bu ülkenin ekonomik kapasitesine bağlı olacağı belirtildi.

Ancak İngiltere, Filistin'deki manda yönetimini daha farklı bir temele dayandırmak istedi: Filistin'de Araplarla Yahudiler arasında bir işbirliği sağlayarak manda yönetimini geliştirmek ve Filistin'i bağımsız bir devlet olarak hazırlamak. Ancak bu hiçbir zaman gerçekleşmedi. Bunun üzerine Araplarla Yahudiler arasında çatışmalar meydana gelmeye başladı. Yahudiler Balfour Deklarasyonu'nun aksine bir yurt edinmekten ziyade bir Yahudi devleti oluşturma gayretine girdiler ve silahlı saldırılara başladılar. İngiliz manda güçleri ise çatışmaları önlemede yetersiz kaldı.

Sayıca az durumda olan Yahudiler, İngilizlerin göz yummasıyla gelen göçlerle artmaya başladı ve bu durum Arapların tepkisine yol açtı.

Özetle manda dönemi Yahudiler açısından iki işe yaradı:

1- Filistin'de Yahudi yerleşimini ve devletleşmeye giden süreci kolaylaştırmak,

2- Siyonist hareketi Filistin'e kesin ve hâkim bir şekilde yerleştirmek.

İngiltere, önce işgal kuvveti daha sonra da manda yöneticisi olarak otuz yılı aşan bir süre bulunduğu Filistin'de çelişkilerle dolu bir politika izledi ve genellikle Yahudilerden yana taraf oldu.

Filistin'deki Yahudi nüfusu 83 binden 467 bine çıktı. Nüfus değişimine paralel olarak Yahudilerin sahip oldukları topraklar da 60 bin hektardan 155 bin hektara çıktı. Yahudi nüfusunun ve denetimleri altındaki toprakların genişlemesi, Filistin bölgesinde bir Yahudi sorununun da doğmasına neden oldu. Bu sorun yalnızca toplumsal ya da siyasi bir sorun değildi. Aynı zamanda bölgede çatışmaları da beraberinde getiren bir terör sorunuydu.

İngiltere Araplarla Yahudiler arasında ilişki kurmaya ve bu iki grup arasında ilişkileri geliştirmeye uğraşmış ancak bunda başarılı olamamıştır.

Araplar bu politikanın karşısında olmuşlar; çünkü Yahudileri Filistin'de bir taraf olarak kabul etmiyorlardı. Araplar kendi yaşadıkları topraklarda Yahudilerin söz hakkına sahip olmadıklarını savunuyorlardı. Ancak İngilizler verdikleri söz gereği Yahudilere bir yurt tahsis etmeye devam ettiler. Bu durum aynı zamanda Araplarla manda yönetimi arasında bir çatışmanın temel nedenini de oluşturmaktaydı. İngiliz manda yönetimi Filistin'deki Yahudi-Arap çatışmalarını askeri müdahaleyle durduracağını düşünmekteydi fakat sonraki gelişmeler bunun böyle olmayacağını gösterecekti.

1929 ayaklanmasından sonra İngiltere çözüme ilişkin arayışlara yöneldi. İngiliz hükümeti Walter Shaw ve Sir Hope Simpson başkanlığında hukukçular ve iktisatçılar komitesini inceleme yapmak ve bu incelemeler neticesinde rapor hazırlamak üzere Filistin'e gönderdi. Rapor hazırlama işlemi üç ay sürdü ve sonra rapor İngiliz hükümetine sunuldu. 1930 yılında *Passfield Beyaz Kitabı*, bu rapor doğrultusunda hazırlandı. Sosyalist bir ekonomist olan Baron Passfield, Arapların karşılaştığı acı durumu görmüştü. Siyonizm'i emperyalizme benzeten Passfield, Yahudi göçleri neticesinde ekonomik ve sosyal yaşamda problemlerin artacağını düşünmüş ve

Yahudilere, göç ve toprak satışının sınırlandırılması gerektiğini raporunda belirtmişti. Passfield, mevcut durumda Arap-Yahudi işbirliğine dayanan bir yönetimi tavsiye etmişti. Sosyalist Bakan, Yahudilerin iyi bir örgütlenmeyle 1 milyon dönüm toprağa sahip hale geldiğini, ancak Arapların üçte birinin topraksız olduğunu, Yahudi göçünün toprak yetersizliğine ve Araplarda işsizliğe neden olduğunu belirtmiştir. Yahudilere toprak satışının sınırlandırılmasını bundan dolayı savunmuştur. Passfield'in *Beyaz Kitabı*, Arapların haklılığını kabul eden ve Arapların görüşlerini benimseyen tek İngiliz belgesidir. Söz konusu rapor Arapları son derece memnun etse de Dünya Siyonist Örgütü'nü ayağa kaldırmıştı. *Beyaz Kitap* dünyanın birçok yerinde Yahudiler tarafından protestolara neden oldu.

1933 yalında Almanya'da iktidara Hitler'in gelmesiyle Filistin'e gelen Yahudi göçü hızlandı. Bu göçler mevcut çatışmaları arttırdı. Bunun üzerine İngilizler bölgeye eski Hindistan İşleri Bakanı William Robert Peel başkanlığındaki yeni bir heyeti rapor hazırlaması için gönderdi. İki ay süren araştırma ve incelemeler sonrasında hazırlanan rapor İngiliz hükümetine 1937 yılının temmuz ayında sunuldu.

Peel Raporu, Yahudilerle Arapların aynı devlet içinde yer almasının mümkün olmayacağını, Filistin topraklarının Arap, Yahudi ve Kudüs'ün İngiliz mandasında bulunan uluslararası bölümü olmak üzere üçe ayrılması gerektiğini iddia etmekteydi. Rapor, Filistin'i üç kısma ayırmayı önerdiği için Taksim Raporu olarak da anılmaktaydı. Ancak Araplar ve Yahudiler bu raporu kabul etmediler. Araplar, Filistin'de bir Yahudi devletine karşı olduklarını belirtirken, Siyonistler ise başlangıçta küçük de olsa bir Yahudi devletinin kurulmasına sıcak bakarken, sonradan tüm Filistin'in kendilerine ait olduğunu savunmaya başladılar.

İkinci Dünya Savaşı'na doğru gidildiği günlerde, Almanya'yla savaşma tehlikesi de bulunan İngiltere *McDonald Beyaz Kitabı* adıyla Mayıs 1939'da yeni bir belge açıkladı.

Bu belge Yahudilerde şok etkisi yarattı ve Yahudiler bu belgeyi kara kitap olarak adlandırdılar. *McDonald Beyaz Belgesi*'ne şiddetli tepki gösteren Siyonistler, bu belgeyle İngiltere'nin Yahudi ulusal yurdunun kurulmasını desteklemekten vazgeçtiğini, devlet hedefinin önünde bir engele dönüştüğünü düşündüler ve manda rejiminin son bulması için eylemlere başladılar. Ancak savaşta yine de İngiltere'nin yanında savaştılar. Bununla ilgili Yahudi Ajansı Başkanı Ben Gurion şöyle diyordu: "Bu savaşta ortada son İngiliz kararı yokmuş gibi İngilizlerle birlikte savaşacağız ve savaş yokmuş gibi İngiliz kararıyla mücadele edeceğiz."

İkinci Dünya Savaşı'nın bitmesiyle Yahudiler eski hamilerine düşman oldular. Yahudilerin savaş sonrası için İngiltere'ye karşı silahlanmaları, artan Siyonist propaganda baskısı, Yahudi göçünün hızlanması İngiltere'yi konuyu Birleşmiş Milletler platformuna taşımaya itti.

Birleşmiş Milletler'in Filistin'i üçe bölen Taksim Raporu Genel Kurul'dan onay almasına rağmen işe yaramadı. İngiltere bunun ardından bir açıklama yaparak 15 Mayıs 1948'den itibaren Filistin'den çekileceğini bildirdi ve bu karara uydu. İngiltere'nin Filistin'den çekilmesinden sonra Yahudiler İsrail Devleti'nin kurulduğunu ilan ettiler.

Özetle, Mekke Şerifi Hüseyin'e Arap Krallığı'nı vadeden, ardından Sykes-Picot antlaşmasıyla Osmanlı İmparatorluğu'nun topraklarını Fransa ile paylaşan İngiltere, 1917'de manda yönetimi öncesi süreçte işgal altında tuttuğu Filistin'de Yahudilere bir vatan vaat ederek, 1948'de işgal toprakları üzerinde bir İsrail Devleti'nin kurulmasına uzanan yolu hazırlamış oldu.

30- Siyonist terör örgütleri

İsrail'in kuruluş harcında terör örgütlerinin olduğu pek bilinmez. 1948 öncesi çeşitli silahlı terör örgütleri kuran Siyonistler, sonraki yıllarda bu örgütlerin birleşmesi ile devletleşme yoluna girmiştir.

Geldikleri topraklarda yeni yerleşim yerleri elde etmeleri için yerli halkın göç ettirilmesi ya da öldürülmesi gerektiğini düşünen ve bunun için çeşitli örgütler kuran Yahudiler hemen terör eylemlerine giriştiler. Kurulan en önemli terör örgütleri Haganah, Irgun, Stern ve Haganah'ın özel gücü olarak Palmach.

İngilizlerin 1918'de Filistin'i işgal etmelerinden sonra bu topraklara akın etmeye başlayan Siyonist Yahudiler 1920'de İbranice "savunma" anlamına gelen ilk terör örgüt olan Haganah'ı kurdular. Haganah her ne kadar bir işçi sendikası olarak kurulmuşsa da örgüt ilk etapta Yahudi gençlerden oluşan askerî birlikleri eğitti, istihbarat topladı, silah kaçakçılığı ve imalatı gerçekleştirdi. Avrupa'dan yoğun miktarda ve kaçak yollardan gelen hafif silahlar için merkezî silah depoları inşa etti.

1936-1939 yılları arasında Haganah, milis bir güç olmaktan çıkıp örgütlü bir askerî teşkilat oldu. İngiliz yönetimi Haganah'ı tanımamasına rağmen İngiliz askerleri örgüte katılmak isteyen sivil Yahudilerle işbirliği yapıyordu.

Haganah'a katılacak kişinin önce özel bir ekip tarafından güvenirliği sorgulanıyor, sonra da bir hücreye alınarak bir eli Tevrat'ın üzerinde, diğeri de tabancanın üzerinde olacak şekilde "Siyonizm'in yüce bilinci adına" Haganah'a bağlılık yemini ediyordu. Örgütün kısa bir süre içinde 43 bin üyesi oldu.

İkinci Dünya Savaşı'nda Almanya'ya karşı İngiltere saflarında katılan Haganah üyeleri demiryollarını, köprüleri ve gemileri bombaladılar. 1941'in başlarında Haganah, sürekli bir komando gücü olan ve ilk mobilize alayı olan Palmach'ı (şok birlikleri) oluşturdu. İzak Sadeh tarafından yönetilen bu özel birlikler, Yahudi gençlere askeri eğitim vermek üzere kuruldu. Daha sonra başbakan olacak olan ve Arafat'la Oslo Barış Anlaşması'nı imzaladığı için Nobel Barış Ödülü alan İzak Rabin de Palmach'a katılan Yahudi gençlerden biriydi. Haganah 1945'ten itibaren İngilizlere karşı savaşmaya ve bu nedenle demiryollarını, köprüleri ve yasadışı yollardan

Filistin'e girmiş Yahudileri ülke dışına çıkarmakta kullanılan gemileri havaya uçurma gibi terör eylemlerine başvurdu ve Filistinlilerin köylerine saldırarak katliamlar yaptı ve köyleri ele geçirdi.

İkinci Dünya Savaşı'nın ardından İsrail geçici hükümeti, Haganah'ı ülkenin resmi ordusu haline getirmeye karar verdi. Haganah'ın bazı bilinen üyeleri arasında David Ben Gurion'u, İzak Rabin'i ve Ariel Şaron'u sayabiliriz.

Irgun Örgütü ise İbranice Irgun Zvai Leumi'nin (Millî Askerî Örgüt'ün) kısa adıdır. Haganah'ın Kudüs bölge komutanı olan Avraham Tehomi ve ona bağlı askerlerden oluşan bir grup, Nisan 1931'de Haganah'dan ayrılınca, bu terör örgütünü kurdular. Tehomi dışında örgütün önde gelen isimleri David Raziel, Avraham Stern, Hillel Kook ve Shalom Halevi idi.

Irgun, 1936 yılından sonra Polonya tarafından gizlice desteklendi. Polonya'da hatırı sayılır bir Yahudi nüfusunun olması ve bu nüfusun Filistin'e gönderilmek istenmesinin de destekte rol oynadığı sanılıyor. 1943'te Irgun'un liderliğine daha sonra İsrail'in altıncı başbakanı olacak Menahem Begin geldi.

22 Temmuz 1946'da Irgun'a bağlı teröristler, Begin komutasında, İngiliz subayların kaldığı Kral Davud Oteli'ni bombaladılar. Bu saldırıda 91 kişi hayatını kaybetti.

9 Nisan 1948'de Irgun, Stern çetesi ile birlikte bir Filistin köyü olan Deir Yasin'e baskın düzenleyip 254 masum Filistinlinin hunharca öldürüldüğü kanlı bir katliama imza attı. Zaten bu terör faaliyetlerinin bir amacı da Filistin halkına gözdağı verip onları göçe zorlamaktı. Daha sonra Irgun da Haganah örgütü gibi İsrail Savunma Kuvvetleri'ne katıldı.

Stern örgütü ise 1940 yılında Abraham Stern tarafından kuruldu. Örgüt Filistin topraklarında bulunan herkese karşı sert eylemlerde bulunuyordu. Örgüt, Filistin'deki havaalanlarına, demiryollarına ve öteki İngiliz stratejik tesislerine defalarca saldırdı. İkinci Dünya Savaşı'nda Almanya'yı destekledi. Bu nedenle Filistin dışında da terör eylemleri düzenleyen

örgütün iki üyesi, 6 Kasım 1944'te Kahire'de İngiliz hükümetinin Ortadoğu temsilcisi Lord Moyne'u öldürdü.

Stern çetesinin en önemli liderlerinden biri İsrail'de daha sonra başbakanlık yapacak olan İzak Şamir'di. Şamir, 1946'ya kadar bu örgütün operasyonlarının baş mimarı oldu.

1948'de İsrail'in kurulmasından sonra dağıtılan Stern çetesinin bazı birimleri İsrail'in resmi ordusu olan İsrail Savunma Kuvvetleri'ne bağlandı.

Böylece Haganah 60 bin, Palmach 5 bin, Irgun 5 bin, Şatiron bin ve diğer küçük çaplı örgütler de dört bin militan vererek düzenli bir ordu kurdu.

Uluslararası alanda devlet olarak kabul edilen İsrail işte bu terörist örgütler tarafından kurulmuştur ve bu devleti daha sonra yöneten kişiler, ağırlıklı olarak bu terör örgütlerinin üyeleri arasından çıkmıştır.

31- Filistinliler satıp kaçtı mı?

Yahudilerin Filistin'e yönelik yerleşme ve bağımsız ülke kurma operasyonları, Temmuz 1882'lerde başlamıştı. Önceleri Batılı Yahudi zenginlerin para ile Osmanlı'dan toprak satın alma girişimleri ile başlayan bu operasyonlar, Siyonizm'in lideri Theodor Herzl'in 1896-1902 yılları arası tam beş defa İstanbul'u ziyaret ederek amacına ulaşmak için yaptığı girişimlerle yeni bir boyut kazanmıştır. II. Abdülhamid, Theodor Herzl'in her teklifini kesin bir dille reddetmekle birlikte önceki paragraflarda, sadece Siyonistlerin teklifini reddetmekle kalmamış, Yahudilerin Filistin'e yerleşmemeleri için etkin önlemler de almıştır.

Ancak 5 Mart 1883'te çıkarılan yeni kanun yabancı Siyonistlerin Osmanlı ülkesinde taşınmaz mal satın almalarını yasakladığı halde, Osmanlı vatandaşı olan Yahudilere herhangi bir yasak getirmiyordu. Bunun sonucu olarak Siyonist örgütler Osmanlı vatandaşı Yahudilere para verilerek, bölgede önemli bir toprak parçasının satın alınmasını sağlıyorlardı. Bazıları da kiralama yoluna gidiyordu.

Bunun dışında örneğin Romanya ve Rusya göçmeni Yahudilerin Filistin'e yerleşmesi, Filistin'e girmeleri ve burada arazi satın almalarının padişah emri ile yasaklanmış olmasına rağmen bu emre uyulmadı. 1890 yılında Yafa ve Hayfa kasabalarında Baron Hirsch'in adamları Henger ve Mayer Zelyan aracılığı ile Yahudiler için toprak satın alınmış, Rus tebaası 140 aile Hayfa çevresinde yerleştirilmişti. Bu işte onlara hepsi Osmanlı memuru olan Akkâ Mutasarrıfı Sadık Paşa, eski Hayfa Kaymakamı Mustafa Efendi Kanevetti, Hayfa Kaymakamı Ahmed Şükrü, Akkâ Müftüsü Ali, Hayfa Belediye Reisi Mustafa ve Hayfa İdare Meclisi üyesi Necip Efendi aracılık etmişti.

Bu ekip, düzenledikleri sahte sözleşme ve belgelerle eski Adana Mutasarrıfı Şakir Paşa ve Lübnanlı Selim ve Havari'nin zamanda 800 liraya aldıkları Hayfa yakınındaki mülklerini 18 bin liraya satmış, ayrıca kendileri de iki bin lira aracılık parası almışlardı.

Bu satış sonrası bir gece içinde Hayfa'da polis memuru Aziz ve zabıta memuru Yüzbaşı Ali Ağaların marifetiyle Rus göçmeni 140 aile Hayfa sahillerindeki bu araziye yerleştirilmişlerdi. Padişahın emri nedeniyle arazi satışının yasak olduğunu çok iyi bilen Hayfa Belediye Başkanı Mustafa Efendi, kişisel yetkilerini kullanarak sahte ve eski tarihli bir ruhsatname ile burada 140 haneli yeni bir Yahudi köyü kurmuş, onlardan bir de vergi alarak yıllardır Osmanlı vatandaşı olduklarını belgelemeye çalışmıştır. Bununla da yetinmeyen Mustafa Efendi güya bunların Safed ve Taberiyye kazaları arasında bulunan bir köyde asırlardır yaşadıklarını ama nüfuslarının unutularak kaydedilmediklerini ileri sürerek onları Osmanlı nüfusuna kaydetmiş, 140 fakir Yahudi ailesinin altısından birer mecidiye "nüfusa geç kaydolma" cezası almıştı. Böylece, bir gecede 140 Yahudi aileye Osmanlı vatandaşı olarak fakirlik belgesi verilip, birçok devlet hizmetinden bedava yararlanmaları sağlanmıştır. Şikâyetçilere göre Hayfa ve Akkâ'da bu yolla, Yahudilerin iskânı sürekli hâle getirilmiştir. Bundan başka, Baron Bilavaroş'un vefatıyla sahipsiz kalan Zemarin

köyüne Yahudi yerleşimciler el koymuş, Baron Roşeyle yönetimindeki 700 hane bu Yahudi köye yerleştirilmişti.

Daha sonra da her ne yapılmışsa yapılmış, bu arazi Yahudilere satılmıştı.

Bu köyün çevresindeki üç köy de bu arazinin içinde gösterilmiştir. İki, üç bin kuruş kıymetindeki harap bir arazi, Akkâ Mutasarrıfı Sadık Paşa tarafından iki bin liraya satılmıştır. Hayfa ve Yafa arasında bulunan Hazine-i Hassa ile bitişik, dönümü bir kuruştan alınan Haşmezrezzake adlı 30 dönüm arazi, 30 bin liraya Yahudilere satılmıştır. Yine dönümü üç kuruşa alınan beş bin dönümlük arazi de 15 bin liraya Yahudilere satılmıştır. Yahudilerin maddî fedakârlıkları sonucu onlarla iyi geçinen Osmanlı yöneticileri genelde onlara itibar etmiş, Müslümanlara fazla yakınlık göstermemişlerdir. Bunlardan biri olan Maykerî Nahiyesi Müdürü Çerkez Ali Ağa, Yahudilerin sahte para bastıkları ihbarı üzerine, Yahudi köylerine gidip soruşturma yapmak isteyince saldırıya uğramış, daha sonra da onların girişimleriyle azledilmişti. Onun gönderilmesinden cesaret alan Yahudiler bir takım silah ve mühimmat depolamaya, gizli eğitim kurumları açmaya ve kendilerini engelleyebilecek kişileri hapis ve işkence ile yıldırmaya başlamışlardı.

Oysa o dönem halktan birinin devletin onayı olmadan arazi satmasına olanak yoktu. Zaten Sultan II. Abdülhamid'in Filistin'de Yahudilerin mülk edinmelerini engelleme amacıyla tedbir alması da söz konusu uygulamaya binaen olmuştur. Dolayısıyla o dönemde yapılan satış işleminden dolayı halkı, halktan birilerini suçlamaya olanak yoktur. Yani 1917 öncesindeki satışlarda ihanet edenler halktan birileri değil Osmanlının bazı yerel yöneticilerdir. Nitekim Sultan II. Abdülhamid, yöneticilerin ihanetlerini önlemek için kontrolü sıkılaştırmıştı ancak sonraki dönemlerde bu kontrol gevşedi.

Sözü edilen satışlar da Osmanlı'nın bölgeye hâkim olduğu dönemde, yine bu devletin tayin ettiği yöneticilerin ihanetiyle gerçekleşmiştir. Nitekim Yahudilerin Filistin toprağını ele geçirme oyunlarıyla ilgili olarak o dönem detaylarına

bakıldığında her şey çok daha net anlaşılacak, çünkü her şeyin belgesi Osmanlı arşivinde bulunmaktadır. Ama işin ilginç olan tarafı tüm hileli alım ve satımlara rağmen Yahudiler Filistin'i satın alamadılar.

Filistin toprağı yaklaşık 27 milyon dönümdür.

1948'de İsrail Devleti kurulduğunda Yahudilerin sahip olduğu tapulu arazi miktarı 2 milyon dönümü geçmiyordu: Yani tüm Filistin toprağının yüzde altısı kadar. Bunun 650 bin dönümünü Kanuni döneminden başlayarak Osmanlı Devleti döneminde mülk edinmişlerdi. Osmanlı Devleti'nde ilk Yahudi lobisini oluşturan Yasef Nasi'nin kendisi ile iyi ilişkilerinden dolayı Kanuni ona Taberiye Gölü civarındaki bazı arazileri bağışlamıştı. İşte bu olayla başlayan mülk edinme çabalarıyla Yahudiler 1917'den Filistin'in işgaline kadarki süre içinde toplam 650 bin dönüm arazi edinmişlerdir.

300 bin dönümünü de 1917 sonrasında Filistin'i işgal eden İngilizler bağışlamıştı. Şöyle ki İngilizler, Müslüman Filistinlilere ağır arazi vergileri uyguluyor, bu vergileri ödeyemediklerinde mülklerine el koyuyor ve sonra buraları Yahudi göçmenlere peşkeş çekiyorlardı.

200 bin dönümünü yine İngiliz işgalciler, Yahudilere göstermelik bir şekilde satmışlardı. Bu şekilde satılan arazilere de sözünü ettiğimiz vergi oyunuyla el konulmuş ve satış işlemi de sembolik paralarla gerçekleşmişti.

900 bin dönümünü de Filistin'de mülkleri olan Lübnan ve Suriyeli Müslüman ve Hıristiyan ailelerden kendileri satın almışlardır. Yani Yahudilerin 1948'e kadar edindikleri arazilerin yüzde sekseninde Filistinlilerin ilgisi yoktur. Yahudiler yalnızca 250 bin dönüm araziyi Filistinlilerden satın almışlardır.

Yani Filistinlilerden satın aldıkları toplam arazi miktarı Filistin topraklarının binde 9'una tekabül ediyor. Bazı bölgelerde Yahudi terör çeteleri Filistin köylerini basarak katliamlar yapıyor ve arazilerini satmak için Filistinlilere psikolojik baskı yapıyordu. Her şeye rağmen arazilerini satanlar halktan çok büyük tepkilerle karşı karşıya kaldıklarından Filistin'i

terk etmek zorunda kalıyorlardı. Filistin halkının en az yüzde 99'u göçmen Yahudilere arazi satmama konusundaki kararlılıklarını korumuşlardır. Bu kararlılığa bağlı kalmayanları da içlerinde barındırmamışlardır. Her halkın içinde mutlaka o halkın genel tavrına muhalefet edenler, kararlılığa uymayanlar çıkar. Eğer Yahudi göçmenlerin, örgütlerin bütün teşviklerine, cazibeli fiyat tekliflerine rağmen, 30 yıl içinde satılan toplam arazi miktarı binde dokuzda kalmışsa bu, Filistin halkının dayanışmasını, kararlılığını, vatan sevgisini, toprağına bağlılığını ve üstün mücadele azmini gösterir. Ama ne yazık ki Filistin halkı bütün bu kararlılığına rağmen iftiraya uğramış ve bu konuda yanlış bir propagandanın hedefi olmuştur.

Propagandayı yapan Yahudiler her konuda olduğu gibi bu konuda da amaçlarına ulaşmışlardır.

Örneğin yerleştirilen bu algının devamı olarak her fırsatı değerlendiren "aynı güçler" Filistin halkının mücadelesine gölge düşürmek için her zaman harekete geçerler. Örneğin TSK'nın Fırat'ın doğusunda Barış Pınarı operasyonu başlattığında Arap Birliği Örgütü toplanıp Türkiye aleyhine karar almıştı. Örgütün üyesi olarak Filistin temsilcisi karara onay verince Türkiye medyasında kıyamet koparıldı. Yandaşların dışında muhalif olanlar da "Filistinliler bizi arkadan vurdu" modundaydı.

Oysa Filistin ikiye ayrılmıştı ve İslamcı Hamas Ankara'dan yana iken Devlet Başkanı Abbas alınan karardan yanaydı.

Oysa hiç kimse bu detaya dikkat etmemişti çünkü önemli olan Filistin davasına, Filistin halkına ve Filistin adına zarar vermekti.

Oysa her davada olduğu gibi her zaman davaya zarar verenler çakabilir ama dava haklı ve doğruysa her zaman uğuruna mücadele edenler olacaktır.

Filistin davasına ilgisiz kalanlar, mücadeleden kaçanlar ve kendi ihanetlerini örtbas etmek isteyenler genellikle ve her fırsatta "Filistinliler ülkelerini satıp kaçtı" ya da "Filistinliler bizi sevmiyor" gibi palavralarını gerekçe göstermişlerdir.

Sanki kendileri Filistin için bir şey yapmışlar gibi!

Oysa Filistin, yani Kudüs yalnızca Müslüman ve Hıristiyanların değil vicdanı olan herkesin davasıdır. Bu dava kuru bir toprak meselesi değildir ve sadece Filistinlilerin omuzlarında taşımaları gereken bir dava değildir. Yahudi yönetimin ya da Ulusal Yahudi Fonu'nun 1947 yılına kadar istimlâk ettiği Filistin topraklarının yüzde 94'ünü bugün bile çok önemli konumları olan Lübnanlı aileler satmıştır. Bu ailelerin içinde Sersak, Selam, Teyan, Tevini, el-Esead, Kabbani, Beyhem, Sebbağ, Ahdeb ve daha başkalarını sayabiliriz. Mişel Sersak ve Muhammed Beyhem 1500 kadar Filistinlinin yaşadığı Filistin arazisini Yahudilere sattı ve orada yaşayan Filistinliler bölgeden kovuldu.

Sersak ailesi Merc İbn Amir isimli, içerisinde 20 kasabanın bulunduğu araziyi Yahudilere sattı. Burada 2.542 aile yaşıyordu ve bu yaklaşık olarak 26 bin Filistinli demektir. Bu kişiler yüz yıllardır yaşadıkları Merc İbn Amir bölgesinden çıkartıldılar.

Mişel ve Anton Teyan ailesi Havaris Vadisi'ndeki arazilerinde kendi payına düşen 24 bin Filistinlinin yaşadığı 3.082 dönümlük araziyi Yahudilere sattı. Anton Teyan 5.350 dönümlük araziyi Ulusal Yahudi Fonu'na ipotek etti ve daha sonra Mişel Teyan'ın hissesi ile birlikte onlara sattı.

Sersak ve Teyan aileleri sahil arazileri dahil toplamda 700 bin dönüm araziyi Yahudilere sattı. Bu ise toplamda tüm Filistinlilerin sattığı ya da satmak zorunda kaldığı arazinin üç katı kadardır.

Buna ek olarak, Selam ailesi fertleri Osmanlı Devleti'nden sadece işletme hakkını aldıkları toprakları dahi sattılar. Bu olay 15 bin Filistinliyi evlerinden etti. Kabbani ailesi 4 bin dönümlük "Kabbani Vadisi" olarak bilinen araziyi sattı.

1937 yılında Hayreddin el-Ahdab, Safiyydin Kudura, Jozef Hadiç, Mişel Sarici ve Murad Dana (Yahudi) bir emlak şirketi kurdu. Bu şirket Sur ve Sayda kazasındaki bölgede 100 bin dönüm arazi satın aldı ve daha sonra bu arazileri Yahudi şirketlerine sattı. Bu şirketin birçok ortağı ve yöneticisi daha sonra Filistinliler tarafından öldürüldü.

Özetle Yahudiler Filistin halkına yönelik kanlı terör saldırılarına ve yukarda özetlediğimiz hileli alımlarına rağmen 29 Kasım 1947'de BM taksim kararı çıktığında Filistin toprağının ancak yüzde altısına sahip olabilmişlerdi. Ancak bu gerçeğe rağmen BM Filistin topraklarının yüzde 57'sini Yahudilere vermişti. Dünya tarihinde benzeri olmayan bir şekilde BM ABD'nin oyunuyla Filistin halkının toprağını gerçek sahiplerinden alarak dünyanın dört bir yanından taşınan ve bu toprakla hiçbir ilgisi olmayan, farklı etnik kökenli Yahudilere vermişti.

Sözün kısası Filistinliler topraklarını satmadılar. Onların topraklarının büyük bölümünü 1918-1947 döneminde mülk sahibi bazı Lübnanlı ve Suriyeli aileler satmıştır. Bu insanlar binlerce Filistinlinin evlerinden edilmesinin ve uzun soluklu emperyalist politikaların hayata geçirilmesinin nedenleridir.

Elbette para karşılığı Yahudi göçmenlere oturma izni veren, sahte evrakla arazi satan ve onlara yardım eden Osmanlı memurlarını ve 400 yıl süren Osmanlı döneminde Yahudilerin Osmanlı sarayı ile ilişkilerini kullanarak satın aldıkları toprağı unutmamak gerekir.

Özetle bugün dünyada Filistinlilerin sayısı 12 milyonu bulmuştur. Bu nüfusun 4,9 milyonu işgal altındaki Batı Şeria, Gazze ve Doğu Kudüs'te; 1,6 milyon Filistinli de İsrail sınırları içinde yaşıyor. 5,5 milyonu Arap ülkelerinde ve bir milyonu dünyanın diğer ülkelerinde olmak üzere 6,5 milyon Filistinli kendi topraklarının dışında yaşamak zorunda bırakılmıştır.

Yani Filistin halkının yarısı ya silah zoruyla ya da emperyalist ülkelerin kirli oyunlarıyla ülkelerinden çıkarılmışlardır. Yukarda özetlemeye çalıştığımız yol ve yöntemlerin dışında Yahudiler Filistinlilerin toprağını ele geçirmek için teröre başvurmuştu. Osmanlı'nın bölgeden çekilmesinden sonra kurulan Siyonist terör örgütleri evlerini, köylerini ve arazilerini bırakıp kaçmaya zorlamak için Filistinlilere inanılmaz katliamlar yaptı ve bu katliam haberlerini her yere yayarak başka yerdeki Filistinlileri de kaçmaya zorladılar.

Bu katliamların en kanlı olanları arasında Deyr Yasin katliamıdır.

Deyr Yasin köyüne saldıran Haganah ve Irgun teröristleri evleri basarak köyde bulunan 400 kadar kadın, çocuk ve erkekleri öldürdüler.

Suriye ve Irak'ta on binlerce insanı öldüren IŞİD ve Nusra, Siyonistlerden çok şey öğrenmişti.

32- Osmanlıyı arkadan kim vurdu?

"Filistinliler ülkelerini satıp kaçtı" palavrasının bir başka versiyonu da "Araplar Türkleri arkadan vurdu" hikâyesidir. Siyonist propagandanın ürünü iki palavra birbirine çok bağlı olduğu için bu konuyu da anlatalım.

Arap coğrafyası 402 yıl Osmanlı yönetiminde kaldı ve küçük çaplı yerel ayaklanmaların dışında bütün bu süre içinde ciddi sorunlar yaşanmamasına karşın Anadolu'da Osmanlı'nın gerileme, çöküş ve dağılma süreçlerinde çok daha büyük ayaklanma ve katliamlar meydana gelmişti.

Osmanlı hanedanı içinde yaşananlar ise başka bir hikâyedir.

Babalar oğullarını, oğullar baba ve kardeşlerini boğazlattırdı. Sonra da Sultanlar 368 yılda 44 sadrazam, yüzlerce vezir ve üç şeyhülislamın kellesini vurdurdu. Ama hiç kimse "Türkler Türkleri arkadan vurdu" demedi ve yazmadı.

Ayrıca hiçbir Arap toprağında, İstanbul'da yönetimin hızla Türkleştiği 1908 sonrasında bile Osmanlı'ya karşı bir tek eylemde bulunulmadı. Yani söylendiği gibi 1916'da "Araplar Osmanlıyı arkadan vurmadan" önce, Türkler, 27 Nisan 1909 İttihat Terakki darbesiyle Osmanlı'yı devirmişti. Osmanlı Padişahı II. Abdülhamit'i deviren kurul içinde Arap bulunmazken Ermeni, Arnavut ve Yahudi mebuslar yer almış ve görevden alma kararını Sultana Yahudi Emanuel Karasu okumuştu.

Buna karşılık özellikle Selanik'e sürgün edilen Abdülhamit "Bana en çok dokunan, bu mason Yahudi'nin görevden alma kararını tebliğ edişi olmuştur" demişti.

Peki, siz hiç "Yahudiler Türkleri ya da Osmanlı'yı arkadan vurdu" diyeni duydunuz mu? Yoksa Sultan Abdülhamit Türk değil miydi!

Üstelik önceki bölümlerde mason ve Siyonist Yahudilerin Jön Türkler ve İttihat Terakki içindeki etkisini anlatmıştım. Bu İttihat Terakki 27 Nisan 1909 darbesinden sonra giderek "Türkleştiği" için ilk önce Ermeniler, sonra da Balkanlar ayaklanmaya başlamış ve Osmanlı önce Balkan sonra da Birinci Dünya Savaşı'na sürüklenmişti.

Çok tartışılan bir konu olarak 1914'te Osmanlı Devleti'ni Birinci Dünya Savaşı'na sokan ya da bazılarına göre girmek zorunda kalan İttihatçılar savaş öncesinde önce Libya sonra da Balkanları kaybettikten sonra, Nisan 1915 Ermeni Tehcir Kararı ile ülkeyi felakete sürüklemişlerdi. Ama hiç kimse "İttihatçılar Libya'yı İtalya'ya sattı" ya da "İttihatçılar Ermenileri sürdü" demedi.

Yani "Araplar arkadan vurmadan" önce kendilerine göre haklı gerekçelerle İttihatçılar kasıtsız da olsa devleti içerden, dışardan ve toptan darmadağın etmişlerdi.

Peki, o süreçte bu ülkeye, Osmanlı Devleti'ne, hilafete ve İslam'a kim sahip çıktı?

Büyük ölçüde Araplar.

Nasıl mı?

22 Kasım 1914 tarihli Sultan Reşad'ın seferberlik ve cihat çağrısından sonra Arap coğrafyasının her yerinden Osmanlı ordusuna katılımlar oldu. Osmanlı Devleti savaşa katıldığında orduda asker sayısı 210 bin civarındaydı. Dört yıl süren bu savaşta Çanakkale ve Sarıkamış cepheleri dahil birçok cephede savaşan Osmanlı'nın savaş sonunda istihdam ettiği asker sayısının 2,4 milyona çıktığı tarihçiler tarafından yazılır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulduğu 1923'te nüfusun yaklaşık 10 milyon olduğu hesaplandığında, 1914-1918 döneminde bu sayı 7 milyon olmalı. Nüfusu 7 milyon olan Anadolu'dan 2,4 milyon asker çıkmayacağına göre bu insanlar nereden geldi?

Rakam abartılı olabilir; ama bu sorunun yanıtını eski Dışişleri Bakanı İsmail Cem vermişti. 3 Eylül 2004'te CNN Türk

televizyonunda Taha Akyol'un "Eğrisi Doğrusu" programına çıkan rahmetli Cem bakın ne diyordu: "... Tarihte birçok kasıtlı yanılgılar vardır. Bunlardan biri 'Araplar Türkleri arkadan vurdu' yanılgısıdır. İngiliz arşivlerinde yaptığım incelemelerde, Birinci Dünya Savaşı yıllarında Osmanlı ordusu mevcudunun yüzde 60'ını gönüllü Araplar oluşturuyordu..."

Taha Akyol "Ama Şerif Hüseyin Osmanlı'ya ihanet etti" diyerek kafasındaki algıyı savunmaya kalkışınca, İsmail Cem o bildik kibar üslubuyla gerçekleri anlatmayı sürdürdü: "402 yıl süren Osmanlı yönetimine karşı İttihatçıların ayaklanma ve dağıtma girişiminden sonra Arapların da kendi bağımsızlıklarını isteme hakkının var olduğunu bir yana bıraksak ve İngilizlerin Siyonist Yahudilerle birlikte Arapları ayaklandırma çabalarına rağmen, Arap halkları toplu olarak Osmanlı'ya ayaklanmamıştır."

Peki, kim vurdu Osmanlı'yı arkadan?

Önce Yahudilere bakalım. Önceki bölümlerde çok azını anlattığım Siyonistlerin Filistin'i ele geçirme, bu da olmayınca Osmanlı'yı çökertme çabalarının dışında, Yahudiler direkt Osmanlı'ya karşı nasıl savaşmışlardır?

İsrail Enformasyon Merkezi'nin Türkçe basıp 1997'de Türkiye'de dağıttığı *İsrail'in Gerçekleri* kitabının 23. sayfasında bakın ne yazıyor: "1917'nin aralık ayında İngiliz kuvvetleri General Allenby'nin yönetiminde Kudüs'e girmiş ve 400 yıllık zalim Osmanlı egemenliğine son vermiştir. Binlerce Musevi gönüllüden oluşan üç taburu içeren alay, İngiliz ordusunun bir parçası olarak görev almıştır."

Demek ki Osmanlı ordusunu Filistin'de arkadan vuran Araplar değil Yahudi gönüllüleriymiş!

Şimdi gelelim Arapların şu "arkadan vurma" hikâyesine...

Daha ortada hiçbir şey yokken başta Lawrence, Bell ve Cox gibi ajanlarını bölgeye gönderen İngiltere çok erken dönemlerde Arap aşiretleri Osmanlı'ya karşı ayaklandırmak için yoğun çaba harcadı. Bu çerçevede özellikle Hicaz ve Körfez bölgesinde yoğunlaşan İngiliz ajanlar, 1804'te kendi yarattıkları Vahhabi mezhebiyle desteklenen Suudi aşiretini

Osmanlı'ya karşı ayaklandırdılar. 40 yıl kadar süren ve bir ara Mısır Valisi Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın oğlu İbrahim Paşa tarafından bastırılan bu ayaklanma, Suudi aşiret lideri Abdullah bin Suud'un 1818'de yakalanarak 1820'de İstanbul'a getirilmesi ve II. Mahmud tarafından kafasının uçurulmasıyla (bazıları idam edildi der) kısa bir süre için bastırıldı. Ancak ayaklanma İngilizlerin desteğiyle kısa süre sonra yeniden başladı. Osmanlı'nın Birinci Dünya Savaşı'na girdiği 1914'te el-Suud aşireti bugünün başkenti Riyad ve çevresini ele geçirmişti. El-Reşid aşiretiyle işbirliği yaparak el-Suud aşiretine karşı savaşan Osmanlı, Haziran 1916'da bu kez başka bir "el" ile uğraşmak zorunda kalmıştı:

El-Haşim.

Peygamber soyundan geldiği için Mekke'yi yöneten ve o sıralar Osmanlı Ayan Meclisi üyesi olan Şerif Hüseyin, Lawrence'ın kışkırtmasıyla 9 Haziran 1916'da Mekke'de Arap aşiretlere ayaklanma çağrısında bulundu.

Yayınladığı bildiride "Osmanlıya olan sevgi ve bağlılığına" vurgu yapan Şerif Hüseyin "İttihat Terakki'nin darbesine ve İttihatçıların Osmanlı'yı savaşa sürükleme heveslerine" dikkat çekiyor ve "ayaklanmanın İttihatçı yönetime karşı olduğunu" söylüyordu. Nitekim savaş bittiğinde Şerif Hüseyin yine İngilizler tarafından oyuna getirildiğini itiraf etmekten geri kalmıyordu.

Ama olan olmuştu bir kez çünkü algılar Siyonistler ve onların işbirlikçileri tarafından yerleştirilmişti.

Üstelik Şerif Hüseyin'in bu pişmanlığı işe yaramamıştı; çünkü Osmanlı yenilmiş, Vahdettin teslim olarak İngiliz gemisiyle İstanbul'u terk etmişti. Mustafa Kemal ise dağılan ve yıkılan Osmanlı'nın yerine Türkiye Cumhuriyeti'ni kurmuştu.

Ama öncesinde Suudi Kral Abdülaziz bölgenin haritalarını çizen Sykes ve Picot ile bir araya gelmiş, İngiliz ajanlar Lawrence, Bell ve Cox ile sık sık buluşmuş, Cox'a yolladığı mesajda "Filistin'in zavallı Yahudilere ya da İngiltere'nin uygun gördüğü kimselere verilmesine karşı olmadığını" söylemiş ve bütün Hicaz bölgesini ele geçirmenin hesabını yapmıştı.

Çok kurnaz olan İngilizler, bölgenin diğer aşiretleri olan el-Sani (Katar), el-Sabah (Kuveyt), el-Halife (Bahreyn), el-Said (Umman) ve el-Nahyan (BAE) aşiretlerini Osmanlı'ya karşı ayaklandırırken, el-Haşim aşiretini alıp kuzeye götürdü ama Hicaz'ı da bütün olarak Suudi aşiretine bıraktı. Onlar da buralara kendi aşiretlerinin adını vererek 1932 yılında Suudi Arabistan Krallığı'nı ilan ettiler. El-Haşim aşireti için Ürdün diye bir ülke kuran İngilizler, Şerif Hüseyin'in oğulları için Suriye ve Irak diye iki ülke yarattılar ancak 1920'de Suriye Fransızlara kalınca, Ürdün ve Irak el-Haşim aşiretine kaldı.

Hikâye özetle böyle ancak Kurtuluş Savaşı sırasında ve Cumhuriyet kurulduktan sonra Atatürk Fransa ve İngiltere'nin işgaline uğrayan bu ülke halklarının mücadelesine yardım etmeye çalışmış ve daha sonra bağımsız olan ve "el"ler tarafından yönetilen ülkelerle ilişki kurmaya çalışmıştır.

7 Nisan 1937'de Mısır ile bir Dostluk Anlaşması imzalayan Atatürk 8 Temmuz 1937'de Türkiye, İran, Irak ve Afganistan'ın katılımıyla Sadabad Paktı'nın kurulmasını sağladı. O sıra Irak'ın kralı Şerif Hüseyin'in oğlu Faysal idi. Nitekim bu anlaşmadan yaklaşık bir ay önce (3 Haziran) Ürdün Kralı ve Faysal'ın kardeşi Abdullah Ankara'ya gelerek Atatürk'le önemli görüşmelerde bulunmuştu.

Sonraki yıllarda Türkiye, özellikle Menderes döneminde Suudi Arabistan, Ürdün ve Irak krallarıyla stratejik ittifak geliştirmiştir.

Türk halkının kurtulmak için savaştığı emperyalist ülkeler daha sonra hepsi NATO içinde Türkiye'nin müttefiki olmuş ama yine Türkiye'ye düşmanlık etmeyi sürdürmüşlerdir.

"Arap Baharı" sürecinde Türkiye tüm bu "el"lerle birlikte BOP'un gerçekleşmesi için yoğun bir çaba harcamıştır.

Özellikle Suriye'de!

Hiç kimse "Araplar Türkleri arkadan vurdu" lafını hatırlamadı. Hiç kimse ve özellikle Osmanlı mirasçısı AKP "Türkleri arkadan vuranlar aslında bu kral, emir ve şeyhlerdir" demedi. Üstelik bu "el"ler bir kez daha Türkiye'yi arkadan vurmaya kalkışmışken. Kaşıkçı cinayetinde olduğu gibi...

Daha öncesinde Katar'a destek veriyor diye el-Suud, el-Halife ve el-Nahyan Türkiye'ye düşman kesilmiş ve el-Haşim onlara arka çıkmıştı. Suud ayaklanmasını bastıran Mehmet Ali Paşa'nın ülkesi Mısır ise bu kez Osmanlı mirasçısı Türkiye'den yana değil Suudilerden yana tavır almıştı.

FETÖ'nün 15 Temmuz darbe girişimi başta olmak üzere, Türkiye içinde kimin kimi arkadan vurduğu ya da vurmaya çalıştığı ortadadır. Ama "Türk'ün Türk'ten başka dostu yok" iddiasında olanlar çıkıp da "Türkler Türkleri arkadan vurdu" demiyor.

Arap halklarının yaşanan tüm pisliklerde hiçbir suçu, payı ve rolü yoktu ve olamazdı. Dünyanın neresinde olursa olsun iktidarların ya da egemen güçlerin "gaflet, dalalet ve hıyanetleri" asla halklara mal edilemez ve edilmemelidir.

İşte size iki ilginç örnek:

Osmanlı'nın dağılmasından sonra Osmanlı ordusunda görevli Suriyeli General Yusuf Azma danışmanlığını yaptığı Enver Paşa'dan izin alarak ülkesine dönmüş, kısa bir süre içinde milli ordu kurmaya çalışmış ve 1920'de işgalci Fransızlara karşı savaşırken şehit olmuştu. Bursalı eşi kızını alarak ülkesine dönmüştü.

Suriye kurtuluş savaşının ikinci önderi İbrahim Henanu ise Erzurum Kaymakamı olduğu sırada görevini bırakmış ve ülkesi Halep'e dönmüştü. Kürt kökenli Henanu uzun süre Fransız işgal gücüne karşı savaştıktan sonra 1935'te öldürülmüştü.

Azma ve Henanu gibi Osmanlı ordusunda ya da devlet kurumlarında görev alan binlerce Suriyeli ve Arap vardı. Suriye'de ise daha sonra cumhurbaşkanı, başbakan, genelkurmay başkanı, bakan ya da üst düzey yönetici olan birçok kişi Türk kökenliydi. Kimse de "bunlar Osmanlı ya da Türk'tür" demedi.

Ayrıca Arap coğrafyasında bugün bile Osmanlı hayranlığı sürmektedir. Bu hayranlık büyük ölçüde bölgenin ilk Kurtuluş Savaşı sonrasında kurulan Türkiye Cumhuriyeti'ne yöneliktir.

Cumhuriyet sonrasında coğrafyanın her köşesinde Atatürk konuşulur olmuş ve onun düşünceleri Arap aydınlarını çok etkilemiştir.

Elbette Osmanlı'yı sahiplenen AKP ve Erdoğan'a hayran olan da var ama onlar daha çok İslamcı çevrelerdir.

Arap Baharı'nın bir amacı da Türkiye içinde olduğu gibi tüm coğrafyada Atatürk düşüncelerini toptan ortadan kaldırmaktı. Onun için Arap Baharı yalnızca Cumhuriyet'le yönetilen ülkelerde yaşanmıştır:

Mısır, Tunus, Libya, Yemen, Suriye, Irak ve Cezayir.

Çağ dışı, ilkel ve bağnaz sultan, kral, emir ve şeyhlerin iş başında olduğu Arap ülkelerinde hiç bir şey olmadı.

Bir tek Bahreyn'de halk ayaklandı ama batı destekli Suudi Arabistan ordusunu gönderip ayaklanmayı bastırdı.

33- Siyonizm denilen bela

Siyonizm kelimesinin ilk kullanılışı, çok eski tarihlere dayanır. Siyonizm "Siyon" kelimesinden gelmektedir. "Siyon", Kudüs'te bir tepenin adıdır. Hz. Süleyman zamanında inşa ettirildiği söylenen tapınak bu tepenin üzerindeydi. Yahudiler Kudüs'ten sürüldükten ve tapınağın yıkılmasından sonra tekrar Kudüs'e dönmenin ve tapınağı yeniden inşa etmenin yollarını aramaya başladılar ve bu hedeflerini de "Siyonizm" olarak adlandırdılar.

Siyonistlere göre "Siyonizm; Yahudilerin bir halk olarak kendi kaderini kendi tayin etme arayışıdır."

Siyonizm fikri, Yahudi ve Hıristiyan düşüncesinin bir parçası olarak yüzyıllar boyunca var olmuştur. Yahudi inancına göre Tevrat'ta Tanrı, İbrahim'e "Bu ülkeyi, Mısır Nehri'nden (Nil) Fırat Nehri'ne kadar sana veriyorum" demiş. Yahudiler, "Vaat Edilmiş Toprak"ta hakları olduğunu bu söze dayandırırlar. Herzl, Ağustos 1897'deki ilk Siyonist Kongresi'nde "Bazel'de Yahudi devletinin temellerini attım" demişti. Politik bir hareket olarak Siyonizm, 20. yüzyılda ortaya çıkmıştır. Politik Siyonizm'in ortaya çıkmasında 1882'de Rusya'da baş

gösteren Yahudi katliamı ve Fransa'daki Dreyfus Olayı etkili olmuştur. Bu iki olay da 19. yüzyılda Yahudi sorununun ön plana çıktığını göstermektedir.

Avrupa'da kapitalist birikim ve tekelleşme karşısında orta sınıf Yahudiler küçük burjuva rekabetinden şikâyetçi olmaya başlamışlardı. Bu yüzden Yahudiler Rusya ve Batı Avrupa'da istenmiyordu. Yahudi ayrımcılığının ya da düşmanlığının kıvılcımını ateşleyen olay 1881'de Rus Çarı II. Aleksander'in öldürülmesi ve bu suikastta Yahudilerin rolünün varlığı dedikodusu oldu. Rusça katliam anlamında olan ilk Pogrom Odessa'da Yahudilere karşı başlatıldı. Bu olay Yahudilerin Rusya'dan ve Polonya'daki yerleşim yerlerinden göçüne neden oldu. Mültecilerin çok az bir bölümü de Filistin'e göç etti. 1882 yılında bu göçmenler Yafa yakınlarında "Rishon-le Zion" diye isimlendirilen bir koloni oluşturdular. Aynı yıl Rusya'da "Chibbath Zion" (Siyon Sevgisi) olarak bilinen bir hareket ortaya çıktı. Bu hareketin taraftarları "Choveye Zion" (Siyon'u Sevenler) adında bir dernek kurdular ve Filistin'e yerleşmek ve İbraniceyi diriltmek fikrini ortaya attılar. Böylece politik Siyonizm'in ilk tohumları atılmış oldu. Siyon'u Sevenler Derneği 1890'da Osmanlı yönetiminde Filistin ve Suriye'deki Yahudi Ziraatçı ve Esnafı Destekleme Derneği adıyla resmen tanınmayı başardı. Siyon Sevgisi'ni kuranlar, Filistin'de olmasa da bir "ulusal Yahudi vatanı" fikrini geliştiren ilk kişi olarak Leon Pinskeña liderliği altına girdi. Oluşum safhasında olan bu politik Siyonizm'e gerek Yahudi çevrelerinden gerekse dışarıdan tepkiler geldi. Bir Yahudi yazar olan Achad Ha'am "Kültürel Siyonizm olarak tanınmaya başlayan manevi dirilişi" savunarak politik Siyonizm'e karşı çıkmıştır. 1888'de Osmanlı Sarayı, Yahudilerin Osmanlı topraklarına toplu göçünü yasaklayan mevzuatı getirdi. Bu durum geçici olarak politik Siyonizm'in gerilemesine yol açtı. Siyonizm, Arz-ı Mev'ûd ideali ile özdeştir. O da Tanrı tarafından kendilerine verildiği kabul edilen yerlere, "Siyon" olarak adlandırıldıkları Kudüs'e dönme, o bölgeyi ele geçirip Süleyman Mâbedi'ni yeniden inşa etme ülküsü olarak özetlenebilmektedir. Yahudilere göre

bunun gerçekleşmesi, Tanrı'nın emridir ve kendi haklarıdır. Bundan dolayı o yerler, İsrailoğullarına verilmelidir. Onlar, gasp edilen yerleri almak için her yolu meşru görmektedirler. Siyonizm için "Yahudilik ne dinsel bir topluluk, ne de çeşitli ülkelerdeki etnik azınlıkların gerçek bir birliğidir; kendi vatanı olan bir halktır."

Ancak Siyonizm'in ortaya atılmasından sonra bile, Siyonist amaçların hâlâ açık ve herkesçe kabul edilen bir tanımı yoktur. Siyonizm, aslında modern ırkçılığın bir çeşidi olarak kabul edilebilir. Siyonizm düşünün hayata geçirilmesi çabaları son yüzyılda ortaya konmuş ve "Halkı olmayan bir ülkeyi, ülkesi olmayan bir halka devredin" sloganı ile Filistin topraklarında hayat bulmaya çalışmıştır. Oysa Filistin'de Filistin halkı yaşıyordu ve Musa'dan önce bile o toprağın gerçek sahipleri onlardı.

Siyonizm, Yahudileri üstün gören ve diğerlerini insan yerine bile koymayan ırkçı bir harekettir. Öyle ki "Tevrat'ı değiştiren, peygamberlerini öldüren, Hz. Musa Tur Dağı'nda iken buzağına taptıran, Hz. Yakub'u Allah ile güreştirip galip getiren Siyonist düşünce" bu düşünceye inanan Yahudilerin iyi tanınması açısından önemli bir ipucudur.

Yahudi din ve kültürüne ait olmayan ne varsa yok edilmesini hedefleyen Siyonizm'in diğer bir amacı, Mescid-i Aksa'nın yıkılması ve yerine Süleyman Tapınağı'nın kurulması projesidir. Yahudiler Kutsal Mescit'i yakmaya, patlatmaya ve çökertmeye çalışmaktadırlar. Arkeolojik kazılar bahanesi ile mescidin altı oyulmuştur. Şimdi bile Mescid-i Aksa'nın altında Yahudi ibadethanesi vardır. Siyonist saldırganlar sık sık Mescid-i Aksa'ya zorla girerek provokasyon yapmaktadırlar.

Siyonizm, Arz-ı Mevud'a ulaşmak için Nil'den Fırat'a bütün toprakların Yahudilerin eline geçmesi projesini hedeflerken, "Siyonizm ideali"ne ulaşmak için her şeyi mubah görür ve gösterir. Siyonizm'in temel amacı olarak Filistin'de bir Yahudi devleti kurulmalı, tüm dünyadaki Yahudiler bu devletin doğal üyesi sayılmalı, başkenti birleşik Kudüs olmalı, Siyon Dağı'na Hz. Süleyman'ın heykeli dikilmeli, bunun

için tüm dinler saf dışı edilerek Süleyman Mabedi tamamlanmalı, Yahova'nın emri üzerine vaat edilen topraklar İsrail Devleti'nin kontrolüne geçmelidir. 150 milyon insanın yaşadığı bu toprakların dünyada sayıları 15 milyon olan Yahudilerin kontrolüne nasıl geçeceğinin yanıtı yok!

Belki de Yahudiler "Bu coğrafyada ülkeleri yöneten diktatör liderleri kontrol altına alırsak halklar da bizim kölemiz olur" diye düşünüyorlardır. Özetle Yahudi sorununun ortaya çıkmasının temel nedeni olarak Avrupa ülkelerinde yaşayan Yahudilere karşı düşmanca duygu ve tutumlardır. Sorunun Avrupa'da yaşanmasına rağmen, Avrupalılar hatalarının bedelini Filistin halkına ödettirmişlerdir. Üstelik Avrupalı Hıristiyanlar İsa'nın çarmıha gerilmesine Yahudilerin neden olduğuna inanmakta ve Haçlılar bunun için Kudüs'e kadar gitmişlerdir.

Yahudilerin Avrupa ülkelerinde "aşağılanmalarına son vermek" için örgütlenen Siyonistler, kendilerine ait bir devlet kurduktan sonra Filistinlilerin bölgedeki haklarını hiçe saymış, onları kendi topraklarından kovmak için kitle katliamlarına girişmişlerdir. Herzl, hedeflerine ulaşmak için, yoğun çabalar sonucunda Alman İmparatoru II. Wilhelm'den yararlanarak Osmanlı Sultanı II. Abdülhamit ile Yahudi sorunu ve Filistin konularını konuşmak için iki kere İstanbul'a gitmiştir. Herzl, Almanya ve Osmanlı Devleti'nden bir şey ümit edemeyeceğini anladıktan sonra İngiltere nezdinde teşebbüslere geçmiş ve 1902 yılında İngiltere Sömürgeler Bakanı Joseph Chamberlain ile görüşmüştür. Görüşmede Sina Yarımadası'ndaki el-Ariş bölgesinin Yahudi yerleşim yurdu olmasını teklif etmiştir. Çünkü burası Filistin'e bitişik bir yerdi.

Ancak İngiltere bunu kabul etmedi, çünkü gerek Mısır gerekse Osmanlı Devleti'ni karşısına almak istemiyordu. Bunun ardından 1903'te İngiltere, Herzl'i tekrar Londra'ya davet ederek, kendi sömürgelerinden Uganda'nın Yahudi yurdu olmasını teklif etti. Herzl, bunu kabul etmek zorunda kaldı, ancak 1904 yılında Dünya Siyonist Örgütü'nün 7. Kongresi

Uganda'nın Yahudi yurdu olmasını reddetti ve Filistin'den başka toprağın Yahudi yurdu olamayacağı belirtildi.

1904'te Theodor Herzl'in ölümüyle Dünya Siyonist Örgütü'nün başına Rus Yahudi'si Haim Weizmann geçti. Weizmann Siyonizm'in Yahudi olmayanlar tarafından tanınmasının arz ettiği önemini fark ederek yabancı ülke ve halklara gidip, "hedefimize ulaşmak için yardımınıza ihtiyacımız var denilmeli" görüşündeydi.

Birinci Dünya Savaşı'nın arifesinde dünyanın en güçlü ve etkili devleti olan İngiltere Siyonizm'in müttefikiydi ve bunda Haim Weizmann'ın büyük bir payı vardı. Weizmann'ın İngiltere'de önemli bir karizması vardı. Bir kimyacıydı ve patlayıcı maddelerin üretiminde kullanılan sentetik asetonu bulması, kendisini İngiliz hükümet çevrelerinde birinci plana çıkarmıştı. Bunun sayesinde, asimilasyoncu olan İngiltere Yahudilerinin birçoğunun karşı olmalarına rağmen, Weizmann İngiltere'ye devlet kurma fikrini kabul ettirdi. İngiltere Dışişleri Bakanı Arthur James Balfour, bu konuda ABD Başkanı Wilson'un da onayını alınca, 2 Kasım 1917'de İngiltere Siyonist Dernekleri Federasyonu Başkanı Lord Rothschild'a tarihe "Balfour Deklarasyonu" olarak geçecek olan mektubu gönderdi. Balfour Deklarasyonu, Siyonizm tarihinde bir dönüm noktası olmuştur. Deklarasyon, Weizmann ve Siyonist liderlerinin yaptıkları yüzlerce yazışma ve görüşme sonucunda gerçekleştirilmiştir. Siyonistler, Filistin'de bir "ulusal vatan" kurmak için Yahudilerin meşru bir hakka sahip olması konusunda Yahudi olmayan ulusların desteğini talep eden Herzl'in programındaki maddeyi yerine getirmede başarılı olmuşlardı.

Balfour Deklarasyonu, ABD, Fransa, İtalya ve Japonya devletleri tarafından hemen tanınmıştı.

İkinci Dünya Savaşı öncesinde Filistin'de işlerin karışması ve İngiliz manda yönetiminin Filistinlilerle Yahudiler arasında denge politikası izlemesi sonucu Siyonistlerin faaliyetlerini İngiltere'den ABD'ye doğru kaydırmasına, burada Yahudi lobisinin oluşmasına ve ABD'nin Yahudi yanlısı politika

izlemesine yol açmıştır. ABD'nin politik desteğini kazanmak için bu ülkedeki Yahudi toplumunu organize etmek ve harekete geçirmek gerekiyordu. Fakat Siyonistlerin önünde büyük bir engel vardı. Amerikan Yahudilerin büyük çoğunluğu İngiliz Yahudileri gibi asimilasyoncuydular. İngiliz ve Amerikan Yahudilerinin asimilasyonculuğunun temeli bu ülkelerdeki rejimlerin ve toplumların Doğu Avrupa ülkelerindeki kadar Yahudilere karşı katı bir tutum takınmamalarında yatmaktadır. Amerikan Yahudilerinin en nüfuzlu kısmı, Reformcu Museviliği besleyen Alman göçmen Yahudilerdi. Amerikan Reformcu Museviliğinin kurucusu Rabbi İ.M. Wise, kurduğu örgüt adına "Biz politik Siyonizm'e değişmez bir şekilde karşıyız. Siyon, geçmişin çekici bir deliliğiydi. Fakat bizim geleceğimizin ümidi değildir. Amerika bizim için Siyon'dur" demişti. Yüzyılın başında Amerikan Yahudi toplumunun güçlü liderlerinden New Yorklu Jacob Schiff, Herzl ile ilk defa görüşmesinden sonra "Siyonizm, geleceği olmayan duygusal bir teoridir" demişti. Wise ve Schift gibi Yahudi liderleri ortaçağdan süregelen Saray Yahudi'si geleneğini devam ettirerek kendi imtiyazlı konumlarını ve çıkarlarını korumayı tercih ettiler. 1906'da New York Yahudi cemaatinin önde gelenleri, Saray Yahudi'si prensibini Amerikan Yahudi Komitesi AJC'i kurarak gerçekleştirdiler. Yeni örgüt yüzyılın başındaki Doğu Avrupa'dan gelen büyük Yahudi göçünün politik ve sosyal problemlerini çözmek üzere kurulmuştur. Komite ayrıca zengin, iyi eğitim almış, medeni ve asimile olmuş Yahudilerin Amerika'daki yaşamlarını yönlendirmelerine yardımcı olmuştur. Böylece 20. yüzyılın başında Amerikan Yahudi toplumunun önderleri AJC yüzünden Siyonizm'e karşı muhalefeti oluşturdular.

20. yüzyıl başlarında Doğu Avrupa'dan gelen 2,5 milyon Aşkenazi Yahudi'si Amerika'ya göç edip, bugünkü Amerikan Yahudi toplumunun çekirdeğini oluşturdular ve kendileriyle beraber Amerika'ya Siyonizm ideolojisini de getirdiler. Avrupa'daki kapalı gettolarda büyüyen Aşkenaziler, bulundukları ülkeden ve tüm dünyadan ayrı, Yahudi kimliğinden

koparılmayan bir hayat sürdürüyorlardı. Hissettikleri ayrımcılığın baskısından onları ancak kendi devletlerini kurma hayali (Siyonizm) kurtarabilirdi. Böylece Herzl Siyonizm'inin ABD'deki temeli zengin, aydınlanmış Alman reformcu Yahudilerine değil, fakir ve liberal işçi sınıfını oluşturan Aşkenazilere dayandırıldı. Buna rağmen yüzyılın başlarında Amerikan Siyonistlerinin sayısı oldukça azdı. Birinci Dünya Savaşı'nın bitiminde 2,5 milyon Amerikan Yahudi'sinden ancak 20 bini Siyonizm hareketini destekliyorlardı.

Amerikan Siyonizm'inin canlanması 1912'de Bostonlu hukukçu Louis Dembitz Brandeis'in Siyonist olma kararı almasıyla başlamıştır. Brandeis, gelecekteki ABD Başkanı Woodrow Wilson'un arkadaşıydı ve bu Siyonistler için büyük kazanç anlamına geliyordu. Brandeis yeni doğan Amerikan Siyonist hareketinin başına geçmeyi kabul etmiş ve 1914-1918 yılları arasında, ülke çapında Siyonizm ideolojisini yaymak amacıyla zamanının, enerjisinin ve parasının çoğunu harcamıştı. Brandeis, ABD'deki Yahudi cemaatlerini turlayıp, "Siyonizm'i desteklemenin Amerikan milliyetçiliğine karşı olmadığını, tam tersine, Amerikan milliyetçiliğinin en iyi şeklinin Siyonizm'in desteklenmesi olduğunu" anlatmaya çalışmıştı: "Filistin'de ne kendisinin ne de torunlarının yaşamayacağını bilerek oradaki Yahudi yerleşimcilere yardım eden her Amerikalı daha iyi bir insan ve daha iyi bir Amerikalı olacaktır... Amerikalılık ve Yahudilik bağlılıkları arasında hiçbir uyuşmazlık yoktur. Bizim dinimizin ve tecrübemizin ürünü olan Yahudi ruhu çok modern ve Amerikancıdır... Her Amerikalı Yahudi'nin Siyonizm'i seçmesi onun Amerika'nın ideallerine bağlılığını gösterir..."

Brandeis, yeni kurulmuş Amerika'nın Siyonist Örgütü'nün (ZOA) başına geçince, Herzl'in hareketi beklenmedik bir şekilde Beyaz Saray'da bir dost edindi. Wilson, 1916'da Brandeis'i Yüksek Mahkeme'ye atadığında, arkadaşının yeni tutkusunu hoş karşılamıştır. Siyonizm'in desteği Wilson için siyasetten ve siyasi teoriden daha önemli bir nesneyi de kapsıyordu. Bir reformcu Protestan rahibinin oğlu ve İncil'in günlük

okuyucusu olan Başkan, Yahudilerin vaadinden duygusal olarak etkilenmiştir. Çünkü Amerikan Protestanlığında Siyon hayaline karşı sempatinin derin bir geleneği vardı. Wilson, bir gün "Papazın oğlu olarak, sanırım benim kutsal toprakların bu insanlar için yeniden yapılandırılmasına hazır olmam gerekir" diyerek bu eğilimini dile getirmişti. Böylece Balfour Deklarasyonu için Wilson'un desteği sağlanmış oldu. Deklarasyondan sonra, Avrupalı Siyonist liderler ve Amerikan Siyonizm vizyonu arasında belirgin bir açıklık ortaya çıkmıştır. Zaten Siyonizm hayali her Siyonist lidere göre değişiyordu. Örneğin Herzl, Yahudi devletini Viyana'nın ideal versiyonu olarak görmüştü. Weizmann ise onu İngiliz parlamenter sisteminin Yahudi versiyonu olarak düşünmüştü. Brandeis ise Siyon'u Ortadoğu'da kurulmuş ütopik bir yeni İngiltere şehri olarak hayal ediyordu.

Avrupalı Siyonistler "Aliyah" adı verilen bütün dünya Yahudilerinin Filistin'e göçünü Siyonizm'in nihai amacı olarak görüyorlardı. Ancak Amerikan Yahudileri İsrail'in kuruluşundan önce ve sonra Filistin'e göçü büyük sayılarla gerçekleştirmediler. Brandeis, Amerikalı bir Yahudi olarak, Amerikalı Yahudilerin hiçbir zaman Filistin'e topluca göç gerçekleştirmeyeceklerini biliyordu. Ona göre Siyonizm'in Amerikan vizyonu, "Aliyah" ve "Siyon" çerçevesinde değil, Yahudi devletinin kurulması ve ayakta kalması için gereken her tür yardımın ve desteğin Amerikan Yahudileri tarafından sağlanması şeklindedir. Weizmann ve diğerleri Brandeis'in görüş açısına "Siyon'suz Siyonizm" demişlerdi. Önde gelen Amerikan Yahudileri buna razı olmuş gibi görünüyorlardı. 1921'de Amerikan Siyonistleri Weizmann'ın etrafında Brandeis'in Amerikan Siyonist Hareketi önderliğinden istifa etmesini onayladılar. Böylece İkinci Dünya Savaşı arifesinde Amerikan Yahudilerinin çoğu, AJC başta olmak üzere Siyonist hareketi desteklemiyorlardı.

İkinci Dünya Savaşı başladığında Siyonist hareketin önderleri için Yahudi devletinin kurulma amacı aynı olsa da bu amaca giden yol farklı gözükmüştür. Weizmann İngilizlerin

ve Arapların Yahudi devletinin kuruluşunu destekleyeceklerini düşünüyordu. Muhalifleri ise çatışmanın kaçınılmaz olduğunu önceden görmüşlerdir.

Dünya Siyonist Örgütü'nün başkanlık koltuğundan Weizmann'ı devirmeye çalışmış olan Vladimir Jabotinsky, 1935'te kendi Yeni Siyonist Örgütü'nü (NZO) kurmuştur. Jabotinsky Filistin için er ya da geç çatışmanın çıkacağını düşünüyor ve bu çatışmada Yahudilerin galip geleceklerine inanıyordu. Jabotinsky'ye göre "Arapların göç edebilecekleri birçok Arap ülkesi vardı ama Yahudilerin yoktu." Jabotinsky'nin kurduğu NZO'nun amaçları arasında İsrail ve topraklarının kurtarılması, onun bağımsızlığının ve dilinin diriltilmesi vardı. Jabotinsky'nin muhalifleri onu "gerici" ve "burjuva" olmakla suçluyorlardı; düşmanlarının başında "sosyalist" David Ben Gurion geliyordu.

Aynı Ben Gurion sonraki yıllarda Filistin halkına yönelik katliamların başında bulunacaktı. 1906'da Rusya'dan Filistin'e göç eden Ben Gurion Filistin'deki Siyonist işçi hareketinin kurulmasını sağlamış ve İşçi Partisi'ni (Mapai) kurmuştu. Weizmann Dünya Siyonist Örgütü'nün başındayken, Ben Gurion onun yönetiminde yer almış ve Dünya Yahudileri Fonlarına dayanarak, Filistin'de Yahudi devletinin kurulmasından sorumlu Yahudi Ajansı'nın başkanı olmuştu. Böyle bir güç Ben Gurion'u Filistin'de Siyonizm'in tartışılmaz lideri yapmış ve kurulmamış Yahudi devletinin "kurulmasında" etkili olmaya en yakın kişi olacağına şüphe bırakmamıştır. Ben Gurion sonunda İsrail ordusunun çekirdeğini oluşturacak "Haganah" adlı terör örgütünün başına geçecekti. Başlangıçta Araplara karşı daha barışçıl bir yol izleyen Haganah'a karşın, Jabotinsky ve takipçileri tarafından kurulan Irgun Zvai Leumi terör eylemlerini gerçekleştiriyordu.

Özetle 1930'lar boyunca Amerikan Yahudilerinin sessizliği daha çok antisemitizm korkusu ve yalnızcılık politikasına bağlıydı. Amerikan Yahudilerinin çoğu, daha doğrusu önde gelen zengin Alman Yahudileri Siyonizm'e başta pek sıcak bakmamışlardır. Brandeis'in ZOA başkanlığından

ayrılmasından sonra, Amerikan Siyonizm'i önemli bir kayba uğramıştır. Bununla beraber 1930'larda ABD'de antisemitizmin yükselişi yaşanmıştır. 1933'ten beri Nazi Almanya'sında tehlikede olan Yahudiler topluca başka ülkelere sığınmaya çalışmışlardı. Fakat ABD toplu göçü önlemek amacıyla Avrupalı göçmenlere vize kotası uygulamıştır. Buna bağlı olarak, 1932-35 yılları arasında sadece bütün dinlere mensup 14.202 Alman ABD'ye giriş yapmıştır. Aynı zamanda 145 bin Yahudi Almanya'dan Filistin'e göç etmiştir. Aralık 1941'de ABD'nin savaşa katılmasından önce, sığınmacı politikası çok az eleştiriye maruz kalmıştır. Bu dönemde "Büyük Ekonomik Kriz"in önemli etkisi vardı. Ülkede 12 milyon insan işsizken hükümetin böyle bir politika izlemesi doğal karşılanmıştır. Amerikan Yahudi toplumu en azından toplum önünde sessizdi. Özel olarak, Yahudiler mülteci sorunu konusunda bir şey yapılması için Dışişleri Bakanlığı'na ve Beyaz Saray'a dilekçeler, mektuplar, delegasyonlar göndermişlerdir. Dindar ifadeler içeren sakinleştirici cevaplar almışlardı, ancak baskı ve katliamlara maruz kalan Avrupa Yahudileri için hiçbir şey yapılmıyordu.

Öte yandan Amerikan Yahudileri Avrupa'dan olası büyük göçün antisemitizmin yükselişini doğurabileceğinden korkmuşlardı. Bununla birlikte, ABD mültecilere kapı açmayınca Yahudilerin göç edebilecekleri bir tek yer kalıyordu; o da Filistin'di. Böylece Siyonistler tarafından yaratılan bu "olumsuz" koşul ve süreçler daha çok Siyonistlerin ve yandaşı Yahudilerin lehine dönmesiyle sonuçlanmıştır.

Böylece Amerika'nın Yahudi toplumu ABD'nin Aralık 1941'de İkinci Dünya Savaşı'na katılmasıyla ciddi bir şekilde hareketlendi ve örgütlendi. Bunun da temel nedeni Avrupa'da Nazi Almanya'sı tarafından Yahudilere yönelik işlenen katliamlar ve Dünya Siyonist Hareketi'nin merkezinin Amerika'ya kaymasıydı. Avrupa'da yaşanan felaketin haber ve sonuçları ABD'ye ulaşınca, çoğu Yahudi, binlerce insan Siyonizm'i desteklemeye başlamıştır. Amerikan Yahudi toplumunun önde gelenleriyle Dünya Siyonist Hareketinin liderleri uygun bir yerde toplanmak ve savaşın bitmesiyle birlikte

İsrail'in kuruluşu için ortak çaba harcamayı kararlaştırdılar. Olağanüstü Durum Komitesi, toplantıyı desteklemeye zaten istekliydi ve bundan dolayı Amerikalı, Avrupalı ve Filistinli Siyonistlerin olağanüstü konferansı için çağrıda bulundu ve konferans Mayıs 1942'de New York'ta gerçekleştirildi. Siyonistler hızlı bir şekilde B'nai B'rith Örgütü'nü yanlarına çekmeyi başardılar. B'nai B'rith 1843'te Alman Yahudileri tarafından kurulmuş, fakat Birinci Dünya Savaşı yıllarında örgütün üyeleri arasına 150 bin Doğu Avrupa Yahudi'si katılmıştı.

İkinci Dünya Savaşı yıllarında örgütün başkanı olan Henry Monsky, Amerikan Yahudilerinin birleşmesini arzuluyordu ve 1942 yılı boyunca Weizmann, Wise ve Dünya Yahudi Kongresi İdari Komitesi'nin başkanı olan Nahum Goldmann ile görüşmüştü. Ocak 1943'te, 32 milli Yahudi örgütünün delegeleri, savaş sonrası Yahudi isteklerinin temsil edilmesinde ve Yahudi Filistin'in kurulmasına yardımda bulunacak Amerikan Yahudi toplumunun oynayacağı rolü kararlaştırmak üzere Pittsburgh'ta toplanmıştır. Sonuç olarak 1,5 milyon Amerikan Yahudi'sini temsil eden ve ülke çapındaki 64 Yahudi örgütünden meydana gelen Amerikan Yahudi Komitesi (AJC) kurulmuştur. Artık Amerikan Yahudi toplumu, yeni doğmuş, örgütlenmiş ve tamamlanmış "Yahudi lobisi"ne sahipti. Böylece Yahudi devletinin kurulmasını destekleyen mitingler ve gösteriler düzenledi. İşçi sendikaları, kilise grupları, çiftçi birlikleri, Rotary kulüpleri gibi Yahudi olmayan, toplam üç bin örgüt de Siyonizm yanlısı bildiriler yayınladılar.

12 Nisan 1945'te Roosevelt'in yerine geçen Harry Truman ise bu boyutta bir baskıyla karşı karşıya kalınca ne yapacağını şaşırdı.

Roosevelt, Siyonist liderlerle görüşmelerde olumlu konuşuyordu ama kendi politikasını izleyerek ve savunma danışmanlarının tavsiyelerine uyarak Filistin'de Yahudi devletinin kurulmasının batının Ortadoğu'daki çıkarları ile uyuşmadığı görüşündeydi.

Truman'ın ise Filistin sorunu ve kendinden önceki başkanların bu sorun hakkındaki uygulamaları konusunda pek

bilgisi yoktu. Bu nedenle Başkan olur olmaz Kongre üyeleri, bakanlar, diplomatlar, Siyonistler ve daha başka ilgili kişiler, Başkanı kendi görüşlerine göre bilgilendirmek için harekete geçtiler. Ancak Dışişleri Bakanlığı Truman'ı uyararak, Yahudilere fazla ileri giden beyanlarda bulunmamasını istedi. Dışişleri Bakanlığı'nın bu uyarısına rağmen Truman, Siyonist davanın içine çekilmeye başlamıştı. Truman liberal olarak, Yahudilere veya başka herhangi bir azınlığa hizmet olarak yapılıyor görünen her şey konusunda ateşli bir taraftardı. Truman'ın Siyonizm taraftarı eğilimlerinin bu liberal temeline eklenen şey, Avrupalı Yahudi mültecilere karşı duyduğu doğal sempati oldu. Truman'ın Siyonizm'e duyduğu sempatinin bir diğer açıklaması da Wilson Prensipleri ve bu prensiplerin Ortadoğu gerçeklerine uygulaması konusunda kafasında bulunan gözle görülür karışıklıktır. Truman kendi anılarında Balfour Deklarasyonu'yla Wilson'un self-determinasyon doktrininin el ele gittiği düşüncesini hep taşımış olduğunu ifade eder.

1945 yazından Siyonistlerin çok etkin bir Mason olan Truman üzerindeki etkisi açık bir hal aldı. 33 dereceli Mason olan ABD'nin 33. Başkanı Truman 31 Ağustos'ta, İngiltere Başbakanı Clement Atlee'ye mektup yazıp, Filistin'e 100 bin Yahudi mülteciyi kabul etmesini isteyerek, Siyonizm'in yararına ilk olumlu ve eylemsel adımını attı. Ancak Atlee, bunun Filistin'de Arap-Yahudi çatışmalarını şiddetlendireceği ve böylesine toplu bir göçü Filistin'in ekonomik kaynaklarının kaldıramayacağını belirterek reddetmiştir. Truman ve Atlee arasındaki yazışma ve temaslardan sonra, 10 Aralık 1945'te, sadece Yahudi mültecileri değil, Filistin meselesini de incelemek üzere 6'sı İngiliz, 6'sı Amerikalı olmak üzere 12 kişilik bir Araştırma Komitesi kuruldu. Komite, incelemeleri neticesinde 20 Nisan 1946'da raporunu tamamladı. Ne ABD'yi ne de İngiltere'yi tatmin eden bu raporun ana hatları şu şekildeydi:

1- Avrupa'daki Yahudi mültecilerden, ilk elden 100 bin kişi Filistin'e yerleştirilmeli.

2- Filistin'de toprak satın alma konusunda uygulanan her türlü fark gözetici ilkeler kaldırılmalı.

3- Filistin'de ne Arap ne de Yahudi devleti kurulmalı.

4- Filistin Birleşmiş Milletler vesayetine bırakılmalı, ancak bu vesayet rejiminin başlamasına kadar Filistin, İngiltere'nin yönetiminde kalmalı.

İngiltere, 2 Nisan 1947'de Birleşmiş Milletler'e resmen başvurarak, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun meseleyi ele almasını istedi. İngiltere'ye göre BM'de özel bir Filistin Komisyonu kurulmalıydı. İngiltere'nin isteği üzerine 28 Nisan'da toplanan Genel Kurul, 15 Mayıs'ta yedi oya karşı 45 oyla BM Filistin Özel Komitesi'nin kurulmasına ilişkin kararını aldı. 11 üyeden oluşan Komite, raporunu en geç 1 Eylül 1947 tarihinde sunacaktı. Özel Komite raporunu 31 Ağustos'ta tamamladı ve 1 Eylül 1947'de BM Genel Sekreteri'ne teslim etti. Komite iki rapor ortaya çıkardı. Kanada, Çekoslovakya, Guatemala, Hollanda, Peru, İsveç ve Uruguay tarafından desteklenen "Çoğunluk Raporu", Hindistan, İran ve Yugoslavya tarafından sunulan "Azınlık Raporu"; Avustralya ise her iki plana da çekimser kaldı.

Çoğunluk raporuna göre:

1- Filistin; Arap Devleti, Yahudi Devleti ve Kudüs Bölgesi olmak üzere üçe taksim edilmekteydi.

2- Arap ve Yahudi devletleri iki yıllık bir geçiş döneminden sonra bağımsız olacaklardı.

3- Bu iki devlet arasında "ekonomik birlik" olacaktı.

4- Kudüs için ayrı bir statü tayin ediliyor ve burası BM'nin vesayeti altına konuluyordu.

5- Çizilen sınırlara göre, Arap Devleti, Filistin topraklarının yüzde 42,88'ini, Yahudi Devleti ise yüzde 56,47'sini teşkil etmekteydi.

Azınlık Raporuna göre de Filistin, Araplar ve Yahudiler arasında taksim edilmekteydi. Ancak raporun öngördüğü, "Kudüs'ün başkent olduğu, Arap ve Yahudi eyaletlerden meydana gelen bağımsız bir Filistin Federal Devleti" idi.

BM Genel Kurulu'nda 29 Kasım 1947'de yapılan oylamada Çoğunluk Raporu (Planı) 13 ret 10 çekimser oya karşılık 33 oyla, 181 sayılı karar olarak kabul edildi.

Siyonistler büyük bir zafer elde etmişti ama ABD Başkanı Truman, mülteci sorununa duyduğu ilgiye rağmen, uğradığı mektup ve propaganda yağmurundan çok sıkılmıştı. Bir arkadaşına, "Filistin konusuyla ilgili 35 bin mektup, not ve propaganda parçaları aldığını ve onları biriktirip üstüne kibrit attığını" söylemişti.

Mart 1948'de Truman'ın Yahudi arkadaşlarının ayarladıkları "Weizman ile görüşme", taksim davasının yararlarını ortaya koymuş ve sonunda Başkan söz vermiştir. Mayıs başında Weizmann Beyaz Saray'a mektup yazarak İsrail'in kurulması gerçekleştiğinde ABD'nin Yahudi devletini tanımasını istemişti. Savunma Bakanı George Marshall ve Dışişleri Bakan Yardımcısı Robert Lovett'in negatif tepkilerine rağmen, Truman olumlu cevap verdi. Truman, Weizmann'a verdiği sözünü unutmamıştı; çünkü o yıl seçim yılıydı ve Truman'ın rakibi, popüler New York Valisi Thomas Dewey kurulacak Yahudi devletini tanıyacağını açıklamıştı.

14 Mayıs 1948'de David Ben Gurion, Tel Aviv Müzesi'nin merdiveninde dururken, "Filistin'de İsrail adını alan Yahudi devletinin" kuruluşunu ve bağımsızlığını ilan etti. Bağımsızlık ilanından 11 dakika sonra ABD Başkanı Harry Truman İsrail Devleti'ni tanıdı.

Siyasetin özelliklerinden olsa gerek aynı Truman kendi el yazısıyla yazdığı anılarında 21 Temmuz 1947'de yaptıklarıyla çelişir görüşünü not ediyordu. Beyaz Saray Arşivi'nde Truman Kütüphanesi'nde bulunan ve 2003 yılında gizliliği kaldırılan anılarında Başkan şöyle demektedir:

"Yahudiler çok egoist, siyasi ve mali güç elde ettiklerinde Hitler ve Mussolini'yi bile aratır oluyorlar. Yahudiler başka uluslardan ne kadar insanın öldüğünü umursamaz ve yalnızca kendilerini düşünürler. Yahudiler çok çok egoisttir. Yahudiler; ne kadar Estonyalı, Litvanyalı, Finlandiyalı, Polonyalı, Yunan ya da Yugoslavyalının kötü muamele gördüğünü ya

da öldürüldüğünü umursamaz. Onlar için önemli olan kendilerine nasıl davranıldığıdır."

Ama aynı Truman yönetiminde ABD'nin tavır, tutum ve davranışı sonucu Siyonistler büyük zafer kazanmış ve ABD'nin desteğiyle BM Filistin'in yarısını Filistin halkından alarak Yahudilere vermiş ve İsrail Devleti'nin kurulmasını sağlamıştır. O devlet bugüne kadar yine ABD'nin desteğiyle ayakta durmaktadır.

34- Müthiş ikili

Bir Hıristiyan mezhebi olan Evanjelizmin kökleri Martin Luther ve Protestanlığın kuruluşuna kadar gider. Martin Luther, kendi kurduğu kiliseye "Evanjelik Kilise Hareketi" adını koymuştu.

ABD ve İngiltere'de 19. yüzyılda ortaya çıkan Evanjelist hareket, ilk önce Hıristiyan din otoriteleri tarafından fazla dikkate alınmamıştı. Daha sonraları taraftar toplamaya başladığı görüldüğünde engel olunmaya çalışıldıysa da bunda başarılı olunamadı. Günümüzde Evanjelizm, Hıristiyanlığın en güçlü mezheplerinden biri konumuna gelmiştir. ABD'deki etkinlikleri ve Baba Bush'un başkan seçilmesindeki rolleri dikkate alındığında Evanjelizmin Hıristiyan âleminde ne kadar etkili olduğu çok daha kolay anlaşılacaktır. Özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrası güç kazanmaya başlayan hareket, dünyanın birçok yerine yayıldı. Genişlemesi bir süre durma noktasına gelen Evanjelizm, özellikle 1970'lerden itibaren daha muhafazakâr olarak yeniden dirildi ve aradan geçen yıllar içinde Hıristiyanlığın en hızlı büyüyen mezhebi oldu. Evanjelizmin tekrar hayat bulmasında Yahudilerin büyük desteği olmuştur. Yahudilerin bu desteklerinin altında yatan gerçek neden Evanjelistlerin Yahudilere hizmet etmeyi bir ibadet saymalarıdır.

Evanjelistler dünya çapında güçlü televizyonlardan, internet sitelerinden, video oyunlarından ve bilim kurgu romanlarından yararlanarak misyonerlik yapmaktadırlar. Bu

özelliklerinden dolayı çok güçlü mali olanakları olan Evanjelistler, misyonerlikte medyayı en etkin şekilde kullanan Hıristiyan mezhebidir. 1940 yılında dünyada 560 milyon Hıristiyan yaşıyordu ve Evanjelistlerin sayısı sadece 4 milyondu. Şu anda 500 milyon sayısına ulaşmış durumdalar. Tahminlere göre her gün 50-60 bin kişi Evanjelist mezhebine ve kilisesine girmektedir.

Evanjelistlerin dünya üzerinde 1 milyondan fazla pastörleri yani rahipleri vardır. Eylül 2016'da "PKK ve FETÖ ile ilişkiler" suçlamasıyla tutuklanan ve ABD Başkanı Donald Trump'ın tehditleri sonrası 12 Ekim 2018'de serbest bırakılarak ülkesine dönen Rahip Andrew Brunson bunlardan biridir.

Evanjelistler, şimdiye kadar Katolikliğin hâkim olduğu Latin Amerika'da da yoğun şekilde çalışmakta ve taraftar kazanmaktadırlar. Evanjelizmi diğer Hıristiyan mezheplerinden ayıran önemli özelliklerden birisi agresif misyonerlik anlayışını benimsemiş olmasıdır. Yani bu anlayışa göre misyonerlik yaparken gerektiğinde güç kullanmak serbesttir. Bu özellikleriyle Evanjelizmi "Hıristiyanlığın kanlı kılıcı" olarak tanımlayanlar bile var.

Bu özellikleriyle de Neo-Con'lara yani yeni muhafazakârlara benzerler.

Bu kesimler genellikle ABD'de ilk kez 70'lerin ikinci yarısında, 80'li yılların başlarında ortaya çıkmış ve 11 Eylül sonrasında Amerikan paranoyasının yardımı ile Bush iktidarında söz sahibi olmuş imparatorluk taraftarı insanlardan meydana gelmiştir. Bunların ezici çoğunluğu entelektüel, köşe yazarı, düşünce kuruluşları analisti ve emekli politikacı ya da askerdir.

Yeni Muhafazakârlar entelektüel görünümlü, birçok dili konuşabilen, iyi eğitimli, spor giyimli, çoğu kez kendilerini liberal ve demokrat olarak nitelendiren ve önemli bir bölümü eski solcu ve Yahudi kökenlidir.

Tarihsel kökenleri esas olarak Soğuk Savaş döneminin ilk yıllarına dayanan bu ekip içindeki "eski solcular", kendilerini daha çok Sovyetler Birliği karşıtlığı ya da eleştirisi üzerinden tanımlayan (Troçkist, Maocu) akımlardan geliyordu. Yeni

muhafazakârlık bir anlamda Soğuk Savaş ürünü siyasal bir akım gibi biliniyor. Burada ilginç olan, yeni muhafazakârların büyük çoğunluğunun köklerinin sağda değil, solda olmasıdır.

Amerikan basınında, düşünce kuruluşlarında, akademik çevrelerinde ve çeşitli siyasal oluşumlarda ciddi bir etki ve örgütlenme ağına sahip olan Neo-Con'lar, eğilim oluşturan ve ideolojik üretim yapan bir konumdadırlar; yani karar vericiler üzerinde çok etkilidirler.

Yeni Muhafazakârların örgütsel varlığı, felsefi ve stratejik görüşlerinin politik dile aktarıldığı ve bugün ABD'nin küresel siyasetine yön veren "Yeni Amerikan Yüzyılı Projesi" isimli ünlü rapordan geliyor. Raporun başlığının baş harfleri olan PNAC, aynı zamanda bu grubun/örgütün ismini de oluşturuyor. Bu hareket, zamanla etkinliğini artırarak Amerikan elit üzerinde varlığını hissettiren bir durum alarak, Irving Kristol tarafından "yeni sınıf" olarak adlandırıldı. Bu yeni sınıfı bilim adamları, gazeteciler, öğretmenler, eğitimci bürokratlar, avukatlar, iletişim kurumlarındaki yöneticiler, doktorlar, yönetici bürokratlar olarak neredeyse tamamı beyaz yakalı olan meslek grupları oluşturuyor. Özetle bu politik hareket elitist bir yön taşımakta ve oldukça güçlü bir şekilde ABD siyasetine yön verebilecek donanım ve araçlara sahip olduğu görünmektedir. Yeni Muhafazakârların sayıca az bir grup ya da örgüt gibi gözükmesine rağmen çok etkili olmaları, onların derin bir felsefi görüşe sahip olmaları ve bunu günümüz dünyasına uyarlayarak ABD siyasal yaşamında küresel hegemonya projesine cevap verdiğinden oldukça değerlidir.

Yeni Muhafazakârların George W. Bush dönemindeki sertlik yanlısı tutumları, Barack Obama'nın yönetime gelmesiyle çok daha diplomatik bir hal aldı. Yeni Muhafazakârlar demokrasi ve liberalizm gibi kavramları sadece araç olarak kullanmaktadırlar. Birleşmiş Milletler gibi sınırlayıcı ya da ütopik bir dünya barışı için çalışan kurumları hata olarak görmektedirler. Onlar ancak "savaş varsa siyaset vardır" inancından yola çıkarak "sadece güçlü olanın haklı olduğu" görüşünde buluşurlar. Amerikan yönetiminde etkili olan bu

grup; kitle imha silahları gibi asil yalanlar, uluslararası antlaşma ve kurallardan muafiyet, dinin kullanılması yani Hıristiyan ve Evanjelik akımların desteklenmesi, yaratıcı kargaşa, olağanüstü hal, sürekli savaş ve önleyici savaş gibi söylem ve eğilimlerden çok hoşlanırlar.

Yeni Muhafazakârların uyguladığı politik ve sosyal kararlarda sadece ekonomik çıkarlar ya da günlük politik çıkarlar yoktur. Onlara göre ABD'nin Ortadoğu'da bulunmasının, İsrail'i kayıtsız şartsız desteklemesinin, Irak ve Afganistan'ı işgal etmesinin, BOP ve Arap Baharı ile bölgeyi darmadağın etmesinin, dünya kaynaklarına olan yoğun ilgisinin, bütün dünya coğrafyasında askeri egemenlik ve her an savaşlara hazır olmasının altında derin ve çok yönlü bir felsefe yatmaktadır.

35- İlahi aşk

Evanjel kelimesinin kaynağı Yunancada "İyi haber" veya "Müjde" anlamına gelen "evangelion"dur. Dolayısıyla Evanjel, İncil anlamına gelmektedir. Evanjelizm "Kutsal kitaba yönelmek" demektir. Kutsal Kitap sadece İncil değil, aynı zamanda Eski Ahit denilen Tevrat ve onunla birlikte Zebur, öteki adıyla Mezmurlar'dır. Ama asıl ilham kaynağı elbette İncil'dir, yani İncil'i oluşturan kitaplardır. Matta, Markos, Luka ve Yuhanna tarafından yazılmış yani Hıristiyan otoritelerince kabul edilip doğrulanmış İncil'lerin her birine "Evanjel" denir. Evanjelizm adını ilk kullanan kişi, Reform hareketinin lideri Martin Luther'dir.

Evanjelizm, genel anlamıyla İncil'ler hakkında vaaz vermektir. İsa üzerinde yoğunlaşan bu vaazların amacı Hıristiyan olmayanları bu dine davet etmektir. Evanjelizm, ABD'deki Hıristiyan toplumunun en tutucu ve radikal dinci kanadıdır. Aslında kapitalizmin gizli dini olduğu söylenir ve söyleme göre diğer ezoterik ve masonik yapılar bu dinin mezhepleri konumundadır. Evanjelikler, Eski Ahit'te savunulan Yahudilerin Tanrı'nın seçilmiş halkı olduğu, kutsal toprakların yani Kenan diyarı veya Tanrı tarafından Yahudilere vaat

edilmiş Arz-ı Mevud'un Yahudilerin malı olduğu ve Mesih'in gelişiyle birlikte dünya egemenliğine ulaşacakları şeklindeki kehanetlere inanırlar.

Bu konuda kendilerine düşen en büyük görevin ise Yahudilerin dünya egemenliğine destek vermek olduğunu düşünürler.

Bir nevi Hıristiyanlık ve Yahudiliğin karışımından meydana gelen ve Protestanlığın bir alt mezhebi olan Evanjelistlere "Siyonist Hıristiyanlar" da denilmektedir. Günümüzde Metodist Kilisesi mensupları yoğun olarak ABD, İngiltere, Kanada ve bu ülkelerin eski sömürgelerinde yaşamaktadırlar. Metodistler, yaşadıkları ülke nüfusuna oranla sayıca az gibi görünmelerine rağmen etki alanları oldukça geniştir. Bu açıdan bakıldığında özellikle ABD'nin iç ve dış politikasında, dolayısıyla dünya siyasetinde oldukça etkili oldukları görülmektedir. Metodist Kilisesi ve bu kilise mensuplarının dinî düşünce ve görüşleri, onların felsefi ve siyasi düşüncelerinin arka planının temellerini oluşturmaktadır. Metodistler özellikle geçen yüzyılın son üst düzey yöneticileri olmuşlar ve dünya siyasetine yön vermişlerdir. Metodist Kilisesi'nin mensuplarından biri olan George Bush'un iktidara getirilme süreci dikkate alındığında, bilinen misyon yöntemlerinin yanı sıra, üst düzey yöneticiler İsa'nın yeryüzüne gelişini kolaylaştırmak için dünyayı zorla bir kargaşa ve savaş ortamına sürüklemektedirler. Onlara göre, "İsa yeryüzüne gelerek barışı gerçekleştirecek ve Tanrı Krallığı'nı kuracaktır."

ABD Başkanı Ronald Reagan 1983'te bir söyleşisinde "Aşikâr ki, Eski Ahit'teki eski peygamberlerimize ve Armageddon'la ilgili önceden haber verilmiş alametlere geri dönüp baktığımızda, 'Acaba olacakları görecek nesil biz miyiz?' diye merak ediyorum. İnanın bana, bu kehanetler açık bir şekilde yaşamakta olduğumuz bu günleri gösteriyor" diyordu.

Hıristiyan Siyonizm olan Evanjelizmin kökenleri 17. yüzyıl İngiltere'sindeki isyankâr tutucu küçük burjuvaziye kadar uzanır. Bunlar, Katolik kilisesini tanımadıkları gibi,

İngiltere'deki yarı Katolik Anglikan kilisesinin egemenliğini de kabul etmiyorlardı. Dünya üzerindeki hiçbir kralı tanımayan bu Protestanlara göre, gerçek kral olan Mesih İsa kıyametten önce geri gelecek ve Tanrı'nın dünya üzerindeki krallığının başına geçecektir. Bunun için kendisine inanmayanlarla savaşacak ve hepsini yok edecektir. Armageddon, yani Megiddo Savaşı aslında dünyadaki ilk savaşın adıdır ve son savaşın adının da böyle konulması istenmektedir. Bu inanca sahip olanların, -bunlara Püritenler deniliyor- en önemli özelliği, Martin Luther ve Calvin'in başlattığı "Eski Ahit'e yönelme" hareketini daha da radikal bir çizgiye götürmek ve Eski Ahit'i yani Tevrat'ı neredeyse inançlarının tek kaynağı haline getirmektir. İngiltere'de baskı gören Püritenlerin önemli bir kısmı "Yeni Dünya Amerika"ya göç etmişlerdi. Kendilerini, İsa Mesih'in geri döneceği ortamı hazırlamak üzere Tanrı tarafından seçilmiş bir grup olarak görmeye başlamışlardı. Onlar için Amerika da vaat edilmiş topraklardı.

İkinci Dünya Savaşı sonrası Nixon ile yavaş yavaş politikaya ısınmaya başlayan Evanjelist taban, asıl uyanışını Ronald Reagan döneminde gerçekleştirdi. Bill Clinton döneminde bir miktar geri planda kalsalar da kendisini "Tanrı'nın kelamını dünyaya getiren adam", Beyaz Anglo-Sakson Protestan (WASP) Amerikalıları da "Tanrı'nın seçtiği halk" olarak tanımlayan ve İncil'in kehanetlerine inanan oğul George W. Bush döneminde Neo-Con'larla (yeni muhafazakârla) sahneye çıktılar. Bir miktar kuvvet kaybetseler de, bugün Evanjelistlerin, ABD'nin ulusal ve uluslararası politikalarını etkileyecek güçte olduğu tartışmasız bir gerçektir.

Neo-Con'ların yaşama geçirmeye çalıştıkları Büyük Ortadoğu Projesi'nin (BOP'un), Evanjelistlerin "Yahudilere vaat edilmiş topraklar" ve "Armageddon Savaşı" inançlarıyla birebir ilişkili olduğu görülmektedir.

Evanjelistler 1987'de Protestan nüfusun yüzde 41'lik bir dilimini oluştururken, 2017'ye gelindiğinde bu oran yüzde 60'ı geçmiştir. Nüfusu 300 milyonu geçen ABD'de Evanjelistlerin

sayısı 100 milyonu aşmıştır. Evanjelik inanca göre Tanrı'nın Evanjelik Protestan Hıristiyanlar için olan uhrevi yani öbür dünyayla ilgili ve Yahudiler için de dünyevi olmak üzere iki planı vardır. Öteki dinlere mensup insanlar ise Tanrı için önemsizdir.

Tanrı'nın Yahudilerle ilgili planı gereği Yahudiler, vaat edilmiş topraklara dönüp Büyük İsrail'i kuracak ve dünyaya egemen olacaklardır. Evanjelikler ise bu plana destek olacaklar ve kendileri için kurtuluş, ahirette gerçekleşecektir. Eski Ahit ve Yeni Ahit'ten (İncil) oluşan Kitabı Mukaddes'e göre, İsa Mesih'in yeryüzüne yeniden inebilmesi için Yahudilerin, "Ken'an Diyarı" olarak da adlandırılan ve kendilerine Tanrı tarafından vaat edildiğini iddia ettikleri topraklarda toplanmış olması gerekmektedir. Evanjelist Hıristiyanların, Yahudilere ve İsrail'e duydukları sempatinin ve Evanjelizm-Siyonizm ittifakının kaynağı işte bu inançtır. Bu inançtan dolayıdır ki her yıl en az 700 bin Amerikalı İsrail'i ziyaret eder. Bu inançtan dolayıdır ki Amerikan toplumu medya, sinema ve sanatsal etkinliklerin de etkisiyle ABD'nin İsrail'e yaptığı milyarlarca dolarlık karşılıksız yardımlara sesini çıkarmamaktadır.

Evanjelik inanca göre, Mesih geldiğinde Yahudiler ve Evanjelikler bir yanda olacak, bunların dışındaki diğer insanlar ise diğer yanda olacak ve iki taraf arasında büyük bir savaş, yani "Armageddon Savaşı" yaşanacaktır. İsa önderliğindeki Yahudiler ve Evanjelikler savaşı kazanarak dünya egemenliğine ulaşacaklardır. Böyle bir savaşta söz konusu olan İsa'dır ama Yahudilerin peygamberi Musa'nın ne olacağını ya da Yahudilerin İsa'yı çarmıha germesi konuşulmamaktadır!

Evanjelistlerin oluşacağına inandıkları yedi aşama şöyledir:

1- Yahudilerin Filistin'e geri dönmeleri:

Hitler'in zulmünden kaçarak Filistin'e dönen Yahudilerin 1948 yılında İsrail Devleti'ni kurmaları ve ardından 1967 yılında Kudüs'ün tamamını ele geçirmeleri. Bu ise Evanjelik Protestanlar tarafından Mesih'in gelişinin yaklaştığına dair güçlü ipuçları olarak değerlendirilir.

2- Büyük İsrail'in kurulması:

Büyük Ortadoğu veya Genişletilmiş Ortadoğu olarak adlandırılan proje çerçevesinde Irak ve Afganistan'ın işgal edilmesi, İran ve Suriye'yi de işgal etme planları ve Irak'ın kuzeyi ile Türkiye'nin güneydoğusunu içine alan bir Kürt devleti kurma hazırlıkları bu çerçevede değerlendirilir.

3- Yahudiler de dahil olmak üzere tüm dünya uluslarına geniş misyonerlik çabalarıyla İncil'in "müjde" olarak vaaz edilmesi.

4- Yedi yıl sürecek olan felaket dönemi:

Bir çeşit kıyamet senaryosu veya kaos olarak da adlandırılan bu dönemde İsrail, Yecüc ve Mecüc orduları tarafından işgal edilecek; ABD ile İngiltere, İsrail'in yardımına koşacaklardır.

5- İsa'nın ikinci kez dünyaya gelişi.

6- Armageddon Savaşı.

7- Kıyametin kopmasıyla, İncil'e ve İsa Mesih'e iman edenlerin cennete yükseltilmeleri.

Evanjelistlere göre, insanlığın kaderi ilahi bir senaryo ile önceden belirlenmiştir ve herkes gibi Yahudiler de bu kozmik tiyatroda kendilerine biçilmiş rolü Büyük İsrail'i kurmakla oynamaktadırlar.

Kimine göre ise İsa, belirli aralıklarla İncil'e iman edenleri veya kendini Mesih olarak benimseyenleri cennete yükseltmek için yeryüzüne gelip gidecekmiş! Bütün bunlara karşın "Yahudilerin Tanrı'nın seçilmiş halkı olduğuna" ve "Yahudilere vaat edilmiş topraklara" iman, eski Hıristiyan öğretisinde var olmayan bir düşüncedir.

Hatta Hz. İsa'yı Yahudilerin öldürmüş olması, kiliseyi geleneksel olarak Yahudi düşmanı haline getirmiştir. Eski Hıristiyan öğretisinde Kudüs ve Siyon gibi kavramlar, öteki dünyaya ait ilahi ve sembolik kavramlardır. Ancak Protestanlar bu kavramları dünyevi kavramlar olarak yorumlayıp Yahudileri önemli bir konuma yerleştiriyorlar. Bu durum reform hareketlerinden sonra başlamıştır. Reformdan önce Filistin, İsa'nın "kutsal vatanı"dır sadece.

O güne kadar geçerli olan öğreti, ne Yahudilerin Filistin'e tekrar geri dönme olasılığına ne herhangi bir seçilmiş millet kavramına ne de bir Yahudi milletinin varlığına yer veriyordu. Kimse Yahudileri, Tanrı'nın Filistin'e tekrar dönmeyi kendilerine mukadder kıldığı "seçilmiş millet" olarak görmüyordu. Reformla birlikte pek çok Hıristiyan, Yahudilik ve Yahudilere karşı olan düşmanlıktan diğer bir kavram olan Yahudi sempatisine yöneldi. Bu anlayışa göre Yahudiler, Yahudi oldukları için ve dinlerini uyguladıkları için değil de Hıristiyanların kurtuluşunda ve İsa'nın yeniden dünyaya gelmesinde rolleri olduğu için "aziz" ve dost sayılırlar.

Huntington'un "Medeniyetler Çatışması" tezi salt bu amaca hizmet etmek için ortaya atılmış, 11 Eylül bunun için icra edilmiş, Afganistan, Kaide, 11 Eylül, Taliban, Irak işgali, BOP ve Arap Baharı bunun için yaşanmıştır.

Evangelistler Hıristiyan Siyonistlerdir, hatta Yahudi Siyonistlerden daha akılcı, daha cesur ve daha teröristtirler. Çünkü onlar "Yahudi ırkının, Tanrı'nın seçkin kulları olduklarına" inanırlar. Görevleri Arz-ı Mevud inancıyla Yahudilere vaat edilen toprakları ele geçirmek, birlik olup Büyük Yahudi Devletini kurmak ve sonrasında da İsa'nın yeryüzüne inmesini sağlamaktır.

Bu inançla Trump Yahudilere en çok hizmet eden ABD Başkanı olmuştur.

ABD Dışişleri Bakanı Mike Pompeo 22 Mart 2019'da Kudüs'te Evanjelist Papaz Pat Robertson'ın kurduğu Hıristiyan Yayın Ağı / CBN'e verdiği röportajda Purim Bayramı sırasında Trump'ın günümüzün Ester'i olup olmadığı sorusuna verdiği yanıtta "Tanrının Yahudileri kurtarmak için Trump'ı göndermiş olabileceğine inandığını' söylemişti.

Peki, Ester kimdi?

Tevrat'a göre MÖ 350 civarında Vezir Haman ülkedeki tüm Yahudileri öldürmek için Pers Kralı Ahaşveroş'u ikna etmiştir. Yahudi olduğunu saklamayı başaran Kraliçe Ester ise kocası Ahaşveroş'u bu kararından vazgeçirmiştir ve tüm

Yahudileri kurtararak Haman'ın asılmasını sağlamıştır. O gün Purim yani Yahudilerin kurtuluş günü olarak kutlanıyor.

Peki, Başkan Trump bununla yetindi mi? Elbette hayır.

22 Ağustos 2019'da Twitter hesabından kendisini "İsrail'in Kralı", "Tanrının ikinci kez gelişi" olarak tanımlayan ABD'li muhafazakâr yazar Wayne Allyn Root'a teşekkür etti ve Root'un "Başkan Trump sadece ABD için değil, Yahudiler ve İsrail için de en muhteşem başkandır" övgüsüne yer verdi.

Bununla yetinmeyen Başkan Trump İsrail karşıtı söylemleriyle gündeme gelen Müslüman Kongre üyesi Somali kökenli İlhan Omar'ın Kongre'den ya da görev yaptığı komiteden istifa etmesi gerektiğini savundu. 12 Şubat 2019'da gazetecilere konuşan Trump "Antisemitizmin ABD Kongresi'nde yeri yok. Kongre üyesi Omar'ın özrü de yeterli değildir. Bence o kendisinden utanmalı. Berbat açıklamalar yapıyor."

Öncesinde ise Twitter'dan açıklama yapan Omar, İsrail'in ABD'deki lobicilik faaliyetlerinin göz ardı edilmemesi uyarısında bulunmuş, antisemitizmin gerçek olduğunu belirtmiş ve amacının Yahudi seçmenlerini ve Amerikalı Yahudileri kırmak olmadığını söylemişti.

Trump ile Omar ve Filistin kökenli Rashida Tlaib'in karşılıklı demeçlerle kavgası ABD kamuoyunda uzunca süre tartışılınca, Trump bu kez Demokratlara oy veren Amerikalı Yahudilerin "Ya tam bilgisiz ya da ihanet içinde" olduklarını söyledi.

Trump'ın bu sözlerine tepki gösteren Yahudi lobi örgütü AIPAC Başkanı Jonathan Greenblatt "Başkan'ın, Yahudilerin kime ihanet ettiği yönündeki iddiası net değil. Ancak ihanet suçlamaları uzun zamandır Yahudilere saldırmak için kullanılan bir dildir. Yahudileri politik bir futbol olarak kullanmayı bırakmanın zamanı çoktan gelmiştir" demiştir.

Ancak tartışma bir türlü bitmedi ve bunun üzerine Filistin'i ziyaret etmek isteyen Omar ve Tlaib'e İsrail hükümeti giriş izni vermedi. Omar, 19 Eylül 2017'de Minnesota Temsilciler Meclisi üyesi olduğu sırada Cumhurbaşkanı Erdoğan'la bir araya gelmesinden dolayı Yahudi lobileri tarafından sert

tepkiyle karşılanmıştı. Omar ve Tlaib'in İsrail'e karşı ve Filistin halkından yana her cümlesine Trump hemen karşılık veriyordu. Başkan Trump'ın bu çabasıyla ülkedeki Yahudi lobileri, Yahudi medya ve sosyal medya üzerinden Yahudiler Omar ve Tlaib aleyhinde müthiş bir kampanya yürüttüler. Bu kampanya çerçevesinde Omar ve Tlaib'in Kongre üyeliğinin düşürülmesi bile istenmiştir.

Bu da çok doğal çünkü iki Müslüman kadın, Evanjelist Başkan Trump'ın kızı Ivanka'nın ülkesinde yaşıyorlar! Ivanka ise 2009'da evlendiği Yahudi kocası Kushner'in dinine geçmiş ve çok ciddi bir dini eğitimden sonra Yael (İbranice ceylan ya da keçi) ismini almıştı. Kimse de ona "senin annen de Slovenya kökenli bir göçmendir" demiyor. Demediği gibi kocası Jared de Polonya göçmeni bir Yahudi olduğunu hiç hatırlamıyor!

Tam bu sırada yayınlanan İsrail İçişleri Bakanlığı'nın raporu herkesi şaşırtacaktı. Rapora göre Ocak 2012- Ekim 2019 döneminde "Yahudi'yim" deyip İsrail'e göç eden 179.849 kişinin yalnızca %14'ü Hahamların belirlediği kural ve kriterlere göre gerçek Yahudi'ymiş. Gerçek olmayan Yahudilerin ezici çoğunluğu Rusya (50 bin kadar), Ukrayna (35 bin civarında), Fransa (25 bin civarında) ve ABD'den gelmişti. Hepsi İsrail vatandaşı olmuştu ama gerçek Yahudi değillerdi çünkü anneleri Yahudi değildi. 1950'de çıkarılan ve Yahudi olduğunu söyleyenlerin İsrail'e gelmesini sağlayan yasa başlangıçta önemli bir işlev görmüştü ama artık İsrail toplumu ve egemen dini çevreleri açısından bir sorun oluşturuyordu.

Demek ki İsrail artık dünya Yahudilerinin vatanı değildir.

Yahudilik bir ırk değil bir dindir.

Yahudi olmayanlar da "Yahudi'yim" deyip İsrail vatandaşı oluyorsa Siyonist ideoloji artık ciddi sıkıntıyla karşı karşıyadır.

36- Yahudi ülkesi ABD

1492'de İspanya'dan sürülmelerinin ardından, bazı Yahudiler Hollanda'ya mülteci olarak sığındı. Bir yüzyıl sonra

onların torunları, Yeni Dünya'da ilk olarak Yahudi toplumsal hayatını mümkün kılan, Brezilya'daki Hollanda sömürgesi Recife'ye yerleştiler. 1654'te bu sömürge Portekiz'in eline geçince Yahudiler oradan Hollanda Karayipleri'ne kaçmak zorunda kaldı.

Fransız korsan gemisi St. Catherine 1654'te Brezilya'daki Recife'den Hollanda kolonisi olan New Amsterdam'a (New York) 23 Yahudi sığınmacı getirdi.

Yeni Amsterdam Valisi, "nefret uyandıran dinin mensupları olan bu sahtekâr ırk" diye tanımladığı Yahudilerin yerleşmesine şiddetle itiraz etti. Buna rağmen Yahudilerin kalmalarına izin verildi ancak onlara herhangi bir hak tanınmadığı gibi, bir sinagog inşa etmelerine de onay verilmedi. 1744'te şehir İngilizlerin eline geçince Yahudiler de kolonilerin yararlandıkları haklardan faydalandılar. Böylece Kuzey Amerika'da Yahudi toplumsal varlığı başlamış oldu.

1776'dan itibaren Yahudiler kendilerini yerleşik, güvenli ve kabul edilmiş hissettiklerinden, denize sırt çevirecek, kıtanın içine ilerleyerek kendilerini geliştirmeye girişeceklerdir.

Erken Amerikan Yahudi liderleri ve örgütleri Sefaradi'ydi, yani kökleri İberik Yarımadası'nın Yahudi toplumlarına uzanmaktaydı. Sefaradi Yahudiler 19. yüzyılın başlarında Yahudi hayatında kültürel hegemonyasını kurdular. Bununla beraber Almanya ve Doğu Avrupa kökenli Aşkenazi Yahudiler de vardı. 1820'lerin sonlarına doğru Amerika'da sadece dört bin Yahudi yaşıyordu ve 1840'ta Yahudi nüfusu 15 bine çıktı. İç savaş öncesinde (1861) Yahudilerin sayısı 150 bine ulaşmıştı. İç savaş sırasında New York'un Yahudi nüfusu 40 bin idi. Yeni gelenlerin dini olan Alman Reformcu Yahudi ideolojisi, Amerikan Protestan uygulamalarıyla karışınca Reformcu Yahudiliğin yeni Amerikan versiyonu ortaya çıktı. İç savaş, Yahudileri tüm Amerikalılar gibi ikiye böldü. Yedi bin Yahudi Kuzey'e hizmet ediyordu, üç bini ise Güney'e.

1881-1924 döneminde Doğu Avrupa ve Rusya'dan iki milyon Yahudi Amerika'ya göç etti. 1900'dan önce Amerikalı

Yahudiler Amerika'nın genel nüfusunun yüzde 1'ini bile oluşturmazken, 1930'da yüzde 3,5 oranına ulaştılar.

Amerikalı Yahudiler başlangıçta yeni gelen bu büyük kalabalıktan endişe duymuştu. Yahudi aleyhtarı bir tepkiden çekiniyorlardı. 1888'de, New York'taki 241 konfeksiyoncudan 234'ü Yahudi'ydi. 1913'te New York'un en gelişmiş sanayi sektörü geyim sanayi idi. Aşağı yukarı hepsi Yahudilere ait olan 16.552 fabrikada 312.245 kişi çalışıyordu. Yirmi yıl sonra, New York'ta Yahudiler küçük dükkânlardan alışveriş merkezlerine taşındılar. 1900'lerde New York dünyanın en geniş Aşkenazi basınına sahipti. Başlıca dört isim altında günde 600 bin gazete satılıyordu.

Çok kısa bir zamanda Yahudiler İngilizce yayın yapan basına hâkim oldular ve bir süre sonra büyük yayınevleri de devreye girdi. Bu arada Manhattan'ın ve Brooklyn'in 600 bin sakini vardı. 1920'deki 1.640.000 Yahudi nüfusuyla, New York dünyanın en büyük Yahudi ve Aşkenazi kentiydi. Amerikalı Yahudilerin çoğunluğunu artık Aşkenazi kökenliler oluşturuyordu. Birinci Dünya Savaşı Amerikalı Yahudilere ABD'de yeni bir statü kazandırdı. 1914'te, savaşın başında Amerikan Yahudi Cemaati Avrupa'daki savaşın kurbanlarına yardım toplamak için kaynaklarını harekete geçirdi. Amerikalı Yahudiler Siyonizm akımında çok daha aktif rol oynamaya başladılar ve bu onların dünya Yahudiliğinin geleceğinde daha önemli bir konuma gelmelerini sağladı. 1930'larda Alman propagandası ve büyük ekonomik krizin etkileri antisemitizmin Amerika'da baş göstermesi, Amerikan Yahudi toplumunun birleşmesini ve örgütlenme sürecini hızlandırdı. Amerikan Yahudi toplumunun birleşmesinin antisemitizmin yanında iki ana nedeni vardı: Birincisi propagandası çok iyi yapılan Holokost, ikincisi Siyonizm.

Soykırım, sadece Amerika'nın değil, tüm Yahudilerin birleşmesini ve Siyonizm'in amacına ulaşmasını büyük ölçüde etkiledi.

Siyonizm, soykırım ve bunu izleyen İsrail'in kuruluşu Amerikan Yahudilerinin birleşmesini, örgütlenmesini ve

siyasal gücünün harekete geçirilmesini sağladı. Savaş sonrasında Amerikan Yahudi toplumu -Avrupa merkezlerinin yok edilmesiyle- 4,5 milyonluk nüfusuyla dünyanın en büyük, en zengin ve siyasi açıdan en önemli Yahudi cemaati haline gelmişti. Yahudi Lobisi'nin kurulmasıyla, İsrail'in varlığı Amerika'daki Yahudi siyasi etkisine bağlandı.

Yahudilik (Protestanlık ve Katoliklikten sonra) Amerika'nın üçüncü büyük dini olmuştu. Yahudiler sadece toplumsal yapıya kabul edilmekle kalmıyorlardı, Amerika'nın çekirdeğinin şekillenmesinde de önemli katkılarda bulunuyorlardı.

Savaş sonrası dönemde, Amerika'daki Yahudi toplumunun yaşamını etkileyen beş önemli faktör oldu:

1- Amerikalı Yahudilerin, ABD'nin İsrail'e her türlü yardım sağlaması için aktif siyasi hareketlere ve siyasi liberalizme destek vermeleri,

2- Antisemitizmin çöküşü,

3- Amerikalı Yahudilerin şehir merkezlerinden şehir dışına topluca taşınmaları,

4- Yahudilerin ABD'nin güney eyaletlerine büyük göçü (çoğu Los Angeles ve Miami'ye)

5- Amerikan Yahudi toplumu ve geleceği hakkında genel iyimserlik.

1967 Haziran'ında meydana gelen İsrail-Arap Savaşı, 1960'ların Yahudileri için bir dönüm noktası oldu. "İkinci Holokost" korkusu ve İsrail ordularının beklenmeyen zaferi Amerikalı Yahudiler arasında milliyetçilik duygularının yayılmasını sağladı. Başka Amerikan vatandaşları gibi artık Yahudilerin de "anavatanı" vardı ve o tehlikedeydi. Bu savaş milyonlarca Amerikan Yahudi'sini birer Siyonist'e dönüştürdü. İsrail davası dışında bu dönemde Amerikalı Yahudiler Sovyet Yahudilerini kurtarma çabalarına aktif destek sağladılar. 1970-1980'lerde yüzbinlerce Sovyet Yahudi'si İsrail ve ABD'ye taşındı. Son dönem, Amerikan Yahudi toplumu için "karmaşık" bir dönemdir. Demografik olarak toplum duraklamıştır. 1960'lardan sonra Amerika'daki Yahudi sayısı artmadı, aksine 1920'lerdeki duruma geriledi. Karışık evliliklerin

oranı 1990'larda yüzde 53-54 gibi oranlara ulaştı. Geçmişteki önemli konular -antisemitizm veya Siyonizm- eski etkisini yitirmiştir. Amerikan Yahudi toplumunun İsrail'i kayıtsız şartsız desteğine karşı, izlediği politikadan dolayı İsrail'e karşı muhalefet oluşmaya başladı. Buna rağmen 21. yüzyıl başlarında Amerikalı Yahudiler Amerikan toplumsal yaşamında aktif bir rol oynamaya, Ortadoğu politikasını etkilemeye devam ettiler.

2015 yılında yapılan nüfus sayımına göre ABD'de altı milyon civarında Yahudi olduğu görülmekte ve Yahudiler ABD nüfusunun yüzde 2'sini oluşturmaktadırlar. 2011'de yapılan "Ulusal Yahudi Nüfus Araştırması"na göre dört milyon Amerikan Yahudi'si, Yahudi cemaati ile dini ya da kültürel olsun, güçlü bağlarının olduğunu itiraf etmektedir. Başka bir anket sonucuna göre de Yahudilerin yüzde 60'ı hiçbir örgüte üye olmadıklarını söylemektedirler.

Dinsel cemaatine bağlı olan Yahudilerin yüzde 80'i, kendisini Yahudilikle bağdaştırmaktadır. Bunların yüzde 46'sı kendini belli sinagoglara bağlamaktadır. ABD'de Yahudiliğin dört ana akımı bulunmaktadır:

Reformcu, Muhafazakâr, Ortodoks ve Yeniden İnşacılar.

Yahudilerin yüzde 38'i Reformcu akıma mensuptur. ABD ve Kanada'da Reformcu sinagogların sayısı 900'e ulaşmakta ve Reformcu Yahudilik Kuzey Amerika'daki Yahudilerin en çok mensup oldukları dinsel akımı oluşturuyor.

Kuzey Amerika'da 800 Muhafazakâr sinagog bulunmaktadır. Amerikan Yahudilerin yüzde 33'ü kendisini Muhafazakâr akıma bağlamaktadır.

Amerikan Yahudilerinin yaklaşık yüzde 22'si Ortodoks sinagoglara bağlıdır.

Yeniden İnşacılık hareketi, Yahudiliğin çağdaş geleneklere ayak uydurması için "yeniden inşa"ya, düzenlemeye ihtiyacı olduğunu söyler. Amerikan Yahudilerin sadece yüzde 2'si Yeniden İnşacılık hareketine dahil olduklarını ifade etmektedirler.

2019 sonu tahminleriyle tüm dünyada 15 milyon Yahudi yaşamaktadır.

Bir ebeveyni Yahudi olan veya kendini kültürel anlamda Yahudi olarak tanımlayanlarla bu sayının 17 milyon olduğu söyleniyor. ABD'de sadece bir ebeveyni Yahudi olan kişilerden yüzde 59'unun kendini Yahudi olarak tanımladığı, bunun da ABD tarihinde rekor düzeyde olduğu belirtiliyor. ABD'de Yahudi kimliğinin belirgin bir hal almasının nedeni ise çeşitli Yahudi lobi örgütlerinin gençler için İsrail gezi programları düzenlemesidir. Ayrıca Yahudi kimliğinin saygın olarak görülmesi de gençleri etkilemektedir. İsrail'den sonra en çok Yahudi'nin yaşadığı ülke Amerika'dır. Yaklaşık altı milyon Yahudi'nin yaşadığı ABD'yi 600 bin Yahudi ile Fransa ve 300 bin Yahudi ile Kanada izlemektedir. Rusya'nın Asya'da kalan bölgeleri ve Türkiye de dahil Avrupa Yahudileri, dünya Yahudi nüfusunun yüzde 12'sini oluşturmaktadır. Yüzde 2'den az bir kısmı ise Afrika ve çevresindeki adalarda yaşamaktadır. İki buçuk milyonluk Yahudi nüfusuyla Tel Aviv, dünyanın en yüksek Yahudi oranına sahip şehri olurken; onu ikinci sırada 1,9 milyon kişiyle New York, ardından da 655 bin kişi ile Hayfa, 621 bin kişi ile Los Angeles, 570 bin kişi ile Kudüs ve 514 bin kişi ile Florida'nın güneydoğusu takip ediyor.

2014'te ABD'de evlenen Yahudilerin yüzde 50'si Yahudi olmayan hayat arkadaşları seçerken, Rusya'da Yahudi erkeklerin yüzde 80'i ve Yahudi kadınların da yüzde 70'i farklı dinlerden insanlarla evlenmiştir.

Dünyadaki Yahudilerin yüzde 90'ının sadece altı ülkede yaşadığını görüyoruz. Dünyada en çok Yahudi'nin yaşadığı ülkeler sırasıyla İsrail, ABD, Fransa, Kanada, İngiltere, Rusya, Arjantin, Ukrayna, Almanya, Brezilya, Güney Afrika ve Macaristan olarak belirtiliyor. Buna göre dünyadaki Yahudilerin çoğunluğunun konuştuğu başlıca diller yine sırasıyla İngilizce, İbranice, İspanyolca, Rusça, Fransızca, Almanca ve Macarca.

Dünyada büyük ülkelerden biri sayılan ABD, aslında Katolik Hıristiyan bir ülke olup, nüfusu 330 (2019) milyon

civarındadır. Onun içinde Yahudilerin nüfus oranı yaklaşık yüzde 2 kadardır. Ama Yahudiler ABD politikasını ve ekonomisini yönlendirebilmektedirler.

Yahudiler, yaşadıkları ülkelerde eğitimde, ekonomide, finans sektöründe, ticarette, medyada ve diğer branşlarda kendilerini iyi yetiştirerek uzmanlaşmışlardır. Yahudi örgütlenmelerin her yerde yaygın ve güçlü olması ve Yahudilerin kendi aralarında legal ve illegal dayanışma içinde olmaları her alanda şanslarını artırmaktadır.

Böylece Yahudiler ABD'de önemli yerlere ve konumlara gelmeyi başarmışlardır. Bunun dışında kendi aralarında yoğun örgütsel ilişki içinde olan Yahudiler dinsel dürtülerle hareket ettikleri için birbirlerine çok bağlıdırlar ve büyük mali güçlerini bu yönde kullanmaktadırlar.

37- Politikada etkili olmak

1789 yılında Amerikan Kongresi halen geçerli olan Anayasa'yı hazırlamak üzere toplandığında, 100 dolarlık banknot üzerinde resmi bulunan ve ABD'nin üçüncü Başkanı olan Benjamin Franklin yaptığı konuşmayla herkesi şaşırtmıştı. Franklin Anayasa'nın hazırlanması sürecinde Yahudi tehlikesinin dikkate alınmasını istemiş ve Yahudilerin Amerika'nın geleceği açısından büyük bir risk oluşturacağına dikkat çekmişti:

"Amerika Birleşik Devletleri'ni tehdit eden büyük bir tehlike var. Bu tehlikenin kaynağı Yahudilerdir. Yahudilerin ikamet ettikleri memleketleri gözden geçirin, Yahudilerin yaşadıkları ülkelere bir bakın. Her yerde Yahudiler halkların manevi değerlerini hedef almaktadır. Onlar öyle bir yol izliyorlar ki, bu yol ticarette güven ve onur kavramlarını yok eder. Yahudiler; hükümet içinde hükümet oluyorlar. Her hangi bir baskı hissettikleri zaman İspanya ve Portekiz'de yaptıkları gibi halkı ekonomik bakımdan boğmaya çalışıyorlar. 1700 yıldan beri Yahudiler kutsal topraklardan kovulmalarını propaganda malzemesi olarak kullanmakta, bazen sızlanarak

bazen de yağma ederek insanların duygularını sömürmeye çalışmaktadırlar.

"Sizi uyarmak istiyorum: Uygar dünya bugün Filistin'i onlara geri verse bile onlar yine de Filistin'e geri dönmemek için bir sürü bahane bulurlar. Onlar başka uluslar gibi yalnız yaşayamazlar. Anayasa'ya dayanarak onları bu ülkeden kovmayı düşünmeliyiz. Çünkü ülkemize olan göçleri korkunç bir şekilde devam ediyor. Yüz yıl sonra sayıları kat be kat artacak ve onlar Amerikan halkını yıkmağa çalışacaklardır. Zamanla halkımızın özgürlüğü için döktüğümüz kanlar boşuna gitmiş olacak ve onlar kendi egemenliklerini kuracak ve bir şekilde hükümetlerimizi yönetmeye, sistemimizi değiştirmeği başaracaklardır.

"Anayasamız; Yahudilerin Amerika'dan gönderilmesini göz önünde tutmadığı takdirde, maksimum yüz elli yıl sonra çocuklarımız acı çekecek ve sızlanarak Yahudi çıkarları için yemeklerinden tasarruf edecekler...

"Şu anda sizi tekrar uyarmayı bir görev biliyorum. Eğer Yahudileri kovup bu ülkeyi onların etki ve kötülüklerinden kurtaramazsanız, maksimum yüz yıl sonra çocuklarınız veya torunlarınız Yahudi fabrikalarında çalışarak, onlara bu fırsatı sağladığınız için sizlere lânet okuyacaklardır. Yahudiler onlarca nesil bizimle yaşasalar bile ne geleneklerimizi benimseyecek ne de bize karışacaklardır. Yahudiler topraklarımızı ve halkımızı tehdit eden bir tehlikedir.

"Eğer onlara bu ülkeye göç özgürlüğü verilirse, anayasamızı bile yok edeceklerdir. Bunun için Yahudilerin anayasaya konacak bir madde ile bu topraklardan kovulmaları sağlanmalıdır."

Franklin'in bu konuşmasından yaklaşık 60 yıl sonra 1850'de Amerika'da yaşayan Yahudilerin sayısı 17 bin idi. 1848-1861 yılları arasında yaklaşık 100 bin Alman Yahudi'si Amerika'ya göç etti. 1880 yılına gelindiğinde Yahudilerin sayısı 270 bin olmuştu. Bir bölümü Rusya'dan gelen Yahudilerin çoğu, o zaman Yahudi nüfusu 180 bin olan New York

bölgesine yerleşmişti. New York City'deki Yahudi Mahallesi Manhattan'ın Doğu Yakası idi.

Yüzyılın son döneminde Alınan Yahudileri, ABD'deki tarihleri için siyasete "bulaşma"nın temellerini atan örgütlenme ağının kurulmasını başlattı. O dönemde B'nai B'rith bu örgütlerin arasında en önemli ve en etkilisi olarak ortaya çıktı. 1880'lerde, Amerika'da ilk önemli sosyalist parti, Sosyalist Emek Partisi Sefaradi Yahudi olan Daniel De Leon tarafından yönetiliyordu. 1906'da Alman Yahudileri, bütün dünyadaki Yahudi davasını destekleyen Amerikan Yahudi Komitesi'ni (AJC) kurdular. 1930'lardaki Yahudilerin siyasallaşma süreci entelektüel yazarlarını, akademik kadroları kapsıyordu. 1930'ların sonunda Yahudi Amerikalıların çoğu Almanya'daki Nazi hareketinin yükselişine odaklandı. Yahudi örgütleri, özellikle Amerikan Yahudi Birleşik Dağıtım Komitesi (AJDC) Avrupa'da zulüm gören Yahudiler için yardım toplamaya ve destek vermeye odaklandılar. Ayrıca Yahudi örgütleri Amerikan hükümetinin bu sığınmacıların kaderinde daha etkili bir rol oynama çağrısını defalarca yaptılar. Amerikalı Yahudiler ABD'nin savaşa katılımına kadar yalnızcılık geleneğine ve Yahudi düşmanlığına karşı dayanmak zorunda kaldılar. Bu sırada Nazi katliamlarından kurtularak ülkeye göç etmiş Yahudilerin bazıları psikoloji, sosyoloji, kimya ve nükleer bilim gibi alanlarda ün kazanmaya başlamıştı.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Siyonizm ve İsrail'in kuruluşu Yahudi politikalarının odak noktası olmuştu. Amerikan Yahudi Komitesi (AJC) ve Amerikan Yahudi Kongresi (AJC) gibi ulusal Yahudi örgütleri yeni kurulmuş Yahudi devletine yardım ve en önemlisi ABD'nin siyasi desteğini sağlamak için çaba harcadılar. Siyonizm'in amacı olan İsrail'e göçün Amerikalı Yahudiler tarafından büyük sayıda gerçekleştirilmemesinin nedeni Amerikan Yahudilerinin çoğunun asimile olmaları ve Yahudi örgütlerinin bazılarının antisiyonist olmasıdır.

Soğuk Savaş döneminde Yahudiler anti-komünist kampanyanın her iki tarafında da bulunuyorlardı. Bunun ünlü örneği, Sovyetler Birliği'ne ABD'nin nükleer sırlarını veren

Yahudi çifti Julius ve Ethel Rosenberg'tir. İkisinin de idam cezasına karar veren liberal Yahudi hâkim Irving Haufman'dı. Yahudi aktörler ve senaryo yazarları Hollywood'un kara listesine alındı. Bazıları solcu görüşleri yüzünden üniversitelerdeki işlerinden atıldı. Bununla birlikte, senatör Joseph McCarthy'nin danışmanları, Roy Cohn ve David Schine, ikisi de Yahudi'ydi!

1970-80'lerde Amerikan Yahudileri siyasi enerjilerini Sovyet Yahudilerini kurtarmaya ve bu göçmen nüfusunu destekleyen örgütlerin geliştirilmesine harcamıştı.

Tam bu sırada genel nüfustan ayrı olarak genellikle liberallere oy veren Yahudi toplumu daha muhafazakâr olmaya başlamıştı. Çünkü Sovyetler Birliği'nde muhaliflere yönelik devam eden baskılar Amerikan Yahudilerin çoğunun yumuşama sürecine karşı sert bir pozisyon almasına neden olmuştu. Aynı zamanda, ABD'nin Ortadoğu politikasındaki İsrail'in rolü birçok Amerikan Yahudi'sinin sağa kayan ABD siyasetine destek vermesini etkilemişti. Buna rağmen, Noam Chomsky gibi Yahudi düşünürler, aktivistler ve toplum önderleri Siyonizm'e yönelik radikal eleştirme geleneğini sürdürüyordu. Amerikan Yahudileri hâlâ çoğunlukla Demokrat Parti'nin destekçileridir. 2012'de yapılan anket sonuçlarına göre Amerikan Yahudilerinin yüzde 73'ü kendilerini liberal ve yüzde 27'si muhafazakâr olarak tanımlıyor ama Yahudilerin ABD'deki sağcı siyasi hareketlerdeki önemi devam etmektedir. Bunun nedeni ise Yahudilerin seçimlere çok yoğun, örgütlü ve aktif bir şekilde katılmasıdır.

Sinema sektörü Amerika'da Yahudiler açısından özel bir örnek oluşturmaktadır. New York'ta daha önce tiyatro sanatına sayıca dahil olmuş Yahudiler, 1890'ların sonuna doğru sinemayı tiyatro ile birleştirerek eğlence merkezleri kurdular. 1890'da New York'ta bir tek eğlence merkezi yokken, 1900'de sayıları bini aşmıştı. Kısa metrajlı filmler sessizdi. Bu bir avantajdı çünkü Yahudi patronlar ya çok az İngilizce biliyorlar ya da hiç bilmiyorlardı. 1912'de yüzü aşkın küçük yapımcı şirket vardı ve bir süre sonra aralarında Universal,

Metro-Goldwayn Mayer, Twentieth Century, Fox, Paramount, Warner Bros ve Columbia'nın yer aldığı sekiz büyük şirket birleşti. Bunların sahibi Yahudi'ydi ve diğer ikisinde de (United Artistse ve RKO Radio Pictures) Yahudilerin önemli yerleri vardı.

Sinema sanayinin kurucularıyla birlikte, Hollywood'daki birçok Yahudi senaryo yazarları, yönetmenler, aktörler büyük başarılara imza atmışlardı. Steven Spielberg, Dustin Hoffman, Roman Polanski, Adrien Brody, Natalie Portman, Wachowski kardeşler, Sarah Jessica Parker, Goldie Hawn, Barbara Streisand gibi ünlü Yahudiler Amerikan eğlence sektöründe önemli yerlere geldiler. "Rüya fabrikası" Hollywood'da, Amerikan rüyası kavramı aslında Yahudiler tarafından ortaya atılmıştır.

1991'de *Forbes* dergisi tarafından geleneksel olarak yayımlanan en zengin Amerikalı listesinde 400 isimden 84'ü Yahudi'ydi.

ABD vatandaşlarının yıllık gelir ortalaması 25 bin dolar iken Yahudi Amerikalıların yıllık gelir ortalaması bunun iki katı, 50 bin dolardır. En zengin Amerikalıların yüzde 23'ü Yahudi'dir. Yahudi örgütlerinin üyeleri, yani Yahudi örgütlere sürekli bağış yapan ve katkıda bulunan kişilerin yüzde 66'sı yılda 150 bin dolardan daha fazlasını kazanmakta ve sadece yüzde 17'si yılda 100 bin dolardan daha az gelire sahiptir. Bu insanlar Yahudi örgütlerine ve dolayısıyla Yahudi lobisine para fonu oluşturmaktalar. Bununla beraber, Amerikan Yahudilerin yüzde 24'ünün "düşük gelirli" vatandaş sınıfında olduğunu da söylemek gerekir.

ABD'de lise mezunlarının yüzde 40'ı üniversite eğitimi alırken, Amerikan Yahudileri için bu sayı yüzde 85'e ulaşmaktadır. On Amerikan Yahudi'sinden altısı üniversite mezunudur ve bu sayı Asyalılar hariç, ABD'deki herhangi etnik ya da dini gruptan daha yüksektir. Önde gelen Amerikan üniversitelerinde profesörlerin yüzde 20'si Yahudi ve önde gelen New York ve Washington hukuk şirketlerinin yöneticilerinin yüzde 40'ı da Yahudi'dir. Yapılan araştırmalarda Yahudi

üniversite hocalarının kendi adalarında örgütlü olduğunu ve çoğu zaman Yahudi öğrencileri kolladıklarını kanıtlamıştır.

Nobel ödülünü kazanan Amerikalıların yüzde 27'sini Yahudi Amerikalılar oluşturmaktadır. Bunların büyük bölümü Avrupa'dan ABD'ye göç eden Yahudi kökenlidir.

1930-40'larda Nazi rejimi ve katliamlardan kaçan Alman Yahudi akademisyenlerin çoğunluğu ABD'ye sığınmıştı. Başkan Richard Nixon'un ulusal güvenlik danışmanı, dışişleri bakanı, uluslararası ilişkiler profesörü ve Nobel Barış Ödülü sahibi Henry Kissinger, Almanya'dan kaçan bir kimya profesörünün oğludur. Ayrıca, İkinci Dünya Savaşı'nın sonunda geliştirilmiş atom bombası üretim projesi, Manhattan Projesi adı altında Avrupa'dan gelen J. Robert Oppenheimer, Richard P. Feynman, Wolfgang Panlli ve Leo Szilard gibi Yahudi fizikçiler tarafından gerçekleştirildi. Hemen hemen bütün Alman Yahudi bilim adamları ABD'nin en prestijli okullarında, ülke çapında en yüksek seviyelerde akademik kadrolara katıldılar.

1960'ların sonunda Amerikan Yahudileri ABD'deki öğretmen sayısının yüzde 12'sini ve prestijli üniversitelerin akademik kadrolarının yüzde 20'sini oluşturuyorlardı. Genel kanı Yahudi olmayan ya da Yahudilerle arası iyi olmayan hiç bir hoca üniversitelerde yükselemez ve önemli bir yere gelemezdi.

Yine akademik dünya ile ilgili olarak ABD'nin önde gelen düşünce kuruluşlarının büyük bir bölümü Yahudi Lobisi'nin kontrolündedir. Foreign Policy Reasearch Institue, Heritage Foundation, Institute for Foreign Policy Analysis ve Jewish Institute for National Security Affairs (JINSA) adlı düşünce kuruluşları, Yahudi lobisinin kontrolünde olan kuruluşlar arasında yer almaktadır. ABD'de Yahudiler nüfusun yaklaşık yüzde 2'sini oluşturmasına rağmen, dolar milyarderlerinin yüzde 50'si Yahudi'dir.

Yahudilerin yüzde 94'ü seçimler için kritik öneme sahip eyaletlerde (Ohio, K. Karolina, Florida, Utah, G. Karolina, Washington ve New York) yaşıyor.

Durum böyle olunca doğal olarak başta politika olmak üzere ülkenin her alanında etkili olan Yahudiler kendi aralarında çok güçlü örgütlenmelere gitmişlerdir. Örneğin Amerika'da Yahudi lobisi ülke çapında yayılmış yüzlerce sosyal ve siyasi örgütü birleştirmektedir. Ancak yerel Yahudi dernekleri ve örgütlerinin hepsi federal düzeyde birkaç resmî büyük ve genellikle kurulduğundan beri Amerikan Siyonizm'inin merkezleri olmuş örgütler tarafından temsil edilmektedirler. Yahudi lobisini oluşturan bu federal düzeydeki Yahudi örgütlerinin merkezleri Washington veya New York'ta bulunmaktadır. Ülke çapındaki etkinlikler merkezden eyaletlere gönderilen görev ve programlarla gerçekleştirilmektedir. Bu örgütlerin bazıları Hadassah, B'nai B'rith, AJC gibi İsrail'in kuruluşundan önce ortaya çıkmışlar ve kuruluş amaçları genellikle Amerikan Yahudilerinin kendi aralarında yardımlaşma ve dayanışmadır. AIPAC, ZOA, ADL gibi bazıları ise Siyonist hareketin çerçevesinde kurulmuşlardır ve doğrudan lobi faaliyetlerinin başında bulunmaktadırlar.

AIPAC (Amerikan İsrail Halkla İlişkiler Komitesi) 1951'de Washington'da en önemli 14 Amerikan Siyonist grubunun birleşmesiyle meydana gelmiştir. Resmî olarak İsrail adına Amerika'da halkla ilişkiler kampanyaları yürütmek amacıyla kurulmuş AIPAC, çok kısa bir sürede Yahudi lobisinin başında gelen örgüte ve ABD'nin en güçlü çıkar grubu lobisine dönüşmüştür. İsrail'in, 1967'deki İsrail-Arap savaşından sonra Amerika'nın dış ve askeri politikasında daha önemli bir yere gelmesi üzerine, AIPAC'ın siyasi etkisi ve önemi hızla artmıştır. 1967'den sonra Amerikalı Yahudiler arasında Siyonizm'e ve İsrail'e verilen destek büyük bir artış gösterince AIPAC'ın yapısı ve etkisi güçlendi. Başlangıçta örgütün anahtar isimlerinin sayısı birkaç yüz civarındayken, 1970'lerde bu sayı 11 bin olmuştu. Örgüt bütçesi ise kuruluşunda 50 bin dolar iken şimdi 25 milyon doları aşmış ve üye sayısı 70 binin üzerine çıkmıştır. AIPAC Amerika'daki lobiciliğin motor gücü haline gelmiştir. Doğrudan Kongre üyeleriyle çalışan AIPAC, savunma ve dışişleri bakanlıklarında ABD'nin

Ortadoğu politikasının şekillendirilmesini etkilemeye başlamıştır. Kongre'de Yahudi lobisini veya İsrail'i eleştirmek çok tehlikeli bir eyleme dönüşmüştür.

2014 yılında yüz ABD senatöründen 10'u ve Temsilciler Meclisi'nde bulunan 435 üyeden 27'si Yahudi'ydi...

Kongre'de ABD'nin İsrail yanlısı tutumunu ve İsrail politikalarını eleştirmeye kalkışmış Charles Percy, Paul Findley, Paul N. McClosky gibi kongre üyeleri ve senatörler, AIPAC tarafından hedef haline gelmiş ve politik kariyerleri son bulmuştu.

AIPAC üye ve yandaşları eyaletlerde ve Washington'da Kongre üyeleriyle ortalama iki bin görüşme gerçekleştirerek, yılda yüzden fazla İsrail yanlısı kanun ve kararın Kongre'den geçmesini sağlamaktadırlar.

Amerikan Yahudi Komitesi (AJC) ise 1906'da Alman Yahudileri tarafından kurulmuş, Amerika'da Yahudilerin çıkarlarını temsil eden ilk örgüttür. Yeni göç eden Yahudilere yardım etmek ve Amerikan düzenine ayak uydurmalarını sağlamak, örgütün kuruluş amaçları arasındaydı.

Bugün AJC genel olarak diasporada Yahudiliğin devamlılığı, İsrail ile ilişkiler ve Amerikan hayatında dini ve milli azınlıkların bugünkü ve gelecekteki rolü gibi konular çerçevesinde konferanslar toplamakta, eğitim programlarını yürütmektedir.

Amerikan Yahudi Kongresi (AJC) ise 1916'da Amerikan Yahudi Komitesi'ni (AJC) imtiyazlı ve antidemokratik bulan doğu Avrupa Yahudi göçmenleri tarafından Siyonist bir örgüt olarak kuruldu. Örgüt genel olarak Siyonist çizgisini izlemekte ve önce ZOA, daha sonra AIPAC altında faaliyet göstermektedir. Ayrıca kongre 1945'ten itibaren bütün Amerikalıların hak eşitliği prensibini savunmaktadır.

Amerikan Yahudi Ek Dağıtım Komitesi (JDC) ise 1914'te, AJC tarafından desteklenen Amerikan Yahudi Yardım Komitesi ve Ortodoks Cemaatleri Birliği tarafından desteklenen Yahudiler İçin Merkezi Komite'nin birleşmesiyle meydana gelmiştir. Daha sonra, Yahudi işçi gruplarını temsil eden

İnsanların Yardım Komitesi JDC'yi tamamlamıştır. Savaş sonunda, JDC başka uluslararası yardım kuruluşlarıyla işbirliği yaparak Yahudi mülteciler için fonlar kurmuş ve çoğunun Filistin'e göç etmesine yardım etmiştir. 1948'de İsrail'in kurulmasından hemen sonra, İsrail hükümeti ile ortaklaşa yaklaşık 50 bin Yemenli Yahudi'nin Aden'den İsrail'e uçuşunu sağlayan "Sihirli Halı Operasyonu" gerçekleştirilmiştir. 1950'de, "Ezra Operasyonu" ile Irak ve Kürt Yahudileri İsrail'e taşınmıştır. 1951 yılına kadar 270 bini Avrupa'dan, toplam 450 bin Yahudi, JDC yardımıyla İsrail'e taşınmıştır. Soğuk Savaş boyunca JDC, Doğu Avrupa ülkelerinde kalan Yahudilere yardım etmeye çalışmıştır. Bugün de JDC dünya çapında yardıma muhtaç Yahudilere yardım etmeye devam etmektedir. 1994'te örgüt yardım çalışmaları için 2 milyar dolardan fazla para harcamıştır.

B'nai B'rith (Ahit Oğulları) en eski ve en etkili Amerikan Yahudi örgütüdür. 1843'te New York'ta, o zamanki 15 bin kişilik Yahudi Amerikan toplumunun sosyal ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulan B'nai B'rith, şimdi üye sayısı 600 bine ulaşmış, dünya çapında en büyük Yahudi örgütüdür. B'nai B'rith, 20. yüzyılın başında yeni alt örgütler oluşturarak ve örgüt sistemini geliştirerek büyümeye başlamıştır. 1913'te, antisemitizm ve haksızlık ile mücadele etmek amacıyla B'nai B'rith yan kolu olarak, Anti-Propaganda Ligi (ADL) kuruldu.

1923'te Illinois Üniversitesi'nde B'nai B'rith çatısı altında ilk Yahudi öğrenci örgütlenmesi, Hillel Fonu meydana geldi. Bugün Hillel Fonu'nun 81 ülkedeki kampüslerde 400 yerel şubesi bulunmaktadır.

B'nai B'rith kadın kolu BBW 1909'de San Francisco'da kuruldu. BBW Amerikan feminist hareketinde yer almış, İsrail'in kurulmasından önce ve sonra Filistin'deki Yahudiler için para, gıda ve giyim olarak büyük yardımlar toplamıştır. BBW 1995'te ismini Uluslararası Yahudi Kadın Örgütü olarak değiştirdi.

Bugün B'nai B'rith 55 ülkede şubeleri bulunan, Yahudi dünyasının en büyük uluslararası kurumudur. Örgüt Yahudilik ve Judaizm, Yahudi eğitimi, toplumsal gönüllü hizmet, insan hakları ve liderlik programlarını yürütmekte, ayrıca bütün ülkelerde Yahudilerin kültür miraslarını öğrenme hakları için mücadele vermektedir.

Önemi nedeniyle Anti-Propaganda Ligi'nin (ADL) faaliyetlerinin ayrı olarak ele alınması gerekir. Antisemitizme ve haksızlığa karşı kurulmuş bu örgüt, faaliyet tarihi boyunca medyadaki ve sinemadaki Yahudi imajından başlayarak üniversite vakıf konferanslarında yapılan konuşmalara kadar, ABD'de Ortadoğu ve Yahudilerle ilgili her seminer, konuşma, film ve makaleye dikkat etmektedir. Üniversite kampüslerinde "Arap propagandası yapan" Ortadoğu araştırma merkezlerinin faaliyetlerini engellemeye çalışmaktadır. Örneğin Edward Said, Noam Chomsky ve dünyanın her yerinde İsrail ve Siyonizm karşıtı yüzlerce düşünürün görüşlerinden rahatsız olan bu örgüt militanları, Siyonizm karşıtı olan kişilerin konferans konuşmalarını sabote ediyor, kitaplarının dağıtılmasını ve bu üniversitelerde okutulmasını engelliyor. Bu da yetmiyor ADL, AIPAC'ın da yaptığı gibi konuşmacılar hakkında dosya tutuyor! Noam Chomsky, ADL tarafından kendisi hakkında tutulan yüzlerce sayfalık dosyanın bir kopyasını ele geçirmişti. Ayrıca, ADL geniş çapta halkla ilişkiler kampanyaları yürütmekte ve faaliyetlerinin toplamı ile Yahudi lobisi içinde önemli bir rol oynamaktadır.

Bütün Yahudi örgütlerinin liderleri en az ayda bir defa toplanarak genel bir durum değerlendirmesi yapmaktadır. Başlıca Amerikan Yahudi Örgütleri Başkanlar Konferansı olarak bilinen ve 1948'den beri faaliyet gösteren bu mekanizma, şemsiye örgüt olarak kabul edilmektedir. Örgütün 34 daimî ve altı gözlemci üyesi bulunmaktadır. Örgütün üyeleri arasında ilk akla gelenler AJC (komite), AJC (kongre) ve B'nai B'rith'dir.

Bunların hepsinin de Washington'da temsilcileri bulunmaktadır ve kendi aralarında çok iyi işbirliği yapmaktadırlar.

Durum böyle olunca lobiler neredeyse ABD'deki tüm Yahudilere ulaşmakta ve ortak hareket etmelerini sağlamaktadır.

AIPAC lobinin başında bulunsa da bu örgütler belli sınırlar içerisinde bağımsız lobi faaliyetinde bulunmaktadırlar. Ancak daha çok kamuoyuna yönelik çalışmalar yapan bu örgütler İsrail'i ilgilendiren önemli karar ve yasa tasarılarının görüşülmesi sırasında üyelerini harekete geçirmektedirler.

Lobinin yürüttüğü halkla ilişkiler kampanyaları çerçevesinde AIPAC tarafından yayımlanan *Neareast Report* ve *Eylem Alarmı* haftalık yayınlarının yanında, AJC'nin yayımladığı aylık *Commentary* dergisi, el ilanları ve gerekli görüldüğü zaman basılan kitapçıklar mevcuttur. İsrail yanlısı propaganda yapmakla beraber, bu yayınların bir amacı da anti-Arap propaganda yapmaktır. Lobilerlerle direkt bağlantılı bazen de MOSSAD tarafından yönetilen on binlerce "trol" sosyal medyayı çok etkin bir şekilde kullanarak İsrail ve Siyonizm'e hizmet etmektedirler. Yapılan bir araştırmaya göre bir ayda dünyada İsrail ve çıkarlarına dolaylı-dolaysız hizmet eden sosyal medya paylaşımlarının toplam sayısı 1,2 milyarı bulmaktadır.

Örneğin daha sosyal medya platformları yokken AIPAC 1983'te ilk defa "düşman listesi" niteliğinde bir kitap yayımlamıştır. Kitapta "İsrail'i gözden düşürme kampanyası" başlığı altında AIPAC'ın "İsrail çıkarlarına zarar verenler" diye tanımladığı yirmi dokuz örgüt ve otuz dokuz kişinin yer aldığı "aktörler listesi" bulunmaktaydı. Ve bu liste her yıl güncellenmektedir. Bu "düşmanlar" arasında eski dışişleri genel sekreteri George W. Ball, emekli büyükelçiler Talcott Seeyle, Andrew Killgore, John C. West ve James Akins ile eski senatör James Abourezk gibi isimler bulunuyordu. Aynı listede, birkaç üniversite öğretim görevlisinin yanı sıra farklı görüşleri paylaşan beş Yahudi'nin de adları vardı.

ADL, AIPAC'ın listesiyle hemen hemen aynı anda kendi "düşman listesi"ni hazırlamıştı. 31 kuruluşun ve 34 kişinin ismini içeren kitabın adı *Amerika'daki Arap Propagandası: Araçlar ve Sesler* idi.

"Düşman" olarak ilan edilen kişi veya kuruluş, lobi tarafından uygulanan geniş çapta bir baskıya maruz kalmaktadır. Aynı zamanda, lobi Kongre ve Senato'da İsrail ile ilgili yasa tasarılarına olumsuz oy veren veya kürsüden İsrail'in politikalarını eleştirmeye cesaret eden temsilcileri ve senatörleri takip eder ve seçimleri tekrar kazanmalarını engellemeye çalışır. Bunun en iyi örneklerinden biri Paul Findley olayıdır. Paul Findley, yaklaşık 20 yıl senatörlük yapmıştır. Arap-İsrail anlaşmazlığının çözümü için özel bir çaba harcamıştır, bu amaçla İsrail işgali altındaki Lübnan'da bulunan Sabra, Şatilla ve Tel Zaatar kamplarını yakından inceleme gereğini duymuştur.

Bu araştırma ve geziler, onun Filistin yanlısı ve İsrail karşıtı bir politika izlemesine önemli ölçüde etki etmiştir. İsrail'e ve işgal politikasına yönelik ciddi eleştirilerinden dolayı da İsrail lobisinin boy hedeflerinden biri haline gelmiştir. Lobinin yoğun ve ısrarlı kampanyası sonucu 1983'teki seçimi kaybederek ABD Senatosu'na veda etmiştir. İsrail lobisinin bir yetkilisi olayı şöyle değerlendirmiştir: "Sonunda Findley'ı defettik. Rakibi Durbin'in seçim kampanyası sırasında harcadığı 750 bin doların 685 binini biz Yahudiler topladık ve onu defettik."

Lobinin milletvekillerine karşı yaptığı seçim baskısının bir başka kurbanı da Alabama'dan Earl Hilliard ve Georgia'dan Cynthia McKinney'dir. Kongre'de İsrail çıkarlarına karşı oy verdikleri için Paul Findley'nin başına geleni yaşamışlar ve 2002'de Kongre seçimini kaybetmişlerdir.

Başka bir örnek Charles W. Freeman Jr. 2009'da Başkan Obama tarafından Ulusal İstihbarat Konseyi Başkanlığına getirilen Freeman İsrail'in Filistin halkına yönelik işgalci, yayılmacı ve baskıcı politikalarını eleştirdiği için önce basında ve sosyal medyada linç edilmiş sonra da Yahudi lobisinin kongredeki engeliyle karşılaşmıştı.

Daha önce savunma ve dışişleri bakanlıklarında çok önemeli görevlerde bulunan Freeman Çin ve Suudi Arabistan'da büyükelçi olarak bulunmuş ve Çince, Arapça, Fransızca, İs-

panyolca, İtalyanca ve Portekizce'yi öğrenmişti ama Yahudi lobileri için bunlar hiç önemli değildi ve mutlaka ondan kurtulmak gerekiyordu ve bunu da başardılar.

Kasım 2018'de yapılan seçimlerde Kongre'ye seçilen Somali kökenli Müslüman kadın İlhan Omar İsrail'in Filistinli gençleri öldürmesini eleştirdiği için Yahudi medyasının hedefi haline gelmiştir. Bu baskının etkisiyle Başkan Donald Trump bile Omar'ın istifasını istemiştir.

Omar'ı bir yana bıraksak bile Demokrat Parti'nin başkan aday adayı olan Bernie Sanders bile İsrail politikalarını eleştirdiği ve Filistin halkının haklı mücadelesini savunduğu için Yahudi lobilerinin ve medyasının saldırılarından kurtulamamıştır. Üstelik Sanders onlar gibi Yahudi'dir.

Lobiler için önemli olan ya İsrail'den yana olacaksınız ya da düşmansınız.

Çünkü lobi örgütleri, uygun kişilere sadece Yahudilerin oylarıyla değil, seçim kampanyalarına büyük miktarda bağış yaparak ve medya desteği sağlayarak Kongre'ye seçilmeleri için de katkı sağlarlar. Bu alanda Yahudiler diğer etnik lobileri çok geride bırakmaktadırlar. 1989-90 döneminde Yahudi lobisince oluşturulan PAC'lar tarafından Senato üyelerine 4,7 milyon dolar, Temsilciler Meclisi üyelerine ise 2,9 milyon dolar bağış yapılmıştır.

Bazı istisnalar dışında Yahudi lobisi genelde demokratları desteklemektedir. Bu gerçeği bilen 2020 Başkanlık seçiminde Demokratların adayı olan Joe Biden 11 Ağustos'ta Kamala Hariss'i yardımcı olarak seçtiğinde İsrail yanlısı olduğunu biliyordu ve üstelik Hariss'in kocası Yahudi'ydi. *Yahudiler ve Amerikan Politikacıları* adlı kitabın yazarı olan ve Yahudi olayına tek yanlı bakmadığı söylenen stratejist Stephen D. Isaacs, adaylarla kişiler arasındaki ilişkiyi şöyle yorumluyor: "Ulusal politikada, eğer Demokratsanız, Yahudi parası olmaksızın herhangi bir yere ulaşmayı umut etmeniz imkânsızdır."

1968'de başkan adayı Hubert Humphrey'e 100 bin dolardan fazla bağışta bulunan 21 kişiden 15'i Yahudi'ydi. Isaacs'a göre, var oluş nedeni Demokrat Parti'nin Beyaz Saray'a

sokabileceği en çok kişiyi sokmak olan Demokratik Ulusal Komitesi'nin kullandığı paranın yaklaşık yüzde 50'si Yahudi kaynaklardan sağlanmaktadır.

Yahudi lobisi tarafından yapılan bağışların büyük bir kısmı Kongre'deki ulusal güvenlik ve dış politika konularıyla ilgili birkaç önemli komitenin üyelerine gitmektedir. Bu konuda Federal Seçim Komisyonu'nun kayıtları üzerinde yapılan araştırma 1985-1990 arası dönemde Senato Dış İlişkiler Komitesi üyelerine 1,2 milyon dolar bağış yapıldığını ortaya koymuştur. Aynı dönemde Temsilciler Meclisi Dışişleri Komitesi üyelerine de 1,2 milyon dolar bağış yapılmıştır. Bu miktarlar diğer ideolojik amaçlı PAC'ların toplam bağışlarını geçmekteydi. Yapılan inceleme sonunda Senato Tahsisatlar Komitesi'nin Dış Operasyonlar Alt Komitesi'nin 13 üyesine bu dönemde 1 milyon dolar bağış yapıldığı görülmüştür.

AIPAC, başta işçi sendikaları olmak üzere diğer çıkar grupları tarafından da desteklenmektedir. Yasama üzerinde belli bir etkiye sahip olan İsrail lobisinin yürütme üzerinde de oldukça etkili olduğu gözlenmektedir. Dışişleri Bakanı George P. Shultz, 1986'da İsrail'le ilgili yasa tasarısı hazırlanırken, bizzat yazılı olarak AIPAC'tan ne tür silahları ve yardım paketini istediklerini bildirmelerini istemiştir. Dolayısıyla AIPAC girişimleriyle, İsrail'e yapılan ekonomik yardımlar 1981'den itibaren, askerî yardımlar ise 1985 mali yılından itibaren karşılıksız hale dönüştürülmüştür. Ayrıca 1985'te kabul edilen bir yasa ile İsrail'e Ekonomik Destek Fonu çerçevesinde yapılan yardımın (yılda yaklaşık 1,2 milyar dolar) İsrail'in ABD'ye olan yıllık borç geri ödemelerine eşit miktarda olması kararlaştırılmıştır. İsrail'in bu ayrıcalığı 1,8 milyar dolayındaki askeri yardımlar için de geçerlidir. Örneğin, 1991'de İsrail'e verilen 1,8 milyar dolarlık askerî yardımın da diğer askeri yardımlarda (diğer ülkelere kredi biçiminde veriliyor) öngörüldüğü gibi tamamen ABD'den silah alımı için kullanılması gerekirken, 475 milyon dolarını savunma sanayinin modernizasyonu ve 150 milyon dolarını da ABD'de yapacağı araştırma geliştirme faaliyeti için harcamasına izin verilmiştir. Eylül

1995'te Senato İsrail'e yıllık 3 milyar dolar askeri ve ekonomik yardım yapılmasını öngören yasayı onaylarken, Filistin'e yapılacak yardımın Eylül 1993'te yapılan anlaşmalara bağlı kalması, terörizmi engellemesi, bu konuda gerekli önlemleri alması gibi bir yığın koşula bağlayan yasayı kabul ederek erteliyordu.

Lobilerin güç ve etkilerini, yanlarında olan kesimler kadar karşılarında olan gruplar da hissetmektedir. Bu noktada Yahudi lobisinin şanslı olduğunu söyleyebiliriz, çünkü Yahudi lobisi karşısında yer alan Arap lobisi genellikle başarısız bir profil sergilemektedir. Arap lobisinin başarısız olmasına neden olarak da ABD'ye Arap göç dalgasının çok daha yeni olması gösterilebilir. Her zaman olduğu gibi geç dönem göçmenler maddi olarak geridedirler, önemli mesleki gruplarda temsilleri zayıftır, Amerikan kurumlarına aşina değiller ve dolaysıyla politikada ağırlıkları yok. Arap lobisinin son derece dağınık olması, iyi organize olmuş bir görüntü verememesi, mali bakımdan İsrail lobisi kadar güçlü olmaması, diğer lobiler tarafından desteklenmemesi ve Amerikan kamuoyunda olumsuz bir imaja sahip olması da diğer önemli etkenlerdir. Örneğin 1990'dan beri Yahudi lobisinin seçim bağışı miktarı 56 milyon dolar, Arap lobisinin bağışı ise sadece 800 bin dolardır.

Bu da çok normaldir çünkü ABD'de sahipleri Yahudi olan yüzlerce, belki de binlerce önemli şirket vardır. Üstelik bunların bazılarının dünya çapında çok büyük mali güçleri var ve bu güç yüz milyarlarca doları geçmektedir.

Örneğin Coca Cola, Sprite, Fanta, Turkuaz, Sen Sun ve benzeri ürünleri bulunan şirket dünyanın her yerinde faaliyet göstermektedir.

Philip Morris'in Marlboro, Parliament, Muratti, Chesterfield, L&M, Lark, Bond, Lider gibi sigaraları dünyanın her yerinde satılır.

Mc Donald's ise ayrı bir dünya markası.

Bunun dışında dünya markası olan ve hemen hemen tüm ülkelerde ürünleri bulunan ve çoğunun sahibi ya da

yöneticisi Yahudi olan şirket ve markaların bazıları şunlardır: Loreal, Nestle, Maggi, Ariel, Starbucks, The Limited Stores (Express, Lerner New York, Victorias Secret ve Bath & Body Works), The Home Depot, Walt Disney, AOL/Time Warner, Estee Lauder, Sarah Lee (Hanes, Playtex, Leggs, Champion), Fox News (haftada 40 milyon baskı yapıyor, onlarca yerel radyo ve televizyonu var), Overseas Adventure Travel, IBM, Kimberly-Clark (Huggies, Kotex, Kleenex), Timberland, Desert Eagle, Caterpillar, Carrefour, Danone, Hugo Boss, Carmel, Johnson&Johnson, ICQ, CNN, National Geographic, Marks&Spencer, Beigel, Vittel, Libby's, Perrier, Delta, Ahava, GAP, CK, Donnakaran, Lewis, MAC, Lilt, Rad, Sunkist, Delta, Hema, Auchan, Tchibo, Banana, Structure, J-Crew, J.C. Penny, Pryca, Lindex, DIM, Ralph Lauren, Playtex, Aramis Clinique, DKNY, La Mer, Bobbi Brown, Bumble and Bumble, Kate Spade, Baby Products, Britannia, St. Michaels, Revlon, Sky TV Network, Star TV Network, Weekly Standard Newspaper, TV Guide, News of the World, Sunday Times, Times Educational Suppliment (TES), Gold Coast Bulletin, Herald Sun, Independent Newspapers Ltd, Newsphotos, Sunday Herald, Sunday Mail, The New York Post, Harper Collins Book Publishers, Ragan Books, Zondervan Nursery World, Rawkus, NDS, Mushroom Records, ChinaByte, Festival Records, New World Entertainment, Time magazine, Life magazine, Time-Life books, Forbes, Selfridges.

Özetle Yahudi iş adamları dünyanın her tarafında faaliyet gösteren kendi şirketleri ve bu şirketlerle işbirliği yapan ya da yapmak zorunda bırakılan yerel şirketler üzerinden her yerde etkin olmaya çalışmaktadır.

Yahudilerin "zeki ve çalışkan" olmalarıyla ilgili algılar ise çok ilginçtir.

Olanak sağlandığında dünyanın tüm halklarında çok daha zeki ve çalışkan insan vardır.

Tefecilikle zengin olmak ve illegal örgütlenmelerle bu zenginliği farklı amaçlar için kullanmak bir zekâ olarak görülüyorsa o zaman konumuz değişir. Yok eğer zekadan bir

insanının IQ'su anlaşılıyorsa o zaman Filistinlilerin İsrailliler-den çok daha zeki oldukları kesindir.

Öyle olmasaydılar uluslararası emperyalist ve sömürgeci devlet ve güçlerinin desteğini alan Siyonist İsrail'e karşı yüz yıldır mücadele edemezlerdi.

Hem de çoğu kez tek başlarına.

Arap ve Müslüman ülke yönetimlerinin ihanetine rağmen.

Mücadele inanç kadar bir zekâ becerisidir.

38- Soykırım oldu mu?

Her ne kadar şimdiye kadar Naziler denildiğinde ağırlıklı Yahudi soykırımından söz edilse de Naziler sadece Yahudi-leri değil, bunun yanında Çingeneler, Polonyalılar ve Slavlar gibi farklı etnik gruplara, akıl hastalarına, engellilere, sosyal demokratlara, sosyalistlere ve komünistlere yönelik insanlık tarihine büyük utanç olarak geçmiş büyük bir soykırım uy-gulamıştır.

Naziler; Çingeneleri yok edilmesi gereken aşağılık bir ırk olarak görüyordu. Çingeneler, Nazi görevlileri tarafın-dan yakalanıp toplama kamplarına gönderiliyordu. 1937 ve 38'de çok yoğun şekilde Çingeneler tutuklanmaya başlanır ve Buchenwald'da Çingenelerin katli / soykırımı için özel bir bö-lüm oluşturulur. Nazilerin iktidara gelmesiyle birlikte krono-lojik olarak Çingenelerin katliamı başlar ve 1941 yılında top-lu imhalar gerçekleşir. Bunlara ek olarak çok fazla Çingene kadın Nazi doktorları tarafından kobay olarak kullanılmıştır. Sonuç olarak en az yarım milyon Çingene Naziler döneminde büyük bir katliama uğramıştır.

Şimdi gelelim Holokost denilen Yahudi soykırımına.

Holokost veya Yahudi Soykırımı, İkinci Dünya Savaşı sı-rasında Nazi Almanya'sının toplama kamplarında Yahudile-ri yakma ve topluca öldürme anlamını taşır. Fakat bu olayın söylendiği gibi ve anlatıldığı boyutlarda gerçekleşip gerçek-leşmediği hakkında çok büyük tartışmalar yaşandı ve İsrail

ve Yahudi lobilerinin tüm engellemelerine rağmen özellikle batıda yaşanıyor.

İsrail, Batılı ülkelerin büyük bölümü, Siyonist örgütler ve onları destekleyen çevreler Holokost'u kutsal bir olaymış gibi lanse edip, olayın tartışılmasını bile istemiyor, bazen de yasaklıyorlar. Başka bir halkın toprağını dört bin yıl sonra gelerek "burası bizimdir" deyip Filistin'i ele geçirme becerisini gösteren ve dünyayı kendi yalanlarına inandıran Yahudilerin soykırım konusunu herkese kabul ettirme becerisini göstermesi çok normal olsa gerek. Ancak birçok bilim insanı ve tarihçi, birçok konunun olduğu gibi Holokost gerçeğinin de incelenmesini ve üzerinde araştırma yapılması gerektiğini söylüyor. Onlara göre Holokost olayı altı milyon Yahudi'nin fırınlarda yakılması ve gaz odalarında topluca öldürülmüş olması iddiası veya inancı, sıradan bir iddia ve inanç sistemi değil, tersine karmaşık siyasi, ekonomik, mali, ticari, güvenlik, psikolojik ve elbette dini boyutu olan bir konudur. Nitekim Avrupalı ülkeler özellikle Almanya şirketleri ve devleti, öldürüldükleri iddia edilenlerin çocukları ya da mirasçıları adına İsrail'e çok büyük miktarda bağış ve tazminat ödemiştir.

Avrupa Birliği ülkeleri Holokost'u tartışan veya inkâr eden bilim insanları ve tarihçileri cezalandırıyor ve "acınılan Yahudilere" yani İsrail'e Avrupa pazarlarında ticari ve gümrük tarifelerini indirme gibi kolaylıklar sağlıyor.

Oysa birçok Amerikalı ve Avrupalı bilgin, yazar ve tarihçi Holokost hakkında tereddütlerini dile getirip bu olayın tartışılmasını savunuyorlar.

Örneğin Amerikalı araştırmacı ve yazar Fred A. Leuchter Auschwitz ile ilgili kitabında İkinci Dünya Savaşı'nda toplamda yaklaşık 775 bin Yahudi'nin öldürüldüğünü (ki bana göre insanlık dışı korkunç bir katliamdır ama Afganistan ve Irak işgalleriyle Arap Baharı'nda en az iki milyon insan öldü) belirtiyor ve toplama kamplarındaki gaz odalarının, insanları zehirlemek için kullanılamayacağına ilişkin bilimsel verileri tartışmaya açıyor. Leuchter; Auschwitz Toplama Kampı'nda hastane ve hastaların karantinaya alındığı bölümlerin

varlığına dikkat çekerek gaz odalarında Yahudilerin toplu bir şekilde yakıldığı söyleminin ciddi olmadığını kanıtlıyor.

İkinci Dünya Savaşı sırasında anne ve babası tutuklu bulunan Amerikalı Yahudi Prof. Dr. Norman Finkelstein ise "Holokost endüstrisi kurulmuş ve bu olay İsrail'i besleyen gelir kaynağına dönüşmüştür" demiştir. Prof. Finkelstein'in değerlendirmesi şöyledir:

"Almanya'daki Yahudiler her zaman oradaki Almanlara göre çok daha büyük bir zenginlik içinde yaşamakta, özellikle bankacılık ve tefecilik sektörünü kontrol etmekte ve yargı gibi önemli görevlerin başında bulunmaktaydılar. 1800'lü yılların sonlarından itibaren başlayan Siyonizm adlı siyasi hareketin amacı Almanya'daki Yahudileri Filistin topraklarına taşımak ve orada Müslüman halka karşı belli bir çoğunluk elde etmekti. Ama bu iş Siyonistlerin sandığı kadar kolay olmuyordu. Çünkü Yahudiler Almanya gibi refah içinde yaşanan bir ülkeyi bırakıp Filistin'in çöllerine gitmek istemiyordu. Bu nedenle o Yahudileri göçe zorlayacak bir gerekçe yaratılmalıydı: Adolf Hitler."

Siyonizm'in Filistin'e göç davasına ilk karşı çıkanlar yine Yahudilerdir. Avrupa'da ve Amerika'da yaşayan bazı Yahudiler göçe karşı çıkmışlar, bunun çılgınlık olduğunu savunmuşlardır. İşte tam da o sırada, antisemitizm ve Yahudi düşmanlığı dalgası yayılmaya başlamış ve bu dalga Almanya'da Nazi Partisi'ni iktidara getirdiği gibi, ırkçılık rüzgârından en fazla etkilenenler de Siyonizm karşıtı Yahudiler olmuştur. Öyle ki, Dünya Siyonist Örgütü lideri Haim Weizmann, antisemitizme olan sempatisini sık sık vurgulamış, Nazilerin mantığını savunarak, "Almanya'da zaten gereğinden çok fazla Yahudi var" demiştir. Hitler ise Nisan 1920'de Münih'te yaptığı bir konuşmada Yahudilerin Almanya'dan çıkarılması gerektiğini belirtmiş, bunun nasıl yapılacağını soran kişilere "Gerekirse şeytanla bile işbirliği yapmaya hazırım" demiştir.

Finkelstein'a göre "Hitler elbette Siyonistleri kastediyordu."

Yine o zamanların en etkin Siyonist gazetecilerinden biri olan Emil Ludwig "Dünya Siyonistleri adına Hitler'e

minnettarım. Eminim ki İsrailoğulları Filistin'e bir Hitler anıtı dikmek için kendilerini mecbur hissedeceklerdir" diyordu.

Uygulanan baskı sonucu 1933-39 arasında 50 bin Yahudi korkudan Filistin'e göç ettirildi. Bu insanlar beraberlerinde götürdükleri 60 milyon sterlinle Filistin'de araziler satın alıp okul, çiftlik ve fabrika kurdular.

Aynı Yahudiler Filistin'de Araplara karşı savaşmak için Haganah terör örgütünü kurdular, silahları Nazilerden sağladılar ve Nazi SS subayları tarafından eğitildiler. Ancak Siyonistlerin Yahudileri Filistin'e taşıma planları bir yönden ters tepmeye başlamıştı. Zira Almanya'daki Yahudilerin bir bölümü, Nazilerin uyguladığı baskı sonucu Filistin'e giderken, çoğunluk Amerika'ya göç etmeyi tercih ediyordu. Siyonistler bunun da çaresini buldular: Amerikan Senatosu'nda etkili Siyonistleri araya sokarak, Yahudilerin Amerika'ya göçünün engellenmesi için başkanın desteğini aldılar. Böylece gitmek isteyenler sadece Filistin'e gidebiliyor ancak gitmek istemeyenler Almanya'da Nazilerin insafına bırakılıyordu.

Birçok yazar ve tarihçiye göre soykırım denilen yalan ya da abartı işte bu olaylardan sonra ortaya atılıyor. Almanya'da kalan Yahudilere baskı uygulama yetkisini bizzat Siyonistler Nazilere vermiştir. Yahudiler savaş esnasında toplama kamplarına alınmış, çalıştırılmış hatta kötü muamele görmüştür. Ancak soykırım yalanının temelini oluşturan gaz odaları, birçok araştırmacıya göre var olmamış, gaz odası olarak bilinen yerlerin, tifüs hastalığına yakalanan Yahudilerin iyileştirilmesi için kurulan revirler olduğu sonradan ortaya çıkmıştır. Zira o sıralar kamplarda dehşetli bir şekilde tifüs salgını olmuş ve bu salgın sonucu Nazi SS subayları verdikleri emirle Ziklon-B gazları getirtmişlerdir. Ziklon-B gazı hidrosiyenik bir gaz olup tifüs hastalığı için kullanılır. Hatta o yıllar için toplama kamplarına Naziler tarafından asılmış bir afişte aynen şöyle yazıyordu: "Tek bir bit sizi öldürür."

Peki, ölen Yahudiler kimlerdi?

Yine bazı Yahudi tarihçi ve yazarlara göre ölenlerin büyük bölümü alınan tüm önlemlere rağmen tifüsten dolayı hayatını

kaybeden Yahudilerdi. Savaş sonrasında altı milyon dedikleri ölü sayısı sadece birkaç yüz bindi. Kanıt olarak soykırıma uğrayanların yığılmış saçlarını gösteren gazeteler, soykırımdan önce tek tek altı milyon kişinin saçını kesecek bir tane akıllı Nazi'yi gösteremezlerdi. Araştırmacılara göre saçların kesilmesinin nedeni ise tifüsün tedavi edilmesi için saçların kazınması gerektiğiydi.

Fırınlar ise apayrı bir tartışma konusu olmuştur. Naziler tifüsten ölenler yaşayanlara hastalık bulaştırmasın diye cesetlerini fırınlarda yakmışlardır.

Bunu, en büyük toplama kampı olan Auschwitz'i adli incelemeye alan Fred A. Leuchter söylemiştir. Bu hastalığın yayıldığı kamplar ise sadece Polonya'daki kamplardı. Almanya'daki onlarca toplama kamplarından bazılarında yüzme havuzu ve tenis kortunun olduğu, o dönemin gazetelerine gösterilmiştir.

Peki, yaptıysa bu soykırımı Hitler neden yaptı?

Çeşitli söylemlerin dışında, bu konu hakkında Hitler'in 1924-1926 yıllarında yazdığı kitapta da kendi ağzından bazı söylemleri bulunuyor. *Kavgam (Main Kampf)* adlı kitabında Hitler, Yahudilerin özellikle Alman ekonomik yapısına darbe vurduğunu savunuyor ve Birinci Dünya Savaşı'nda Almanya'nın savaşı Yahudilerin yüzünden kaybettiğini savunuyor.

Hitler'e göre savaş döneminde silah fabrikalarının çoğu Yahudilerin elindeydi ve işçileri de Yahudi'ydi. Bu fabrikalar en gerekli oldukları zamanda greve gitmiş ve Almanların savaş alanlarında mühimmat sıkıntısı yaşamasına neden olmuşlardı.

Ancak bu gerçeğin farkında olan Rothchilds adındaki ünlü Yahudi aile, Amerika'daki üyeleri aracılığıyla 1924 yılından itibaren Almanlara destek sağlamaya başlamıştır. Almanya'da milliyetçilik söylemleriyle hızlı bir yükselişe geçen Hitler, işte bu dönemde ortaya çıkıyor. Milliyetçilik söylemleriyle halkın gururunu okşayan Hitler henüz gerekli mali kaynağa ulaşabilmiş değildi. Bunun üzerine Almanya'da

sanayi devleri olan Thysen, Krupp, Kirdoff ve Rothchilds ailesinin ABD'de bulunan uzantılarına ait olan General Motors, Du Pond, Ford'un yanı sıra petrol şirketi Standard Oil (Rockefeller Ailesinin şirketi) Hitler'e mali açıdan destek vermeye başlamıştır. Hitler'in bankacısı olarak ünlenen Max Warburg, Almanya'nın en büyük bankeri olan Siyonist bir Yahudi'ydi ve Nazi partisinin en büyük finansörü olmuştu.

Partinin bütün ihtiyaçları, reklam kampanyaları Warburg bütçesinden karşılanıyordu. Max Warburg'un kardeşi Paul Warburg da ABD Merkez Bankası'nın (FED) kurucusuydu.

1932'de Almanya'da yapılan seçimlerde en çok oyu Hitler'in Nasyonal Sosyalist İşçi Partisi aldı ama tek başına iktidar olamadı. 1937'deki seçimlere ise iktidarın gücünü de arkasına alarak, Siyonist Yahudi kökenli medya, finans ve endüstri devlerinin parasal desteğiyle tek başına iktidar olmuştu.

Hitler için her şey yeni başlıyordu çünkü artık vaatlerini gerçekleştirme aşamasına gelmişti. Öncelikle Alman ırkı için yeni yaşam alanlarını gerçekleştirmeliydi. Ancak yine de çökmüş Alman ekonomisiyle savaşa girmek Hitler'i çok düşündürüyordu. Seçimlerden önce etkin olan Yahudilerin mali desteğine yeniden ihtiyacı vardı.

Bu desteklerin organizasyon kısmında ise Dünya Siyonist Örgütü (WZO) vardı. Bunun kanıtı da İkinci Dünya Savaşı boyunca Almanların kullandığı topların üretimini bir Yahudi şirketi olan SKF'nin yapmış olmasıdır. Şirketin sahibi Jacob Wallenberg'dir. Standard Oil de Nazilere ait askeri araçların petrol ihtiyacını karşılamıştır. Üstelik toplama kamplarında kullanıldığı söylenen gazların üretimini bile Yahudi kimya firması olan Farben yapmaktaydı. Savaş öncesinde üretilen 500 ton civarındaki kurşun Almanlara ulaştırılır ve bu kurşunların ödemesini gerçekleştiren Brown Bros Harriman'dır. O da bir Yahudi'dir.

Ancak savaşa bir adım kala Alman borçlarının vadesi geliyordu ve bu durum büyük bir sıkıntıya neden olacaktı.

John Foster Dulles (İkinci Dünya Savaşı sonrasında ABD Dışişleri Bakanı) ve kardeşi Allen Dulles (sonraki dönemde CIA Başkanı) Hitler'le görüşme yaptılar ve bu borçların vadeleri uzatıldı. Ayrıca ünlü Yahudilerden Samuel ailesi de Hitler'e 30 milyon pound mali destek sağladı. Royal Dutch Shell adlı petrol firması bu aileye aitti. Bilinen bu gerçekleri Hitler de inkâr etmemiştir. Peki, eğer Hitler Yahudi düşmanı ise Amerikan ve Alman Yahudi çevreleri bu mali desteği neden sağladılar?

Yıllar sonra ortaya çıkan Berlin Wilhelmstrasse Belgeleri ile bu olaya ilişkin fikirler oluştu. Belgelerde toplama kamplarına sadece sakat, engelli, yoksul Yahudiler getiriliyordu. Bunların yanında Romanlar, Çingeneler ve komünistler de vardı. Bu korkutma ve baskıyla, varlıklı Yahudiler Filistin'de satın alınan topraklara göçe zorlanmış oluyordu. Sadece Filistin'e göçe izin veriliyordu ve göç etmek isteyenlerin göç organizasyonunu da Siyonistlerle Naziler birlikte yürütüyordu. Nazi subaylarından olan Adolf Eichmann göç organizasyonunun başında yer almış, Macaristan, Çekoslovakya ve Avusturya'da göç büroları kurdurmuştur. 1941'e kadar bu bürolar aracılığıyla Adolf Eichmann gizli Yahudi göçünü yürütmüş ve savaş yıllarında 250 bini aşkın kişinin Filistin'e göçünü gerçekleştirmiştir. Aynı Eichmann 11 Mayıs 1960'ta gizlendiği Arjantin'den MOSSAD ajanları tarafından kaçırılmış ve Holokost sorumlusu suçlamasıyla yakılarak öldürülmüştür. İsrail ve Siyonistler oyunu çok iyi oynuyorlardı!

Nazilerin Yahudilere uyguladığı toplu katliam ya da soykırım kavramları yerine Yahudiler daha çok Holokost sözcüğünü kullanıyor. Çünkü köken olarak Yunanca olan ve yakarak yıkmak anlamını taşıyan bu sözcüğe dinsel bir anlam yüklemektedirler. Onlara göre Holokost "Tanrıya sunulan kurbanın eksiksiz yok oluncaya kadar yakılması" demektir.

Özetle onlara göre Nazi-Yahudi ilişkisi tarihsel değil dinsel, duygusal ve mistik bir konudur.

Yoksa aynı Hitler aynı dönemde 200 bin Çingene, 200 bin zihinsel ya da bedensel engelli ile birçok komünisti de benzer yöntemlerle ortadan kaldırmazdı.

Örneğin Avusturya'da yargılanıp tutuklanan İngiliz tarihçi David Erving, Nazilerin gaz odalarının gerçekte var olmadığını söyledi. Fransız araştırmacı Paul Rasinie ve yazar Ferdinand Salin gaz odaları ve fırınlarla dalga geçerek, söylendiği kadar Yahudi'nin buralarda yakılmasının imkânsız olduğunu anlattılar. Amerikalı Prof. Arthur Butz gaz odalarının mühendislik açısından mantıklı olmadığını ispatlarken, Yahudi Soykırımı'nı inkâr ettiği için ABD'de hapis yatan kimya profesörü Alman Germar Rodolf Yahudilerin yakıldığı fırınlarda ve bölgesinde gazların izine rastlamadığını kanıtladı. Fizik profesörü Robert Forison, "Naziler Yahudileri çalışma kamplarında tutuyordu. Bu Yahudiler askere alınan Alman gençler yerine meslek kurslarına alındıktan sonra fabrikalarda çalıştırılıyordu. Dolayısıyla öldürülmeleri söz konusu olamaz çünkü savaşan Alman ordusunun silahlarını üretecek kimse bulunamazdı" diyordu.

Forison'a göre fırınlarda, genellikle çalıştırma kamplarında verem, veba, tifüs ve benzeri hastalıklara yakalananların çamaşırları yakılıyordu. Zaman zaman da tedavisi imkânsız bulaşıcı hastalıklardan ölen cesetler yakılıyordu. Forison, Yahudilerin gaz fırınları ile ilgili iddialarının toptan palavra olduğunu çünkü matematiksel olarak iki yıl içinde altı milyon insanın yakılmasının imkânsız olduğunu savundu. David Erving, İngiliz Richard Hard ve Fransız Paul Rasinie savaş döneminde altı milyon Yahudi'nin bulunmadığını, Avrupa'da en fazla üç milyon Yahudi'nin yaşadığını ve bunların bir kısmının Filistin'e, büyük bölümünün de ABD'ye göç ettiğini belgeleriyle kanıtladığı için tehdit edildiler, yargılandılar ve öldürülmek istendiler. Benzer araştırmacılar Siyonistlerin bu altı milyon yalanına her yerde başvurduklarını ve 1900'lü yıllardan itibaren, katliamlara uğrayan Rusya, Romanya ve Polonya, hatta 1492'deki İspanya Yahudileri için kullandıklarına dikkat çekiyorlar.

Çünkü bu ve benzeri söylemler, Yahudi soykırımı yalanlarını ya da en azından abartılarını deşifre ediyordu. Bu da yetmiyor, David Erving "Zengin Yahudi işadamlarının Filistin'e göçü hızlandırmak için Hitler'e parasal yardım yaptıklarını, hatta dünya kamuoyunun dayanışmasını çekmek için yaşlı Yahudileri kamplara göndermek için ihbar ettiklerini" örnekleriyle anlatıyordu.

Daha sonra Müslüman olan Fransız düşünür Roger Garaudy ise özellikle Auschwitz Kampı'yla ilgili yalanları açığa çıkarmakla meşgul olmuştu. Ona göre, birçok yerde olduğu gibi Almanya'da da Yahudilere yönelik bir haksızlık yaşanmıştır ama hikâye çok abartılarak farklı yönde kullanılmıştır.

Garaudy "İkinci Dünya Savaşı'nda 50 milyon insan öldü. Bunların 9 milyonu Almanya'da, 17 milyonu Sovyetler Birliği'nde (Sovyetler Birliği'ne göre bu sayı 20 milyondan fazla). Ancak ne bunlardan ne de Almanya'yı işgal eden ABD, Sovyet ve Avrupalı askerlerin tecavüz ettiği yüz binlerce Alman kadınından söz eden yok ama Yahudiler için herkes timsah gözyaşı döküyor" diyordu.

Garaudy ayrıca "Amerikalıların ve ilk keşifçilerin 100 milyon kadar Kızılderili öldürdüğünü, benzer şekilde Afrika'dan taşınan milyonlarca insanın açlık, sefalet ve kölelik koşullarından öldüğünü yazarak bunların tarihin en büyük soykırımları olduğunu hatırlattı. İkinci Dünya Savaşı haberleriyle ünlenen Amerikalı gazeteci Douglas Reed, BM raporlarına dayanarak dünyadaki Yahudi nüfusun savaş öncesi 1938 ile savaş sonrası 1947 arasındaki dönemde çok fazla değişmediğini ve 11 milyon civarında olduğunu kanıtladı.

Reed'e göre Auschwitz'de yakıldığı söylenen cesetlerin daha çok savaşta ölen asker ve sivillerin cesetleri olduğunu, buna ek olarak hastalık yaymasın diye bu cesetlerin yanı sıra çeşitli hayvanların da yakıldığını anlattı ve her cesedin yakılması için iki saatin gerekli olduğunu söyleyerek altı milyon Yahudi için bir ömür gerektiğini matematik hesaplarıyla anlattı.

Amerikalı Yahudi yazar Norman Finkelstein ise çok daha keskin ifadelerle soykırımın aslında bir Siyonist palavra

olduğunu, Almanya ve Avrupa'dan Amerika'ya kaçan Yahudilerin Amerikan kamuoyunu ve siyasetini esir almak için bu yalanı uydurduklarını en ince detaylarıyla anlattı. Ona göre Siyonist örgütler sayıları abartarak Almanya ve Avusturya'dan büyük miktarda tazminat aldılar.

Osmanlı müttefiği Almanya'nın 1915 Tehcir Kararında rolünün olduğunu söyleyen Ermeniler benzer talepte bulunmalarına karşın hiç bir tazminat alamamışlardır.

Özetle, Siyonist örgütler soykırım söylemleriyle;

1- Batı dünyasının duygusal dayanışmasını sağlamış,

2- Avrupa Yahudilerinin Filistin'e göçünü hızlandırmış,

3- Zengin Yahudi işadamlarının Siyonist örgütlere yardım etmelerini sağlamış,

4- Almanya'dan milyarlarca dolar tazminat almış,

5- "Zulme uğramış halk" görünmenin duygusal dayanışmasına talip olmuş,

6- Bu "zavallı halk"ın Filistinlilere zulmüne herkesin susmasını sağlamış,

7- Dünya Yahudilerine "İsrail'e sahip çıkmazsanız yeniden soykırıma uğrarsınız" demiş ve inandırmış.

Ama Holocost'la ilgili en ilginç çalışmayı Alman asıllı Kanadalı ressam Arnedt Zandel yaptı. 1988'de "Altı milyon Yahudi ölmedi" dediği için mahkemeye verilen Zandel, mahkemenin belirlediği bilirkişi komisyonu ile Auschwitz ve diğer kamplarda olduğu söylenen gaz fırınları ile bu fırınlarda yakıldığı söylenen Yahudilerle ilgili bütün iddiaların yalan olduğunu kanıtladı.

Zandel halen Almanya, Kanada ve ABD'de yargılanmaktadır ama Siyonistler dünyaya "Yahudi sabunu" palavrasını da yutturmuştu.

Yahudilerin sabuna dönüştürüldüğüne dair söylentiler, savaş sırasında Yahudi gettolarında ya da toplama kamplarında Almanlar tarafından dağıtılan ve üzerlerinde "RIF" kısaltmasının yer aldığı sabun kalıplarıyla birlikte ortaya çıktı. Siyonistlere göre RIF harfleri, Rein Jüdisches Fett, yani "Saf Yahudi Yağı" anlamına geliyordu! Sabun söylentisi 1941 ve

42 yılları içinde kısa sürede yayıldı. ABD'deki Siyonist hareketin lideri ve Amerikan Yahudi Kongresi'nin (AJC) Başkanı olan Stephen Wise, 1942'de yaptığı açıklamada "Yahudi cesetlerinin Almanlar tarafından sabun, yağ ve gübreye dönüştürüldüğünü" söyledi. AJC'nin yayın organı *Congress Weekly*, Yahudilerin "Bilimsel yöntemlerle yağ, sabun, zamk ve gübre haline getirildikleri" gibi tüyler ürpertici haberler yayımlıyordu.

1943 başlarında Yahudi sermayeli dergilerden New Republic, Almanların Siedlce'de açtıkları bir fabrika ile Yahudi cesetlerinden sabun imal ettiklerini yazdı. Sovyet Yahudi'si Solomon Mikhoels ABD'nin farklı kentlerinde mitingler düzenledi ve kitlelere, Yahudilerden imal edilmiş sabunları gösterdi. Savaş sonrasında üzerinde "RIF" harfleri yer alan bu "Yahudi sabunları" özenle toplandı ve bu sabunlar Nuremberg Mahkemesi'ne getirildi.

İlerleyen yıllarda sabunlarla ilgili ilginç törenler yapıldı. 1948 yılında kurulan İsrail'in Hayfa Mezarlığı'nda çok sayıda "RIF" sabun kalıbı Yahudi, dini törenler ve yaşlı gözler eşliğinde gömüldü. Çok sayıda "Yahudi sabunu", başta İsrail'deki Yad Vashem Soykırım Müzesi olmak üzere çeşitli merkezlerde, Avrupa'nın farklı soykırım müzelerinde ziyaretçilere sergilendi.

Daha sonra birçok Yahudi yazar sabunlarla ilgili çok etkileyici dramatik hikâyeler, kitaplar ve makaleler yazdı. Oysa gerçek hiç öyle değildi. Amerikalı tarihçi Mark Weber, *Journal of Historical Review* dergisinin Yaz 1991 sayısında yayımlanan "Jewish Soap" (Yahudi Sabunu) başlıklı makalesinde konuya değiniyor ve sabunların üzerindeki "RIF" kısaltmasının "Saf Yahudi Yağı" (Rein Jüdisches Fett) anlamına gelmediğini anlatıyordu. Sabunlar, Reichsstelle für Industrielle Fettversorgung, yani "Endüstriyel Yağ Üretimi için Reich Merkezi" tarafından üretilmişti ve RIF harfleri de bu isimden geliyordu. Bu merkez, savaş döneminde sabun ve benzeri temizlik maddelerini üretmek ve dağıtmak için kurulmuş Alman hükümetine bağlı bir birimdi. RIF sabunları oldukça düşük

kaliteli sabunlardı ve insan yağı bir yana, herhangi bir yağ bile içermiyorlardı. Ünlü Yahudi tarihçi Walter Laqueur, 1980 yılında yayınlanan *The Terrible Secret* adlı kitabında Yahudi sabunu söylentisinin hiçbir gerçek yanının olmadığını açıkça kabul etti. Bir başka Yahudi tarihçi Deborah Lipstadt, 1981 yılında "Gerçek şu ki, Naziler hiç bir zaman Yahudilerin cesetlerini sabun üretimi için kullanmamışlardır" dedi. İsrail'deki İbrani Üniversitesi'nde görev yapan ünlü Holokost uzmanı Prof. Yehuda Bauer, Yahudilerin sabun yapıldığı iddialarının doğru olmadığını itiraf etti.

Mark Weber "Yahudi sabunu iddiası, hiç bir kanıta dayanmayan ve belki de gaz odaları iddialarından bile daha mantıksız bir iddiaydı" diyecekti. Krakowski de bu gerçeği itiraf etmiş ve "Yahudi sabunu yalanının revizyonistlerin eline güçlü bir koz vermekten başka bir işe yaramayacağını" savunuyordu.

Genel başlığıyla Holokost hikâyesiyle belki de yüzlerce kitap yazılmış ve filmler çevrilmiştir ama neredeyse hiç kimse savaş öncesinde Almanya'daki Yahudilerin durumuyla ilgili bilgi vermemiştir. Çünkü soykırımla ilgili söylenenlere paralel olarak birçok Yahudi ve Alman tarihçi, Almanların genel olarak Yahudilerden hoşlanmadıklarını anlatıyor ve "Yahudilerin diğer ülkelerde olduğu gibi birlikte yaşadıkları insanlarla iyi geçinme becerisini göstermediklerini ve bu nedenle tarih boyunca bir çok Avrupa ülkesinden kovulduklarını" söylüyorlardı.

Onlara göre, özellikle Doğu Avrupa'dan Almanya'ya göç eden Yahudiler, daha 1800'li yılların ortasından başlayarak çok para kazandıran işlerle uğraşmıştı. Bu nedenle tefecilik, kuyumculuk, eczacılık ve doktorluk özellikle uğraştıkları alanlar olmuş. Alman araştırmacılara göre çok hızlı para kazanmak için her yolun mubah olduğuna inanan Yahudiler bu huy ve karakterleriyle Alman toplumunun tepkisini çekiyorlardı. 1881'de Otto von Bismarck'a dilekçe veren 300 bin Alman, Yahudilere karşı önlem alınmasını istemişti. O tarihlerde birçok Alman düşünür, Yahudilere yönelik çok ağır

yazılar yazıyordu. Almanlara göre "Borsa Yahudilerin tapınağıdır." Karl Marks ve Friedrich Engels'in Yahudilerle ilgili söylemleri, Alman toplumunu Yahudilere karşı çok daha düşman kılmıştı. Herzl'in Yahudilere "Sizi toprağa bağlayacak ve Filistin'e göç etmenizi engelleyecek tarım işleriyle uğraşmayın" çağrısı tarım ülkesi Alman halkını daha çok kızdırmıştı. Onlara göre hızla zenginleşen, zengin oldukları için her işi rüşvet ile yapan ve bu yaptıklarıyla insanları sinirlendiren Yahudiler, savaşın başlamasıyla kara borsacılık yapınca Alman toplumunun nefreti doruğa çıktı. Tam bu sırada Yahudilerin düşmanlar lehine casusluk yaptıkları söylentileri bu kez Alman devletini kızdırmıştır. Alman ve daha sonra İngiliz toplumlarının Yahudi karşıtlığı ya da düşmanlığı Siyonistlerin çok işine yaramıştı. Herzl "Antisemitistlerin nefret ve düşmanlığı olmasaydı Yahudiler kimliklerini unutacaktı" diyor ve ekliyordu: "Antisemitistler Yahudilerin tek halk olarak ayakta kalmasına katkı sağlamış ve bulundukları ülkelerde eriyip yok olmalarını önlemiştir."

Herzl'in bu görüşü Hitler'in Yahudi düşmanlığıyla paralellik arz etmiş ve Yahudilerin Filistin'e göçüne yol açmıştır.

Özetle Yahudi düşmanlığı, yani antisemitizm bütün boyutlarıyla Siyonistlerin çok iyi kullandığı etkin bir silahtır. Bu söylemle ülke ve halkların Yahudilere karşı düşmanlık ya da nefreti körüklenmekte, sonra da bu nefret kullanılarak ülke ve toplumların Yahudilerle duygusal dayanışması sağlanmaktadır.

Ama daha önemlisi Siyonistler bu düşmanlığı kullanarak dünya Yahudilerini Filistin'e göç etmeye ikna etmiş ya da zorlamıştır. Yoksa 1915'te Filistin'de 80 bin kadar olan Yahudi nüfus, 1947'de 650 bin olamazdı. Sonra da bu sayı altı milyona kadar çıkamazdı. Bugün bile İsrail nüfusunun yüzde 80'inin kendileri, babaları ya da dedeleri dışardan Filistin'e göç etmiştir.

Ama yine de İsrail'i yönetenler ve dünya Siyonistleri dünyadaki bütün Yahudilerin İsrail'e göçünü sağlamak için her yola başvurmaktadır.

600 bin kadar Yahudi'nin yaşadığı Fransa'da Yahudi düşmanlığı özellikle IŞİD saldırılarından sonra sürekli körüklenmektedir. Benzer durum 200 bin Yahudi'nin yaşadığı Kanada için de geçerlidir. Aynı amaçla İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu 15 Şubat 2018'de Polonyalıları Hitler'le işbirliği yapmakla suçlamış ve oradaki Yahudilerin İsrail'e göç etmesini istemiştir.

Ciddi gerginliğe neden olan bu suçlamayla Binyamin Netanyahu Polonya ve çevre ülkelerde yaşamakta olan Yahudiler üzerinde baskı kurmayı ve Filistin'e göç etmelerini sağlamak istiyordu. Çünkü bu ülkelerin dışında dünyada çok fazla Yahudi kalmadı.

Altı milyon Yahudi'nin yaşadığı ABD'yi bırakıp hiç kimse İsrail'e gitmek istemiyor. Amerikan siyasetinde etkili kalmak isteyen Siyonistler şimdilik bu Yahudilere baskı yapmıyor.

Belki Evanjelistlerle birlikte Mesih'in Kudüs'e gelmesini bekliyorlardır!

İşte o zaman Hitler gibi biri ortaya çıkar yeni Holokostlarla bütün dünya Yahudilerini Filistin'e gönderir ve böylece kıyamet kopar.

Hani şu Armageddon dedikleri büyük savaş!

O zamana kadar bütün dünya Holokost ve benzeri hikâyelerle ilgili yüzlerce film seyretmek ya da milyonlarca haber ya da binlerce kitap okumak zorunda bırakılır ve Siyonistlerin yalanlarına zorla inandırılır.

Unutmayalım, Hollywood'un en büyük şirketlerinin sahipleri Yahudi asıllıdır. Universal Pictures'ın sahibi Carl Laemmle Alman Yahudi'si, Paramount Pictures'in sahibi Adolph Zuckers Macar Yahudi'si, Fox Film'in sahibi ve kurucusu William Fox, Metro Goldwyn Mayer'in kurucusu Rus Yahudi'si Lois B. Mayer, Warner Bros'ın sahibi ise Polonya Yahudi'si Benjamin Warner'dır.

Medya sektöründe ise durum bundan farklı değil.

Örneğin CBS, ABC, CNBC, CNN, BBC, VOX, BuzzFeeD, The Economist, The New York Times, The Washington Post, Huffington Post, The Guardian, Le Monde ve Bild gibi çok

sayıda TV, gazete, internet sitesi, yayınevi ve araştırma merkezinin sahibi ya da tepe yöneticileri Yahudi'dir.

Twitter, Facebook, Instgram, WhatsApp, Telegram ve benzeri sosyal medya platformlarının kurucularıyla tepe yöneticileri Yahudi'dir.

İsrail istihbarat örgütü bu platformlarla işbirliği yaparak istediği kişi ve kurumların bilgilerine ulaşabilmektedir.

Durum böyle olunca İsrail'in ve Siyonist ideolojinin çıkarlarına hizmet edecek herhangi bir söylemi pazarlamak ve toplumlarda bununla ilgili algıları yerleştirmek çok kolay olmaktadır. Tersi ise çok zordur. İşte son örnek: Katar Emiri'nin sahibi olduğu El-Cezire televizyonu Holokost'un palavra olduğunu söyleyen iki programcısını, Amerika'daki Yahudi lobilerinin tehdit ve baskıları sonucunda Mayıs 2019'da işten attı.

22 Ocak 2020'de Polonya'daki Auschwitz kampının Sovyet Kızıl Ordusu tarafından kurtarılmasının 75. yıldönümünde Kudüs'te düzenlenen ve 45 kadar ülkenin lideri ve bir o kadar ülkeden temsilcinin katıldığı töreni canlı yayında anlatan BBC muhabiri Orla Guerin, İsrail'i Filistin toprağını işgal etmekle suçlayınca kıyamet koptu ve Guerin işten atıldı.

Ama aynı gün Dünya İslam Birliği (RABITA) Genel Sekreteri Suudi din adamı ve eski Adalet Bakanı Muhammed bin Abdulkerim el Issa başkanlığındaki bir heyet 28 ülkeden 25 dini önderin de aralarında bulunduğu bir heyetle Auschwitz'i ziyaret ediyordu.

BAE Dışişleri Bakanı Abdullah bin Zaid El-Nehyan ise kendi Twitter hesabından Holokost'un 75. yıldönümünü anarak herkesi şaşırtmıştı.

BAE ve Suudiler böyle davranınca Irak Kürdistan Federe Bölgesi Başkanı Neçirvan Barzani'nin de geri kalacak hali yoktu. O da Holokost ile ilgili duygusal bir mesaj yayınlayarak dolaylı da olsa Kürtlerin Yahudilerle duygusal dayanışmasını dile girmiştir.

Anlaşılan ABD Başkanı Trump Körfez ülkelerinin İsrail'i tanıma çabasında önemli başarılar elde etmiştir ve kesin devamı gezecektir.

Özetle Siyonistler Holokost hikayesinden asla vazgeçmeyecek ve dünyadaki tüm Yahudileri İsrail'e taşımak için türlü türlü oyun oynamayı sürdürecektir.

Bunu da ben değil İsrailli Yahudi Profesör Zeev Sternhell söylüyor.

31 Ocak 2020'de İsrail *Haaretz* gazetesinde yayımlanan makalesinde Prof. Sternhell "İsrail'in uluslararası alanda Yahudi düşmanlığını çok iyi değerlendirdiğini ve Holokost söylemini kendi çıkarları doğrultusunda çok iyi kullandığını ve bunun ticaretini yaptığını" söyleyerek Trump'ın açıkladığı planla İsrail'in bu politikası arasında yakın bir bağ olduğunu yazdı ve Avrupa'nın bu konudaki iki yüzlülüğüne dikkat çekti.

Prof. Sternhell haklıydı çünkü İsrail Cumhurbaşkanı Reuven Rivlin 26 Mayıs 2019'da Almanya'daki Yahudilerin Kippa giymeleriyle ilgili tartışmalara dikkat çekerek Yahudi düşmanlığının yeniden canlandırılmak istendiğinden söz edecekti.

Benzer söylemi Başbakan Binyamin Netanyahu da dile getirdi. Ona göre "Polonya ve bazı Avrupa ülke hükümetleri Yahudi düşmanlığı alışkanlıklarına yeniden dönmek istiyor."

Rivlin ve Netanyahu'nun amacı her iki ülkede ve genel olarak Avrupa'da yaşayan Yahudilerin İsrail'e göçünü hızlandırmaktır.

Holokost hikâyesi işte böyle bir şeydir.

Peki, siz hiç Filistin halkının dramını ya da dünyada katliamlara maruz kalan çok sayıda irili ufaklı halkların acılarını anlatan Hollywood yapımı bir film seyrettiniz mi?

Siz hiç ABD, Avrupa ve Siyonistlerin etkin olduğu ülkelerde Filistin halkının dramını anlatan bir film yapıldığını, tiyatro oyunu sergilendiğini ya da önemli kitapların yayımlandığını gördünüz mü?

Göremezsiniz çünkü her şey Yahudilerin kontrolünde.

Çünkü Arap ve Müslüman ülkelerin birçoğunda İsrail'i, Siyonistleri ve Yahudileri seven ya da onlardan korkan çok sayıda iktidar var.

39- Filistinliler ve Hitler

21 Ekim 2015'te Kudüs'te toplanan Dünya Siyonizm Kongresi'nde konuşan İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu "Yahudi soykırımında Hitler'in kararının arkasında Kudüs Müftüsü'nün olduğunu" ileri sürerek şöyle dedi: "O sıralarda Hitler Yahudileri öldürmek istemiyordu, yalnızca sürmek istiyordu. Hacı Emin el-Hüseyni, Hitler'e gitti ve dedi ki 'Sen onları kovarsan, hepsi bize gelecek. 'Peki, ne yapmalıyım' dedi Hitler, o da cevap verdi 'yak onları!'"

Peki, gerçek neydi?

Savaş sırasında Naziler, dünyanın bir çok yerinde kendi siyasi hedeflerini gerçekleştirmek ve Almanya'nın etki alanını genişletmek için çok sayıda işbirlikçi bulmuştur. Örneğin eski Irak Başbakanı Reşid Geylani, Kudüs'ün Müftüsü Hacı Emin el-Hüseyni ve başka Arap ülkelerinden siyasiler ya İngilizler ve Fransızlar tarafından Berlin'e sürgüne gönderilmiş ya da kendileri Berlin'e kaçarak kendi yandaşlarını buradan örgütlemeye çalışmışlardı. 1941'den 1945'e kadar Avrupa'da sürgünde bulunan el-Hüseyni Filistin'de kurulması düşünülen Yahudi devletini önlemek ya da ortadan kaldırmak için mutlaka bağımsız bir Arap devleti ya da federasyonunun kurulmasını ve bunun için Almanya'nın desteğinin alınmasını savunuyordu.

28 Kasım 1941'de el-Hüseyni'yi kabul eden Hitler, sempatik davranmış ancak el-Hüseyni'ye istediği açık desteği vermeyi reddetmiştir. Hitler'in bu tavrına karşın el-Hüseyni yine de Nazi Almanya'sı ve Faşist İtalya ile birkaç yıl işbirliği yapmıştır.

Bu dönemde el-Hüseyni Arap dünyasına ve Almanya egemenliği altındaki Müslüman topluluklara radyo aracılığıyla seslenmiş, Filistin ve Arap topraklarını işgal eden İngiltere ve Fransa karşıtı propaganda ile Yahudi karşıtı propaganda yapmıştır.

Buna karşın Almanlar el-Hüseyni'ye koruma ve para sağlamış ve işe yarar görünen durumlarda onu kullanmışlardır.

Nisan 1942'de el-Hüseyni ve Geylani, Alman Dışişleri Bakanı Joachim von Ribbentrop'a ve İtalyan Dışişleri Bakanı Kont Galeazzo Ciano'ya ortak mektup yazmış; Arap halklarının bağımsızlığını ve birlik oluşturma haklarını tanıma ve Filistin'de Yahudi devletini ortadan kaldırma sözü karşılığında Arap dünyasında Almanya ve İtalya'ya her türlü desteğin verileceğini söylemişlerdi.

Hitler ise Arap bağımsızlığını destekleyen bir açıklama yapmaktan kaçınmıştır. Mayıs'ta Almanlar el-Hüseyni'ye "Araplar bağımsızlığını kazandıklarında, Alman hükümeti Arap topraklarının bağımsızlığını tanımaya hazır" şeklinde bir mektup yolladılar.

1942 yazının sonlarında Alman ve İtalyan orduları Mısır'a saldırdı, sonra da Kafkas Dağları'nın kuzey geçitlerine sızdılar. Bununla birlikte Almanlar, Kafkasya'yı yarıp İran ve Irak'a geçmeyi umuyordu ve kitlesel Arap ayaklanması için Geylani ve Irak'ı konaklama bölgesi olarak görüyorlardı. 17 Temmuz'da el-Hüseyni Alman ve İtalyan askerî istihbarat şeflerine, iki ülke ile Arap ulusu arasındaki işbirliğinin her yönüyle koordinasyonu için kendisinin Mısır'da bir merkez kurmasını önermiştir. Bu merkez; radyo yayınları, basılı yayınlar ve broşürler aracılığıyla propaganda yapacaktı. Ayrıca sabotaj düzenlemek ve İngiliz hatlarının gerisinde ayaklanmaları kışkırtmak için Arap partizan birimlerini ve Mihver birlikleri ile omuz omuza çarpışacak düzenli Arap askerî birliklerini kuracaktı.

El-Hüseynî, askerî birimlerin Arap üniformaları giymesi, Arap subaylar tarafından komuta edilmeleri ve komuta dili olarak Arapça konuşmaları hususlarında ısrar etmiştir. Almanlar bir kez daha bu istekleri reddetmiş, Hitler ise "Araplardan hiçbir şey istemediğini" belirtmiştir.

1942 Eylül ayının sonlarında el-Hüseyni Tunus'ta Pan-Arap merkezi kurmayı teklif etmiştir.

Merkez;

1- Fransa işgali altındaki Kuzey Afrika Arapları ile bağları kuvvetlendirecek,

2- Müttefik çıkarması olması durumunda Müslüman direncini sertleştirmek için silah, ajan, teçhizat ve para gönderecek,

3- Kuzey Afrika'yı her tür Müttefik, Bolşevizm ve Musevilik tehdidine karşı savunmak için hazır bulunacak Arap askerlerini toplayacak ve eğitecek.

Ne Almanlar ne de İtalyanlar buna ilgi gösterdi. Göçmen Arapların radyo vericileri üzerinden Yunanistan ve İtalya'da yayınladığı propagandaya karşın 1942 yılı süresince Akdeniz ile Basra Körfezi arasındaki Arap coğrafyasında önemli bir ayaklanma meydana gelmemiştir.

8 Kasım 1942'de Meşale Harekâtı ile 63 bin İngiliz ve ABD birliği Fas ve Cezayir'de karaya çıktı.

13 Mayıs 1943'te Mihver kuvvetleri Kuzey Afrika'da teslim oldu.

İşin ilginç olan yanı Almanlarla ilişkilerinde el-Hüseyni çoğunlukla "İngiliz ve ABD hükümetlerini kontrol eden ve Sovyet komünizmini destekleyen dünya çapında bir Yahudi komplosundan" söz etmiştir.

Ona göre "Dünya Yahudileri tüm Arap topraklarını ele geçirmeyi, Müslümanların kutsal merkezi olan Filistin'e sızmayı ve kendi devletlerini burada kurmayı" amaçlamaktadır. Ona göre "Yahudiler; Arapları köleleştirmeye, sömürmeye, topraklarına el koymaya, zenginliklerini elinden almaya, Müslüman inanışının kuyusunu kazımaya ve Arap toplumlarının ahlaki dokusunu bozmaya" çalışmaktadır. El-Hüseyin Yahudileri "Değişmez özelliklere ve davranışlara sahip bir topluluk olarak" nitelendirmiş, zaman zaman Yahudiliği "Bulaşıcı bir hastalıkla ve Yahudileri de mikroplar ya da basillerle karşılaştırmış" ve "Filistin'deki Yahudi devletinin temizlenmesini ve tüm Yahudilerin Filistin'den ve diğer Arap topraklarından atılmasını" savunmuştur.

El-Hüseyni İngilizleri Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Arap çıkarlarına ihanet etmekle suçlamıştır. İkinci Dünya Savaşı'nda İngiltere ve ABD'nin halkların kendi kaderini tayin etme hakkıyla ilgili söylemlerinin aldatıcı olduğunu

belirterek Arapları uyarmış ve İngiltere'nin Irak, Filistin ve Suriye'de ABD ve Fransa ile birlikte Kuzey Afrika'daki davranışlarını kanıt olarak göstermiştir.

El-Hüseyni konuşmalarında ve yazılarında Almanya ve İtalya ile Araplar ve Müslümanların ortak çıkarlarına vurgu yapmış ve Nazi Almanya'sını Arap ve Müslüman dünyasının doğal müttefiki olarak görmüştür.

El-Hüseyni'ye göre Almanya hiçbir zaman bir Arap ülkesini işgal edip sömürmemiş ve hep birlikte aynı düşmana karşı savaşıyorlardı.

18 Aralık 1942'de Berlin'de açılan "İslam Merkezi Enstitüsü"nde bir konuşma yapan el-Hüseyni Yahudilere sert tepki göstererek "Kur'an'da Yahudilerin Müslümanların en uzlaşılmaz düşmanı olduğuna hükmedildiğini" belirtmiştir. El-Hüseyni'ye göre Kur'an'da "Yahudilerin dünya üzerinde her zaman huzur bozucu bir unsur olacaklarının ve entrikalar çevirmeye, savaş çıkarmaya ve ulusları birbirine düşürmeye meyilli olduklarının öngörüldüğünü" anlatmıştır.

El-Hüseyni Yahudilerin İngiltere, ABD ve "Allahsız komünistleri' etkileyip kontrol altına aldıklarını savunmuş, onların yardım ve desteğiyle dünya Yahudilerinin İkinci Dünya Savaşı'nı başlattığını öne sürmüş ve Müslümanlara, düşmanlarının zulmünden ve baskısından kurtularak kendilerini özgürleştirmek için gerekli fedakârlığı yapmaları çağrısında bulunmuştur. Nazi propagandacıları, "İslam Merkezi Enstitüsü"nün açılışına ve el-Hüseyni'nin yorumlarına önemli ölçüde yer vermiştir.

23 Aralık 1942'de Alman Dışişleri Bakanlığı, Ortadoğu'ya yapılan günlük bir Arapça haber yayını sırasında onun konuşmasını yayınlamıştır.

1944 yılının ortalarında el-Hüseyni, İşgal Edilmiş Doğu Toprakları Reich Bakanı Alfred Rosenberg'in ve Nazi Partisi'nin Kültür Bakanlığı amirinin planladığı bir Uluslararası Yahudi Karşıtı Kongre'nin organizasyon komitesine üye olmayı ve bu kongrede konuşma yapmayı kabul etmiştir. Kongrenin amacı, Yahudi karşıtı konuşmacılara söz vererek

Müttefiklerin İkinci Dünya Savaşı'nda özellikle Yahudiler yararına savaştığını ortaya koydurtmak ve "Yahudi halkı ile mücadele etmeye yönelik stratejiler geliştirmek için uluslararası takip seminerleri yürütmek" olmuştur. 22 Haziran 1944'ten sonra Doğu Cephesi'nde Alman Ordusu Grup Merkezi çöktüğünde Almanlar, 11 Temmuz 1944'te Krakov'da yapılması planlanan bu kongreyi iptal etmek zorunda kalmıştır.

El-Hüseyni, Arap dünyasına liderlik edebilmek için Avrupalı-Arap topluluklarının askerlik çağındaki mensuplarını kendi denetiminde silahlı birimler olarak organize etmeyi amaçlamıştır.

1941 yılından itibaren Nazi rejimi, Alman Silahlı Kuvvetleri Wehrmacht'ın yanında Müttefiklere karşı savaşması için Avrupa'nın içinden ve dışından yabancı birlikler toplama girişiminde bulunmuştur. Alman propagandacılar, "Batı uygarlığını Yahudi Bolşevizm'inden kurtaracak, Sovyetler Birliği insanlarını özgürleştirecek ve İngiliz, Amerikan ve Yahudi emperyalizmini açığa çıkaracak bir mücadele için" destek uyandırmak amacıyla komünist karşıtı güçlü hassasiyetler üzerine oynamışlardır. Bu asker toplama kampanyası çerçevesinde 1945 yılı itibariyle 500 bin kadar Alman olmayan asker Waffen-SS tümenlerine katılmıştır. Irak darbesinin çöküşünden bir ay sonra (Temmuz 1941) çoğu Avrupa'da yaşayan öğrencilerden ve mültecilerden oluşan Arapları Alman Silahlı Kuvvetleri'nde asker olarak eğitmeye yönelik bir Alman-Arap Eğitim Departmanı kurulmuştur. El-Hüseyni, 1941 sonbaharında Almanya'ya gelişinden sonra İtalyan savaş esiri kamplarında bulunan Arap askerlerinin de aralarında bulunduğu daha fazla yeni askeri, Eğitim Departmanı'na yönlendirmiştir.

El-Hüseyni'nin bir kurum olarak SS ile ilk önemli temasları 1943 ilkbaharında gelişmiştir. Bu dönemden önce Almanya'daki başlıca kurumsal temasları dışişleri bakanlığı ve ordu ile olmuştur. 24 Mart 1943'te SS Baş Dairesi'nin amiri Gottlob Berger, el-Hüseyni'yi Bosna'da yaşayan Müslümanlar arasında asker toplama kampanyasına hazırlık olarak düzenlenen

bir toplantıya katılması için davet etmiştir. Berger, öylesine etkilenmiştir ki 3 Temmuz 1943 tarihinde el-Hüseyni ile Reichsführer-SS Komutanı Heinrich Himmler arasında bir toplantı ayarlamıştır. El-Hüseyni, 6 Ekim'de Himmler'e doğum günü tebriklerini göndermiş ve gelecek yıl işbirliklerinin daha da yakın olmasını ve onları ortak hedeflerine yaklaştırmasını umduğunu ifade etmiştir.

Şubat 1943'te SS, yeni bir Waffen-SS tümeni için Bosnalı Müslümanlar arasından asker toplamaya karar verdiğinde SS amiri Berger, el-Hüseyni'yi 30 Mart'tan 11 Nisan'a kadar Bosna'da bir asker toplama kampanyasına kaydetmiştir. 29 Nisan'da Berger, 27 bin kadar yeni askerin yazıldığını rapor etmiş ve "Kudüs Büyük Müftüsü'nün ziyaretinin fevkalade başarılı bir etki yarattığını" kaydetmiştir. El-Hüseyni, tümenin askerî imamlarına seslenerek, İslam prensiplerinin korunmasının ve Müslümanlar ile müttefiki Almanya arasındaki işbirliğinin güçlendirilmesinin önemini vurgulamış ve Müslümanlar ile Almanların karşı karşıya olduğu ortak düşmanları tanımlamıştır: "Yahudiler, İngiltere ve müttefikleri ile Bolşevizm."

İngilizlerin bir Filistinli Yahudi Tugayı oluşturduğunu öğrenen el-Hüseyni, 3 Ekim 1944'te Himmler'e Nazi Almanya'sının "Yahudi-İngiliz planlarını suya düşürecek" ve "Büyük Alman İmparatorluğu'nun yanında ortak mücadeleye katılacak" bir Arap-Müslüman ordusunun kuruluşunu ilan etmesi önerisinde bulunmuştur. Dışişleri Bakanlığı, Balfour Deklarasyonu'nun yıldönümü olan 2 Kasım'da açıklama yapmış, ancak metin konusunda el-Hüseyni'ye danışmamıştır. El-Hüseyni bu açıklamanın "uygun olmadığı", "Müslüman" sözcüğünün silindiği ve tasarlanan ordu için Alman onayına dair hiçbir referans bulunmadığı konusunda Ribbentrop'a yakınmıştır.

7 Mayıs 1945'te Almanların teslim olduğu gün el-Hüseyni, İsviçre'nin Bern şehrine uçmuştur. İsviçre makamları iltica başvurusunu geri çevirmiş, el-Hüseyni'yi alıkoymuş ve Fransız sınır makamlarına teslim etmiştir. Fransız makamları,

el-Hüseyni'yi Paris yakınlarındaki bir villada göz hapsine almıştır.

İngilizler, ilk başta el-Hüseyni'nin tutuklanmasını istemiş olsalar da uluslararası bir mahkemeden önce aleyhinde hüküm vermek için önemli engeller bulunmaktaydı. Ayrıca Arap dünyasındaki konumlarını artırmak isteyen İngiltere ve Fransa, el-Hüseyni'ye karşı adım atmanın tedirginliğini yaşıyordu.

29 Mayıs 1946'da Maruf el-Davalibi adına çıkarılmış bir pasaport taşıyan el-Hüseyni, Fransız gözaltısından kaçmış, Mısır'ın Kahire şehrine uçmuş ve Filistin'de bir Yahudi devleti kurulmasına yönelik Siyonist taleplere karşı koymaya devam etmiştir. 1947 tarihli Birleşmiş Milletler paylaşım planını ve tüm hayatı boyunca aleyhinde çalıştığı bir amaç olan İsrail'in kurulmasını reddetmiştir. El-Hüseyni hayatının geri kalanını Filistin milliyetçiliğini desteklemeye adamış ve İsrail Devleti'ne karşı koymayı sürdürmüş; Siyonizm, Yahudiler ve İsrail'e karşı propaganda yapmaya devam etmiştir. 4 Temmuz 1974'te Lübnan'ın başkenti Beyrut'ta yaşamını yitirmiştir.

Peki, el-Hüseyni'nin Almanya ile ilişkisi, Hitler ile buluşması ve farklı düzeylerde işbirliği yapması Filistin halkını Nazi işbirlikçisi yapar mı?

İkinci Dünya Savaşı yıllarında Alman ordularının işgal ettiği bütün ülkelerde Hitler hayranı ve işbirlikçisi her kesimden ve her düzeyden insan vardı. Örneğin 1940-1944 yılları arasında Fransa'da Vichy hükümeti ve bu hükümetin başı Mareşal Philippe Petain Nazi Almanya'sı ile işbirliği yapmıştı.

Avrupa'nın bütün ülkelerinde Nazi Almanya'sı ile işbirliği yapanlar olmuştur ama en ilginç hikâye İngiltere'de yaşanmıştı: 11 Aralık 1936'da radyodan bir konuşma yapan İngiltere Kralı VIII. Edward istifa ettiğini ve koltuğu kardeşi VI. George'a bıraktığını söyledi.

Herkes şok olmuştu, çünkü İngiliz kraliyet tarihinde ilk kez bir kral tahtından feragat etmişti. Üstelik Edward daha 11 ay önce ölen babasının yerine geçmişti.

Peki neden?

Edward 1934 yılında tanıştığı Amerikalı milyarder Ernest Simpson'un eşi Wallis'e âşık olmuş ve boşanmak üzere olan Wallis ile evlilik hazırlıkları yapmaktaydı. Aile ise Edward'ın iki kez evlenip boşanan Wallis'le evlenmesini onur kırıcı bulmaktaydı.

İngiliz hükümetinin Filistin'de Yahudileri kollayan politikasına karşı tavır aldığı için Siyonist örgütleri de kızdıran Edward'a karşı Yahudi gazeteler kampanya başlattı. Tutucu İngiltere kilisesinin bağnaz din adamları da rahat durmuyordu. Bu baskılar sonucu istifa etmeyi tercih eden Edward yine kurtulamadı, çünkü bu kez vatana ihanetle suçlanmaya başladı! Düşmanları onun için "Hitler hayranı" diyordu.

Yoğun baskılardan bunalan Edward, Mart 1937'de evlendiği Wallis'le Paris'e taşındı ve Avrupa başkentlerini dolaşmaya başladı. Ekim'de Berlin'e giden Edward çok büyük ilgi topladı ve Hitler tarafından karşılandı.

Paris'e dönen Edward, Hitler'den yana tavır alarak İkinci Dünya Savaşı'nın başlamasından sorumlu tutulan Yahudilere yüklendi. Alman ordusunun Fransa'yı işgal etmesiyle Paris'ten ayrılarak Madrid'e oradan da Lizbon'a taşınan Edward, Almanya ile İngiltere'nin birlikte savaşı durdurabileceklerini ve İngiliz hükümetine bu yönde baskı uygulayabilmek için Almanya'dan İngiliz şehirlerinin bombalanmasını istedi. Bu isteği yerine getiren Hitler Londra hükümeti üzerinde baskı uygulamak için Edward'ın kaçırılıp yeniden İngiltere kralı ilan edilmesini planladı.

Haberi duyan İngiliz Başbakan Winston Churchill adamlarını Edward'a göndererek Londra'ya dönmesini ya da Bahama Adaları'na sömürge valisi olarak gitmesini istedi. Çaresiz kalan Edward, eşi Wallis ile birlikte ikinci öneriyi kabul etti ve Ağustos 1940'ta bulunduğu Lizbon'dan ayrıldı.

Edward Bahama'ya gittikten üç hafta sonra Alman uçakları 7 Eylül günü Londra'yı bombalamaya başladı ve bu bombalama işi 16 Nisan 1941'de 500 uçağın katıldığı o büyük saldırıyla son buldu.

İngiliz Kraliyet tarihinde Edward'dan çok fazla söz edilmez. İngiliz ve dünya tarihinde 12 bin Filistinlinin İngiliz ordusu saflarında Hitler Almanya'sına karşı savaştığından da söz edilmez.

Ama aynı İngiltere Filistin'i Yahudilere vermiştir!

Üstelik Nazilerle işbirliği yapan onca Yahudi varken Binyamin Netanyahu'nun çıkıp Filistinliler üzerinden Hitler'i aklaması çok daha farklı bir anlam taşımaktadır. Üstelik aynı Netanyahu'nın Başbakanı olduğu İsrail Devleti, Hitler ve benzerlerinin politikaları sonucunda Filistin toprağı üzerinde kurulmuştur. Yoksa dünyanın dört bir yanında farklı ülkelerde yaşayan farklı etnik kökenli Yahudiler durduk yere neden ve nasıl başka bir halkın ülkesi olan Filistin'e gitmiştir? Bu durumda Hitler, el-Hüseyni'yi dinleyerek altı milyon Yahudi'yi öldürdüyse, o zaman yalnızca İkinci Dünya Savaşı değil Yahudileri ilgilendiren dünya tarihinin tümü yeniden yazılmalıdır!

Üstelik başta Fransa olmak üzere İkinci Dünya Savaşı sırasında Almanların işgal ettiği birçok ülkede politikacılar Hitler'le işbirliği yapmış ve Yahudilere yönelik tutum ve davranışına destek vermiştir!

Bunların başında da 1940'ta Fransa Cumhurbaşkanı seçilen eski general Henri Philippe Pétain gelir.

40- Baş suçlu BM

İkinci Dünya Savaşı sonrasında Batı'da ve uluslararası ilişkiler alanında yeni bir aktör ortaya çıktı: ABD.

Bunun farkında olan Yahudiler ve onların farklı alanlardaki örgütleri, kendi hedeflerine varmak için var olan ilişkilerini yoğunlaştırma kararı aldılar.

ABD ise 4-11 Şubat 1945 Yalta Konferansı sonrasında iki kutuplu yeni dünyada daha etkin rol oynamaya karar verdi. Bunun için de Yalta dönüşü Kızıl Deniz'den geçen Başkan Franklin D. Roosevelt *Quincy Zırhlısı*'nda önce Mısır Kralı Faruk ile 13 Şubat'ta, bir gün sonra da Suudi Kral Abdülaziz

ile buluşarak bölgenin geleceğini konuştu ve bölgenin yeni patronu olarak Yahudiler için bir yer ayarlanması gereğinden söz etti.

Ülkesine dönen Roosvelt, Yahudi örgütlerin baskısıyla karşılaşınca çare aramaya başladı. Avrupa'dan ve özellikle Almanya'dan kaçan Yahudilerin bir bölümü Filistin'e gitmek için yardım isterken, başkaları Amerikan vatandaşı olmaya çalışıyordu. Amerika'daki Yahudi örgütleri ise Başkan Roosvelt'e madalyalar vererek onu, "Yahudilerin yeni tanrısı" ilan ediyordu. Roosvelt bu işten çok bunalmıştı ama seçime hazırlandığı için Yahudilerin desteğine de ihtiyacı vardı. Adamlar "İlle de Filistin" diyerek Roosvelt'i sıkıştırıyordu. Tam bu sırada ABD Dışişleri Bakanlığı, Başkan Roosevelt ve yardımcısı Truman'a gönderdiği raporda, "Filistin'de bir Yahudi devletinin kurulması durumunda, Ortadoğu bitmek tükenmek bilmeyen bir huzursuzluğa sürüklenir" diye uyarıyordu.

1944'ten itibaren Stephen Wise ve Abba Silver adlarında iki Siyonist lobici ise Filistin'de bir Yahudi devletinin kurulması için, Başkan Roosevelt'ten yardım isteyip duruyordu. Bir seferinde Başkan onları "Bakıyorum da iki kutsal adam gelip benden milyonlarca insanın kutsal bir amaç uğruna öldürülmesi için izin istiyor. Bu işte bir gariplik var" demişti.

Yahudilerle gelgitli bir ilişkiyi sürdürmek durumda kalan Roosvelt aniden hastalanıp 12 Nisan 1945'te hayatını kaybedince yerine yardımcısı Truman seçildi. Yahudiler ve onların farklı örgütleri bu işe çok sevindi, çünkü Truman Yahudilerin gücünü daha çok önemsiyordu. Başkan olan Truman önce Hiroşima ve Nagazaki'ye atom bombası attı ama öncesinde merkezi Cenevre'de olan Milletler Cemiyeti'nin kapanmasını beklemeden 26 Haziran 1945'te Birleşmiş Milletler'in New York'ta kuruluşunu ilan etti.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında yeni dünya düzenini şekillendirmeye çalışan BM, Truman'a göre öncelikli olarak Yahudiler için bir çare bulmalıydı. Bunun için de çok fazla çalışmaya gerek yoktu. İngiliz mandası döneminde Filistin ile

ilgili 1937 Peel ve 1938 Woodhead komisyonlarının raporları Filistin'in Yahudiler ve Araplar arasında paylaştırılmasından söz ediyordu.

İkinci Dünya Savaşı'nın son bulduğunu ve iki kutuplu bir dünyanın kurulduğunu gören Truman, ABD'nin Ortadoğu'da ağırlıklı olarak var olmasının gereğine inanarak Filistin'de ABD'ye bağlı bir Yahudi devletinin kurulması için hızlı ve kararlı adımlar atmaya başladı.

2 Nisan 1947'de konuyu BM'ye taşıyan Truman, UNSCOP adında bir komisyon kurulmasını sağladı. Komisyon, 16 Haziran-24 Temmuz tarihleri arasında yaptığı incelemelerin ardından ağustos ayında raporunu yayınladı. Bu rapor, oybirliği ile Filistin'in bağımsızlığını teklif etti. Fakat Kanada, Çekoslovakya, Guatemala, Hollanda, Peru, İsveç ve Uruguay tarafından desteklenen görüşe göre, Filistin'de Araplarla Yahudiler arasında bölünerek iki ayrı bağımsız devlet kurulmalı ve Kudüs uluslararası statüde olmalıydı. Hindistan, İran, Yugoslavya ve Araplar tarafından desteklenen görüşe göre ise Filistin, Yahudi ve Arap devletlerinden meydana gelen federal bir devlet olmalıydı. Genel tartışmalardan sonra Truman ağırlığını kullanarak birinci planının daha pratik olduğunu kabul ettirdi.

26 Kasım 1947'de toplanan BM Genel Kurulu bu planı oylamaya karar verdi. O sıra 57 üyesi olan BM'nin ilk oylamasında çoğunluk sağlanmayınca Başkan Truman kişisel olarak devreye girdi ve birçok ülkenin başkanını arayarak şantaj, tehdit, korkutma ya da rüşvetle karar tasarısına destek vermelerini istedi.

İkinci oylamada da çoğunluk sağlanamadı. Karar tasarısı 29 Kasım günü yapılan üçüncü oylamada 33 ülkenin desteğiyle geçti. 14 ülke "hayır" dedi ve 10 ülke çekimser kaldı. Tayland temsilcisi hazır bulunmadı.

Karara destek veren 33 ülke: Avustralya, Belçika, Bolivya, Brezilya, Belarus Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti, Kanada, Kosta Rika, Çekoslovakya, Danimarka, Dominik Cumhuriyeti, Ekvador, Fransa, Guatemala, Haiti, İzlanda, Liberya,

Lüksemburg, Hollanda, Yeni Zelanda, Nikaragua, Norveç, Panama, Paraguay, Peru, Filipinler, Polonya, İsveç, Ukrayna Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti, Güney Afrika Birliği, ABD, Sovyetler Birliği, Uruguay ve Venezuela.

Karşı çıkan 13 ülke: Afganistan, Küba, Mısır, Yunanistan, Hindistan, İran, Irak, Lübnan, Pakistan, Suudi Arabistan, Suriye, Türkiye ve Yemen.

"Çekimser" kalan 10 ülke: Arjantin, Şili, Çin, Kolombiya, El Salvador, Etiyopya, Honduras, Meksika, İngiltere ve Yugoslavya.

Bugün de İsrail çizgisinde yer alan Batılı ülkelerin "evet" demesi gayet normal görünüyor. Ama Ortadoğu coğrafyasına hem fiziksel hem de siyasal yönden epey uzak olan bazı ülkelerin bu yönde oy kullanması ilginçti. Örneğin Paraguay, Peru, Dominik Cumhuriyeti, Ekvador...

Neden diye sorduğumuzda, karşımıza klasik bir gerçeklik çıkıyor: Siyonist örgütler ve bu ülkelerde iş yapan önemli Yahudi tröstler, oylamanın sonucunu garanti altına almak için kesenin ağzını açmıştı. Bu ülkelerden bazılarının temsilcileri düpedüz parayla satın alınırken, başkalarının borçları silinmişti. Bazı yönetimlere karşı ise yatırımların ülkeden çekilmesi gibi ekonomik tehditler kullanılmıştı. Özetle BM'deki tarihi oylamanın sonucu, bu yönüyle büyük ölçüde yolsuzluk ve rüşvetle belirlenmişti.

Kabul edilen karara göre Filistin toprakları ikiye ayrılacaktı. 11 bin kilometrekarelik toprak Filistinli Araplara, 15 bin kilometrekarelik toprak da Yahudilere verilecekti. Kudüs ve Hıristiyanların yoğun olduğu Beyt Lahim ve çevresi uluslararası yönetime bırakılacaktı. Oysa Filistin'de yaşayanların yüzde 33'ünü oluşturan Yahudiler toprağın yalnızca yüzde altısına sahipti. BM ise kabul edilen kararla Yahudilere Filistin'in yüzde 56,5'ni verirken, Filistin toprağının yüzde 94'nün gerçek sahibi olan ve nüfusun yüzde 67'sini oluşturan Filistinli Müslümanlara ülkenin yüzde 43,5'ini bırakıyordu. Bu kararı izleyen günlerde Birleşmiş Milletler'in taksim kararı bütün Arap dünyasında tepkiyle karşılandı ve Arap ülkeleri 17 Aralık

1947'de taksimi önleyebilmek için İsrail'e karşı gerekirse savaşa girme kararı aldılar. ABD, bunun ardından taksim kararına "evet" oyu verdiği halde Filistin'in Birleşmiş Milletler denetimine girmesini teklif etti. Bu teklif hem Araplar hem de Yahudiler tarafından reddedildi. Mayıs ayına gelindiğinde İngiltere başına dert olan bu meseleyi artık sonlandırmak için Filistin'deki bütün kuvvetlerini çekeceğini duyurdu. Çekilme işinin tamamlanmasından bir gün önce de David Ben Gurion başkanlığında 14 Mayıs 1948 Tel Aviv'de toplanan Yahudi Milli Konseyi, İsrail Devleti'nin kurulduğunu açıkladı. Amerika Birleşik Devletleri aynı gün, ilandan sadece 11 dakika sonra İsrail'i tanıdı. Karardan bir gün sonra ise İsrail-Arap Savaşı başladı.

Ortadoğu'da etkin olmaya çalışan ve bölgeyi tümüyle ABD'ye bırakmak istemeyen Sovyetler Birliği ise Filistin'in ikiye ayrılmasını sağlayan Birleşmiş Milletler kararını desteklediği gibi İsrail'i de tanıdı.

Mısır, Suriye ve Ürdün'ün başını çektiği beş devletten oluşan Arap koalisyon güçleri bir yıl süren savaş boyunca ağır yenilgilere uğradılar. Bu da çok doğaldı çünkü Yahudiler başta ABD ve İngiltere olmak üzere Batılı ülkeler tarafından desteklenirken Mısır, Suudi Arabistan, Irak ve Ürdün kralları İngiliz işbirlikçisiydi ama halklarından korktukları için savaşa katılmışlardı. Suriye ve Lübnan ise iki yıl önce bağımsız olmuştu ve ciddi anlamda henüz ne orduları ne de silahları vardı.

Birleşmiş Milletler, savaş sırasında devreye girerek, önce ateşkesin sonra barışın sağlanması için çalışmalar yürüttü. 12 Aralık 1948'de ABD, Fransa ve Türkiye temsilcilerinden oluşan "Filistin Uzlaştırma Komisyonu" kuruldu. Komisyon belirlenirken ABD'nin İsrail yanlısı, Fransa'nın tarafsız, Türkiye'nin de Arap yanlısı olacağı düşünülmüştü. Çünkü Türkiye, 1949'dan önce İsrail'in bağımsızlığına karşı çıkan ülkeler arasında yer almıştı. Fakat Türkiye komisyona dahil oluşundan itibaren giderek Arapları desteklemekten uzaklaştı ve daha batıcı bir çizgiye yöneldi. 28 Mart 1949'da ilk Müslüman ülke olarak İsrail'in tanınmasıyla sonuçlanacak bu

tavır değişikliği, dönemin değişen siyasi, ekonomik ve askeri gelişmeleri nedeniyle gerçekleşti.

Haziran 1945'e gelindiğinde savaştan büyük bir güç olarak çıkan Sovyetler Birliği'nin özellikle Boğazlar üzerindeki denetim talepleri Ankara'yı gittikçe ABD ve Batılı güçlerle ilişkilerini geliştirme amacına yönetti. Sovyetler Birliği'nin bu tür isteklerinin olmadığı çok sonra açıklanacaktı ama iş işten geçmiş ve Ankara tercihi yapmıştı!

5-9 Nisan 1946'da *Missouri Zırhlısı*'nın İstanbul ziyareti ve zırhlıya gösterilen olağanüstü "misafirperverlik" ABD'ye yanaşmanın ilk sinyaliydi.

Cami mahyalarına bile "Wellcome Missouri" yazılmıştı. Amerikan askerlerini mutlu etmek için Türkiye'nin her yerinden en güzel genelev kadınları İstanbul'a getirilmişti.

Böylece Türkiye kapitalist olan ABD ve müttefiklerinin yanında olduğunu kanıtlayarak İsrail'i tanımıştı. Batılı emperyalist ülke ve güçlerin komünizme karşı bir mücadelesi olarak tanımlanan Soğuk Savaş dönemine girilirken, Türkiye tavrını net ortaya koymalıydı.

Özetle sıcak çatışmalar sonucunda Batı destekli İsrail, Arapları çok kolay püskürtmeyi başardı ve BM'nin bölüşüm planında öngörülenden çok daha geniş toprakları ele geçirdi.

Batı Şeria Ürdün tarafından ilhak edildi, Mısır Gazze Şeridi'ni ele geçirdi ve Kudüs Batı ve doğu olarak İsrail ile Ürdün arasında paylaşıldı.

41- İsrail BM'yi tınmadı

İsrail'e uluslararası alanda önkoşulsuz destek veren ABD yönetimi, Ocak 2020 tarihine kadar Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nde (BMGK) İsrail'in yayılmacılığını ve bölgede gerçekleştirdiği saldırıları kınayan ve Filistin topraklarını işgal etme politikasından vazgeçmesini isteyen 44 karar tasarısını veto etti. BMGK'nın veto yetkisi olan 5 daimî üyesinden biri olan ABD, İsrail'e karşı 15 üyeli Konsey'de atılması planlanan her adımı engelliyor. ABD birçok kez 14 üyenin

destek verdiği tasarıları da veto etti. BMGK'da bir tasarının karar haline gelebilmesi için dokuz lehte oy kullanılması ve daimî üyelerden hiçbirinin veto etmemesi gerekiyor. Yaptırım gücü olmayan başkanlık açıklamaları ve basın bildirileri için ise tüm üyelerin onayı aranıyor. BM resmi verilerine göre, 1946'dan beri yapılan oylamalarda 1970'e kadar veto yetkisini hiç kullanmayan ABD, 1970'ten Kasım 2018'e kadar toplam 87 kez veto hakkını kullandı.

ABD bu vetoların yarıdan fazlası olan 44'ünü Ortadoğu'da İsrail'in hukuk dışı eylemlerine yönelik çeşitli ülkeler tarafından hazırlanan tasarılara karşı kullandı. Bu süreçte ABD'nin veto ettiği kararların çoğunluğu İsrail'in hukuk dışı Yahudi yerleşimlerine son vermesi, 1967 sınırlarına çekilmesi ve Gazze'ye yönelik saldırılarına son verme isteğini içeriyordu.

İsrail'in Filistin topraklarını işgal etmesinin hukuksuzluğuna değinilen ve 1967 öncesi sınırlarına dönmesini isteyen tasarıları bugüne kadar ABD'den başka hiçbir ülkenin veto etmemiş olması da dikkat çekiyor. Filistin'in BM üyelik talebi de ABD nedeniyle rafta bekliyor çünkü

Birleşmiş Milletler'e yeni bir üyenin katılması BMGK'nın onayına bağlıdır. Filistin'in üye olmak için BM Genel Sekreterliği'ne 2012'de yaptığı başvuru, prosedür gereği BM Güvenlik Konseyi'ne gönderildi. Ancak bu istek BMGK gündemine dahi alınmıyor, çünkü ABD bu isteğin görüşülmesini istemiyor. Üyelik isteğinin BMGK'da ABD tarafından tıkanması üzerine Filistin, BM'deki statüsünü "gözlemci kuruluştan" "üye olmayan gözlemci devlet" statüsüne yükseltebilmek için BM Genel Kurulu'na başvurdu ve Aralık 2011'de yapılan oylamayla önemli bir kazanım elde etti. 138 ülke Filistin'den yana oy kullanırken 41 ülke çekimser kaldı ve 9 ülke karara karşı oy kullandı.

Bu sayede Filistin, BM Genel Kurulu'nda bazı konularda oy kullanma ve içinde yargının da olduğu birçok BM kurumuna başvurma hakkı kazandı. Elbette BM'nin İsrail ve Filistin tutum ve kararlarıyla ilgili çok şey yazılabilir ancak zaman zaman bu konuda çok ilginç gelişmeler de yaşanmıştır. Örneğin

Aralık 2008'de İsrail'in Gazze'ye yönelik saldırısıyla ilgili 3 Nisan 2009'da kurulan Araştırma Komisyonu en ilginç olanıdır. Başkanlığını BM İnsan Hakları Kurulu yargıçlarından Güney Afrikalı Richard Goldstone'un yaptığı Komisyon, 575 sayfalık raporunu açıkladığında kıyamet koptu. Çünkü BM Genel Kurulu'nun 118 oyla kabul ettiği rapora göre İsrail ve Filistinli silahlı gruplar (Hamas ve İslami Cihad) savaş suçu ve bazen insanlığa karşı suç işlemişti. İsrail kendisini Hamas ve İslami Cihad'la aynı kefeye koyan rapora çok sert tepki gösterdi ve kararı yok hükmünde saydı. Farklı yol ve yöntemlere başvurarak Yahudi olan Goldstone'a ulaştı ve kararını değiştirmesini sağladı. Goldstone 1 Nisan 2011'de *Washington Post* gazetesinde bir makale yazarak komisyon raporunu geri çekti ve ilginç bir gerekçe gösterdi: "Tam anlamıyla tarafsız davranmadım, çünkü eksik bilgiyle raporu hazırladım."

Bu da çok ilginçti çünkü eksik bilginin nedeni komisyon üyeleriyle hiç görüşmeyen ve İsrail'i ziyaretlerine izin vermeyen Tel Aviv'in ta kendisidir!

BM'nin ikiyüzlülüğü bununla da sınırlı değil.

BM Genel Kurulu, 10 Kasım 1975'te onayladığı 3379 sayılı kararıyla Siyonizm'in bir tür ırkçılık ve ırk ayrımı olduğunu ilan etti. Kararda Siyonizm'in dünya barışı ve güvenliği için ciddi bir tehdit oluşturduğu vurgulanıyor, bütün dünya ülkelerinin bu tehdide karşı ortak tavır sergilemesi için çağrı yapılıyordu.

Siyonizm'in ırkçı tutumunun değişmemesine hatta İsrail politikalarının daha tehlikeli özellik kazanmasına rağmen eski ABD Başkanı Baba Bush döneminde BM'ye yapılan baskılar sonucu 16 Aralık 1991'de çıkarılan 4686 sayılı BM Genel Kurulu kararıyla 3379 sayılı karar iptal edildi.

Bu karar Siyonizm'in ırkçı niteliğinin değiştiğini ortaya koymuyordu ama BM'nin siyasi baskılar karşısında Siyonizm'in ırkçılığını belgeleyen onca rapor ve tarihsel gelişmenin üzerine örtü çekmesi anlamına geliyordu.

ABD'nin Siyonizm hakkında alınmış karardan bu denli rahatsız olması sadece İsrail'in işgalci politikasını değil, aynı

zamanda onun resmî ideolojisi sayılan Siyonizm'i de sahiplendiğini ve koruduğunu gösteriyordu.

31 Ağustos 2001'de Güney Afrika'nın Durban kentinde BM gözetiminde ırkçılıkla ve ayrımcılıkla mücadele amacıyla bir uluslararası konferans düzenlendi. Bu konferansın ana gündem maddelerinden biri, İsrail ve Siyonizm ideolojisinin ırkçılığı idi. Katılımcılar Siyonist ırkçılığının yeniden tescil edilmesi, ayrımcı politikalarının gündeme taşınması ve bu politikalara karşı tavır alınması için yoğun faaliyet yürüttüler. Bu çalışmalardan rahatsız olan İsrail, peşinden de ABD konferanstan çekilme kararı aldı.

Böylece BM üzerindeki ABD ve müttefik Batılı ülkelerin baskısından dolayı Siyonist ırkçılığa karşı uluslararası platformlarda bir karar çıkarılması, bu ırkçılığın cezalandırılmasını sağlayacak stratejiler ortaya konup uygulanması engellendi.

Bu da çok normal elbette, çünkü İsrail ve ABD arasında hiç fark yok!

Bir düşünün, dünyanın dört bir yanından farklı etnik kökenli insanlar yalnızca dini gerekçelerle kalkıp başka insanların yaşadığı topraklara gidiyor, oradaki insanları öldürüyor, onların toprağını ele geçiriyor ve BM onlara "Buyurun burası sizin ülkeniz" diyor.

İsrail kendisini yaratan ABD'ye benziyor. Çok farklı etnik ve dinsel kökenli insanlar Amerika'ya gitmiş oralarda yaşayan halkı (Kızılderili) toptan yok etmiş, sonra da dünyanın başına bela olmuş ve dünyaya "özgürlük, demokrasi ve insan hakları" dersi vermeye kalkmıştı!

Oralarda yok edilen milyonlarca zenci köleyi de unutmamak gerekiyor...

İşte bu nedenle BM tarafından kurulan İsrail, kurulduktan sonra bu kuruluşun hiçbir kararına uymadı.

Örneğin 29 Kasım 1947 tarih ve 181 sayılı karar: Bu karara göre Filistin toprakları üzerinde birisi Arap diğeri Yahudi olmak üzere iki bağımsız devlet kurulacak ve Kudüs BM yönetimine bırakılacaktı.

11 Aralık 1948'da alınan 194 sayılı kararda da "Evine dönmek isteyen Filistinli mültecilerin ülkelerine dönmeleri gerçekleşmeli, komşularıyla barış içinde yaşamaları temin edilmeli ve İsrailliler tazminat ödemeye mahkûm edilmelidir" deniyordu ama İsrail yine uymadı. Kuruluş aşamasında bu ve benzeri birçok karara uymayan İsrail Nisan 1955'te Mısır lideri Cemal Abdül Nasır'ın Bandung'da yapılan ilk Bağlantısızlar Konferansı'na katılmasından dolayı çok tedirgin olmuştu.

24 Şubat 1955'te Türkiye ve Irak arasında imzalanmış ve sırasıyla İngiltere, Pakistan ve son olarak da 3 Kasım 1955'te İran'ın katılımıyla kurulan Bağdat Paktı'nı yakından takip eden İsrail, Mısır'la olan ilişkisinde bu Pakt üyelerini kendi safına çekmeye çalışıyordu.

Bölgesel müttefikleriyle güçlü olduğunu sanan İsrail, Şubat 1955'te Gazze'deki Mısır ordusu kampına saldırarak 38 kişiyi öldürdü.

Tam bu sırada ABD ve İngiltere'nin Mısır'a silah satma konusunda isteksiz davranması Sovyetler Birliği'ne büyük bir avantaj sağladı. Bunun üzerine Nasır, silah satın alınması konusunda Sovyetler Birliği'ne başvurdu.

Nasır'ın Sovyetler Birliği'ne yönelmesi, Batı'da ona karşı duyulan düşmanlığı daha da artırdı. Başka gelişmelerle birlikte durumun giderek gerginleştiğini gören Nasır, 26 Temmuz 1956'da Süveyş Kanalı Şirketi'nin millileştirildiğini ve elde edilecek gelirin batının finanse etmek istemediği Asvan Barajı'nın yapımında kullanılacağını açıkladı.

Batılı ülkelerin tepkisini fırsat bilen İsrail, Fransa ve İngiltere ile birlikte 31 Ekim günü Mısır'a saldırdı. Başta Arap ülkeleri olmak üzere dünyanın birçok yerinden tepkiler yoğunlaşınca Sovyetler Birliği, saldırının derhal durdurulmasını ve askerlerin geri çekilmesini, yoksa Üçüncü Dünya Savaşı'nın çıkabileceği tehlikesinin göz önünde bulundurulmasını istedi.

Sovyetler Birliği'nin uyarı notalarını ciddiye alan ABD'nin müttefiklerine baskı yapması sonucu üçlü saldırı son buldu,

ancak İsrail yeni müttefik Fransa'dan nükleer silah edinmeye başlamıştı.

İşte bu nedenle İsrail 1956-1957 döneminde Fransa'nın yardımıyla sahip olduğu atom bombalarının gücüyle daha da küstahlaştı ve herkese kafa tutar oldu.

Örneğin 5 Haziran 1967'de Mısır, Suriye ve Ürdün'e yönelik başlattığı savaşın ikinci gününde toplanan BM Güvenlik Konseyi, hemen ateşkes ilan edilmesini ve İsrail'den operasyonlara son vermesini istedi (236 sayılı karar) ama boşunaydı!

22 Kasım 1967'de 242 sayılı bildiriyi yayınlayan BM Güvenlik Konseyi İsrail'in Filistin topraklarını işgal edilmesini kınadı, İsrail ordusunun işgal ettiği bölgelerden çekilmesini istedi ve bölgede ülkelerinin toprak bütünlüğüne ve siyasi bağımsızlığına vurgu yaptı ama İsrail bildiğini okudu.

İsrail'in 2 Mayıs 1968'de Kudüs'te gerçekleştirmeyi planladığı askeri operasyondan vazgeçmesi yönünde, 27 Nisan 1968'de 250 sayılı karar alındı, ancak İsrail bu kararı dinlemeyip tavrını sürdürünce Güvenlik Konseyi 2 Mayıs günü "Üzgünüz" açıklaması yapmakla yetindi.

İsrail operasyonlara devam edince Güvenlik Konseyi biraz sertleşerek(!) 3 Temmuz 1969'da İsrail'in "Kudüs'ün statüsünü değiştirmeye yönelik girişimlerini" kınadı. Kınamanın işe yaramadığını anlayan Güvenlik Konseyi "seviye atlayarak" 15 Mayıs 1969'da Aksa Camisi'nin yakılması girişiminden dolayı (karar numarası 171) İsrail'i "çok sert" bir dille kınadı.

Sonrasında BM bu konuda birçok karar aldı ama İsrail hiçbirini dinlemedi ve 14 Mayıs 2018'de İsrail, Kudüs'ü ebedi başkent ilan etti.

22 Mart 1979'da, 446 sayılı kararıyla İsrail'in 1967'den beri işgal altında tuttuğu Filistin topraklarında ve diğer Arap ülkelerinde (Mısır, Suriye ve Lübnan) sürdürdüğü Yahudi yerleşim inşaatlarının durdurulmasını isteyen Konsey, "İsrail'in uygulamalarının hukuki hiçbir temele dayanmadığı ve savaş sırasında sivillerin korunmasıyla ilgili Cenevre Konvansiyonu'na uymadığı" için İsrail'i "uyardı!"

8 Mayıs 1980'de Güvenlik Konseyi 468 sayılı kararıyla Filistinlilerin el-Halil ve Kalkilya şehirlerinden hukuk dışı bir şekilde çıkarılmasını kınadı ve İsrail'den bu uygulamalarına son vermesini istedi.

Birinci İntifada yani sivil halk ayaklanması sırasında acilen toplanan Güvenlik Konseyi, 22 Aralık 1987'de 605 sayılı kararla, İsrail ordusunun işgal altında tutulan topraklarda Filistin halkına karşı insan hakları ihlali içeren uygulamalarını kınadı. Filistinli sivillere ateş açan, öldüren ve yaralayan İsrail ordusu bu ve önceki kınama ve uyarıların hiçbirini umursamadı.

5 ve 14 Ocak 1988'de, 607 ve 608 sayılı kararlarıyla Filistinli sivilleri işgal altındaki topraklardan çıkaran İsrail'in bu tutumundan vazgeçmesini ve Cenevre Sözleşmesi'ne uymasını isteyen Güvenlik Konseyi, İsrail'in Filistin'e karşı yürüttüğü toplu sürgün politikasından vazgeçmesini ve geri dönüşlerin sağlanmasını istedi ama Tel Aviv dinlemedi.

BM Güvenlik Konseyi 12 Ekim 1990'da 672 sayılı kararıyla, Haremüşşerif ve Kudüs'ün diğer kutsal yerlerinde İsrailli güvenlik güçlerince gerçekleştirilen şiddet olaylarını kınadı ve işgal altındaki yerlerde gerçekleştirilen katliam için sorumluluğu üzerine almasını istedi ama İsrail oralı olmadı. İsrail oralı olmayınca Güvenlik Konseyi "çok sinirlendi" ve tam 12 gün sonra yeni bir karar alarak (673) bir önceki karara uymayan İsrail'i "kınadı!"

Konsey 18 Aralık 1992'de 799 saylı kararla, aralık ayında 400 kişinin daha ülkelerinden çıkarılmasının Cenevre Sözleşmesi'nin ortaya koyduğu zorunlulukların ihlali anlamına geldiğini belirterek, gerçekleştirilen uygulamayı kınadı. Güvenlik Konseyi, Lübnan'ın bağımsızlığını ve toprak bütünlüğünü tanıdıklarını açıkladı.

İkinci İntifada Hareketi'nin başladığı dönemde, Güvenlik Konseyi 7 Ekim 2000 tarihinde toplanarak (1322 sayılı karar) Filistinlilere karşı orantısız güç kullandığı için İsrail'i kınadı ve bu kez farklı bir dille İsrail'in uyguladığı şiddet konusunda "üzüntüsünü dile getirdi!"

Batı Şeria topraklarının tümünün İsrail ordusu tarafından işgal edilmesinden sonra 30 Mart 2002'de acilen toplanan Güvenlik Konseyi 1402 sayılı kararla derhal ateşkes ilan edilmesini ve İsrail askerlerinin Filistin şehirlerinden çıkmasını istedi ama İsrail yanıt verme zahmetinde bile bulunmadı.

19 Mayıs 2004'te İsrail'den uluslararası insanlık ve insan hakları hukukunun getirdiği yükümlülüklere uymasını isteyen Güvenlik Konseyi 1544 sayılı kararla, Filistin topraklarında gerçekleştirilen konut yıkımlarının derhal durdurulmasını istedi. Ancak İsrail bu ve benzeri birçok karara rağmen yıkıma devam etti ve yıkılan evlerin yerine on binlerce konut inşa ederek dışardan gelen Yahudileri buralara yerleştirdi.

İsrail ordusunun 27 Aralık 2009'da Gazze'ye yönelik "Dökme Kurşun" adlı kanlı saldırısından sonra 8 Ocak 2009'da toplanan Güvenlik Konseyi 1860 sayılı kararıyla bölgede bir an önce kalıcı ateşkesin tesis edilmesini ve İsrail askerlerinin tamamının Gazze'yi terk etmesini istedi ama İsrail bu isteği 33 gün sonra yerine getirdi.

İsrail BM Genel Kurulu ve BM Güvenlik Konseyi tarafından alınan hiçbir karara uymadı ve Kudüs'le ilgili kararlara çok daha tepkili oldu. Örneğin 11 Aralık 1948 tarihli 194 sayılı karar. Birinci Arap-İsrail Savaşı'nın sonuna doğru kabul edilen bu karar Kudüs'ün uluslararası yönetime kavuşmasını içeriyordu. Karar, Kudüs'e BM yönetimi altında uluslararası statü verilmesi ve Filistin'deki kutsal mekânların korunması ve buralara serbest erişimin sağlanmasını öngörüyordu ama olmadı. Çünkü İsrail, Kudüs'ün yarısını tamamen ele geçirmişti. Bunun üzerine BM Genel Kurulu 9 Aralık 1949'da 303 sayılı kararı aldı ve 194 numaralı karara atıfta bulunarak Kudüs'ün kalıcı olarak uluslararası bir sistemin kontrolünde, ayrı bir yönetimle yönetilmesini emretti; ama Batı Kudüs İsrail tarafından işgal edilmiş ve bu iş bitmişti.

5 Haziran 1967 Arap-İsrail Savaşı'ndan sonra işler daha da karıştı. Çünkü İsrail, Doğu Kudüs'ün yanı sıra Gazze Şeridi, Batı Şeria, Sina Yarımadası ve Golan Tepeleri'ni işgal etti.

4 Temmuz'da toplanan BM Genel Kurulu aldığı 2253 sayılı kararla, İsrail'in Kudüs'ün statüsünü değiştirmeye yönelik faaliyetlerinden derin endişe duyduğunu belirtti, bu tedbirlerin geçersiz olduğunu ve İsrail'in bu tedbirlerden vazgeçmesi gerektiğini kaydetti.

Ama İsrail aynı İsrail'di... Nitekim İsrail'in bu tutumundan ve BM'nin işe yaramazlığından cesaret alan ABD Başkanı Donald Trump seçim kampanyasında verdiği sözü tutarak 6 Aralık 2017'de Kudüs'ü İsrail'in başkenti olarak tanıdı ve ABD elçiliğinin oraya taşınacağını açıkladı.

Kararı görüşmek üzere 21 Aralık 2017'de acilen toplanan BM Genel Kurulu 10/22 sayılı kararını kabul etti. 128 üye ülkenin desteklediği, dokuz ülkenin karşı çıktığı ve 35 ülkenin çekimser kaldığı karara göre "Kudüs'ün statüsünü, karakterini veya demografik yapısını değiştirecek kararların yasal bir dayanağı olmadığı" belirtiliyor ve ülkelere "Kudüs'te diplomatik misyon kurmaktan kaçınma" çağrısı yapılıyordu. Elbette ve her zaman olduğu gibi İsrail bu kararı da tanımadı ve kuruluşunun 70. yıl dönümü olan 14 Mayıs 2018'de ABD elçiliği Kudüs'e taşındı. Bu da yetmedi, İsrail Parlamentosu 19 Temmuz 2018'de aldığı kararla Birleşik Kudüs'ü İsrail'in ve dünyadaki tüm Yahudilerin dinsel, tarihsel ve ebedi başkenti olarak ilan etti. Trump ve ABD alkışladı, Arap ve Müslüman ülkeler klasik olarak bağırıp çağırdı ama konu kapanıp gitti. Sonuçta İsrail ve Yahudilerin bin yıllık Kudüs rüyası gerçek oldu!

Şimdi sırada Doğu Kudüs'te yaşamakta olan 200 bin civarında Müslüman ve Hıristiyan Arapların kentten kovulması ve yüzde yüz Yahudilerin yaşayacağı bir kent olarak Kudüs'te Süleyman Tapınağı'nın yeniden inşa edilmesine gelecek.

O da yetmeyecek... Sırada Yahudilerin kutsal kabul ettiği Suriye'nin Golan bölgesi var! Sonra da İsrail Başbakanı Netanyahu'nun söylediği gibi sıra Ürdün Irmağı'nın çevresine ve toptan Batı Şeria'ya gelecek!

O zamana kadar ve sonrasında bakalım BM kaç karar alacak?

24 Eylül 2019'da BM Genel Kurulu'nda konuşan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan İsrail'in şimdiye kadar

olduğu gibi bundan böyle de BM kararlarına uymayacağını söyledi. Taşıdığı haritaları gösteren Erdoğan, 1947-2019 yılları arasında İsrail'in nasıl yayıldığını ve Filistin toprağını nasıl işgal ettiğini anlattı; İsrail'i sınırları belli olmayan ülke olarak tanımladı ve İsrail'e yönelik etkin tutum almasını istedi. Cumhurbaşkanı Erdoğan bunu istedi ama ne Türkiye ne de herhangi bir Müslüman ülke İsrail ile ilişkilerini kesmedi ya da İsrail'e yönelik bir davranışta bulunmadı.

İsrail ise her zaman BM Güvenlik Konseyi'nde ABD vetosuna güveniyor ve BM Genel Kurulu'nun yaptırım gücü olmayan kararlarını bile ciddiye almıyor, uygulamıyor ve çoğu zamanda dalga geçiyor.

Oysa İsrail'in kendisi böyle bir Genel Kurul tarafından kurulmuş ve bu Genel Kurul 1974'ten bu yana her yıl 29 Kasım'ı yani Filistin'in Yahudilere verildiği günü Uluslararası Filistin ile Dayanışma Günü olarak anmaktadır.

42- Türkiye ne yaptı?

Yahudiler 14 Mayıs 1948 gece yarısı İsrail Devleti'ni ilan etti. 11 dakika sonra ABD İsrail'i tanıdı. Türkiye Cumhuriyeti ise 11 ay sonra, 28 Mart 1949'da İsrail'i tanıyan ilk Müslüman ülke oldu. O gece İstanbul Galata'daki Neve Şalom Sinagogu'nda günün anısına sabaha kadar süren ayin ve kutlamalar düzenlendi.

Tek parti döneminin İslamcı Başbakanı Şemsettin Günaltay İsrail'i tanıyan ilk anlaşmayı imzalamıştı. Türkiye yaklaşık bir yıl sonra 9 Mart 1950'de Tel Aviv'de Büyükelçilik açmış, ilk elçisini de 1952 yılında göndermişti. Türkiye'nin tanıma kararı aldığı İsrail, 29 Kasım 1947 tarihli BM kararı ile sınırları belirlenmiş olan İsrail'di.

Cumhurbaşkanı İsmet İnönü de 1 Kasım 1949'da TBMM'nin açılışı konuşmasında, İsrail konusunda şunları söylüyordu: "Yeni doğan İsrail Devleti ile siyasi ilişkiler kurulmuştur. Bu devletin Yakın Doğu'da bir barış ve istikrar unsuru olacağını ümit ediyoruz."

İnönü umut etmişti ama İsrail herkes gibi onu da hayal kırıklığına uğratarak bölgede tüm gerginlik, kargaşa ve savaşların nedeni olacaktı.

İnönü'den sonra Dışişleri Bakanı Necmettin Sadak da 8 Kasım 1949 günü *Anadolu Ajansı*'na verdiği demeçte şöyle diyordu: "İsrail Devleti bir vakıadır. Otuzdan fazla devlet tanımıştır. Arap temsilcileri de İsrail temsilcileriyle konuşmaktadırlar. Türkiye'ye gelince, Uzlaştırma Komisyonu'nda vazifemizi daha iyi görebilmek için bugünkü durumumuzu değiştirmemeyi daha faydalı buluyoruz."

Eylül 1948'den itibaren çatışmanın yoğunluğunu kaybetmesine paralel olarak Türk hükümeti Filistin'e gideceklere uygulanan seyahat yasağını kaldırdı.

Ankara Radyosu'ndan yapılan açıklamalarda Türk vatandaşlarının istedikleri ülkeye göç edebilecekleri yönünde yayınlar yapılmaya başladı. Böylece İsrail'e göç etmek isteyen Türk vatandaşı Yahudilerin önü açılmış oldu. 1948'in son aylarından itibaren Türkiye ile Yahudi Ajansı arasında yapılan işbirliği çerçevesinde üç yılda 60 bin Türkiyeli Yahudi İsrail'e taşındı. 4 Temmuz 1950'de Ticaret ve Ödeme Antlaşması ile Türkiye-İsrail arasında ilk resmi diplomatik ilişki başlamış oldu. Bu durum, İsrail'in bölgedeki yalnızlığının kırılması açısından çok önemli bir olguydu.

İsrail benzer çabayla Arap olmayan İran ve Etiyopya ile ilişki kurmuş ve dönemin Başbakanı Ben Gurion Türkiye, İran ve Etiyopya için "Bu üç ülke bizim nefes borularımız ve onlar olmadan İsrail yaşayamaz" demişti.

Türkiye ise İsrail'i tanımakla dış politikasını Arapların tepkisine yol açacak biçimde şekillendirmiştir. Türkiye-İsrail Ödeme Anlaşması'nın altında dönemin Türk Heyeti Başkanı Fatin Rüştü Zorlu'nun imzası vardır. Fatin Rüştü Zorlu daha sonra Adnan Menderes hükümetinde Başbakan Yardımcılığı, Devlet Bakanlığı ve Dışişleri Bakanlığı yapacaktı. Anlaşmanın diğer temsilcisi ise İsrail elçisi Eliahu Sasson'dur ve Ankara'da çok dost edinmişti. Görüşmelerde siyasi, ekonomik ve askeri konularda işbirliği yapılması isteğine karşılık,

asıl amaç istihbarat alanında düzenli bilgi akışının yürütülmesi olmuştur. Türkiye'nin İsrail ile ilişkilerinde kontrollü bir politika takip etmesinin nedeni, Sovyetler Birliği'nin İsrail devletinin kurulmasını desteklemesi ve Sovyetlerden İsrail'e önemli miktarda Yahudi göçmenin gelmesi olduğu söylenmiştir.

Başbakan Adnan Menderes, İsrail ile ilişkileri ilk derinleştiren isimdi. O dönem Fatin Rüştü Zorlu İsrail Elçisi Eliyahu Sasson ile düzenli görüşüyordu. Daha sonra İsrail'de yayınlanan birçok kitap ve belgede önemli bir MOSSAD ajanı olduğu anlatılan Sasson, Ankara'yı İsrail'in istihbarat merkezi yapmıştı. Menderes hükümeti ile İsrail arasındaki gizli ilişkilerle ilgili bilgi ve belgeler 4 Kasım 1979'da Tahran'da basılan Amerikan Büyükelçiliği'nde ele geçirilmişti.

1958 yılında imzalanan Türk-İsrail anlaşması Ortadoğu ve bölge dengeleri açısından büyük önem arz ediyordu. İsrail Başbakanı David Ben Gurion ile Başbakan Adnan Menderes arasında 29 Ağustos 1958'de İstanbul'da (Bazı kaynaklar bu zirvenin Amerikalıların 1952'de inşa ettiği ve 2019'da Rus S-400 füzelerinin getirildiği Mürted Üssü'nde yapıldığını söyler) gerçekleşen "gizli zirvenin" ardından imzalanan anlaşmayı çok az kişi gördü. Sadece 10 kişilik üst düzey askeri ve sivil yöneticinin haberdar edildiği anlaşma Türk kamuoyundan sürekli saklandı. Buna karşın İsrail arşivlerinden bu anlaşmaya ilişkin çok sayıda belge yayınlanmıştır. Tahran'daki Amerikan Elçiliği baskınında ele geçirilen belgeler arasında Türk istihbarat teşkilatı MAH (MİT'in eski adı), İran (Şah dönemi) istihbarat teşkilatı SAVAK ve İsrail istihbarat teşkilatı MOSSAD arasında 1958 yılında imzalan ve "Trident" adı verilen bir işbirliği anlaşmasıyla ilgili belgeler vardı.

Bu belgelere göre her tarafı Amerikan ve NATO üsleriyle dolu Türkiye, Washington'un telkin ve direktifleriyle Bağdat Paktı'nı kurdu, Suriye sınırına bir milyon mayın döşedi, asker yığdı ve bölgesel politikalarında sürekli İsrail'i kolladı.

Sonraki yıllarda Türkiye'nin İsrail ile ilişkileri çok farklı dönemlerden geçti ancak Ankara her zaman -Bülent Ecevit dönemi hariç- İsrail'i dikkate almak zorunda kaldı.

Ecevit, başbakanlığı döneminde Filistin Kurtuluş Örgütü'nün (FKÖ) Ankara'da temsilcilik açmasına izin verdi.

FKÖ Temsilciliği açılmadan kısa bir süre önce Filistin Devriminin Kartalları (el Saika) örgütü üyesi dört militan Mısır'ın Ankara Büyükelçiliği'ni bastı. Çıkan çatışmada ikisi Türk güvenlik mensubu olmak üzere üç kişi yaşamını yitirdi. Ecevit olayın daha fazla kan dökülmeden sona erdirilmesi için Yaser Arafat'tan devreye girmesini rica etti. Bülent Ecevit, Filistin sorununa ve FKÖ'ye sempatiyle bakan bir politikacıydı.

1970'lerde sağ hükümetler FKÖ'nün Türkiye'de temsilcilik açma girişimine olumsuz bakmamakla birlikte somut bir adım atmıyorlardı.

Ecevit'in "Türk-Filistin ilişkilerinde ilk adım" olarak nitelediği temsilciliğin ilk girişimi yine Ecevit-Erbakan hükümeti döneminde 1974'te olmuştu ancak bu konu hükümetin düşmesiyle unutulmuştu.

1976'da Türkiye İKÖ toplantısında FKÖ bürosunun açılacağı sözünü verdi ve kısa bir süre sonra konuyla ilgili bir kararname *Resmî Gazete*'de yayımlandı ama temsilciliğin açılması ABD ve İsrail'in baskılarıyla yine sürüncemede bırakıldı. 1977'de bir FKÖ heyeti Ankara'ya gelerek Dışişleri Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil ve Dışişleri Genel Sekreteri Şükrü Elekdağ ile konuştu. Bu temaslarda büronun en kısa zamanda açılacağı söylendi ama bu sözler de yerine getirilmedi.

Hatta Temsilciliğin hazırlığı için Şubat 1977'de Türkiye'ye gelen FKÖ'lüler MİT tarafından gözaltına alınıp, sınır dışı edildiler. Temsilci olarak önerilen Abu Firas "eski bir tedhişçi" olduğu gerekçesiyle reddedildi. Temsilciliğin açılmamasında ABD ve İsrail baskısının yanı sıra FKÖ'nün Kıbrıs Rum kesimiyle iyi ilişkiler içinde olması da etkili olmuştu.

Söz konusu tıkanıklık beklenmedik bir biçimde, 13 Temmuz 1979'da Filistin Devriminin Kartalları (el Saika) örgütüne

bağlı eylemcilerin Ankara'da Mısır Büyükelçiliği'ne yönelik baskın eylemiyle aşıldı.

Öncesinde Dışişleri Bakanı Gündüz Ökçün'le birlikte "Üçüncü Dünyacı" denilen ekip Ankara'da işbaşındaydı. Bu ekip Ecevit'in desteğiyle Türkiye'nin İslam ülkeleriyle ilişkilerinde Amerika'dan bağımsız bir tutum izlemesi taraftarıydı.

Baskından iki ay önce Mayıs 1979 başlarında Başbakan Ecevit FKÖ bürosu konusunu Bakanlar Kurulu'nda tartışmaya açmıştı. Bazı üyeler karşı görüş belirtmesine rağmen çıkan sonuç olumluydu.

Üstelik Türkiye FKÖ'ye kucak açan ilk NATO ülkesi olacaktı.

Baskını gerçekleştiren eylemciler Enver Sedat'ın Camp David Anlaşması'nı protesto etmiş ve Türkiye'nin Mısır ile diplomatik ilişkilerini kesmesi, Filistin Devleti'ni resmen tanıması ve Mısır'da tutuklu arkadaşlarının salıverilmesi gibi istekleri ileri sürmüşlerdi. Eylem Abu Firas başkanlığındaki FKÖ'lü yetkililerin yürüttüğü arabuluculuk girişimleri ile sona erdi.

Eylemden sonra düzenlenen basın toplantısında Başbakan Ecevit "FKÖ'nün Türkiye'de bir temsilcilik açmasına hükümetinin hazır olduğunu" açıkladı.

Baskın eyleminden sonra temsilciliğin açılması süreci ivme kazandı ve yapılan görüşmeler sonucu 4 Ağustos'ta anlaşmaya varıldı. Anlaşma gereği FKÖ Temsilciliği'nin, üçü diplomatik ayrıcalık ve bağışıklıktan yararlanacak beş personelden oluşmasına izin verildi, misyon şefine bayrak ve arma kullanma yetkisi tanındı, temsilcilik binası ve ikametgahı diplomatik dokunulmazlık statüsüne sahip Filistin toprağı sayıldı. Dışişleri Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada ise "FKÖ'nün Türk yasalarına uymaya söz verdiği" vurgusu yapıldı. Çünkü o sıralar Türk vatandaşlarının Lübnan'a gidip FKÖ kamplarında eğitim gördüğü konuşuluyordu.

5 Ekim'de FKÖ bürosunun önünde Filistin bayrağı göndere çekilirken Arafat gözyaşlarına hâkim olamadı. Yaser Arafat selam durarak bir süre bayrağı izledi ve Ecevit'le "çok eski

bir dost" gibi kucaklaştı. Yaser Arafat ilk kez Türkiye'ye gelmişti. Ecevit, Başbakanlık'ta Arafat'ı kabulü sırasında yaptığı konuşmada, "Türkiye, Filistin halkının, kendi devletini kurma hakkı dahil tüm meşru haklarını kazanma mücadelesini sonuna kadar desteklemek kararındadır" dedi.

Arafat ise "Biz bu görüşmeyi, FKÖ olarak, çok önemli bir tarihi an olarak görüyoruz ve kalbimizin derinliklerinde duymaktayız. Aramızda bir inanç ve medeniyet birliği vardır. Bu geçmişe dayanan tarihi ilişkilerimiz yanında, geleceğe yönelik ilişkilerimiz çok daha önem taşımaktadır" diyordu.

Arafat, Ecevit'le görüşmesiyle ilgili olarak "Sanki ilk kez karşılaştığım bir kişiyle değil, çoktan görmediğim ve iyi tanıdığım bir dostla yeniden bir araya geldiğimi hissettim" diyecekti. Arafat bu sözle, Filistin'in Osmanlı dönemine işaret ediyor, bu toprakların Osmanlı'nın elinden alındığını söylemek istiyordu ama Osmanlı'yı sahiplenen İslamcılar Arafat'a ilgi göstermiyordu. Onlara göre Arafat ve FKÖ solcuydu yani bir anlamda "komünistti."

Nitekim Ecevit'in FKÖ ile ilişkilerine ve temsilciliğin bir baskın sonrası açılmasına, dönemin ana muhalefet partisi Adalet Partisi lideri Süleyman Demirel tepki göstermişti ama 14 Ekim'de yapılan ara seçimlerden sonra kendisi iktidara geldiğinde durum değişmemişti.

FKÖ Temsilciliği'nin açılması FKÖ ve İsrail'in Türkiye'deki diplomatik temsil düzeyleri açısından bir denge oluşturmuştu. Siyasal açıdan yaklaşıldığında, öncelikle, FKÖ ile ilişkilerin geliştirilmesi İsrail ile ilişkiler üzerinde olumsuz etkiler yaratmıştı. Temsilciliğin 5 Ekim 1979'da açılmasından yaklaşık bir yıl sonra, İsrail hükümetinin Kudüs Yasası'na tepki olarak Ankara İsrail ile ilişki düzeyinin düşürülmesine karar verdi ve bunun sonucunda söz konusu denge İsrail aleyhine bozuldu.

Sonraki dönemlerde ve özellikle 12 Eylül 1980 darbesinden sonra, Turgut Özal'ın telkin ve etkisiyle Türkiye İslam Konferansı Örgütü ile ilişkilerini geliştirince, doğal olarak Filistin davasına daha sıcak davranır oldu.

Ocak 1984'te Fas'ta yapılan İKÖ zirvesine Türkiye'nin Kenan Evren ile ilk kez Cumhurbaşkanı düzeyinde katılması ve o toplantıda Türkiye'nin Ekonomik ve Ticari İşbirliği Daimî Komitesi (İSEDAK) başkanlığına seçilmesi, doğal olarak Ankara'yı Filistin'e yaklaştırdı ve bir o kadar İsrail'den uzaklaştırdı.

1984 seçimlerinde Başbakan olan Özal, Türkiye'nin bir Ortadoğu ülkesi olduğunu ve komşu ülkelerdeki sorunların ülkesi için de gelecekte sorun oluşturabileceğini düşünerek Irak, İran, Suriye ve diğer bölgesel ülkelerle birçok alanda işbirliğine gitmiş ve Ortadoğu'da yerini almayan bir Türkiye'nin, güçlü olamayacağını vurgulamıştır.

Bunun sonucu olarak Türkiye'nin Ortadoğu başta olmak üzere İslam dünyasıyla olan ilişkileri siyasi, ekonomik, askeri, güvenlik gibi birçok alanda, Özal döneminde artmıştır. 24 Ocak Kararları doğrultusunda politikalarını genişletmeye çalışan Özal, Ortadoğu'ya yönelik hedeflerini, tüm İslam devletleriyle de paylaşmaya çalışmıştır. Özal'ın İslam'a vurgu yapması, şahsi olarak İslam dinine olan ilgisi, diğer İslam ülkeleriyle ilişkilerin kolay bir şekilde gelişmesine yol açmıştır ancak İsrail'i tedirgin etmiştir.

1980-1988 Irak-İran savaşı, Sovyetler Birliği'nin dağılması, Özal'ın Türk Dünyası planı, Saddam'ın Kuveyt'i işgal etmesi ve Körfez Savaşı, yine Özal'ın ABD ile stratejik işbirliği tercihleri o dönem Ankara'nın hem Arap ülkeleri hem de İsrail ilişkilerinin çerçevesini belirlemiştir. Çünkü Neo-Con'cu Başkan Bush ve ekibiyle yakınlaşan Özal, Yahudi lobileriyle de dost olmuştu. Bu dostluk çerçevesinde Özal İspanya Yahudilerinin Osmanlı topraklarına taşınmasının 500. yıldönümünü kutlamak için 1989'de 500.Yıl Vakfı'nın kurulmasına destek verdi ve etkinliklerine katıldı.

Özal'ın bu dostluk mesajları doğal olarak Ankara'nın İsrail ilişkilerini olumlu etkilemiş ve Özal Seyhan ve Ceyhan sularını İsrail'e taşıyacak borulardan söz etmiş ve Barış Suyu Projesini önermiştir. Başta Suriye ve Lübnan olmak üzere Arap ülkelerinin karşı çıkmasıyla proje gerçekleşmedi ama

sonraki dönemde Türk sularının tankerlerle İsrail'e taşınması için çalışmalar devam etti ancak Yahudi Hahamların "Bu sular kutsal ve temiz değil" fetvasıyla İsrail bu projeden çekilmişti.

Üstelik Özal ile aynı dinsel ve ideolojik idealleri paylaşan İslamcı Erbakan hükümeti dönemindeki çalışmalara devam edilmişti...

Öncesinde Tansu Çiller (1993-1996) ve sonra da Mesut Yılmaz (Mart-Haziran 1996) hükümetleri, İsrail ile ilişikleri geliştirmek için birçok anlaşmaya imza attılar.

Bu anlaşmaların en önemlisi 23 Şubat 1996 tarihinde imzalanan Askeri Eğitim İşbirliği anlaşmasıydı. Erbakan'ın başbakanlığında kurulan 54. hükümet bu anlaşmadan üç ay sonra, 28 Haziran 1996'da iktidara geldi. Gelir gelmez de Erbakan-Çiller hükümeti 28 Ağustos 1996'da İsrail ile Savunma Sanayi İşbirliği ve Uçakların Modernizasyonu ile ilgili anlaşmaları -askerlerin baskısıyla- imzaladı. Oysa 1996-1997 yılları arasında Başbakanlık yapan ve İslamcı kesimin öncüsü olan Refah Partisi lideri Necmettin Erbakan, iktidara gelmeden önce İsrail'e yönelik çok ağır söylemlere sahipti. Bu çerçevede Erbakan "Türkiye'nin İsrail, Yahudiler ve Batı ile olan ilişkilerini ağır eleştiriyor ve İslam ülkeleri ile her alanda bütünleşmeyi savunuyordu." Ancak iktidara geldiğinde özellikle İsrail tarafında endişe oluşturan, İslami ağırlıklı Refah-Yol hükümeti, beklenenin aksine İsrail'le normal ilişkiler yürütmüş ve bu konuda var olan politikayı değiştirmediği gibi, bu dönemde İsrail'le ilişkiler daha da ilerlemiştir. Koalisyon protokolü ve Erbakan'ın demeçleri İsrail ile anlaşmayı devlet sorunu olarak değerlendireceğini göstermiştir. 1997 yılının ilk yarısında birçoğu askeri işbirliği ile ilgili olan anlaşmaların büyük bölümü, kısa Erbakan iktidarı döneminde imzalanmıştı. 8 Nisan 1997'de Ankara'ya gelen İsrail Dışişleri Bakanı David Levy önce Dışişleri Bakanı Tansu Çiller'le görüşmüş sonra da Başbakan Necmettin Erbakan tarafından kabul edilmişti. Ancak Erbakan, David Levy'ye randevu vermemek için çok direndi fakat içeride askerler ve basın, dışarıda ise Amerika'daki İsrail

lobileri öyle bir baskı yaptılar ki Erbakan en sonunda teslim oldu. David Levy'yi kabul ettiği gibi bir de görüşme sırasında ballı çay ikram ederek durumu sakinleştirmeye çalıştı.

Ancak tokalaşma görüntüsünün alınmasını istemeyen Erbakan, Levy girip oturduktan sonra gazetecilerin içeri alınmasını istemişti. Odada Erbakan'ın sol tarafında Dış İlişkilerden Sorumlu Devlet Bakanı Abdullah Gül oturuyordu ve Erbakan'la birlikte yüzleri sapsarıydı. BBC muhabiri olarak ayakta durmuş, tarihe not düşmek üzere herkesin mimiklerini çözmeye çalışıyordum. Levy sevinçten uçuyordu ama Erbakan ve Gül benimle göz göze gelmekten kaçınıyorlardı.

Ertesi gün basına konuşan Erbakan, Levy'yi BM kararlarına uyulması konusunda uyardığını ve İsrail'den işgal altında tuttuğu topraklardan çekilmesini, yeni Yahudi yerleşim yeri inşasından vazgeçmesini ve Mescid-i Aksa'ya saygılı olmasını istediğini söyleyecekti.

Ama aynı Erbakan İran'la doğalgaz anlaşması imzalamış ve İsrail Başbakanı Netanyahu ile bir araya gelmeyi reddetmiştir.

Aynı şekilde görüşmelerine daha önce başlanan Serbest Ticaret Anlaşması bu hükümet döneminde Meclis'ten geçirilmiştir. Yine iki ülke arasında savunma alanında bilgi transferini, teknisyen ve araştırmacıların karşılıklı eğitimini öngören Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşması, 28 Ağustos 1996'da imzalanmıştır. Belki diğerleri kadar ilgi çekmeyen ancak çok daha önemli bir husus da Refah Partili bazı milletvekillerinin çeşitli vesilelerle İsrail'i ziyaret etmeleri ve Ankara'da elçilik tarafından yapılan İsrail'in kuruluşu kutlamalarına katılmaları olmuştur.

Genelkurmay İkinci Başkanı Org. Çevik Bir, "Türkiye ve İsrail bölgenin iki demokratik ülkesidir ve biz bölgeye demokrasilerin nasıl beraber çalışabileceğini göstermeliyiz" diyerek İsrail'e yönelik yakın ilginin altını çizmişti. 28 Ağustos 1996'da Türk Hava Kuvvetleri'nin elindeki F-4 ve F-16 uçaklarının modernizasyonu ile ilgili Türkiye ile İsrail arasında bir anlaşma imzalanmıştır. Türk-İsrail yakınlaşması, 1996-97

yılları arasında iktidarda bulunan ve Başbakanlığını Necmettin Erbakan'ın yaptığı Refahyol koalisyon hükümeti döneminde İsrail'in politikaların eleştirilmesine rağmen kesintiye uğramadan sürdürülmüştür. Hükümetteki memnuniyetsizliğe rağmen modernizasyon programı ve askeri eğitim anlaşması devam etmiştir.

Erbakan muhalefetteyken, "İktidara geldiğimizde İsrail anlaşmasını yırtıp atarız" demiş ancak Başbakan olduğu dönemde ilk müzakereleri Ana-Yol koalisyonu döneminde gerçekleştirilen Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşması'nı çok gizli kalması koşuluyla imzalamıştır.

1996 yılında imzalanan askeri eğitim ve işbirliği anlaşmasıyla başlatılan stratejik ilişki birçok alanda devam etti ama İsrail lobisi Erbakan hükümetinin düşürülmesinde büyük rol oynadı. 30 Ocak 1997'de Sincan Belediyesi tarafından düzenlenen Kudüs Gecesi'nde İsrail terörünü konu alan tiyatro oyunu, şeriat propagandası olarak medyaya abartılı bir şekilde yansıtılınca, Etimesgut Zırhlı Birlikler Okulu ve Eğitim Tümen Komutanlığı'na bağlı tanklar Sincan caddelerinden geçtiler. TSK'ya göre bu "Demokrasiye balans ayarı" idi ve ordu ağırlığını koymuş ve Belediye Başkanı Bekir Yıldız tutuklanmıştı.

43- Avrupa iki yüzlü

Soğuk Savaş döneminde hem Arap dünyası hem de İsrail, Avrupalıların Ortadoğu politikasına değişik gerekçelerle olumsuz bakıyordu. Arap ülkelerinin hemen hepsi Avrupalı iki ülkenin yani İngiltere ve Fransa'nın eski sömürgesiydi ve Arap ülkeleri İsrail'in yaratılmasında özellikle İngiltere'yi sorumlu tutuyordu. İsrail ise Avrupa'da Yahudi düşmanlığının son bulmadığına inanıyordu. Bu nedenlerden ötürü iki taraf açısından Avrupa olumsuz psikolojik bir etki yaratmaktaydı. İsrail'in Avrupalılara sıcak bakmamasının diğer bir nedeni de ABD'de yaşayan Yahudilerin Avrupalı Yahudilere göre daha etkin bir konumda bulunmalarıydı. İsrail, her ne kadar

varoluşunu bir Avrupalı devlete borçlu olsa da devamlılığının ABD'li Yahudilerin güç ve etkinliğini kullanmaya bağlı olduğunu biliyordu. Ayrıca, 1956 yılında İsrail'in İngiltere ve Fransa ile Mısır'a saldırması ve bu saldırının başarısızlıkla sonuçlanması hem İsrail'in hem de Arapların gözünde Avrupalıların prestijinin sarsılmasına yol açmıştı. Bu savaştan sonra İsrail, asıl etkili gücün ABD olduğunu ve ABD'ye rağmen bölgede varlığını sürdüremeyeceğini anlamıştı. Arapların ise Avrupalılara olan güvensizliği had safhaya ulaşmıştı. Avrupalıların Ortadoğu'ya bakışını ise Soğuk Savaş dengeleri ve Sovyetler Birliği'nin bölgeye müdahale olasılık ve hesapları belirliyordu. Soğuk Savaş sonrası ise uluslararası konjonktür değişmiş fakat İsrail'in Avrupalı ülkelere bakış açısı, ABD'nin Soğuk Savaş'tan güçlenerek çıkması ve Avrupalıların Arap yanlısı politikaları nedeniyle pek değişmemiştir. Buna karşın Avrupalıların Ortadoğu sorununa yakın ilgi göstermesi Arap ülkelerini etkilemişti. Arap ülkeleri, Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla bölgede tek küresel güç olarak kalan ABD'yi Avrupalı devletlerle dengelenebileceklerini düşündükleri için ister istemez Avrupalı devletlerle yakın ilişkiler geliştirmeye başlamıştır.

2000 yazında Camp David'de Ehud Barak ile Yaser Arafat arasında Kudüs'ün geleceği ile ilgili görüşmelerde Bill Clinton'ın İsrail yanlısı bir görüntü vermesinin hemen sonrasında Arafat'ın başta Avrupa ülkeleri olmak üzere önemli küresel ve bölgesel güçleri ziyarete başlaması, bu dengenin işlemekte olduğunu gösteren çarpıcı bir örnektir. Özellikle Katolik Avrupa ülkeleri Ortadoğu'da artan İsrail etkinliğini dengeleyecek bir tarzda Arap ülkelerine yakınlaşmış ve göreceli bir denge unsuru olmuşlardı. Fransa-Suriye, Fransa-Lübnan, Fransa-Cezayir, İtalya-Libya ilişkilerinin seyri bu konudaki çarpıcı örneklerdir. Ancak yine bu dönemlerde Arapların Avrupa ülkeleriyle ilişkilerinde ikili ya da çoklu nedenlerden dolayı ve yaşanan dönemlere bağlı olarak çoğu zaman sorun yaşanmıştır.

AB-İsrail ilişkilerinin günümüzdeki durumu ise üç ana başlık halinde incelenebilir:

AB'nin İsrail'le ekonomik ilişkileri, Avrupa-Akdeniz Ortaklığı ve Ortadoğu Barış Süreci çerçevesinde şekillenen siyasi ilişkiler...

Ortadoğu Barış Süreci kapsamında AB'nin Filistin yönetimine verdiği finansal desteğin büyük bir bölümü Avrupa-Akdeniz Ortaklığı kapsamındaki Akdeniz Ekonomik Gelişme Bölgesi programı kanalıyla yapılmaktadır.

İlişkilerin seyrini belirleyen diğer etkenler arasında, Avrupa'da ve özellikle Fransa'da Soğuk Savaş sonrası dönemde artan Yahudi düşmanlığı ve Fransa, İtalya ve İspanya'nın Arap yanlısı politikalarını sayabiliriz.

1- Avrupa-Akdeniz Ortaklığı Çerçevesinde AB-İsrail İlişkileri:

AB'nin Akdeniz ülkeleri ile ilişkilerini geliştirmek istemesinin çeşitli nedenleri vardır. Öncelikle AB'nin kendi iç dengeleri, böylesi bir politika izlemesini gerektiriyordu. Ancak Soğuk Savaş dönemindeki politikalar istenilen ölçüde etkinlik gösterememiştir. Bu nedenle AB, 1992 yılına kadar ihmal edilmiş olan Akdeniz ülkeleri ile ilişkilere ivme kazandırabilmek amacıyla "Yenileştirilmiş Akdeniz Politikası"nı yürürlüğe sokmuştur. Bu politika ile Akdeniz ülkelerine sağlanan mali destek yüzde 50 oranında arttırılmıştır. Avrupa-Akdeniz Ortaklığı'nın ekonomik yönü öngörüldüğü şekilde ilerliyordu ancak siyasi yönü gereken etkinliği hiçbir zaman gösteremektedir. Bunun temel nedeni Arapların AB'nin bölgede daha etkin bir rol oynamasını istemeleri ancak İsrail'le ilişkilerin tamamen koparmak istemeyen AB'nin buna yanaşmaması, yani Arapların deyimiyle ikili oynamasıdır. Nitekim AB-Akdeniz Ortaklığı sayesinde İsrail, AB ülkeleri ile ekonomik ilişkilerini sürekli geliştirmiştir.

AB ve İsrail arasında Akdeniz Ortaklığı kapsamındaki işbirliğinin tarihsel gelişimi içinde şu anlaşmalar imzalanmıştır:

1964'te İsrail ile Avrupa Topluluğu arasında Ticari İşbirliği Anlaşması.

1969'da İsrail ve Lübnan ile Avrupa Topluluğu arasında Tercihli Ticaret Rejimi Anlaşması.

1975'te İsrail ile Avrupa Topluluğu arasında serbest ticaret bölgesinin yaratılmasından açıkça söz eden Ticari İşbirliği Anlaşması.

1989'da İsrail ile Avrupa Topluluğu arasında sanayi ürünlerini kapsayan bir Serbest Ticaret Bölgesi Anlaşması.

1995'te Fas, Tunus ve İsrail ile Avrupa Birliği arasında Avrupa-Akdeniz Ortaklık Anlaşması.

2000 yılında da İsrail'le Avrupa Birliği arasındaki "Avrupa-Akdeniz Ortaklık Anlaşması" yürürlüğe girmiştir. Aynı yıl Avrupa Birliği Filistin yönetimi ile de Avrupa-Akdeniz Ortaklık Anlaşması imzalamıştır.

AB ve İsrail arasında imzalanmış olan Avrupa-Akdeniz Ortaklık Anlaşması, ikili ekonomik ilişkileri yönlendiren temel belgedir. Anlaşma, 20 Kasım 1995'te Brüksel'de imzalanmış, ticari konuları içeren bölümü 1996'da geri kalan bölümü ise 1 Haziran 2000'de yürürlüğe girmiştir. Bu anlaşma, 1975 tarihli AT- İsrail İşbirliği Anlaşması'nın yerini almıştır. Anlaşma ile ikili ilişkileri sıkılaştırmak ve geliştirmek amacıyla AB-İsrail İşbirliği Konseyi ve AB-İsrail İşbirliği Komisyonu kurulmuştur.

Konsey ve Komisyon ikili ilişkilerle ilgili hemen her konuyu ele almakta ve düzenli aralıklarla toplantılar yapmaktadır. İsrail gerek ekonomik ve ticari, gerekse sosyal ilişkiler bakımından AB ülkeleri ile çok yakın ilişki içerisindedir. AB ile imzalanan Serbest Ticaret Anlaşması da bu yakın ilişkilerin bir göstergesidir. Diğer Akdeniz ülkelerine göre daha gelişmiş ve Batı Avrupa ülkeleri standardında olan ekonomi düzeyi, İsrail için bir avantajdır. Bu nedenle İsrail, AB'nin Akdeniz için ayırdığı çoklu ve ikili mali işbirliği fonlarından neredeyse hiç yararlanmamaktadır. Buna karşın AB, İsrail'in başlıca ticari ortağıdır. AB, İsrail'in en fazla ithalat yaptığı ticari ortak olmasının yanı sıra İsrail için ikinci en büyük ihracat pazarıdır.

İsrail ve AB arasındaki ikili ekonomik ilişkiler genel hatlarıyla şu şekildedir:

2015 yılı rakamlarına göre İsrail'in genel ihracatı içinde AB'nin payı yüzde 33 iken ithalatındaki payı yüzde 44'tür.

AB'nin İsrail'deki yatırımları 2000 yılında 775 milyon avro, 2011 yılında ise bir milyar 336 milyon avro olarak gerçekleşmiştir.

2015'in ilk dokuz ayında AB'nin İsrail'den toplam ithalatı 10 milyar 481 milyon dolar iken İsrail'in aynı dönemde AB'den ithalatı 15 milyar 310 milyon dolar olmuştur. 2017'de ise İsrail'in AB'ye ihracatı bir önceki yıla göre %20 artışla 15 milyarı bulmuştur ki bu rakam toplam ihracatının %35'i demektir.

AB-İsrail ikili ilişkileri ekonomik boyutun dışındaki diğer alanlarda da artarak devam etmektedir. Ortadoğu Barış Süreci çerçevesinde AB-İsrail ilişkileri, İsrail ile Araplar arasındaki gerginliklerin ortadan kaldırılmasını amaçlayan ve İsrail ile Mısır arasında imzalan Camp David anlaşmasıyla (1979) başlayan Ortadoğu Barış Süreci, Madrid Konferansı (1991) ve Oslo Anlaşması (1993) ile önemli bir yol kat etmiştir. Ancak Mart 2001'de Ariel Şaron'un İsrail başbakanı olmasıyla anlaşmalar rafa kaldırılmıştır.

AB'nin Ortadoğu Barış Süreci'ndeki konumuna bakıldığında genel olarak Filistinlileri desteklediği görülmektedir. Bu desteğin amacı güçsüzün yanında olma psikolojisinin çok ötesinde anlamlar taşımaktadır. Avrupa Topluluğu'nun Filistin halkının hukuki haklarının korunması gerektiği yönündeki "ilk resmi politikası" 6 Kasım 1973'te ilan edilen Ortak Deklarasyon'dur. Deklarasyonun bu tarihte yayınlanmasının temel nedeni 6 Ekim 1973 tarihli İsrail-Arap savaşı sonrasındaki petrol ambargosudur. Avrupa Topluluğu, bir deklarasyon yayınlayarak Arap ülkeleriyle sıcak ilişkiler kurmak istediğinin ilk sinyalini vermiştir. Bu sinyalden sonra 31 Temmuz 1974'te imzalanan anlaşmaya dayanarak 1975'te Avrupa-Arap Diyaloğu başlamıştır.

AB, Filistin sorununun çözümünde BM Güvenlik Konseyi'nin soruna ilişkin almış olduğu kararların (242, 338, 1397, 1402, 1515) kabulünün temel alınması gerektiğine inanmaktadır.

AB'nin Ortadoğu Barış Süreci'ne bakış açısını yansıtmaları bakımından günümüze değin yayınlanan üç temel deklarasyonun büyük önemi vardır. Bu deklarasyonlardan birincisi, 13 Haziran 1980 tarihli Venedik Deklarasyonu'dur.

Bu deklarasyon ile dört temel konuda Topluluğun görüşünün ne olduğu ortaya konmuştur. Bu noktalar:

1- Filistinlilerin self-determinasyon hakkının tanınması.

2- İsrail'in işgale son vermeye çağrılması.

3- İşgal altındaki topraklardaki Yahudi yerleşimcilerin kınanması ve Kudüs'ün statüsünün İsrail tarafından tek yanlı olarak belirlenmesinin yasa dışı bir girişim olarak kabul edilmesi.

4- Filistin Özerk Yönetimi'nin barış sürecine katılımının sağlanması.

Bu çerçevede Avrupa Topluluğu, 1982 yılına kadar çeşitli platformlarda İsrail aleyhine olan açıklamalar yapmış, deklarasyonlar yayınlamıştır. Ancak, AT'nin İsrail'e karşı "ilk aktif tepkisi" İsrail'in Lübnan'ı işgali sonucu 1983'te imzalanması gereken finansal protokolü işgal sona erene kadar imzalamayacağını açıklamasıdır.

İsrail'in 1982'de Lübnan'ı işgali sonrasında AT, acil toplanma kararı almış ve AT'nin o zamanki on üyesinin dışişleri bakanları 9 Haziran 1982'de Bonn'da toplanmıştır. Bu toplantıda İsrail kınanmış ve yaptığı eylemin uluslararası hukuka ve temel insan hakları prensiplerine aykırı olduğu deklare edilmiştir. İkinci deklarasyon, 24 Mart 1999 tarihli Berlin Deklarasyonu'dur. Bu deklarasyonda Filistin'in devlet olma hakkına ve Filistinli mülteciler sorununa değinilmiştir. Üçüncü deklarasyon ise 22 Haziran 2002 tarihli Sevilla Deklarasyonu'dur. Bu deklarasyonda da ilk iki deklarasyonun paralelindeki görüşlere yer verilmiştir. AB Konseyi, 2000 yılında "Ortadoğu Bölgesi İçin Genel Strateji" adlı bir belge kabul etmiştir. Bu belge ile Ortadoğu Barış Süreci'ne AB'nin katılımını sağlayacak kurum ve kişiler belirlenmiştir. Buna göre, AB'nin sürece katılımı üç yoldan olacaktır. Bunlar; AB

Ortak Güvenlik ve Dış Politika Yüksek Temsilcisi, Barış Süreci Özel Temsilcisi ve Özel Komisyon'dur.

AB'nin Ortadoğu Barış Süreci'nde etkin olmak istemesinin en önemli nedenlerinden biri de "Kudüs Sorunu"dur. Ortadoğu Barış Süreci'nin en kırılgan noktasını oluşturan Kudüs'ün nihai statüsü konusunda özellikle Vatikan ve Katolik Avrupa ülkelerinin müdahil olma arzuları Arap-Avrupa yakınlaşmasını artıracak sonuçlar doğurabilir hesabı yapılmıştır. Çünkü içinde Hıristiyan Arapları da barındıran Filistin yönetimi altında bir Doğu Kudüs, Avrupa için bir bütün olarak Yahudilerin egemenliğine verilmiş bir Kudüs'ten çok daha iyidir. Ancak AB'nin bu tercihi hiçbir zaman eylemsel bir tavra dönüşmemiştir. Örneğin 2018'de BM'de Kudüs'le ilgili yapılan bütün oylamalarda birçok Avrupa ülkesi ya çekimser kalmış ya da oylamaya katılmamıştır. Böylesi çelişkili bir konumda olan AB bu eksikliğini zaman zaman parasal destekle dengelemeye çalışmıştır.

AB'nin Ortadoğu Barış Süreci'ne ekonomik katkısına bakıldığında bu sürece 1994-2003 yılları arasında toplam 1,768 milyar avroluk kaynak tahsis etmiştir. Bu rakam 2003-2013 döneminde 2,2 milyar avro oldu.

AB'nin Filistin'e yaptığı finansal desteğin ikinci amacı ise Filistin'i kalkındırmaktan öte İsrail ile müzakere edebilir bir konuma getirmektir. Oysa bugünün koşullarında yani İsrail saldırılarının aralıklı olarak devam ettiği durumlarda yüzde 55'i işsiz olan Filistin'in kalkınmasının AB'nin finansal desteğiyle gerçekleşmesi olanaksızdır.

AB ayrıca Ortadoğu Barış Süreci'nde Filistinlilere verdiği desteğin aslında İsrail'in çıkarına olduğunu düşünerek İsrail'den gelen tepkileri karşılamaya çalışmaktadır. Bu tezini, çevresi düşman ve azgelişmiş ülkelerle sarılı bir İsrail'in refah ve huzur içinde yaşamasının olanaksız olduğu ve bu nedenle bu ülkelerin kalkınmasının İsrail'in lehine olduğu düşüncesiyle açıklamaktadır. Ama aynı AB İsrail'i çevreleyen Arap ülkelerinin neden İsrail'e düşman olduğunu ve nasıl geri kaldıklarını hiç sorgulamamaktadır. Geçmiş savaşların

rolünü bir yana bıraksak bile AB'nin de ABD ile birlikte etkin rol oynadığı Arap Baharı sürecinde İsrail'i çevreleyen Arap ülkeleri olarak Suriye, Lübnan, Mısır, Ürdün, Filistin, Libya, Irak ve Yemen'de iki milyon insan öldü ve yaklaşık iki trilyon dolar zarar var. Böyle bir durumda AB'nin Arap ülkeleriyle ilgili önyargı ya da görüşünün ne denli yanlış olduğu görülmektedir.

Belki de bu nedenle Arap ülkeleri AB'nin Ortadoğu Barış Süreci'ndeki İsrail karşıtı gibi gözüken duruşuna tam olarak inanmamaktadır. Araplara göre, AB'nin Filistin'e olan siyasi desteği İsrail'e olan ekonomik desteğinin çok gerisinde kalmaktadır. Çünkü AB, ekonomik açıdan kendisine bağımlılığı çok yüksek olan İsrail'e karşı bu ekonomik kozu kullanmamakta ve deyim yerindeyse hemen her konuda olduğu gibi denge politikası izlemektedir.

Ancak AB'nin ortaya koymuş olduğu denge politikası zamanla iki tarafın da AB'den uzaklaşmasına neden oldu ve bunun sonucu olarak AB'nin Ortadoğu politikası büyük ölçüde darbe yedi.

Hamas'ın 2005 sonu yapılan Filistin seçimlerini kazanması, Hamas ve Fetih arasındaki kavganın devam etmesi, İsrail'in sık sık Gazze'ye ve Temmuz 2006'da Lübnan'a saldırması ve son olarak "Arap Baharı"nda yaşananlar, varılan bu sonuçta çok etkili olmuştur.

Bazıları da Avrupa'da Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle birlikte Yahudi düşmanlığının bir kez daha ortaya çıktığını söyleyerek AB'nin İsrail politikasının bu olgudan etkilendiğine dikkat çekmektedir. Örneğin Avrupa Yahudi Kongresi Başkanı Cobi Benatoff'a göre "eski kanser" geri gelmiştir.

Oysa gerçekte İsrail'in Yahudi düşmanlığı propagandası yaparak başta Avrupa ve ABD'de çeşitli kazanımlar elde etmeye çalıştığı ortadadır! İsrail Başbakanı Ariel Şaron ve Dışişleri Bakanı Silver Şalom, Kasım 2003'te İtalya Başbakanı Silvio Berlusconi'yi ziyaret ettiklerinde, Şalom "Maalesef, son zamanlarda antisemitizmin Avrupa'ya geri döndüğünü

görmekteyiz" diyerek Avrupa ülkelerine ve halklarına İsrail'in bu konudaki rahatsızlığını iletmişti.

Amerikan ADL Yahudi Örgütü'nün 2002 yılında yaptığı ankete göre, Avrupalıların yüzde 30'u Yahudilerin iş hayatında fazla güçlü olduklarına inanıyordu. AB Irkçı ve Yabancı Düşmanı Eylemleri İzleme Dairesi raporuna göre 1999-2003 yılları arasında Almanya'da Yahudilere yönelik şiddet eylemleri yüzde 70 oranında artarken, Fransa'da altı katına ve genel olarak AB ülkelerinde 2007-2015 yılları arasında iki katına çıkmıştır.

İsrail'in Yahudi düşmanlığı konusunda en çok yakındığı Avrupa ülkesi Fransa'dır. İsrail bunun yanı sıra Ortadoğu'daki İsrail karşıtı duruşu nedeniyle de Fransa'ya soğuk bakmaktadır. Oysa İsrail nükleer teknolojiyi Fransa'dan almış ve bu sayede atom bombası yapmıştır. Ama aynı Fransa, diğer Avrupa ülkelerinden farklı olarak, tarihsel bağları dolayısıyla bölgeyle daha yakından ilgilenmektedir. Bağımsız bir Filistin devletinin kurulmasını, Doğu Kudüs'ün Filistinlilere geri verilmesini ve ancak böyle bir düzende bölgeye barış geleceğini savunan Fransa; İsrail'in Suriye'ye ait Golan Tepeleri'nden ve Güney Lübnan'dan çekilmesini, AB'nin de Ortadoğu Barış Süreci'nde daha aktif rol oynamasını istemektedir. Fransa Cumhurbaşkanı Jacques Chirac'ın Ortadoğu gezisini (1997) Suriye'den başlatmış olması, Fransa'nın geleneksel Arap yanlısı Ortadoğu politikasını sürdürdüğünü göstermiştir. Chirac, Hayfa'da yaptığı konuşmada İsrail'in Filistin Devleti'nin kurulmasını kabul etmesi, Golan Tepeleri'ni Suriye'ye geri vermesini ve Güney Lübnan'ı boşaltması gerektiğini belirtmiştir. İsrail yönetiminin tepkisiyle karşılaşan Chirac Mescid-i Aksa'nın ziyareti sırasında İsrail polisinin engelleme ve sıkıştırmasıyla karşılaşmış ve kötü muamele görmüştür. İsrail polisi benzer muameleyi 22 Ocak 2020'de Holokost'un 75. yıldönümü törenlerine katılan ve Kudüs'teki bir Fransız manastırını ziyaret eden Cumhurbaşkanı Macron'a da yapmıştır.

4 Eylül 2008'de Şam'ı ziyaret eden Nicolas Sarkozy ise Beşar Esad ile görüştükten sonra Chirac'ın söylemini tekrarlamış ve aynı gün Başbakan Erdoğan ve Katar Emiri Hamed el-Sani ile dörtlü zirveye katılmıştır. Zirvenin ana gündem maddesi Katar gazını Suriye üzerinden Türkiye'ye, oradan da Avrupa'ya taşıma projesidir. Avrupa'da Rus doğalgaz tekelini kırmayı ve Türkiye'nin İran gazına olan bağımlılığını azaltmayı amaçlayan bu projenin Esad tarafından reddedilmesi sonucu üç ülkenin "Arap Baharı" sürecinde Suriye'den intikam almaya çalıştıkları söylendi.

Bunun dışında Fransa'da çoğunluğu eski sömürge ülkeleri Cezayir, Tunus ve Fas kökenli Müslüman sayısının Yahudi sayısından on kat daha fazla olması da önemli bir konudur. Belki de bu sayısal farklılığın neden olduğu oy kaygısı Fransız politikacıların Ortadoğu'da Arap yanlısı bir tutum izlemesine neden olmaktadır.

Yahudi düşmanlığı konusunda ise AB üyesi ülkelerde yaşayan Yahudilerin yarısının Fransa'da bulunması ve ayrıca Fransa'nın Avrupa'daki en fazla Müslüman ve Yahudi nüfusu bir arada barındıran ülke olması, konuyu daha hassas hale getirmektedir. Fransa'da 600 bin Yahudi ve 7 milyon Müslüman yaşamaktadır. Fransa'nın Avrupa'da en fazla Yahudi nüfusu barındıran ülke olmasına karşın bu nüfusun hızla azaldığı gözlenmektedir. Yılda ortalama dokuz-on bin Yahudi'nin Fransa'dan ayrıldığı söylenirken, bu durumu ülkede artan Yahudi düşmanlığına bağlayanlar var.

İlginç olan nokta, İsrail içinde artan şiddet olayları ve çatışmalar nedeniyle bu ülkeye genel Yahudi göçü azalırken Fransa'dan gerçekleşen Yahudi göçünün artmasıdır. Bu durum İsrail'in Fransa'dan Yahudi göçünü teşvik ettiğini göstermektedir. Örneğin İsrail Başbakanı Ariel Şaron'un Temmuz 2004'te Fransa'daki Yahudileri İsrail'e göç etmeye çağırması iki ülke arasında krize neden olmuştur. Şaron'a göre "Fransa'da vahşi bir antisemitizm vardır ve Fransa nüfusunun yüzde 10'unun Müslüman olması, burada farklı bir antisemitizm şekli oluşturmaktadır." Şaron'un bu çağrısı

yankısını bulmuş ve bu açıklamanın hemen sonrasında 200 Fransa Yahudi'si aile, İsrail'e göç etmiştir.

Şaron sonrasında Fransa'yı ziyaret eden tüm İsrail cumhurbaşkanları ve başbakanları benzer tutum sergileyerek Yahudileri İsrail'e davet ettiler. 14 Kasım 2015'te Paris'te meydana gelen ve 129 kişinin öldüğü saldırılardan sonra Yahudi mekânların da hedef seçilmesi, İsrail'i harekete geçirmişti. İsrail medyası özelinde Paris ve genel olarak diğer Avrupa ülkelerinde gerçekleşen IŞİD saldırılarını bahane ederek Avrupa Yahudilerine "Canınızı kurtarın ve bir an önce İsrail'e gelin" kampanyası başlamıştır. Bu da çok doğaldır çünkü İsrail'de bir nüfus sorunu vardır. Yani İsrail'deki yüzde 2'lik düşük nüfus artış hızı devam ederse, Yahudilerin toplam İsrail nüfusu içindeki oranlarının 2050'de yüzde 40'a düşeceği hesaplanmaktadır. Bir de 1948'de ülkelerinden kovulan Filistinlilerin barış sürecinin ilerlemesiyle Filistin'e dönmelerine izin verilirse, İsrail'deki Yahudiler tam anlamıyla azınlık durumuna düşecektir. Fransa'nın böylesi bir göç politikası için özellikle seçilmesinin nedeni Fransa'nın 600 bin Yahudi'yi barındırmasıdır. Yahudilerin dünya genelindeki toplam nüfusları göz önünde bulundurulursa, bu rakamın gerçekten yüksek bir rakam olduğu görülecektir. Bu nedenle İsrail şimdilik iki milyon olarak hesaplanan nüfus açığının bir bölümünü her yönüyle gelişmiş bir ülke olarak Fransa'dan karşılamaya çalışmaktadır. ABD Başkanı Trump'ın desteğiyle Mayıs 2018'de Kudüs'ü "Dünya Yahudilerinin tarihi, dinsel ve tarihsel başkenti" ilan eden İsrail, kentte yaşayan 200 bin kadar Filistinliyi kovmayı planladığı için özellikle Fransa ve Kanada (360 bin Yahudi var) Yahudilerine ihtiyaç duymaktadır.

Özetle Fransa'nın Yahudi düşmanlığını önlemek için "içten" çabalar sarf etmemesi ve İsrail'in karşı çıkacağını bilerek Ortadoğu sorunlarına getirdiği çözüm önerileri, ABD'ye karşı Ortadoğu'da yaşanan süreçte denge unsuru olmayı amaçladığını, daha doğrusu AB'yi böylesi bir denge yaratması için zorladığı görülmektedir.

Yahudi düşmanlığı konusunda vurgulanması gereken son nokta ise, bu konuda Hıristiyanların ve Müslümanların farklı bakış açılarıdır. Hıristiyan ülke ve ulusların çoğu kendilerine göre gerekçelerle tarih boyunca Yahudilere karşı düşmanca politikalar izlemiş ve sosyal davranışlarda bulunmuşlardır.

Müslüman ülke ve halklar İsrail'in kuruluşuna kadar bu yönde yaklaşım sergilememişlerdir. Ayrıca Hıristiyanların bu konudaki yaklaşımları "dinsel", tersi olması gerekirken Müslümanların yaklaşımı ise "politik" içerikli olmuştur.

Bu tarihsel gerçekten yola çıkarak Hıristiyanlar "antisemitist', Müslümanlar ise "anti-İsrailci" olarak nitelendirilebilir.

Bunun sonucu olarak, bazılarına göre İsrail şimdiye kadar yaptığı tüm katliamlara rağmen Müslümanlarla politik sorunlarını çözdüğü zaman onlarla daha yakın ilişkiler kurabilir. Ancak başta Katolikler olmak üzere Hıristiyanlarla yakınlaşması olanaksızdır. Çünkü Hıristiyanlara göre İsa'nın ölümünden ya da çarmıha gerilmesinden Yahudiler sorumludur.

Başka bir deyişle Avrupa örneğinde olduğu gibi genel olarak dinsel önyargılar ve düşmanlıklar zamanla aşılabilecek psikolojiler değildir.

Sonuç olarak "Arap Baharı" süreci başta olmak üzere bölgede çok unsurlu gelişmelerin her an yaşandığı bir coğrafyada AB-Filistin, AB-İsrail ve AB-Arap ilişkilerinin gelecekte nasıl bir şekil alacağını tahmin etmek çok zordur. Çünkü AB içinde İsrail'in AB'ye üye olması gerektiğini savunan ülkeler olduğu gibi İsrail'e karşı ambargo uygulanması ve ikili ilişkilerin minimum seviyede tutulması gerektiğini savunan ülkeler de vardır.

İsrail'in AB'ye üyeliğinin hayal olmadığını ve bu amaca ulaşmak doğrultusunda politikalar yürütülmesini savunan gerek İsrail'de gerekse diğer ülkelerde yaşayan çok sayıda Yahudi vardır. Örneğin farklı tarihlerde çok değişik AB başkentlerinde "Avrupa Birliği İçinde Bir İsrail" temalı birçok konferans, seminer, toplantı ve etkinlik düzenlenmiştir. Belki de bu etkinliklerin sonucu olarak İsrail 2016'da OECD üyesi olmuş ve 2017'de NATO merkezi Brüksel'de temsilcilik açmıştır.

Jerusalem Post ve *Haaretz* gibi İsrail'in önde gelen gazetelerinin kamuoyu araştırmalarında "Avrupa Birliği'ne angaje olalım" diyen İsraillilerin oranı, olayların akışına göre yüzde 50'lere kadar tırmanıyor ama asla yüzde 30'un altına düşmüyor. Yani AB üyeliğine İsrail halkı da sıcak bakmaktadır. Oysa 1948'de İsrail Devleti'ni kuran birinci kuşak Yahudilerin büyük bölümü 1900'li yılların başından itibaren Avrupa "zulmünden" kaçarak Filistin'e göç etmiştir.

Yahudi aydınların AB üyeliğinin hayal olmadığını ispat etmek amacıyla kullandıkları en önemli argüman "Müslüman bir ülke olan Türkiye'nin dahi AB'ye üye olmaya çalışmasıdır." Başkaları da "Yahudi İsrail'in Müslüman Türkiye'yi dengeleyebileceğini" savunmaktadır.

Bu arada Fransa'dan umudunu kesen İsrail AB'ye üye olma konusunda en fazla İngiltere'ye güveniyordu ama o da AB'den ayrıldı. ABD Yahudileri ise AB üyeliği konusunda Avrupa Yahudilerinden farklı düşünmektedir. Çünkü ABD'nin alternatifsiz bir müttefik olması, ABD Yahudilerinin vazgeçilmezleri arasındadır.

Bunun dışında AB ile ilişkiler konusunda İsrail eski doğu Avrupa ülkelerine de güvenmektedir. İsrail'in bu ülkelerle olan ticari ilişkileri son derece yoğundur. Bunun en önemli nedenlerinden birisi İsrail'in Soğuk Savaş'ın bitmesinden sonra Çek Cumhuriyeti, Slovakya, Macaristan, Slovenya ve Polonya ile serbest ticaret anlaşmaları imzalamış olmasıdır. İsrail bugün bile bu ülkelerle sıcak ilişkilere sahiptir. İsrail'in en büyük korkularından biri AB'de karar alma tekelinin üç ya da beş büyük devletin eline geçmesidir. Bu nedenle küçük devletlerin de karar mekanizmalarında söz sahibi olmasını savunmakta ve bu ülkeleri bu yönde kışkırtmaktadır. İsrail'in AB ilişkilerinde son dönem tartışılan en önemli konu ise ambargo ve boykot edilmesidir. İsrail'in Filistin halkına yönelik saldırıları ve bu konuda insan hakları ihlalleri başta İskandinav ülkeleri olmak üzere bazı AB çevrelerini çok rahatsız etmektedir. Bu çevrelere göre AB bir bütün olarak ya da ülkeler tek tek İsrail'e yaptırım uygulamalıdır.

AB'de bazı çevreler İsrail'e karşı böylesi sert ve net bir politika taraftarı olsa da AB'nin resmi politikası İsrail ile ikili ilişkilerin geliştirilmesinin Ortadoğu Barış Süreci'ne ambargodan daha fazla katkı sağlayacağı yönündedir. AB resmi makamları tarafından İsrail'e karşı herhangi bir ambargonun söz konusu olmadığı söylense de kısmi bir ambargonun uygulanması her zaman söz konusu olmuştur. Örneğin işgal altındaki Batı Şeria, Doğu Kudüs ve Golan Tepeleri'ndeki İsrailli yerleşimciler tarafından üretilen tarım ürünleri ve mallarının AB'ye sokulması zaman zaman yasaklanmaktadır.

Tüm bunların yanı sıra Türkiye'nin AB üyeliğinin gerçekleşmesi halinde AB-İsrail ilişkilerinin köklü değişiklikler yaşayacağını söyleyenler var. Eğer Türkiye AB'ye üye olursa AB'nin sınırları, bugün olduğundan (yani Kıbrıs'tan) 1000 kilometre daha doğuya genişleyecektir. AB coğrafi olarak Ortadoğu'nun parçası haline gelecek; bölgedeki en önemli üç aktörle (Suriye, İran ve Irak) sınırdaş olacaktır. Bu coğrafi değişim AB'nin bölgeyle ilişkilerinin geleceğine mutlaka etki yapacaktır. AB, stratejik bakımdan ABD'den bile daha iyi bir konuma gelecek, bu ise komşuluk sorunları yaratabileceği gibi ciddi fırsatlar da sunabilecektir. Bu sürecin kaderini belirleyecek olan ise Ankara'nın bölgesel plan ve politikalarıdır. 2011 sonrasında Türkiye'nin Suriye politikası ve bunun sonucu olarak Suriye'de ve Suriye'den dolayı bölgede fiili taraf olması yalnızca AB-Filistin ya da AB-İsrail ilişkilerini değil uluslararası bir çok konuyu etkilemekte bu ise Türkiye'nin AB ile ilişkilerine yansımaktadır.

Nitekim Türkiye'nin Fırat'ın doğusunda Kürtlere karşı operasyonları ve Doğu Akdeniz'de Kıbrıs ve Yunanistan'la kavgası AB'nin Ankara'ya karşı tutumunu sertleştirmesine neden olmaktadır. Bunun devam etmesi durumunda, ki AKP iktidarda kaldığı sürece devam edecek gibi görünüyor, AB'nin Ortadoğu politikasında radikal bir değişim beklenmemektedir.

AB-İsrail ilişkilerinin seyrini etkileyecek olan bir diğer etken de ABD'nin Ortadoğu politikasının gelecekteki

sonuçlarıdır. ABD'nin bölgede tutunamaması sonucu doğacak bir güç boşluğu veya tam tersi, ABD'nin bölgede etkinliğini artırarak "tam anlamıyla" tek hegemon güç haline gelmesi, AB'nin bölgeye olan ilgisini olumlu ya da olumsuz etkileyecektir.

Özetle AB şimdiye kadar yaptığı gibi ne Arapları gücendirmek ne de İsrail'i ve dolayısıyla Yahudileri karşısına almak istemeyecektir. Buna bağlı olarak AB'de her ülke kendi çıkarları doğrultusunda İsrail'e karşı olumlu ya da olumsuz tutum almaktadır. Örneğin AB'nin motor gücünü oluşturan Almanya, ellili yıllarla birlikte Yahudi soykırımının tazminatı olarak İsrail'e çok büyük miktarda ödemeler yapmış ve aralıklı olarak bu yardımlarını sürdürmektedir.

AB ülkelerinin İsrail'e yaptıkları karşılıksız yardımların toplamı on milyar doları bulmuştur. Geçen süre içinde ve yaşanan tüm sorunlara rağmen İsrail'in başta Almanya, Fransa ve İngiltere olmak üzere birçok Avrupa ülkesiyle askeri işbirliği ilişkisi aksamadan devam etmiştir. Almanların Dolphin denizaltılarını dörtte bir fiyatla İsrail'e satması bu işbirliğinin en somut örneğidir. Avrupa ile ilişkisinde İsrail kârlı çıkmayı her zaman iyi bilmiştir. Siyonist ideolojinin kurucularından Teodor Herzl 1896'da yazdığı *Yahudi Devleti* adlı kitabında "Biz Yahudiler her zaman vahşilere karşı batı medeniyet ve kültürünü savunmak için bir duvar oluşturacağız" demişti.

İsrail Devleti'nin kurulma sürecinde ve sonrasında birçok Yahudi ve Batılı politikacı ve düşünür bu düşünceyi sahiplenerek Avrupa kamuoyunun İsrail'e arka çıkmasını sağlamıştır. Onlara göre "Çağdışı, ilkel Arap toplumları arasında batı kültürünü ve uygarlığını temsil eden akıllı, zeki, çalışkan, zavallı ve orijin olarak Avrupalı olan Yahudiler, vahşi Müslümanlara karşı hem kendilerini koruyor hem de laik, demokrat ve gelişmiş bir toplum yaratma mücadelesi veriyorlar."

Belki de bu nedenle AB-İsrail ilişkileri İsrail-Filistin ilişkilerinin gidişatına ve bölgesel gelişmelere paralel olarak inişli çıkışlı bir seyir izlemektedir. Ancak Arap ve Müslüman

ülkelerin yönetimlerinin, Filistin halkına ve davasına sahip çıkmadığı gerçeği karşısında AB ülkelerinin kendi halklarını bu konuda ikna etmesini beklemek, hiç de gerçekçi değildir.

Bu arada 2002 yılında kurulan Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği, Amerika Birleşik Devletleri ve Rusya'dan oluşan Ortadoğu Dörtlüsü de Filistin ve İsrail arasında barışın sağlanması için çalışmıştır. Ama işin en ilginç yanı, İngiltere eski Başbakanı Tony Blair'in Haziran 2007'de bu dörtlünün üst düzey temsilcisi olarak atanmasıdır!

İngiltere Başbakanı olduğu sırada ABD'nin Irak ve Afganistan işgallerine ve on yıllık iktidarı döneminde İsrail'in tüm saldırılarına destek veren Blair, ülkesi İngiltere'nin başta Filistin olmak üzere Ortadoğu sorunlarından sorumlu olduğunu unutmuştu! Mayıs 2015'e kadar bu görevde kalan Blair hiçbir başarı sağlamadan bu görevinden ayrılmıştı.

AB Dışişleri ve Güvenlik Politikaları Yüksek Temsilcisi Federica Mogherini'nin başkanlığında toplanan Ortadoğu Dörtlüsü temsilcileri 1 Temmuz 2016 tarihli raporlarında iki devletli çözümün hedeflenmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Bunun anlamı, İsrail ile birlikte yan yana komşu olarak bir Filistin devletinin kurulmasıdır. Ancak Batı Şeria'da İsrailli yerleşimcilerin sayısıyla, Doğu Kudüs ile birlikte Filistin topraklarına yerleştirilen yeni göçmen Yahudilerin sayısı bir milyonu bulmuştur. Oysa uluslararası toplum tarafından işgal altındaki topraklar olarak tanımlanan bu bölgede yerleşim birimlerinin kurulması uluslararası hukukun ihlali olarak tanımlanmaktadır. İsrail'in bu politikasının ise iki devletli çözüm olanağını zorlaştırdığı AB tarafından onlarca kez ifade edilmekte ancak önlenmesi için hiçbir şey yapılmamaktadır. Ayrıca, AB Dışişleri ve Güvenlik Politikaları Yüksek Temsilcisi Federica Mogherini, Batı Şeria'nın C Bölgesi olarak adlandırılan kısmındaki İsrail yönetiminin sona ermesi gerektiğini ve Filistin Ulusal Yönetiminin denetimine geçmesi gerektiğini belirtmiş, şimdiye kadar sayıları 143 olan Yahudi yerleşim inşaatlarına son verilmesinin ve Gazze'deki silahlanmanın sona ermesinin ivedi olduğunu vurgulamıştır.

Ancak İsrail hiçbir zaman ne Mogherini ne de başka Avrupalı yetkilinin söylemlerini ciddiye almamış ve gereğini yapmamıştır. Avrupalı lider ve yetkililer de hiçbir zaman söylemin ötesine geçmeyerek İsrail'e karşı eylemsel bir tutum almamışlardır. Alanlar da kısa bir süre sonra geri adım atmıştır.

Örneğin tüm AB zirvelerinin kararlarında ve Ortadoğu Dörtlüsü'nün bütün raporlarında Filistinlilerin devlet olma taleplerinin ve İsrail'in güvenlik endişelerinin dikkate alınmasının önemi vurgulanmış ve İsrail'in Doğu Kudüs, Batı Şeria ve Golan Tepeleri'ni elinde tutarak Akdeniz'den Şeria Nehri'ne kadar uzanan bu tarihi bölgeyi tek başına kontrol etmesine karşı çıkılmıştır. Benzer şekilde AB ve Dörtlü bütün toplantılarında Batı Şeria'daki İsrail varlığının kademeli bir şekilde azaltılması ve müzakereler yoluyla Filistin sorunun çözülmesini önermiştir. Ancak AB ve Dörtlü'nün bütün iyi niyet ve çabalarına rağmen İsrail kulak asmamış; AB ülkeleri de İsrail'in yaptıklarına karşı eylemsel bir davranış içine giremişlerdir.

Belki de çok şeyi açıklayacak son not: Dörtlü'nün başkanlığını yapan eski İngiltere Başbakanı Tony Blair Mayıs 2017'de başkanlığı bıraktıktan sonra BAE ve Suudi Arabistan başta olmak üzere Körfez ülkelerinin kral, emir ve şeyhlerine danışmanlık yapmaya başlamış ve bu iki ülkeyi İsrail ile barıştırmaya koyulmuştur. 2019'da tartışmaya açılan ve Büyük İsrail devletinin ilk adımı olarak kabul edilen ve 28 Ocak 2020'de detayları Başkan Trump tarafından açıklanan Yüzyılın Anlaşması'nın uygulanması için yoğun çaba harcayan Blair Filistin'i Yahudilere veren ataları gibi her zaman ve her konuda İsrail'i kollamaktadır. Avrupa'nın bir çok ülkesinde olduğu gibi para ve medyayı kontrol eden Yahudi lobileri Blair'e benzemediği ve Filistin halkının haklı mücadelesine destek veren İşçi Partisi lideri Jeremy Corbin'in 12 Aralık 2019'da yapılan seçimlerde kazanamaması için inanılmaz bir kampanya yürüttüler ve amaçlarına ulaştılar.

Aynı lobiler Emmanuel Macron'un 7 Mayıs 2017'de Fransa Cumhurbaşkanı seçilmesinde büyük rol oynamışlardır.

Benzer lobiler ABD'nin de baskısıyla Nisan 2020'de Alman hükümetinin durduk yerde Lübnan Hizbullah'ın terör örgütü ilan etmesini sağladılar.

Oysa Hizbullah Lübnan koalisyon hükümetinin ortağı (Bunun 1 Eylül 2020'de Beyrut'u ziyaret eden Fransa Cumhurbaşkanı Macron da söyledi) ve Dışişleri Bakanı Hizbullah'a yakın biridir.

Özetle ABD'de olduğu gibi Avrupa'da da güçlü olan İsrail yanlısı lobiler güçlü ve etkili olduğu sürece Avrupa ülkelerinin bir çoğunun net ve açıktan İsrail karşıtı bir davranışta bulunması olası görünmüyor. Böyle olduğu için bir bütün olarak AB ya da ayrı ayrı ülkeler olarak Filistin Devleti'ni tanımalarına rağmen İsrail'e karşı çelişkili tutum ve davranışlarını sürdüreceklerdir.

44- Camp David ve Enver Sedat

Ortadoğu barışının önemli bir ayağı olarak kurgulanmış ve tüm Arap ülkeleri ile İsrail'i barıştırmayı amaçlamış politikanın bir ürünü olan Camp David Antlaşması'nı anlamak için bu anlaşmaya yol açan gelişmelere bakmak gerek.

1973 savaşı Mısır-İsrail ilişkilerine yeni bir boyut kazandırmıştı. Savaş sonrası Mısır-İsrail arasında imzalanan ateşkes anlaşması iki ülke arasında yaşanacak gelişmelerin başlangıç noktası olmuştu. Bu anlaşma, iki ülkeyi Camp David anlaşmasına götüren süreci başlatmıştır.

Bu anlaşmayla İsrail toplu olarak Arap ülkeleriyle olmasa da Mısır ile ikili bir barış sürecini başlatmıştır. Mısır, Arap dünyasının en önemli ülkesi olduğuna göre İsrail bu anlaşmayla nasıl büyük bir zafer kazanmıştır.

ABD, 1973 savaşında denge politikası izlemiş, Araplardan ya da İsrail'den yana görüntüsü vermemiştir. Bunun sonucu olarak Mısır, İsrail ile barış yapmaya hazır bir noktaya gelmiş ve İsrail'in Arap ülkeleri tarafından tanınmak ve sınırlarının güvenliğini kazanmak istediği anlaşılmıştır.

1973 savaşı sonrası önce Mısır'ı sonra da tüm Arap ülkelerini İsrail ile barıştırmayı amaçlayan ABD Başkanı Nixon ve Dışişleri Bakanı Kissinger "adım adım diplomasi" olarak tanımlanan taktiği izlediler. Buna göre tüm Arap ülkelerini birlikte İsrail ile barışa götürmektense bu ülkeler tek tek İsrail ile barıştırılacaktı. Bu plan çerçevesinde 7 Kasım 1973'te Mısır'a gidip planını anlatan Kissinger, Mısır Cumhurbaşkanı Enver Sedat'ın onayını alınca hemen harekete geçti. Kissinger'ın bu başarısı ABD'nin Mısır merkezli Ortadoğu politikasının başlangıç noktası oldu. Bunun ilk göstergesi ise 1967 savaşından sonra kesilen diplomatik ilişkilerin tekrar başlaması oldu. Enver Sedat'ın ABD'nin bu önerisini kabul etmesinin çok daha önemli olan etkisi, Mısır gibi çok önemli bir ülkeyi adım adım Arap ve İslam dünyasından koparmasıdır.

1973 savaşı sonrası yaşananlara bakıldığında, ABD'nin Ortadoğu'da İsrail yanlısı bir politika yürütmek istediği, ancak bunu yaparken barış çabası içerisinde görünmek istediği, bu çizgiye İsrail'i ikna ettiği ve Mısır lehine İsrail'den bir takım tavizler koparmış gibi gözükerek bu politikasını başarıyla yürüttüğü görülür. ABD'nin önerdiği "adım adım diplomasi" taktiğinin kendi lehine sonuçlandığı düşüncesine kapılan Enver Sedat, 26 Ekim-5 Kasım 1975'te Washington'u ziyaret etti. Mısır tarihinde ABD'yi ziyaret eden ilk devlet başkanı olan Sedat, ABD ile ilişkileri daha da derinleştirme yoluna gitti.

Bütün bunların öncesinde istediği silahları vermediğini söyleyerek Sovyetler Birliği ile imzalanan "dostluk ve işbirliği anlaşması"nı 1971'de bozan Sedat, aynı yıl Sovyet savaş gemilerinin Mısır limanlarına girmesini sağlayan anlaşmayı da iptal etmişti. Böylece Enver Sedat ülkesinin Sovyetler Birliği ile var olan tüm bağlarını koparmış ABD'ye göz kırpmıştı. Kendi halkının onayını almak isteyen Sedat ABD ve batıyla barışarak Mısır'ı zenginleştireceğini ve her vatandaşın bir evi ile arabasının olacağı propagandasını yapıyordu. Özelleştirme ve yabancı sermayeye tanınan sınırsız imtiyazlarla Mısır halkı zenginleşmedi ve üstelik Batı'nın kölesi oldu.

Tam bu sırada Eylül 1969'da iktidara gelen Libya lideri Muammer Kaddafi'nin Eylül 1970'te ölen Mısır lideri Nasır'ın Arap dünyasındaki yerini almak istemesi, Enver Sedat'ı çok rahatsız etmişti. 1973'te başlayan Mısır-İsrail ateşkes görüşmeleri ve Mısır'ın ABD'ye yakınlaşma süreci Mısır-Libya ilişkilerine de yansımıştı. Mısır'da karışıklık çıkaracakları iddiasıyla bazı Libyalıların tutuklanmasıyla başlayan süreçte Libya, 22 bin Mısırlıyı sınır dışı etti. Mısır-Libya arasındaki bu gerginlik Libya'yı Moskova'ya yakınlaştırmış, Libya'nın Sovyetler Birliği'ne yakınlaşması üzerine de Enver Sedat, ABD'ye olan yakınlığını daha da artırmıştı.

1977'de ABD'de yönetim değişti. ABD'de Nixon gitmiş yerine Jimmy Carter gelmişti. Cyrus Vance ise görevi Kissinger'dan devralmıştı. Bu değişiklik sonrası Suriye Devlet Başkanı Hafız Esad Mısır'a bir ziyaret gerçekleştirdi. Esad'ın ziyareti sonrasında Sedat'ın açıklayacağı "Ortadoğu Barışı Planı"na Ürdün Kralı Hüseyin destek verecekti.

Bu gelişmelerden kısa bir süre sonra, ABD Başkanı Carter 16 Mart 1977'de yaptığı konuşmada "İsrail'in haritadan silinmesi fikrinin akıllardan çıkarılmasını ve Filistinlilerin bir yurda kavuşması gerektiğini" vurgulamıştı. Bu gelişmeler sonrası Arap liderler tek tek ABD'yi ziyaret etmeye başlamış ve Kissinger'ın uygulamaya koyduğu "adım adım diplomasi" taktiği sonuç vermeye başlamıştı. Ancak tam bu sırada İsrail'de iktidardaki İşçi Partisi seçimleri kaybetmiş yerine sağcı Menahem Begin'in liderliğini yaptığı Likud Partisi gelmişti. Begin'in Batı Şeria ve Gazze üzerinde ebedi ve tarihi haklarının bulunduğunu ifade etmesi süreci olumsuz etkilemişti. Yaşanılan görüş ayrılığı, Begin'in Temmuz 1977'de yaptığı ABD ziyaretindeki açıklamalara yansımıştı.

İsrail'de yönetimin değişmesiyle sorun oluşturan bir diğer konu, Cenevre'de yapılması planlanan toplantıya FKÖ'nün katılmasına İsrail'in karşı çıkmasıydı. FKÖ'nün Filistinlileri temsil etmediğini iddia eden İsrail, Filistinlilerin ancak toplantıya katılacak olan Ürdün heyetine dahil olabileceklerini

şart koşuyordu. Bu tutumundan vazgeçmeyeceğini gösteren İsrail, bu görüşünü ABD'ye de kabul ettirmişti.

ABD Başkanı bir açıklamayla İsrail'in görüşünü desteklediğini dünyaya duyurdu. Duyuruda "Filistinliler İsrail'in varlığını ve onunla barış içerisinde yaşamayı kabul etmedikçe, ABD Filistinlilerin müzakerelere katılmalarını desteklemeyecektir" denildi.

Enver Sedat'ın 9 Kasım 1977'de Parlamento'da yaptığı konuşmada, "Akan kan duracaksa İsrail ile görüşmek için Knesset'e kadar giderim" demesi tüm dünyayı şaşkına çevirdi. Bu konuşma sonrası toplanan İsrail Meclisi, ABD üzerinden Enver Sedat'ı davet etti. 19-21 Kasım tarihinde Kudüs'ü ziyaret eden Sedat, Knesset'te tarihi bir konuşma yaptı.

Sedat'ın Kudüs ziyareti Arap dünyasında büyük tepkiyle karşılandı. Ziyaret sonrasında Mısır Dışişleri Bakanı istifa etti, sivil bir muhalefet oluştu. Ama Mısır ordusu Sedat'a destek verdi. Fas, Sudan ve Umman Sedat'a destek verirken, Ürdün ve Suudi Arabistan tarafsız kalmıştı. Sovyetler Birliği, Suriye, Libya, Irak, Güney Yemen, Cezayir, Tunus ve FKÖ ise çok sert tepki gösterdi. Bu girişime karşı çıkan ülkeler bir "Ret Cephesi" oluşturmuş, Aralık 1977'de toplanarak Mısır ile ilişkilerin dondurulması kararını almıştı.

Aksayarak devam eden Sedat-Begin görüşmelerinden bir sonuç elde edilemeyince ABD tekrar devreye girdi. Bunun sonucu olarak Eylül 1978'de taraflar yeniden bir araya getirildi ve 17 Eylül 1978'de Camp David Sözleşmesi imzalandı.

Antlaşma sonrası Mısır Dışişleri Bakanı ve Washington Büyükelçisi istifa etti. Arap dünyasından sert eleştiriler geldi. Sovyetler Birliği antlaşmaları ihanet olarak nitelendirdi.

Ancak 2-5 Kasım 1978'de Mısır olmadan Bağdat'ta toplanan ve benim de bir gazeteci olarak izlediğim Arap Zirvesi, "Ret Cephesi" kadar sert kararlar alamamış ve ekonomik boykot önerisi Suudi Arabistan, Fas, Umman ve Sudan'ın karşı çıkmasından ötürü karara bağlanamamıştı. Sadece Kahire'de bulunan Arap Birliği Örgütü'nün merkezinin

Tunus'a taşınması kararlaştırılmış ve Mısır'ın üyeliği askıya alınmıştı.

Antlaşma maddeleri üzerine farklı yorumların yapılması tarafların bir araya gelmesini engelliyordu. Antlaşmadan üç ay sonra İran'da gerçekleşen İslam Devrimi'nden dolayı tedirgin olan Körfez ülkelerinin kral, emir ve şeyhleri ABD'nin telkiniyle Sedat'a destek vermeye başladı. Tam da bu sırada Suriye'de Batı destekli Müslüman Kardeşler militanları terör eylemlerini tırmandırıyor ve genel ayaklanma provası yapıyordu. İran'da kurulan yeni devlet Filistin halkının mücadelesine tam destek verip kapatılan İsrail elçiliği yerine Tahran'da Filistin elçiliğini açtı; bunun üzerine de FKÖ lideri Yaser Arafat İran'ı ziyaret etti ve Humeyni ile İsrail ve Siyonizm'e karşı ortak mücadele kararı aldı.

Dönemin İsrail Dışişleri Bakanı Perez'in ifadesiyle, Şah döneminde Tahran'daki elçilik, İsrail'in Washington'daki elçiliğinden sonra dünyadaki en etkin ve büyük elçilikti. Arafat'ın Irak-İran savaşında açıkça Saddam'dan yana tavır alması bile İran'ın Filistin politikasını değiştirmedi. İranlı muhalifler her zaman şunu söyler:

"Biz niye Filistin konusunda kraldan çok kralcılık yapıyoruz. Arap ülkeleri hatta Arafat'ın kendisi oturup İsrail'le anlaştı ve onu resmen tanıdı ama biz tanımıyoruz. Peki bizim İsrail'i tanımamamız, Araplardan veya Filistinlilerden bize bir kadirşinaslık olarak geri mi dönüyor, hayır. İşte Suriye meselesinde görüldü ki bizim en çok yardım ettiğimiz Hamas Suriye'yi ve bizi arkadan vurdu. Filistin ne İranlı ne Şii peki biz niye Sünni, Arap bir Filistin için Amerika'nın yaptırımlarına, İsrail'in tehditlerine ve Arapların boykotuna uğruyoruz? Erdoğan'a bakın, adam hem İsrail'i idare ediyor hem de Filistin'in hamisi rolü oynuyor. Türkiye Hamas'a bizim yaptığımız iyiliğin binde birini bile yapmadı ama Hamas Suriye meselesinde bizim değil Türkiye'nin yanında durdu."

İşte bu nedenle İran devrimin Filistin'e yönelik desteğinden tedirgin olan Kahire ve Tel Aviv, 26 Mart 1979'da yeni bir antlaşma imzaladılar.

Bu anlaşmaya göre:

1- Mısır-İsrail arasındaki savaş durumu son bulacak.

2- Gazze ile Mısır arasına sınır çizilecek.

3- Mısır-İsrail birbirlerini tanıyacak; ekonomik, kültürel ve diplomatik ilişki kuracak.

4- Sina Yarımadası tamamıyla Mısır'a bırakılacak.

5- İsrail gemileri Süveyş Kanalı ve Tiran Boğazı'ndan serbestçe geçecek.

Sedat'ın İsrail ziyareti, Camp David Antlaşması ve Mart 1979 Anlaşması başlangıçta Arap ülkeleri arasında dayanışma havası oluşturdu ama uzun sürmedi. Örneğin 1966'dan beri araları çok iyi olmayan ve Baas Partisi tarafından yönetilen Suriye ve Irak, 1978 Ekim'inden sonra birbirlerine yaklaşmış, hatta bir birlik kurma kararı dahi almışlardı. Ancak Irak Devlet Başkanı Hasan el-Bekr'in zorla istifa ettirilmesi ve Temmuz 1979'da yerine Saddam Hüseyin'in gelmesiyle bu yakınlaşma sona ermiştir. Saddam Hüseyin kendine rakip gördüğü ve kendisi gibi Baas'çı olan Hafız Esad'dan kurtulmak ve Arap aleminin lideri olmak amacıyla Suriyeli Müslüman Kardeşler'e destek vermeye başladı. Bu da yetmedi, Saddam Hüseyin Eylül 1980'de İran'a saldırarak Camp David ve İsrail'e karşı oluşan halklar dayanışmasını ve Filistin'den yana olan İran devriminin etkisini önlemeyi amaçladı.

Amerikan-İsrail planı bunu gerektirmiştir.

Ancak her şeye rağmen Camp David'le Arap ülkeleri ile İsrail'in uzlaşması amaçlanmış olsa da, bu tam anlamıyla hayata geçememiştir. 40 yıl geçmesine rağmen bu amaç hâlâ gerçekleşmemiştir ve Filistin sorunu çözülmemiştir.

Sedat'ın ihaneti sonucu Arap dünyası Mısır'sız kaldığı için perişan edilmiş ve İsrail istediği her şeyi yapmıştır. Enver Sedat ise bu ihanetinin bedelini canıyla ödemiştir. Sedat, 6 Ekim 1981'de İsrail'le savaşın 8. yıldönümünde düzenlenen askeri tören sırasında arada bir flört yaşadığı İslami Cihad örgütü militanları tarafından öldürülmüştür.

Oysa Sedat 1952'de Kral Faruk'u deviren askeri konsey ile Müslüman Kardeşler örgütü arasında arabuluculuk yapmış

ve sonraki dönemde Mısır Cumhurbaşkanı Nasır'ın tersine İslamcılara yakın durmuştu. Sonraki yıllarda ise Suudi destekli İslamcılar ABD'nin propagandasıyla "Solcu" Filistin davasına karşı olmuş ve dolaysıyla İsrail'e hizmet etmişlerdir.

Tıpkı BOP ve 2011 Arap Baharı sürecinde olduğu gibi. ABD, Batılı ülkeler ve bölgesel işbirlikçilerinin desteğiyle tümü Müslüman Kardeşler ideolojisiyle beslenen türlü türlü İslamcılar bölge ülkelerinde iki milyon insanın ölümüne ve ülkelerin perişan edilmesine yol açmıştır. Sedat'ın Camp David'i ile büyük zafer kazanan İsrail BOP ve Arap Baharı sürecinin tek kazanan tarafı olmuştur. Kudüs, Golan ve Batı Şeria'yı ilhak etmiş ve hiç bir Arap ve Müslüman ülke bir şey yapamamıştır.

Arap Baharı ülkelerinde milyonlarca Müslümanı öldüren İslamcılar İsrail'e karşı bir tek kurşun sıkmadıkları gibi zaman zaman Suriye savaşında sıkıştıklarında İsrail ordusundan destek almışlardır.

14 Ocak 2020'de İngiliz *Sunday Times* gazetesine demeç veren İsrail Genelkurmay Başkanı Gadi Eisenkot İsrail'in Suriye'deki silahlı gruplara silah yardımında bulunduğunu itiraf etmiş ancak detay vermekten kaçınmıştır.

45- Sırada Ürdün ve Suriye var

Enver Sedat'ın İsrail ziyareti, Camp David Anlaşması ve Mısır'ın ABD ile yakınlaşmasından cesaret alan Ürdün Kralı Hüseyin, İsrail ile olan gizli ilişkilerini açığa vurarak Tel Aviv ile Camp David benzeri bir anlaşma imzalamıştır. Ürdün-İsrail sınırının güney bölgesinde Vadi Araba sınır kapısında 26 Ekim 1994'te imzalanan anlaşma gereği iki ülke arasındaki savaş durumuna son verildi ve karşılıklı elçiliklerin açılması sağlandı. Bunun sonucu olarak İsrail işgal altında tuttuğu 380 kilometrekarelik toprağı Ürdün'e geri verdi. Anlaşmayla Ürdün, Yarmuk ve Ürdün ırmaklarından yeteri kadar su almayı garantiledi ve İsrail kendi dinsel ideolojinin gereği olarak Ürdün toprakları üzerindeki "haklarından" vazgeçer gibi oldu. Anlaşma gereği iki ülke arasında ticaret, ulaştırma, enerji,

kültür, bilim, turizm, denizcilik, sağlık, tarım ve benzeri birçok alanda işbirliği yapılacaktı. Ama çok daha önemlisi, her iki ülke kendi topraklarının diğer ülkeye karşı kullanılmasına izin vermeyecekti. Yani Ürdün hiçbir şekilde Filistinlilerin ya da bir savaş durumunda Suriye veya başka ülkenin Ürdün topraklarından İsrail'e yönelik bir saldırıda bulunmasına izin vermeyecekti. Bu da çok doğaldı çünkü Ürdün tarihini bilenler bu ülke yönetiminin ne denli ihanet içinde olduğunu da çok iyi hatırlarlar.

Ülkenin kuruluş yıllarına gitmeden önce "Vadi Araba Anlaşması"na giden sürece bakmakta yarar var. Örneğin 1987'de dönemin İsrail Dışişleri Bakanı Şimon Peres, Camp David benzeri bir anlaşma karşılığında Kral Hüseyin'e "Sana Batı Şeria'yı verelim" dedi ama dönemin Başbakanı İzak Şamir buna itiraz edince konu kapandı. Bir yıl sonra Ürdün Kralı Hüseyin "Batı Şeria'yı istemiyorum" deyince "Barış görüşmeleri" yeniden başladı. Kral Hüseyin oldum olalı ABD ve İsrail yanlısı olmuştu. Örneğin 1970'te Kara Eylül olayları sırasında Kral Hazretleri sıkışınca ABD ve İsrail'e yalvararak "Gelin beni Suriye destekli Filistinli gerillalardan kurtarın" demişti. Onlar da öyle yaptı ve binlerce Filistinliyi öldürüldü.

Bu dönemde İsrail'den yana Suriye'ye karşı bildik politikalarını sürdüren ABD'nin başkanları, sonraki dönemlerde Hafız Esad ile barışmak için özel çaba harcadı.

Bu çerçevede Esad ile görüşen ilk ABD'li yetkili Henry Kissinger (Yahudi) olmuştu. 1973 Arap-İsrail savaşında sıkça Şam'a giden ve saatlerce Başkan Esad ile görüşen Kissinger yıllar sonra anılarında Esad için "Çok inatçı, cesur ve kumar oynar gibi pazarlık yapardı" demişti.

Kissinger'ın başarılı görüşmelerinden sonra Başkan Nixon Suriye'yi ziyaret eden (15-16 Haziran 1974) ilk ABD Başkanı olmuştu.

Üç yıl sonra Hafız Esad bu kez ABD Başkanı Carter ile 9 Mayıs 1977'de Cenevre'de buluştu. Carter'ın bir yıl sonra Mısır Cumhurbaşkanı Enver Sedat ile İsrail Başbakanı Menahem Begin'i Camp David'de barıştırması, Şam ile Washington

arasında var olan olumlu havayı dağıttı ve bunun üzerine Esad Sovyetler Birliği'ne daha fazla yanaştı.

Saddam Hüseyin'in Ağustos 1990'da Kuveyt'i işgal etmesi bölgede yeni bir durum yarattı. Irak ordusunu Kuveyt'ten çıkartmak isteyen ABD Başkanı Bush, bu işin Suriye'siz olamayacağını düşünerek Hafız Esad'la yeniden ilişki kurdu. 23 Kasım 1990'da Cenevre'de Esad ile buluşan Bush, savaş sonrasında İsrail'le barış konusunda verdiği söz karşılığında, Suriye'nin Uluslararası Koalisyona katılımını sağladı. Suriye katılınca geri kalan Arap ülkeleri de katıldı; ancak ABD klasik olarak sözünü tutmadı ve İsrail yanlısı politikasından vazgeçmedi.

Saddam Kuveyt'ten çıkartıldıktan sonra Suriye'nin Madrid Konferansı'na katılımını sağlamak için dönemin ABD Dışişleri Bakanı James Baker Şam'a gidip geldi. Esad'la saatlerce süren görüşmelerden dolayı arada izin isteyip tuvalete gitmek zorunda kalan yaşlı James Baker daha sonra yazdığı anılarında bu görüşmeler için "Mesane Diplomasisi" adını verecekti.

Madrid Konferansı sonrasında İsrail ile Filistinlileri Oslo Anlaşması'yla barıştıran Başkan Clinton, Ortadoğu'da Suriye'siz bir barışın yürümeyeceğini biliyordu. Bunun üzerine Dışişleri Bakanı Warren Christopher'i en az 20 kez Esad'ın yanına gönderdi. Onun da prostat sorunu olduğu ve görüşmelere sürekli ara verip tuvalete gittiği için, Başkan Clinton Esad'a "Gel Cenevre'de buluşalım" dedi (16 Ocak 1994). Görüşmeden umutlu olduğunu söyleyen Clinton 27 Ekim 1994'te atlayıp Şam'a gitti ve dönüşte barışa çok yakın olduklarını söyledi.

Ancak işler o kadar kolay değildi. Diğer başkanlar gibi Clinton da Esad'la her konuda anlaşıyordu ancak Washington'a döndüğünde her şey İsrail'in istediği gibi oluyordu. Çünkü bütün başkanlar Yahudi lobilerinden ve Yahudilerin medya, para ve politikadaki güçlerinden korkuyordu. Yahudiler ise İsrail'in kabul etmediği hiçbir şeyi kabul etmiyor, başkanların kabul etmesine izin vermiyor ve sürekli yeni isteklerde bulunuyorlardı.

Örneğin Baba Hafız Esad ve daha sonra oğlu Beşar Esad ile buluşan tüm ABD'li hatta AB'li lider ve yöneticilerin üç temel isteği vardı:

1- İran'dan uzak dur.

2- Hizbullah ve Filistin direniş örgütlerine yardım etme.

3- İsrail'i tanı.

Her seferinde de Esad'ların yanıtı çok basitti:

1- İsrail 1967'de işgal ettiği tüm Arap topraklarından çekilsin.

2- Batı Şeria ve Gazze'de başkenti Doğu Kudüs olan bağımsız bir Filistin devleti kurulsun.

3- Bu iki koşul karşılanırsa ne Suriye olarak bizim ne Lübnan Hizbullah'ının, ne de Filistinli örgütlerin İsrail ile bir sorunu kalır. Sorun kalmayınca ne bizim ne de İran'ın bu örgütlere olan askeri yardım ve desteğimize gerek kalır.

Ancak Baba ve Oğul Esad'ın bu söylemine karşın İran ve Lübnan Hizbullahı, Filistin sorununun çözümünü 1967 topraklarında kurulacak bir Filistin devleti olarak görmüyor.

Onlar "Biz Yahudileri yok edelim veya denize dökelim demiyoruz. Ancak 1948 topraklarını da Filistin toprağı olarak görüyoruz. Nihai çözüm sadece dünyanın dört bir yanından toplanıp Filistin'e getirilen Yahudilerin olduğu kadar dünyanın dört bir yanına mülteci olarak dağıtılmış Filistinlilerin de görüşüyle belirlenmelidir. Dolayısıyla şu an Filistin topraklarında yaşayan Yahudilerin de dünyanın dört bir yanına sürgün edilen Filistinli mültecilerin de katılacağı bir referandumla belirlenecek devlet modeli bizim de kabulümüzdür" diyorlar.

Ama işgale alışmış, Arap ve Müslüman ülke liderlerinin ihanetiyle istediği her şeyi kolaylıkla elde eden ve dinsel ideolojisinden vazgeçmek niyetinde olmayan İsrail, hiçbir şekilde bu iki koşulu yerine getirmedi ve getirmeye de niyetli değil.

Şubat 1999'da Amman'da Kral Hüseyin'in cenaze töreninde Esad ile bir araya gelen Clinton son kez 26 Mart 2000'de Esad'la buluştu ve çok olumlu görüşmeler yaptı; ancak Rus asıllı Yahudi Monica Lewinsky hikâyesiyle başı belaya girdiği için lobileri kızdıracak hiçbir şey yapmak istemedi ya da yapamadı.

Böylece bazı ABD'li başkanların İsrail-Suriye barışı için "iyi niyetle" giriştikleri çabalar hiçbir zaman sonuç getirmedi; getirmesi de zaten beklenemezdi. Çünkü genel olarak Yahudi lobileri Amerikan politikasını rehin almıştır; ABD ise İsrail üzerinden Ortadoğu'yu talan etmiş ve etmektedir. Bunun da en son somut örneği Arap Baharı ve bu "Bahar" sonrasında iktidara gelen Başkan Trump'ın Arap kral ve emirlerinden tehdit ve şantajla milyarlarca dolar sızdırmasına rağmen İsrail için çok şey yapmasıdır.

Kudüs'ü İsrail'in ve dünya Yahudilerinin başkenti olarak tanıyan Trump Suriye'nin Golan bölgesiyle Batı Şeria'nın da İsrail'in olduğunu söyledi.

Böyle giderse Amerikalılar gün gelir Mekke ve Medine'yi de Yahudilere verirler!

46- Kara Eylül ihaneti

1948 ve 1967 Arap-İsrail savaşlarında yüz binlerce Filistinli kendi ülkesinden kovuldu. Bu insanların büyük bölümü Ürdün'e, geri kalanları da komşu ülke Mısır, Suriye ve Lübnan'a, oradan da dünyanın birçok ülkesine dağıldılar.

Filistinlilerin Ürdün'e sürülmesi ve Filistin Kurtuluş Örgütü'nün (FKÖ) Ürdün'de kurulup etkinliğini arttırmasıyla Kral Hüseyin çok korkmuştu. Ekonomik açıdan zayıf olan ve 700 bin kadar mülteciyi kontrol edebilecek bir gücü olmayan Ürdün, buradaki Filistinlilerin Mısır lideri Nasır'ın milliyetçi-devrimci söylemlerinden etkilendiğini görüyor ve bundan çok çekiniyordu. 1967 Savaşı'nın ardından kısa süre içinde büyük bir güce kavuşan Fetih örgütü lideri Yaser Arafat, İsrail'e karşı düzenlenecek operasyonlar için üs olarak Ürdün'ü seçmişti.

Bu durumdan tedirgin olan İsrail 21 Mart 1968'de Filistinlilerin en önemli kamplarından El-Karame (Onur) Kampına geniş kapsamlı bir saldırı düzenledi. Ürdün ordusunun da verdiği destekle Filistinliler İsrail ordusuna büyük kayıplar verdirdi.

16 saat süren savaş sonrasında İsrail 250 askerini kaybetti, 450 kadarı da yaralandı. İsrail ayrıca iki uçak, 27 tank, 60 kadar zırhlı araç ve çok sayıda askeri araç, gereç ve malzeme kaybetti.

5 Haziran 1967 savaşından sonra İsrail ilk kez Araplar karşısında yenilmişti.

Bu zaferden büyük moral kazanan Filistinli gençler Fetih ve diğer örgütlerin kamplarına katılarak gerilla olmaya karar vermişti. Türkiye dahil dünyanın bir çok ülkesinden devrimci gençler de Ürdün'e gelerek silahlı eğitim almaya başlamıştı.

Kral Hüseyin'in Arafat'a tedirginliğini belirtmesine rağmen Arafat'ın buna aldırış etmemesi üzerine iki taraf arasında gerginlikler ve küçük çaplı silahlı çatışmalar başladı. İki yıl kadar süren bu gerginliklerden sonra Filistinlilerle Kral'ın ordusu arasında tarihe Kara Eylül olarak geçecek büyük çatışmalar başladı. Suriye ordusunun olası müdahalesinden korkan Kral Hüseyin ABD ve İsrail'in hava desteğini alarak 7 Haziran 1970'te Amman yakınlarındaki Zerka Mülteci Kampı'na saldırarak başlattığı ve binlerce Filistinlinin öldürüldüğü askerî harekât sonucu ölenlerin sayısı ile ilgili olarak çok farklı rakamlar var ama ortak kanaate göre yaklaşık on bin Filistinli öldürüldü.

Acilen Kahire'de toplanan Arap liderler, Nasır'ın yoğun çabasıyla ateşkes sağladı, ancak Arafat'ın kontrolü altındaki gerillalar Ürdün'den çıkarılarak Lübnan'a gönderildi. Zirvenin stresinden hastalanan Nasır, Ürdün Kralı Hüseyin ile Yaser Arafat'ı barıştırdıktan sonra 28 Eylül sabahı yaşamını yitirdi. Nasır'ın ölümüyle yerine Sedat başkan oldu ve Arap devrimci hareketi büyük darbe yedi.

Filistinliler Kara Eylül'ü protesto etmek için dünyanın birçok yerinde eylem yaptı ve Filistinli gerillalar seslerini duyurmak için uçak kaçırmaya başladı. Filistin'in Kurtuluşu İçin Halk Cephesi üyesi Leyla Halid 29 Ağustos 1969'da Roma'dan Tel Aviv'e giden Amerikan TWA 840 uçağını kaçırdı. Uçağın rotasını Şam'a çevirmelerini isteyen Halid uçağı uzun zamandır görme fırsatını bulamadığı için doğum yeri

olan Hayfa şehrinin üzerinden uçurdu; sonra da uçağı Şam'a indirerek yolcuları serbest bıraktı. Bu kaçırma tek bir rehinenin canı yanmadan sonlandı ve Leyla Halid yakalanmadı.

Bu eylemle yetinmeyen Halid, 1970 yılında Amsterdam'dan New York'a giden İsrail El Al uçağını kaçırma girişiminde bulundu. Bu kez yanında uluslararası devrimci dayanışmanın sembolü olarak Nikaragualı Patrick Argüello bulunuyordu. Ellerinde pimleri çekilmiş el bombaları ile ayağa kalkıp direktifler yağdırmaya başladıklarında uçak personelinin de silahlı olduğunu bilmiyorlardı. Patrick vuruldu, Leyla yakalandı ve İngiltere'de hapse atıldı. Ama bu olaydan iki gün sonra Filistinli bir genç Dubai'den bindiği bir İngiliz uçağını önce Beyrut'a oradan da Ürdün'deki İngiliz Dawson's Field Havaalanına indirdi. Yapılan görüşmeler sonucu İngiltere Halid'i serbest bırakacağını söyleyince tüm rehineler serbest bırakıldı ve uçak havaya uçuruldu. İngiltere Leyla Halid'i 28 gün sonra serbest bıraktı ama Filistinli gerillaların eylemleri bitmedi. Gerillalar 5 Eylül 1972'de Münih'te yapılan Kış Olimpiyat Oyunlarını basarak İsrailli 11 sporcuyu rehin aldı. Kara Eylül Örgütü'ne bağlı gerillalar İsrail hapishanelerinde tutulan 200 kadar Filistin, Suriye ve Lübnanlı yoldaşlarının serbest bırakılmasını istiyordu. Alman hükümetinin büyük miktarda para teklifini kabul etmeyen gerillalar rehineleri de alarak havaalanına, oradan da Kahire'ye gitmek istedi. İki helikopter gerilla ve rehineleri havaalanına indirirken, İsrail'den gelen özel tim ve Alman polisi ateş açtı ve büyük bir çatışma çıktı. Çatışmada 9 İsrailli sporcu, 5 gerilla ve bir Alman polis müdürü öldü. Geri kalan üç gerilla yakalandı. Ancak 29 Ekim 1972'de gerillalar Beyrut-Bonn seferini yapan Lufthansa uçağını kaçırınca Alman hükümeti gerillaları serbest bırakmak zorunda kaldı. Ama bu olay öncesinde ve 30 Mayıs 1972'de Filistin mücadelesi farklı bir boyut kazanmıştı. Filistin Demokratik Halk Cephesi ve Japon Kızıl Ordu üyesi üç Japon genci emperyalizm ve Siyonizm'e karşı ortak mücadele inancıyla İsrail Ben Gurion Havalimanı'nda bir saldırı düzenlediler. Saldırıda 26 İsrailli öldürüldü, 80 kadarı yaralandı ve bazı

uçaklar zarar gördü. Ölenler arasında çok önemli bir İsrailli biyolojik silah uzmanı vardı ve esas hedef oydu. Saldırıda iki Japon öldürüldü, üçüncü olan Kuzo Okomoto kendini havaya uçurmak isterken yakalandı. Çok ağır işkence gördü, 13 yıl sonra gerillaların elinde bulunan bir İsrailli askere karşı serbest bırakıldı ve bu kitap yazıldığında hâlâ yaşıyordu. Daha sonra Cumhurbaşkanı olan dönemin Savunma Bakanı Azra Weizmann "Leyla Halid asla rahat uyuyamayacaktır" dedi ve MOSSAD onu öldürmek için çok uğraştı; ama hiç bir zaman başaramadı.

Bu kitap basılmadan bir süre önce Leyla Halid'le İstanbul'da bir araya gelip mücadele anılarını konuşmuştuk.

27 Haziran 1976 günü, Tel Aviv-Atina-Paris seferini yapan Air France yolcu uçağı Atina'dan kalktıktan kısa bir süre sonra içindeki 248 yolcusu ve on iki mürettebatıyla beraber bu kez Filistinli ve Baader Meinhof örgütü üyesi Alman gerillalar tarafından kaçırıldı. Uçak, Libya'da yakıt ikmali yaptıktan ve bir süre kaldıktan sonra havalanarak nihai hedefi olan Uganda'nın Entebbe şehrine ulaştı. Entebbe'de uçakta bulunan dört gerillaya, üç kişi daha eklendi. Gerillalar rehineleri İsrail vatandaşı ve diğerleri olmak üzere ikiye ayırdı ve 106 rehine tutularak diğerlerini serbest bıraktılar. Gerillalar Ugandalı yetkililerle temasa geçerek İsrail, Kenya, Fransa, İsviçre ve Batı Almanya'da bulunan 53 Filistinli mahkûmun serbest bırakılmasını, aksi takdirde rehineleri öldüreceklerini söylediler. Kenya hükümeti operasyon için Kenyatta Havaalanı'nın kullanılmasına izin verdi. Bunun üzerine bir kargo uçağı alana indi ve içinden yüz kadar İsrailli özel tim elemanı çıktı. Bir saat kadar süren operasyon sırasında, yedi gerillanın yanı sıra 45 Uganda askeri ve üç rehine öldürüldü. İsrailli askerler dönüş yolunda kendilerini takip etmesin diye alanda bulunan 11 Uganda savaş uçağını da kullanılmaz hale getirdiler. Ama İsrail'in bu operasyon sırasında en büyük kaybı Yonatan Netanyahu adında bir subaydı. İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu'nun kardeşi olan bu subay İsrailli grubun komutanıydı ve Ugandalı keskin nişancılar

tarafından vurulmuştu. Çünkü dönemin Uganda Başkanı İdi Amin operasyona izin vermemişti. İsrail medyası Başbakan Netanyahu'nun Filistinlilere yönelik saldırgan, çok sert ve gaddar davranmasının en önemli nedeninin Uganda'da öldürülen kardeşi olduğunu yazmıştır.

47- Madrid'den Oslo'ya

İspanya hükümetinin ev sahipliğini üstlendiği ve ABD ile Sovyetler Birliği tarafından desteklenen Madrid Konferansı 30 Ekim 1991'de başladı ve üç gün sürdü. Konferansın amacı İsrail ile Filistin, Suriye, Lübnan ve Ürdün arasında bir barış sürecini başlatmaktı. 1991 Kuveyt'in kurtarılması savaşında Suriye dahil Arap ülkelerinin desteğini alan ABD Başkanı Baba Bush İsrail'in itirazları nedeniyle Filistin tarafı konferansa Ürdünlülerden oluşan ortak bir delegasyonla davet edilmişti. Konferansın amacı katılımcılar arasındaki sorunların tartışılabileceği açık bir ortam hazırlamaktı. 3 Kasım 1991'de Madrid'de tamamlanan görüşmeler, 9 Aralık 1991 ile 24 Ocak 1992 tarihleri arasında Washington'da yapılan temaslarla devam etti. Washington görüşmeleri çok taraflı sorunlar su, çevre, silah denetimi, göçmenler ve ekonomik kalkınma başlıklarında toplanmıştı. Kasım 1993'e dek süren görüşmeler Ortadoğu'nun yanı sıra birçok Avrupa başkentinde de yapılmıştı. İsrail, Batı Şeria ve Gazze dışından gelen temsilcilere itiraz ederek göçmen sorunlarının tartışıldığı toplantılara katılmak istememiştir. Suriye ve Lübnan ise iki taraflı sorunlar çözümlenmeden çok taraflı sorunlar üzerine konuşmak istemediklerini bildirmişlerdir.

İsrail ile Ürdün arasındaki görüşmeler 1994 tarihli Vadi Araba Anlaşması'nın imzalanmasıyla noktalanmış ancak aynı başarı İsrail-Suriye görüşmelerinde elde edilememiştir.

İsrail ile Filistin arasındaki ikili görüşmeler kapalı kapılar ardına taşınmış, 9-10 Eylül 1993 tarihli karşılıklı mektuplar ve bunu izleyen Oslo Anlaşması iki tarafı anlaşmaya bir adım daha yaklaştırmıştır.

Resmi adıyla Geçici Yönetim Düzenleme İlkelerinin Bildirgesi olarak adlandırılan ve herkesçe Oslo Anlaşması olarak bilinen bu düzenleme, Filistin için bir dönüm noktası olarak kabul edilmişti ancak olmadı. Bu anlaşma İsrail ile Filistinliler arasındaki çatışmaları sonlandıracak, iki taraf arasında kalan tüm sorunları nihai bir şekilde çözecek ve gelecekteki ilişkileri düzenleyecek bir çerçeve olarak düşünülmüştü.

Görüşmeler 20 Ağustos 1993'te Norveç'in başkenti Oslo'da son buldu. Filistin Kurtuluş Örgütü (FKÖ) Başkanı Yaser Arafat ve İsrail Başbakanı İzak Rabin anlaşmayı 13 Eylül 1993'te Washington'da halka açık bir törenle imzaladılar.

Törende ayrıca dönemin ABD Başkanı Bill Clinton, FKÖ Dış İlişkiler Sorumlusu Mahmud Abbas, İsrail Dışişleri Bakanı Şimon Peres, ABD ve Rusya Dışişleri Bakanları Warren Christopher ve Andrey Kozyrev hazır bulunmuştu. Bu anlaşmayla Filistin tarafı İsrail'i resmen tanıdı ve silahlı mücadeleden vazgeçtiğini ilan etti. İsrail ise hiçbir şey vermeden çok şey aldı.

FKÖ lideri Yaser Arafat Filistin topraklarının yüzde 20'sinden daha az bir bölümünde (Batı Şeria ve Gazze) İsrail kontrolünde ve yerel hizmetleri yürütme ve iç güvenliği sağlama dışında hiçbir yetkiye sahip olmayan özerk bir yönetim kurma karşılığında İsrail ile barış yapmayı kabul etti. Böylece İsrail'in Filistin'in kalan kısmı üzerindeki egemenliği resmen tanınmış oldu.

Bunun yanı sıra gerek özerk yönetimin eline verilen topraklarda ve işgal altındaki Filistin topraklarının diğer bölgelerinde kurulmakta olan Yahudi yerleşim bölgelerine engel olunmayacaktı. Özerk yönetimin yapısı gereği bu yönetimin Arap ülkeleri dahil olmak üzere dış dünyayla olan bütün ilişkileri İsrail kontrolünde olacak ve Filistinliler dış ilişkilerde hiçbir yetkiye sahip olmayacaklardı. Özerk bölgenin hava sahası, havaalanları, ordusu, gümrük kapıları, merkez bankası ve benzeri hiçbir kurum ve kuruluşu olmayacaktı.

Oslo İlkeler Anlaşması'nda Filistin sorununun özünü ve çekirdeğini oluşturan Kudüs konusu, nihai anlaşmanın

imzalanmasına bırakılmıştı. İsrail'in Kudüs sorununun sona bırakılmasını istemesindeki amacı kentin Yahudileştirilmesi için zaman kazanmaktı. Nitekim öyle oldu ve 25 yıl sonra, yani Temmuz 2018'de İsrail Parlamentosu aldığı kararla Kudüs'ü İsrail'in ve dünya Yahudilerinin dini, tarihi ve ebedi başkenti ilan etti. Öncesinde Mayıs 2018'de ABD Başkanı Trump Kudüs'ü İsrail'in başkenti olarak tanımıştı.

İsrail Oslo Anlaşması gereği 1967'de işgal ettiği Gazze ve Batı Şeria'dan çekilecek ve buranın yönetimini Filistinlilere bırakacaktı. 6 yıl sonra da yani Eylül 1999'da nihai anlaşma imzalanacak ve bağımsız bir Filistin devleti kurulacaktı. Ama olmadı ve Ağustos 2005'te Gazze'den çekilen İsrail hâlâ Gazze ve Batı Şeria'yı kuşatma altında tutuyor ve istediği an istediği yere girip çıkıyor. Bu da yetmedi, İsrail; Batı Şeria topraklarının yüzde 30'na el koyarak, buraya dünyanın dört bir yanından taşınan bir milyon Yahudi için köyler ve kasabalar inşa etti; şehirlerarası kontrol noktalarıyla Filistinlileri canlarından bezdirdi; Yahudilerin yaşadığı tüm kanalizasyon atıklarını Filistin bölgelerine bıraktı; on binlerce zeytin ağacını kesti ve en önemlisi Filistinlilerin yaşadığı bölgelerdeki yeraltı su kaynaklarının büyük bölümünü çalarak Yahudi bölgelerine taşıdı.

Üstelik Oslo İlkeler Anlaşması, birçoğu Lübnan, Suriye ve Ürdün'deki kamplarda oldukça zor koşullarda yaşamak zorunda bırakılan Filistinli mültecilerin sorunlarını da "nihai anlaşma" aşamasına bırakmıştı. Durum böyle olunca Oslo sonrasında Kahire, Taba ve el-Halil anlaşmalarında bu sorun hiçbir şekilde gündeme getirilmedi. Bu yönüyle Oslo İlkeler Anlaşması ve ona bağlı olarak imzalanan diğer bütün anlaşmalar, Filistinli mültecilerin yurtlarına dönmelerinin yollarını tamamen tıkamış gibi görünüyor. Mülteci sorunu açısından, 1997 yılı içinde başlaması öngörülen ama yirmi yıldır bir türlü başlamayan "nihai anlaşma aşaması" da bir çözüm getirmeyecekti.

Camp David'te Mısır, Vadi Araba'da Ürdün ve Oslo'da Filistinliler resmen İsrail'i tanıdı ama bu da işe yaramadı.

Madrid'de diğer Arap ülkeleri de tanıma provası yaptı ancak İsrail fazla pas vermedi çünkü o sırada kendi planını tam olarak uygulayamayacağını görmüştü.

Örneğin dönemin Ekonomi Bakanı Tansu Çiller'in de katıldığı Fas'ın Kazablanka kentinde 30 Ekim 1994'te düzenlenen Ortadoğu ve Kuzey Afrika Ekonomi Zirvesi'nde ABD, ortaya attığı "Yeni Dünya Düzeni" teorisiyle, Ortadoğu ve İslâm ülkelerinin geri kalmış ekonomilerini kontrol etme işini İsrail'e verme düşüncesindeydi. Çünkü ABD Ortadoğu'da en çok İsrail'e güveniyordu. Bölge ülkelerinin ABD'nin yanında güven ve destek kazanmaları da İsrail'le ilişkilerinde atacakları olumlu adımlara bağlıydı. Anlaşılan ilk zirvesi 2004'te toplanan BOP'un, Yeni Ortadoğu ve Arap Baharı'nın temelleri Kazablanka'da, Yeni Dünya Düzeni'yle atılmıştı. Nitekim birçok Ortadoğu ve İslâm ülkesindeki yönetim de "Yeni Dünya Düzeni" teorisinin uygulamaya geçirilmesinin ve tek merkezli (ABD) bir dünya kurulmasının kaçınılmaz olduğuna inandırılmıştı. Ya da şimdi olduğu gibi kendi iktidarlarını sürdürmeyi bunu kabullenmeye bağlı görüyorlardı. Çünkü bunu kabullenmek istemeyen bazı yönetimlerin sürekli ekonomik ve siyasi ambargo altında tutulmaları, gözlerini korkutuyordu.

Ancak İsrail için en önemli ülke Suriye'ydi. Çünkü Suriye Golan Tepeleri'nin kurtarılması konusunda hiç taviz vermiyordu. İsrail ise barışın derhal, Golan Tepeleri'nden çekilme işleminin ise belli bir zaman süreci içinde gerçekleştirilmesini istiyordu. Suriye doğal olarak bu konuda İsrail'e güvenmiyordu. Çünkü Camp David Anlaşması'nda İsrail'in Sina Yarımadası'ndan tamamen ve derhal çekilmesi şarta bağlandığı halde İsrail bu yarımadanın içindeki turistik Taba bölgesinden uzun yıllar çekilmemişti. Derhal çekilmeyi taahhüt ettiği zaman bu kadar oyalayan İsrail'in belli bir süreç içinde çekilmeyi taahhüt ettiğinde nasıl davranacağını tahmin etmek zor değildi. Ancak buna rağmen Suriye'yi İsrail'le "barış"a ikna etme uğraşıları yoğun bir şekilde devam etti. İsrail bu amaçla bazı Arap liderlerini devreye sokmaya çalıştı.

Suriye'nin İsrail'in istediği tavizleri kabul etmemesi durumunda ABD'nin aba altından sopa göstereceği beklentisi her zaman herkeste vardı. Önce komşu Irak'ın işgali, sonra da 2011 sonrasında Arap Baharı'yla bölge darmadağın edildi. Ama en önemli hedef İsrail'e komşu Suriye idi. Çünkü İran Hizbullah'a gönderdiği yardımları Suriye üzerinden gönderiyordu. Hamas ve İslami Cihad örgütlerinin kampları Suriye'deydi. Ama daha önemlisi Suriye İsrail'e direndikçe Arap ülkelerinin bir çoğu açıktan İsrail ile barış anlaşması imzalayamıyordu.

Çünkü Filistin halkının üçte ikilik gibi büyük bir bölümü, Oslo anlaşmasının Filistin topraklarındaki işgale son vereceğini, açık ve demokratik bir siyasî düzen kuracağını ve ekonomik hayatı iyileştireceğini umuyordu ama olmadı. 1996'da Filistin'de Oslo barış sürecini destekleyenlerin oranı yüzde 80, İsrail'e karşı şiddetten yana olanlar ise yüzde 20 civarındaydı. Yine 1996 yılı Filistin genel seçimleri öncesi, ocak ayında Filistin ulusalcılığının en aslî akımı olan Arafat liderliğindeki Fetih'i destekleyenler yüzde 55 iken, Arafat'ın şahsını destekleyenlerin oranı yüzde 65'ti. Buna karşılık diğer muhalif grupların, İslamcıların ve milliyetçilerin sahip olduğu toplam halk desteği yüzde 40'tan yüzde 20'ye gerilemişti. Muhalif grupların seçimleri boykot çağrısına rağmen oy kullanma şartlarına sahip kişilerin yüzde 75'i seçime katılmıştı. Yapılan seçimde kullanılan oyların yüzde 22'sinin geçersiz, yüzde 8'inin de rakibi Semih Halil'e verildiği düşünüldüğünde Arafat, oyların yüzde 70'ini almış, böylece Fetih hareketi Filistin Parlamentosu'ndaki sandalyelerin yüzde 77'sini kazanmıştı. Filistinlilerin Oslo sürecinden beklentileri o kadar yüksekti ki, 1993'ten 2001'e kadar Filistinlilerin Oslo anlaşmasına olan desteği asla yüzde 60'tan aşağı düşmemişti. İsrail'in oyalama ve kandırma politikalarıyla anlaşmayı çıkmaza sürüklemesine paralel bir şekilde Filistinlilerin barışa olan inancı da giderek azalmıştır.

Oslo'dan kesilen umut direniş seçeneğini güçlendirmiştir.

Örneğin 1996'nın ikinci yarısında Netenyahu'nun seçilip batı Şeria ve Gazze'de Yahudi yerleşim yerleri inşa ettirmeye devam etmesi Filistinlilerin ümidini azaltmaya başlamıştı. Filistinlilerin, barış görüşmelerinin Yahudi yerleşimlerini ve İsraillilerin göçünü durduracağı yönündeki beklentisi, 1995-1996 yılları arasındaki Şimon Perez döneminde yüzde 44'e, Netenyahu'nun başbakanlığının ilk yılında yüzde 30'a, dört yıl sonra Ehud Barak döneminde de Yahudi iskanının devam ettirilmesi üzerine yüzde 24'e ve 2001 yılında yapılan seçimlerin ardından Ariel Şaron'un iktidara gelmesi üzerine ise yüzde 11'e gerileyen bir seyir izledi. 2000 yılında yapılan Camp David görüşmesinde kalıcı barış sağlama konusunda başarı sağlanamamasından sonra ve ikinci intifadanın başlamasından önce İsraillilere yönelik "intihar saldırılarını" destekleyenlerin oranı yüzde 52 iken bundan bir yıl sonra bu rakam yüzde 86'ya ulaşmıştı. Camp David görüşmesinden sonra Arafat'a verilen destek önce yüzde 47'ye bir yıl sonra ise yüzde 33'e kadar indi. Yine 2000 yılının temmuz ayında Fetih'e verilen destek yüzde 37 iken bu rakam bir yıl sonra yüzde 29'a gerilemişti.

Çözümsüzlük ve intifada, Arafat'ın da mensubu olduğu yaşlı kuşağa olan desteği azaltırken İslamcıları, diğer radikal grupları ve FKÖ içindeki genç kuşağı güçlendiriyordu. Bu cümleden 2001 Temmuz'una kadar İslamcılara verilen destek yüzde 27'ye, muhalif ulusalcı gruplara verilen destek yüzde 31'e ulaşmış ve sonraki yollarda bu oranlar hızla yükselmiştir. Çünkü Oslo'dan 27 yıl sonra Filistinlilerin hiç bir beklentisi karşılanmamış ve İsrail istediği her şeyi elde etmiştir.

48- Zor barış

27 Temmuz 2000'de ABD Başkanı Bill Clinton, İsrail Başbakanı Ehud Barak ve Filistin Ulusal Yönetimi Başkanı Yaser Arafat'ı Maryland'deki Camp David'e davet ederek barış görüşmelerini başlattı. ABD Başkanı Clinton'un aracı olduğu zirvede İsrail ve Filistin arasında devam eden çatışmalara

bir son vermek amacıyla "nihai statü" belirlenmeye çalışıldı. Zirve iki tarafın "daimî statü" sorunları, sınırlar, Yahudi yerleşimleri, Filistinli mülteciler ve Kudüs'ün de dahil olduğu konularda bir anlaşmaya varamaması üzerine belli bir sonuca ulaşılamadan sona erdi. Arafat, bunun üzerine ABD Başkanı Bill Clinton ve İsrail Başbakanı Ehud Barak'a "Kudüs'ten vazgeçecek Arap lideri henüz anasından doğmadı" diyerek rest çekti. Ancak, iki taraf da müzakerelere en yakın zamanda bir anlaşmaya varma amacı ile devam edecekleri sözünü yinelediler. Barış görüşmeleri devam etmeyince, bölgedeki durum da kötüye gitmeye başladı. Zirve, Filistinliler ile İsrail arasındaki güvenilmezlik tezlerinin artmasına neden olmuştu. Filistin halkı müzakere süreci boyunca Arafat'ı destekledi. Hatta zirve sonrası Arafat'ın kamuoyu desteği yüzde 39'dan yüzde 46'ya kadar çıktı. Genel olarak, Filistin halkının yüzde 68'i Camp David'de nihai bir anlaşma üzerinde Arafat'ın tavrını desteklerken yüzde 14'ü Arafat'ı gereğinden fazla uzlaşmacı bularak zirvedeki tutumuna karşı çıktı. Yüzde 6'lık bir kesim ise Arafat'ın yeterince uzlaşmacı bir tavır takınmadığı görüşünü belirtti.

Öte yandan Ehud Barak kamuoyu yoklamalarında başarılı olamadı. İsrail halkının sadece yüzde 25'i Barak'ın Camp David'deki tutumunu doğru bulurken, ezici çoğunluğu dinci ve bağnaz çevrelerden yüzde 58'i barış sürecinde fazla uzlaşmacı davrandığı gerekçesiyle karşı çıktı.

Oysa Barak bir kahramandı ve İsrailliler onu çok seviyordu. Çünkü 1967 ve 1973 savaşlarına katılmış ve Özel Operasyonlar Birliği (Sayeret Matkal) komutanı olmuştu. Birlik elemanları 1976'da Filistinli gerillaların Uganda'ya kaçırdığı uçağı ve rehineleri kurtarmıştı. Ama öncesinde Beyrut'ta üç önemli FKÖ komutanını başarılı suikastlarla öldürmüştü. Bir iddiaya göre Barak kişisel olarak bu operasyona katılmıştı. Barak'ın adamları Yaser Arafat'ın sağ kolu Abu Cihad'ı 1988'de Tunus'ta evinde ve Arafat'ın diğer yardımcısı Abu İyad ile iki arkadaşını yine Tunus'taki evlerinde, Ocak 1991'de öldürdüler. Kısa bir süre sonra Genelkurmay Başkanı olan Ehud

Barak daha sonra İşçi Partisi hükümetlerinde içişleri ve dışişleri bakanı oldu ve 1997'de partinin liderliğine seçildi. Mayıs 1999'da yapılan seçimlerde Netanyahu'yu yenerek Başbakan oldu. Ancak bu denli askeri geçmişi olan Ehud Barak bir yıl sonra, 18 yıldır Güney Lübnan'da bulunan İsrail ordusunun çekilmesi kararını aldı. Belki de başka seçeneği yoktu çünkü ortaya Hizbullah gibi militan ve çok güçlü bir örgüt çıkmış ve bu örgüt İsrail ordusuna büyük zarar veriyordu.

Barak bir ay sonra Camp David'de barış için Arafat'ın karşısına geçti ancak iç politik hesaplardan dolayı istenilen tavizleri verdi ve ülkesine döndü. Koalisyon ortağı partilerin bir çoğu ona karşıydı ve tek tek hükümetten çekildiler. Bunun sonucu olarak pusuda bekleyen Ariel Şaron Eylül 2000'de 3 bin adamıyla Mescid-i Aksa'yı basarak Filistinlileri kışkırttı.

Aksa İntifadası olarak bilinen ayaklanmada Barak prestijini korumak amacıyla çok sert önlemler aldı ve 400 kadar Filistinlinin ölümüne neden oldu ancak bu önlemler Şubat 2001'de yapılan seçimleri kazanmasına yetmedi ve Şaron başbakan oldu.

49- İsrail'de siyaset

Seçim sistemi ve siyasi partilerin çoğu Dünya Siyonist Kongresi'nde var olan kurallar ve kurumlardan oluşmaktaydı. Siyonizm içindeki farklı hareketler, İsrail'in kurulmasından sonra siyasi partilere dönüşmüştür. 1930'lu yıllardaki siyasi rakiplerin birçoğu yarım yüzyıl sonrasında farklı adlarla farklı kurumlarda rekabet etmiştir. Siyonizm başlangıçta Fransız ihtilali sonrası oluşan ulus-devlet modelini esas alan bir Yahudi devleti kurmayı amaçlamıştır. Hareketin başlangıcı 1791 yılında Fransa'da Yahudilere sosyal hakların verilmesine kadar uzanmaktadır. Sonraki yıllarda Siyonist hareketi geliştiren ve besleyen en önemli gelişmeler Batı Avrupa'da yaşanmıştır.

Etnik temele dayalı milliyetçiliğin ortaya çıkması ve antisemitizmin toplumsal ve siyasal temelde devam etmesi,

Siyonizm'in itici gücü olmuştur. Siyonizm ayrıca Rusya ve Sovyetler Birliği'nden gelen Yahudilerden dolayı sosyalist akımlarından etkilenmiş ve devletleşme öncesi Filistin'deki Yahudi cemaatinde ve İsrail devletinin ilk otuz yılında çok önemli etkisi olmuştur. Yahudi ekonomik altyapısını oluşturmak amacında olan Ben Gurion 1919'da ilk Birleşik İşçi Siyonist Partisi olan Ahdut Ha Avodah'ı (İşçi Birliği) kurmuştur. 1920'de Yishuv'nun yeniden örgütlediği Genel İşçi Federasyonu Histadrut'u kurmuştur. Halen varlığı devam eden Histadrut, bu dönemde bireysel siyasi partilerin yürüttüğü Yishuv'un sosyal hizmetler ve güvenlik konularında da faaliyet göstermiştir. Başından beri Ben Gurion ve Ahdut Ha Avodah'nın hâkim olduğu Histadrut; yeni göçmenlerin yerleştirilmesi, İbranice eğitimleri yanında İsrail Savunma Kuvvetlerinin ileride esasını oluşturacak olan ve bu dönemin en önemli silahlı örgütü Haganah'a sahip olmuştur. Histadrut yoluyla güçlenen Ahdut Ha Avodah, 1930'da sosyalist rakibi Ha Poel Ha Tzair'le birleşerek, İsrail'in ilk yirmi yılında iktidarda olacak olan Sosyalist İşçi Partisi Mapai'yi kurmuştur. Bu dönemde Ben Gurion ve işçi Siyonizm'inin en önemli diğer rakibi, Vladimir Jabotinsky'nin önderliğini yaptığı Revizyonist Siyonizm Hareketi olmuştur. Jabotinsky, Ben Gurion'dan farklı olarak, daha liberal bir ekonomi ve daha sert bir savunma politikasını savunmuştur. Bunun üzerine Ben Gurion ve sosyalist politikalar yürüten İşçi Partisi kadrosu saldırgan ve milliyetçi politikalara yönelmiştir. Bu politikanın yürütülmesi için Ben Gurion, ordunun güçlendirilmesine ağırlık vermiştir. Ayrıca Mapai liderlik kadrosunda da yenileme yapmıştır. Bu liderlerin başında Savunma Bakanı General Moşe Dayan ve teknokrat Şimon Peres gelmiştir.

İsrail'in siyasi tarihinde dönüm noktası, 1977 Knesset seçimlerinde, İşçi Partisi iktidarının sona ermesi ve merkez sağ Likud Partisi'nin iktidara gelmesidir. İşçi Partisi siyasal anlamda etkin bir konuma sahip olduğu gibi, devletin kurulmasından yaklaşık otuz yıl sonra bile iktidarda kalmıştır. Toplum içerisinde uzun yıllar etkin bir konuma sahip olması

yüzünden İşçi Partisi ülkenin bürokratik, iktisadi ve diğer kurumları içerisinde kökleşmiştir. İşçi partisi hem devleti kuran siyasi önderlerin partisi olarak, hem de kazanılan savaşların kahramanı olarak tanınmıştır. İsrail'de toplumsal saygınlığa da sahip bir parti olmuştur. 1977 seçimleri sonucunda, İsrail Devleti'nin kuruluşundan beri yapılan tüm seçimleri kazanan İşçi Partisi iktidarına son vermiştir. Ülkedeki gelir dağılımındaki eşitsizlikler, İşçi Partisi'nin içindeki parti içi siyasi çekişmeler ve yolsuzluklar, genel olarak İşçi Partisi'nin seçimi kaybetmesinin nedenleri olarak gösterilmiştir. Bu seçimlerde özellikle Sefaradi seçmenlerin oyları belirleyici olmuştur. Aslında Sefaradiler, İşçi Partisi'nin laik, sosyalist politikalarına başından beri karşı olmuşlardır. Ancak, İşçi Partisi'nin İsrail Devleti kurulmadan önce ve kurulduktan sonra, Histadrut, Yahudi Ajansı ve diğer devlet kurumlarında hâkim durumda olması, ilk yirmi yıl Sefaradilerin İşçi Partisi'ni desteklemesine neden olmuştur. Sonraki yıllarda Aşkenazilere oranla yetersiz ekonomik şartlar ve altyapı imkânları ile diğer kamusal hizmetlerden yeterince yararlanamamaları, Sefaradilerin İşçi Partisi aleyhinde oy kullanmalarına neden olmuştur.

İşçi Partisi'nin önemli oy kaybı ve merkez-sağ Likud Partisi'nin seçimleri kazanmasıyla sonuçlanan 1977 seçimleri, siyasi hayatta iki kutuplu rekabetli bir parti yapısını ortaya çıkarmış ve 1980'lerde koalisyon krizlerine neden olmuştur. Her iki blok yüzde 30-40 oranında oy aldığından, hükümetlerin kurulması için küçük partilerin desteğine gerek duymuştur. Her iki partinin de kendi çizgilerinden uzak küçük partilerle koalisyon kurması hem uzun zaman almış hem de koalisyonun devamını zorlaştırmıştır. 1981 seçimlerinde Knesset'te sandalye kazanan parti sayısı 10 iken, 1984 ve 1988 seçimlerinde bu sayı 15 olmuştur. Koalisyon pazarlıkları döneminde pazarlığa katılan partilerin sayısı 12'den aşağı olmamıştır. Koalisyonlar ise en az beş siyasi partinin katılımından oluşmuştur. Bu partilerin çoğunluğunu, gelenekçi dinci partiler ve ideolojik temelleri olan partiler oluşturmuştur. 1988 seçimleri öncesi, intifadaya verilecek karşılık konusunda

anlaşamayan koalisyon ortakları, 1990'da Filistin barış görüşmeleri konusunda anlaşmaya varamamışlardır. Bu durum çok ciddi hükümet krizlerine ve kilitlenmelere neden olmuştur. Başbakanın doğrudan halkoyu ile seçilmesi fikri, ilk defa 1980'de bazı hukuk profesörleri tarafından hazırlanan İsrail Anayasa Tasarısı'nın bir parçası olarak ortaya konulmuştur. Teklif, 1984 ve 1988 seçimleri sonrasında İşçi Partisi ve Likud Partisi'nin oluşturdukları milli cephe hükümetinin başarısız olması sonucu destek görmüştür.

Koalisyonun daha belirgin hale getirdiği problem, başbakanın gücünün ve çalışabilirliğinin kısıtlanması olmuştur. Ancak dönemin İşçi Partisi lideri Şimon Peres ve Likud Partisi lideri İzak Şamir, seçim reformu teklifini, sonucun partileri aleyhine olacağını düşünerek reddetmişlerdir. Peres'den sonraki İşçi Partisi lideri İzak Rabin ve Şamir'den sonraki Likud lideri Binyamin Netanyahu ise bu görüşü desteklemişlerdir. 1992 yılında ülkenin en önemli Anayasa reformu yapılmıştır. İsrail siyasi sisteminin kronik koalisyon ve buna bağlı diğer siyasi sorunlarına çözüm getirmeye çalışan Anayasa değişikliği 1996 yılında yürürlüğe girmiştir. 1996 yılında yapılan seçimlerde, ilk defa İsrail başbakanı doğrudan halkoyu ile seçilmiştir. Mayıs 1996'da yapılan başbakanlık seçimlerine İşçi Partisi lideri Şimon Peres ve Likud Partisi lideri Binyamin Netanyahu katılmıştır. Bu adaylara ek olarak Tzomet Partisi'nden Rfael Eitan ve Gesher Partisi'nden David Levy de katılmıştır. Ancak bu adaylar, kurulacak hükümette önemli bakanlıklar verilme sözüyle adaylıktan çekilmiş ve Netanyahu'yu desteklemişlerdir. Bu birleşme sağda bölünmeyi önlemiştir.

Seçimi Likud Partisi'nden Binyamin Netanyahu kazandı. Ülkenin en büyük iki partisi olan İşçi Partisi ve Likud Partisi önemli oy kaybına uğradı. Sürpriz seçim sonucu olarak dinci blok parti önem kazandı. Yeni seçim reformunun bir hedefi olan küçük partilerin sayısını azaltmak, bu seçimlerde gerçekleşmedi. Seçimlere katılan 20 siyasi partiden 19'u Knesset'e girdi. Dolayısıyla, küçük partilerin sayısı azalmadı. Knesset'in 120 sandalyesinden 54'ü, 9 parti arasında paylaşıldı. Netanyahu, 7

parti ile koalisyon kurmak zorunda kaldı. Bunlar arasında aşırı milliyetçi gruplar ve partizan gelenekçi dinci gruplar yanında, bir de laik görüşte bir göçmen partisi vardı.

Netanyahu, koalisyon ortağı olan bu partilerin baskısı altında kaldığı gibi, kendi partisinden de bazı baskılar görmüştür.

İşçi Partisi'nden sonra iktidara gelen merkez sağ Likud Partisi, Vladimir Jabotinsky'nin geliştirdiği Revizyonist Siyonizm ideolojisine bağlı bir partidir. Likud'un siyasi sistemde kontrolü genişlemekle birlikte, 1977 öncesi dönemdeki İşçi Partisi seviyesine kadar ulaşamadı. 1984 seçimleri, İsrail siyasi sisteminde, günümüze kadar devam eden çok partili koalisyonların başlama tarihi olmuştur. 1984 seçimlerinde, her iki büyük parti de çoğunluğu sağlayamadı. Eylül 1984'te ilk defa İşçi Partisi ile Likud Partisi, milli birlik hükümetini kurdu. Bu koalisyonda, dünyada ilk defa olarak dönüşümlü başkanlık sistemi uygulandı. Bu sisteme göre, başbakanlık ve dışişleri bakanlıkları, iki partinin liderleri arasında, iki eşit dönemde dönüşümlü olarak paylaşıldı. Her iki lider de görevlerini 25 ay devam ettirdi. Ekim 1986'da Peres başbakan ve Şamir dışişleri bakanı oldu.

Dört yıllık normal hükümet süresinin dolmasından sonra Kasım 1988'de yeni seçimler yapıldı. Seçim sonrasında herhangi bir parti çoğunluğu elde edemedi. Uzun süren koalisyon pazarlıkları döneminden sonra, İşçi Partisi ve Likud, ikinci kez milli birlik hükümetini kurma konusunda anlaştılar. İşçi Partisi lideri Şimon Peres ve 1983'ten beri Likud lideri olan İzak Şamir dönüşümlü başbakanlık konusunda tekrar anlaştılar; Şamir başbakanlığı, Peres de maliye bakanlığını üstlendi.

Hükümet, özellikle iç bölünmeler ve Amerikan destekli Arap-İsrail barış görüşmeleri konusunda görüş ayrılıkları yüzünden, Mart 1990'da güvensizlik oyuyla düştü. Hükümetin güvensizlik oyuyla düşmesi, İsrail siyasi tarihinde ilk defa karşılaşılan bir olay olmuştur. Hükümetin düşmesinden sonra, 1990 Haziran'ında, Şamir, İşçi Partisi desteği olmadan merkez sağda koalisyonu kurmayı başarmıştır.

1992 Haziran ayında yapılan Knesset seçimlerinde, Likud yerine, barış görüşmelerini destekleyen İşçi Partisi adayı İzak Rabin seçimleri kazandı. İsrail'de 1992 yılında yapılan ve 1996 yılında yürürlüğe giren anayasa reformu dünyada ilk defa başbakanın doğrudan halkoyu ile seçilmesi sistemini getirdi. Bu değişiklik, ülkenin parlamenter rejimini değiştirdi. Reformun amacı, koalisyon hükümetlerinde konumu zayıf olan başbakanı güçlendirmek ve koalisyona bağlılığını azaltmak olmuştur. Ancak reformun diğer amacı olan küçük partilerin sayısını azaltmak gerçekleşmediğinden, başbakan yine koalisyon partilerine bağımlı kalmaya devam etmiştir.

Birinci Knesset, çoğunlukla Aşkenazi kökenli, laik Siyonist İşçi Partisi (Mapai) üyelerinden oluşmakla beraber, önemli oranda Sefaradi gelenekçi Siyonist veya Siyonist olmayan kişi ve siyasi gruplar da mevcuttu. Bu gruplardan, örneğin gelenekçilere göre, tek gerçek Anayasa, Torah ve diğer Yahudi kanunları olmuştur. 1947'de Ben Gurion ve Mapai, gelenekçi dinci partiler arasında önemli bir ağırlığa sahip olan Mizrahi ile anlaşarak kurulacak yeni devlette, din-devlet ilişkileriyle ilgili konularda statükonun korunacağı sözünü vermiştir. İşçi Siyonistlerle gelenekçi Yahudiler arasında yapılan bu anlaşma ve oluşan denge, hassas konuların çözümünü, ileri bir tarihe atmayı gerekli kılmıştır. Bu yüzden bu tartışmalar boyunca, yazılı bir anayasa konusunda en büyük muhaliflerden birisi de anlaşmaya taraf olan Ben Gurion olmuştur.

Şu anki İsrail sistemi, İngiliz anayasasının bir dalı olarak nitelendirilmiştir. İngiltere, aynen İsrail gibi korunmuş bir haklar bildirgesi ve anayasaya sahip olmamıştır. Knesset seçimlerinde, bireysel olarak adaylara değil, parti aday listesine oy kullanılmıştır. Dolayısıyla Knesset üyelerinin gücü, kendi başına aldıkları oy sayısından değil, tüm ülke genelinde aldıkları destekten kaynaklanmıştır. Knesset'te bir partinin üye sayısı düştükçe bireysel olarak siyasi etkileri artmıştır. Çünkü bu küçük partiler koalisyon ortağı olduklarında hükümette güçleriyle orantılı olmayan tavizler alabilmiştir. Ayrıca Knesset'te yapılan oylamalarda meclis içi dengeler, tek oyla

bile değişebilmiştir. Bu yüzden Knesset'te belirli oy oranları sağlayabilmek için bu küçük partilerle ciddi siyasi pazarlıklar yapılmıştır. Büyük partilerde ise bireysel üyelerin ağırlığı ve etkisi, üyelerin parti içi pozisyonlarına bağlıdır. İsrail'de bugüne kadar hiçbir meclis grubu, tek başına mecliste çoğunluğu sağlayamamıştır. Bunun tek istisnası, Yedinci Knesset'in sonuna doğru birkaç ay devam eden ve İsrail İşçi partisi ile Mapai'in birleşmesinden doğan ortak meclis grubu olmuştur. İsrail'de on dördüncü Knesset'e kadar, hükümetlerin kurulabilmesi için Knesset üyelerinin salt çoğunluğunun (61) oyu gerekli olmuştur. Bu yüzden İsrail'de bugüne kadar kurulan tüm hükümetler, koalisyon ortaklığına dayanmıştır. Bir Knesset dönemi içerisinde yeni meclis gruplarının oluşması, mevcut grupların bölünmesi veya bozulmasından ortaya çıkmıştır. Örnek olarak, on üçüncü Knesset'te Üçüncü Yol Partisi İşçi Partisi'nden ve Gesher Likud'tan ayrılmıştır. Aynı zamanda mevcut grupların birleşmesinden de yeni gruplar oluşturulmuştur. Örneğin on ikinci Knesset'te Ratz, Mapam, Shinui partilerinin birleşmesinden doğan Merez Partisi gibi. 1990'da değişiklik yapılan seçim kanununa göre Knesset üyelerinin gruplarından ayrılması ve grupların bölünmesi sınırlandırılmıştır.

50- Demokrasi ne alemde?

ABD ve genel olarak Batı, İsrail'i sık sık "Ortadoğu'daki tek demokratik laik ülke" olarak tanımlıyor. Ancak İsrail'deki muhalifler; Filistinliler, İsrail vatandaşı Araplar ve insan hakları savunucularına yönelik davranışları nedeniyle İsrail Devleti'ni sık sık eleştirmektedir. Bunun temel nedeni ise İsrail iç politikasında son dönemde aşırı sağcıların giderek güç kazanması ve demokrasi ile insan haklarını hiçe saymasıdır. Giderek daha örgütlü ve agresif hale gelen İsrail'deki aşırı dinci sağcılar ise güçlerini parlamentodaki çoğunluktan alıyorlar.

Bölgesel ve uluslararası konjonktürün İsrail'in lehine geliştiği dönemlerde tehlikeli öğeler de içeren sağcı politikaların

kısa ve orta vadede güçlendiğini herkes görüyor. Bu politika farklı olana, yani kendilerinden olmayanlara karşı duyulan nefret, korku ve tamamıyla dışlamayı içeriyor. İsrail toplumu içindeki en büyük sorun, azınlıkların parlamenter demokrasiye inanmaması. Örneğin ülkedeki Rus kökenli göçmenler, hukuk temeli üzerine kurulu bir ulus-devletten yanayken, ultra-Ortodokslar ve milliyetçi-dinci Yahudiler bu yapıda bir yönetim şekline sıcak bakmıyor. Sağcı koalisyon hükümetleri ise devletin Filistinlilere yönelik davranışlarını eleştirenleri hedef alan birçok yasa çıkardı. Örneğin "boykot yasası" olarak bilinen yasaya göre İsrail'i ve işgal altındaki Batı Şeria'daki yerleşimleri hedef alan davranışlarda bulunan kişi veya örgütleri cezalandırmayı öngörüyor.

Bırakın Filistinlileri, İsrail'in sağcı, dinci ve ırkçı parti ve çevreleri, bulundukları ülkeleri bırakıp İsrail'e göç etmeyen Yahudilere bile kuşkuyla yaklaşmaktadır. Örneğin en az 500 yıldır Türkiye'de yaşayan ve İsrail'e göç etmeyen az sayıdaki Yahudiler... Benzer kuşkulu yaklaşım zaman zaman İsrail vatandaşı olan doğu kökenli Yahudiler için de geçerlidir.

Ama her şeye rağmen ve ne yaparsa yapsın ABD ve Avrupa ülkelerine göre İsrail demokratik bir devlettir! Genişletilmiş Büyük Ortadoğu Projesi'ne göre İsrail demokrasisinin, ABD tarafından 22 Arap ve 4 Müslüman ülke için örnek gösterilmesinin de nedeni budur! Ayrıca İsrail, kendini Ortadoğu'nun tek laik ülkesi olarak tanımlar. Oysa tüm liderler ve partiler Tevrat ideolojisine inanır ve bağlıdırlar. İsrail büyük ölçüde din devletidir ve Yahudi şeriatı ile yönetilir.

İsrail'de anayasanın olmamasının bir nedeni dini yaklaşım ise diğer nedeni İsrail siyasetinde çok etkili olan ordunun kendi gücünü sınırlandıracak anayasaya karşı çıkmasıdır. Uluslararası tanımlarla İsrail sınırının henüz kesinleşmediğine inanan Yahudiler, Tevrat'taki tanımla Nil'den Fırat'a kadar Büyük İsrail Devleti kuruluncaya kadar anayasa hazırlanmasına karşı çıkıyorlar.

Özetle anayasasız İsrail devletinin tamamı Siyonizm idealine inanır ve bunun için bu ideolojinin gerçekleşmesini engelleyen Filistin halkına düşmandır.

İsrail'de iktidar olmuş hemen hemen tüm liderler İsrail sınırları içinde yaşayan Filistinlilerin yok edilmesinden söz etmiştir. Ezan yasağı ve Kudüs'ün İsrail'in ebedi başkenti ilan edilmesindeki kararlılık bunun kanıtıdır.

İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu da Eylül 2013'te BM Genel Kurulu'nda yaptığı konuşmada "Herkes İsrail'i Yahudilerin devleti olarak tanıyacak" diyordu.

Aynı Netanyahu yönetiminde İsrail Parlamentosu 19 Temmuz 2018'de Kudüs'ü "Dünya Yahudilerinin tarihsel ve dinsel ebedi başkenti olarak" ilan etti. İsrail'i yöneten başbakan ve cumhurbaşkanlarının ezici çoğunluğu asker ve istihbarat kökenli; birçoğu yolsuzluk suçlamalarıyla ya içeri atılmış ya da soruşturmaya tabi tutulmuş... Yanında çalışan kadınlara tecavüz eden Cumhurbaşkanı Moşe Katsav'ın hikâyesi ise çok daha ilginç.

Ordunun devlet ve toplum üzerindeki etkisini ise bilmeyen yok ve çoğu kez yargı orduya müdahale edemiyor. Örneğin ordu içinde kadın askerlere yönelik taciz, sarkıntılık ve tecavüz olayları hızla artıyor ama örtbas ediliyor.

Örneğin İsrail askerleri Mavi Marmara gemisine saldırıyor, dokuz Türk vatandaşını öldürüyor ama hiçbir İsrail mahkemesi onları yargılamıyor. İsrail ordusu canı sıkıldıkça Gazze ve Batı Şeria'ya saldırıyor ama hesap soran yok. Sabra ve Şatilla katliamlarının hesabını hiç kimse soramadı ve MOSSAD ajanlarının dünyanın birçok ülkesinde gerçekleştirdiği suikastlar hep örtbas edildi. Filistinliler söz konusu olduğunda hiç bir sivil ya da askeri mahkeme onların lehine karar vermemektedir.

İşin ilginç olanı ABD böyle bir İsrail'i BOP'ta Arap ve Müslüman ülke ve halklarına örnek gösterdi!

1,7 milyar Müslüman'a, 6,5 milyonluk bir Yahudi ülke örnek olacak!

Hem de yukarda özetlenen özellikleriyle...

İyi de İsrail bu yayılmacı ve saldırgan politikalarına kaynak olarak "Tevrat"ı gösterirken örnek olabiliyor ancak benzer şekilde dini söylemlerle mücadele eden Filistinliler, Batılı ülkeler ve onlara hizmet eden Müslüman ülke yönetimleri tarafından terörist ilan ediliyor.

Oysa İsrail Filistin topraklarını işgal etmemiş olsaydı ve bu işgal 21. yüzyılda bile devam etmemiş olsaydı bugün ne Hamas ne de Cihad örgütleri olacaktı.

51- Din devleti İsrail

İsrail'de din, devlet ve toplumun kendine özgü bir kompozisyonu var.

İster sosyolojik açıdan isterse siyaset bilimi açısından bakılsın, yaşadığımız dünyanın çağdaşlığı veya laikliği ile ilgili eleştiriler İsrail'e özel bir yer ayırmak zorundadır. Çünkü İsrail örneği dindarlığın, milliyetçiliğin ve laikliğin tanımının özel bir bileşimine olanak tanıyor. İsrail Devleti, Avrupa'da Yahudilere yönelik uygulanan soykırım ve türlü baskıları bahane ederek ortaya çıkan ve kendilerini laik kabul eden Siyonistler öncülüğünde kurulmuşsa da aslında dini temeller üzerine kurulan bir devlettir. Dünyanın dört bir yanından Filistin'e giden tüm Yahudiler bir tek Tevrat inancıyla, yani dini dürtülerle hareket etmişlerdir.

Onlara göre Allah Tevrat üzerinden onlara Nil'den Fırat'a kadar uzanan toprakları vermiştir. Durum böyle olunca laiklik ve İsrail Devleti'nin resmî ideolojisi olan Siyonizm kavramını bir araya getirmek çok zordur. Oysa İsrail toplumunun sadece yüzde 20'si kendisini dindar olarak tanımlıyor ve öyle yaşıyor. Toplumun kendisini laik olarak tanımlayan yüzde 80'inin büyük çoğunluğunun da pek de laik sayılamayacağı ise bir gerçektir.

Çünkü İsrail, farklı yerlerden gelmiş çeşitli etnik toplulukların iç içe yaşadığı, karmaşık, değişik ırk ve inançlı insanlardan oluşan bir toplumdur. Dolayısıyla diğer demokratik ülkelerde olduğu gibi, İsrail de toplumlar arası anlaşmazlık

ve kültürel farklılıklardan kaynaklanan sorunları yaşamaktadır. Örneğin Afrika'nın en fakir, dini ve etnik iç savaşlardan en çok acı çeken Eritre, Güney ve Kuzey Sudan, Sierra Leone gibi ülkelerden İsrail'e kaçak gelenler çok ciddi sosyal, kültürel ve zaman zaman dinsel sorunlar yaşamaktadır. Eilat ve Tel Aviv'in varoşlarında yaşayan bu insanlar aynı zamanda ciddi sorunlara da yol açmaktadırlar.

İsrailli sivil toplum kuruluşu Latet Ocak 2020'de yayınladığı raporda ilginç rakamlara dikkat çekti. Rapora göre yoksulluğun, beslenme güvensizliğinin ve açlığın arttığı ülkede nüfusun dörtte birden fazlası yoksulluk içinde yaşıyor.

Ülkede dilenciliğin ve çöp kutusundan yiyecek arayan insan sayısının arttığı belirtilen raporda, gıda aramak için "küçük düşürücü duruma düştüğünü" söyleyen insanların nüfusa oranının geçen yıldan bu yana yüzde 3'ten yüzde 12'ye yükseldiği aktarıldı.

İsrail'de yaşayan 530 bin aileden yüzde 20,9'unun yoksulluk içinde yaşadığı belirtilen raporda, yoksulluk içinde yaşayan kişi sayısının 2 milyon 306 bin kişiye ulaştığı, bu sayının nüfusun yüzde 25,6'sına tekabül ettiği kaydedilirken, bu sayıdan 1 milyondan fazlasının çocuk olduğu belirtildi.

Bu ve benzeri gerçekler ortadayken bazı çevrelerin İsrail'i "yeryüzündeki cennet" ya da "mutluluk vahası" olarak göstermesi çok ilginç.

Aynı çevrelerin İsrail'i "çölü yeşile çeviren" ülke tanımlaması çok daha ilginç. Sonraki bölümlerde anlatacağım İsrail'in su politikasıyla bunun zor bir iş olmadığı görülecektir.

Ama en ilginç olanlar İsrail için "Ortadoğu'nun tek laik ve demokratik ülkesidir" diyenlerdir.

Nitekim İsrail Yahudi toplumunda var olan farklı sosyal ve kültürel özellikler, devlet olmanın ilk yıllarında Aşkenaz çoğunluk ile Sefaradiler arasında gerginliklere neden olmuştu. İsrail Devleti'nin kuruluşundan 70 yıl sonra tümüne Sefarad denen değişik doğulu gruplar ile Avrupalı Aşkenazilar arasındaki aşağı yukarı bir denge oluşmuş gibi görünüyor. Şimdi artık Aşkenazi-Sefaradi gerginliğinin büyük ölçüde

önemini kaybettiği söyleniyor. Yahudi toplumu içinde keskin dini farklılıklar ise başka bir konu.

Örneğin aşırı dindar olan, kıyafetleriyle de dikkati çeken Ultra Ortodoks Harediler ve modern Ortodoks veya milliyetçi dindarlar, Yahudi din kurallarının ve hukukunun bağlayıcı olduğunu söylerler ama kendi aralarında modern dünyanın etkisi ve değerlerini benimseme konularında farklılaşıyorlar. Geleneksel Dinciler Halaha denen Yahudilik kurallarına aykırı düşmeyecek şekilde açık, çoğulcu ve öğrenime önem veren bir kesim olduklarını söyler ve kendilerini yaşam, demokratik idealler, eşitlikçi ve Siyonizm'e bağlı "ılımlı" Yahudiler olarak tanımlarlar. Dünya Yahudiliğinde önemli bir yer alan ve en liberal dini grup olan Reform Yahudiliği şimdiye kadar tanınmayan yetkisini İsrail'de giderek kazanıyor. Bir de laik diye tanımlanan ama dine değil Yahudilik geleneklerine saygı ve bağlılığı olan Yahudiler var. Şabat, dini bayramlar, bu günlerde toplumsal iletişim araçlarının çalışması, kadın-erkek ayırımı ve benzeri konular dindarların özellikle önem verdiği inanç ve yaşam biçimidir. Dindarlar herkesin Yahudilik kuralları ve geleneklerine göre yaşamasını istiyor. Haredi-ultra Ortodoks toplum ise askerlik hizmeti ve ekonomik alana katkı faaliyetlerine katılmak istemiyor. Kesintisiz din ve Tevrat öğrenimiyle İsrail'in Tanrı tarafından korunmasına ve güvenliğine katkıda bulunduklarına inanıyorlar. Bu durum askere giden, çalışıp vergi ödeyen ve aşırı dindar olmayanların tepkisine yol açıyor.

Bugün aşırı dinci kesim yani Harediler içinde olan Aşkenaziler İsrail içinde en hızlı çoğalan kesimdir. Bu insanların doğum oranı çok yüksek, ekonomik durumları çok düşük ve toplumda sayıları artarken ülkenin ekonomisine ve güvenliğine katkıları çoğalmıyor.

Laik, sol eğilimli milliyetçi Siyonist İsraillilerle sağ eğilimli, laik veya ılımlı dindar Siyonistler arasında da bölünmeler, farklar ve tartışmalar var.

Çünkü Sovyetler Birliği'nden gelenler sosyalist kültürlü olmalarına rağmen sağcı kesimde yer almaktalar. Politikada

sağ-sol-aşırı sağ kesimler genellikle Araplarla anlaşma koşullarında ayrışmaktadırlar. Örneğin Arap dünyasına taviz vermenin barışı yaklaştıracağına inananlar, yani "solcu" politik kesim, çok zayıflamış durumda. "Sol" kendisini demokratik, hümanist, hoşgörü sahibi, 1967'de İsrail'in işgal ettiği topraklarından çekilmesini isteyen kesim olarak tanımlıyor. Belki de bu nedenle parlamentoda bulunan temsilci sayısı çok sınırlı.

Ama işin en ilginç tarafı savaş riski karşısında farklı yaklaşımları olan sağcısı, solcusu, Aşkenazi'si, Sefaradi'si, Haredi'si, dindarı ve seküleri geçmişte de olduğu gibi genel olarak birlikte hareket ediyorlar.

Yani dini dürtülerle...

Karşı çıkanlar ise az oldukları için pek etkili olmuyorlar.

52- Dinciler her yerde

Parlamento, bir ülkenin sosyolojik yapısının aynasıdır. Seçimlerde vatandaşlar, kendilerini temsil edenleri seçmek için oy kullanırlar. Barajın düşük olması, toplumun geniş kitlelerine yayılma olanağı bulamayan gruplar için bile temsil şansının daha yüksek olması anlamına gelmektedir. Bu durumda çok büyük olmayan gruplar da millet meclisine temsilci gönderebilir. Bu olgu, Knesset seçimlerinde gözlenmektedir. İsrail'in toplum yapısı politik, sosyal ve kültürel olarak çok parçalanmış olduğundan, bu durum temsil açısından gözetilmiş, seçim barajı yıllarca yüzde 1'de tutulmuştur. Bağımsız adaylar seçime giremedikleri için partileşme çok önem kazanmıştır.

İsrail Devleti, Yahudi din bağnazlığı ve milliyetçilik özleminin var ettiği siyasal Siyonizm'in ortaya çıkardığı bir yapıdır. Din ve din eksenli milliyetçiliğin iç içe olması bakımından İsrail'de toplumun "Yahudi" kimliği doğal olarak ön plandadır. 1897'de Basel'de toplanan I. Siyonist Kongresi'nden 1948'de İsrail devletinin resmi olarak kurulmasına kadar geçen süre içerisinde Siyonistler boş durmamış, uluslararası alanda çok yoğun lobi faaliyetleri yürütmüşlerdir. Filistin topraklarında Yahudilerin yaşayacağı İsrail Devleti'nin

kurulması yolunda Balfour Deklarasyonu, Filistin'de İngiliz Mandası, Haganah, Irgun, Stern ve Palmach gibi terör örgütlerinin kurulması en önemli gelişmelerdir.

Ne var ki tüm bu diplomatik ve askeri faaliyetler, bölgenin demografik yapısında Yahudilerin azlığı nedeniyle başarılı olamazdı. Bu açığı kapatmak için daha erken dönemden altyapıyı oluşturmak gerekiyordu ki bu da Aliyah/Göç olgusuyla gerçekleşecekti. Siyonist düşünceye göre Aliyah, İsrailoğullarının ata yurduna göç etmeleriydi ve bu göç 1882'den itibaren organize bir şekilde uygulanarak bölgenin demografik yapısında Yahudileri de belli sayıya ulaştırabildi. Bu göçlerin temel motivasyonu, dini öğelerdi. Seküler ve hatta ateist Siyonist liderler, Yahudilikteki dini unsurları da kullanarak dünyanın dört bir yanından Yahudileri Filistin'e çekmeyi başarmışlardır. Temel öğe olarak din hep kullanılsa da kurucu liderlerin kişisel dünya görüşünden dolayı İsrail bir din devleti olarak değil "demokratik, seküler, Batı değerlerine bağlı" bir devlet olarak kurulmuştur. Ne var ki dindarların tepkisini aza indirmek için din ve devlet ilişkileri düzenlenmiş, Yahudi şeriatının bazı kuralları hayatın bazı alanlarında gözetilerek dini hassasiyetler gözetilmiş, dini hamaset coşturulmuştur. Kuruluşundan itibaren değerlendirilirse, İsrail Yahudi toplumunun sağ partilere sempatisinin yükselmesi İsrail için önemli tarihsel olayların toplumsal yansımasıdır. Ne var ki İsrail'in Yahudi nüfusu tek bir yapıda olmayıp kendi içerisinde farklı parametreler ile parçalanmış haldedir. İnanç açısından dindarlarla sekülerler, kültür açısından Aşkenazlarla Sefaradlar, yerlilik açısından Tzabar'lar/doğma büyüme İsrailli olanlarla Olim/Göçmenler bu gruplaşmanın en büyük ölçekten yapılmış tasnifidir; kendi içlerinde ayrıca ayrılmışlardır.

İsrail'de din önemli bir yeri tutsa da toplumun geniş kitlelerine yayılamamıştır. 2009 kamuoyu araştırmasına göre Yahudi nüfusun yüzde 12'si ultra-Ortodoks/Haredi, yüzde 8'i dindar, yüzde 13'ü gelenekçi, yüzde 42'si seküler, yüzde 25'i seküler gelenekçidir. İsrail Demokrasi Enstitüsü'ne bağlı Gutman Kamuoyu Araştırmaları Merkezi'nin 2012'de

yayımladığı "İsrail Yahudilerinde İnanç, Amel ve Değerler" adlı rapora göre, İsrail Yahudilerinin yüzde 20'si tanrının varlığına bile inanmamaktadır.

Bu ise çok büyük çelişkidir çünkü dünyanın dört bir yanından kalkıp Filistin'e göç edenler Siyonist ideolojinin kullandığı dini söylemlerle harekete geçmişlerdir. Yani Tevrat'a göre Allah Filistin'i onlara vermiş, onlar da Tevrat ve Allah'a inanarak Filistin'e göç etmişlerdi.

Tanrının varlığına inanmayan örneğin bir Rus Yahudi'si nasıl Yahudi olabilirdi ve neden Filistin'e giderdi?

Kışın eksi 30-40 dereceden yazın artı 40-45 dereceye uyum sağlamak bile oldukça zor.

Ama yine de bu çelişkiye rağmen Yahudi nüfus hiloni/seküler ve dati/dindar olmak üzere ikiye ayrılıyor. Ezici çoğunluk seküler olup dindarlar yaklaşık yüzde 20'de kalmaktadır. Dindarlar içerisinde ultra-Ortodoks/Harediler olarak öne çıkanların oranı, genel nüfusun yüzde 12'si civarındadır. İşaret edilmelidir ki bu dini kitle de politik gruplaşma bağlamında kendi içerisinde gruplaşmalara ayrılmış olup pek çok dini parti kurulmuştur. Örneğin 2015 seçimlerinde dini partiler toplamda yaklaşık yüzde 17 oranında oy kazanabilmişlerdir: Ha-Bayit ha-Yehudi Partisi yüzde 6,74, Şas Partisi yüzde 5,73, Yahadut ha-Tora ha Meuhedet Partisi ise yüzde 5,3 oranında oy almıştır.

Farklı büyüklükteki gruplaşmalardan oluşan nüfusun Knesset'te orantılı temsilini sağlamak için yıllarca baraj sadece yüzde 1'de tutulmuş, on üçüncü Knesset'te (1992) baraj yüzde 1,5 olmuş, on altıncı Knesset'te (2003) baraj yüzde 2 olarak belirlenmiş, 2015'te yapılan son seçimlerde ise baraj yüzde 3,25'e yükseltilmiştir. Zaten barajın yükseltilmesindeki temel amaç, küçük partilerin etkisini sınırlı tutmaktır. Seçmen kitlesi küçük olan dini partiler de Knesset'e girmek için aralarında koalisyonlar oluşturmuşlardır.

1- Agudat Yisrael (İsrail Birliği)

10. Siyonist Kongre'nin ardından, 1912'de Polonya sınırları içerisinde bulunan Kattowitz'de toplanan Siyonistlere

tepki olarak yaklaşık 200 ultra-Ortodoks, Haredi din adamının kurduğu partidir. Siyonizm kavramının sekülerliğinden dolayı Yahudi kimliğini ifade etmediğini, fakat kabul gördüğü takdirde zamanla sekülerliğin Yahudi hayatını işgal edeceğini ve bunun da Yahudi kimliğini yok olmaya götüreceği düşüncesiyle Siyonistlere karşı çıkmıştır. Yaklaşık 105 yıllık bir tarihi olmasına rağmen, Siyonizm'e yanaşmama çizgisini sürdürüyor. Sağcı, muhafazakâr ve köktendinci fakat Siyonist olmayan bir partidir. Partinin karar verici organı, din adamlarından oluşan Moetzet Gdoley ha-Tora (Tevrat Büyükleri Heyeti) kurumudur.

Ultra-Ortodokslar, kurulacak olan İsrail Devleti'nin ilahi müdahale ile Mesih tarafından kurulacağı inanışından dolayı, seküler insanlar olan Siyonistler tarafından kurulmasını reddetmiş, bunu planlayan siyasi Siyonizm'e ve temsilcilerine karşı çıkmışlardır. Filistin topraklarında örgütlenmesi, o dönemde Almanya'da bulunan Agudat'ın İsrail şubesi şeklinde gerçekleşmiştir. Partinin etkili sözcülerinden olan İsrael Jacob de Haan, İsrail Devleti'nin kurulması aleyhinde söylemleri yüzünden 1924'te paramiliter Hagana örgütü tarafından suikasta kurban gitmiştir. İkinci Dünya Savaşı'nın hemen öncesinde Almanya'daki Yahudi kıyımı neticesinde Agudat, Siyonizm karşıtı çizgiden Siyonist olmayan çizgiye gelmiştir. 1948'de İsrail devletinin kurulmasıyla Agudat kendi tabanının coşkusuna ve Siyonistlerin baskısına karşı direnememiş ve iktidarda olmanın kazanımlarını göz ardı etmeyip pek çok hükümette yer almışsa da seküler yönetime karşı pozisyonu nedeniyle bakanlık almayı reddetmiştir. Knesset'teki temsilci sayısı fazla olmasa da hükümeti oluşturmak için iktidar ortağı olan daha büyük partiler arasında denge görevi görmüş, bu yüzden de pek çok ayrıcalıkları "koparabilmiştir." Bu ayrıcalıkların başlıcaları, din okullarına ve sosyal kurumlarına yüksek bütçelerin tahsisi, din okullarında okuyan Haredi gençlerin askerlik hizmetinden muafiyeti, diyanet konularındaki belirleyiciliğidir. Partinin Filistin meselesiyle ilgili görüşü eskiden esnek olmuş, son zamanlarda ise Batı Şeria'daki

İsrail yerleşimlerine sempatiyle bakmıştır. Kurulduğu günden 1980'lere kadar parti, farklı çizgide olan Hasidi ve Mitnagedim (Hasidi olmayan) Haredilerden oluşan ultra-Ortodoks taban için çatı olmuştur. Partinin, Hasidi yönünün ağır basmasıyla Litvanyalı Mitnagedim Harediler, Rabbi Elazar Şah'ın liderliğinde 1980'lerin sonlarında Agudat'tan kopmuş, Degel ha-Tora Partisi'ni kurmuşlardır. Rabbi Şah'ın 1984'te Şas'ın kurulması için Rabbi Ovadya Yosef'e de yardım etmesi, Agudat içerisindeki rahatsızlığın bir göstergesi olarak görülmüştür. Tabandaki Hasidi ve Mitnagedim farkı, ister ayrılma öncesinde ister sonrasında olsun, bu iki partinin ortak köklerinin önüne geçememiş, pek çok kez seçimlere ortak iştirak etmek amacıyla, Yahadut ha-Tora ha-Meuhedet çatısı altında koalisyona girmişlerdir.

2- Miflaga Datit Leumit / Mafdal (Dini Milli Parti)

Genel olarak kısaltılmış hali olan Mafdal şeklinde bilinir. 1955 seçimlerine Hazit Datit Leumit (Dini Milli Cephe) adıyla birleşerek ortak liste ile katılan Mizrahi (Doğulu) ve ha-Poel ha-Mizrahi (Doğulu İşçi) partilerinin 1956'da bir araya gelerek tek çatı altında birleşmesiyle oluşmuştur. Partinin manevi ve ideolojik lideri, İngiliz mandasının ilk Aşkenaz hahambaşısı Rabbi Abraham Yitzhak Kuk'dur ama kurucuları Yosef Burg ve Haim Mofle Şapira'dır. Sağcı, dindar Siyonist bir parti olan Mafdal'ın tabanı, Siyonizm Hareketi içerisinde yer alan din ile milliyetçiliği harmanlamış, İsrail Devleti'nin kurulmasını gerekli gören Ortodoks kitledir. Rabbi Abraham Yitzhak Kuk, seküler Siyonist liderlerin Yahudiliğe daha fazla ilgi göstermesi için Mafdal'ı kurdurtmuştur.

Agudat Yisrael'den sonra İsrail siyasi hayatında en uzun ömürlü partidir. Kuruluşundan 1981 seçimlerine kadar neredeyse her seçimde Knesset'te 12 sandalye kazanan Mafdal, yeni kurulmuş Şas Partisi'yle oyları paylaşmak durumunda kalmış, 1984 seçimlerinde oy kaybı yaşayarak 6 sandalyede kalmıştır. 1992'ye kadar her hükümette iktidar ortağı olmuştur. Kasım 2008'de Mafdal kendini feshetme kararı almıştır. İsrail'de sağcı ve dindar tabanı tek bir çatı altında toplamak

amacıyla Mafdal, ha-İhud ha-Leumi, Tkuma ve Moledet gibi sağcı dindar partiler birleşerek ha-Bayit ha-Yehudi Partisi'ni oluşturmuştur.

İsrail Devleti'nin teokratik bir sistemle yönetilen şeriat devleti olmasını talep etmeyen, demokratik bir devlet olduğunu kabul eden, fakat devlette Yahudi şeriatının etkin olmasını hedefleyen Mafdal, şeriat hükümlerinin en azından eğitim, kültür, medeni hukuk gibi alanlarda gözetilmesi gerektiğini savunmuş ve bunu sağlamıştır.

3- Kah (İşte, Böyle)

Dinci, ultra-milliyetçi, muhafazakâr bir partidir. 1971 yılında, Rabbi Meir Kahane tarafından kurulmuştur. Provokasyonlarla, sokak çatışmalarıyla adı sürekli gündeme gelen parti, provokatif tutumu ve ırkçı söylemleri nedeniyle 1994'te kapatılmıştır.

1968'de New York'ta Jewish Defence League'i (Yahudi Savunma Birliği) tesis eden Rabbi Meir Kahane, 1971'de İsrail'e göç ederek burada siyasal faaliyete başlamıştır. Sert ve provokatif nutuklarla insanları galeyana getirmeyi sağlayabilse de siyasal olarak parlak bir başarı sergileyememiştir. Barajın yüzde 1 olduğu 1973 seçimlerinde yüzde 0,82 oy toplayarak Knesset'e girememiştir. Sonraki seçimlerde parti gözle görülür bir oy kaybına uğramış, 1977 seçimlerinde yüzde 0,25, 1981 seçimlerinde ise yüzde 0,27 oy almıştır. İzleyen dönemlerde yaşanan gelişmelerle Kahane'nin popülaritesi artmış ancak 1984 seçimleri öncesinde İsrail Yüksek Seçim Kurulu, ırkçı söylemleri nedeniyle Kah Partisi'nin seçime katılmasını yasaklamıştır. Ancak kararı temyiz eden Kah seçimlere katılabilmiş ve yüzde 1,2 oy alarak Knesset'te 1 sandalye kazanmayı başarmıştır. Provokatifliği ve sertliği nedeniyle Kahane, Knesset'te diğer üyeler tarafından dışlanmış, Knesset'te sunum yaparken çoğunlukla "boş salona konuşmuştur."

Rabbi Meir Kahane, Knesset'teki yalnızlığına rağmen toplum içerisinde ünlenmiş, 1988 seçimleri öncesi kamuoyu araştırmaları Kah'ın Knesset'te 4-12 arasında sandalye kazanacağını işaret etmiştir. Kah'ın önünü kesmek için İsrail Seçim

Yasası'nda değişiklik yapılarak "seçim platformunda İsrail Devleti'nin varlığına ve demokratik kimliğine karşı çıkan, nitekim ırkçılık sergileyen partilerin seçime katılamayacağı" şeklinde düzeltme yapılmış, bununla da İsrail Yüksek Seçim Kurulu Kah'ı seçimlere katılmaktan menetmiştir. Rabbi Meir Kahane, 1990 Kasım'ında New York'ta suikasta uğramıştır. Onun ölümünden sonra parti ikiye ayrılmış, Kahane'nin oğlu Binyamin Zeev Kahane partiden koparak Kahane Hay (Kahane Yaşıyor) adlı grubu oluşturmuştur. Her iki akımın 1992 seçimlerine katılımı engellenmiştir. Terörle Mücadele Yasası'na dayanarak 1994'te İsrail Başbakanlığı emriyle her iki akım yasadışı ilan edilmiş, kapatılmıştır. O zamandan sonra sadece toplumsal bazda varlık göstermeye devam etmiştir. Kah'ın mensupları arasında Baruh Marzel, Mikael Ben-Ari gibi isimler, izleyen süreçte Herut haTnua ha-Leumit, Hazit Yehudit Leumit, ha-hud ha-Leumi ve Eretz Yisrael fielanu gibi partilerde politika yapmaya devam etmişlerdir.

Var olduğu sürece Kah Partisi, devletin teokratik bir mahiyette olması ve şeriat hükümlerine göre yönetilmesi gerektiğini (Medinat Halaha) ateşli bir şekilde savunmuştur. İsrail'in Yahudi olmayan vatandaşlarının vatandaşlıktan çıkarılması, karışık evliliklerin yasaklanması partinin seçim platformunda yer alan maddelerdendir. Vaat edilmiş topraklar fikrini esas alan parti, ülkedeki Müslümanlara, güvenlik kontrolünden geçerlerse "ger toşav / yerleşik yabancı" statüsünün verilmesi ve onların da ülkenin hizmet sektöründe çalıştırılması gerektiği görüşünü benimser. Patlayıcı maddeler kullanmak, suikastlar ve intihar saldırıları düzenlemek, teröre yardım ve yataklık etmekle suçlu bulunan parti, günümüzde İsrail, ABD ve AB tarafından terör örgütü listesine alınmıştır. 1995'te İsrail Başbakanı İzak Rabin'e suikast düzenleyen Yig'al Amir'in, Kah ve Kahane Hay ile ilişki içerisinde olduğu belirtilmiştir.

4- Tehiya (Uyanış)

Sağcı, aşırı milliyetçi tandanslı bir partidir. Toplum içerisindeki yaygın ismi Banay (Berit Neemaney Eretz Yisrael/

İsrail Yurduna Sadıklar Alyansı) olmuştur. Radikal sağcı Guş Emunim hareketin siyasi temsilcisi konumunda olmuştur.

1979'da üyesi olduğu Likud Partisi'nden ayrılan Geula Kohen tarafından kurulmuş, 1992'de faaliyetini resmi olarak durdurmuştur. Yuval Neeman, partideki diğer öne çıkan isimdir. 1981 seçimlerinde parti Knesset'te üç sandalye kazanmış, hükümeti kuran Begin'in Likud'uyla koalisyona girmiş, partinin öne çıkan isimlerinden Yuval Neeman Bilim ve Gelişme Bakanı olmuştur. 1984 seçimlerinde beş sandalye kazanmasına rağmen parti Knesset'te temsil açısından İttifak ve Likud'tan sonra üçüncü parti olmuştur ancak hükümet ortağı olamamıştır.

Rafael Eytan'ın ayrılarak Tzomet'i kurması üzerine Tehiya'nın Knesset'teki sandalye sayısı dörde düşmüştür. 1988 seçimlerinde üç sandalye kazanan parti yine hükümet ortağı olamamış, fakat 1990'da İttifak'ın dağılması üzerine Tehiya, iktidara davet edilerek yeni oluşan sağcı hükümetin ortağı olmuştur. Yuval Neeman Enerji ve Altyapı Bakanlığı ile Bilim ve Teknoloji Bakanlığı'na getirilmiştir. İki sene sonra, 1992'de Başbakan İzak Şamir'in Madrid Konferansı'na katılmasını protesto eden Tehiya hükümetten çekilmiştir. 1992 seçimlerinde oylarını Tzomet'e kaptırdığı için parti barajı aşamamış, sonra da bağımsız varlığını kaybetmiştir. Kudüs'ün, İsrail'in ebedi başkenti olduğunu yasalaştıran 1980 Kudüs Yasası, Tehiya'nın öncülük ettiği konuların başında gelmektedir.

5- Şas (Sefaradları Koruyanlar)

Sağcı, ultra-Ortodoks Haredi bir partidir. 1984 yılında eski İsrail Sefarad Hahambaşı Rabbi Ovadya Yosef tarafından Sefarad ve Mizrahi tabanının uğradıkları ayrımcılığa karşı savunma amacıyla kurulmuştur. Nitekim partinin kurulma sebebi olarak, o zamana kadar temsil edildikleri Aşkenaz ultra-Ortodoks parti olan Agudat Yisrael Partisi'nin seçim listesinde Sefaradlara karşı ayrımcılık yapılması gösterilir. Yosef, partinin kuruluşundan ölümüne (2013) kadar partinin manevi lideri olmuştur. Partinin öncü isimleri arasında Nissim Zeev, Aryeh Deri, Eli Yişay, Ariel Atlas gibi isimler sayılabilir. Agudat

gibi Şas'ın da Siyonizm ile ilişkisi tartışılmış, partinin 2010'da Dünya Siyonist Örgütü'ne katılmasıyla tavrını koymuştur. Şas, Siyonist Örgütü'ne katılan İsrailli ultra-Ortodoks ilk partidir. Şas'ın tabanının tamamı ultra-Ortodoks Yahudiler olmayıp çoğunlukla modern Ortodoks ve gelenekçi Mizrahi ve Sefarad Yahudilerden oluşmaktadır. Parti, Avrupa Aşkenaz Yahudi kültürüne rakip olarak geleneksel Ortadoğulu ve İsrailli otantik Yahudi kültürünü geliştirmeyi hedeflediği için pek çok gelenekselciyi kendi safına çekmeyi başarmıştır. Siyonist Örgütü'ne katıldıktan sonra Ortodoks olmayan Siyonistler de Şas'a oy vermeye başlamışlardır. 1999 seçimlerinden itibaren El'ad, Netivot ve Yarka beldeleri Şas'ın arka bahçesi sayılmıştır.

Daha yeni kurulmasına rağmen 1984 seçimlerinde Knesset'te dört sandalye kazanan Şas, 1988 ve 1992 seçimlerinde altı, 1996 seçimlerinde on, 1999 seçimlerinde 17, 2003 seçimlerinde 11, 2006 seçimlerinde 12, 2009 ve 2013 seçimlerinde 11 sandalye kazanmıştır. 2014'te partinin lideri Eli Yişay, parti içi çekişmeler nedeniyle istifa etmiş ve Yahad Partisi'ni kurmuştur. Şas, 2015 seçimlerinde yedi ve Eylül 2019'da dokuz sandalye kazanmıştır. Kurulmasından itibaren hükümetlerin pek çoğunda başbakan yardımcılığı, devlet bakanlığı, hükümet bakanlığı ve bakan yardımcılığı alarak iktidar ortağı olmuştur. Ancak parti temsilcilerinin adları pek çok kez rüşvet, yolsuzluk, sahtecilik, cinayet gibi suçlarla anılmış ve bu nedenle yargılanmışlardır.

Sosyal ve ekonomik ayrımcılığa karşı Sefaradların ve Mizrahilerin haklarını savunmayı ilke edinen Şas, devletin olanaklarını kullanarak kendi tabanına pek çok fırsat yaratmıştır. İdeolojik olarak devletin şeriat hükümlerine göre yönetilmesini savunmasıyla, dindarlaşma kampanyalarla sağcı, dindar bir parti görünümü veren Şas, yer yer pragmatik davranarak solcu hükümetlerle de iktidar ortaklığı yapabilmiş, dini ve ekonomik hususlarda bazı tavizler vermiştir.

6- Moledet (Anayurt)

Sağcı, dindar Siyonist bir partidir. 1988'de Rehevam Zeevi tarafından kurulmuş, 1988 seçimlerinde Knesset'te iki sandalye kazanabilmiştir. 1991'de hükümet ortağı olmaya

davet edilmiş, kabulü üzerine Zeevi devlet bakanı olarak atanmıştır. Ancak Ocak 1992'de Zeevi kabineden istifa etmiş ve 1992 seçimlerinde Knesset'te üç sandalye kazanmayı başarmıştır. Ne var ki partinin Knesset'teki temsilcilerinden Şaul Gutman, 1995'te ayrılarak Yamin Yisrael Partisi'ni kurmuş, 1996'da ise diğer temsilci Yosef Ba-Gad da partiyi terk ederek bağımsız milletvekili olmuştur. Mart 1999'da Mofle Peled'in Tzomet'ten ayrılıp Moledet'e katılmasıyla partinin Knesset'te temsilci sayısı üçe çıkmıştır. 1999 seçimleri öncesi Moledet ha-İhud ha-Leumi koalisyonunu oluşturmuş ve koalisyonun Knesset'te kazandığı sandalyeden ikisi Moledet'e tahsis edilmiştir. Parti, Mart 2001'de başbakanlık seçimlerini kazanan Ariel Şaron'un oluşturduğu hükümetin ortağı olmuş, Rehevam Zeevi Turizm Bakanlığı'na getirilmiştir. Ancak Zeevi 2001 Ekim'de Filistin Halk Kurtuluş Cephesi tarafından suikasta uğrayınca bu konum partinin elinden çıkmış, parti liderliğine de Binyamin Elon seçilmiştir.

2006 seçimlerinden önce Moledet'in koalisyonda olduğu ha-İhud, Mafdal ile koalisyona girdi ve seçim sonucunda Moledet, Knesset'te iki sandalye kazanmayı başardı. Kasım 2008'de Moledet koalisyon içerisindeki partilerle yeni bir sağcı koalisyon oluşumuna gitti ve ha-Bayit ha-Yehudi Partisi'ni oluşturdu.

7- Degel ha-Tora (Tevrat'ın Bayrağı)

Aşkenaz Harediler'in siyasal temsilcisi olan parti 1988'de kurulmuştur. Parti, Hasidilerin egemen olduğu Agudat Yisrael Partisi'ne karşı, bazıları tarafından "Litvanya kanadı" yani "Mitnagdim" olarak anılan Hasidi olmayan Haredim grubunu temsil eder. Agudat Yisrael içerisindeki Hasidi din adamlarıyla ihtilafı sonucu bu partiden ayrılan Rabbi Elazar Menahem Man Şah tarafından kurulmuştur. Bazen bu iki grup birbirlerine karşı yarışır, bazen de güçlerini birleştirerek Yahudut ha-Torah adlı koalisyonu oluştururlar. Moetzet Gdoley ha-Torah, bu köktendinci partinin din adamlarından oluşan hakem heyetidir.

1988 seçimlerinde parti Knesset'te iki sandalye kazandı ve izak Şamir hükümetinde iktidar ortağı oldu. 1992

seçimlerinde ise Agudat Yisrael ile koalisyona girerek Yahudut ha-Torah Partisi'ni oluşturmuştur.

8- Yahadut ha-Tora ha-Meuhedet (Birleşik Tevrat Yahudiliği)

Ultra-Ortodoks Aşkenaz Yahudilerin oluşturduğu partidir. 1992'de Hasidi Aşkenazların Agudat Yisrael Partisi ile 1988'de Agudat Yisrael'i terk eden Mitnagedim (Hasidi olmayan) Aşkenazların Degel ha-Tora Partisi bir araya gelerek bu partiyi kurmuşlardır. Dolayısıyla 1988'deki ayrılıktan önce Yahadut ha-Tora ha-Meuhedet'in tabanının tamamı Agudat Yisrael'in tabanı olmuştur. Parti ultra-Ortodoks, Siyonist olmayan bir partidir. Yaakov Litzman ve Mofle Gafni partide lider konumundadırlar.

Yer yer birbiriyle ihtilaf yaşayan bu iki parti pek çok kez ayrılmış, fakat oyların boşa gitmemesi ve tarafların seçim barajını aşması amacıyla seçimlerden önce yeniden bir araya gelmişlerdir.

İsrail Devleti'nin Şeriat yasalarına uygun davranmasını sağlamak ve diyanet konularında statükoyu korumak, partinin temel önceliklerindendir. Partiyi oluşturan iki fraksiyonun siyasi konularda birbiriyle aynı düşündüğü söylenemez. Din ve devlet ayrılığını kabul etmeyen parti, kadınların adaylığına karşı çıkar ve ultra-Ortodoks erkeklerin askeri hizmete alınmasına tepki gösterir.

9- Yamin Yisrael (İsrail Sağı)

Sağcı bir parti olup küçük tabana hitap eder. Kurucusu, Moledet Partisi'nin listesinden Knesset'e giren Şaul Gutman'dır. Gutman, Temmuz 1995'te Moledet'ten ayrılarak Yamin Yisrael Partisi'ni kurmuştur. Başkanlık sistemini savunan parti, koyu milliyetçi söylemler dile getirerek devletin Yahudi devleti olması gerektiğini reddeden partilerin kapatılması ve "sadakatsiz" vatandaşların vatandaşlıktan ihraç edilmesi gerektiğini savunur.

10- Tkuma (Uyanış)

Sağcı, dindar ve Siyonist bir partidir. Hanan Porat ve Zvi Hendel 1998'de Mafdal'ı terk ederek bu partiyi kurmuşlardır. 1998'de kurulurken ilk ismi Emunim (Sadıklar) olmuş, sonra

Tkuma adını almıştır. 1999 seçimleri sırasında Moledet ve Herut ha-Tnua ha-Leumit partileri ile birlikte koalisyona girerek ha-İhud ha-Leumi Partisi'ni oluşturmuş, ortak liste ile seçimlere girmiş, koalisyon Knesset'te dört sandalye kazanabilmiştir.

Vaat edilmiş topraklar fikriyle Filistin Devleti'nin varlığına karşı çıkan Tkuma, toprak tavizlerine kesinlikle karşı olup Batı Şeria'nın tamamen ilhakını savunmaktadır.

11- Herut ha-Tnua ha-Leumit (Özgürlük: Milli Hareket)

Şubat 1999'da kurulan bu parti, toplum içerisinde sadece Herut adıyla bilinmektedir. Parti aslında selefi, 1988'de Likud Partisi'yle birleşen Herut Partisi'nin devamı olarak görülmektedir. Likud lideri Binyamin Netanyahu'nun Filistinlilere toprak vermeyi onaylayan Wye River Momerendumu ve Hebron Anlaşması'nı protesto ederek Likud'dan ayrılan Benny Begin, Mikael Klyner ve David Raam gibi isimler tarafından kurulmuştur.

Sağcı, dindar Siyonist bir parti olan Herut'un köktendinci söylemlerinin İsrail kamuoyunda rahatsızlık yarattığı, hukuki olarak yargılandığı bilinmektedir. Özellikle 2006 seçimlerinde, partinin seçim platformu Müslüman düşmanlığı ve ırkçılık öğeleri taşıması nedeniyle yargılanmış ve suçlu bulunmuştur. Partinin temel söylemi, Müslümanların İsrail için demografik tehlike olduğu ve zorla tahliye edilmeleri gerektiği yönündedir.

12- Ha-İhud ha-Leumi (Milli Birlik)

Sağcı, dindar Siyonist parti koalisyonudur. 1999'da Moledet, Tkuma ve Herut ha-Tnua ha-Leumit partilerinin bir araya gelmesiyle kurulmuştur. Yeni ortakları bünyesine alması ve koalisyon üyesi partilerin ayrılmasıyla varlığı boyunca pek çok büyüme ve küçülme yaşanmıştır. Henüz yeni kurulmasına rağmen parti, 1999 seçimlerinde başarılı olmuş, Knesset'te dört sandalye kazanmıştır. 2001'de ise temelde Rus göçmenlerin baskın olduğu Yisrael Beyteynu (İsrail Evimiz) Partisi'ni de bünyesine almasıyla gücünü ikiye katlamıştır.

Seçimlerde Yamin Hadaşa Ole (Yeni Sağ Yükseliyor) sloganını kullanan koalisyon Knesset'te dokuz sandalye kazanmış,

bunların altısını ha-İhud almıştır. 2009 seçimlerinden önce ha-İhud ile Mafdal, farklı alt fraksiyonları ve dolayısıyla farklı ajandası ve liderleri bünyesinde barındıran bir koalisyon olmak yerine tek bir parti olmak için kolları sıvamıştır.

İsrail'in Yahudi kimliğinin öne çıkarılması gerektiğini vurgulayan parti, devletin bir şeriat devletine dönüştürülmesi ajandasına sahiptir. Vaat edilmiş topraklar fikrini esas alarak, Ürdün Nehri'nin batısında İsrail dışında herhangi bir devletin varlığını reddetmekte ve 1967'de ele geçirilen sınırları yeniden ele geçirmeyi savunarak, Batı Şeria'nın yanı sıra Sina Yarımadası'nın dahi ilhak edilmesi gerektiğini önermektedir.

Ha-İhud ha-Leumi, tabanın militanlığa ve vandallığa yatkınlığı nedeniyle pek çok kez yargılanmıştır.

13- Hazit Yehudit Leumit / Hayil (Yahudi Milli Cephesi)

Adının ilk harflerinin kısaltmasından hareketle İsrail'de toplum tarafından Hayil diye adlanan bu parti, dindar ve Siyonist bir partidir. 2004'ün ocak ayında Baruh Marzel tarafından kurulmuştur. Marzel, belki de İsrail'in en sağcı akımı olan Kah Hareketi'nin üst düzey aktivistlerindendi.

Hayil, İsrail'in dini anlamda bir Yahudi devleti olması, ülkeye göç edenlerle ilgili kurallarda şeriat hükümlerinin hâkim kılınması, Yahudi olmayanların ülkeye göçlerinin sınırlandırılması ve Yahudi dini eğitiminin ülke çapında yaygınlaştırılması gerektiğini savunur. Vaat edilmiş topraklar fikrini temel alan Hayil, (Filistinliler lehine) topraklardan geri çekilmeye şiddetle karşı çıkmaktadır. Hayil ülkenin yönetim şekliyle ilgili birtakım değişimleri de önermektedir. Parti, Knesset'e seçimlerin revize edilmesini, mevcut parti listesiyle seçime girme olgusunun değiştirilerek adayların bağımsız şekilde, seçmenlerin temsiliyle belirlenmesi gerektiğini savunmakta ve ülkenin başkanlık sistemine geçmesini istemektedir.

14- Ahi (Yurt, Toplum, Yahudilik)

Ahi, bu kelimelerin ilk harflerinden oluşan kısaltmadır ve "kardeşim" anlamına gelir. Sağcı, dindar Siyonist mahiyetli bu parti, Şaron hükümetinde Mafdal'ın temsilcisi olarak

bakan olan Efi Eytan ile Yitzhak Levi'nin 2005 Mart'ında Mafdal'dan ayrılmasıyla kurulmuştur.

1 Ağustos 2005'te parti, ha-İhud ha-Leumi'yle ittifak yaptı ve 2006 Knesset seçimlerine Tkuma ve Moledet partileri ile birlikte ortak liste ile girdi (Mafdal da son anda bu birliğe katıldı). Toplamda kazanılan dokuz sandalyeden ikisi Mişagat Tziyonut Datit Leumit Mithadeşet Partisi'ne verildi.

Ahi, vaat edilmiş topraklar fikrini esas alarak Büyük İsrail düşüncesini benimsemekte, dolayısıyla Gazze'de ve Batı Şeria'da İsrail egemenliğini savunmaktadır. Batı Şeria'dan geri çekilmeye şiddetle karşı çıkan Ahi, İsrail vatandaşları için sosyal adaleti savunmaktadır. Nobel ödüllü Robert Autmann, partinin bilim danışmanı kurulunda yer almaktadır. Partinin manevi lideri Rabbi Shlomo Aviner'dir.

15- Ha-Bayit ha-Yehudi (Yahudi Evi)

Sağcı, dindar Siyonist bir partidir. Mafdal, Moledet ve Tkuma partilerinin bir araya gelmesiyle 3 Kasım 2008'de koalisyon partisi olarak kurulmuştur.

Vaat edilmiş topraklar fikrini esas alan parti, bağımsız bir Filistin devletini reddetmektedir. Filistinliler aleyhinde sert söylemleriyle Türk kamuoyunun yakından tanıdığı Ayelet Şaked, ha-Bayit haYehudi Partisi'nin temsilcisi olarak adalet bakanlığına atanmıştır. Aralık 2017'de parti, Batı Şeria'da İsrail yerleşim yerlerinin geriye dönük olarak yasallaştırılmasını ve buradaki Filistinlilere ya tazminat verilmesini ya da başka bir yere göç ettirilmesini öneren Yerleşim Yasası'nı Knesset'e sunmuştur. Batı Şeria'nın ilhakı anlamına gelen, uluslararası hukuka aykırı olan ve işgalin yasallaştırılması anlamına gelen bu yasa, Şubat 2017'de Knesset'te kabul edilmiştir. Ultra-Ortodoks gençlerin askerlik hizmetinden muaf tutulması hususunda gayret etmek partinin seçim platformunda yer almıştır.

16- Eretz Yisrael Şelanu (Bizim İsrail Yurdumuz)

Sağcı, dindar Siyonist partidir. Kasım 2008'de Habad din adamı Rabbi Şalom Dov Volpo tarafından kurulmuştur. Köktendinci bir siyasi çizgiye sahip olan parti tabanı zaman

zaman Filistin devletine destek veren Müslümanlarla çatışmaktadır.

17- Am fialem (Bütün Halk)

2011 Nisan'ında Haim Amsalem tarafından kurulmuştur. Amsalem Şas Partisi'nin temsilcisi olarak Knesset'e girmiş, fakat 2010'da partiden ihraç edilmiş, bunun üzerine Mofle Tzarfati başkanlığında yeni bir parti kurmuştur. 2013 seçimlerinde parti yüzde 1,3 oy almış, dolayısıyla Knesset'e girememiştir. Partinin söylemi, Amsalem'in ayrılmış olduğu Şas Partisi'nde olduğu gibi sağcı, dindar, Siyonist bir söylemdir.

18- Otzma Yehudit (Yahudi Gücü)

Sağcı, dindar ve Siyonist çizgide bir partidir. Aryeh Eldad ve Mikael Ben-Ari Kasım 2012'de ha-İhud ha-Leumi Partisi'nden ayrılarak Otzma le-Yisrael'i kurmuşlardır. Parti, sonra adını değiştirerek Otzma Yehudit adını almıştır. Partinin lideri eski Kahanist Mikael Ben Ari'dir. Nitekim parti, toplum içerisinde milliyetçi ve militarist Kah Partisi'nin ideolojik çizgisinde olarak bilinmektedir.

Müslüman karşıtı bir görüşe sahip olan partinin seçimde kullandığı bazı sloganlar, İsrail Seçim Komitesi tarafından ırkçı bulunarak yasaklanmıştır. Vaat edilmiş topraklar fikrini esas alan parti, Filistin devletine karşı çıkmakta, ilaveten İsrail vatandaşı olan Müslümanları ülkeye sadakatsizlikten dolayı haklardan yoksun bırakmak gerektiğini savunmaktadır. Partinin 2013'te Knesset adaylarından olup sonra Kudüs Belediye üyeliğine seçilen Aryeh King 2014 Ocak'ta, Kudüs'te ikamet eden Müslümanların ülkeyi terk etmelerini telkin eden broşürler dağıttırmıştır. Broşürde Tevrat'a göre bu toprakların Yahudilere verildiği ve bunun Kur'an tarafından da desteklendiği, bu yüzden de Müslümanların üzerinde anlaşma sağlanacak bir meblağ karşılığında İsrail topraklarını terk etmeleri yazılmıştır.

19- Yahad

Şas Partisi'nin önde gelenlerinden, partinin Knesset üyelerinden Eli Yişay parti içerisinde yaşanan çekişmelerden dolayı Aralık 2014'te istifa etti ve yeni bir parti kurdu. O, ilk başta yeni partinin ismini, Şas'ın müteveffa manevi lideri

Rabbi Ovadya Yosef'in de temenni ettiği şekilde ha-Am İtanu (Halk Bizimle) olarak adlandırdığını açıklamış, fazla zaman geçmeden parti Yahad adını almıştır. Partide çeşitli ultra-Ortodoks ve dindar Siyonist gruplar yer almaktadır. Partinin kurulmasının hemen ardından ha-Bayit ha-Yehudi Partisi üyesi Yonatan Şetbon da kendi partisinden ayrılarak bu partiye katılmıştır.

Sağcı, dindar Siyonist bir hitaba sahip olan partinin lideri Eli Yişay sert tutumu ile bilinmektedir. Vaat edilmiş topraklar fikrini esas alan Yişay, iki devletli çözüme olumsuz bakmakta, Batı Şeria'da ve Gazze'de yerleşimleri desteklemekte, İsrail'in Yahudileştirilmesini savunarak Yahudi olmayanların evlatlarını "ülke için tehdit" olarak nitelemektedir. Partinin manevi lideri Rabbi Meir Mazuz'dur. Parti, orduda uygun koşullar yaratılırsa Tevrat eğitimi almayan ultra-Ortodoks erkeklerin askeri hizmete katılmasını veya askeri hizmetlerini sivil hizmet şeklinde icra etmeleri gerektiğini açıklamıştır.

Özetle yedi milyon Yahudi'nin yaşadığı bir ülkede bu kadar dinci partinin olması İsrail toplum ve devletiyle ilgili yeterince bir fikir vermektedir.

Bu partilerin baskısı altında kalan sağcı ya da solcu "laik" partiler doğal olarak dinci kitlelerin gönlünü kazanmak için giderek "dinsel söylemleri" önemser oluyorlar. Bu durum ise dinci kitleri daha da bağnazlaşmaya ve Filistin halkına yönelik düşmanca tavır almaya itmektedir.

Mayıs 2018'de yapılan bir kamuoyu yoklamasında İsrail'de lise öğrencilerinin %45'i "Araplara ölüm" sloganını yasal ve dini öğretilere uygun olduğunu söylemiş.

Buna benzer başka yoklamalarda ilk ve ortaokul öğrencileri benzer oranlarda Filistinlileri düşman gördüklerini ve gerektiğinde öldürebileceklerini söylediler.

İsrail Hahamları Yüksek Konseyi üyesi Samuel Eliyahu ise Araplarla ilişki kurmak, onlarla sohbet etmek ya da oturup yemenin, Yahudi şeriatına aykırı olduğunu söylüyor.

Başka Haham lar da benzer fetvalar verdi. Liderler ise Filistinlileri her zaman aşağıladı ve farklı yöntemlerle yok edilmelerini söylediler.

Böcek gibi ezerek, yakarak, zehirleyecek ...

53- Muhafazakârlar her yerde

İslam ve Hıristiyanlıkta olduğu gibi Yahudilikte de "muhafazakârlık" ya da "radikalizm" her zaman tartışma konusu olmuştur. Tevrat'ı yazılı ve sözlü olarak iki boyutuyla dikkate alan günümüz Ortodoks Yahudiliğine göre, Hz. Musa'ya Sina'da sadece beş kitapçıktan oluşan yazılı bir Tevrat değil, aynı zamanda Mişna olarak adlandırılacak olan sözlü Tevrat da verilmiştir. Daha sonraki nesiller tarafından sözlü Tevrat'ın yorumlanmasıyla ortaya çıkacak olan Talmud'a (MS 5. ve 7. yy) özel bir önem atfedilmesi, zamanla bu görüşü paylaşmayan yeni mezheplerin ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Yahudilik tarihinde Tevrat ekseninde Yahudiliğin ana gövdesinden ayrılarak ortaya çıkan mezheplerin en önemlilerinden ilk döneme ait olanlardan Samiriler ve Sadukilerden, sonraki dönemlere ait olanlardan ise Karailerden söz edilebilir. Bu mezheplerin her üçü de sözlü Tevrat'ın otoritesini reddetmekle kalmamış, aynı zamanda yazılı Tevrat'ı da kendi anlayışları çerçevesinde yorumlamışlar. Yazılı ve sözlü Tevrat'ı kabul eden geleneksel Yahudiliğin içerisinden de bazı akımlar çıkmıştır. Bunlar içerisinde, Ortaçağ'da önemli bir mistik akım olarak ortaya çıkan Kabala anlayışı, Tevrat'ı çok farklı metotlarla yorumlamıştı.

Günümüz Yahudiliğini belirleyen köklü değişikliklerin ortaya çıkışı ise özellikle 18. yüzyıl aydınlanma felsefesinin etkisi ve modernizmin getirmiş olduğu sorunlarla yüzleşme sonucunda oldu. Avrupa Yahudilerinin özgürlüklerine kavuştukları çağ olarak da kabul edilen 18. yüzyıl, aynı zamanda Yahudiliğin yeni akımlarının da ortaya çıktığı yüzyıldır. Bu akımlardan bazıları Yahudiliğin yalnızca dinî boyutunu ön

planda tutarken, diğerleri Yahudiliğin sadece millî ve siyasi tarafına vurgu yapıyordu. Buna göre, kimileri bir din olarak Yahudiliğe mensup olmayı dini pratikleri yerine getirmek ve onları olduğu gibi kabul etmek şeklinde yorumlarken, başkaları da Yahudi kimliklerini dine vurgu yapmadan kültürel bir aidiyet olarak yorumluyordu.

Oysa Yahudilik bir din olduğuna göre milli ya da kültürel bir aidiyet söz konusu olamazdı. Bin yıldır Rusya'da ya da Polonya'da yaşayan bir Yahudi ile Etiyopya ya da Kenyalı bir Yahudi arasında bir milli ve kültür birliği olması tartışmalıdır. Benzer çelişki bir Çinli Yahudi ile başka bir Japon Yahudi'si için de geçerlidir.

Belki de bunun için ikinci yaklaşımı benimseyenler, Reformist Yahudiler olarak bilinen akımı oluşturmaktadırlar. 18. yüzyılda Almanya'da doğan bu akım, daha sonraları Amerika'ya taşındı ve oradaki Yahudilerin karakterini oluşturdu. Reformist Yahudiler hem yazılı hem de sözlü Tevrat'ın mutlak otoritesini reddettikleri gibi, bunların ilahi bir kaynağa dayandıklarını da kabul etmemektedirler. Onlara göre, önemli olan peygamberlerin ve tarih içerisinde yaşamış olan önemli din adamlarının ahlaki ve etik öğretileridir. Onun dışında kalan ibadet ve ritüellerin birçoğunun fazla önemi yoktur. Bu nedenle, özellikle yerel dilde duaların yapılmasını esas kabul eden Reformist Yahudiler, geleneksel dini ibadetlerin yapılmasını gereksiz görmektedir. Onlara göre Yahudilik bir din olmaktan çok kültürel bir aidiyet göstergesi olarak kabul edilmektedir.

20. yüzyılın başlarında yine Amerika'da yeni bir akım ortaya çıktı. Yahudilik tarihinde "Muhafazakâr Yahudilik" olarak adlandırılan bu akım, tarihsel ve kültürel boyuta özel vurgu yapıyor ve Siyonist ideolojiyi destekliyor. Tarihsel Yahudilik olarak da adlandırılan Muhafazakâr Yahudiliğin kurucuları, Yahudiliğin tarihsel koşulların ürettiği kültürüne vurgu yapmaya özel bir önem atfetmektedirler. Muhafazakârlara göre Ortodoks Yahudilik, eleştiriyi ve bilimsel araştırmayı reddettiği için güdük kalmaktadır.

Reformist Yahudilik ise dine karşı oldukça radikal bir tavır sergilemekte ve dini emirler arasında hiçbir fark gözetmeden tamamını aynı şekilde değerlendirmekte ve İbranicenin kullanımını reddetmektedir. İbadetler ve dini inançlar konusunda ılımlı bir yaklaşımı benimseyen Muhafazakâr Yahudilik, Yahudiler ve onların geleneklerine merkezi bir önem atfetmektedir. Muhafazakârlara göre, Yahudilerin dini yaşamında bazı değişikliğe gidilmesi kaçınılmazdır. Öyle ki, onlara göre bu değişim Kitab-ı Mukaddes ile uyumlu bir şekilde gerçekleşebilir. Böylece, söz konusu değişimin meşru bir ortamda gerçekleşmiş olması da sağlanmış olacaktır.

İlahiyat araştırmalarına da önem veren Muhafazakâr Yahudilik, dini inançların anlaşılmasında ve yorumlanmasında doğal bilimlerin verilerini ve bilimsel araştırmaların sonuçlarını dikkate almayı önemser. Bilimsel açıklamaları da dikkate alan Muhafazakârların ilahiyat anlayışı, zamanla Tanrı'ya daha "natüralist" bir yaklaşımı beraberinde getirmiştir. Ancak bu yaklaşım bile, Muhafazakârların içerisinde büyük eleştirilere neden olmuş ve Yapılanmacılar adıyla yeni bir dini hareketin doğmasına zemin hazırlamıştır. Mordehai Kaplan tarafından başlatılan bu hareketin temel yaklaşımı ise "Yahudi halkının Yahudi dini için değil, dinin Yahudi halkı için var olduğu" fikrine dayanmaktadır.

Özetle Muhafazakâr Yahudiler aynı zamanda hem ibadeti hem ahlakı hem kanunu hem bilgiyi, hem inancı hem pratiği, hem evrenselliği hem de milliliği bir arada tutmayı amaçlamışlardır. Göçmen olarak Amerika'ya yeni gelen Doğu Avrupalı Yahudiler üzerinde bu yaklaşım etkili olmuş ve Muhafazakâr Yahudilerin sayısı kısa zamanda hızlı bir şekilde artmıştır. Bugün İsrail'de "Mazorati" (geleneksel) adıyla tanınan Muhafazakâr Yahudiler, 1980'den itibaren kurumsallaşma yönünde önemli çalışmalar gerçekleştirmiştir. Yahudi toplumu içerisinde önemli faaliyetlerin gerçekleşmesinde öncü rol oynayan Muhafazakârlar, bugün eğitimden din işlerine kadar İsrail'deki kurumların tamamında yer almaktadırlar.

Yahudiliğin ayrı bir "din" mi, ayrı bir "halk" mı yoksa ayrı bir "ırk" mı olduğu da Muhafazakâr Yahudilerin tartıştığı konulardır. Yahudilik için en kutsal yer sayılan Ağlama Duvarı'nda bile kadınlara çok az bir bölüm ayrılmış ve kadınların sesli bir şekilde dua etmeleri ya da herhangi bir dini kutlama düzenlemeleri yasaklanmıştır. Belki de bu nedenle İsrail, uzun süredir göz ardı etmiş olduğu bir konuyu, Haredim olarak bilinen ultra-Ortodoks Yahudilerin toplumsal ve siyasal alandaki yerini tartışıyor. Çünkü Haredilerin kamusal alanda kadınlara karşı yürüttüğü ve giderek artan ve radikalleşen ayrımcılık tutum ve davranışları, bazı laik kesimleri rahatsız ve tedirgin ediyor.

İsimlerini, İbranicede korku anlamına gelen "harada" kelimesinden alan ve Yahudiliğin en muhafazakâr kanadını temsil eden ultra-Ortodoks Yahudiler ülke nüfusunun yaklaşık yüzde 10'unu oluşturuyorlar. Hayatları, Yahudi yasa sistemi Halaha'nın en sıkı bir biçimde yaşanması ve uygulanması üzerine kurulu. Bu nedenle, erkeklerinin çoğunluğu kendilerini Yeşiva adı verilen okullarda dini eğitime adıyor, askere gitmiyor, vergi ödemiyor ve genel iş gücüne katılmıyorlar. Mart 2011'de İsrail Bankası tarafından yayınlanan bir rapora göre ultra-Ortodoks Yahudi erkeklerin yüzde 60'ı çalışmıyor. Devlet yardımı ile hayatlarını idame ettiren bu gruba en büyük ikinci destek eşlerinden, yani çalışıp eve ek bir gelir getiren Haredi kadınlardan geliyor. Haredi nüfusu, aile başına ortalama sekiz çocuk gibi bir rakamla, İsrail toplumunun diğer kesimlerine oranla hızla büyümeye devam ediyor ve bu grubun 2025 yılında genel nüfusun yüzde 15'ini oluşturacağı tahmin ediliyor. Haredilerin bir şekilde iş gücüne entegre edilmemesinin ve devlet yardımına bağımlılıklarının devam etmesinin de uzun vadede, İsrail ekonomisini altından kalkamayacağı bir yükün altına sokacağı öngörülüyor.

Harediler ayrıca küçük nüfuslarına oranla gayet orantısız bir politik gücü de ellerinde bulunduruyorlar. Kurulmaya çalışılan muhafazakâr hegemonya işe kadın haklarının ihlali

ile başlıyor. Ve işte böyle bir ortamda "hadarat naşim" yani kamusal alandan kadının dışlanması İsraillilerin hararetle tartıştıkları bir konu olarak gündemin ilk sırasına oturuyor. Harediler kendi toplulukları içinde haremlik-selamlık olarak yaşasalar da bunu toplumun geneline yayma çabası yeni bir olgu. Örneğin Haredilerin yaşadığı bölgelere sefer yapan belediye otobüslerinde ya da şehirlerarası yolculuklarda kadınlar için ayrı bölümler var. Örneğin muhafazakâr bir grup tarafından düzenlenen bir konferansta kadın jinekologlara hiçbir panele katılamayacakları bildiriliyor. Kadın hastalıkları ile ilgili bir konferansta bile kadına yer verilmiyor.

Dindar kesimin kadın rahatsızlığı, Kudüs gibi Haredi nüfusunun çoğunlukla yaşadığı bölgelerde reklam afişlerinden kadın imajlarının silinmesinde de kendini gösteriyor. Kendilerini baştan sansürleme yoluna gitmemiş firmaların afiş ve reklamları rutin bir şekilde saldırıya uğruyor. Bu rahatsızlığın başka bir örneği de ordu saflarından geliyor. Örneğin kadın askerlerin şarkı söylediği etkinlikleri protesto ederek terk eden Haredi subaylar sık sık orduдan atılıyor. Bir seferinde on askerin, kadınların şarkı söyleyeceği bir anma töreninde kulak tıkacı ile katılma isteği de reddedildi.

Başka bir örnek de İsrail Endülüs Orkestrası'ndan: Orkestra, Ortodoks seyircilerinden gelen şikayetler sonucunda kadın bir vokalistin yer aldığı konseri "seçmeli" olarak seyircilerine sunma yoluna gitmiş. Tüm bu çekincenin nedeni ise Yahudilikte yer alan "kol isha" (kadın sesi) adlı hükme göre, inançlı bir erkeğin şarkı söyleyen kadınları dinlemesinin günah ve yasak olması. Saçları ve bacakları gibi kadının sesi de erva, yani cinsel istek ve heyecan uyandıran bir uyarıcı sayılıyor.

İsrail'de evlilik ve boşanma yalnızca Ortodoks hahamlardan oluşan dini mahkemelerce gerçekleştirilebiliyor. Özel hayat üzerinde böylesine güçlü bir yetkiyle donatılmış bu mahkemelerde boşanabilmek için öncelikle erkeğin boşanmaya razı olması gerekiyor. Kocası boşanmaya razı olmayan kadının başka bir erkekten çocuk yapması halinde, bu ilişkiden

doğan çocuklar piç sayılıyor. Dini gelenekselcilik ile modern sivil toplum arasında sıkışıp kalan kadının derdi boşandıktan sonra da bitmiyor. Boşanmayla birlikte gelen nafaka, çocukların vesayeti ve mal bölüşümü gibi konulara dini mahkemelerin yanı sıra sivil aile mahkemeleri de bakabiliyor. Bunun sonucu olarak kadınlar haklarını gözetebilecekleri sivil mahkemelere koşarken, erkekler genellikle kendilerini gözetip kollayan dini mahkemeleri tercih ediyor.

Peki, boşanırken böyle de evlenirken nasıl?

Dinle hiçbir ilgisi olmayan biriyseniz bile, dini törenle evlenmekten başka bir seçeneğiniz yok. O da Yahudi olduğunuzu ispat edebilirseniz... İçinde çok sayıda göçmen bulunduran İsrail'de babası ve özellikle de annesi burada doğmamış ya da evlenmemiş kişilerden evlenebilmeleri için Yahudiliklerini ispat etmeleri isteniyor. Daha da kötüsü ise eğer anneniz sonradan reformist yolla Yahudi olmuşsa başınıza gelmeyen kalmıyor. Yahudi'yken, bir yıla kadar varabilen Ortodoks bir süreçten sonra tekrar Yahudi olmak zorunda kalıyorsunuz. Bu süreçte yüzünüze bakmaktan çekinen hahamlarla da karşılaşabiliyorsunuz...

Kadınlar için iş bununla bitmiyor. Evli bir kadın adet gördüğünde "kirli sayılacağı" için ayrı yatakta yatmak, sonra da dini hamamlarda yıkanarak temizlenmek zorunda...

Özetle iyi bir Yahudi kadın, toplamı 613 olan dini emir ya da yasakların 365'inin tamamına uymakla yükümlüdür.

54- Hasidik Yahudiler

İbranice "hasid" sözcüğü sadık, mümin anlamına gelir. MÖ 2. yüzyılda, Filistin'de, "Hasidean" denen bir gruptan Tevrat'ta bahsedildiği dikkate alındığında bu cemaatin orijinal öğretiye daha bağlı olduğu ve çok eskilere dayandığı anlaşılmaktadır. Tarihsel açıdan Hasidik Yahudiler, kendilerini Helenleştirmeye kalkışan ve Hz. Musa'nın orijinal öğretisini çarpıtıp Yunan mitolojisine boğan "Antiochus Epiphanes'e" karşı Judas Maccabaeus'un isyanına katılmışlardır.

Günümüzde Hasidik hareket 18. yüzyılda bugünkü Ukrayna topraklarında "İyi İsimli Usta" anlamına gelen Baal Şem Tov olarak bilinen Rabi İsrael Ben Eliezer tarafından yeniden canlandırılmıştır. Baal Şem Tov 1698 yılında Dinyester Nehri yakınında, Okup'da doğmuş ve öğretileri Yahudiler arasında büyük ilgi görmüştür. Hasidik hareketinin geliştiği 19. yüzyıl Ukrayna'sı, Yahudilerin 20. yüzyıla kadar maruz kaldıkları en kötü katliam dizilerine tanık olmuştur.

Yahudi kökenli ve diaspora Yahudilerinin ideoloğu olarak kabul edilen Rus yazar Simon Dubnow'a göre Kazak ve Ukraynalı köylüler 1648'de "kötülük kaynağı" Yahudilere karşı ayaklanmış ve çok sayıda Yahudi'yi öldürmüşlerdir. Yahudi kaynaklar ise bu dönemde bin kadar Yahudi'nin bugünkü Ukrayna topraklarında can verdiğini iddia etmektedir. Aynı kaynaklar Hasidiklerin tarih boyunca bazı "karanlık güçler" tarafından katliama maruz kaldıklarını anlatır. Yine bu kaynaklara göre Osmanlı'nın yardım edip Avrupa'daki katliamlardan kurtardığı Yahudiler genellikle Hasidik Yahudilerdir. Bütün Hasidi Yahudiler Ortodoks'tur, ancak bütün Ortodoks Yahudiler Hasidi değildir. Diğer Ortodoks Yahudiler gibi Hasidiler de bir rehber ve yönlendirici olarak Kutsal Kitaba bağlıdırlar. Hayatlarını 613 "buyruk" çerçevesinde sürdürmektedirler. Kutsal Kitap, Sözlü Yasa, sonraki öğretiler ve gelenekte tanımlanmış olan bu 613 emir, Hasidilerin yaşantısının her alanını düzenlemektedir.

Ortodoks Yahudilik inancı ise Yahudi toplumunda alt kollara ayrılan ve her birinin birbirinden farklı inanç pratiğini benimsediği mezheplerin bir bütünüdür. Ortodoks Yahudiler içinde aşırı tutucu dindarlar olarak bilinen ultra-Ortodoks Yahudiler yani Harediler ve hem dindar olan hem Siyonizm fikrini benimseyen milliyetçi Ortodokslar bulunmaktadır.

Harediler Tevrat'a bağlı ve kuralcı bir düzen yaratırlarken, Yahudi mistisizminin temsilcisi olan Hasidiler ise Siyonizm fikrine karşı olmakla birlikte inançlarını Tevrat öğretilerine doğrudan itaat yerine ruhani ve manevi ritüellerle gerçekleştirmektedirler. İnanç yöntemleri bakımından birbirinden ayrılan bu iki grubun çatıştıkları bu noktanın dışında ortak

yönleri de var; o da Siyonizm düşüncesine karşı olmak ve Mesih'i beklemek. Bu durumda her iki grup kutsal değerleri bakımından birbiriyle çelişiyor ama amaçları doğrultusunda aynı noktaya doğru yürüyorlar.

Özetle Ortodoks Yahudiler geleneğe bağlı ve yeniliğe kapalı bir anlayış ile toplumsal yaşam şekillerini belirleyen ve Yahudi toplumu içinde dindarlar olarak bilinen kesimdir. Ortodoks Yahudiler kendilerini Yahudiliğin tek meşru temsilcisi olarak gören ve en fazla mensubu olan Yahudilik mezhebidir.

Geleneksele bağlılıkları ile bilinen ultra-Ortodoks Yahudiler ise Yahudi toplumu içinde geleneksellikle özdeşleştirdikleri giyim, tutum ve davranışları ile diğer Yahudilerden ayrışmaktadırlar. Ortodoks Yahudilerin geleneksel inançları dolayısıyla ortak çıkış noktaları Siyonizm fikrine karşı olmalarıdır.

Tüm bu grupların Siyonizm'e karşı olmalarının temel nedeni, Siyonist ideolojinin Yahudi dininin yerine seküler milliyetçiliği yerleştirmesi ve Yahudi dinine göre Mesih gelmeden yapılması yasak olan Filistin'e toplu göçü teşvik etmesi ve burada Yahudi egemenliğini desteklemesidir.

1948 yılında İsrail Devleti'nin kurulmasıyla modern Ortodoks Yahudiler ve ultra-Ortodoks Yahudiler, yani Harediler olarak ikiye ayrılan Yahudilerden modern Ortodokslar, Siyonist hareketi destekleyen dindar Ortodoks Yahudilerdir. Harediler ise Siyonizm fikrine başından beri karşı çıkmıştır. Siyonizm fikri karşısında birleşen Ortodoks Yahudilerin Haredi kolu da kendi içinde iki farklı anlayışa bölünmüştür.

Bunlardan biri Hasidizm hareketidir. Hasidiler Siyonist harekete karşı olmakla birlikte Rabbani Yahudiler olarak da adlandırılan, dogmatik düşüncelerle hareket eden Haredilerin katı inanç şekillerine de karşı çıkmışlardır.

Ritüel niteliğindeki bazı yeniliklere karşın, Hasidizm, geleneksel Yahudiliğin çerçevesi içinde kalmıştır. Ancak Hasidilerin toplu dua ayinleri ilahiler, danslar, coşkun sevinç patlamaları gibi duygusal unsurlarla yüklüdür. Bu alışılmadık

heyecan Hasidizmin Ortodoks muhalifleri tarafından her zaman eleştirilmiş ve sapkınlık olarak görülmüştür.

Ortodoks Yahudilik gibi inançlarını kutsal kitapları ve dini metinleri dışına taşmadan ve de şaşmadan uygulayan bir topluluğun alt kolu olan Hasidiler, Harediler kadar inançlıdırlar; fakat uygulama da yöntemleri farklılaşmaktadır. Bu yöntem farklılığı onların dine hakaret eden ve kuralların dışına çıkan, inanç temellerini sarsan bir topluluk olarak dışlanmalarına neden olmaktadır.

Harediler kutsal kitap buyruklarını sorgusuz sualsiz okuyup uygulamaya çalışırken, Hasidiler dini metinler üzerinde çalışarak anlam arayışına girmektedirler. Onlar gerçeği sabit bir bakış açısıyla değil daha çok kalpleriyle inanarak ve ellerindeki bu metinleri inceleyip yorumlayarak bulmayı denemektedirler. Her iki hareket Mesih'in gelişini beklemektedir. Hasidiler Mesih'in gelişi için ruhlarını hazırlarken Harediler Mesih'i dualarıyla getirme gayretindedirler. Ortodoks Yahudiler arasındaki temel fark tam da bu noktada ortaya çıkmaktadır. Her iki hareket de Mesih'i getirmenin hangi yolla daha hızlı olabileceği konusunda çatışmaktadır. İki hareketin de yöntemi çatışmaktadır.

Harediler, Hasidilerin mistik, ruhani inanış şekillerini tam anlamıyla reddederek onları günahkâr ilan edecek boyutta muhalif düşünceye sahiplerdir. Harediler geleneğe bağlılıkları dolayısıyla her türlü reformist harekete karşı çıkmaktadırlar. Onlara göre gelenek olmaksızın Tevrat mükemmel olmaz, Tevrat'ı mükemmel yapan gelenektir. Bu anlayışa göre, gelenek, Tevrat'ın yani dinin etrafında bir duvardır. Geleneğin amacı, bu duvar görevini yerine getirerek Tevrat'ı korumaktır. Bu düşünceye göre Tevrat'a yorum getirmenin önüne bir set çekilmiştir. Gelenek Tevrat'ın yorumlanmamasını sağlamakta ve kurallar üretmektedir. Dolayısıyla bir Yahudi kutsal kitabını alıp kelime kelime okuyarak anlam çıkarma çabasına girdiğinde, en başta böyle bir teşebbüsten dolayı geleneğe göre günahkâr sayılmaktadır.

Yahudi toplumunun büyük bir çoğunluğunu oluşturan Haredilere göre İsrail Devleti'nin din ile hiçbir ilgisi yoktur ve Mesih gelmeden devlet kurma fikri kutsal kitaba aykırı bir durum olarak nitelenmektedir. Bu nedenle Harediler, İsrail'de din ve devletin ayrı olması gerektiğini savunurlar. Harediler kurulu mevcut devlete karşı çıkmakta, Tanrı'nın izniyle Mesih'in kuracağı devlet için ibadet ve dua etmektedirler.

Harediler, Siyonist Ortodoks Yahudilerin aksine, Batı Şeria ve Gazze'nin Filistinlilere geri verilmesine karşı değildirler. Çünkü onlara göre önemli olan toprağa dönmek değil Tevrat'a dönmektir. Sonunda Mesih'in geleceği selamet süreci İsrail topraklarına dönmekle değil, tam bir Tevrat toplumu olunca başlayacaktır. Bu süreci hızlandırmak için hiçbir Yahudi'nin hayatı tehlikeye atılmamalı ve gerekirse Araplara toprak verilmelidir.

Hasidiler inancı dini metinlerin lafzına göre yaşanmaması gerektiğini savunurken, Harediler doğrudan lafza göre hareket etmektedirler. Bir İsrail Devleti kurulması fikrini kabul etmeyen Harediler İsrail-Filistin çatışmalarında da Filistinlilere destek olmuşlardır. Siyonist hareket Haredilere göre Tanrı'ya müdahaledir.

Sonuç olarak ultra-Ortodoks Yahudiler ya da diğer anıldıkları isimle Harediler, Yahudilik inancının Tevrat'a bağlı yaşanması gerektiğini ve bunun yaşamın her alanında belirgin bir şekilde izlerinin görüleceği düzeyde katı sınırlar ile uygulanması gerektiğini savunmaktadırlar. Bu nedenle teknolojiyle hiç bir bağları yok, radyo dinlemez, televizyon seyretmez, akıllı telefon kullanmaz ve dış dünyaya kapalı kendi küçük grupları içinde yaşarlar.

Siyonizm fikrine karşı olmakla birlikte yine aynı fikirde olan Ortodoks Yahudiliğin bir diğer kolu olan Hasidiler ile dini hayatın ve sosyal hayatın yaşanış biçimiyle ilgili aralarında bitmeyen bir tartışma sürmektedir.

Her iki gruba göre nihai amaç vaat edilmiş topraklarda bir devlet oluşturmak değil, Tanrı'nın onlara Mesih'i göndereceği zamana kadar kendilerini hazırlamaktır. Ve bu sürece

müdahale etmek inançlarına göre Tanrı'yı kızdırmaktan başka bir şey değildir ve Mesih'in gelişini geciktirmektedir.

Önemli bir Siyonist kuruluş olan İsrail için Yahudi Ajansı'nın eski başkanı Avraham Burg'a göre "Günümüzde İsrail, yozlaşma çatısına, baskı ve adaletsizlik temellerine dayanmaktadır. Bu nedenle de Siyonist girişimin sonu yakındır." Yine Burg'e göre "Son yıllarda İsrail ve Filistin'de yaşanan adaletsizlik ve şiddet birçok Yahudi'de ıstırap ve öfke yarattı."

İsrail'in askeri ve teknolojik başarılarına karşın, özellikle askere alınmak istemeyen dindar kesimin de etkisiyle, anti-Siyonist tepkiler giderek artmaktadır. İsrail içinde ve özellikle ABD'de sık sık sokaklara dökülen antisiyonistler İsrail Devleti'ne karşı tepkilerini dile getirmektedirler.

Sayıları ve etkinlikleri az da olsa birçok İsrailli, ortaya çıkan İsrail'den rahatsızlık duyuyor. Çünkü onlara göre:

1- İsrail-Filistin çatışması bitecek gibi görünmüyor.

2- İsrail'in bölgesel stratejik üstünlüğü son yıllarda ve özellikle Hizbullah'tan dolayı sarsılıyor.

3- Yahudi devletinin meşruluğu çok daha fazla tartışılır oluyor.

4- Bölünmüşlük, kutuplaşma ve liberal-demokratik temellerin sarsılması endişesi artıyor.

5- İsrail'deki koalisyon hükümetleri işgal ve sosyal adalet sorunlarını çözmekte yetersiz kalıyor.

Son olarak bir ankete göre İsraillilerin yüzde 96'sı demokrasiyi savunmakla birlikte, yüzde 85'i Yahudi bir devlet istiyor. Aynı ankete göre Yahudi şeriatı demokratik özgürlük ile çatıştığında halkın yüzde 54'ü demokrasiyi, yüzde 20'si şeriatı savunuyor ve geri kalanlar da gelişmelere göre hareket edeceğini söylüyor ama sonunda İsraillilerin yüzde 87'si İsrail'de başkenti Kudüs olan Yahudi bir devletten yana tavır alıyor.

55- Irkçı duvar

Haziran 2002'de Batı Şeria'da inşasına başlanan ve işgal karşıtı gösterilerin sembolü haline gelen "utanç duvarı"nın,

Filistinli intihar eylemcilerine karşı önlem olarak inşa edildiği söylenmişti.

Duvarın inşa edilmesi üzerine topraklarının yarısını kaybeden Bilin Köyü sakinleri, duvara karşı muhalefetin simgesi haline gelmişti çünkü duvarla birlikte İsrail 720 kilometre boyunca Filistinlilerin topraklarına el koymuştu.

Duvar bölgede bulunan ve Filistinlilerin yararlandığı yer altı sularının %95'i yani 362 milyon metreküpünü çalıyor. Ayrıca Filistinlilerin Duvarın geçtiği güzergahta 36 kuyudan ve duvar yakınında 14 kuyudan yararlanması yasaklanmıştır.

4 milyar dolara mal olması beklenen, yüzde yetmişi tamamlanan duvarın 81 giriş kapısı bulunmaktadır. Zeytin toplamak için İsrail'e geçmek isteyen Filistinli işçiler özel izinlerle bu kapılardan geçiyor. Bu duvar; 1961'de inşa edilen, 1989'da yıkılan sekiz metre yüksekliğindeki ve 46 kilometre uzunluğundaki Berlin Duvarı'nın uzunluğunun yirmi katına ve yüksekliğinin iki katına sahip... Her 200 metrede bir gözlem kulesi bulunan duvar, elektrikli tel örgülerle, derin ve dört metre genişlikte hendekler ile çevrili. Duvarın yakınlarında kimsenin dolaşmaması için uzaktan kumandalı silahlar bulunmaktadır. Kimi bölgeler ayak izlerinin takip edilebilmesi amacıyla kumlarla kaplanmıştır.

İsrail duvar güzergâhında Batı Şeria topraklarının yüzde 10'una daha el koymuş, duvara Batı Şeria'da inşa edilmiş Yahudi yerleşim bölgelerini içine alacak şekilde güzergâh çizmiş ve işgal altında tuttuğu Doğu Kudüs'ü Filistin'den ayırmıştır. Duvar İsrail'in 2018'de Kudüs'ü toptan ele geçirmesinin ilk adımıydı.

Filistinlilerin şikâyeti üzerine Lahey Uluslararası Adalet Divanı duvarın uluslararası hukuka aykırı olduğuna karar verdi ve yıkılmasını istedi ama İsrail karara uymadı ve duvarın yapımına devam etti.

İsrail, ayrıca 2005'te çekildiği Gazze ile olan 60 kilometrelik sınır boyunca ördüğü duvar için Filistinlilerin 62.200 dönüm arazisine el koydu.

Olası yeraltı tünellerine karşı Filistinlilerin duvara 500 metre yaklaşması yasaklanmış ve bölgede her türlü teknolojik önlem alınmıştır. Bununla yetinmeyen İsrail 2005'ten bu yana ortalama her yıl Gazze'ye havadan, karadan ve denizden saldırmaktadır. Bununla yetinmeyen İsrail Filistinlilerin sızmasını önlemek için Gazze sahilinde sualtı seti inşa etmeye başlamıştır. Bir kısmı beton duvar bir kısmı da yüzen bariyer şeklindeki setin, İsrail'in Gazze Şeridi'nin kuzeyiyle olan sınırından itibaren 950 metre boyunca Akdeniz'e uzanacağı söylenmiştir.

İsrail Mısır ile olan 245 kilometrelik sınırı boyunca şimdilik duvar yerine yüksekliği altı metre olan tel örgü çekti. Teller her türlü teknolojik gözetleme aygıtlarıyla donatılmıştır. İsrail bu önlemlerle Afrika kökenli kaçak göçmenlerin geçişlerini durdurabileceğini hesaplamıştır.

İsrail 307 kilometrelik Ürdün sınırının 30 kilometresinde de benzer şekilde tel örgü çekmiş ve bölgede askeri bir havaalanı inşa etmiştir.

İsrail 1967'de işgal ettiği Lübnan'ın Şebaa bölgesi çevresinde ve geri kalan sınır boyunca, toplamda 81 kilometre boyunca, altı metre yüksekliğinde tel örgü ve yanı sıra bazı bölgelerde hendek ve duvar örmüştür. İsrail'in en büyük korkusu olan Hizbullah güçleri, Temmuz 2006 savaşında tüm bu engelleri aşarak İsrail tanklarını havaya uçurmuş ve İsrail askerlerini kaçırmıştı. İsrail Başbakanı Netanyahu Ekim 2018'de Hizbullah'ın sınır boyunca birçok bölgede tüneller kazdığını açıkladı ve Lübnan'a yönelik savaş tehdidinde bulundu. Hizbullah lideri Hasan Nasrallah ise "İsrailliler her an evlerinin altında militanlarımızın çekiç sesleriyle uyanacaklardır" diyerek dalga geçmiştir.

1967'de işgal ettiği Golan bölgesini kendine katan İsrail, Suriye ile olan sınırını yedi-dokuz metelik kuleler, altı metrelik tel örgüler ve bazen beton duvarlar ve kimyasal içerikli mayınlarla korumaktadır.

Filistin, Suriye, Ürdün ve Lübnan'ın tüm itiraz ve şikayetlerine -BM ve AB dahil- uluslararası tüm örgüt ve mahkeme

kararlarına karşın İsrail hiç kimseyi dinlememekte ve kendi bildiği yolda devam etmektedir.

Son olarak Batı Şeria ve diğer ülkelerle olan sınır boyunca inşa edilen duvarlar, İsrail içinde ciddi tartışmalara neden olmaktadır. Araplarla yan yana ve barış içinde yaşamayı savunan çevrelerin karşı çıktığı duvarlara radikal Yahudiler de karşı çıkmaktadır. Onlara göre İsrail'in gerçek sınırları henüz çizilmemiştir çünkü Allah Nil'den Fırat'a kadar uzanan tüm bölgeyi Yahudilere vermiş ve buralar ele geçirilmeden İsrail'in sınırı çizilemez.

Onlara göre Allah, Mısır'ın yarısı, Suriye, Lübnan, Ürdün, Filistin, Irak'ın yarısı ve Türkiye'nin Güneydoğu bölgelerini Yahudilere vermiştir. Tevrat'a ve inanılan efsanelere göre dünya Yahudileri (15 milyon) buraları ele geçirecek ve Büyük İsrail devleti kurulacak. Belki de bu nedenle İsrail yöneticileri ilk çağların kültürü olan duvarlarla kendilerini ve yeniden inşa edeceklerini hayal ettikleri tapınağı koruyacaklarını düşünüyorlardır.

İsrail ABD Başkanı Trump'a da ilham kaynağı olmuştur! O da "kaçak göçmenlerin geçişini engellemek için" ülkesiyle Meksika arasında 160 kilometrelik duvar örmeye karar verdi. ABD'nin bunu yapması anlaşılabilir ama Türkiye'nin komşusu Suriye, Irak ve İran'la olan sınırlarında duvar örmesi herkesi şaşırmıştır. Suriye'deki savaşı ve olası "terörist sızmalarını" bahane eden Ankara, Suriye sınırının 828 kilometresinde duvar ve duvara bağlı kuleler, elektronik gözetleme sistemleri ve tel örgü inşasını tamamlamıştır. Oysa 2009'da Suriye ile olan vizeleri kaldıran Türkiye 13 Ekim'de dönemin Dışişleri Bakanı Davutoğlu'nun katıldığı törenlerle sınır kapılarındaki bariyerleri söküp atmıştı.

Suriye sınırındaki duvarla yetinmeyen Türkiye İran'la olan 560 kilometrelik sınırda 144 kilometre duvar örerken, Irak sınır boyunca da aralıklı olarak 90 kilometrelik duvar inşa etmiştir.

Anlaşılan Filistin halkının mücadelesine sahip çıktığını söyleyen ve İslamcı Hamas'a destek veren Ankara İsrail'den çok şey öğrenmişti!

Türkiye İsrail'i izleyince Suudiler Irak'la, İran Irak'ın kuzeyiyle, Mısır Gazze'yle ve başka bazı bölge ülkeleri de komşularıyla olan sınırlarında duvar örmeye başlamıştır.

56- Barışı isteyenler de var

Genel karakteri savaş olan bir ülkede barıştan yana olmak elbette çok zor. Çünkü her tarafı düşmanlarla çevrili ve dünyanın dört bir yanından gelerek "Burası benimdir" diyen insanlara barıştan söz etmek elbette kolay değil.

"Şimdi Barış Hareketi" İsrail'de barıştan yana olan en güçlü örgüt. İsrail'in 1967'de işgal ettiği Arap topraklarından çekilmesini ve Filistin devletinin kurulmasını savunan örgüt üyeleri daha çok akademik çevrelerden, sol eğilimli politikacılardan ve kültür çevrelerinden destek buluyorlar.

ABD kontrolünde yürütülen Camp David görüşmelerinin sürdürüldüğü sırada barışa destek olmak amacıyla savaşlara katılmış 350 emekli subay tarafından 1978'de kurulan örgüt çok farklı etkinliklerle İsrail toplumuna barışın önemini anlatmaya çalışıyor ve İsrail hükümetlerinin saldırgan ve ırkçı politikalarına ve Filistinlilere yönelik savaşlarına karşı çıkıyor. İsrail'in insan hakları ihlallerini belgelemeye çalışan örgüt binlerce Filistinli ve İsrailli barışseveri sokaklarda toplayarak İsrail politikalarını protesto ediyor.

Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından tüm dünyada olduğu gibi İsrail'de de sol hareketlerin gerilemesi ve sağ parti ve hareketlerin güçlenmesi sonucu bir zamanlar sayıları 70 olan ancak şimdi 25'e kadar gerileyen barış hareketleri etkinliğini kaybetmiş gibi görünüyor. Zaman zaman İsrailli lerin yüzde 10-15'i tarafından desteklenen bu örgütler sağın psikolojik üstünlüğünün söz konusu olduğu İsrail'de eskisi gibi insanları toplayamamaktadır. Ağırlıklı olarak Aşkenaz, yani Batı kökenli Yahudiler tarafından kurulan ve yönetilen

bu örgütler, 1994'te İzak Rabin'in radikal bir Yahudi tarafından öldürülmesi sonrasında güç kazanır gibi oldu ama bu da uzun sürmedi. Çünkü sağcı, ırkçı ve dinci çevrelere göre bu örgütler din yani Yahudi düşmanıdır; Siyonist ideolojinin hedeflerini engellemekte ve Yahudilerin tarihsel toprağının Filistinlilere verilmesini istemektedirler. Bu propaganda doğal olarak yoksul, dinci, ırkçı ve ağırlıklı Sefarad yani doğulu Yahudiler arasında etkili oluyor. Bu ise insanların barış hareketlerine düşmanca bakmasını sağlıyor.

Bazı çevreler ise barış hareketlerine kuşkuyla yaklaşmaktadır; onlara göre bu örgütler dünya kamuoyunu yanıltmak için kurulmuştur. Yani İsrail'in Arap ülkelerine yönelik saldırıları ve Filistin'i hedef alan katliamları dünya tepkisiyle karşılaşınca bu hareketler devreye giriyor ve "Bakın İsrail'de demokrasi ve özgürlük var ve herkes savaştan yana değil" mesajı vermeye çalışıyor.

Özetle kuruluşundan bu yana hep saldırgan, yayılmacı ve ırkçı politika izleyen İsrail'in bu politikalarına İsrail içinde karşı çıkmak hiç kolay değil. Dünyanın dört bir yanından Filistin'e gelip İsrail Devleti'ni kuran Yahudilerden, toprağına el koydukları Filistinlilere iyi davranması beklenemez. Ancak yine de 70 yıldır izlenen politikanın büyük hayallerle İsrail'e gelen Yahudilere barış getirmediğinin bazı İsrailliler tarafından görülmesi çok önemlidir.

Yani bazı İsraillilerin gerçekleri görmesi ve çok zor koşullara rağmen barışı araması cesaret işidir. İsrail içinden ve üyeleri Yahudi olan örgütlerin İsrail'in ırkçı, saldırgan ve katliamcı politikalarına cesurca karşı çıkması ve İsrail'in bu çirkin yüzünü batı kamuoyuna anlatması da çok önemlidir.

Ancak Filistin halkının kendi içinde kavgalı olması, Filistin'de sol parti, örgüt ve hareketlerin zayıf olması, Arap Baharı sürecinde radikal İslamcı terör örgütlerinin ortaya çıkması, Arap ve Müslüman ülkelerinin içinde bulunduğu durum ve bu ülke yönetimlerinin ihaneti, İsrail'deki barışseverlerin işini zorlaştırmaktadır. Böyle bir durumda ortaya çıkıp Filistinlileri ve Filistinlilerle yan yana barış içinde yaşamayı

savunmaları pek kolay olmamaktadır. Buna rağmen ABD Başkanı Trump 31 Ocak 2020'de Filistin Planı'nı açıklayınca on binlerce İsrailli sokaklara dökülerek Filistinlilerle barış içinde yaşamak istediklerini haykırdılar.

57- Arap partileri ne yapar?

Önceki seçimlerde bazen ayrı bazen de ittifak kurarak seçimlere katılan dört Arap Parti, Eylül 2019'da yapılan genel seçimlere ortak listeyle katıldı ve 120 kişilik Meclis'e 13 üye sokabildi.

1- Barış ve Eşitlik İçin Demokratik Cephe (Hadaş)
2- Değişim için Arap Hareketi (Ta'al)
3- Ulusal Demokratik Birliği (Balad)
4- İslami Hareket (Güney Kanadı)

Bu dört partinin dışında altı parti (grup) daha vardı ancak bunlar varlık gösteremediler.

Bu partilerden Barış ve Eşitlik için Demokratik Cephe'nin (Hadaş) kökleri diğer Arap partilerine göre daha eskidir. İsrail Devleti'nin ilk kuruluş yıllarında Arap seçmenlerin temsilcileri daha çok sembolik düzeyde kalmıştır. Arap temsilciler ülkenin en eski ve diğerlerine göre daha ılımlı olan Yahudi Mapai içerisinde yer almışlardı. Sonraki dönemde Filistinliler ağırlıklı olarak Yahudilerin oluşturduğu İsrail Komünist Partisi'ne (Maki) ilgi duyar oldular. Maki'nin anti-Siyonist duruşu ile BM Taksim Planı ve Moskova'nın öngördüğü üzere Filistin'de bir Arap devletinin kuruluşunu desteklemesi, bu partinin Araplar arasında destek kazanmasına yol açmıştı. İlk dört seçimde bu partiye verilen oyların üçte ikisi Yahudi oylarından oluşurken, 1961 seçimlerinde, seçmenlerinin yüzde 47,5'i Araplardan oluşmuştu.

1965'te Maki'den ayrılan bir grup, Rakah (Yeni Komünist Liste) adıyla yeni bir siyasal oluşum ortaya çıkarmıştı. Rakah, Maki'ye göre daha anti-Siyonist bir oluşumdu ve İsrailli Arapların ulusal bir azınlık olarak kabul edilmesine taraftar olmasıyla, Arapların yeni çekim merkezi durumuna

gelmiştir. Rakah'ın Kara Panter hareketiyle birleşmesi sonucu Hadaş ortaya çıkmıştır.

Hadaş, 2003 seçimlerinde Arap Yenileşme Hareketi ile işbirliği yapmıştır. Bu seçimlerde "Eşitliksiz bir demokrasi yoktur" sloganını kullanan parti, demokratik ve laik bir anayasanın yapılması ile İsrailli Arapların ve kadınların haklarının geliştirilmesi üzerinde durmuştur.

Hadaş, başkenti Doğu Kudüs olacak biçimde bağımsız bir Filistin devletinin kurulmasından yanadır. İsrail'in 1967 savaşıyla işgal ettiği tüm Arap topraklarından çekilmesini ve burada bulunan tüm Yahudi yerleşimlerin boşaltılmasını savunmaktadır. İşgal altındaki Filistin topraklarındaki uluslararası gözlemcilerin sayısının artırılması, partinin söylemleri arasındadır. İsrail'in askeri politikalarına da şiddetle karşı çıkan Hadaş, İsrail'in nükleer programları ile kitle imha silahı yapımı çalışmalarından vazgeçmesi gerektiği ve askeri yükümlülükle ilgili olarak vicdani ret kurumunun kabul edilmesi konularına programında yer vermektedir. Sol kimlik taşıyan parti, İsrail halkının sosyoekonomik olarak alt gruplarında yer alan Yahudi ve Arap tüm yurttaşların refah düzeyinin yükseltilmesi gerektiği görüşünü dile getirmektedir. İsrail'de her türlü etnik ayrıma karşı çıkan Hadaş, Arapların ulusal azınlık olarak tanımlanmasını istemektedir. Kadın haklarına da programında yer veren parti, kadınlara karşı yapılan her türlü ayrımcılığa karşı çıkmakta ve eşitsizlik yaratan tüm yasaların ortadan kaldırılması gerektiği görüşünü ortaya koymaktadır. Laik kimliğini vurgulayan parti, kesin bir din ve devlet işleri ayrımından yanadır. Ülkenin yazılı bir anayasaya sahip olması gerektiğini savunan Hadaş, anayasada devletin laik karakterinin vurgulanarak, insan haklarını güvence altına alan hükümlerin yer almasını ve tüm yurttaşların eşit olduğunun ifade edilmesini istemektedir.

İsrail seçimlerinde yarışan bir diğer Arap kökenli siyasal oluşum olan Birleşik Arap Listesi'nin asıl kökenini ise Arap Demokratik Partisi oluşturmaktadır. Arap Demokratik Partisi,

Abd Daruşe tarafından kurulmuş ve bu parti ilk kez 1988 seçimlerine katılmıştır. Partinin kurucusu Daruşe, 1984 seçimlerinde "İşçi İttifakı"ndan milletvekili seçilmiş ve 1987'de intifadanın başlamasıyla birlikte İşçi Partisi'nden ayrılmış ve kendi partisini kurmuştur. Hadaş'a göre daha ılımlı bir çizgide durmuş olan Arap Demokratik Partisi, protestonun ötesinde bir etki unsuru olmayı amaçlamıştır. 1988 seçimlerinde bir sandalye kazanan parti 1992'de iki sandalye kazanmıştır. 1996'da, sonraki dönemlerde de işbirliği yapacağı İslami Hareket ile ilk kez işbirliği yapmıştır. Parti, 1999 seçimlerinde Birleşik Arap Listesi'nin omurgasını oluşturmuş ve beş sandalye kazanmıştır. 2003 seçimlerinde oy kaybına uğramış ve sandalye sayısı düşmüştür.

Birleşik Arap Listesi, 1967 öncesi sınırları esas alan, Batı Şeria ve Gazze'de bağımsız bir Filistin devletinin kurulmasından yanadır. Parti ayrıca Batı Şeria ve Gazze ile Kudüs'ün Arap bölümündeki tüm Yahudi yerleşimlerin sökülmesini savunmaktadır. Birleşik Arap Listesi, din-devlet ayırımını savunmakta ve Arap kasabaları ile bölgelerinin mali açıdan desteklenmesini temel görüşleri olarak sunmaktadır.

Arap partilerinden bir diğeri, Hıristiyan kökenli bir Arap olan Azmi Bişara tarafından 1996 yılında kurulmuş olan Balad Partisi'dir. Parti, demokrasi, insan hakları ve self-determinasyon hakkına vurgu yapmaktadır. İsrail'in bir Yahudi devletinden tüm yurttaşların eşit haklara sahip olduğu demokratik bir devlete dönüşmesi; 1948 savaşından itibaren mülteci konumuna düşmüş bütün Filistinlilerin yurtlarına dönmesi; Batı Şeria, Gazze ve Doğu Kudüs'ten İsrail'in tümüyle çekilmesi ve bütünüyle bağımsız bir Filistin devletinin kurulması; partinin temel görüşleridir. 1999 seçimlerinde Ta'al Partisi'yle işbirliği yapan Balad'ın lideri Azmi Bişara, 1999 başbakanlık seçimlerinde önce aday olmuş ancak daha sonra yarıştan çekilmiştir. 2001'de yapılan başbakanlık seçimlerinde Bişara, Araplara seçimi boykot etmeleri çağrısında bulunmuştur. Son yapılan seçimlere tek başına katılan Balad'ın oylarını artırdığı görülmüştür.

1988, 1992, 1996 seçimlerinde Hadaş'tan ve 1999 seçimlerinde Birleşik Arap Listesi'nden milletvekili seçilen Haşim Muhammed, 2003 seçimlerinde İlerici Ulusal Birlik listesini oluşturmuştur. Ancak liste umduğu desteği bulamamış ve sadece yüzde 0,65 oranında oy toplayabilmiştir.

Nisan 2019'da yapılan seçimlere ayrı ayrı katılan dört Arap partisi 120 kişilik parlamentoda 10 sandalye kazanabilmişti. 2015 seçimlerinde 13 sandalye kazanmış olan Arap partiler kendi aralarında anlaşamayınca ayrı ayrı seçime katılmış ve üç sandalye kaybetmişlerdi.

Eylül 2019 seçimleri İsrail siyaseti açısından çok ilginç bir tablo ortaya çıkarmıştır. Çünkü Arap vekiller kilit konuma gelmiştir. Eski Genelkurmay Başkanı Benny Gantz'ın liderliğindeki merkez sol Mavi-Beyaz İttifakı ile Başbakan Binyamin Netanyahu'nun liderliğini yaptığı Likud İttifakı 32'şer sandalye kazandı. Eski Savunma Bakanı Avigdor Liberman'ın "Evimiz İsrail", eski Adalet Bakanı Ayelet Şaked liderliğindeki Yamina ve İçişleri Bakanı Aryeh Deri liderliğindeki Şas partileri sekizer sandalye kazanabildi.

Uzun süre yapılan çalışmalar sonucu hükümet kurulamayınca 2 Mart 2020'de tekrarlanan seçimlerde durum yine değişmedi. Başbakan Netanyahu'nun Likud İttifakı 36, Gantz'ın Mavi Beyaz İttifakı 33, 4 Arap partisinin katıldığı Birleşik Arap Listesi 15 ve geri kalan sandalyeleri de 5 parti ve İttifak kazandı.

Uzun görüşmeler sonucu Gantz ve Netanyahu anlaştı ve ortak hükümet 17 Mayıs 2020'de 120 kişilik parlamentodan 73 oyla güvenoyu alarak göreve başladı. Koalisyon anlaşmasına göre önce Netanyahu 1,5 yıl başbakanlık koltuğuna oturacak sonra da aynı gün parlamento başkanlığından istifa eden Gantz Başbakan olacak. Son bir yıl için ayrı bir anlaşma yapılacak. İlk kez 1996'da başbakan olmayı başaran ve sonrasında dört kez bu görevi üstlenen Netanyahu Gantz'le anlaşmasıyla hakkındaki soruşturmalardan kurtulabileceğini hesapladı ama olmadı. İkilinin anlaşmasıyla Yüksek Mahkeme siyasi bir kararla Netanyahu'nun yolsuz-

lukla ilgili dosyasının başbakan olmasını engellemeyeceğine karar verdi ama yargılamanın devam edeceğini söyledi. Sokaklara dökülen on binlerce İsrailli ise Netanyahu'nun istifasını, yargılanmasını ve suçlu bulunması durumunda cezalandırılmasını istedi.

Özetle İsrail siyasetinde hiçbir şey değişmiyor. Seçim kampanyası sırasında Filistinlilere karşı daha yumuşak bir söylem kullanan Gantz İsrail derin devletinin istek ve telkinlerine uyarak Netanyahu ile olan bütün düşmanlıklarını unuttu ve "İsrail'in ali çıkarları" için baş düşmanı Netanyahu ile anlaştı. Geri kalan partiler de seçim kampanyalarında farklı tonlarda da olsa ırkçı Siyonist söylemleri sahiplenmiş ve Filistin halkına yönelik düşmanlıklarını kanıtlamışlardır. Hiç kimse de bunun değişeceği beklentisi içinde değil. Çünkü dünyanın dört bir yanından gelerek İsrail'i kuran ya da İsrail'de yaşamayı seçen çok farklı kültür, etnik köken ve sosyal yapıya mensup insanlar doğal olarak kendi aralarında kavga edip duracaklardır. Siyonist ideoloji ise düşmana ya da düşmanlara karşı savaş söylemiyle bu insanları bir arada tutabilmektedir. Belki de bunun için İsrail'de kuruluşundan bu yana geçen 72 yılda 36 hükümet kurulmuş ve tüm bu hükümetler her zaman savaşlarla ayakta durmaya çalışmışlardır.

Arap partilerin İsrail devlet politikasında hiçbir şekilde etkili olmadığını gören Filistinli seçmenler ilk kez 13 sandalye kazandıkları 2019 seçimlerinde heyecanlanmışlardır. Kendi partilerinin anlaşamamasını ve Arap/Müslüman ülkelerin tavrını protesto ederek Nisan 2019 seçimlerinde sandığa gitmeyen Filistinliler, Eylül 2019 ve Mart 2020 seçimlerinde dört partinin ortak listesine destek vermek için yüzde 56 katılımla sandığa gitmişlerdir. Oysa bu oran Nisan 2018'da Arapların yoğun yaşadığı bazı bölgelerde cami minaresinden yapılan çağırılara rağmen yüzde 33 civarında kalmıştı.

Ama yine de 110 bin kadar Filistinlinin sağcı, solcu ve dinci İsrailli partilere oy vermesi herkesi şaşırtmıştır. Klasik olarak Arap partilerden umudunu kesen Filistinliler çıkarsal aile

ilişkileri, işlerini yürütme ve 70 yıldır işgal altında yaşamanın psikolojik ve maddi baskıları altında oyları İsrailli partilere vermişlerdir.

Knesset'te fazla konuşturulmayan, atılma tehditleriyle dertlerini anlatamayan ve komünist üyelerle birlikte parlamentonun savunma, dışişleri ve istihbarat komisyonlarına seçilmeyen Arap vekiller gerektiğinde Meclis'ten de atılmaktadırlar. Bu çok doğal çünkü ellerinden toprakları alınan Filistinlilerin temsilcilerine İsrail meclisinde söz verilmesi beklenemezdi!

Sonra da birileri çakıp İsrail demokrasisinden söz edecek.

58- İsrail ordusu ve politika

Herkesin bildiği bir deyim vardır:

Dünyada her devletin ordusu vardır, İsrail ise ordunun devletidir.

Daha açık bir ifadeyle İsrail bir ordu devletidir. İsrail Devleti'nin kuruluş sürecinde yani 1917-1947 döneminde silahlı Siyonist örgütler İsrail Devleti'nin kurulmasından sonran İsrail ordusunu oluşturdular. Böylece İsrail devletinin ilk yöneticileri hep silahlı terör örgütü üyesiydiler. Sonraki yıllarda İsrail'i yöneten cumhurbaşkanı, başbakan ve bakanların büyük bölümü de asker ya da istihbarat kökenlilerden seçilmiştir. Bunun da nedeni emekli olan ordu ve istihbarat yöneticilerinin önceden kurdukları ilişkilerle siyasete atılmasıdır.

Durum böyle olunca İsrail, askerlerin sivil kıyafetle yönettiği bir ülke halini almıştır. İsrail'de herkes askeri eğitim almakta, çocuk ve yaşlılar hariç herkes yedek asker olarak her an silah altına alınmaktadır.

İç ve dış düşmanlarla çevrili ülke refleksleriyle davranan İsrail iki gücüne güvenmektedir:

1- Asker ve istihbarat.

2- Din eksenli Siyonist ideoloji.

Ki bu ideoloji aynı zamanda ordunun motor gücünü oluşturmakta; çünkü İsrailli askerler "din uğruna" savaştıklarına inanmakta ya da inandırılmaktadır.

İsrail'in ilk Başbakanı Ben Gurion ise bu konumdan en çok yararlanan kişi olmuştu. Çünkü 1948, 1954, 1955 ve 1963'te dört kez Başbakan olan Ben Gurion aynı zamanda savunma bakanıydı ve siyasetle orduyu istediği gibi şekillendirmiş, kendi adamlarını ordusunun önemli yerlerine getirmiş ve emekli olanlarını da sivil kurumlarda hassas görevlere getirmişti.

1992'de yapılan bir araştırmaya göre devletteki üst düzey görevlilerin yüzde 32'si, orta ve yüksek öğretimdekilerin yüzde 16'sı, büyük şirketlerin çalışanlarının yüzde 22,4'ü ve dışişleri bakanlığı görevlilerinin yüzde 6,9'u asker kökenliydi.

İsrail Devleti'nin kurulduğu 1948'den 2002 yılına kadar 140 general emekli olduktan sonra hükümet ve parlamentoda görev almıştır. Ayrıca askeri istihbarat, MOSSAD, iç istihbarat ve farklı güvenlik kurumlarının başında yine hep muvazzaf ve emekli askerler bulunmaktadır. Bunlara özel güvenlik şirketlerinin sahip ve yöneticilerini de katarsak, durum daha net anlaşılır.

Bu ilginç durum çerçevesinde 1976 yılından önce, hükümetin ordu üzerindeki otoritesi daha çok geleneklere dayanmaktaydı. 1976 yılında çıkarılan bir yasayla "Ordu hükümetin otoritesine tabi" tutuldu ve "Genelkurmay başkanı, savunma bakanının emri altındadır" denildi.

Ancak yine de ordunun birçok alandaki yetkilerine dokunulmadı. Örneğin ordunun 24 saat yayın yapan ve oldukça çok dinleyicisi olan bir radyosu, etkin bir dergisi ve meslek okulları var. Ama daha önemlisi İsrail'de yayımlanan gazete, dergi ve benzeri yayınlar ordu denetimine tabidir.

Böyle bir güç dengesinde asker kökenli kişilerin yer aldığı hiçbir hükümet doğal olarak ordunun isteklerine "hayır" diyemiyor.

Dünyada askere en çok bütçe ayıran ülkelerin başında gelen İsrail'de hükümetler biraz da ABD'nin yardım ve

desteğiyle ordunun istediği her silahı satın almakta ya da İsrail'de üretilmesi için istenilen paraları ayırmaktadır.

Ordunun adalet erki karşısındaki konumu ise çok daha ilginçtir. Konu ne olursa olsun hiçbir mahkeme "iç güvenlik ya da devlet sırrı gerekçesiyle" ordudan bilgi alamıyor ve dolayısıyla askerleri yargılayamıyor. Örneğin "devlet sırrı'" ile hiçbir şekilde ilgisi olmayan kadın askerlere yönelik cinsel taciz ve tecavüz davalarında bile ordu yönetimi basit haller dışında yargılamaya izin vermiyor.

İstihbaratın rol ve etkinliği ise çok daha ilginçtir. İsrail açısından istihbarat son derece önemlidir; çünkü tehlikelerle karşı karşıya olduğunu düşünmektedir. Bu ise Yahudilerin dünyanın dört bir yanında yaşadıkları dönemlerde o ülkelerin halklarıyla iç içe yaşamamasından ve her an başlarına bir şey gelecekmiş gibi yetiştirilmelerinden kaynaklanıyor. Böylesi sosyolojik ve psikolojik alışkanlıklarla başka bir halkın toprağını gasp ederek devlet kuran Yahudiler, gerek kendilerine yönelen tehlikeleri önceden tespit etmek ve gerekse başka toplulukların içine sızarak onları etkilemek, ihtiyaç duyduklarında içten karıştırmak için istihbarata ağırlık veriyorlar.

İsrail'de istihbarat faaliyetlerini yürütmek üzere üç kurum bulunmaktadır. Bunlar MOSSAD, ŞABAK (Shin Bet) ve AMAN'dır. Ayrıca polis teşkilatının da bir istihbarat birimi bulunmaktadır. İsrail tam anlamıyla bir istihbarat ve güvenlik ülkesidir.

İsrail'in istihbarat örgütleri içinde dünyada en çok tanınanı MOSSAD'dır.

MOSSAD'ın başarısı diğer devletlerin istihbarat örgütleriyle işbirliğinden kaynaklanıyor. İşbirliği yaptığı örgütlerin başında da ABD'nin ünlü istihbarat teşkilatı CIA gelmekte ama MOSSAD yine de ABD'nin askeri ve siyasi bilgilerini çalmaktan geri kalmamaktadır. Bu casusların en önemlisi İsrail adına casusluk yaptığı gerekçesiyle 1987 yılında ömür boyu hapse mahkûm olan Jonathan Pollard'dır.

Pollard ABD Deniz Kuvvetleri'nde çalıştığı sırada İsrail istihbaratına Amerikan gizli belgelerini vermişti. Bu belgelerde

Sovyetler Birliği'nin Arap ülkelerine sattığı silahlar ile Suriye ve Irak'ın kimyasal silah programı yer alıyordu. Yahudi lobilerinin çok güçlü olduğu ABD'de çok sayıda Yahudi'nin çok önemli yerlerde görev aldığı düşünülürse MOSSAD'ın çok önemli bilgi ve belgeye kolaylıkla ulaşabileceği ortadadır. Örneğin ABD'de çok sayıda Yahudi kökenli bakan, Beyaz Saray dahil her yerde üst düzey yönetici bulunmaktadır.

Üç somut örnek: Dışişleri bakanları Henry Kissinger ve Madeleine Albright ve ulusal güvenlik sekreteri Zbigniew Brzezinski...

Ama kuşkusuz en önemli örnek, ABD Başkanı Trump'ın damadı ve başdanışmanı Jared Kushner'dir. O da yetmedi, eşi Ivanka Trump da Yahudi oldu, hem de en katısından. Her ikisinin Netanyahu ve İsrailli yetkililerle çok yakın ve yoğun ilişkileri var ve kuşkusuz onlara her şeyi anlatıyorlardır!

Ama ne hikmetse Eylül 2019'da MOSSAD'ın iki yıl boyunca Beyaz Saray telefonlarını dinlediği ortaya çıktı! Anlaşılan MOSSAD, Jared Kushner dahil hiç kimseye güvenmiyor.

Bu arada unutmadan Jared Kushner'le evlenen ve Yahudi dinini seçen Ivanka Trump'ın Amerikan ırkına ne oldu? Acaba ondan da mı vazgeçip Yahudi ırkını seçti? O kadar kolaysa canı sıkılan siyasi parti değiştirir gibi dinini, ırkını hatta huyunu değiştirebilir.

İşte bu ve benzeri konular tartışılmasın diye İsrail dünya kamuoyunu faklı alanlara çekmektedir.

Savaşlar bunun için yapılıyor ve kargaşalar bunun için yaratılıyor. Yoksa İsrail'i yöneten ideolojinin dünyanın dört bir yanından getirdiği ve Filistin'e yerleştirdiği Yahudilere söyleyeceği hiç bir şey kalmaz ve propagandanın etkisiyle Filistin'e taşınan Yahudiler "Eğer biz büyük İsrail devletini kurmayacaksak neden bizi buralara getirdiniz" diyeceklerdir.

Bu denilmesin diye dünyanın dört bir yanından getirilen ve farklı etnik kökenli olan Yahudilere "Siz üstün bir ırksınız" denilmiştir.

Arap, Kürt, Afrikalı, Rus, İspanyol, Çinli ve daha başkaları bir mucizeyle büyük bir kazanda karıştırılıp yeni "üstün" bir ırk yaratılmak isteniyor!

Emperyalist düşüncenin türevi olarak Siyonizm ve onun "kahraman insan ve kurumları" bunu becerebilmiştir. En azından şimdiye kadar. Onun için de İsrail ve MOSSAD'ın eli her yere uzanmaktadır.

Örneğin Facebook, Twitter, Instagram, Google ve dijital çağın bütün alanlarında MOSSAD'ın parmağı bulunmaktadır. ABD Kongresi'nde bununla ilgili birçok soruşturma açılmış ve tartışma yaşanmıştır. Gizliliğinin korunduğu yönünde genel kanaatlerin olduğu WhatsApp ve benzeri ağlar üzerinden yapılan haberleşmeler izlenmekte ve MOSSAD istediği bilgilere kolaylıkla ulaşmaktadır.

Örneğin son model Iphone X ve IPad tabletlerde kullanılan yüz tarama özelliğinin İsrailli şirketler tarafından geliştirildiği hatırlanırsa MOSSAD'ın bu özellikle istediği kişilerin bileğilerine kolaylıkla ulaşılabileceği görülecektir. İsrail medyasına göre Apple'ın Hayfa yakınlarındaki fabrikasında bin kadar mühendis çalışmakta, Intel ve Samsung gibi başka teknoloji şirketleri de İsrail'de yatırım yapmakta, bir çok Yahudi bu şirketlerin üst yönetiminde görev almakta ve İsrail'in ürettiği dijital teknoloji programlarını casusluk, takip ve dinleme alanlarında kullanılmak üzere BAE ve Suudi Arabistan gibi bazı Arap ülkelerine satmaktadır. Bununla yetinmeyen İsrail "düşmanlarından kurtulmak" amacıyla bütün yolları mubah görmektedir.

Örneğin Macar Yahudi'si George Soros, "Açık Toplum" söylemiyle MOSSAD, CIA, MI6 ve benzeri Batılı istihbarat örgütleriyle birlikte dünyanın birçok ülkesini karıştırdı, Sovyetler Birliği ve doğu blokunu çökertti, Yugoslavya'yı parçaladı, Ukrayna, Gürcistan ve Kırgızistan gibi ülkelerde ayaklanmalar tezgahladı, Arap Baharı sürecinde Ortadoğu'yu dağıtma planlarıyla ilgili dünyanın her yerinde binlerce makale ve yüzlerce kitap yazdırdı... Adam birçok ülkede yüzlerce sivil toplum örgütüne çengel atmış, para vermiş, onlar da bilerek ya da bilmeyerek ona yani dolaylı da olsa İsrail'e hizmet etmişlerdir.

Avrupa'da, Uzakdoğu'da, Afrika'da ve hatta bazı Arap ülkelerinde yerel istihbarat örgütleriyle işbirliği yapan MOSSAD dünyanın birçok ülkesinde ajan bulundurmaktadır. Ajanlar ve onlarla işbirliği yapanlar her yerde ve her konuda İsrail'in hizmetinde oluyorlar. İsrail de onları hiçbir zaman unutmuyor ve her zaman kolluyor.

MOSSAD İbranice "Özel Bilgiler ve Görevler Kurumu" anlamına gelen ibarenin bir kısaltmasıdır. Temeli İsrail kurulmadan önce 1937 tarihinde atıldı. O zaman Siyonistlerin terör örgütlerinden olan Haganah'nın Filistin topraklarına Yahudilerin yasa dışı yollarla göç ettirilmesi işlerinin yürütülmesi amacıyla bir yan birim olarak kurulmuştu ve bu örgütün bir istihbarat kolu olarak çalışıyordu.

İsrail Devleti kurulduktan sonra 13 Aralık 1949'da İsrail dışındaki bilgilerin toplanması ve İsrail dışında operasyonlar düzenlemek amacıyla resmi bir istihbarat örgütü olarak kuruldu. Normalde sivil bir kurum olmasına rağmen elemanlarının çoğu İsrail ordusunda çalışmışlardır ve büyük çoğunluğu subaydır. Ayrıca MOSSAD ajanlarının bazıları ülke siyasetinde önemli yerlere gelmişlerdir. Örneğin eski Başbakan Ehud Barak ve eski Dışişleri Bakanı Tzipi Livni 1984-1988 yıllarında Avrupa ülkelerinde Filistin ve Iraklılara yönelik çok sayıda suikast gerçekleştirmiş ve 2010'da İngiliz *Time* dergisine verdiği röportajda "Vatanım için gerekirse erkeklerle yatarım ve öldürürüm" demişti. Aynı zamanda Hatnuah Partisi'nin kurucusu olan Livni Hahamların bu yönde fetvalarının olduğuna dikkat çekerek "İsrail için ne gerekiyorsa herkes onu yerine getirecektir" demişti. Livni ve benzeri kadınların İsrail toplumunda simgeleşmesiyle çok sayıda İsrailli kadının MOSSAD'a katıldığı görülmüş ve örgütün de bunları özellikle dış görevlerde kullandığı İsrail medyasında yazılmıştır.

Batı Şeria, Gazze ve İsrail içinde Filistinlilere yönelik çok sayıda suikast yapan MOSSAD, Haganah dönemindeki ilk şeklinde yerine getirdiği fonksiyonunu hâlen devam ettirmekte ve dünyanın değişik ülkelerindeki Yahudileri işgal

altındaki Filistin topraklarına taşımaya çalışmakta, aynı zamanda o Yahudilerin bazılarını kendi amaçları doğrultusunda kullanmaktadır.

ŞABAK ise İsrail'in iç istihbarat örgütüdür. Bir diğer adı da Shin Bet'tir. Açık adı ise Genel Güvenlik Kurumu'dur. Shin Bet ibaresi de açık adının İbranice söylenişinin kısaltmasıdır. Doğrudan başbakana bağlıdır.

Filistinlilere yönelik savaşında öncelikli amacı İsrail'e karşı planlanan eylemleri önceden tespit ederek, gerçekleştirilmesini engellemektir. Bundan dolayı ŞABAK elemanlarına sorgulama yapmak amacıyla Filistinlilerin evlerine veya iş yerlerine baskınlar düzenleme, arama yapma ve gerek gördüğü kişileri sorgulama merkezlerine götürerek sorguya çekme yetkisi verilmiştir. Dünyada benzeri olmayacak şekilde örgütün elemanlarına Filistinlileri sorgulama esnasında itirafa zorlamak için işkence yapma yetkisi de yasayla verilmiştir!

Çok geniş yetkilerle donatılmış ŞABAK Filistinlilere yönelik savaşında onların İsrail'e dönük eylemlerini önceden tespit ediyor, gerçekleştirilmesini engelliyor, Filistinlilere yönelik cinayetleri planlıyor ve infaz ediyor. Bu yönüyle ŞABAK da aynen MOSSAD gibi hem bir istihbarat örgütü hem de bir cinayet şebekesi olarak çalışmaktadır.

Hükûmetin kararlarının belirlenmesinde MOSSAD gibi ŞABAK'ın da büyük etkisi var, çünkü bazılarına göre İsrail'de en etkili kurumdur.

28 Aralık 1953'te kurulan AMAN ise İsrail'in askeri istihbarat teşkilatıdır.

Olağanüstü yetki ve bütçelerle donatılmış istihbarat örgütleri kendi görev alanlarıyla ilgili olarak teknolojik çalışmalar yapmakta ve teknolojinin tüm olanaklarını kullanmaktadır. Örneğin çok sayıda casus uydularının dışında içerde ve dışarda Filistinlileri takip etme ve yabancı ülkelerle ilgili bilgi toplama alanlarında teknolojiye çok güvenmektedir.

İstihbarat örgütlerinin en önemli avantajı ise İsrail'de hemen hemen herkesin bu örgütlerin doğrudan ya da dolaylı elemanı olarak çalışmasıdır.

59- Sabıka kaydı

1948'de kurulan İsrail Devleti'nin geçmişinde hep terör vardır.

İsrail'i yöneten hemen hemen tüm başbakan ve cumhurbaşkanları ya terör örgütlerinde görev almış ya da asker ve istihbarat kökenlidir. Diğerleri de lekeli...

Ama ezici çoğunluğu Filistin doğumlu değildir.

Önce başbakanlara bakalım:

1- David Ben Gurion

1948'de kurulan İsrail Devleti'nin ilk ve kurucu Başbakanı olan Ben Gurion İsrail'in isim babasıdır. 1963'e kadar 9 kez Başbakan olan Ben Gurion (Aslan yavrusu), Polonya doğumlu. Gençliğinde Siyonist gençlik örgütlerine katıldı ve 1906'da ailesiyle birlikte Filistin'e göç etti. 1910 yılına kadar gazetecilik yapan Ben Gurion hukuk okumak için İstanbul'a gitti ve orada daha sonra Ürdün Kralı olan Şerif Hüseyin'in oğlu Ayan Meclisi üyesi Abdullah ile tanıştı. Birinci Dünya Savaşı sırasında Siyonist propaganda yapmak ve Yahudileri Filistin'e kaçırmakla suçlanarak İstanbul'dan İskenderiye'ye sürgün edildi. Kısa bir süre sonra bu kez İngilizler, "Osmanlı ajanıdır" deyip sınır dışı etti, o da ABD'ye gitti. Osmanlı savaşta yenilip İngilizler Filistin'i işgal edince, 1920'de Kudüs'e döndü ve Yahudi İşçi Sendikaları Federasyonu'nu (Histadrut) kurdu, ilk genel sekreteri oldu.

1930'da İsrail İşçi Partisi'nin kurulmasında rol oynadı. Dünya Siyonist Örgütü onu Filistin'deki faaliyetlerden sorumlu olarak görevlendirdi o da Haganah terör örgütünün kurulmasında başrol oynadı. ABD yönetimini ve ABD'deki Yahudilerin Filistin'deki Yahudi mücadelesine destek vermelerini sağladı. BM kararından sonra İsrail Devleti'nin ilan edilmesi için Yahudi Konseyi'nden dörde karşı altı oyla karar çıkartan Ben Gurion, İsrail Devleti'nin kurulmasıyla tüm silahlı grupların feshedilmesini ve hepsinin İsrail ordusu çatısı altında birleşmesini istedi. Bu isteğe karşı çıkan Argun örgütüne silah taşıyan Altalena isimli geminin batırılması emrini verdi.

Öncesinde ve İsrail Devleti'nin kurulmasından sonra görevde kaldığı süre içinde Arap ve Doğu Avrupa ülkelerinden bir milyon Yahudi'nin Filistin'e göçünü sağladı. 1952'de Almanya'dan Yahudi Soykırımı tazminatı almayı başardı.

2- Moşe Şaret

Güney Rusya (Kafkaslar) doğumlu olan Moşe Şaret, Filistin'e göç edip kısa bir süre kaldıktan sonra hukuk okumak için İstanbul'a gitti. Birinci Dünya Savaşı koşullarından dolayı tekrar Filistin'e dönen Şaret, kovulmamak için Yahudiler arasında "Osmanlı vatandaşı olun" kampanyası başlattı. İsrail'in kurulma sürecinde ABD'de ve özellikle BM'de yoğun çalıştı. Dünya Siyonist Örgütü ve Yahudi Ajansı'nda aktif görevler üstlendi. Ben Gurion'un görevini bırakması üzerine bir yıllığına Başbakan oldu.

3- Levi Eşkol

Ukrayna doğumlu Eşkol 1914 yılında Filistin'e göç etti. Levi Eşkol, Birinci Dünya Savaşı sırasında Kudüs'e giren İngiliz ordusunda Özel Yahudi Birliğinde görev aldı ve çeşitli cephelerde Osmanlı ordusuna karşı savaştı. Haganah Siyonist terör örgütünün kurulmasında rol oynayan Eşkol, İsrail ordusunun kurulmasında da etkin görev aldı. Başbakanlığı döneminde, İsrail 5 Haziran 1967 savaşında Mısır, Suriye, Lübnan ve Filistin topraklarını işgal etti. ABD'yi ziyaret eden ilk İsrail Başbakanıdır ve onun döneminde İsrail Almanya ile diplomatik ilişki kurdu.

4- Golda Meir

1915 yılında doğduğu Rusya'dan Amerika'ya göç etti ve İşçi Partisi'ne katıldı. 1921'de Filistin'e gitti ve Siyonist örgütlenmelerde etkin rol oynadı. Sık sık Amerika'ya giden Meir, 1948 öncesinde ABD'deki Yahudi örgütlerinden ve işadamlarından 500 milyon dolar topladı ve bu parayla Siyonist terör örgütleri için silah satın alarak Filistin'e taşıdı.

5- İzak Rabin

Filistin'de doğdu, annesi Belarus babası Ukraynalı. Ailesi Ekim 1917 Sovyet Devrimi'nden sonra önce ABD'ye, iki yıl sonra da Filistin'e göç etti. 1922 Kudüs doğumlu Rabin, 1941'de

Siyonist Haganah örgütünün özel operasyonlar birliğine katılarak 1948 savaşında önemli görevler üstlendi ve 1963'te Genelkurmay Başkanı oldu. Haziran 1967 savaşında İsrail ordusuna komuta eden İzak Rabin 1993 Oslo ve 1994 Vadi Araba antlaşmalarını imzalayarak Nobel Barış Ödülünü aldı ancak 1995'te Yaser Arafat ile tokalaştı diye radikal Yahudi bir genç olan Yig'al Amir tarafından 4 Kasım 1995'te Tel Aviv'de öldürüldü.

6- Menahem Begin

Rusya doğumlu Begin hukuk okumak için 1938'de Polonya'ya gitti ancak İkinci Dünya Savaşı'nın başlamasıyla 1939'da tekrar Rusya'ya döndü ve 1942'de Filistin'e göç etti. Filistin'e gider gitmez Irgun terör örgütünü kuran Begin Filistinlilere karşı çok kanlı saldırılar gerçekleştirdi ve yüzlerce Filistinliyi hunharca öldürdü. 1948'de Kudüs'te Kral Davud Oteli'ndeki İngiliz işgal kuvvetleri komutanlığını havaya uçuran Begin ve arkadaşları Filistinlileri kolladığı gerekçesiyle BM Özel Temsilcisi İsveçli Kont Bernadotte'u öldürdüler. Bu ise yakın tarihin ilk uluslararası terör eylemiydi.

Mısır Başkanı Enver Sedat ile 1979'da Camp David Anlaşması'nı imzalayan Begin 1981'de Irak nükleer reaktörünü havaya uçurma emrini verdi ve 1982'de İsrail ordusunu Beyrut'a kadar soktu.

7- İzak Şamir

Polonya'da doğan Şamir, Filistin'e göç eder etmez Irgun terör örgütüne katılarak Filistinlilere ve İngiliz işgal güçlerine karşı saldırılarda bulundu. İzak Şamir, 1941'de yakalanarak hapse konuldu ancak kısa bir süre sonra kaçmayı başardı. 1946'da yakalanan Şamir bu kez Eritre'ye sürgüne gönderildi ancak dört ay sonra buradan da kaçarak Fransa'ya gitti. 1948'de Filistin'e dönen Şamir, MOSSAD'a katıldı ve 10 yıl kadar burada çalıştı.

8- Şimon Peres

Şimon Peres 2 Ağustos 1923'te Polonya'da doğdu ve 1934 yılında ailesiyle Polonya'dan Filistin'e göç ederek Tel Aviv'e yerleşti. 1947 yılında Haganah terör örgütüne katılarak örgütün silah alımlarından ve yeni militanlar yetiştirilmesinden

sorumlu yöneticisi oldu. Bu görevini İsrail Devleti'nin kurulduğu 1948 yılına kadar sürdürdü.

Peres, İsrail'in ilk başbakanı olan David Ben Gurion'un emrine girdi. 1948'den 1959 yılına kadar Savunma Bakanlığında görev yaptı. İsrail'in "Dimona Projesi" adlı nükleer silah programının hazırlanmasında önemli rol oynayan Peres, Fransa'yla iyi ilişkiler kurdu ve dolayısıyla, bölgedeki dengeleri değiştirecek güçlü silah alımını sağladı, Fransa'dan Dassault Mirage savaş uçaklarını aldı.

Peres 1992'de İsrail İşçi Partisi seçimlerinde, 15 yıl önce devraldığı koltuğu İzak Rabin'e karşı kaybetti. Şahin lakaplı Peres, politikada aktif olarak kaldı ve Rabin'in Dışişleri Bakan'ı olarak Oslo'da Yaser Arafat ile gizli görüşmeler yaptı. Bu görüşmeler anlaşmayla sonuçlanınca Yaser Arafat, Peres ve Rabin Nobel Barış Ödülünü kazandı. 1995'te Rabin'in suikasta uğramasının ardından Peres 1996 seçimlerine kadar başbakanlık ve savunma bakanlığı yaptı ve 13 Haziran 2007'de Knesset tarafından Cumhurbaşkanı olarak seçildi.

9- Benyamin Netanyahu

İsrail'in kuruluşundan bir yıl sonra Polonya'dan Filistin'e göç etmiş bir babanın oğlu olarak Kudüs'te doğan Netanyahu lise ve üniversite eğitimini ABD'de yaptı. Orduya katılan Netanyahu Özel Operasyonlar Birliğinde görev yaptı. Sağcı Likud Partisi lideri olarak üç kez Başbakanlık yapan Netanyahu bu görevde en uzun süre kalan politikacı unvanına sahip.

10- Ehud Barak

Babası Litvanyalı ve annesi Polonyalı olan Ehud Barak 1976'da Kudüs İbrani Üniversitesi'nde Fizik-Matematik bölümünden mezun oldu. 1978'de ABD Stanford Üniversitesi'nde mühendislik diplomasını aldı.

İsrail'de doğan Ehud Barak asker ve istihbarat kökenlidir. Filistinlileri hedef alan suikastlardan ve MOSSAD ajanı olarak Beyrut'ta birçok Filistinlinin öldürülmesinden sorumlu. 1991'de Genelkurmay Başkanı olan ve 1996'da İşçi Partisi lideri seçilen Barak 1999'da Başbakan oldu ve Haziran 2000'de ordunun Güney Lübnan'dan çekilme emrini verdi.

11- Ariel Şaron

Rusya'dan göç etmiş Yahudi bir anne ve babadan 1928'de Filistin'de doğdu. 1981'de Savunma Bakanı olan Şaron, 1982 yılında Lübnan iç savaşı sırasında İsrail ordusunu Beyrut'a kadar soktu.

16-18 Eylül 1982'de faşist Falanjist Hıristiyanların gerçekleştirdiği Sabra ve Şatilla katliamlarına destek vererek Beyrut Kasabı olarak ünlendi. Ariel Şaron, 2000 yılında Kudüs'te Müslüman olmayanların girişine izin verilmeyen Mescid-i Aksa'ya çok sayıda İsrail askerinin ve polisinin koruması eşliğinde girdi. Bu provokasyon Filistinlilerin İkinci İntifada (ayaklanma) başlatmalarına neden oldu ve bu ayaklanma beş yıl sürdü. Ariel Şaron Mart 2001 tarihinden Nisan 2006 tarihine kadar İsrail Başbakanı oldu ve görevinin son döneminde daha ılımlı bir yaklaşım sergileyerek herkesi şaşırttı. 2004 yılında Filistinlilerle anlaşma masasına oturmadan tek taraflı bir şekilde Gazze'den geri çekilme kararını verdi.

12- Ehud Olmert

Filistin'e göç eden Rus baba ve Ukraynalı anneden Eylül 1945'te Kudüs'te doğan Ehud Olmert, Kudüs İbrani Üniversitesi'nde psikoloji, felsefe ve hukuk eğitimi alarak mezun oldu. Olmert'in gençliği sağcı gençlik organizasyonlarında çalışarak geçti.

Olmert İsrail ordusunda seçkin Golani ekibinde piyade eri olarak askerliğini yaptı. Knesset'e (İsrail Parlamentosu) ilk defa 1973 yılında 28 yaşındayken seçildi ve daha sonra yedi kez art arda seçimi kazandı. 1981-1988 yılları arasında Dış İlişkiler, Güvenlik ve Savunma Komisyonu üyesi olarak görev yaptı ve Nisan 2006'da başbakan oldu.

İsrail başbakanlarından yedisinin yolsuzluk dosyası var ancak bir tek Olmert rüşvet, görevi kötüye kullanma ve ihaleye fesat karıştırma suçlamalarıyla ayrı ayrı üç hüküm giydi ve hapse atıldı.

Örneğin polis müdür yardımcısı oğlunun rüşvet suçlamalarını örtbas etmekle suçlanan Ben Gurion'un dışında, karısının Washington'daki bankalarda parası olduğu anlaşılan

İzak Rabin hakkında soruşturma başlatıldı. Yoksullara yardım etmek amacıyla kurulan bir vakıf ile ilgili ciddi rüşvet suçlamalarıyla karşı karşıya kalan Rabin uzun süre mahkemelere gidip geldi. Ariel Şaron'un ise başı oğlundan dolayı çok ağrıdı. Yolsuzluk yaptığı ve yabancı işadamlarından yasal olmayan bir şekilde bağış topladığı tespit edilen Şaron içeri atılmadı ama oğlu yedi aylık hapis cezasına çarptırıldı. Benzer suçlamalar Netanyahu'nun karısı ve oğluna da yöneltildi ve her ikisi birçok kez sorgulandı ve evleri arandı.

Peki ya cumhurbaşkanları?

1- Haim Weizman

Belarus doğumlu ve Siyonist hareket içinde etkin görev aldı. 1916-1919 yılları arasında İngiliz Deniz Kuvvetleri laboratuvarlarının direktörü oldu. Weizmann 1997 yılındaki ilk Siyonist Kongresi'ni kaçırmıştı ancak diğerlerinde bulundu. İsrail Devleti'nin kuruluşunda önemli rol oynayan Balfour Deklarasyonu'nun yayımlanması için uğraştı. 3 Ocak 1919 tarihinde Irak Kralı Faysal ile yazışarak Ortadoğu'da Arap ve Yahudi devletlerinin kurulmasıyla ilgili ön anlaşmaya vardı.

2- İzak Ben Zvi

Ukrayna doğumlu, İstanbul Üniversitesi'nde okudu. 1907'de Filistin'e göç etti ve Siyonist hareketin örgütlenmesinde etkin görev aldı.

Ben Zvi, Osmanlı döneminde Galatasaray Lisesi'nde öğrenim gördü ve ardından 1912-1914 yılları arasında David Ben Gurion ile İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde okudu. 1914 yılında Filistin'e döndü ancak Osmanlı yetkililerince 1915 yılında kovuldu. Bunun üzerine ABD'ye göç etti ve orada Siyonizm ile ilgili yayınlar yaptı, etkinlikler düzenledi.

1918'de yeniden Filistin'e döndü. Haganah'da görev alan Ben Zvi, Kudüs Kent Konseyi Başkanlığı'na seçildi. Ortadoğu din ve mezhepleriyle ilgili bir kitap yazan Ben Zevi "Vehhabi mezhebine bağlı Suudilerin aslında gizli Yahudi olduklarını" anlattı.

3- Zalman Şazar

Şazar, 1889 yılında Rus Çarlığı'nın Minsk kentinde doğdu. Gençliğinde dini bir eğitim aldı. Siyonist harekete katıldı.

Yüksek öğrenimini Saint Petersburg, Berlin ve İsviçre'de gören Şazar 1924 yılında Filistin'e göç etti. Dünya Siyonist Kongresi'nin birçok toplantısında yer aldı ve İsrail İşçi Birlikleri'nin üyesi oldu. *Davar* adlı bir gazetede editör olarak çalıştı. 1956 yılına kadar milletvekili olarak kalan Şazar, bu tarihte istifa ederek Yahudi Ajansı'nın başkanlığını üstlendi.

4- Efraim Katzir

Rus Çarlığı'na bağlı Ukrayna'nın başkenti Kiev'de doğdu ve ailesiyle birlikte Filistin'e göç ederek oradaki lisede eğitim gördü. Sosyalist Gençlik Hareketi'nin üyesi oldu ve Haganah terör örgütüne katıldı. Kudüs Yahudi Üniversitesi'nde biyokimya okudu ve 1941'de Filoloji dalında doktora diplomasını aldı. Cumhurbaşkanı Haim Weizmann'ın Bilim Enstitüsü'nde biyofizik bölümü başkanlığını üstlendi. Efraim Katzir'in ağabeyi Aharon Katzir 1972 yılında İsrail'de Japon Kızıl Ordusu'nun militanları tarafından gerçekleştirilen eylemde ölen 26 kişiden biriydi.

5- İzak Navon

Ailesi İspanya'dan İstanbul'a, oradan da Filistin'e göç etti. Eşinin ailesi ise İspanya'dan Fas'a, oradan da Filistin'e göç etmişti. Kendisi 1921 Kudüs doğumlu olduğu için çok iyi Arapça bilirdi. Bu nedenle Haganah terör örgütünde Arapça bölümüne bakıyordu. 11 yıl Ben Gurion'un özel kalem müdürlüğünü yaptı. Navon, yüksek öğrenimini Kudüs İbrani Üniversitesi'nde İbrani Edebiyatı ve Arap-İslam Kültürü bölümünde tamamladı. Öğrenimi bittikten sonra 1946-1949 yıllarında Haganah terör örgütünde çalıştı. İsrail Devleti kurulduktan sonra dışişleri bakanlığı tarafından diplomatik misyonla Arjantin ve Uruguay'a gönderildi.

6- Haim Hertzog

Kuzey İrlanda doğumlu. Askeri istihbaratta önemli görevler üstlendi. Babası İrlanda Yahudilerinin hahambaşı İzak Halevi Herzog idi. Herzog Dublin kentinde Wesley Koleji'nde okurken Siyonist Gençlik Federasyonu üyesi oldu. 1935 yılında Filistin'e göç etti ve Haganah örgütünde görev aldı. Daha sonra Londra Üniversitesi'nde hukuk öğrenimi görerek

Lincoln Barosu'na avukat olarak kaydoldu. İkinci Dünya Savaşı'nda İngiltere ordusunda bulundu. Toplama kamplarının boşaltılmasına katkıda bulunduktan sonra 1947 yılında "Binbaşı" rütbesiyle ordudan ayrıldı.

Savaş bittikten sonra Filistin'e dönerek 1948 Arap-İsrail Savaşı'nda çarpışan Haim Herzog, İsrail İstihbarat Birimi olan Aman'ın iki defa başkanlığını üstlendi. 1950-1954 yılları arasında ABD'de askeri ataşe olarak görev yaptıktan sonra 1962 yılında orgeneral rütbesiyle emekli oldu. 1967 savaşı sonrası Batı Şeria ele geçince, Doğu Kudüs'ün askeri yöneticisi olarak atandı.

7- Ezer Weizman

Babası Beyaz Rusya'dan Filistin'e göç eden Ezer Weizman, Tel Aviv'de doğdu. Savaş sanayii ve hava kuvvetlerinde etkin görevler aldı. Haganah örgütünde çalıştı. Hava Kuvvetleri Komutanı oldu, daha sonra da Savunma Bakanlığı'na getirildi. Fransız şirketlerinden 450 bin dolar rüşvet aldığı için görevden alındı.

8- Moşe Katsav

İran'dan İsrail'e göç etti. Sivil yaşamda kasap olan babasının yanında çalışırken Siyonizm'e hizmet etmeyi tercih etti. 2000-2007 yılları arasında Cumhurbaşkanı olarak görev yaptı ve yanında çalıştırdığı kadınlara sarkıntılık ve tecavüz suçlamaları karşısında istifa etmek zorunda kaldı. 7 yıl hapis cezasına çarpıtıldı ve beş yıl yattıktan sonra Aralık 20016'da serbest bırakıldı.

9- Şimon Peres

Belarus doğumlu. Filistin'e göç ettikten sonra İsrail ordusunda ve öncesinde Siyonist örgütlerde hep askeri görevler üstlendi.

10- Reuven Rivlin

Filistin doğumlu. Çok iyi Arapça bildiği için Kur'an'ı İbraniceye çevirdi. Haziran 1924 tarihinde Tel Aviv'de doğdu. Babası, Osmanlı ordusunda görevli bir doktordu ve 1918'de Kudüs'ten ayrılan son birlikte görev almıştı. Gençliğinde

askeri istihbaratta görev alan Rivlin uzun süre avukatlık yaptıktan sonra 2014'te Cumhurbaşkanı seçildi.

60- Yahudiler Arap olunca!

Arap Hıristiyanlar gibi tüm Arap ülkeleri topraklarında binlerce yıldır yaşayan Arap Yahudiler de vardı.

Az da olsa hâlâ bazılarında var...

1900 yılında 15 bin kadar olan Yahudi nüfus Osmanlı'nın Filistin'den ayrıldığı 1918'de 50 bini aşmıştı. İngiliz işgali döneminde, yani 1917-1947 arasında Filistin'deki Yahudi sayısı 650 bin olmuştu. BM'nin Kasım 1947'de Filistin'in yarısından fazlasını Yahudilere verme kararı ile İsrail Devleti'nin ilan edildiği 15 Mayıs 1948 dönemi sonrasında bu sayı 800 bini geçti. Dünyanın dört bir yanından ama özellikle Sovyetler Birliği ülkelerinden ve Doğu Avrupa'dan Yahudiler Siyonist propagandanın etkisiyle Filistin'e göç etti. Bugün ise İsrail'in ilhak ettiği Kudüs ve Suriye'nin Golan bölgesi dahil 8,8 milyon nüfusu var. Bunların yaklaşık 6,5 milyonu Yahudi, geri kalanlar Arap Müslüman ve Hıristiyan. İsrail Devleti 1948'de kurulduğunda Yahudi nüfusun yaklaşık yüzde 97'si ya kendileri ya da ana-babaları Filistin dışında doğmuş ve buralara göç etmişti. Bugün, yani kuruluştan 72 yıl sonra nüfusun yüzde 70'i İsrail doğumlu. Böyle olmasına rağmen Siyonist örgütler dünyanın neresinde bulunursa bulunsun Yahudileri İsrail'e yani İsrail işgali altındaki Filistin topraklarına taşıma çabasını sürdürmektedir.

Siyonist hareketin Filistin ilgisiyle birlikte dünyanın her tarafından Filistin'e Yahudiler taşınırken Siyonistler Arap Yahudilerine güvenmiyor, onların yerine Hıristiyan ülkelerde yaşayan Yahudileri tercih ediyorlardı. Onlara göre baskı altında yaşayan, sevilmeyen ve hor görülen Avrupalı Yahudiler Filistinlilere karşı çok daha gaddar ve kanlı olur. Nitekim öyle de oldu.

İsrail Devleti'nin kurulduğu 1948 yılına dek Arap ülkelerinden çok az sayıda Yahudi Filistin'e götürüldü. Ancak İsrail

Devleti kurulduktan sonra kovulan Filistinlilerden boşalan yerlerin doldurulması için Arap Yahudilerin İsrail'e taşınması için özel programlar hazırlandı. Bunun için Siyonizm'in propaganda makinası devreye girdi ve Yahudilere "Araplar Filistinlilerin intikamını almak için sizleri kesecekler, onun için hemen kaçın ve İsrail'e gelin" denildi. İş bununla da kalmadı; çünkü propagandanın gerçekçi olması için MOSSAD ajanları devreye girdi ve birçok Arap ülkesinde sinagoglar bombalandı ve bazı Yahudiler öldürüldü. Amaç Yahudileri korkutup İsrail'e gitmelerini sağlamaktı. Bunun üzerine yüz binlerce Arap Yahudi'si İsrail'e kaçtı ve İsrail hükümeti onları Filistinlilerden boşalan yerlere yerleştirdi. Arap Yahudileri de İsrail Devleti'nin ve devleti yöneten Avrupalı Yahudilerin güvenini kazanmak için "Kraldan çok kralcı" oldular ve Siyonist ideolojinin gereklerini yerine getirdiler. Daha sonra birçoğu pişman oldu ama iş işten geçmişti.

Örneğin İsrail'de dört çeşit sosyal sınıflandırma var:

1- Filistin'de doğup büyüyen ve her şeye rağmen o toprakları terk etmeyen Yahudiler. Ki bunlara Eltsbar denilir.

2- Çeşitli dönemlerde Avrupa'dan Filistin'e göç eden Yahudiler. Bunlara da Aşkenaz deniyor.

3- İspanya'dan Türkiye ve başka ülkelere göç eden, oradan da İsrail'e gelen Yahudiler. Bunlara da Sefarad deniyor.

4- Arap ülkelerinden gelen Yahudiler. Bunlara da Mazrahim yani doğulu deniyor.

İsrail Devleti'nin kurulduğu 1948'de nüfus 680 bin iken 1951'de 1,3 milyon oldu. Son dönem gelenlerin büyük bölümü Arap Yahudi'siydi. Yani 1948'de Aşkenazlar İsrail nüfusunun neredeyse yüzde 85'ni oluştururken, bu oran 1953'te yüzde 65'e düştü ve sosyal çatışmalar başladı. En az yüz ülkeden gelen, ortak dili konuşamayan ve dinin dışında ortak hiçbir şeyi paylaşmayan Yahudilere aynı yaşam biçimini benimsetmek hiç kolay değildi. Örneğin Rusya'dan gelenlerle, ikinci büyük grubu oluşturan Faslı Yahudiler (Büyük bölümü 1492'de İspanya'dan göç etmişti) arasında din dışında ortak hiçbir bağ yoktu. İşte bu nedenle bugün bile İsrail toplumu

içinde çok ciddi sosyal uyuşmazlık, gerginlik ve çatışma yaşanmakta ve İsrail hükümetleri sürekli gerginlik ve savaş politikalarıyla insanların ilgisini dış konulara çekmeye çalışmaktadırlar. Amaç radikal söylemlerle Yahudilerin başka dinlerden insanlara düşmanca bakmasını sağlamaktır. Sosyal uyumsuzluk ve çatışmaya başka bir örnek ise Aşkenazların Sefaradlarla evlenme oranıdır. Bu oran başlangıçta yüzde 12 civarındaydı. Ayrıca farklı gruplardan insanların aynı semtleri paylaşma oranları da çok düşüktü. Çünkü Aşkenazlar çok daha kültürlü ve zengindi, Sefaradlar ve doğulu Yahudiler ise çok çocuk yapıyordu ve gelirleri daha düşüktü. Ayrıca Arap ülkelerinden gelen Yahudilere önemli görevler verilmezken, İran'dan gelen Moşe Katsav Cumhurbaşkanı, Dan Halutz Genelkurmay Başkanı ve Dışişleri Bakanı, Şaul Mofaz ise Savunma Bakanı olmuştu.

Kuruluşunun ilk yıllarında İsrail, Arap ülkelerinden gelen Yahudilere sayısal olarak büyük ihtiyaç duymasına rağmen onlara çok fazla güvenmiyordu. Arap ülkelerinden geldikleri için Arap ülkelerine karşı duygusal bağlılıklarının devam edebileceği düşünülerek orduda Arap Yahudilere önemli görevler verilmiyordu. Ancak buna karşı İsrail, Arap Yahudilerinden daha farklı bir alanda yararlanabileceğini düşünerek, Arap ülkelerinden tazminat istenilmesi düşüncesini geliştirmeye başladı. Ama Arap Yahudiler üzerine bir sürü maddi ve siyasi hesap yapan İsrail Devleti'nin, 1948'de kurulduktan dört yıl sonra nüfusu 650 binden 1,3 milyona çıkınca, Arap Yahudilere olan ihtiyacı giderek azaldı. Bugün İsrail nüfusu içinde Doğu kökenli Yahudilerin oranı yüzde 35-36 civarındadır.

Arap ve Kürt bölgelerinden giden Iraklı Yahudileri sayı bakımından Fas, Polonya, Rusya (ve Sovyetler Birliği) ve Romanya'dan sonra beşinci sırada geliyorlar. Iraklıların dışında Mısır'dan 63 bin, Yemen'den gelen 180 bin nüfus var. Yemen'in Yahudilik tarihinde çok farklı bir yeri var; çünkü birçok kaynakta Mısır'dan kovulan İbranilerin Kızıl Deniz'i geçtikten sonra Yemen'e gittikleri, orada yerleştikleri ve sonra da Kenan diyarı yani Filistin'e gittikleri belirtilmektedir.

Hatta bazı kaynaklar İbranilerin o dönem Yemen'deki yaşantılarını kanıtlayan arkeolojik bulgulardan ve daha sonra Yahudiliği kabul eden bu İbrani kabilelerin kuzeye doğru göç ederken Medine ve Mekke çevresinde yaşadıklarından söz eder. Başka ifadeyle bu kaynaklar ilk Yahudilerin Yemen'de var olduklarını yazar.

Sonuç olarak bu kitapta sözü edilen her konuda olduğu gibi bu konuda da birçok çelişki ya da tartışma var. Belki de bunun için İsrailliler Filistin topraklarında yaptıkları arkeolojik kazılarda buldukları kemiklerden bile kendilerine pay çıkarmaya çalışmaktadır. Çünkü Yahudilerin Filistin'deki yaşamıyla ilgili bilim adamlarını ikna edecek çok fazla bulgu yoktur. Belki de bunun için İsrail antropolojik bulguların peşinden koşmaktan vazgeçmiş gibi görünüyor; çünkü 70 yıldır bu alanda yapılan çalışmalarda ve arkeolojik kazılarda Tevrat'ta sözü edilen "hikâyelerin" büyük bölümünü kanıtlayacak bulgular ulaşılamadı. Tıpkı Mescid-i Aksa'nın altında 60 yıldır yapılan kazılarda olduğu gibi... Oysa Yahudi tezlerine göre bu mescit 4-5 bin yıl önce yıkılıp yakıldığı anlatılan Süleyman Tapınağı'nın kalıntıları üzerine inşa edilmiştir.

Neyse biz dönelim Yemenli Yahudilere.

En eski Yahudi topluluk olmalarından dolayı İsrail hükümetleri Yemenli Yahudilere büyük ilgi göstermiştir. İsrail, Yemenli Yahudileri kaçırmak için Sihirli Halı ve Uçan Halı adıyla iki büyük operasyon düzenledi ve 1963-1966 Yemen iç savaşı sırasında ABD, İngiltere ve İran Şahı'nın yardımıyla 100 bin Yahudi'yi kaçırdı.

Kaldı ki bu iç savaşta İsrail'in de parmağı vardı. Şöyle ki Mısır Cumhurbaşkanı Nasır destekli generaller darbe yapıp kralı devirince, Suudi Arabistan devrilen krala sahip çıkarak Yemen'e savaş ilan etti. Oysa şimdilerde İran'ın Şiiliğini bahane ederek bu ülkeye karşı düşmanca tavır alan Suudilerin destek verdiği devrik kral ve İran Şahı da Şii idi.

Daha da ilginç olanı Vehhabi mezhepli Sünni Suudiler 2015 yılında Şii İran'ın yardım ettiği Şii Husileri bahane

ederek Yemen'e saldırdı ve bu kitap yazıldığında on binlerce insanın öldüğü bu savaş devam ediyordu.

Özetle böylesi karmaşık ve çelişkili tarihsel ve dinsel hikâyelerin ülkesi olan Yemen, her zaman Yahudilerin ilgi alanı içindeydi. Bu ilgi ile İsrail, Yemen'deki tüm Yahudileri (toplamda 200 bin) alıp götürmüştü.

İsrail eski adıyla Babil olan Irak Yahudilerine de büyük ilgi göstermiş ve 113 bin Iraklı Yahudi'nin İsrail'e taşınması operasyonuna Ali Baba adını vermişti.

Diğer Arap ülkelerinden ve Türkiye, İran ve diğer Müslüman ülkelerden taşınan Yahudilerin Batılı Yahudilerin egemenliğindeki İsrail'de uyum sağlamaları hiçbir zaman kolay olmadı ve sorunlar hâlâ devam ediyor. İlk giden Yahudilere "Ana bellekteki bilgiler siliniyor ve yeni format atılıyor." Yani herkes uyum kurslarına tabi tutuluyor, İbranice dil kurslarına çağrılıyor ve birlikte yaşamanın kuralları öğretiliyor. Ama en önemlisi herkes silah kullanmayı öğreniyor. Örneğin Sefarad Yahudilerle Aşkenaz Yahudiler arasındaki evlilik oranı 1955'te yüzde 11,8 iken, uyum kursları sayesinde bu oran 1985'te yüzde 23'e ve 2015'te yüzde 31'e yükseldi.

Ama tüm uyum kurslarına ve sorunları çözme çabasına rağmen doğu kökenli Yahudiler hâlâ ikinci sınıf muamele görüyorlar. Afrika kökenliler ise üçüncü sınıf statüsünde... "İsrail'i biz kurduk" iddiasında olan Avrupalı Yahudiler, kendilerini gerçek Siyonist kabul ederek doğulu Yahudilere üstünlük taslıyor ve bundan dolayı toplumda çok ciddi tartışmalar devam ediyor.

Kimse de onlara Musa ve tüm Yahudi peygamberlerin doğulu olduğunu hatırlatmıyor.

Şimdi sıkı durun!

Yüz yıllardır yaşadıkları Arap ülkelerinin bir parçası olan ve ülkelerini bırakıp Filistin'e göç edenler, İsrail'e göre o ülkelerden kovulmuşlardır ve dolayısıyla tazminat alma hakları doğuyormuş! Yani tüm ikili ve çoklu uluslararası görüşmelerde Filistinliler "Bizim toprağımıza dönme hakkımız var"

deyince, İsrail "Yahudilerin de dünyanın birçok ülkesinden tazminat isteme hakkı var" diyor!

İş bununla da kalmıyor!

İsrailliler 1948 sonrasında Arap ülkelerinden İsrail'e gelen Yahudilerin 865 bin olduğunu, buna karşın "Filistin'den kaçan, çıkan ya da kovulan Filistinlilerin sayısının 730 bin olduğunu" söylüyor ve ekliyorlar: "BM 1948'de Yahudilerin ele geçirdiği Filistinlilerin mal varlığının 150 milyon sterlin olduğunu belirlemiş, oysa yalnızca Irak'tan kovulan Yahudilerin mal varlığı iki milyar dolardır!"

Durun daha bitmedi: Arap Ülkeleri Yahudileri Dünya Örgütü (WOJAC), bu konu için başta ABD ve Avrupa ülkelerinde birçok uluslararası konferans ve etkinlik düzenleyerek işi biraz daha ileri götürmüş ve "Yahudilerin Arap ülkelerindeki toprağı İsrail'in yüz ölçümünden çok daha fazla ve Yahudilerin toplu olarak Arap ülkelerindeki mal varlığı 150 milyar doları geçmektedir" demiş!

İsrail, örneğin Tunus'tan 35 milyar, Libya'dan 25 milyar dolar tazminat istemektedir. Toplamda 10 Arap ve Müslüman (İran ve Türkiye) ülkeden gelen Yahudiler için 250 milyar dolar tazminat isteyebileceğini hesaplayan İsrail, uluslararası nitelikte muhasebe şirketleriyle bu konuda işbirliği yapmaktadır.

İsrail "soykırım kurbanı Yahudiler için milyarlarca doları Almanya'dan aldığımıza göre Arap ve Müslüman ülkelerden de alabiliriz" diye düşünüyor ve planlamasını yapıyor.

Bugün için çok fazla gündemde olmayan bu konu, yakında gerçek olursa hiç kimse şaşırmasın. Trump'ın 28 Ocak 2019'da ilan ettiği Yüzyılın Anlaşmasında bile bu konudan söz edilerek Washington ve Tel Aviv'in bu konuda ne denli ciddi oldukları, zaman içinde konuyu tartışmaya açacakları ve Arap ülkelerini bu konuda kabule zorlayacakları anlaşılmaktadır. Arap ve Müslüman ülkelerin içinde bulunduğu durumlar böyle devam ettiği sürece İsrail istediği her şeyi elde edecektir.

1897'de toplanan ilk Siyonist Kongre'de 50 yıl içinde İsrail Devleti'nin kurulmasından söz edenler elbette müneccim

ya da falcı değildi ama bu devlet tam 50 yıl sonra kuruldu. Başlangıçta Kudüs'ün yarısıyla yetinen İsrail tam 70 yıl sonra kentin tümüne el koydu ve Müslüman ülkeler konuşmanın dışında hiçbir şey yapamadı ve böyle giderse bundan böyle hiçbir konuda da yapamayacaktır. Çünkü İsrail kendi ideolojik ve dinsel planlama ve hesapları içinde inandığı Nil'den Fırat'a kadar Büyük İsrail hayalini kurmakta ve adım adım hedefini gerçekleştirmektedir.

Arap ve Müslüman ülkelerin ezici çoğunluğu ya kendi içlerinde kavga etmekte ya da kendi aralarında savaşmaktadırlar. Hemen hemen hiç birinde demokrasi ve özgürlük yok ama hepsinde yoksulluk, cehalet, içi boş dini bağnazlık ve kuru milliyetçilik var.

61- Kürt olanlar da var

İsrail'in, ama öncesinde Siyonist ve Yahudi örgütlerinin Kürtlere olan ilgisini bilmeyen yok.

Bu konuyla ilgili birçok kitap, makale, haber ve televizyon programının yanı sıra bir o kadar da dedikodu var. Biz burada tüm bunların özetini çıkararak önemli bilgiler vermeye çalışacağız.

Dünya Yahudi Ajansı'nın 1931'de gizlice Bağdat'a gönderdiği temsilcisi Rovin Şilva ile başlayalım. Adam İngiliz yönetimindeki Bağdat'ta gazeteci olarak görev yapıyordu ama sık sık Kuzey Irak'a gidip Kürt bölgesini dolaşıyor ve Kürt aşiret liderleriyle dostluklar kuruyordu. Şilva aynı zamanda Bağdat, Musul ve Kürt bölgesinde Arap ve Kürt Yahudilerle ilişki kuruyor ve Filistin'e göç etmeleri için ikna etmeye çalışıyordu.

Rovin Şilva'nın kurduğu ilişkilerle yola devam eden MOSSAD, İsrail'in kurulmasından sonra Iraklı Yahudileri İsrail'e taşımak için birçok plan hazırlayıp uyguladı. Bu planlar çerçevesinde 1951'den itibaren Yahudilere yönelik provokasyon ve suikastlar düzenlendi ve sinagoglar havaya uçuruldu. Amaç Yahudileri korkutup İsrail'e göç etmelerini sağlamaktı.

Yani korkutarak Yahudilere, "Hemen kaçın yoksa bu Araplar Filistinlilerin intikamını almak için sizleri öldürecekler hatta sinagoglarda yakacaklar" deniyordu. MOSSAD ayrıca Hitler'in Yahudilere yönelik katliamlarını da propaganda malzemesi olarak çok iyi kullanıyordu.

Dönelim Kürtlere...

Temmuz 1958'de Abdülkerim Kasım, İngiliz yanlısı Kral Faysal ve Başbakan Nuri el-Said iktidarını devirip Arap milliyetçisi bir iktidar kurunca, Yahudiler için yeni bir fırsat doğdu.

İsrail, Bağdat'taki merkezi hükümeti ve genel olarak Irak Devleti'ni rahatsız etmek için MOSSAD ajanları ve subaylarını, Molla Mustafa Barzani liderliğindeki Kürdistan Demokratik Partisi (KDP) militanlarını eğitmek için İran ve Türkiye üzerinden Kuzey Irak'a gönderdi. O sıralar Afraim adında bir Kürt Yahudi'si Barzani'nin yardımcılığını yapıyordu. MOSSAD bu operasyona "Harfad" yani "halı" kod adını vermişti. Belki de sonraki yıllarda bu bölgede daha verimli çalışmanın yollarını halılarla döşemeyi planlamıştı. Bu çerçevede dönemin Savunma Bakan Yardımcısı Şimon Peres Kürt liderlerinden Kamuran Bedirhan ile buluşup birlikte mücadele etmenin detaylarını görüştü. Bedirhan kırklı yıllardan itibaren İsrail için çalışıyordu. 1966'da Kürt bölgesini gizlice ziyaret eden İsrailli Bakan Lova Elyaf, Irak Devleti'ne karşı savaşan Kürtler için bir sahra hastanesi kurdu.

Aynı dönemde İsrail'in Tahran'daki Askeri Ataşesi Yakub Nemrudi İranlı subay kıyafetiyle Kuzey Irak dağlarında Kürt Peşmerge komutanlarıyla buluşuyordu. Ağustos 1966'da Kürtlerin yardımıyla Iraklı pilot Münir Lofa, Mig-17 uçağıyla Ürdün üzerinden İsrail'e kaçtı. İsrail, Mısır ve Suriye ordularının kullandığı bu uçağın tüm teknik sırlarını kısa bir süre içinde çözdü ve 10 ay sonra (5 Haziran 1967) patlak veren İsrail-Arap savaşında büyük üstünlük sağladı.

Eylül 1967'de İsrail'i gizlice ziyaret eden Mustafa Barzani Arap ülkelerini yenerek ünlenen Savunma Bakanı Moşe Dayan ile bir araya geldi ve ona geleneksel Kürt hediyesi olan özel yapım bir hançer hediye etti. Karşılığında Dayan,

Barzani'ye kısa aralıklarla ve İran üzerinden çok miktarda ağır silahlar yolladı. İsrailli subaylar da Kürdistan'a giderek peşmergeleri eğitti ve Kürtler birçok bölgede ve petrol bölgesi Kerkük'te Irak ordusuna üstünlük sağladı. Sonraki yıllarda Mustafa Barzani yeniden İsrail'e gitti ve tedavisi sırasında MOSSAD ve ordu komutanlarıyla anlaşmalar imzaladı.

1973 İsrail-Arap savaşı ve Sovyetler Birliği'nin bölgede güç kazanmasıyla İsrail'in Kürtler ile ilişkilerinde önemli bir gelişme yaşandı. Yetmişli yılların ortalarından itibaren İsrail Kürtlere daha fazla silah ve askeri uzman göndermeye başladı. Dönemin Başbakanı Menahem Begin, Kürtlerle olan ilişkilerin daha da yoğunlaştırılması için gerekli talimatları verdiğini söyledi. Dünyanın dört bir yanından gelerek yabancı bir ortamda devlet kuran Yahudiler, farklı etnik grupların desteğini alarak Arapları dengeleyebileceklerini düşünüyorlardı. Bu "Arap olmayan farklı gruplar" ise Türkler, Persler ve Kürtlerdi... Üstelik o sıralar, yani ellili yıllarda Türkiye'de ABD ve Batı yanlısı Adnan Menderes, İran'da Şah ve Irak'ta merkezi iktidarla savaşan Kürtler vardı. Ayrıca bu Kürtler arasında Yahudi olanlar vardı ve bu Yahudiler Irak'ın farklı bölgelerinde yaşayan Arap Yahudilerle temas halindeydiler.

Kürtlerin bazıları Arapça bilmiyordu ama olsun...

İsrail'in ve özelinde Siyonist hareketin Kürtlerle ilgilenmesinin nedenleri arasında Irak'ı zayıflatmak, petrol zengini ve Ürdün ile Suriye'ye komşu bu ülkenin İsrail için bir risk olma olasılığını ortadan kaldırmak vardı. Nitekim İsrail'in kendisi için doğru olan bu stratejisi meyvesini verdi ve Irak önce İran ile savaştırıldı, peşinden Kuveyt'e sokuldu, Suriye'ye düşman yapıldı ve sonunda 2003 yalında ABD ve İngiltere tarafından işgal edilerek parçalanma sürecine sokuldu.

Mustafa Barzani'nin danışmanlığını yapan Mahmud Osman, Arap medyasına verdiği demeçlerde Kürtlerle İsrail arasındaki ilişkiler hakkında farklı dönemlerle ilgili olarak çok detay veriyordu. Örneğin Kürtler Irak'la ilgili bildikleri her şeyi İsrail'e veriyordu, karşılığında MOSSAD'dan Irak ordusuyla ilgili bilgileri alıyorlardı. Başbakan Golda Meir

döneminde MOSSAD 1966'da Barzani'ye bağlı bir istihbarat örgütünün kurulmasını ve elemanlarının eğitilmesini üstlendi. 1968'de İsrail Cumhurbaşkanı Zalman Şazar ve Başbakan Levi Eşkol ile Tel Aviv'de buluşan Mustafa Barzani, sonraki ziyaretlerinde en üst düzeyde ilgi gördü ve istediği her şeyi İsraillilerden aldı. Şah yönetiminde İran istihbarat örgütü SAVAK da elinden gelen her türlü yardımı yaptı.

Ama en önemli gelişme 1991 sonrasında yaşandı. Kuveyt savaşında teslim olan Irak'ın 36. paralelinin kuzeyi uçuşa yasak bölge ilan edildi ve bu bölgede yaşayan Kürtleri korumak için Çekiç Güç Türkiye'ye geldi. Turgut Özal tarafından üç aylığına Türkiye'ye davet edilen Çekiç Güç 12 yıl bu ülkede kaldı ve Kürtlerin yarı bağımsız hale gelmeleri için gerekli olan tüm adımları attı. Özal, Kuzey Irak'ı Türkiye'ye katmayı planlıyordu ama Genelkurmay Başkanı Org. Necip Torumtay itiraz edince olmadı.

Bu süre içinde MOSSAD ajanları Türkiye üzerinden Kuzey Irak'a gitti ve "Siz Yahudi'siniz" dediği binlerce Iraklı Kürt'ü İsrail'e taşıdı. Daha önce İsrail'e göç edenler ise 1991 sonrasında Kuzey Irak'ta Irak devletinin otoritesi bulunmadığı için yoğun bir şekilde Erbil'e giderek önemli işler yaptılar. MOSSAD bağlantılı birçok İsrailli Irak kökenli Yahudilerle Kuzey Irak'ta önemli projeler üstlendi. İsrailli subaylar ve MOSSAD ajanları Kürtlere silah taşıdı ve peşmergeleri eğitti.

1991 ve 2003 Amerikan işgali sonrasında çok önemli işler beceren MOSSAD ve İsrail Devleti "Nil'den Fırat'a kadar Büyük İsrail"in doğu sınırlarını oluşturan Irak'ta kök salmak için önemli adımlar attı.

Örneğin Irak Yahudileriyle ilgili bilgi toplamak, İsrail'e göç eden Yahudilerin mallarıyla ilgili kapsamlı araştırmalar yapmak, Yahudilerin Babil dönemindeki varlığı hakkında tarihsel kanıtlar elde etmek ve Babil'in torunları sayılan Kildani, Asuri ve Süryanileri bulundukları bölgelerden sürerek Babil'de köleleştirilen Yahudilerin intikamını almak için Kürtlerle işbirliği yapmak...

ABD'nin Mart 2003'te Irak'ı işgal etmesi İsrail için büyük bir fırsat yarattı. İşgali en çok savunan iki kişi vardı: ABD Savunma Bakan Yardımcıları Richard Perle ve Paul Wolfowitz... Her ikisi de Evanjelist ve Yahudi'ydi.

İşgal sonrası Irak'ın Amerikalı yeni yöneticisi Jay Garner, Hıristiyan olmakla birlikte Siyonistlerden çok daha fazla Siyonist'ti ve Evanjelist kilisesine bağlıydı. Karısı ise Yahudi idi. Bu durumu fırsata çeviren MOSSAD ajanları Bağdat'ın düştüğü gün Ulusal Müze'de bulunan ve Yahudilerin tarihini ilgilendiren binlerce tarihi belge ve eseri İsrail'e kaçırdılar. Iraklı uzmanlara göre işgal öncesinde tarihi eser konusunda uzman bir Amerikalı ekip özel olarak eğitildi ve Bağdat düşüp de Ulusal Müze talan edildiğinde, bu ekip müzeden ve farklı tarihi mekanlardan 80 bin kadar belge ve eseri ABD'ye kaçırdı. Bu belge ve eserlerin yüzde yetmişi Yahudi tarihini ilgilendiriyordu. Aralarında çok eski Tevrat nüshalarının bulunduğu bu belge ve eserlerin bir kısmı 2011 ve 2015'te İsrail'de sergilendi.

İş bununla da sınırlı kalmadı. İsrail'i ve Yahudileri çok seven Amerikalı Yönetici Jay Garner Saddam devrildikten sonra yurt dışındaki Iraklı muhaliflere "Ülkenize dönün" çağrısı yaptığında, onlarla ilk toplantısını Bağdat'ta değil Bağdat'ın güneyinde Nasıriye'de yaptı. Nasıriye, eski Ur kentidir. Ur'da ise İbrahim Peygamber doğup büyümüştür. İbrahim ise Yahudilere göre Abraham'dır. Bununla yetinmeyen Garner, MOSSAD ajanlarının Bağdat'ın 100 kilometre güneyinde bulunan Babil harabelerinde inceleme ve kazı yapmalarına izin verdi.

MÖ 586-587'de Asur Kralı Nebukadnezar, Kudüs Tapınağı'nı yıkıp Yahudileri köle olarak beraberinde Babil'e götürmüştü. Uzun yıllar Babil'de yaşamak zorunda bırakılan Yahudiler, Perslerin Babil'i ele geçirmesiyle Yahuda'ya geri dönmüştü. Babil, Yahudilerin dinsel söylemlerinde çok önemli bir yere sahiptir. Bazı İsrailli tarihçilere göre Kürt Yahudiler bu Yahudilerin torunları olabilir. Başka bir iddiaya göre Kürt Yahudiler de "Biz Yakub'un oğlu Yusuf'un kardeşi

Bünyamin'in torunlarıyız" derler. İsrail eski Cumhurbaşkanlarından İzak Ben Zwi ise "Kürt Yahudileri Babil sürgününden sonra Kürdistan dağlarında kaybolan onuncu kabilenin torunlarıdır" der. Yahudi tarihçileri, bu efsanelere kanıt olarak birçok peygamber mezarının Irak ve özellikle kuzeyinde bulunduğuna dikkat çeker. Bu ve benzeri dini söylem ve efsaneden dolayı İsrail Irak'a ve Irak'taki Yahudilere özel ilgi gösterir. Örneğin MOSSAD ajanlarının Yahudiler için kutsal olan bazı mekânların çevresinde çok geniş araziler satın aldıkları anlatılır. Kürt Yahudiler adına yapılan bu satın alma işlemleri daha çok "Nil'den Fırat'a kadar Büyük İsrail" sınırları içinde kalan bölgelerde gerçekleşiyor.

Ayrıca bu ilgi çerçevesinde MOSSAD ajanları Amerikan işgalinin ilk yıllarında yüzlerce Iraklı bilim adamı, üniversite hocası ve doktorunu öldürdü; Şii din adamlarını öldürerek Sünnilerin üzerine attı ve tersini de yaparak mezhepsel düşmanlık ve katliamları provoke etmeyi başardı. Bu çaba çerçevesinde en az yüz bin Iraklı öldürüldü. Yüzlerce belki de binlerce Kürt ya da Arap Iraklıyı örgütlediği söylenen MOSSAD özellikle önceden İsrail'e göç eden Iraklı Yahudilerin geri dönmesini ve özellikle Kerkük gibi petrol bölgesinde geniş araziler satın almalarını sağlıyor.

Benzer satın almalar Suriye'nin petrol ve gaz bölgesi Fırat'ın doğusunda devam ediyor. Arap medyasına göre Yahudiler Arap Baharı koşullarında kargaşa yaşayan Arap ülkelerinde karanlık planlarını daha çok uygulamıştır. Bunu da çok önceleri bu ülkelerden İsrail'e göç eden ve bu ülkelerin dilini ve yerel lehçelerini bilenlerle başarmıştır.

İşte bu nedenle İsrail'in Kürt ilgisi yalnızca Irak'la sınırlı kalmamıştır. MOSAD ajanları ayrı ya da CIA ile birlikte Suriye, İran ve Türkiye'nin Kürt bölgelerinde çalıştı, çalışıyor. Suriye'deki savaş onlar için büyük bir fırsat yarattı. Bu dört ülkede iktidarların yapısı İsrail'in Kürtlere karşı tavrını belirliyordu. Örneğin, İsrail Şah zamanında İran ve farklı dönemlerde Türkiye'de Kürtlere karşıydı. Abdullah Öcalan'ın Kenya'da Türkiye'ye teslim edilmesinde CIA ile MOSSAD'ın

rolü ve katkısıyla ilgili çok şey yazılıp anlatıldı. Çünkü o sıralar İsrail Hafız Esad'ın Öcalan'ı desteklediğini görüyor ve PKK'nın Marksist bir örgüt olduğunu biliyordu.

Ama aynı İsrail 2019'da PKK'nın Suriye kolu PYD/YPG ile ilişki kurmak ve onlara her alanda yardım etmekte sakınca görmüyordu. MOSSAD ajanları 2016 sonrasında ABD'nin kontrolüne giren Fırat'ın doğusunda cirit atmaya başlamış ve YPG'nin kendi istihbarat örgütünü kurmasına yardım etmiştir. Çünkü Fırat'ın doğusu ile Türkiye'nin güneydoğusu İsrail ve Yahudiler için çok önemlidir. Onlara göre buralarda çok önemli mekanlar bulunmaktadır. İbrahim ve Yakup ya buralarda yaşamış ya da buralardan geçmişlerdir. Belki de bunun için Osmanlı topraklarından ilk Yahudi göçü 1907'de Urfa ve çevresinden Filistin'e yönelik gerçekleşti. Aynı dönemde Irak ve İran'dan benzer Kürt Yahudi grupları aralıklarla yola çıkıyordu. 1950'de ise İran Kürdistan'ında yaklaşık 13.500 Yahudi Kürt vardı ama bir yıl sonra bunlardan yalnızca 350'si kalmıştı.

16 Nisan 1968'de İsrail'i ziyaret eden Molla Mustafa Barzani, Devlet Başkanı Zalman Şazar bir araya geldi. Şazar Mustafa Barzani'ye "Özerk yönetim düşüncesinden vazgeçin ve bağımsız devlet için mücadele edin" deyince, dönemin Başbakanı Levi Eşkol ve Dışişleri Bakanı Abba Eban "İsrail dostu İran Şahı Pehlevi'yi kızdırmamak için" bu düşüncenin şimdilik uygun olmadığını söylemişti. O ziyaret sırasında Barzani'nin tanıştığı Bakan Menahem Begin 1981'de bir demecinde "Biz bu Kürtlere her türlü para ve silah yardımında bulunduk ama adamlar kendi aralarında kavga etmekten başka bir şey yapmıyorlar, bu da sinir bozucu" demişti.

62- Türk Yahudileri

Osmanlı Devleti öncesinde Yahudilerin Anadolu topraklarındaki varlığının antik çağlara kadar dayandığı söylenmektedir. Ege Bölgesi'nde yapılmış kazılarda MÖ 4. yüzyılda bu topluluğun izlerine rastlandığı ve Bizans döneminde

imparatorluğun birçok kentinde kalabalık Yahudi cemaatlerinin olduğu yazılmıştır. Selçuklular dönemi ise Türkler ile Yahudilerin daha yoğun temas ettikleri dönemdir. Selçuklu Devleti, Yahudilere ve diğer gruplara, ödedikleri vergi karşılığında dini görevlerini yerine getirmelerine, örf ve adetlerini sürdürmelerine izin vermiştir. Türklerin Yahudilerle temasıyla ilgili Hazar Devleti örneği üzerinde durulmaktadır. Hazar Devleti'nin 7. ve 10. yüzyıllar arasında hüküm sürdüğü, son yüzyılında ise Yahudiliği resmi din olarak kabul etmiş bir Türk devleti olduğu yazılmaktadır. Ancak Hazarlarda hükümdarla birlikte seçkin yönetici-askeri sınıfın Yahudiliği kabul ettiği, halkın çoğunluğunun Müslüman ve Hıristiyanlardan oluştuğu bilinmektedir.

Anadolu Selçuklu Devleti'nin yıkılmasından sonra kurulan Osmanlı Devleti'nin ilk defa bir cemaat oluşturacak sayıda Yahudiyle teması 1326 tarihinde Bursa'nın fethi ile başlamıştır. Orhan Bey Bursa'yı fethettiği zaman burada bulunan Yahudi cemaatine sinagog kurma izni vermiştir. Ticari hayatın geliştirilmesini hedefleyen Orhan Gazi bu konuda beceri gösteren Yahudileri ülkeye davet ederek onlar için özel olanaklar yaratmıştır. İstanbul'un fethi ile buradaki Yahudiler de Osmanlı'nın hâkimiyetine geçmiştir. Bu dönemden itibaren Avrupa'nın çeşitli yerlerinde baskı altında yaşayan Yahudilerden fırsat bulanlar Osmanlı Devleti'ne göç etmeye başlamış ancak bu göç başlangıçta fazla yoğun olmamıştır. Esas göç 1492'de İspanya'dan ve 1496'da Polonya'dan kaçan Yahudilerin kitleler halinde Osmanlı Devleti'ne sığınmasıyla başlamıştır. Göçmenlerin Osmanlı Devleti'ni tercih etmelerindeki en önemli etken ise dini bakımdan herhangi bir baskıyla karşılaşmayacakları düşüncesiydi.

Çünkü 1179 tarihli Latran Konsili'nde ve 1215 tarihli IV. Latran Konsili'nde Yahudiler aleyhine alınan kararlar dalga dalga Avrupa'nın her tarafına yayılmış, Hıristiyan fanatizminin artmasına neden olmuştu. O dönemde Hıristiyanlar meydana gelen bütün felaketlere, "sapık inanca sahip olan Yahudilerin neden olduğu" inancıyla davranmış ve 1342'de

Yahudilerin kara ölüm, veba gibi hastalıklara yol açtıklarını düşünmüşlerdir.

Bu çerçevede Yahudilerin Avrupa'dan atılmaya çalışılması üç nedene dayandırılabilir:

Birincisi, Ortaçağ Avrupa'sının sahip olduğu din anlayışında Katolik kilisesinin kendi inanç ve düşüncesi dışındakilere karşı hoşgörüsünün olmaması.

Diğer bir neden de Yahudilerin "dürüst olmayan yöntemlerle" elde ettikleri zenginliklerin ellerinden geri alınmak istenmesidir.

Üçüncü olarak da Yahudilerin bulundukları yerlerde bölge insanlarıyla "uyum sağlamaktan kaçınması" gösterilebilir.

Batı Avrupa'dan sürülen Yahudilerin doğuya doğru devam eden göçlerinde, sığındıkları mekânlar genelde Osmanlı toprakları olmuştu. II. Murad zamanında 1394'te Fransa Kralı VI. Charles tarafından kovulan Yahudiler, Osmanlı Devleti'ne ilk sığınan göçmenler olmuştur. Bu göçmenleri Orta Avrupa Yahudileri izlemiştir. Edirne'ye yerleşen ve Hahambaşı seçilen İsaac Sarfati'nin, 1430'lu yıllarda Macaristan, Morova ve Orta Asya Yahudilerine mektup göndererek, onları Türk topraklarına davet ettiği söylenmektedir. Yahudiler üzerinde büyük etkisi olan bu mektup sonrasında Almanya ve Macaristan'dan çok sayıda Yahudi göçmen Osmanlı toprağına gelmiştir. Göç dalgalarından birisi de 1470'te Kral Ludwig tarafından Bavyera'dan Yahudilerin kovulmasıyla gerçekleşmiştir.

Böylece İstanbul, hem Avrupa'nın en büyük Yahudi nüfusunu kapsayan şehri hem de matbaayı kuran Yahudi İbrahim Müteferrika sayesinde İbranice basılan dini içerikli kitapların basılma merkezi olmuştur. 1492'de gelen ya da taşınan İspanya Yahudilerini 1493'te Sicilya'dan kovulan Yahudiler izlemiştir.

Tüm bu dönemlerde önceleri dini nitelikli olan Hıristiyan-Yahudi düşmanlığı, 19. yüzyılın ikinci yarısında yerini ırkçılığa bırakmıştır. Yahudi düşmanlığına siyasi bir boyut kazandıran süreç için Avrupa'daki 1870 tarihli ekonomik kriz

gösterilmektedir. Bu dönemde ırkçı Avrupalı çevreler Yahudilerin "hile ile elde ettikleri" endüstri ve ticaretteki etkin güçlerinden rahatsız oluyordu. Onların sürülmeleri ile bu üstünlük el değiştirmiş olacaktı. Yahudilerin Avrupa'da ve sonraları Rusya'da karşılaştıkları baskı onların akın akın güvenli bölgelere göç etmelerine yol açmıştır.

Avrupa'dan ve Rusya'dan gelen Yahudilerin kendi topraklarına sığınmalarını Osmanlı Devleti normal karşılamaktaydı. Devletin maliye ve diplomatik faaliyetinde önemli roller oynayan Yahudiler, yabancı dil bilmeleri dolayısıyla İmparatorluk ile Batı devletleri arasındaki ilişkilerde kullanılmışlardır. Saraya çok yakın olan Osmanlı Yahudileri ticaret, diplomasi ve tercümanlıkta sahip oldukları fırsatlar yanında sarayda hekimbaşı ve cerrah olabilme ayrıcalığına da sahip olmuşlardı. Devlet, İslamiyet'i üstün tutmakla birlikte, Müslüman olmayan tebaayı kendi dinlerini uygulama, dillerini serbestçe konuşma ve iç hukuklarını düzenleme konusunda serbest bırakmış, Hıristiyan Avrupa'sındaki gibi gettolarda yaşamaya mecbur etmemişti. Ancak Yahudiler yine de her yerde olduğu gibi başta İstanbul olmak üzere Osmanlı şehirlerinde ayrı yaşamaya tercih etmişlerdir. Bu ise zamanla Osmanlı topraklarında hoşnutsuzluk yaratmış ve tepkiyle karşılanmıştır.

Yahudilerin etkinlikleri, 17. yüzyıldan itibaren Osmanlı İmparatorluğu'nun gerilemesi ile azalmaya başlamıştır. Etkinliklerinin azalma nedenleri olarak göçün durması, Yahudilerin yenilikleri takip edememesi, vergilerin artması ve Yahudi toplumu arasında cemaat için toplanan Gabele Vergisi sorunu gösterilmiştir. Osmanlı Devleti de bu vergiyi, Yahudilerin kendi cemaatlerine ödedikleri bir aidat olarak kabul edip, kendi himayesi altında toplanmasını sağlamıştır.

20 Mart 1877'de açılan ilk parlamentoda diğer azınlıklar gibi Yahudi milletvekilleri de yer almışlardı. Osmanlı Meclisi'nde 67 Müslüman milletvekilinin yanında 48 gayrimüslim ile toplam 115 milletvekili bulunuyordu. Temsiliyet nüfusa göre belirlendiği için gayrimüslim milletvekilleri

içinde beş Yahudi milletvekili bulunmaktaydı. Yahudiler II. Meşrutiyet döneminde daha etkin davranmışlardır.

Cumhuriyet'in ilanı sonrasında Türk Yahudilerinin yaşamı bir beyanla başlamıştır. Lozan Anlaşması ile yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin sınırları içinde kalan azınlıklara hak ve imtiyazlar tanınırken, Türk Yahudi cemaatleri bu haklardan resmen vazgeçtiklerini beyan etmişlerdir. Savaş döneminde yurt dışına çıkan Yahudilerin ise kişisel beyana dayanan basit bir işlemle ülkeye geri dönebilmelerine izin verilmiştir.

Yahudiler imparatorluk dönemindeki gibi gayrimüslim sınıflamasında yer alan unsurlar içerisinde değil, ulus-devlet modelinin bir gereği olan vatandaşlık kapsamı içerisinde temsil edilmişlerdir. Ancak kanaat önderleri günümüze kadar uzanan süreçte Yahudilerin ülke içerisinde karşı karşıya kaldıkları tedirgin edici olayların varlığına değinmişlerdir.

Örneğin Trakya Olayları... 1934'te Devlet İskân Kanunu'nun kabul edilmesiyle anadili Türkçe olmayanların yoğun gruplar oluşturmalarını yasaklayan kararlar alınmıştır. Aynı yıl 22-24 Haziran tarihlerinde Doğu Trakya'da, Çanakkale, Kırklareli ve Edirne kentlerinde Yahudilere yönelik yağmalar patlak vermiştir. Devlet bu saldırılara son vermek için önlemler almış, Yahudilerin koruması altında olduğuna dair bildiriler yayınlamıştır. Tüm bu önlemlere rağmen bölgedeki Yahudi nüfusu İstanbul'a göç etmiştir. Olaya ilişkin yapılan değerlendirmelerde, ekonomik sıkıntıların yanında, İtalya'nın yayılmacı tehdidi karşısında sınır bölgesinde bulunan Trakya'nın stratejik bir öneme sahip olmasından kaynaklandığı yorumu getirilmiştir.

Başka bir konu ise "Vatandaş Türkçe Konuş" kampanyasıdır... 1920-1930 tarihleri arasında Yahudiler basında ve günlük hayatta Türkçe konuşmadıkları için eleştirilmişlerdir. 1934 tarihli Devlet İskân Kanunu ile Türk kültürüne uyum sağlamayanlara ya da Türkçeden başka bir dil konuşanlara karşı düzenlemeler yapılmaktaydı. Ekim 1934'te kurulan Türk Kültür Birliği'nin "Vatandaş Türkçe Konuş" kampanyası

Türkçe konuşmayan Yahudi vatandaşlar arasında tedirginlik yaratmıştır.

İkinci Dünya Savaşı'nda, Almanların Trakya sınırına yaklaştıkları kritik dönem, Türkiye'yi endişeye sevk etmiştir. 10 Nisan 1941 tarihinde yayınlanan seferberlik ilanı ile 25 ile 45 yaş arası Rum, Ermeni, Yahudi erkeklerinin tamamı daha önce askerlik yapmış olmalarına rağmen yeniden askere alınmış, yol yapımı ve inşaatlarda çalıştırılmak üzere Anadolu'nun muhtelif yerlerine sevk edilmişlerdir. Amele taburunda çalıştırılan dini azınlıklara, asker sıfatını taşımalarına rağmen silah verilmemiştir.

İkinci Dünya Savaşı'nın kötü etkilerini en aza indirmek üzere bir dizi tedbirler alınmıştır. Bu tedbirler arasında istifçiliğin, vurgunculuğun ve savaşın çıkışından beri süren yoksulluğun önüne geçmek amacıyla 1940 yılında Milli Korunma Kanunu yürürlüğe konmuştur. Savaş yıllarının olağanüstü koşulları altında bir yandan yoksulluk artarken öte yandan tarım ürünlerinin fiyatlarının yükselmesinden dolayı bol kazanç sağlayan çiftçiler ile ihraç mallarının yüksek fiyatları ve ithal mallarının kıtlığından yararlanan tüccar ve komisyoncular büyük kârlar elde ediyorlardı. Daha çok zenginleşen bu çiftçilerin neredeyse tamamı Müslüman Türk, tüccarlar ise Rum, Ermeni ve Yahudi azınlıktan oluşmaktaydı. Bu olağanüstü savaş koşullarının ortaya çıkardığı serveti vergilendirmek üzere hükümet 11 Kasım 1942 tarihli Varlık Vergisi Kanunu'nu çıkarmıştır. Kanunun içeriğine ilişkin yapılan resmî açıklamaya göre, İkinci Dünya Savaşı ile paranın değerini kaybettiği, fiyatların yükseldiği bir dönemde silah altında tutulan ordunun masraflarını karşılamak üzere devlete kaynak bulmak, piyasadan para çekip enflasyonu düşürmek, karaborsacıların ve stokçuların aşırı kârını ağır vergiler ve zorunlu borç almalarla engellemek için çıkartılmış bir servet vergisidir.

17 maddeden oluşan kanunun içeriği ise şöyledir: Vergilendirilmemiş olan büyük gelir ve servet üzerinden bir defaya mahsus olarak kurulan komisyonun takdir yolu ile alınır.

İtirazı-temyizi bulunmamaktadır. 15 gün içinde belirlenir. 15 gün içinde de tahsile gidilir. Bu süre faiz uygulanarak 15 gün daha uzatılabilir. Vergilerini 30 gün içinde ödemeyen yükümlüler tutuklanabilir. Çalışma kamplarına gönderilebilir. Burada alacakları ücretin yarısı borçlarından düşülür. Hiçbir dava hakkı tanınmaksızın mülkleri haciz yoluyla satılabilir.

Uygulamada yükümlüler Maliye Bakanlığı'nın belirlediği dört gruba göre vergilendirildiler. Bunlar, M grubu (Müslümanlar), G grubu (Gayrimüslimler), D grubu (Dönmeler), E grubu (Ecnebiler) olarak sınıflandırılmıştır. Gayrimüslim mükelleflerin toplam mükellefler içindeki oranı yüzde 80, Müslümanların oranı yüzde 5'tir. Dönmelerin yaklaşık olarak ödedikleri vergi yüzde 10, yabancıların ise yüzde 5 oranındadır.

Varlık Vergisi'nin en çok tartışılan konuları arasında, gayrimüslimlerin Müslümanlardan daha çok vergi ödemeleri, çalışma kampına ödeyemeyenlerden sadece gayrimüslimlerin gönderilmesi, vergi yükümlülerinin fiyatların hızla düştüğü bir ortamda mallarını ellerinden çıkarmaları neticesinde alıcıların Müslüman tüccar ve devlet kontrolündeki kuruluşlar olması, itiraz hakkının olmaması, verginin komisyonların takdirine bırakılması yer almıştır. Varlık Vergisi uygulaması 16 ay yürürlükte kaldıktan sonra 15 Mart 1944'te kaldırılmış, ödenmemiş tutarlar da silinmiştir.

Buna karşın savaş sırasında çok sayıda Yahudi'nin Romanya, Bulgaristan ve Sovyetler Birliği topraklarından deniz ve karadan Türkiye'ye kaçtığı bilinmektedir. Bunların bazıları buldukları teknelerle Filistin'e gitmeye çalışır. Bu grupları götürmeyi kabul eden tekneler çoğu zaman eski, güvenliksiz ve kapasitelerinin çok üstünde yolcu alıyordu. Bu tür teknelerin bazılarına limana yanaşma ve yolcu indirme izni veren Türkiye, bazılarına da İstanbul Boğazı'nı geçtikten sonra Ege'de herhangi bir limanına yanaşma izni vermiyor ve yolcuların kıyıya çıkmasını yasaklıyordu. Durum böyle olunca teknelerin bazıları batıyor, yolcuların çoğu boğuluyordu.

Bunlara bir örnek olarak 352 kişi taşıyan *Salvador* adlı gemidir. Aralık 1940'ta vardığı İstanbul sularında altı gün

bekletildikten sonra çaresizce yeniden yola çıktığında, bozulan hava şartlarında Silivri açıklarında batar, yolculardan 230'u boğulur.

Romanya'nın Köstence Limanı'ndan, daha da kalabalık bir yolcu kitlesiyle çıkan *Struma*'nın hikâyesi çok daha iyi bilinir. 69 gün boyunca İstanbul sularında bir çözüm bekledikten sonra, Karadeniz'e salınıp Sovyet denizaltısı tarafından Şile açıklarında batırılır (1942) ve bir kişi hariç tüm yolcuları ölür.

Benzer bir durum *Parita* gemisinde yaşanır. Almanya, Çekoslovakya ve Polonya'dan 800 mülteci taşıyan *Parita* gemisi Ağustos 1939'da kömür, su ve temel ihtiyaç maddelerinden hiçbirine sahip olamadan bir hafta İzmir sahillerinin açığında bekledi. Mültecilerin karaya çıkmasına izin verilmediği gibi, gemiye ikmal da yapılamadı. Sonunda Türk polisinin baskısıyla gemi limandan ayrılmak zorunda kaldı. *Ulus* gazetesinin başlığı ise şöyleydi: "Serseri Yahudiler nihayet gittiler!"

Parita çaresizlik içinde ve çok kötü koşullarda Filistin'e gitti, Tel Aviv önlerine demirledi, ancak İngilizler yolcuların karaya çıkmasına izin vermediler. Bunun üzerine kaptan gemiyi karaya oturttu, denize atlayan mültecilerden bir kısmı karaya çıkarak kalabalığa karışmayı başardı, diğerleri İngilizler tarafından gözaltına alındı ancak sonra serbest bırakıldı.

Ancak bu ve benzeri tavırlara karşın Türkiye'de çok sayıda Yahudi'nin Avrupa ülkelerinden kaçmasına ve aralarında çok sayıda profesör, sanatçı, doktor ve bilim adamlarının bulunduğu Yahudi'nin Türkiye'de yerleşip yaşamasına izin verilmiştir. Zaman içinde işadamı olan Yahudiler kimya ve ilaç başta olmak üzere farklı sektörlerde önemli konuma gelmişlerdir.

İkinci Dünya Savaşı'nın bitmesi ve 1948'de İsrail Devleti'nin kurulmasıyla Türkiye'deki Yahudiler aşamalı olarak İsrail'e göç etmeye başlamıştır.

Çok farklı dönemlerde Türkiye'den İsrail'e göç eden Türkiye kökenli Yahudilerin toplam sayısıyla ilgili net bir bilgi yok ama 100 bin civarında oldukları ve bunların daha çok İsrail Devleti'nin kurulduğu 1948 ile 1951 yılları arasında göç

ettikleri tahmin ediliyor. İsrail istatistiklerine göre bunların yaklaşık 20 bini halen Türk vatandaşı ve T.C. pasaportu taşıyor. İsrail'de yayın yapan muhafazakâr Arutz Sheva adlı internet sitesinde, İsrail'e Batılı ülkelerden göçün azaldığı, göç eden Rus ve Türk Yahudilerin sayısında ise önemli bir artış olduğu ileri sürülmüştü. Siteye göre, 2017 yılının ilk dokuz ayında İsrail'e göç eden Türk Yahudilerin sayısı geçmiş yıllara oranla ikiye katlandı. Arutz Sheva, dokuz aylık zaman diliminde 350 Yahudi'nin İsrail'e taşındığını, bu sayının 2016 yılının aynı döneminde ise 164 olarak gerçekleştiğini belirtti. İstanbul'da yayınlanan *Şalom* gazetesinde Mois Gabay ise "artan antisemitizm rüzgârının cemaat içerisinde üzüntü ve endişeye yol açtığını" belirterek göçün arttığını yazmıştı. Türk Yahudi cemaati çevreleri, nüfuslarının 18 bin civarında olduğunu ve en fazla Yahudi vatandaşın İstanbul'da ikamet ettiğini anlatıyor.

İsrail ve Amerika'daki Yahudi lobileriyle iyi ilişkiler kurmak isteyen Turgut Özal 1989'da 500. Yıl Vakfı adıyla bir vakıf kurdu. Vakıf, Yahudilerin İspanya'dan Osmanlı topraklarına getirilişinin 500. yıldönümü olan 1992 yılında birçok ulusal ve uluslararası etkinlik düzenledi. Bu etkinlikler çerçevesinde galalar, resim sergileri, konserler, toplantılar, yurtdışında birçok temaslar gerçekleştirildi ve özellikle ABD'de Türkiye'nin tanıtılmasına yönelik programlar yapıldı. Ankara'nın İsrail'le olan ilişkilerine paralel olarak inişli-çıkışlı bir çalışma içinde olan Vakıf, AKP'nin İsrail ve ABD'deki Yahudi lobileriyle gergin ilişkilerinden dolayı şu anda çok fazla bir etkinlik göstermemektedir.

63- İsrail'in içi nasıldır?

İsrail toplam nüfusunun yüzde 74'ü Yahudi geri kalanları Müslüman ve az sayıda Hristiyan'dır. İşgal altındaki Golan bölgesinde ise 20 bin civarında Suriyeli Dürzi yaşamaktadır. Tartışmalı Kudüs'te 900 bin civarında olan nüfusun yaklaşık yüzde 20'si Müslüman Arap ve Hıristiyan'dır. Bunlar da o

toprağın gerçek sahipleridir, yüzyıllardır oralarda yaşamakta ve tüm baskılara rağmen göç etmemektedirler.

İsrail İstatistik Dairesi'nin hesaplarına göre her yıl ortalama 30 bin Yahudi dünyanın dört bir yanından İsrail'e göç ediyor. Bu hesaba göre 2048'de, yani İsrail Devleti'nin kuruluşunun 100. yıldönümünde ülke nüfusunun 15,2 milyon olacağı hesaplanmaktadır.

Mart 2019 rakamlarıyla, bütün dünyada 15 milyon civarında Yahudi var ve bunların yüzde 43'ü İsrail'de yaşıyor. İsrail'de yaşayanların yüzde 75'i 1948'de kurulan İsrail doğumlu, geri kalanlar ise başka ülkelerde doğmuş ve 1948 sonrasında İsrail'e göç etmiş. Bu durumda 1948 sonrasında İsrail'de doğanların yüzde 68'inin baba ve anneleri dışardan göç etmiştir.

Özetle 1948'de İsrail Devleti kurulduğunda bu ülkede doğmuş olanların oranı yüzde altı-yedi idi ve geri kalanlar 1917 sonrasında dünyanın dört bir yanından Filistin'e göç etmiştir. Ve bunlar arasında din ve Siyonist ideolojiye inanmanın dışında ortak hiçbir bağ yoktu. Olması da mümkün olamazdı çünkü binlerce yıldır Rusya ya da Hindistan'da yaşayan bir Yahudi aile ile benzer şekilde binlerce yıldır Etiyopya ya da Amerika'da yaşayan aileler arasında bir bağ bulunması imkânsız.

Belki de bundan dolayı kuruluşundan bu yana 70 yıl geçmiş olmasına rağmen İsrail toplumunun sosyolojik yapısında ciddi çelişkiler bulunmaktadır. Örneğin kendini bir din devleti gibi yansıtan İsrail'de Yahudilerin yüzde 44'ü kendilerini laik olarak tanımlıyor. Kendini bağnaz olmayan muhafazakâr olarak tanımlayanların oranı ise yüzde 24. Dinci muhafazakârlar yüzde 12, dinciler yüzde 11 ve bağnaz dinciler yüzde dokuz. Ancak bu oranlara rağmen İsrail'de yaşayan Yahudilerin yüzde 93'ü Tevrat'ın öğretilerine ve Filistin'in Allah tarafından Yahudilere verildiğine ve yüzde 74'ü "Nil'den Fırat'a Büyük İsrail Devleti"nin kurulacağına inanmaktadır. "Bunun nasıl olacağı" sorulduğunda Yahudilerin yüzde 77'si mucizeye inanmaktadır.

Buna karşın İsrail vatandaşı Arapların ise yüzde 52'si dinci ya da muhafazakâr, yüzde 21'i laik, az dinciler yüzde 23

ve radikal İslamcılar yüze dört civarındadır. İslamcılar ise ağırlıklı olarak Gazze bölgesinde yaşamaktadır çünkü Gazze Müslüman Kardeşler'in etkin olduğu Mısır'a sınır komşusudur. Ayrıca Oslo Anlaşması sonrasında İsrail ile barış yapmanın işe yaramadığını gören insanlar Hamas ve İslami Cihad gibi örgütlerin de propagandasıyla giderek radikalleşmektedir. Ancak özellikle Hamas'ın ortaya çıkması, Hamas militanlarının intihar saldırıları ve İsrail ordusunun sık sık Gazze'ye saldırması sonucunda her iki tarafta da radikal eğilimlerin artığı gözlenmektedir.

İsrail'de son yıllarda genel tarımı ile "sağcı" partilerin seçimleri kazanması bu gerçeği yansıtmaktadır.

64- Arap ülkeleri Filistin için ne yaptı?

Filistin dahil 22 Arap ülkesi var. Bunların hemen hemen hepsi İkinci Dünya Savaşı sonrasında bağımsız oldu. 1932'de bağımsız olan Suudi Arabistan dışında Körfez'deki ülkeler 1970-1971'de bağımsız oldu. Bağımsız olanlar da uzun süre İngiliz etkisi altında kaldı, sonra da hepsi Amerikancı oldu.

Böylesi garip bir yapıyla Arap ülkeleri 22 Mart 1945'te Arap Birliği örgütünü resmen kurdu ve işgal altındaki Filistin, örgütün üyesi olarak kabul edildi. Kasım 1945'te ABD ve İngiltere'ye heyetler gönderen örgüt Filistin ile ilgili yanlış kararlar almamalarını ve Filistin'e Yahudi göçünün durdurulmasını istedi. Örgüt 2 Aralık 1945 tarihli toplantısında Arap ülkelerine çağrıda bulunarak Yahudi mallarının boykot edilmesini istedi ve Filistin'de bir Yahudi devletinin kurulmasını önlemek için etkin mücadele edileceğini ilan etti. Etti ama ABD'nin Kasım 1947'de BM'yi bir araç olarak kullanmasını ve Filistin'i ikiye bölen bir kararın çıkarılmasını önleyemedi. 1947 Aralık başında olağanüstü toplanan Arap liderler BM kararını tanımadıklarını ve Filistin'in bir bütün olarak Arap kalması için mücadele edeceklerini ilan ettiler. 8 Aralık 1947'de bir kez daha toplanan Örgüt Liderler Konseyi, Filistin'in ikiye bölünmesini önlemek için askeri müdahale kararı aldı ve Arap ülkelerinden ortak bir

ordu kurulmasını istedi. Bu ordunun başına da Ürdün Genelkurmay Başkanı'nı görevlendirdi.

Ürdün ise yarı İngiliz sömürgesiydi ve İngilizler bu ülkeyi dolaylı da olsa yönetiyordu. Mısır, Irak, Suriye ve Suudi Arabistan'ın fiili olarak katıldığı ve başka Arap ve Müslüman ülkelerden gönüllülerin destek verdiği Mayıs 1948 savaşında, Arap ordusu yenildi ve İsrail Devleti 14 Mayıs günü ilan edildi. Mart 1949'da Arap orduları ateşkesi kabul ettiğinde İsrail BM'nin Yahudilere verdiği toprakların çok daha fazlasını ele geçirmiş; Gazze Mısır'a, Batı Şeria bölgesi ise Ürdün'e bağlanmıştı.

Kudüs'ün doğusu Filistinlilere bırakılmıştı.

Arap ordularının Yahudilere yenilmesi ise çok doğaldı. Ürdün Kralı Abdullah savaşın ortasında İngiliz ve Yahudilerle anlaşarak "Batı Şeria'nın Ürdün'e verilmesi karşılığında savaştan çekileceğini" bildirmişti. Bu da normal idi çünkü Ürdün, Mısır gibi yarı İngiliz sömürgesiydi.

Mısır Kralı Faruk'un satın aldığı silahların büyük bölümü bozuktu ve bu silahlar Filistin'de savaşan Mısır ordusuna dağıtılınca durum tam bir rezalete dönmüştü. İngiliz işbirlikçisi Suudiler savaşa katılmalarına rağmen etkin görev almadılar ve tüm çağırılara rağmen Suriye ve Lübnan askerlerine yardıma gitmediler.

Suriye ve Lübnan ise 1946'da bağımsız olmuş ve henüz orduları bile yoktu.

Yenilgiden sonra 1 Nisan 1950'de toplanan Arap Birliği örgütü tüm üye Arap ülkelerine çağrıda bulunarak hiçbir şekilde İsrail Devleti ile ilişki kurmamalarını, kurulan İsrail Devleti'ni tanımamalarını ve Filistin halkının mücadelesine tam destek vermelerini istedi.

1964'te Kahire'de toplanan Arap Zirvesi 29 Mayıs'ta Doğu Kudüs'te toplanan Filistin Ulusal Konseyi'nin kararıyla kurulan Filistin Kurtuluş Örgütü'nü (FKÖ) Filistin halkının tek ve yasal temsilcisi olarak kabul etti.

FKÖ kısa süre içinde başta Sovyetler Birliği, Doğu bloku ülkeleri, Müslüman ülkeler olmak üzere dünyanın birçok ülkesi tarafından tanındı ve destek gördü.

Ama öncesinde ne Arap ülkelerinin ne de komünist ülkelerin desteği İsrail, İngiltere ve Fransa'nın 1956'da Mısır'a saldırmasını engelleyebilmişti. 13 Kasım 1956'da Beyrut'ta toplanan Arap liderler Süveyş Kanalı'nı millileştiren Cumhurbaşkanı Nasır'a destek kararı aldı ve üçlü saldırının hemen durdurulmasını istedi. Sovyetler Birliği'nin sert uyarıları ve ABD'nin müdahalesi sonucu saldırı durdu ama gerici Arap ülkelerinin milliyetçi sol söylemli Nasır'a karşı olumsuz tavrı devam etti. Bundan cesaret alan ABD destekli İsrail 11 yıl sonra yani 5 Haziran 1967'de önce Mısır'a sonra da Suriye ve Ürdün'e saldırdı. Arap ülkelerinin bir kez daha İsrail karşısında yenilmesiyle İsrail beş günde Gazze, Batı Şeria, Doğu Kudüs, Mısır'ın Sina, Lübnan'ın Şebaa ve Suriye'nin Golan bölgelerini işgal etti.

1 Eylül 1967'de toplanan Arap Zirvesi yenilgiyi kabullenerek BM Güvenlik Konseyi'nin Kasım 1967'da aldığı 242 sayılı kararına peşinen yeşil ışık yaktı. Karara göre İsrail işgal ettiği Arap topraklarından çekilecek buna karşın Arap ülkeleri dolaylı da olsa İsrail'in yaşama hakkını tanımış olacaktı. 21 Ağustos 1969'da radikal Yahudi bir gencin Aksa Camisi'nde çıkardığı yangın ve İsrail hükümetinin yangını söndürmek için hiçbir çaba göstermemesi Arap ülkelerinin tepkisine neden oldu ancak toplanan Arap liderler İsrail'i kınamaktan başka bir şey yapamadı. Bu normal, çünkü Arap ülkeleri arasında çok ciddi sorunlar vardı ve her kafadan bir ses çıkıyordu. O kadar ki, Ürdün Kralı Hüseyin "Kara Eylül" olarak bilinen 1970 olaylarında binlerce Filistinliyi öldürünce 28 Eylül 1970'te Kahire'de toplanan Arap liderler ateşkesi sağladı ama Kral Hüseyin her zaman bildiğini okudu.

28 Kasım 1973'te Cezayir'de toplanan Arap liderler artık Filistin'i unutmuşa benziyordu. Artık hiç kimse 1948'de kurulan İsrail Devleti'nin ele geçirdiği topraklardan söz etmiyordu. Herkes İsrail'in Haziran 1967 ve Ekim 1973'te işgal ettiği Gazze, Batı Şeria, Doğu Kudüs, Golan ve Mısır ile Lübnan topraklarının geri alınmasının yeterli olacağından söz ediyordu.

Mısır'ın tek başına İsrail ile imzaladığı Camp David anlaşmasına tepki gösteren Arap liderler 2 Kasım 1978'de Bağdat'ta, sonra da 20 Kasım 1979'da Tunus'ta toplanarak Mısır'ın Arap Birliği üyeliğini askıya aldı ve örgüt merkezinin Kahire'den Tunus'a taşınmasını kararlaştırdı.

1982'de İsrail ordusunun Beyrut'a kadar gelmesi karşısında çaresiz kalan Arap liderler, 9 Eylül 1982'de Fas'ta toplanarak İsrail'e yalvarır bir eda ile "gel barışalım" dediler ama İsrail oralı olmadı ve tam bir hafta sonra Sabra ve Şatilla katliamları gerçekleşti.

Önce 1991 Madrid sonra da Eylül 1993 Oslo anlaşmalarıyla İsrail gerçeğini tanıyan Arap ülkeleri 28 Eylül 2000'de Şaron'un Mescid-i Aksa'nın içine girerek provokasyon yapmasına tepki gösteren Filistin halkının ayaklanmasına gerekli desteği vermedi. 28 Mart 2002'de Beyrut'ta yapılan zirvede İsrail'e çağrıda bulunan Arap liderler yeniden "gel barışalım" dedi ama İsrail Başbakanı Ariel Şaron oralı olmadı.

Arap liderler, "Suudi Kralı Abdullah Planı" olarak bilinen plana göre İsrail'in 1967'de işgal ettiği tüm Arap topraklarından çekilmesi karşılığında İsrail'i resmen tanıyacak, diplomatik ilişki kuracak ve her türlü ekonomik, ticari, kültürel ve benzeri faaliyetleri başlatacaktı. Bu planı reddeden Şaron bir gün sonra ordusunu Cenin'e sokarak kanlı katliamlar yaptırdı.

Özetle, kurulduğu 1945'ten bu yana Arap Birliği örgütü olarak Arap liderler 29 kez olağan ve 13 kez olağanüstü toplandı. Her seferinde Filistin ile ilgili çok sayıda karar alan liderler çaresizce hiçbir konuda harekete geçemediler. Bu da çok normal çünkü Arap ülke yönetimlerinin büyük bölümü önce İngiltere şimdi de ABD işbirlikçisi... Son rezalet ise BAE'nin İsrail ile imzaladığı "barış" anlaşmasını görüşmek üzere 7 Eylül 2020'de Kahire'de toplanan Arap Birliği Dışişleri Bakanları Komitesinin Filistin'in teklif ettiği "kınama' karar tasarısını bile reddetmesidir. Ayrıca Filistin halkının mücadelesinde "sol" söylemler ön plana çıkınca gerici Arap yönetimleri Filistin halkının mücadelesine hep ihanet etti ve

her fırsatta bu mücadeleyi baltalamak için gereken her şeyi yaptılar. Filistin halkının mücadelesi İslami kimlik kazandığında durum değişmedi çünkü Arap yönetimler her zaman Filistinli örgütleri kullanmak istemiş ve zaman zaman Filistinlileri birbirine kırdırmışlardır.

Tüm bunlara ek olarak İngiliz işgali döneminde, İsrail Devleti'nin kurulma sürecinde ve 1967 savaşı sonrasında ülkelerinden kovulan ve çevre ülkeleri Suriye, Ürdün, Lübnan ve Mısır'a iltica eden Filistinlilerin yaşam koşulları çok daha zor... Başlangıçta çadırlarda, barakalarda ve hiçbir alt yapısı olmayan kamplarda yaşamak zorunda kalan Filistinliler, 70-80 yıl geçmesine rağmen hâlâ zor koşullarda yaşamaktadır.

İşin ilginç olan tarafı Arap yönetimlerinin bunca ihanetine rağmen Filistin davası bir türlü ortadan kaldırılamadı ve Filistin halkı yok edilemedi.

Edilmesi de mümkün değildi çünkü ortada gasp edilen bir vatan vardı ve bu vatanın sahipleri inanılması çok zor koşullara rağmen kovuldukları evlerinin resimlerini hâlâ saklamaktadırlar.

65- İslam alemi ayrı bir hikâye

Kudüs tüm Müslümanların ilk kıblesi olmasına karşın Müslümanların geniş kesimi Filistin sorunu ve özellikle Kudüs konusuyla çok fazla ilgilenmiyor. İktidarları bir yana bıraksak bile Temmuz 2018'de İsrail Kudüs'ü ebedi, tarihsel ve dinsel başkent ilan ettiğinde hemen hemen hiçbir Müslüman ülkede insanlar sokaklara çıkıp protesto eyleminde bulunmadı. Bunu gören İsrail bundan sonra da Filistin ve özellikle Kudüs'le ilgili çok şaşırtıcı kararlar alıp uygulayacak ve Müslüman ülkeler sesini çıkaramayacak. 21 Ağustos 1969'da Mescid-i Aksa yakılınca dönemin Başbakanı Golda Meir "Bütün gece gözlerime uyku girmedi. Arapların akın akın ve her yerden İsrail'e gireceklerini bekliyordum. Sabah olduğunda hiçbir şeyin olmadığını görünce çok rahatladım. Meğer Araplar uyuyor da benim haberim yok. Artık her şeyi yapabiliriz"

demişti. Golda Meir haklıydı çünkü yalnız Araplar değil tüm Müslümanlar uyuyordu. Çünkü dönemin Suudi Kralı Faysal 23 Ağustos'ta cihat ilan etti ama Kudüs'ü kurtarmak için hiç kimse kılını kıpırdatmadı.

Müslüman ülke liderleri ise kendi halklarına karşı göstermelik bir tavır sergileyerek 25 Eylül'de Fas'ın başkenti Rabat'ta bir araya gelerek İslam Konferansı Örgütü'nün kurulmasını kararlaştırdılar ama boşuna. Çünkü Örgüt Mart 1970'te Cidde'de kuruldu ama örgüte bağlı Kudüs Komitesi'nin kurulmasına ancak 1975 yılında karar verildi. Başkanlığını Fas Kralı'nın yaptığı komitenin 15 üyesi var (Türkiye yok) ve ilk toplantısını 1979'da yaptı. O tarihten sonra hemen hemen her yıl toplanan komite 2002'den sonra toplantılarına 12 yıl ara verdi. Fas Kralı'nın keyfine göre yeniden toplanan Komite şimdiye kadar yüzlerce karar almasına rağmen Kudüs ve genel olarak Filistin konusunda hiçbir şey yapmadı, yapmak istemedi ya da yapamadı. Bu da çok normal çünkü Fas Anayasası'na göre Emirül Müminin olan Kral VI. Muhammed ve babası II. Hasan'ın danışmanı olan Andre Azoulay bir Fas Yahudi'siydi ve II. Hasan'ın adı İsrail'de bir caddeye verilmişti. Azoulay, Fas'taki Yahudi zengin işadamlarıyla birlikte Fransa'da İsrail lehine çok önemli görevler üstlenmiş ve büyük işler başarmıştır.

Faslı Yahudiler ise nereye giderlerse gitsinler ömür boyu Fas vatandaşlığını kaybetmiyorlar.

Kurulduğu 1970 yılından bu yana 48 yıl geçti ve değiştirilen adıyla İslam İşbirliği Örgütü geçen süre içinde 13'ü olağan, altısı olağanüstü 19 zirve toplantısı yaptı; Kudüs ve Filistin'le ilgili olarak yüzlerce karar aldı ama hiçbiri işe yaramadı! Örneğin İsrail'in Kudüs'te Mescid-i Aksa'nın altında ve çevresinde yaptığı kazıların durdurulması konusunda... Örneğin İsrail'in işgal ettiği Filistin ve Arap topraklarından çekilmesi konusunda...

Nitekim 6 Aralık 2017'de ABD Başkanı Donald Trump Kudüs'ü İsrail'in başkenti ilan ettiğinde klasik olarak Müslüman ülke liderleri kıyameti kopardı ama yine hiçbir şey

yapmadılar. İslam İşbirliği Örgütü dönem Başkanı Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın çağrısı üzerine 13 Aralık 2017'de İstanbul'da toplanan zirveye yalnızca 17 ülke lideri katılmıştı. Başta Suudi Arabistan ve Mısır olmak üzere geri kalan ülkeler bakan ve temsilci göndermişti. Kudüs Komitesi Başkanı Fas Kralı ise dışişleri bakanlığında görevli bir memuru göndermişti.

Zirveye katılanlar Trump'a çağrıda bulunarak kararını geri almasını istedi ve elçiliğini Kudüs'e taşıyan ülkelerle ilişkilerin kesileceği tehdidinde bulundular ama Trump geri adım atmadı ve hiç bir ülke ABD ile ilişkisini kesmedi!

BM nezdinde harekete geçen Müslüman ülkeler 21 Aralık 2018'de Kudüs konusunu Genel Kurul'da tartışmaya açtı. Tartışma sonucu kararını geri almasını ve Kudüs'teki statünün değiştirilmemesini Trump ve İsrail'den isteyen bir karar tasarısı, 128 ülkenin onayıyla kabul edildi. Karara ABD, İsrail ve yedi Latin Amerika ülkesi karşı çıktı, 35 ülke çekimser kaldı ve 21 ülke toplantıya katılmadı. Yani 63 ülke ABD ve İsrail'den çekiniyordu.

Tüm bunlardan cesaret alan Trump 21 Mart 2018'de, 1967'den bu yana işgal altında olan Suriye toprağı Golan bölgesini ilhak kararını tanıdığını açıkladı. Açıklama BM kararlarına aykırıydı ama kimin umurundaydı!

İsrail ise kuruluşunun 70. yıldönümünü anlamlandırmak için 15 Mayıs 2018'de devletin tüm resmî kurumlarını Kudüs'te faaliyete geçirdi ve ABD de büyükelçiliğini buraya taşıdı. Müslüman ülke liderleri yine bağırıp çağırdılar, Erdoğan'ın daveti üzerine 18 Mayıs 2018'de İstanbul'da toplandılar ama önceki zirvede olduğu gibi uygulanmayan kararlar alıp dağıldılar.

Üstelik bu zirveye de sadece 19 Müslüman ülke lideri gelmişti çünkü Kudüs hiç kimsenin umurunda değildi. Dahası İsrail'in yanında yer almaya başlayan ülke sayısı giderek artıyordu. ABD, 6 Aralık 2018'de toplanan BM Genel Kurulu'na bir karar tasarısı sunarak Gazze'den İsrail'e füze fırlatan Hamas ve İslami Cihad'ın terör örgütleri olarak tanımlanmasını

ve iki örgütün kınanmasını istedi. Yapılan oylamada 87 ülke ABD karar tasarısını destekledi, 33 ülke çekimser kaldı, 19 ülke oylamaya katılmadı; ama yalnız 57 ülke karşı çıktı. Üçte iki çoğunluk sağlanmadığı için karar geçmedi ama İsrail ve ABD büyük zafer kazanmıştı. Kolay değil, kararı destekleyenlerle çekimser kalan ya da hazır bulunmayanların sayısı 139 olmuştu. Böyle giderse yakın gelecekte birçok ülke İsrail politikalarını destekler olacaktır.

Son örnek olarak 2018 sonunda seçimle sol iktidarların değiştiği iki önemli Latin Amerika ülkesi Brezilya ve Arjantin İsrail'i destekler tutum almıştı. Eylül 2018'de yapılan seçimlerde Arjantin'de sol kazanınca Kasım 2018'de ABD destekli askerler Bolivya'da sol iktidarı devirdi; gelen İktidar da İsrail ile ilişki kuracağını söyledi. Belki de kargaşadan cesaret alan ABD Başkanı Trump 21 Mart 2019'da İsrail hükümetinin Golan'ı ilhak etme kararını desteklediğini açıkladı. Oysa Suriye toprağı Golan bölgesi 1967'de işgal edilmiş ve BM, AB ve tüm bölgesel ve uluslararası örgütler bu gerçeği onlarca kararla tescil etmişti. Ama anlaşılan Trump Kudüs kararında olduğu gibi Golan konusunda da hiç kimseyi umursamıyor ve Müslüman ülkelerin sessiz ve etkisiz kaldığını gördükçe çok başka kararlar da alacaktır! Nitekim yeni hamlelerin gelebileceğinin ilk sinyalini 5 Eylül 2019'da İsrail Başbakanı Netanyahu verdi. Seçim kampanyası çerçevesinde konuşan Netanyahu ilk fırsatta Ürdün Nehri yatağını İsrail'e katacağını ve burada yeni gelecek Yahudiler için siteler inşa edeceğini söyledi. Bölgede 165 su kuyusu var ve İsrail bunlara el koyarak Batı Şeria'da yaşayan Filistinlileri susuz bırakarak göçe zorlamayı planlamaktadır.

Özetle Körfez ülkeleri, Mısır, Ürdün başta olmak üzere birçok Müslüman ülke yönetimleri ABD'den ve ABD'deki Yahudi lobilerinden korktuğu sürece, İsrail istediği her şeyi yapacaktır. Örneğin 20 Ağustos 2019, Mescid-i Aksa'nın yakılmasının 50. yıldönümü idi ancak ne örgüt olarak İİÖ ne de örgüte üye ülkeler hatırladı! Örgüte bağlı Kudüs

Komitesi'nin Başkanı Fas Kralı VI. Muhammed o gün eğlencesine bakıyordu!

Oysa eski adıyla İslam Konferansı Örgütü, Mescid-i Aksa için kurulmuştu ve İslam ülkelerinde neredeyse hiç kimse 20 Ağustos 2019'un bu yakma olayının 50. yıldönümü olduğunu hatırlamamıştı.

Müslüman ülkelerin Filistin davasıyla ilgili söylemlerine paralel olarak bu ülkelerin yönetimleri genellikle iki yüzlü davranmaktadır. İsrail'e ve İsrail'in saldırgan politikalarını sözel tepki gösteren bazı liderler el altından bu ülkeyle ilişiklerini sürdürmektedir.

Ama en önemli hikâye Arap Baharı'dır. Arap ülkelerine demokrasi ve özgürlük getireceğini söyleyen batılı ülkelerin hedefinde, İsrail için büyük tehlike oluşturan ülkeleri yerle bir etmek vardı. Bunu da Müslüman ülkelere yaptırdılar. Müslüman ülkelerin ve onların beslemesi terör örgütlerinin üzerine çullandığı Suriye en somut örnek ama Yemen, Libya, Irak, Sudan ve daha az yıkımla Mısır, Tunus ve Lübnan perişan edilen ülkeler.

İsrail en az 50 yıl kendini sağlama almıştır çünkü bu ülkeler kral, emir ve şeyhlerin yönettiği ABD işbirlikçisi ülkelerin tersine farklı düzeylerde İsrail saldırganlığına direniyor ve Filistin halkının mücadelesine arka çıkıyordu.

66- Arap-İsrail savaşları

2 Kasım 1947 tarihli BM kararından sonra İngiltere 15 Mayıs 1948'de Filistin'den çıkacağını açıkladı. Bu açıklamayla birlikte Irgun, Haganah, Stern gibi terör örgütleri Filistinlilere yönelik saldırılarını yoğunlaştırdı. Durum giderek gerginleşiyordu ve İngiliz güçleri hiçbir şeye müdahale etmiyordu. Bunun üzerine Tel Aviv'de toplanan Yahudi örgütlerin temsilcileri Yahudi takvimine göre 5 Mayıs 5708 yani 14 Mayıs 1947 Cuma günü (Araplara inat) İsrail Devleti'ni ilan ettiler. Ertesi gün 15 Mayıs 1948 tarihinde, Arap Birliği Genel Sekreteri, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne gönderdiği acil telgrafta

"Arap ülkelerinin, Filistin'de barışın, güvenliğin, hukuk düzeninin tekrar kazanılması için, kendilerini müdahale için zorunlu hissettiklerini" belirtti. Aynı mesajda, Arap hükümetlerinin, Londra Konferansı'nda ve Birleşmiş Milletler'de de belirttikleri gibi, çözümü, demokratik prensiplere dayanarak kurulmuş Filistin Birleşik Devletleri olarak gördüklerini vurguladı. ABD'nin 11 dakika sonra tanıdığı İsrail Devleti'nin kuruluşunun ilan edilmesinden birkaç saat sonra Arap Birliği İsrail'e savaş ilan etti.

Mısır, Ürdün, Suriye ve Irak kuvvetleri üç yönden saldırıya geçerek önemli ilerlemeler kaydettiler. Ürdün ihaneti ve diğer nedenlerden dolayı İsrail hızla toparlandı ve kısa sürede topladığı 120 bin silahlı adamla dengeyi kendi lehine çevirdi. ABD ise Yahudilere yoğun silah yardımı yapıyordu. Stern, Haganah ve Irgun gibi Siyonist terör örgütleri militanları ilk kez bomba yüklü araçlarla (Yıllar sonra IŞİD aynı şeyi yaptı) Arap ordularının ilerleyişini durdurdu. Militanlar bazı yerlerde de Filistinleri canlı kalkan olarak kullandı. İsrail savaş sonunda 1947'de BM taksim planı ile elde ettiği yüzde 56'lık Filistin toprağını yüzde 78'e çıkardı. Batı Şeria Ürdün'e, Gazze Şeridi ise Mısır'a bırakıldı. Savaş sırasında ve sonrasında 700 bin Filistinli evlerini terk etmek zorunda kalarak komşu ülkelere veya Arapların yoğun olduğu bölgelere sığındı. Yurtlarını terk eden Filistinlilerden 250 bini Gazze'ye yerleştirildi. Savaş, 1949 yılında, İsrail'in Arap komşularıyla ateşkes anlaşmaları imzalamasıyla sona erdi.

1948 savaşı sonrasında savaşa katılan Arap ülkelerinde siyasi rejim değişikliğine varan karışıklıklar yaşandı. En önemli değişiklik Mısır'da gerçekleşti. Mısır'da Kral Faruk 23 Temmuz 1952'de bir darbe ile tahttan indirilerek yerine General Necib, daha sonra da Nasır geldi.

Suriye'de darbeler peş peşe geldi. İlk askeri darbeyi Hüsni el-Zaim 29 Mart 1949'da yaptı. Zaim, Devrim Komuta Konseyi Başkanı olarak bir başkanlık kararnamesiyle kendini Başbakan, Savunma ve İçişleri Bakanı tayin etti. 26 Haziran 1949'da Ortadoğu'da ilk kez yapılan bir referandumla yüzde

99,9 oy alarak da Cumhurbaşkanı oldu. Yaklaşık iki ay sonra, 14 Ağustos 1949'da bu kez başka bir general olan Sami Hannavi darbe yaptı ve Zaim'i astı. Hannavi de uzun süre iktidarda kalamadı çünkü 9 Aralık 1949'da Edip Çiçekli yeni bir darbeyle iktidarı ele geçirdi. Gelen ve giden darbecilerin ısrarla üzerinde durduğu en önemli konu Filistin'dir.

Ürdün'de ise Kral Abdullah 20 Temmuz 1951'de İsrail ile barışacak diye bir Filistinli tarafından öldürülünce yerine oğlu Talal geldi. Ülkeyi dolaylı yöneten İngilizlere karşı soğuk davranan Talal, İngilizler tarafından hazırlanan düzmece bir sağlık raporu ile görevden alındı ve 11 Ağustos 1952'de yerine oğlu Hüseyin getirildi. Talal, İstanbul Ortaköy'de özel bir hastaneye kapatıldı ve 17 yaşındaki oğlu Hüseyin Kral oldu, 47 yıl ülkeyi yönetti ve her zaman İngiltere, ABD ve İsrail'in hizmetinde oldu.

Özetle her üç ülkede yaşanan tüm siyasal gelişmelerin ana ve belki de tek bir konusu vardı o da Filistin sorunu yani Filistinlilerin başına gelenler ve bu ülkelerin tutum ve davranışları... Durum böyle olunca savaştan en kârlı çıkan taraf İsrail oldu. 1914'te 60 bin civarında olan Yahudi nüfus 1943'te 539 bine, 1946'da 608 bine, 1947'de 650 bine ulaşmıştı. Savaş sonrası anlaşmaların imzalandığı 1949 yılında Yahudi nüfus 800 bini aşmıştı.

1956 Savaşı: İngiltere ve ABD, Asvan Barajı'nın kurulması için vermeyi taahhüt ettiği kredi sözünden vazgeçince, Mısır Devlet Başkanı Nasır Sovyetler Birliği, Çin ve Doğu bloku ülkelerine yanaşmaya başladı. İsrail ve Batı tehditleri artınca Nasır Süveyş Kanalı'nın millileştirildiğini ve kanalı işleten İngilizlerin kovulduğunu açıkladı.

29 Ekim 1956'da İsrail, Mısır'a saldırdı ve çok kısa bir süre içinde Sina'yı işgal ederek Süveyş'in doğu kayısına dayandı. İsrail'in Mısır'ı işgal etmesinden bir gün sonra, İngiltere ve Fransa sert bir ültimatomla Mısır'ı uyardı ve hemen peşinden Kahire'yi bombalamaya başladılar. Sovyetler Birliği'nin Mısır'dan yana çok sert tavrı ve askeri müdahale tehdidinde bulunması ABD'nin devreye girmesini sağladı. Bunun

üzerine İngiliz ve Fransızlar yılsonundan önce Mısır'dan ayrıldı ama İsrail Mart 1957'de çekildi.

Altı Gün Savaşı: 1967 Mayıs ayı boyunca yaşanan gerginliklerden sonra İsrail 5 Haziran 1967'de Arap komşuları Mısır, Ürdün ve Suriye'ye saldırdı. Arap İttifakı'na Irak, Suudi Arabistan, Sudan, Tunus, Fas ve Cezayir de asker ve silah yardımıyla katıldı. Özellikle Mısır cephesindeki ihanetler sonucu İsrail uçakları 5 Haziran sabahı Mısır'ın tüm havaalanlarıyla savaş uçaklarını yok etti ve İsrail ordusu Gazze ve Sina'yı işgal etti. Benzer bir hızla Suriye ve Ürdün cephelerinde üstünlüğü elde eden İsrail Golan ve Kunaytra bölgesiyle Batı Şeria ve Lübnan'ın Şebaa bölgesini ele geçirdi, topraklarını dört katına çıkardı.

1973 Arap-İsrail Savaşı: 6 Ekim sabahı Süveyş Kanalı'nı ve İsrail'in Barlev savunma hattını geçen Mısır ordusu bir gün önce en büyük dini bayram olan Yom Kipur'u kutlayan İsrail ordusunu şaşkına çevirdi. Doğuda ise Lübnan ve Ürdün savaşa fiilen katılmadı ama diğer Arap ülkeleri gibi Suriye'ye askeri yardımda bulundular.

İki gün sonra yoğun bir Amerikan yardımıyla Suriye Cephesi'nde durumu lehine çevirmeyi başaran İsrail, kısa sürede Mısır cephesinde de dengeyi sağladı ve 18/19 Ekim gecesi Süveyş'in batısına 2 tugay kadar kuvveti geçirmeyi başardı. Mısır, İsrail taarruzlarını İsmailiye-Kahire yolunun 5 km kadar doğusunda durdurabildi. 22 ve 24 Ekim tarihli ateşkes kararlarına uymayan İsrail, BM Barış Gücü'nün gelmesiyle 26 Ekim'de ateşkesi kabul etti. Bunda SSCB'nin bölgeye tek taraflı kuvvet gönderme kararlılığı etkili oldu.

Bu savaş sonunda Mısır 500, Suriye 500, Irak 120 tank, İsrail ise 600 tank kaybetti. Savaş sırasında Mısır-Suriye kuvvetleri 8.500, İsrail ise 6.000 kayıp verdi. Savaşın hemen ardından başlayan, başını Suudi Arabistan'ın çektiği ve İsrail'i destekleyen ülkeleri hedef alan petrol ambargosu Mart 1974'e kadar sürdü. Ambargo sonucu petrol fiyatları yükselirken, dünya çapında yakıt sıkıntısı yaşandı ama çoğu Amerikalı petrol şirketleri yüz milyarlarca dolar kâr etti.

İsrail, Beyrut'u işgal ediyor: Lübnan'da iç savaşın devam ettiği dönemde bölge giderek karışıyordu. Durumdan tedirgin olan ABD Başkanı Ronald Reagan, asker kökenli Dışişleri Bakanı Alexander Haig'i bölgeye göndererek nabız yokladı. 18 Nisan 1981'de Ürdün'e gelen ve daha sonra tamamen İsrail yanlısı olduğu ve başkana bile yalan söylediği anlaşılan Haig "Yeni bir Ortadoğu'nun kurulması zamanı geldi. Dost ve müttefiklerimiz bizimle birlikte Sovyet müdahalelerine karşı durmalıdır" dedi. Mesajı alan Suudi Arabistan Veliahtı Fahd "İsrail ile barışmaya hazırız" dedi ve bunun için bir plan sundu. Ancak o taraflı olmayan İsrail ordusu 6 Haziran 1982 sabahı Lübnan'a girdi ve benim de şehirde bulunduğum sırada yani 12 Ağustos günü İsrail uçakları 10 saat boyunca Beyrut'u bombaladı. Oysa öncesinde Filistinli militanların ve FKÖ yönetiminin Beyrut'u terk etmesi için tüm taraflar arasında bir anlaşmaya varılmış ve hazırlıklara başlanmıştı.

Başkan Ronald Reagan'ı bile kızdıran İsrail, Beyrut'ta bulunan Faşist Hıristiyan gruplarla birlikte Beyrut'u kuşattı ve Sabra ve Şatilla Filistin mülteci kamplarını asker ve tanklarla çevirdi. Lübnanlı Hıristiyan Falanjistleri Sabra ve Şatilla'ya sokma kararı, İsrail Genelkurmay Başkanı Rafael Eitan tarafından 14 Eylül 1982 tarihinde alınmıştı. İsrail Genelkurmay Başkanı ve Falanjistlerin komutanı bir araya gelerek ayrıntıları görüştüler. Her biri 50 kişiden oluşan üç birlik 16 Eylül 1982'de Sabra ve Şatilla kamplarının sınırına geldi ve saat 17:00'ye doğru kampa saldırdılar. 18 Eylül akşamına dek süren katliamda en az üç bin Filistinli hunharca öldürüldü.

İş makinelerinin kamplara gelmesiyle derin çukurlar kazıldı ve katliamda ölen Filistinlilerin cesetleri toplu mezarlara atıldı. Yine de sokakları doldurmaya devam eden cesetleri ortadan kaldırmak için, bir dizi ev yerle bir edildi. *Washington Post* gazetesinden Loren Jenkins, kamplarda gördüklerini 23 Eylül 1982'de şöyle anlatıyordu:

"Yabancı gözlemciler cumartesi günü Şatilla'ya geldiklerinde, gerçek bir kâbusla karşılaştılar. Kadınlar şişmeye başlamış cesetlerin başında ağlıyordu, bütün sokaklar memi

kovanlarıyla doluydu. İçlerinde insanlar bulunan evler buldozerlerle yıkılmış, yerle bir edilmişti. Delik deşik duvarların diplerinde, kurşuna dizildikleri belli olan cesetler gruplar halinde yığılıydı. Sokaklar ise görünüşe göre kaçmaya çalışırken vurulan insanların cesetleriyle doluydu."

Yine ikisi de Amerikalı gazeteci olan Ralph Schoenman ve Mya Shone, katliam hakkında araştırma komisyonuna verdikleri ifadede şöyle diyorlardı:

"18 Eylül 1982 Cumartesi, yani katliamın son günü Sabra ve Şatilla'ya geldiğimizde, her yerde cesetler gördük. Balta ve bıçaklarla parça parça edilmiş kurbanların fotoğraflarını çektik. Bu insanların çok azı silahlıydı. Kiminin kafaları parçalanmış, gözleri oyulmuş kiminin de boğazları kesilmiş, derileri yüzülmüştü. Bazılarının iç organları dışarı çıkartılmıştı. Katiller Filistinlilerin evlerini yağmalamaya bile vakit bulmuşlardı."

19 Eylül akşamı bir grup gazeteciyle kampa girdiğimde Amerikalı meslektaşlarımızın gördüklerini ben de görmüştüm. Her tarafı cesetlerle dolu Filistinli bir kadın yerde oturmuş gözünü gökyüzüne dikmişti. "Yardım ister misin" türünden bir soru sorduğumda "Senden değil ama Allah'tan bir isteğim olacak. Eğer yukarlarda bir yerde duruyorsa ve şu anda sesimi duyuyorsa dokuz ayda değil dokuz günde doğurmamı sağlasın. Çok sayıda çocuk doğurmalıyım ki bu çocuklar bu gördüklerinizin intikamını alsın" diye yanıtladı. Kurban sayısı, kimi Filistin kaynaklarına göre 7.500'ü buluyordu.

Sovyetler Birliği'nin devreye girmesi ve Suriye'nin çok sayıda askerini Lübnan'a sokmasıyla ABD İsrail'e baskı yaparak Beyrut ve çevresinden çekilmesini sağladı. Beyrut'tan çekilen İsrail ordusu, güney Lübnan'da mevzilenmeye başladı. Beyrut'a gelen BM Barış Gücü ise ateşkesi sağladı ancak bu güç içinde görev alan ve İsrail yanlısı tutum sergileyen Fransa, Belçika ve ABD askeri gücü Lübnan ve Filistinlilerin tepkisiyle karşılanıyordu. 17 Nisan 1983'te Beyrut'taki Amerikan elçiliğinin avlusuna giren bomba yüklü araç binayı havaya uçurdu. Patlamada aralarında 8 CIA görevlisinin bulunduğu 60 kişi ölmüş, 100'den fazlası da yaralanmıştı. Yeni kurulmuş

bir grup olan İslami Cihat sorumluluğu üstlendi ve saldırıların Sabri ve Şatilla katliamlarının intikamı olduğunu açıkladı. Daha sonra Hizbullah adını alacak olan bu örgüt o dönemde tamamen gizliydi ve yaptığı eylemleri İslami Cihat adıyla üstleniyordu. Bu durum Hizbullah'ın kuruluşunu ilan etmesine kadar sürdü. Elçiliği daha güvenli olan Hıristiyan bölgesine taşıyan Amerikalılar, 2 Amerikalı ve 20 Lübnanlının öldüğü 20 Eylül 1984 tarihli intihar eylemiyle sarsıldılar. Ama Amerikalılar için en korkunç gün 23 Ekim 1983 idi. O sabah kamyonetiyle Fransız-Amerikan ortak kışlasına dalan bir intihar eylemcisi 241 Amerikan ve 58 Fransız askerini öldürdü ve yüzlercesini yaraladı. Bu saldırılar sonrasında Lübnan'dan çekilen Amerikan ve Fransız askerleri, ülkenin yavaş yavaş Suriye ve Hizbullah'ın kontrolüne girmesine neden oldular.

67- Korkulu rüya: Hizbullah

Hizbullah hareketi, 1982'nin başlarında Lübnan'da Şii topluluğunun, kendi bakışlarına göre ılımlı Şii partisi Emel'in seküler niteliğinden hoşnut olmayan bir grup tarafından kuruldu. Lübnan içi bir örgüt olarak Hizbullah başlangıçta Filistinli ve Lübnanlı partilerden gelen destek ve yardıma dayanırken daha sonra İran ve Suriye desteğiyle hızla büyümeye başladı.

Lübnan ve Filistin'deki İsrail işgaline karşı mücadele etmeyi kendine bir amaç edinen Hizbullah çok kısa süre içinde çok önemli bir güç haline geldi. Lübnan iç savaşında sol, devrimci ve milliyetçi güçlerle birlikte hareket eden Hizbullah, Filistinlilerin mücadelesine destek vermeyi ihmal etmiyordu. Kısa bir süre içinde siyasal bir güç haline gelen Hizbullah sosyal, ekonomik ve ideolojik çalışmalarıyla ülkenin en güçlü siyasal partisi ve askeri gücü haline geldi. Parlamento ve hükümette etkin konumu olan Hizbullah diğer gruplarla işbirliği yaparak ülkedeki dengelerde kilit konuma yükseldi. İsrail'in 1982-2000 yılları döneminde Güney Lübnan işgaline karşı etkin bir mücadele sürdüren ve bu mücadele sonucu olarak İsrail'in Haziran 2000'de Güney Lübnan'dan çekilmesini

sağlayan Hizbullah, İran ve Suriye'den sağladığı mali ve askeri destekle ABD ve İsrail'in korkulu rüyası oldu. ABD'nin Hafız Esad ile yaptığı bütün görüşmelerde en önemli istek ve koşulu şuydu: "Hizbullah ile ilişkinizi kesin, size istediğiniz her şeyi verelim." Esad ise bunu yapamazdı çünkü Lübnan iç savaşında bu örgüte sahip çıkmış ve İran ile birlikte güçlenmesi için elinden gelen her şeyi yapmıştır. Hizbullah da bu destek sayesinde Güney Lübnan'ı işgal eden İsrail'i 2000 yılında yenmiş ve çekilmeye zorlamıştır. Hizbullah bir vefa borcu olarak 2011 sonrasında militanlarını göndererek Suriye Devleti'ne yardım etmiştir. Bu yardım olmasaydı belki de bugün Suriye olmayabilirdi.

Bu nedenle Neo-Con'cu Amerikan yönetimleri Hizbullah'a yönelik düşmanca tutum ve davranışlarında haklıydı. Çünkü Hizbullah yalnız ABD ve İsrail için değil aynı zamanda ABD'nin dost ve müttefiki olan ve sınırları içinde Şii azınlıkların yaşadığı Bahreyn, Suudi Arabistan, BAE, Kuveyt ve Katar gibi ülkelerin iktidarları için de büyük bir tehlike oluşturmaya başlamıştı. Çünkü Hizbullah müthiş örgütlenmişti: Hiçbir istihbarat gücü örgütün içine sızamıyordu, örgütün 50 bin civarında çok iyi ideolojik ve askeri eğitim görmüş militanı vardı ve örgütün sahip olduğu askeri olanaklar sınırsızdı.

Birçok istihbarat örgütüne göre Hizbullah'ın en az 150 bin füzesi var. İsrail'in de en çok korktuğu şey bu füzeler. Çünkü İsrail'in sınırında, Lübnan'da bulunan Hizbullah bir savaş durumunda bu füzeleri fırlatarak İsrail'i haritadan bile silebilir. Bir konuşmasında Hizbullah lideri Hasan Nasrallah İsrail'in Doğu Akdeniz'deki doğalgaz platformlarının koordinatlarını vererek gerektiğinde bunları havaya uçuracaklarını söyledi. Bir savaş durumunda İsrail'in sahip olduğu nükleer silahları kullanabileceği olasılığına karşın istihbarat örgütleri Hizbullah'ın da kimyasal ya da biyolojik silah kullanabileceğini belirtiyor ve İsrail'in savunma ve saldırı planlarında en önemli hedefin Hizbullah olacağı hesaplanıyor. Hizbullah lideri Nasrullah, Beyrut'tan yayın yapan el-Meyadin televizyonuna verdiği bir söyleşisinde "biz nükleer silaha sahibiz" diye

espri yaptıktan sonra "İsrail'in her noktasının Hizbullah'ın hassas güdümlü füzelerinin menzilinde olduğunu" belirterek "Hayfa'daki kimyasal tesislerin vurulması halinde buradaki kimyasal kirliliğin nükleer silah etkisi yapacağını" söyledi.

İsrail'in 22 bin kilometre kare olduğu, Lübnan ve Suriye'ye sınır komşusu olduğu düşünülürse atılacak nükleer bombaların İsrailliler için de tehlike oluşturacağı ortada. Sekiz yıllık Suriye savaşında büyük deneyim kazanan Hizbullah militanlarının İsrail'e karşı olası bir savaşta ciddi üstünlük sağlayacağı kesindir. Suriye savaşında en az on bin militanını bu ülkeye sokan IŞİD, Nusra, ÖSO ve benzeri cihatçılara karşı üstünlük sağlayan Hizbullah, her türlü teknolojik silahı kullanır duruma gelmiştir. İşte bu ve benzeri gerçekleri ve geleceğe yönelik olasılıkları hesaplayan İsrail, Hizbullah'tan kurtulmak için çok sayıda plan hazırlayıp uyguladı. Örneğin İsrail Mart 2003'te ABD ve İngiltere'nin Irak'ı işgal etmesi için Yahudi lobileri ve Siyonist güç merkezleri üzerinden başarılı bir çalışma yapmış ve Haziran 2004'te ilan edilen BOP ile ikinci başarısını elde etmişti. Özetle tüm bölge İsrail'e ve İsrail çıkarlarına göre dizayn edilmeye başlanmıştı. 6 Şubat 2005'te İsrail'i ziyaret eden dönemin ABD Dışişleri Bakanı Condeleezza Rice Başbakan Ariel Şaron'la görüştükten sonra "Yeni Ortadoğu'nun kurulma zamanı gelmiştir" dedi. Bundan tam sekiz gün sonra yani 14 Şubat 2005'te eski Lübnan Başbakanı Refik Hariri öldürüldü. Bölgesel ve uluslararası devlet ve güçler Suriye Cumhurbaşkanı Beşar Esad'ı suçladı, Suriye aleyhine büyük bir kampanya başlattı ve BM Güvenlik Konseyi'nin 1559 sayılı kararıyla Suriye ordusunun Lübnan'dan çıkarılması sağlandı. Oysa Suriye ordusu 1975'te başlayan iç savaşın durdurulması için Arap Birliği örgütünün kararı ve ABD, Rusya (SSCB) ve BM onayıyla Lübnan'da bulunuyordu. Bu durumu umursamayan İsrail ve müttefiki Batılı ülkeler bölgesel müttefiklerinin de yardımıyla Hizbullah'ı Suriye'nin desteğinden yoksun bırakmak istiyordu. Bu amaçla İsrail bazen tek başına bazen de ABD ile birlikte Hizbullah karşıtı yeni hamleler için plan yapıp duruyordu.

12 Temmuz 2006'da İsrail ordusu Lübnan sınırında operasyon düzenleyince üç İsrail askeri öldürüldü ve iki asker esir alındı. İsrail ordusu askerlerini kurtarmak için hemen Lübnan topraklarına girdiğinde, Hizbullah beş askeri daha öldürdü. İsrail, Lübnan'ın sivil altyapısına yönelik saldırılarla cevap verdi. Köprüler ve yollar havaya uçurulurken, Refik Hariri Uluslararası Havaalanı'nın pisti vuruldu. Ben tam o sırada karayolu ile Şam'dan Beyrut'a gidiyordum. İsrail uçakları sürekli tepemizde dolaşıyordu ve bize çok yaklaştığında arabadan inip uzaklaşıyorduk. 34 günlük savaş, BM gözetiminde bir ateşkesle sonuçlanırken, Hizbullah ve müttefikleri büyük zafer kazanmıştı. Savaşta Hizbullah'ın yanında savaşanlar arasında Lübnan Komünist Partisi, Emel Hareketi ve Filistin Halk Kurtuluş Cephesi gibi örgütler vardı.

Farklı kaynaklara göre savaş boyunca 1.191 Lübnanlı sivil hayatını kaybetti, 4.409 kişi de yaralandı. İsrail'de ise 44 sivil hayatını kaybederken, 1.384 kişi de yaralandı. Buna karşın İsrail ordusundan 121, Hizbullah'tan 250 militan ve Lübnan ordusundan 43 asker yaşamını yitirmişti. Savaşta 32 tank ve bir savaş gemisi kaybeden İsrail Ürdün'deki El-Kerame Savaşı'ndan sonra Araplar karşısında ikinci kez yenilmişti. İsrail'in bu saldırısında en ilginç gelişme savaşın ilk günlerinde yaşandı. Mısır Cumhurbaşkanı Hüsnü Mübarek, Ürdün Kralı Abdullah ve Suudi Kralı Abdullah ortak bir açıklama yaparak savaşın sorumlusu olarak İsrail'i değil Hizbullah'ı işaret ettiler. Onlara göre Hizbullah İsrailli iki askeri geri verseydi İsrail saldırmayacaktı. Lübnan medyasına göre Hizbullah ve onu destekleyen Suriye'den intikam yemini eden İsrail ve ABD savaşın hemen peşinden yeni hazırlıklara başladı. Buna göre Lübnan İlerici Sosyalist Partisi ve Dürzi azınlığın lideri Velid Canbolat'ın önerisiyle, bölgedeki Sünni ülkelerin desteğiyle Suriye'de İslamcı bir ayaklanma için plan yapılacaktı. Ama bu sırada İsrail Hizbullah'la yeni bir savaş olasılığına karşın ülkenin her tarafında füze kalkanı hava savunma sistemlerini yerleştirmeyi ihmal etmedi. İsrail'i toptan haritadan silmeyi kendine amaç edinmiş bir Hizbullah'la

her alanda ve her türlü silahla savaşmayı kafasına koyan Tel Aviv, bölgesel müttefik ve dostlarının yardımıyla Lübnan'ın içini karıştırmayı da ihmal etmiyordu. Bu görevi de Suudilere vermiş durumdaydı. Her türlü gerginlikten dolayı İsrail'i değil her zaman Hizbullah'ı sorumlu tutan Suudi Arabistan "Maceraya kalkışan sorumluluğu üstlenir" diyerek Hizbullah düşmanlığını gizlemiyor ve bazen de tehdit ediyordu ama bunların hiçbiri işe yaramadı çünkü her seferinde Hizbullah güçlendi ve İsrail için büyük tehlike oluşturdu, oluşturuyor...

MOSSAD'ın tüm istihbarat gücüne ve İsrail ordusunun teknolojik üstünlüğüne rağmen, Hizbullah bazı önemli komutanlarını MOSSAD'ın suikastlarına kurban vermesine rağmen bölgenin en önemli unsuru haline geliyor.

İsrail müttefiki Trump döneminde Hizbullah ABD'nin yaptırımlarından payını aldı. ABD yanlısı Saad Hariri hükümetinin de yardımıyla Hizbullah ve Hizbullah'a bağlı tüm kurumların banka hesapları denetim altına alınıyor.

Teknolojinin tüm olanaklarını kullanan ABD mali denetimle yetinmeyerek bölgedeki tüm uydularını İsrail'in hizmetinde veriyor ve Hizbullah'ın tüm haberleşme ve hareketleri takip ediliyor. Özellikle sınır ülke Suriye tarafından gelebilecek silahlar ve askeri malzemeler...

Ama hiçbiri işe yaramıyor çünkü Hizbullah kısa süre içinde inanılmaz bir güce kavuşuyor. Üstelik her tarafı İsrail ajanlarıyla dolu Lübnan gibi bir ülkede...

1975-1990 döneminde yaşanan iç savaş yıllarında Faşist Falanjist parti yönetim ve elemanlarından çok sayıda Lübnanlı Hıristiyan, İsrail ordusu ve MOSSAD ile işbirliği yaptı. Bu işbirliği sayesinde İsrail ajanları başta Filistinliler olmak üzere birçok Lübnanlı yurtseveri suikastlarla öldürdü. Bunlarla yetinmeyen İsrail ülkede kargaşa yaratmak, iç savaş çıkarmak ve Hizbullah'ı sıkıştırmak için 14 Şubat 2005'te Lübnan eski Başbakanı Refik Hariri'yi öldürdü sonra Temmuz 2006'da Hizbullah'a saldırdı.

Ancak başvurduğu tüm yöntemlere rağmen Hizbullah'ı etkisizleştirmeyen İsrail son çare olarak radikal İslamcı

"Sünni" IŞİD, NUSRA ve benzeri gruplara destek vererek "Şii" Hizbullah'a yönelik eylem yapmalarını sağladı. 2011-2018 döneminde Hizbullah'ın kişi ve kurumlarını hedef alan saldırılara rağmen sonuç elde edilemeyince İsrail son çare olarak Lübnan'da iç savaşı kışkırtma yoluna gitti. Hayat pahalılığı, işsizlik ve yoksulluğu protesto etmek amacıyla Ekim 2019'da sokaklara dökülen Lübnanlıların arasına provokatörleri sokan İsrail ülkeyi kargaşaya sokarak Hizbullah'tan kurtulabileceğini hesapladı ama yine tutmadı. İsrail oyunu asla bitmeyecek ama Hizbullah da tüm olasılıklara karşı kendini hazırlamakta ve İsrail'in korkulu rüyası olmaya devam etmektedir.

68- İsrail'in su sevdası

İster din ister efsane olsun, var olan söylemleriyle Yahudilerin birçok ilginç inanç ve saplantıları var. Örneğin Tanrı'nın Fırat'tan Nil'e kadar olan toprakları kendilerine vermiş olduğuna inanırlar ve bu inançlarının emirlerini yerine getirmek için her yola başvururlar. Söylemdeki "Fırat ve Nil" yani su vurgusu çok önemli... Yani Yahudilere göre bu iki nehir ve ikisi arasında kalan bütün akarsular Yahudilerindir ve kutsaldır. Dışında kalanlar kutsal değil ve içilmemesi gerekir.

Örneğin Turgut Özal döneminde İsrail ile imzalanan anlaşmayla İsrail'e boru ya da tankerlerle su taşınacaktı. Ancak her konuda anlaşma sağlanmasına rağmen Yahudi Hahamlar Meclisi Ceyhan suyunun borularla İsrail'e taşınmasına karşı çıkmış ve bu suların içilemeyeceğine karar vermişti. Üstelik Türkiye 300 milyon dolar harcayarak depolama ve arıtma tesisleri kurmuş ve İsrail'in önerdiği fiyatı kabul etmiş ve ırmak kenarında var olan tüm lokanta, kafe, çay bahçeleri ve benzeri yerleri kaldırma sözü vermişti.

Nil ve Fırat'ın özellikle belirtilmesi ise Yahudilerin Mısır ve Babil geçmişini hatırlatmaya yöneliktir. Durum böyle olunca büyük bölümü çöl, kurak ve su sıkıntısı çeken Filistin topraklarında devlet kuran dünya Yahudileri öncelikli olarak

su konusuna büyük önem verdiler. Batı Şeria ve Golan bölgelerinin yeraltı su kaynaklarına göz diken İsrail, Suriye'nin, Ürdün'ün Yarmuk ve Lübnan'ın Hasbani, Litani ve Vizani ırmaklarının sularını çalmaya çalışmış ve çalmaktadır. İsrail kendi sınırları içinde su gereksiniminin yüzde 37'sini Ürdün Irmağı'ndan, yüzde 29'unu Akdeniz sahil bölgesindeki yer altı kaynaklarından, yüzde 14'ü el-Oca Irmağı'ndan ve yağmur sularından, deniz suyunun arıtılmasından ve benzeri kaynaklardan karşılamaktadır.

Sırayla bakalım:

1- Ürdün Nehri, işgal altındaki Golan Tepeleri'nden doğan Yarmuk Irmağı ile Filistin topraklarından doğan el-Dan Irmağı'nın birleşmesiyle meydana gelir. Lübnan topraklarından doğan Hasbani ve Brivit ırmaklarının katılımıyla Ürdün Nehri Tabariye Gölü'ne dökülür, oradan da yoluna devam ederek Ölü Deniz'e varır. Yıllık kapasitesi bir milyar 200 milyon metreküp. Kurulduğu günden itibaren Ürdün Nehri'ne gözünü diken ve bu nehri kutsal sayan İsrail tüm savaşlarından sonra yapılan görüşmelerde su konusunu öncelikli olarak tartışmıştır. Örneğin ABD Başkanı Dwight Eisenhower 1953-1955 yıllarında özel temsilcisi Eric Johnston'u bölgeye göndererek İsrail'in su sorununa çare aramaya çalıştı. Johnston'a göre Ürdün Nehri'nden İsrail'e 775, Ürdün'e 394, Suriye'ye 45 milyon metreküp verilmeliydi! Lübnan'a ise hiç su verilmeyecekti!

Bu öneriyi kabul etmeyen Arap ülkeleri nehrin yıllık kapasitesinin bir milyar 429 milyon olduğunu, Ürdün'e 977, İsrail'e 285, Suriye'ye 132 ve Lübnan'a 35 milyon metreküp verilmesi gerektiğini söylediler. Bu konuda uzlaşma sağlanmayınca İsrail Ürdün Nehiri sularını maksimum kullanmak ve Nakab Çölü'ne götürmek için birçok proje geliştirdi ancak Arap ülkeleri de kendi topraklarından doğan ya da bu topraklarından geçen nehir sularının İsrail'e girmesini engellemek için barajlar inşa edilmesine karar verdiler. İsrail ise her seferinde bu barajları finanse edecek Batılı ülkelere baskı yaparak projeleri durdurdu.

Haziran 1967'de Gazze, Batı Şeria, Golan ve Lübnan'ın Şebaa çiftliklerini işgal eden İsrail bütün su kaynaklarını kontrol eder oldu. Bununla yetinmeyen İsrail akarsuların dışında Gazze ve Batı Şeria'nın yeraltı su kaynaklarına el koyarak Filistinlileri bu sulardan mahrum etti.

Bununla yetinmeyen İsrail 60 bin kilometrekarelik Sina Yarımadası'nda yüzlerce artezyen kuyusu açarak yeraltından büyük miktarda su çaldı.

1967 savaşı sonrasında İsrail hükümeti işgal altındaki bölgeleri askeri bölge ilan ederek "Burada olan her şey İsrail Devleti'nindir" dedi ve izinsiz su kullanılmasını yasakladı. Örneğin İsrail hükümeti Batı Şeria ve Gazze'de 500'den fazla kuyu kazarak buradan çıkarılan yıllık 22 milyon metreküp suyun yakın bölgelerdeki Yahudi göçmenler için inşa edilen yerleşimlere taşıdı. Buna karşın İsrail hükümeti kuyu kazmak isteyen Filistinlilere birçok zorluk çıkarıyor, her kuyudan çıkarılan suyun miktarını sayaçlarla kontrol ediyor ve kurallara uymayanların kuyularını kapatarak tarım arazilerini kurutuyor. Böylece bir İsraillinin bir Filistinliden 6-7 kat fazla su kullanması sağlanıyor. Çünkü İsrail belediyeleri Filistin köylerine ve yerleşim bölgelerinin birçoğuna şebeke suyunu bağlamamaktadır. Bununla da yetinmeyen İsrail ilaç ve benzeri fabrikaların ve sanayi bölgelerinin atık sularını Filistin bölgelerine boşaltmakta ve uluslararası kurumların uyarılarına cevap bile vermemektedir.

İşin daha da ilginç olan tarafı Oslo Anlaşması'na göre Filistinliler altı yıllık geçiş döneminde Gazze ve Batı Şeria'da kendi sularından 256 milyon metreküp su kullanacaktı ancak İsrail bunun yüzde 10'una bile izin vermedi. İsrail'in, kuzey komşusu Lübnan'ın sularını ele geçirme çabası ise başka bir konudur.

1897'de Basel'deki Siyonist Kongre'de konuşan Theodor Herzl "Bu kongrede kuzeyde Litani Nehri'ne kadar uzanacak yeni devletimizin temellerini attık" diyordu. İş demekle de kalmadı, çünkü Theodor Herzl ve peşinden Haim Wiezman bölge haritalarını çizen Sykes ve Picot'dan ülkeleri İngiltere ve

Fransa'ya baskı yaparak sınırları belirlenecek Filistin'in kuzey Lübnan'dan bazı bölgeleri içine alacak şekilde çizilmesini istediler. 1948'de kurulur kurulmaz İsrail, Güney Lübnan'daki sulak 33 köyü kendine kattı ve 1978'de Güney Lübnan'a dalarak bölgedeki nehir, ırmak, dere ve çağlayanları kontrol eder oldu ve 1982 Güney Lübnan işgaliyle bu kontrolü pekiştirdi. 2000 yılına dek devam eden işgal yıllarında İsrail yeraltında döşediği 27 kilometrelik borularla büyük miktarda suyu Tabariye Gölü'ne akıttı. Temmuz 2006'da bile İsrail 33 gün süren Güney Lübnan savaşında portatif borular döşeyerek bölgede bulunan nehirlerden su çaldı.

2- İsrail'in Nil Nehri'yle ilgili hesapları çok daha ilginç. 1967 savaşı sonrasında Nil sularının Sina'ya ve Kuzey İsrail'e taşınması için çok sayıda proje geliştiren İsrail, Nil'in yıllık debisi olan 84 milyar metreküpün yüzde 10'unun taşınmasıyla tüm su sorunlarını çözebileceğini hesaplıyordu. 1977'de İsrail'i ziyaret eden Enver Sedat, "Zemzem Barış Suyu" adıyla bir proje önerdi ve bu projeyle Nil sularının İsrail'e taşınmasından söz etti.

Mısır halkının sert tepkisi ve uluslararası tartışmaların uzamasından dolayı proje uygulanamadı. Çünkü suyu son kullanan ülke olarak Mısır kaynak ülkelerinin izni olmadan Nil sularını başka ülkelere veremezdi. Nil sularını Mısır üzerinden alamayacağını anlayan İsrail, dostluk ilişkileri geliştirdiği Etiyopya'yı kışkırtarak Nil üzerinde baraj inşa etmesi için ikna etti. 2020'de baraj bittiğinde İsrail Nil sularını kontrol edebilecek ve Etiyopya üzerinden Mısır'ı sıkıştırmanın ve Musa'nın intikamını alabilecek! Özetle 1917 Balfour Deklarasyonu sonrasında İngiltere hükümetinin Yahudilere vermek istediği Filistin'in sınırları belirlenirken, Siyonist temsilciler Filistin'le yetinmeyerek Ürdün, Lübnan, Suriye ve Suudi Arabistan'ın kuzey bölgesinde bulunan tüm nehir, ırmak, dere ve benzeri su kaynaklarının bulunduğu bölgeleri de istiyordu.

Haziran 1967'de Suriye, Mısır, Ürdün ve Lübnan topraklarını işgal eden İsrail'in Başbakanı Levi Eşkol, "Elbette çok

geniş toprak kazandık ama çok daha önemli olan büyük miktarda su elde ettik" diyecekti. Bir sonraki Başbakan Golda Meir ise "Su, İsrail ve Yahudiler için damarlarında akan kan gibidir" diyecekti.

Ben Gurion ise 1955'te Ürdün Nehri'nin paylaşılmasıyla ilgili yaptığı konuşmada "Bugün Yahudiler Araplarla büyük bir su savaşı yürütmektedir. İsrail'in kaderi ve geleceği bu savaşın sonucuna bağlıdır. Bu savaşı kazanamazsak bundan sonra Filistin'de var olamayız" diyordu.

Nitekim İsrail şimdi tükettiği yıllık 2 milyar metreküp suyun en az yüzde 55'ni 1967 ve sonrasında işgal ettiği Filistin ve komşu Arap ülkelerinin bölgelerinden karşılamaktadır.

3- Golan bölgesi ise başka bir hikâye... Aralık 1981'de İsrail'in ilhak ettiği Suriye'nin Golan bölgesinin toplam yüzölçümü 1860 kilometrekaredir ve İsrail bunun 1158'ini Haziran 1967 savaşında işgal etti. Yüksekliğinden dolayı stratejik önemi, su tutma özellikli toprağı ve her türlü meyve ağaçlarıyla ünlü Golan bölgesi İsrail için çok önemlidir. Şam'a yakın olması ve ortalama iki bin metrelik yüksek dağlarından tüm Lübnan ve Suriye'yi gözetleyebilen İsrail daha çok bu bölgenin suyu ile ilgilenmektedir. Yılda ortalama 250 milyon metreküp yağmur alan Golan'da yüzlerce kaynak bulunmakta ve su iki üç metrelik derinliklerden fışkırmaktadır.

İşgal öncesinde 130 bin civarında Suriyelinin yaşadığı Golan bölgesinde tüm köyler yıkıldı ve işgal altındaki beş küçük yerleşim bölgesinde yaklaşık 20 bin kişi yaşamaktadır. Hepsi de Dürzi kökenlidir. Çok sayıda artezyen kuyudan çıkarılan büyük miktardaki suyu borularla Tabariye Gölü'ne taşıyan İsrail, yağmur sularının dağların doğu tarafından Suriye'ye doğru akmasını engellemek için çok sayıda bentler inşa etti. Yılda 60 milyon metreküp suyu bu yöntemle Tabariye'ye akıtan İsrail bölgede 53 milyon metreküp kapasiteli ve birbirine bağlı yedi küçük baraj inşa etti. Özetle, İsrail su ihtiyacının yaklaşık yüzde 25-30'unu, yani 800 milyon metreküp suyu Golan bölgesinden karşılamaktadır. İsrail'in bu bölgeden çekilmeme ısrarı bundandır. 16 Kasım 2018'de BM Genel

Kurulu'nda yapılan bir oylamada 153 ülke Golan'in Suriye toprağı olduğunu kabul eden karar tasarısına destek verirken yalnızca ABD ve İsrail karşı çıktı. Geri kalan ülkeler ya çekimser kaldı ya da oylamaya katılmadı. Bu kararları umursamayan İsrail, Golan'ın sularından maksimum yararlanmanın ötesinde bölgeye yönelik büyük suç işlemektedir. Bölgede bulunan birçok kimya fabrikasının atıkları Suriye tarafına bakan toprağa bırakılmakta, nükleer atıklar buralarda gömülmektedir. Ayrıca İsrail olası Suriye saldırısını önlemek için sınırda çok tehlikeli kimyasal mayınlar yerleştirmiştir.

4- Başka bir örnek Şebaa çiftlikleridir. Golan'ın devamı olan ancak Lübnan sınırları içinde kalan bu çiftliklerin yüzölçümü 270 kilometre karedir ve bunun 60 kilometrekaresi işgal altındadır. 1967'de 1.200 ailenin yaşadığı bu bölgede bugün artık hiçbir çiftlik bulunmamaktadır. İsrail'in ısrarla çekilmek istemediği Şebaa'da Ürdün Nehri'ni besleyen Hasbani, Yarmuk ve Laddan ırmaklarının kaynakları ve çok zengin yeraltı su kaynakları bulunmaktadır. Şimdi hepsi İsrail'in kontrolü altındadır. Aynı İsrail 1982-2000 yıllarında işgal altında tuttuğu Güney Lübnan'daki tüm nehir, dere ve kuyuların sularını portatif motor ve borularla kendi su depolarına taşımıştır. Aynı şeyi 33 gün süren Temmuz-Ağustos 2006 savaşında da yapmıştır.

69- Afrika merakı nedendir?

İsrail'in Afrika ülkeleriyle olan ilişkilerinin geçmişi, 1950'li yılların ortalarına kadar uzanır ancak bu ilişkilerin ilk somut adımları, İsrail'in kurulması öncesinde atılır. Bu konuda İsrail'e en büyük desteği Batılı ülkeler vermiştir. İsrail, 1956 yılında Gana başta olmak üzere Afrika'da birçok ülke ile diplomatik ilişki kurmuştur. 1970'li yılların ilk yarısına gelindiğinde İsrail, 32 Afrika ülkesinde elçilik açmıştı. Ancak İsrail'in bu ülkelerle olan ilişkileri 1967 Arap-İsrail Savaşı sonunda zayıflamaya başlamış, 1973 yılındaki küresel petrol kriziyle beraber de kopma noktasına gelmiş hatta birçok

Afrika ülkesiyle ilişkileri pratikte kopmuştur. Başta Libya olmak üzere Arap ülkelerinin bazı Afrika ülkelerine olan mali yardımları ve bu ülkelerin Arap ülkelerinden aldığı ucuz petrol, İsrail'in bölgeye yaptığı vaatlerin karşılığının olmaması, ilişkilerin kopma nedenleri arasında sayılabilir.

1980'li yılların başlarından itibaren İsrail'in başta Mısır olmak üzere Arap ülkeleriyle yaptığı barış görüşmeleri sonucunda, Afrika ülkeleriyle ilişkileri yeniden canlanmaya başlamıştı. 1990'lı yılların sonunda İsrail, 39 Afrika ülkesiyle resmî olarak yeniden ilişki kurmuştu. Bugün Afrika ülkeleri ile İsrail arasındaki ilişkiler çok iyi bir seviyeye ulaşmış durumdadır. Devlet başkanları ve başbakanlar düzeyindeki karşılıklı ziyaretler, bu iyi ilişkilerin en somut göstergesidir. Söz konusu hassas ilişkiler ekonomik, ticari, kültürel ve akademik olmak üzere birçok alana yayılmış durumdadır. Bunların yanı sıra tarım, sağlık, insani yardım ve inşaat projelerinde de birçok ortaklık söz konusudur. Bütün bu girişimler, İsrail'in kıtada birbirine uzak olan ülkelerle ilişkilerini güçlendirmesinin yanı sıra, bölgede egemen bir güç haline gelmesini de sağlamıştır. İsrail'in bu bölgeyle ilişki kurmada bu kadar ısrarcı olması, sahip olduğu siyasi ufkun boyutunu ortaya koymaktadır. Bu politikalar yürütülürken perde arkasındaki en büyük dinamik ise bu coğrafyada yer alan susuz bölgelere hem kaynak hem de ekonomik açından destek verilmesidir.

Yeraltı kaynakları bakımından zengin olan Afrika, İsrail'in hem ulusal, ekonomik ve stratejik birçok hedefini gerçekleştirebileceği bir alan hem de ulusal güvenliğini koruyabileceği kritik bir bölgedir. İsrailli siyasetçiler ve devlet başkanlarının Afrika'yı bu derece önemsemesinin en temel nedeni, İsrail'in varlığını devam ettirmek ve bölge kaynaklarını uluslararası toplumun desteği ile kendi çıkarları doğrultusunda kullanma çabasıdır. BM'nin ticaret ve kalkınmaya yönelik bir raporunda belirtildiği üzere, dünya petrolünün yüzde 7'sini oluşturan yaklaşık 75 milyar varillik petrol Afrika'dadır. Değerli madenler bakımından zengin olan kıta, uluslararası aktörlerin iştahını kabartmaktadır. Uluslararası Para Fonu'nun

(IMF) yayımladığı bir rapora göre, Afrika'da çıkarılan madenler dünyadaki en kıymetli madenler arasındadır. Dünya ölçeğinde bakıldığında yeraltı varlıklarının yüzde 12'si Avrupa'da, yüzde 15'i Kuzey Amerika'da, yüzde 42'si Latin Amerika'da çıkarılırken; dünyadaki kobaltın %57'si, elmasın %47'si, manganezin %49'u, fosfatın %31'i, altının ise %21'i Afrika'da bulunuyor ve bu kıta, hidroelektrik enerjisi, güneş enerjisi ve jeotermal enerji açısından da çok geniş potansiyele sahip. Dünyanın en fakir 50 ülkesi içinde 34 ülke Afrika'da bulunmasına rağmen İsrail bu kıtadaki varlığına büyük önem vermektedir.

İlişkilerde girilen bu yeni dönemle birlikte İsrail, kendi üretimi olan ürünlerin bu pazarda yer almasını sağlamıştır. Küresel ölçekli Yahudi sermayesinin ve şirketlerinin desteğindeki İsrail'in, Afrika ülkelerine girişi bu noktada zor olmamıştır. Özellikle Yahudi sermayesine dayalı Batılı şirketlerin markalarının Afrika genelinde büyük bir nüfuzu bulunmaktadır. Özellikle Güney Afrika, Angola, Botsvana gibi ülkelerde yer alan Yahudi sermayeli şirketler, dünyanın en büyük altın ve elmas madenlerini işletmekte ve bunun ticaretini yapmaktadır. Bu şirketler her ne kadar yerel ve küresel şirketler olarak faaliyet gösteriyor olsalar da her birinin İsrail odaklı çalıştığı sır değildir.

Afrika kıtasını kendi ulusal güvenliği için önemli gören İsrail ayrıca, Arap ülkelerinden gelebilecek herhangi bir güvenlik tehlikesini bertaraf etme açısından da Afrika'yı stratejik bir alan olarak değerlendirmektedir. İsrail'in Afrika'nın stratejik konumundan faydalanmak istemesinin altında yatan nedenler arasında hem toprak bütünlüğüne yönelik Araplardan gelebilecek tehlikeleri savuşturmak hedefi hem de Mısır'a hayat veren su kaynağı Nil Nehri'ni Arapların eline bırakmak istememesi gelmektedir. Başta Etiyopya olmak üzere Afrika ülkeleri, İsrail'in bu hesaplarını destekler mahiyette bir politik tavır sergilemektedir. İsrail, Etiyopya üzerindeki etkinliği nedeniyle Arap ulusal güvenliğine de darbe indirmeyi hedeflemektedir. Afrika ülkeleri ile sürekli istihbarat

paylaşımı konusunda da çalışmalar yürüten İsrail, bu sayede Afrika kıtası hakkında bazı önemli bilgilere erişme olanağını da bulmuştur. İsrail bu yolla bölgedeki özgürlük yanlısı güç ve hareketlere ulaşarak kendi çıkarları doğrultusunda onlarla işbirliği yapma ve gerektiğinde onları kullanma olanağına sahip olmuştur. İsrail böylece, ABD'nin de ajandasına hizmet etmekte ve Afrika'daki çıkarlarının koruyuculuğunu yapmaktadır.

İsrail ayrıca kendi çıkarları doğrultusunda Afrika'da çok yönlü yatırımlar yapmaktadır. Bu yatırımlardan biri, gerçek ideolojik boyut diğeri ise yapay ideolojik boyuttur. Örneğin Afrika kıtasında kalmış olan Yahudi toplumu ile hızlı bir şekilde iletişime geçmesi ideolojik boyutlardan biridir. İsrail, bir yandan burada kalan Yahudileri farklı operasyonlar ve gövde gösterileri ile İsrail'e getirerek ülkesindeki demografik yapının değişimini etkilemekle önemli kazanımlar elde etmektedir. İsrail ayrıca Afrika'da kalan Yahudi ailelere destek vererek bu ailelerin Afrika toplumu içerisinde asimile olmasını engellemektedir. İsrailli üst düzey yöneticiler, bölgedeki insanların, çoğunluğu Müslüman olan Arap ülkelerinden ve İslam dininden etkilenmemesi konusunda da bazı sınırlamalar getirme çabasına girmiştir. Zira Afrika kıtasında yaşayanların yarıdan fazlası Müslüman'dır. Afrika'daki Müslüman oranı, İsrail ve Arap dünyası arasında her zaman ciddi bir çekişmeye neden olmuştur. Bu da tarihin bazı dönemlerinde İsrail'in Afrika kıtasındaki varlığının zayıflamasına yol açmıştır. Bölge ülkelerinin uluslararası alanda İsrail tezlerine destek verir duruma getirilmesi konusunda sınırlı bir başarı elde eden İsrail, en azından tümüyle Arap ve İslam tezlerinin desteklenmesini önlemeyi öncelikleri arasına almıştır. İsrail'in Afrika'yı bu kadar önemsemesinin ve kıtaya hem mali hem ekonomik hem de teknik destek vermesinin, ayrıca sanayi ve tarım sektörünün gelişmesi için katkıda bulunmasının en önemli nedenlerinden biri de BM'de toplamda yüzde 30 gibi bir oy oranına sahip Afrika ülkelerinin desteğini alarak uluslararası arenadaki gücünü arttırmak istemesidir.

Gerek ekonomik gerekse teknolojik olarak zayıf olan Afrika ülkelerini kendi safına çekmek isteyen İsrail, bu ülkeler için bir cazibe merkezi olmayı başarmış durumdadır. İsrail 1999 yılında 42 Afrika ülkesiyle diplomatik ilişki kurmuş, bu rakam 2005 yılında 45'e çıkmış; üç yıl sonra da toplamda 53 ülkenin olduğu Afrika kıtasındaki 46 ülkeyle diplomatik ilişki kurmuştur. İsrail'in bu 46 ülke ile olan ilişkisinin 11'i büyükelçilik düzeyindedir; 33 ülkede ise yerleşik olmayan ama birçok ülkenin sahip olmadığı sayıda temsilcilik ofisi vardır. Özetle Afrika ülkelerinde temsilcilik düzeyi yüksek ülkeler arasında olan İsrail'in dünya genelinde 72 ülkede büyükelçiliği, 13 ülkede konsolosluğu, 4 ülkede de özel olarak görevlendirilmiş yetkilileri bulunmaktadır. Kıtanın kuzeyinde bulunan Arap ülkelerindeki Yahudi toplulukları, 15 ve 16. yüzyıllarda Portekiz ve İspanya'dan göç eden Sefarad Yahudileridir. Afrika'nın güneyine ve doğusuna gelen Yahudi toplulukları ise 19 ve 20. yüzyıllarda yani sömürge dönemlerinde Avrupa'dan gelen Aşkenaz Yahudileridir. 2011 yılında Afrika'da yaşayan Aşkenazların toplam Yahudi nüfusu içindeki oranı yüzde 90 civarındadır. Bu oranın yüzde 90'ı Güney Afrika Cumhuriyeti'nde yaşamaktadır. Afrika'nın güneyindeki ülkelerde Yahudiler ekonomik olarak önemli bir yere sahiptir. Örneğin Kenya'nın ekonomik yaşamında Yahudilerin ciddi bir gücü ve etkisi bulunmaktadır. MOSSAD'ın en büyük ve en etkin ofisi Nairobi'de faaliyet göstermektedir. Etiyopya'dan göç ettirilen Falaşa Yahudilerinin İsrail'e taşınmasında bu ofis özel görev üstlenmiştir. Falaşalar Afrika'daki en fakir Yahudi topluluğu olarak bilinmektedir. Buna karşın Güney Afrika'da yaşayan Yahudi topluluğu ise dünyadaki en zengin Yahudi topluluğu sayılmaktadır. Yapılan bir araştırmanın sonuçlarına göre bu Yahudiler, İsrail Devleti'nin gizli ve karanlık para kasasıdır. Güney Afrika'daki Yahudiler, İsrail Devleti'ne destek veren dünya Yahudi zenginleri arasında ikinci sırada yer almaktadır. Yahudi devletine ilk sırada destek veren Yahudi topluluğu ise ABD'de yaşayan Yahudilerdir.

Böyle bir durum İsrail'i Afrika'ya özel ilgi göstermeye itmektedir.

Coğrafi ve stratejik olarak İsrail'e yakın olan Afrika'yı İsrail için önemli kılan bir diğer faktör ise Afrika'yı çevreleyen ülkelerin büyük bir kısmının İsrail'e düşman olan Arap devletlerinden oluşmasıdır. Dolayısıyla Arap-İsrail çatışması bağlamında da Afrika kritik bir yere sahiptir. Bu bölgenin İsrail için önemli olmasının başka bir nedeni de Nil Nehri'nin bu kıta ile olan coğrafi ve stratejik yakınlığıdır. Bu da bölgede hem güç dengeleri açısından hem de ülkeler arası sorunlarda belirleyici bir faktördür. Özellikle Mısır'ın ve genel olarak Afrika kıtasına komşu olan Arap ülkelerinin ulusal güvenliği de bu durumdan büyük ölçüde etkilenmektedir. Bütün bu faktörler İsrail ulusal güvenliğini belirleyen temel ilkelerin ne olduğunu ortaya koymaktadır. Kızıldeniz, Süveyş Kanalı, Akabe Körfezi ve Basra Körfezi gibi alanlarda güvenlik ilkelerini belirlemede söz konusu faktörler önemli bir yere sahiptir. Uluslararası petrol ticaretinin büyük bölümü yukarıda belirtilen yerlerden yapılmaktadır. İsrail'in Afrika açılımının arkasındaki bir diğer önemli hedef de bu geçiş noktalarını kendi kontrolüne geçirmek istemesidir. Bu da doğal olarak komşu Arap ülkeleri için önemli sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. İsrail'in çabaları ve dikkati, Arap ülkelerini Afrika ülkeleri ile meşgul ederek kendisinden uzaklaştırmak üzerine odaklanmaktadır. İsrail, kendi çıkarlarını korumak adına Arap ülkelerine karşı Müslüman Eritre ve Hıristiyan Etiyopya arasında çatışma kartını sahaya sürmektedir. İsrail bu bölgede bulunan ve iç karışıklık yaşayan Sudanlılar arasında dahi bu bağlamda önemli bir rol oynamaktadır. İsrail Güney Sudan'ın 2011'de Sudan'dan ayrılması sürecinde güneydeki gruplara ciddi destekler sağlamış, Afrika ülkeleri ile üst düzey ilişkiler kurmuştur.

Bütün bu yapılanlar, Arap ülkelerinin ulusal güvenliğini ciddi şekilde tehdit emektedir. Ancak İsrail bunları doğrudan değil, Afrika ülkeleri aracılığıyla el altından yapmaktadır. İsrail için Afrika Boynuzu Kızıldeniz gibi stratejik öneme

sahiptir. Zira İsrail'in Afrika Boynuzu politikası, Kızıldeniz politikasının bir uzantısı niteliğindedir. İsrail, Afrika Boynuzu ülkeleriyle olan ilişkilerini daha da güçlendirmek için çaba harcamaktadır. Eski İsrail Savunma Bakanı Moşe Dayan bir konuşmasında "Etiyopya'nın güvenliğinin ve istikrarının, İsrail için garanti teşkil ettiğini" söylemiştir. Kızıldeniz kıyılarının yüzde 90'ını kontrol altında tutan Araplar Cibuti ile iyi ilişkiler kurmayı başardığında ve Eritre'yi Etiyopya'dan bağımsız bir ülke haline getirdiğinde İsrail kendini çok zor bir durumda görmüştür. Eritre'nin bağımsızlığına kavuşmasıyla beraber İsrail, bu ülkeyle hiç olmadığı kadar güçlü ilişkileri olan Etiyopya'ya tepki göstermeyerek iki ülke arasında dengeli bir ilişki kurmuştur. ABD'nin özel istihbarat sağladığı etkili düşünce kuruluşlarından Stratfor, 2012 yılında, İsrail'in Etiyopya'nın Amba Suira Dağları'ndaki bir dinleme merkezinin yanında, Dahlak Adalarına ve Massawa Limanı'na deniz birlikleri yerleştirdiğini ortaya çıkarmıştır. Bütün bunlarla İsrail, Kızıldeniz'de (özellikle İran, Çin veya herhangi bir Arap ülkesi tarafından yapılacak) olağan dışı herhangi bir hareketliliğin istihbaratını almayı hedeflemektedir.

Kızıldeniz ayrıca, Körfez petrolünün dünya pazarına açıldığı ana kapıdır. Aynı şekilde, İsrail'in ticaret amacıyla Akdeniz, Hint Okyanusu ve Arap Denizi'ne ulaşmasında bağlantı görevi görmektedir. Bütün bunlardan dolayı Kızıldeniz, jeopolitik ve jeostratejik açıdan büyük bir öneme sahiptir. Kızıldeniz'in savaş ve kriz dönemlerinde önemi çok daha fazla anlaşılmaktadır. Bu önem, 1973 Arap-İsrail Savaşı'nda Yemen'in Mısır'la işbirliği içerisinde Babu'l- Mendeb'i kapattığında çok daha açık bir biçimde görülmüştür.

Ayrıca Nil Nehri, Mısır'a ulaşmadan önce Afrika'nın derinliklerinden iki önemli kaynaktan doğup gelmektedir. Bunlardan ilki, Etiyopya topraklarında bulunan Mavi Nil, ikincisi de Victoria Gölü'nden doğan Beyaz Nil'dir. Nil Nehri dokuz Afrika ülkesinden geçerek Akdeniz'e dökülmektedir: Etiyopya, Kenya, Uganda, Tanzanya, Ruanda, Burundi, Kongo, Sudan ve Mısır.

Nil'den Mısır 55,5 milyar, Sudan ise 18,5 milyar metreküp yıllık su temin etmektedir. Bununla beraber Nil'in doğduğu ülkelerin suyun dağılımı anlamında yeni bir düzenlemeye gitmesi halinde, Mısır ve Sudan bu durumdan doğrudan etkilenecektir. Çöl gibi bir yapıya sahip olan Mısır'ın suya olan ihtiyacının yüzde 85'i Nil Nehri'nden karşılanmaktadır. Etiyopya ise su kaynaklarını kendi kontrolü altında tutma hakkının tamamıyla saklı olduğunu ve bunu diğer Nil Havzası ülkeleriyle istişare etmesi gerekmediğini ileri sürmektedir. Etiyopya, Mısır'ın arabuluculuğuyla 1983 yılında kurulan ve Nil Havzası ülkelerinden müteşekkil olan Andocu topluluğuna katılmayı reddetmiştir. Bunun yanı sıra Etiyopya, Nil'e dair bazı projelerini açıklamıştır. Bu projelerden biri 2020 sonunda bitmesi beklenen Rönesans Barajı projesidir. Tümü Nil suyuna muhtaç durumda bulunan bölge ülkeleri arasındaki bu anlaşmazlıktan en çok yararlananların başında İsrail gelmektedir.

Aslına bakıldığında İsrail'in Nil Nehri üzerindeki planlarının başlangıcı 1970'li yıllara kadar dayanmaktadır. İsrail'e göre su, gelecek yıllarda çatışmaların ana kaynağı olacaktır. Bu bağlamda İsrail, ABD ile su teknolojisi sahasında işbirliği kurmayı başarmıştır. Söz konusu işbirliği ABD'nin İsrail'e verdiği siyasi ve askerî destekle daha da güçlü bir hale gelmiştir. İsrail araştırma kaynaklarına göre Nil Nehri, İsrail'in gelecek yıllarda yaşayacağı su sorunun çözümü olacak; bu bağlamda da İsrail Nil Nehri'nden istifade eden ülkelerle sıkı ilişkiler kurmak için çabalayacaktır. İlişki kurulacak ülkelerin başında Mısır ve Etiyopya gelmektedir. 1970'li yılların ortalarında İsrail basınında yer alan haberlerde Nil Nehri'nin suyunu satın alıp Negev Çölü'ne taşımanın gerekliliği vurgulanmaktaydı. Etiyopya'nın İsrail'le olan ve aynı zamanda tehlike arz eden siyasi, askerî ve teknik ilişikleri gün geçtikçe artmaktadır. İsrail, her ne kadar Mısır'la ilişkiler konusunda işi sağlam tutmaya çalışsa da Nil konusunda Etiyopya ile de yakın durarak bir şekilde istediği zaman Mısır'ı köşeye sıkıştırma seçeneğini elinde tutmaktadır. Çünkü İsrail, bu ilişkiler

üzerinden Nil Nehri'nin mavi suları ve Sobat Nehri üzerinde 26 baraj inşa etmeyi ve burada bulunan 400 bin hektarlık alan ile 38 milyar kilovatlık elektrik üretiminden yararlanmayı istemektedir.

6 Şubat 2020'de *Etiyopya Haber Ajansı*'na konuşan İsrail Büyükelçisi Rafael ülkesinin Adis Ababa yönetimiyle tarım ve sulama alanlarında geniş işbirliği yaptıklarını itiraf etmişti. "Etiyopya'nın Nil üzerinde inşa ettiği ve Mısır'a giden suları azaltacağı söylenen barajın inşasında rollerinin olmadığını" söyleyerek "bu ve diğer barajlardan sağlanan sularla geniş alanları ıslah edeceklerini ve ülkenin kalkınmasına katkı sağlayacaklarını anlatmıştı.

İsrail, 2011 yılında Arap Baharı olarak adlandırılan süreçte ortaya çıkan fırsatları kendi çıkarları doğrultusunda kullanmıştır. Arap Baharı'nın başlamasıyla beraber Kuzey Afrika ülkelerinde yaşanan olaylar nedeniyle özellikle Mısır, Libya ve Tunus kendi kabuğuna çekilmiştir. Arap ülkelerinin bu içe kapanıklığı İsrail'in Ortadoğu'daki nüfuz alanını daha da güçlendirmiştir. İsrail aynı zamanda terörle mücadele hazırlığında olan ülkelerin olanaklarından yararlanarak kendisini de terörle mücadele eden devletler grubuna katmaya çalışmıştır. İsrail bu bağlamda, Somalili el-Şebab örgütüne karşı Kenya hükümetine destek vermiştir. Bu sayede İsrail, Afrika ülkeleri üzerindeki etkinliğini arttırmış ve Etiyopya, Kenya, Nijerya, Güney Afrika başta olmak üzere birçok Afrika ülkesiyle kurmuş olduğu istihbarat ve güvenlik ilişkilerini güçlendirmiştir. Yazılanlara bakılırsa İsrail en az 35 Afrika ülkesiyle askeri ve güvenlik işbirliği yapmaktadır.

Güney Sudan Hareketi'nin kurucusu John Garang, Güney Sudan'ın Kuzey Sudan'dan ayrılmasında İsrail'in rolüne işaret ederek "İsrail 1967 Savaşı'nda kazandığı silah ganimetlerini Güney Sudan'a göndererek Güney Sudan'ın Kuzey Sudan'dan ayrılması yolunda esaslı bir adım atmış oldu" demiştir. Güney Sudan ile İsrail arasındaki iletişim ilk olarak Addis Ababa Konsolosluğu üzerinden kurulmuştur. İsrail, Güney Sudan'a sızmak için bölgedeki en güçlü kabilelerden

biri olan Dinka kabilesi ile ilişki kurmuştur. Dinka kabilesi, İsrail'le Sudan Halk Kurtuluş Hareketi ordusuna uzman askerler sağlama noktasında anlaşmaya varmıştır. İsrail-Güney Sudan ilişkilerinde etkili olan bazı konular şunlardır: İlaç, gıda, tıbbi bakım ve insani yardım temini, güneyliler arasındaki aşiret farklılıklarını sömürü malzemesi olarak kullanma, kuzeylilerle olan çatışmayı derinleştirme, İsrail silahlarının Güney Sudan'a akıtılması, Uganda, Etiyopya ve Kenya'daki güneyli milislerin geniş çaplı eğitimi, silahlı isyancıların desteklenmesi, güneydeki ayrılıkçı hareketlerin gelişmiş silahlarla desteklenmesi, güneydeki hükümet binalarına saldırılar düzenlemesi için onlarca pilotun eğitilmesi, bazı İsrailli uzmanların planlar hazırlaması ve yanlarında savaşmak üzere güneyli ayrılıkçılara göndermesi... Eski İsrail İstihbarat Bakanı Amos Yadlin, Aralık 2010'da ülkesinin Güney Sudan'daki ayrılıkçılara olan desteği konusunda şunları söylemiştir: "İsrail Sudan'a silah göndererek, emniyet ve istihbarat servisleri oluşturarak, Güney Sudan'ın bütün bölgelerine İsrail ağlarını yerleştirerek büyük bir başarı elde etti."

Güney Sudan'ın Sudan'dan ayrılması, Arap ulusal güvenliğine büyük bir darbe vurmuştur. Bu, aynı şekilde İsrail'in Mısır ve Sudan'ı boğma hedefine de hizmet etmiştir. Güney Sudan Sudan'dan ayrıldıktan sonra İsrail hemen bu ülkeyi tanımıştır.

Tüm bunların yanı sıra tarih boyunca ideolojik ve dinsel nedenlerle gözünü Nil Nehri'ne diken İsrail birçok uluslararası toplantıda Nil'den kendisine bir miktar su bırakılmasını istemiş ve suyun (yılda 8 milyar metreküp) yeraltında döşenecek borularla Güney İsrail'e taşınmasını önermiştir. Bunun Nil suyunu paylaşan ilgili ülkeler arasındaki anlaşmaya aykırı olduğunu bilen İsrail yine de bu isteğinden vazgeçmiyor ve Mısır'a baskı olsun diye Nil'in doğduğu ya da geçtiği ülkelerle çok iyi ilişkiler geliştiriyor.

İsrail mafyası ise Güney Afrika, Siera Leone, Angola ve Kongo'dan çıkarılan elmasları başta Hollanda ve ABD olmak üzere Batılı ülkelere ya da İsrail ve Hindistan'a kaçırmaktadır.

Buna karşılık aynı mafya Afrika'da kendi aralarında çatışan kabilelere, iktidar kavgası içindeki güçlere ve savaşan ülkelere silah satarak kendi planlarını uygulamaktadır.

Mısır'dan kovulduklarını anlatan ve tüm dinsel söylemlerini bu kovulma hikâyesine dayandıran Yahudilerin Nil ile ilgili çok daha farklı hesaplarının olduğu da bir gerçektir. Çünkü Nil yalnızca Mısır'ı değil dokuz Afrika ülkesini ilgilendirmektedir. Böyle bakıldığında İsrail yalnızca Mısır ve Sudan'a değil geri kalan yedi ülkeye de göz dikmiş demektir.

İsrail bayrağındaki üst çizgi doğduğu yerden döküldüğü yer Akdeniz'e kadar Nil'i işaret ederken alttaki çizgi, doğduğu Anadolu'dan döküldüğü Basra Körfezi'ne kadar Fırat'ı, belki de Dicle ile birlikte anlatmaktadır.

İsrail'de her şey bu iki çizgiye göre yapılmaktadır.

İster din ister efsane deyin ama gerçek olan da budur!

Yoksa İsrail Başbakanı Netanyahu herkesi şaşırtacak bir adımla Sudan Başkanlık Konseyi Başkanı El-Burhan'la buluşmaz ve iki ülke arasında ilişkilerin yakında kurulacağını açıklamazdı.

Tam da Müslüman ülke dışişleri bakanlarının 3 Şubat 2020'de Cidde'de toplanıp Trump'ın barış planını görüşüp reddettiği gün.

Peki Netanyahu Mısır, Suudi Arabistan ve BAE'nin onayını alarak gelen El-Burhan'la neden Uganda'nın Entebbe kentinde buluştu?

27 Haziran 1976'da Filistinli gerillalar Fransız Hava Yolları'na ait bir uçağı kaçırarak Entebbe Havaalanı'na indirmişlerdi. 4 Temmuz sabahı operasyon düzenleyen İsrail komandoları rehineleri kurtarmıştı ancak genç bir subayları öldürülmüştü.

O da Binyamin Netanyahu'nun kardeşi Yonatan Netanyahu.

Yahudiler sembolleri çok sever!

70- Latin Amerika: Stratejik müttefik

20 ülkenin bulunduğu Güney Amerika kıtası olmasaydı belki bugün İsrail Devleti olmazdı. Daha açık bir ifadeyle

Filistin'in yarısını Yahudilere bir vatan olarak veren BM kararı tartışılırken Brezilya temsilcisi ve oturum başkanı Oswaldo Cruz olmasaydı karar asla çoğunluğu sağlayamazdı. Washington ve Siyonist örgütlerle içli dışlı olan Cruz, dönem başkanı olduğu için karar taslağı 26 Kasım'da yapılan ilk oylamada üçte iki çoğunluğu sağlayamayınca, ertesi günün Şükran Günü olduğu gerekçesiyle oylamayı 29 Kasım'a erteledi. Bu üç gün içinde Cruz, ABD Başkanı Truman, Latin Amerika'daki Yahudi işadamları ve Siyonist örgütler harekete geçerek Latin ülke liderlerini etkilemek için rüşvet, şantaj ve tehdit gibi her yola başvurdular. Bunun sonucu olarak 13 Latin Amerika ülkesi karara evet dedi, altı ülke çekimser kaldı ve bir tek Küba hayır dedi. Böylece karar 33 oyla kabul edildi ve İsrail Devleti'nin kurulma yolu açılmış oldu.

Ben Gurion 14 Mayıs 1948'de İsrail Devleti'nin kuruluşunu ilan edince Guatemala, Uruguay, Venezuela, Nikaragua, Panama ve Kosta Rika, ABD'nin hemen peşinden bu devleti tanıdı. Dominik, Salvador, Honduras ve Paraguay İsrail'i Eylül 1948'de tanıdı. Geri kalan ülkeler yani Şili, Arjantin, Brezilya, Bolivya, Kolombiya, Küba, Haiti ve Peru İsrail'i Kasım-Aralık 1948'da tanıdı.

İsrail'de elçilik açan ilk ülke ise Arjantin, sonra da Brezilya, Uruguay ve Guatemala oldu. 1972 yılına gelindiğinde 14 ülkenin elçiliği vardı Tel Aviv'de.

Mayıs 2018'de İsrail Kudüs'ü dünya Yahudilerinin tarihsel ve ebedi başkenti ilan edince Guatemala 1955'te Kudüs'te açtığı temsilciliği resmen elçilik düzeyine yükseltti. Guatemala'nın 1947'de BM'deki temsilcisi Khorkhoi García Granados diğer ülkelerin temsilcilerini Yahudiler lehine etkilemek için özel çaba harcamıştı. Mayıs 1948'de İsrail Devleti kurulduğunda ülkesinin Tel Aviv'deki ilk elçisi oldu. Bugün İsrail'in birçok şehrinde Granados'un adı birçok önemli caddeye verilmiş durumdadır.

İsrail ise Latin Amerika'da ilk elçiliğini Aralık 1949'da Uruguay'da açtı. İsrail aynı yıl ilk temsilciliğini Arjantin'de, 1952'de Brezilya'da ve 1953'te Meksika'da açtı. Bunların tümü

de normal çünkü 14 Mayıs 1948'de kurulan İsrail Devleti'nin BM'ye üye olması da Latin Amerika ülkelerinin sayesinde olmuştur. Üyelik başvurusunu destekleyen yedi ülkenin dördü Latin Amerika ülkesiydi ve 18 Latin Amerika ülkesi Mayıs 1949'da yapılan oylamada İsrail'in üyeliğine onay verdi. 56 BM üyesinin 20'sinin Latin Amerika ülkesi olması, bu kıtanın önemini daha da arttırmıştı. Aralık 1823'te ABD'nin 5. Başkanı olan James Monroe'nun ilan ettiği ve kendi adını taşıyan Monroe Doktrini ile ABD'nin Latin Amerika üzerinde ekonomik ve siyasi nüfuzu sağlanmış ve Latin Amerika ABD'nin çıkar bölgesine dahil edilmiştir. Böyle bir durum zamanla Yahudi sermayeli şirketlerin kıta ülkelerinde yayılmasına yol açmıştır. Başka bir ifadeyle Latin Amerika ülkelerinin politikası her zaman ABD politikalarının çizgisinde olmuş ve sonuç olarak ABD'de etkin olan Siyonist ideoloji ve planlarına hizmet etmiştir.

Bu durumdan yararlanan İsrail bu kıtadaki dikta yönetimlere her türlü silah, teknoloji ve istihbarat desteği sağlamış ve MOSSAD, CIA ile birlikte sol ayaklanmaları bastırmak için bu faşist yönetimlere yardım etmiştir. Bunun sonucu olarak 1973 ikinci İsrail-Arap savaşına dek ABD destekli diktatörlerin yönettiği Latin Amerika ülkeleri BM toplantılarında hep İsrail'den yana tavır almıştır. Küba ise 1967 savaşından sonra İsrail ile ilişkilerini kesmiştir.

1970'li yıllarla birlikte dünyanın birçok yerinde olduğu gibi Latin Amerika'da da sol hareketlerin güç kazanmasıyla Şili, Arjantin, Peru ve Ekvador gibi ülkeler Bağlantısızlar Örgütüne üye olmuştur. Bunun sonucu olarak bu ülkeler, sonra da başkaları, İsrail karşıtı tavır almaya başlamıştır.

Bu gelişme başta BM olmak üzere birçok uluslararası ve bölgesel örgütlerde İsrail'i zora sokmuştur. 1998-2009 döneminde Venezuela, Brezilya, Arjantin, Uruguay, Bolivya, Şili, Nikaragua, Ekvator ve Salvador'da sol partilerin iktidar olması ve bu ülkelerin Filistin davasını sahiplenmesi İsrail'i çok zorlamıştır. Örneğin 2009 Gazze saldırısı sonrasında Venezuela İsrail ile ilişkisini kesmiş ve yerine Filistin elçiliğinin açılmasını kararlaştırmıştır. Venezuela lideri Hugo Chavez'in

Filistin halkının mücadelesine sınırsız destek vermesi ve İsrail düşmanı Suriye, İran ve Lübnan Hizbullahı ile stratejik ittifak kurması İsrail'i karşı atağa geçmeye itmiştir. MOSSAD ve CIA Yahudi sermayesinin gücünü kullanarak bu iktidarları devirmek için harekete geçmiştir. Bunun sonucu olarak büyük başarı elde edilmiş ve son olarak üç önemli ülke Arjantin, Guatemala ve Brezilya'da İsrail yanlısı üç iktidar iş başına getirilmiştir. Bu önemli başarıda en önemli katkıyı sağlayanlar Evanjelistler olmuştur. Brezilya'da 50 milyon Evanjelist olduğu hesaplanmaktadır. Guatemala'da Ekim 2015'te başkan seçilen sinema oyuncusu Jimmy Morales ise çok katı bir Evanjelisttir. İsrail Brezilya'da 120 bin, Arjantin'de 300 bin ve geri kalan ülkelerde bulunan 100 bin Yahudi'yi kullanarak Latin Amerika kıtasındaki dengeyi yeniden ve toptan kendi lehine çevirmek için planlarını uygulamayı sürdürmektedir.

2019 başlarında CIA ve MOSSAD'ın başını çektiği ve komşu Kolombiya'dan yönetilen bir operasyon, Venezuela'da darbe yapmayı, olmazsa iç savaş çıkarmayı ve böylece solcu Nicolas Maduro iktidarından kurtulmayı amaçlamıştır.

Venezuela'da başaramayan İsrail ve ABD Ekim 2019'da Filistin halkının destekleyicisi Solcu Morales'i askeri darbeyle devirdiler. Gelen yeni İktidar ilk iş olarak Kudüs'te konsolosluk açmaya karar verdi.

Ekim 2018'de Brezilya'da seçimi kazanan Bolsonaro'nun yaptığı gibi.

Latin Amerika'da faaliyet gösteren ve sahipleri Amerikan Yahudi'si olan büyük şirketler her zaman İsrail'in planlarına hizmet etmektedir. Medyanın büyük bölümünü de kontrol eden bu şirketler başta Brezilya ve Arjantin olmak üzere birçok ülkede İsrail yanlısı parti ve liderleri iktidara taşımaktadır.

İsrail'in Latin Amerika ilişkilerinde bu denli iç içelik söz konusu iken Arap kökenlilerin de bu ülkelerde yaşadığına dikkat çekmekte yarar var. Çok farklı rakamlar var ama başta Brezilya, Arjantin, Meksika ve Venezuela olmak üzere tüm kıtada yaklaşık 20 milyon Arap kökenli olduğu ve bunlar arasında yaklaşık 200 bininin Filistinli olduğu söylenmektedir. Müslüman ve

Hıristiyan olarak Araplar ağırlıklı olarak Osmanlı döneminde Lübnan ve Suriye'den göç etmiştir. Bunların bazıları cumhurbaşkanı, bakan, gazeteci, üniversite hocası ve önemli görevler üstlenmiştir. En popüler olanları el-Turco lakaplı Arjantin Devlet Başkanı Carlos Menem ve Brezilya Devlet Başkanı Dilma Rousseff'tir. İlkinin dedesi Suriye kökenlidir ve Osmanlı döneminde gittiği için öyle anılmıştır. İkincisi ise başka bakanlar gibi Lübnan kökenlidir. Ancak Arap kökenlilerin bir bölümü zengin olduğu için sınıfsal davranmış ve çoğu kez sağ partilere destek vermişlerdir. İktidara gelen bu partiler ise genellikle ABD çizgisindedir ve önce Yahudilerin, kurulduktan sonra da İsrail Devleti'nin yanında olmuşlardır.

Arap kökenlilerin bu durumu doğal olarak Latin Amerika ülkelerini olumsuz etkilemiştir. Ancak 1998-2009 döneminde sol partiler on kadar ülkede iktidar olunca, başta Venezuela, Nikaragua, Brezilya ve Küba olmak üzere Latin Amerika'da herkes ve her düzeyde Filistin halkının mücadelesine sahip çıkılır olundu. Bu dönemde birçok Latin Amerika ülkesi İsrail'in saldırganlığını kınayan BM kararlarına destek vererek İsrail'i zora soktu. İlginç bir örnektir, Guatemala hükümetleri çoğu kez açıktan İsrail yanlısı görünmekten çekinirler çünkü ürettiği kakulenin en büyük alıcısı kahveyi çok tüketen Arap ülkeleridir!

Ancak Filistinlilerin kendi aralarındaki kavgası, Mısır ve Ürdün'ün İsrail ile barış anlaşması imzalaması, Arap ve Müslüman ülke yönetimlerinin Filistin konusundaki ilgisizlik ve duyarsızlığı Latin Amerika ülkelerini çelişki tavırlar almaya itmiştir.

Somut bir örnek İsrail'in nükleer silahlarıyla ilgili BM'de yapılan oylamadır: 101 ülke İsrail'in nükleer faaliyetlerinin uluslararası denetim altında tutulmasını isteyen 3689 sayılı karara destek vermiştir. Bu ülkeler arasında Kuzey, Güney ve Orta Amerika'dan 15 ülke vardır. Yalnızca ABD ve İsrail'in karşı oy kullandığı karar oylamasında 39 ülke çekimser kalmıştır. Bu ülkelerin 11'i Kuzey, Güney ve Orta Amerika ülkesidir. Beşi Güney, Kuzey ve Orta Amerika ülkesi olmak üzere 15 ülke de oylamaya katılmamıştır.

30 Kasım 2011'de BM Genel Kurulu'nda oylanan Kudüs ile ilgili başka bir kararda ise bu kez İsrail'e karşı olan ülkelerin sayısı 164'e yükseldi. Aralarında yalnızca Haiti ve Panama'nın bulunduğu yedi ülke çekimser kalırken, içlerinde hiçbir Latin Amerika ülkesinin bulunmadığı 17 ülke oylamaya katılmadı.

Ama en ilginç oylamalardan biri 19 Aralık 2011'de gerçekleşti. Filistin halkının kendi kaderini belirleme hakkının tanındığı kararı 182 ülke tanıdı, yedi ülke karşı çıktı ve üç ülke çekimser kaldı. İlginç olan eksiksiz tüm Latin Amerika ülkeleri karara destek verdi. Bir yıl sonra yapılan başka bir oylamada Filistin Devleti'ne, "üye olmayan gözlemci" statüsü tanındı. Guatemala, Paraguay, Kolombiya ve Haiti çekimser kaldı.

İsrail bu ülkelerin yanı sıra diğer "yandaşı" ülkeleri hiç ihmal etmeyerek o kıtadaki varlığını sürdürmeye kararlı görünmektedir. Özellikle güvenlik ve ekonomi alanında...

Örneğin Meksika'da 150'ye yakın, Kolombiya ve Arjantin'de ise 100'den fazla İsrail şirketi faaliyette bulunuyor. Brezilya'da ise ileri teknoloji malzemeleri üreten 200'e yakın, güvenlik sistemleri ve malzemeleri üreten 42 ve tıbbi cihaz ve malzemeler üreten 17 İsrail şirketi bulunuyor. İsrail bu şirketler ve yerel ortakları aracılığıyla Latin Amerika ülkelerine açık ve gizli faaliyetler yürütmekte ve çoğu zaman ABD yani Amerikalı şirketler ve CIA ona yardım etmektedir.

Bu şirketlerin medya üzerindeki etkinliğini de kullanan İsrail ve başta MOSSAD olmak üzere İsrail'in kurumları bu ülkelerde çok rahat çalışmakta ve para gücüyle istediği birçok projesini gerçekleştirmektedir.

Özellikle Filistin davasına sahip çıkan iktidarlara ve bu ülkelerde yaşayan Suriye ve Lübnan kökenli Araplara karşı...

71- İsrail Asya'dan ne ister?

Soğuk Savaş'ın bitmesi ve Sovyetler Birliği'nin dağılması sonrasında Rusya, Çin ve Hindistan ile sıkı diplomatik ve ticarî ilişkiler geliştiren İsrail, kısa zamanda Kafkaslar ve Orta

Asya'da etkisini hissettirdi. İsrail adaptasyon sürecini hızla tamamlayarak küresel stratejilere dayalı Afro-Avrasya'ya açılan çok taraflı ilişkiler ağına geçti. Uluslararası Yahudi sermayesini küresel güç olmaya aday çok nüfuslu Çin ve Hindistan'a yatırım yapmaya teşvik eden İsrail, bu iki ülkeyle çok önceden kurduğu diplomatik ilişkilerini, istihbarat alanlarını kapsayacak şekilde pekiştirdi. Asya'daki etkisini sağlamlaştırmaya çalışan ABD buna paralel olarak, İsrail'in Hindistan'la yakın bağlar kurmasını teşvik etti ve destekledi. İsrail Hindistan'la yaptığı stratejik işbirliğinde Pakistan'ın nükleer ve balistik füze programlarını sınırlama konusunda yardımcı olmaya çalıştı. Bu amaçla geliştirilen ilişkiler sonucunda kısa zaman sonra Hindistan, İsrail silahlarının ve istihbarat uzmanlığının önemli bir müşterisi oldu. Pakistan'ın Orta Asya bölgesindeki İslami girişimleri karşısında kendini güvensiz hisseden Hindistan yönetimi, İsrail'le kurduğu yakın ilişkiler sonrasında İslam dünyasıyla karşı karşıya geldi.

Soğuk Savaş boyunca İsrail-Arap dünyası çatışma ve geriliminde Araplardan yana tavır sergileyen Hindistan, 1992'de Kongre Partisi'nin iktidara gelmesiyle İsrail ile ilişkiler geliştirdi, bu ilişki Hindu milliyetçisi Bharatiya Janata Partisi'nin iktidarında güçlendi ve Hintli istihbaratçıların İsrail ve ABD istihbaratçıları tarafından eğitilmeleri boyutuna varıncaya kadar ilerledi. Komşusu iki Müslüman ülke Pakistan ve İran'ı gözetlemek isteyen Hindistan, silah teknoloji alanlarında İsrail ile işbirliği yapmaya başladı ve Hintli nükleer uzmanlar 1996-1997'de İsrail'i ziyaret etti. Bunun sonucu olarak Hindistan nükleer güç olma yolundaki çabalarında İsrail'den yararlandı ve İsrail nükleer denemelerini Hindistan'da yaptı. Kuşkusuz ABD'nin, İsrail-Hindistan paktında rolü büyük oldu. ABD, kendisine rakip olmaya hazırlanan Çin karşısında Hindistan'ın denge unsuru olarak güçlendirilmesini planlamaktaydı. Fakat bu plan, İsrail'in ve uluslararası Yahudi sermayesinin Çin ile ticarî ve diplomatik ilişkiler kurması ile suya düştü. Olimpiyat oyunlarının düzenli sponsorlarından Coca-Cola, 2008 Olimpiyat Oyunları'nın Pekin'de yapılması

için yoğun lobi faaliyetleri yürüttü. Uluslararası güçlü markaların hemen tamamı Çin'de üretim ve ticaret üssü açtı.

Bununla yetinmeye İsrail Çin'in ücra köşelerine Yahudileri aramaya başlamış bunlardan bazılarını Kayfing eyaletinin köylerinde rastlamış.

İsrailli tarihçilere göre bunlar sekizinci yüzyılda Çin'e gelen ilk Yahudi grubun torunlarıymış ama artık İbraniceyi konuşacak durumda değiller.

Komünizmden yani 1949 yılı öncesinde sayılarının otuz bin civarında olduğu tahmin edilen bu Yahudilerden şimdilerde 4-5 bin kadarı Çin'de yaşıyor ve İsrail onlara büyük ilgi gösteriyor. Gençler İsrail üniversitelerine taşınıyor, işadamı olanlara büyük mali destek sağlanıyor ve Yahudi kültürü ve dini ile ilgilenen Çin üniversitelerine yardım ediliyor. Bunun dışında farklı dönemlerde Rusya, Almanya, İran, İngiltere ve başka ülkelerden gelmiş ve Çin'in değişik yerlerinde yerleşmiş Yahudilere de ulaşan İsrail, Çin Devleti'yle ilişkisi iyi olan zengin işadamı ve bürokrata özel ilgi göstermekte ve onlardan yararlanmaya çalışmaktadır.

Bu çerçevede İsrail kapılarını Çin şirketlerine açmaktadır. Sayıları 54 olan Çin şirketleri 2011-2018 arasında 5,7 milyar dolarlık iş almış durumdalar. Bu işler arasında tüneller, limanlar, demiryolu, ilaç fabrikaları ve yapay zeka ile ilgili çalışmalar bulunmaktadır. İsrail'in işlettiği Hayfa Limanı'na yakın bir yerde demirleyen Amerikan savaş gemilerinin güvenliği ve yine Çinlilerin işlettiği deniz suyu arıtma tesislerinin Balhamim Hava Üssüne yakın olmasını gerekçe gösteren ABD ve bazı İsrail çevreleri, hükümete baskı yaparak Çin'le olan anlaşmaları iptal etmesini sağlamıştır.

Ancak Tel Aviv; stratejik müttefik ABD ile her konuda ve her yerde birlikte hareket etmesine rağmen Çin gibi çok önemli bir ülkeyi ihmal edemeyeceği için farklı alanlarda işbirliğine devam etmektedir.

Tam da bu tartışmalar devam ederken Çin'in Tel Aviv'deki Büyükelçisi Du Wei 17 Mayıs 2020'de evinde ölü bulundu. Wei ölümünden iki gün önce İsrail'i ziyaret eden ve Çin'in

İsrail'deki yatırımlarına karşı çıkan ABD Dışişleri Bakanı Pompeo'ye sert bir yanıt vermişti. Durum böyle olunca herkes kendine göre bir komplo teorisi yazmaya çalıştı.

Ama anlaşılan İsrail hükümeti bu tartışmaları önemsemeden Ortadoğu bölgesindeki politikalarında küresel bir devi yanına çekme çizgisini sürdürmeye kararlı görünüyor.

İsrail, ABD yönetiminin çıkarlarının bulunduğu Asya'da, proaktif diplomatik ve ticari angajmanları sayesinde hem kısa vadede hem de uzun vadede ABD yönetimiyle ilişkilerini geliştirmenin yanı sıra, Ortadoğu bölgesindeki politikalarında küresel bir devi yanına çekmeye çalışıyor. Üstelik bu devin BM Güvenlik Konseyi'nde veto hakkı var ve çoğu zaman Rusya ile birlikte hareket ediyor.

Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra bağımsız olan Orta Asya Cumhuriyetleri ise İsrail'in Batı'yla, özellikle ABD ile olan yakın ilişkilerinden yararlanabileceklerini hesaba kattıkları için İsrail'e yakın durmanın kendilerine farklı alanlarda ekonomi-politik kazanımlar sağlayacağını düşündüler. İsrail ise bağımsızlıklarına kavuştukları andan itibaren Orta Asya devletlerine yakın ilgi göstermiş ve hepsine ekonomik yardımda bulunmuştur. İsrail'in Orta Asya ülkeleriyle ilişkilerini geliştirme çabası son yıllarda giderek artmaktadır. İsrail'in Orta Asya bölgesine yönelik ilgisi biraz da ABD'nin bölgedeki planlarına uygun olarak artmaktadır. Soğuk Savaş döneminde ABD tarafından Sovyetler Birliği'ne karşı Ortadoğu bölgesinde İsrail'e verilmiş bulunan önem, birliğin dağılmasından sonra geçerliliğini kaybetmiş gibi görünüyor. Bu nedenle, İsrail, Orta Asya bölgesiyle ilişkilerini geliştirerek ABD'ye hâlâ önemli olduğunu kanıtlamaya çalışmaktadır. Bunun yanı sıra eski Sovyetlerin jeopolitik alanında beş bağımsız Müslüman Orta Asya Cumhuriyetinin ortaya çıkması, Ortadoğu bölgesinde kendi bağımsızlığına ilişkin herhangi bir tehlike oluşturmadığı halde İsrail'de büyük endişeye yol açmıştır. Bu nedenle, İsrail, Müslüman ülkelerin, eski Sovyetlerin Müslüman Doğu'suna sızmalarını engellemek ve bu

ülkeleri dengelemek istemiş ve bunun sonucu olarak Orta Asya bölgesindeki gelişmelere büyük ilgi göstermiştir.

İsrail ayrıca Orta Asya ülkelerinde fiilen yer almak ve bu ülkelerle ilişkilerini geliştirerek Arap-İsrail anlaşmazlıklarında kendisini desteklemelerini ya da tarafsız kalmalarını sağlamayı amaçlamaktadır. Bütün bu amaçlarının yanı sıra İsrail elbette İran'ın Orta Asya'daki etkisini oradan kaldırmak ya da azaltmak peşindedir. Başlangıçta, yani Özal döneminde Türkiye'nin Türki söylemine büyük ilgi gösteren İsrail Orta Asya bölgesinde Türkiye ile çalışabileceğini düşünmüş ancak Ankara ile ilişkileri sık sık bozulunca bu hevesinden vazgeçmiştir.

Ortadoğu'da tamamı Müslümanlar ve büyük bir kısmı Araplar tarafından çevrelenmiş dar bir şeride hapsolmuş İsrail, kurulduğu 1948'den bu yana 70 yıldır uyguladığı gerilimli politikaları nedeniyle ciddi bir güvenlik sendromu yaşamaktadır.

11 Eylül saldırıları ise ABD'nin İsrail'e Orta Asya'da oldukça geniş anlamda manevra alanı açmasını sağlamıştır.

İsrail Orta Asya ve Kafkaslar'da oluşan anti-İslami ittifakta yer alırken ABD, Usame bin Ladin'i cezalandırma gerekçesiyle Orta Asya'nın kalbine girmiştir. Tam bu sırada Amerikan Yahudi şirketleri bölgenin zengin doğal kaynaklarına el atıyordu.

Radikal İslamcı Taliban ve Kaide terörünü bastırma gerekçesiyle ABD'nin yarattığı geniş manevra olanaklarını çok iyi kullanan İsrail, Ortadoğu'da rahat hareket edebilmek için Orta Asya üzerindeki stratejik planlarına ağırlık vermiştir.

Buna paralel olarak Tel Aviv yönetimi Güney Kafkasya'daki etkisini artırmayı ihmal etmemiştir. Örneğin İsrail, İran-Ermenistan ittifakına karşılık Azerbaycan ve Gürcistan ile ilişiklerini geliştirmeye çalışmıştır.

Örneğin İsrail, Azerbaycan'ın bağımsızlığını tanıyan ilk devletlerden biri olmuştur. İki ülke arasındaki diplomatik ilişkiler 1992 yılında kurulmuş ve bir kaç ay sonra İsrail Bakü'de büyükelçilik açmıştır. Ancak Azerbaycan yönetimi

İsrail'in bu adımına karşılık heyecanlı davranmamış ve her zaman Türkiye'nin İsrail ile ilişkilerindeki iniş ve çıkışları gözetmeye özen göstermiştir.

Bakü'nün İsrail ile geliştirdiği ilişkilere stratejik olarak yaklaşması ise özellikle Dağlık Karabağ Savaşı ile başlamıştır. İsrail, Ermenilere destek veren İran ve Rusya gibi komşularıyla sorunları olan ve desteğe ihtiyaç duyan Azerbaycan ile yakınlaşmanın kendisine önemli avantajlar sağlayabileceğini planlamıştır. Bu çerçevede İsrail 1992 yılında Azerbaycan'a çeşitli silah ve füze sistemleri göndermiştir. İsrailli iş adamları ise Azerbaycan'ın stratejik alanlarına yatırımlarda bulunmuştur. Kısa sürede ülkedeki iletişim, telekomünikasyon, medya ve hava yolları gibi alanlarda İsrail şirketleri oldukça etkili bir konuma gelmiştir.

Özbekistan ve Kazakistan başta olmak üzere Orta Asya ülkelerinde olduğu gibi yüzyıllardır Azerbaycan'da yaşayan Yahudiler de iki ülke arasındaki ilişkilerin gelişmesine önemli katkılarda bulunmuştur. İsrail'in bu çok sıkı temas halinde olduğu Yahudilerin Azerbaycan'da sivil toplum örgütleri, gazeteleri, okulları ve dinî kurumları bulunmaktadır. Yahudiler bu kurum ve kuruluşlar aracılığı ve medya çalışmalarıyla kendilerinin ve İsrail'in Azerbaycan'ın dostu olduğu düşüncesini yaymaya çalışmaktadır.

Karabağ sorununa büyük ilgi gösteren Yahudiler, milliyetçi bir halk olan Azerilerin sempatisini de kazanmaya çalışıyor. Amerikan Yahudi lobisinin desteğiyle Azeri televizyon ve gazetelerinde İsrailli gazeteciler ve siyasi uzmanlar sık sık konuk edilmektedir. Bu kişiler uluslararası ilişkilerde yaşanan gelişmeleri İsrail çıkarlarına uygun bir şekilde analiz ederek Azerileri etkilemeye çalışmaktadırlar. Azerbaycan'daki İsrail medya gücü, etkinliğini genişleterek Türk, Rus ve İran destekli medyanın önüne geçmiştir.

İsrail yönetimi, Müslüman Azerbaycan ile olan yakın ilişkisini dünya kamuoyundaki İslam karşıtı imajını değiştirmek için çok iyi kullanmaktadır. Buna karşın Bakü yönetimi, ABD'deki Yahudi lobileri ile açıktan görüşerek hem

Washington nezdindeki itibarını artırmaya hem de Ermeni lobileri karşısında güç ve avantaj elde etmeye çalışmaktadır.

Bu anlamda Azerbaycan'ın dış politikasında etkin olan İsrail ve Yahudi lobi faaliyetleri, ülkenin dış politikasına bağımsızlıktan itibaren yön verme girişimlerinde bulunmaktadır. Azerbaycan yönetimi, ABD'deki Yahudi lobi kuruluşlarının en önemlisi olan AIPAC ile sürekli görüşmektedir. Ancak buna rağmen ABD yönetimi Karabağ sorunundan dolayı 25 yıldır Azerbaycan'a uyguladığı silah satış yasağını ve diğer yaptırımları kaldırmamakta ve zaman zaman Rusya destekli Ermenistan'a yardım etmektedir.

Petrol ise İsrail'in Azerbaycan politikasının en önemli unsurlarından biridir. Komşularıyla olan ilişkilerinden dolayı petrol sıkıntısı çeken İsrail, Azerbaycan'ı bu konuda önemli bir tedarikçi olarak görmektedir.

Nitekim 1992 yılından itibaren Azerbaycan petrol şirketleri İsrail'e tankerlerle petrol taşımaktadır. 2016 yılında İsrail'in petrol ithalatının yüzde 24'ü Azerbaycan üzerinden sağlanırken, bu oran belirli yıllarda yüzde 40'lara kadar ulaşmıştır.

Son dönemde karasularında zengin gaz sahaları keşfeden İsrail, Doğu Akdeniz'de sondaj çalışmalarına devam etmektedir. Bu noktada bölgede süren tartışmalı sondaj çalışmalarına 2012 yılında Azerbaycan Devlet Petrol Şirketi SOCAR da dâhil olmuş ve Aşdod bölgesinden yüzde 5'lik bir pay alarak Hazar haricindeki ilk projesini yürütmeye başlamıştır.

İsrail Doğu Akdeniz'deki çabalarına rağmen hâlâ petrol ve doğalgaza ihtiyaç duysa da 2018 yılında elektrik üretiminin yüzde 70'ini, çıkardığı bu doğalgaz üzerinden karşılamayı başarmıştır. İsrail'in bu konudaki en önemli hedefi, enerji ithalatçısı değil ihracatçısı haline gelmektir. Böyle bir durumda İsrail-Azerbaycan ilişkisinde enerji konusu devre dışı kalırsa o zaman başka konular ön plana çıkacaktır. Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev'in basına sızan bir konuşmasında geçen, "İsrail-Azerbaycan ilişkilerinin büyük bölümü yerin altındadır" ifadesi bu durumu yeterince yansıtmaktadır.

Aliyev'in bu söyleminin temel belirleyicilerinden biri de silah ticaretidir. Rusya, Ermenistan ile olan yakın ilişkileri ve Güney Kafkasya'daki stratejisinden dolayı Azerbaycan'a silah tedarikinde bulunsa da bölgedeki dengeleri değiştirecek önemli askeri malzeme vermemektedir. Moskova hem Ermenistan hem de Azerbaycan'a silah sağlasa da Ermenistan'a verilen silahlar daha modern ve üstündür. ABD ise Ermeni lobisinin baskısından dolayı Bakü'ye silah satmamaktadır. Aynı şekilde Avrupa ülkeleri de Dağlık Karabağ'da yeni bir savaşı körüklememek gerekçesiyle Azerbaycan'a silah vermekten kaçınmaktadır. Türkiye, bağımsızlığını kazanmasından sonra Azerbaycan'a önemli miktarlarda silah ve askerî teçhizat sağlamıştır. Ancak Azerbaycan silah ihtiyacının çok büyük bir bölümünü İsrail'den karşılamaktadır. Yalnız 2012'de Azerbaycan, İsrail ile 1,6 milyar dolarlık silah anlaşması imzalamıştır. Anlaşmanın önemli bir kısmını ise insansız hava araçları, radarlar ve uydu sistemleri oluşturmaktadır.

Tüm bu süreç içinde Azerbeycan kökenli Yahudi işadamları çok önemli rol oynamıştır. Bunlara örnek olarak bazı isimleri sayabiliriz.

1- Leonid Tairov:

Sovyet *Pravda* gazetesi Azerbaycan muhabiri idi ancak Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra Bakü ve Moskova'da çok etkili olmayı başardı.

2- Leonid Goldşteyn:

Moskova'da yayınlanan gazetelerde köşe yazarlığı yapıyor. Azerbeycan, Rusya ve İsrail vatandaşı ama oğlu Aleksandr bilim adamı olarak İsrail'de yaşıyor.

3- Mihail Gusman:

Halen Rusya"nın TASS Ajansı genel müdür yardımcısıdır. Aliyev ailesinin Rusya ve İsrail nezdinde en önemli lobicisi olarak bilinir.

4- Telman İsmailov:

Rusya-Türkiye-İsrail vatandaşıdır.

Sovyetler sonrasında Moskova başta olmak üzere birçok şehirde büyük pazar yerleri kurarak tekelleşti.

1990'lı yılların başlarından itibaren Rusya'da büyük servet edindi ve Aliyev iktidarı nezdinde büyük nüfuz sahibi oldu.

Türkiye dahil bir çok ülkede otelleri bulunan İsmailov bu otellerini İsrail merkezli bir Yahudi vakfının üzerine kaydetmiştir.

5- Yevda Abramov:

6- Aleksandr Griç:

İşadamı, şair ve çevirmen. 1990'lı yılların sonunda İsrail'e gidip yerleşti.

Bu kişilerin çoğunun kökeni Kuba ili sınırları içindeki Krasnaya Sloboda (Kırmızı kasaba) köyündendir.

7- Aras Agalarov:

1990 yılında ilk kez Rusya'da ABD ve İsrailli şirketlerle ortaklaşa Comtech denilen bilgisayar teknolojileri fuarı düzenledi.

5 yıl sonra Comtex fuarı Comdex Las Vegas ve CeBIT Hannover sergilerinden sonra dünyanın 3. en büyük fuarı oldu.

Rusya, Azerbeycan ve İsrail vatandaşı.

8- Ferhat Temuroviç Akhmedov:

Baba Aliyev'in yetiştirdiği gençlerden.

1987 yılında İsrail sermayesiyle Transley Trading şirketini kurdu sonra da Farqo grubu kurarak Bakü petrollerinin satışından büyük paralar kazandı. Aynı zamanda Rusya ve İsrail vatandaşı.

9- Zarah İliev:

Moskova belediyesine ait binayı satın alarak (200 milyon dolara) 1992 yılında ilk alışveriş merkezini kurdu. Belize'de açtığı şirketle büyük ihaleler alarak inşaat sektöründe yükseldi. Rusya Dağ Yahudileri toplumu lideridir. Rusya- İsrail-Azerbeycan vatandaşıdır.

10- Qod Nisanov:

1 Eylül 1962 Azerbaycan / Kızıl Yahudi bölgesi doğumlu.

Zarah İLİEV'in ortağı. Mücevher ve Altın tekeli elinde.

Ayrıca yatırımları Otelcilik alanında.

Rusya-İsrail Vatandaşı.

Benzer örnekleri diğer Orta Asya ülkelerinde de bulunan bu ve benzeri bir çok Yahudi kökenli işadamı Azerbey-

can-Rusya-İsrail üçgeninde çok önemli görevler üstlenmiş durumdalar. Bunların katkılarıyla Azerbaycan'ın İsrail ile ilişkilerinde ve özellikle askeri ve istihbarat alanlarında çok önemli gelişmeler yaşanmıştır. Nitekim 2016 Nisan'ında gerçekleşen Ermenistan-Azerbaycan çatışması, Bakü'nün Ermeni savunma hattını kırması ve bazı stratejik merkezleri ele geçirmesi ile sonuçlanmıştır. Bu başarıda İsrail'den alınan insanız hava araçları ve diğer modern silahların ön plana çıkması, Azerbaycan içinde İsrail ile olan ilişkilere verilen değeri artırmıştır. Nitekim aynı yıl İlham Aliyev, İsrail ile uzun dönemli olmak üzere 5 milyar dolarlık silah ve güvenlik anlaşması imzalandığını açıklamıştır. İsrail, 2015 yılından itibaren Azerbaycan'ın en fazla silah ithal ettiği ülkedir. 2007 yılı başlangıç olarak alındığında 10 yıllık süreçte İsrail, Rusya'nın ardından Azerbaycan'a en fazla silah ihraç eden ülke konumundadır.

İsrail'in İran'la olan sorunlu ilişkileri Azerbaycan'a verdiği önemin bir diğer nedenidir. Çünkü İran'ın kuzeyinde yaşayan ve nüfusun neredeyse yüzde otuzunu oluşturan Azerilerden dolayı Bakü yönetimi Tahran ile çok sıcak ilişki kuramamaktadır. Çünkü Tahran Azerbaycan varlığını bir tehdit olarak algılamaktadır. Bu nedenle İran'ın Şiilik üzerinden Azerbaycan'da etkinlik kurma girişimleri ve Bakü'nün dış politikasına yön verme çabası, yönetimde büyük bir rahatsızlık oluşturmuştur. Tahran'ın Azerbaycan ve Ermenistan arasındaki savaşta doğrudan Ermenilere destek vermesi ya da bu yönde propaganda yapılması Azerbaycan halkının büyük tepkisine neden olmuştur. Bu tepki de Azerbaycan'ı İsrail'e çok daha fazla yakın olmaya itmiştir. Aynı dönemde iktidarda olan Turancı Ebulfeyz Elçibey'in yardım talebine dönemin Cumhurbaşkanı Turgut Özal olumlu karşılık vermiyor ve "Onlar Şii biz Sünniyiz" diyordu. İran ise yapılan propagandanın tersine Azerbaycan'a yakınlaşmaya çalıştıkça Elçibey ve Aliyev gibi liderler İran'a soğuk davranmış, Türkiye'ye yanaşmak istemiştir. Kendilerince hem milliyetçilikten dolayı hem de Türkiye üzerinden ABD'yle yakınlaşabileceklerini

hesap ederek İran'dan uzak durdular. İşin ilginç bir yönü de İran'ın Azerbaycan hesaplarıyla yazılan senaryolar. Çünkü İran'ın kendisi adeta bir Azeri devletidir. 1980'lerde ve 1990'lı yıllarda İran'ın üst düzey devlet yetkililerinin büyük bölümü Azeri Türk'tür. Örneğin Dini lider Ayetullah Hamenei, Başbakan Mir Hüseyin Musevi, Yargı Gücü Başkanı Musevi Erdebili, eski Cumhurbaşkanı Haşimi Rafsancani... Ayrıca İran dediğimiz devlette tarih boyunca hep Türk devletleri olmuştur. Selçuklular, Akkoyunlular, Karakoyunlular, Safeviler, Gacar'lar ve başkaları.

Özetle İran'ın düşman olarak gördüğü İsrail'in Azerbaycan ile yakınlaşması, her zaman Tahran için başka bir tehdit oluşturmaktadır. Özellikle 2012 yılında, İsrail'in İran'daki nükleer tesislere Azerbaycan üzerinden saldırı yapacağı iddiası, Bakü-Tahran ilişkilerini bir hayli germiştir. Aynı dönemde Batı basını Bakü yönetiminin İran'a karşı İsrail'e askeri üs tahsis ettiği iddiasını sıklıkla dile getirmiştir. İran medyası da MOSSAD'ın Azerbaycan'da istihbarat faaliyetlerinde bulunduğunu, Hazar Denizi ile İran sınırında elektronik dinleme ve gözetleme yaptığını ileri sürmüştür. Azerbaycan bu iddiaları kesin bir dille yalanlasa da Tahran'ın endişeleri dinmemiştir. Nitekim İranlı nükleer bilimci Mustafa Ahmedi Roshan suikastından sonra Tahran, Azerbaycan'ın MOSSAD ile işbirliği yaptığını öne sürerek Bakü'ye diplomatik nota vermiştir. Bakü yönetimi karşılık olarak 22 Azerbaycan vatandaşını İran ajanlığı, Azerbaycan'a ihanet, ABD ve İsrail büyükelçiliklerine saldırı hazırladıkları iddiası ile tutuklamıştır.

Benzer şekilde 2014 yılında İranlı yetkililer, İran'da uranyum zenginleştirme tesislerini izlerken düşürdüklerini savundukları İsrail'e ait bir insansız hava aracının Nahçıvan bölgesinden kalktığını iddia etmiştir. İran medyası bu konuda Azerbaycan'a yönelik çok sert suçlamalarda bulunmuştur.

İran, genel olarak Azerbaycan'ı Yahudilerle işbirliği yapmakla suçlarken Azerbaycan da İran'ı Hıristiyan Ermenilere destek vererek binlerce Müslümanın ölümüne yol açmakla suçlamaktadır. İsrail ile kurulan ilişkinin herhangi bir devleti

hedef almadığını savunan Bakü, buna karşın İran'ın Erivan'a verdiği desteğin sonucunu ise açık bir Müslüman katliamı olarak yorumlamaktadır. Bir anlamda Azerbaycan yönetimi, İran-Ermenistan ittifakına karşı İsrail'den destek almayı amaçlamaktadır.

Bu işte her zaman ve her yerde kârlı çıkan ülke yine İsrail olmaktadır.

Nitekim İsrail'in Kafkaslar ilgisi Azerbaycan'la sınırlı kalmamıştır.

İran ve Rusya için stratejik bir konumda olan Gürcistan her zaman İsrail'in ilgisini çekmiştir. Ancak Yahudi George Soros'un Gürcistan'da 2003'te yapılan Gül Devrimi'nde aktif rol oynamasından sonra İsrail, iktidara gelen Mihail Saakaşvili ile yakın ilişki kurmuş ve askeri işbirliği anlaşması imzalamıştır. Bu anlaşmalar çerçevesinde İsrail Gürcistan'da üs kurmuş ve MOSSAD yoğun olarak bu ülkede çalışmaya başlamıştır.

Rusya, İran ve Türkiye için büyük risk oluşturan bu üs ve MOSSAD ofisi, Rus ordusunun 7 Ağustos 2008'de Güney Osetya'ya saldırması ve Gürcistan'la savaşa tutuşmasından sonra faaliyetini sınırlandırmış ve Ekim 2012'de Şaakaşvili'nin seçimi kaybetmesi ve Rusya yanlısı bir iktidarın işbaşına gelmesiyle tamamen sonlandırmıştır.

İsrail ayrıca Orta Asya'daki Türk kökenli Müslüman ülkelere çok özel ilgi göstermiştir. Rusya, Çin, Afganistan, Pakistan ve İran'a komşu olmasından dolayı İsrail bu ülkeler için Dışişleri Bakanlığı'nda özel bir ekip kurmuştur. Eski diplomat, asker ve istihbaratçıların oluşturduğu bu ekip özellikle istihbarat alanında bu ülkelerde yoğun olarak çalışmaktadır. İsrail radikal İslamcı gruplardan dolayı sıkıntı yaşayabileceği düşünülen Kazakistan, Özbekistan, Kırgızistan, Tacikistan ve Türkmenistan'a özellikle istihbarat alanında işbirliği önermiş ve bu alanda teknik yardım sağlayarak ilişkilerini her alanda geliştirmeyi başarmıştır. İslam dünyası içinde ağırlığı olan ama daha çok İran'a komşu Türkmenistan, Azerbaycan ve Kazakistan'a özel ilgi gösteren İsrail özellikle tarım ve sulama

alanlarında bu ülkelerle işbirliği yapmaktadır. Bu ülkelerin petrol ve doğalgaz zengini olması ayrı bir ilgi nedenidir. Ancak İsrail için önemli olan başka bir konu, bu ülkelerde hâlâ yaşamakta olan Yahudileri İsrail'e taşmaktır. Sovyetler Birliği döneminde bu ülkelerden taşınan Yahudilere önem veren İsrail oralarda kalan Yahudiler için İbraniceyi öğreten özel kültür merkezleri ve sinagoglar inşa etmekte ve bu ülkelerdeki baskıcı iktidarlara kendi muhaliflerini takip etmek, tüm haberleşmelerini izlemek ve sosyal medyayı kontrol altında tutmak için özel dijital sistem programları hazırlamakta ve bu iktidarların muhaliflerden kurtulmasına yardımcı olmaktadır.

Özetle İsrail Kafkaslar ve Orta Asya ülkeleriyle ilişkilerinden dolayı büyük kazanımlar elde etmiştir. 1948'de kurulduktan sonra İsrail'in dış politikasını "Bölgesel çemberi zıplayarak aşmak" diye tanımlayan David Ben Gurion o sıralar ABD dostu olan İran, Türkiye ve Etiyopya için "Nefes borularımız" nitelemesi yapmıştı. 1955 Bağlantısızlar Hareketi'nin ortaya çıkması ve 1967 Savaşı'ndan sonra Sovyetler Birliği'nin Filistin davasına destek vermesiyle sıkışan İsrail Türkiye, İran ve Etiyopya'da iktidarların değişmesiyle tümüyle yalnızlaşmıştır. Ancak Sovyetler Birliği'nin dağılması ve yeni cumhuriyetlerin ortaya çıkmasıyla İsrail büyük fırsat yakalamıştır. Üstelik müttefiki ABD'ye "Bak Rusya'nın arka bahçesine dalarak Moskova'yı sıkıştırmaya çalışacağım" demiştir.

Kafkaslar ve Orta Asya ülkelerine yoğun ilgi gösteren İsrail, bu ülkelere komşu Hindistan'ı da ihmal etmemiştir.

Bu çerçevede Siyonist örgütler Filistin'i yöneten İngiltere'nin sömürgesi Hindistan'ı birçok stratejik, etnik ve dinsel nedenlerden dolayı çok önemsemiştir. Bu ilgi 1930'lı yıllarla başlamıştı çünkü o sıralar Pakistan ve Bangladeş Hindistan'dan henüz ayrılmamıştı. Ancak Mahatma Gandi ile ilişkiye geçen Siyonistler onu ikna etme konusunda başarılı olamamışlardı. Gandi 26 Kasım 1938'de yaptığı bir konuşmasında "İngiltere İngilizlerin olduğu gibi Filistin de Filistinlilerindir. Yahudileri zorla Filistinlilere kabul ettirmek hem büyük bir yanlışlıktır hem de insanlık dışı bir davranıştır.

Bugün Filistin'de olup bitenleri hiçbir uluslararası hukuk açıklayamaz ve meşru göremez" demişti.

Ağustos 1947'de İngiliz *Hurricane* dergisinde yazdığı bir makalede Gandi "Yahudiler önce Amerikan ve İngiliz mali yardımı sonra da terör yöntemlerine başvurarak kendilerini Filistin'e zorla kabul ettireceklerini düşünerek büyük bir hata yaptılar. Amerikan paralarına güvenerek istenmedikleri bir yerde kendilerini zorla kabul ettirmekten vazgeçmelidirler" demiştir.

Mahatma Gandhi'nin temelini attığı bu Ortadoğu politikasını uzun süre uygulayan Hindistan 1991-1992 döneminde yaşadığı ekonomik kriz sırasında bu politikasını gözden geçirme gereğini duymuştur. ABD'nin mali yardımına gereksinim duyan Hindistan oradaki Yahudi lobileriyle ilişki kurmuştur. Tam bu sırada Sovyetler Birliği dağılmış, Pakistan nükleer bombaya sahip olmuş ve Arap ülkeleri Madrid ve Oslo anlaşmalarıyla İsrail ile barışma yoluna girmiştir. Başka bir ifadeyle İsrail'in Hindistan'a dalmasının tüm koşulları olgunlaşmıştır. Üstelik Hindistan'ın farklı bölgelerinde oldukça etkili Yahudi nüfus da bulunmaktadır.

Müslüman ülke olarak atom bombalarına sahip olan Pakistan'a karşı Hindistan'la işbirliğine başlayan İsrail, Hindistan gibi büyük ve önemli bir ülkeyi Araplardan ve özellikle Filistinlilerden uzak tutmayı amaçlamıştır. Uzun süre bu çabalarında başarı sağlayamayan İsrail son dönemlerde özellikle askeri alanlarda Delhi ile ilişkilerini geliştirmeyi başarmıştır.

Ortak düşman Pakistan'a karşı kullanılmak üzere Hindistan'a çok gelişmiş haberleşme ve dinleme teknolojileri satan İsrail, karşılığında Hindistan'ı zaman zaman yanına alabilmiştir. Son dönemde İsrail'den 7 milyar dolarlık silah ve askeri teknoloji satın alan Hindistan, Narendra Modi'nin 2014'te yapılan seçimlerde Başbakan olmasından sonra İsrail ile olan ilişkisini daha da geliştirmeye başlamıştır. 2017 yılında İsrail'in Gazze'ye yönelik saldırılarını kınayan bir karar tasarısı BM İnsan Hakları Konseyi'nde oylandığında 41

ülke evet, İsrail ve ABD hayır dedi ve beş ülke çekimser kaldı. Tarihinde ilk kez Hindistan Araplardan yana değil İsrail'den yana tavır almıştı. Afganistan savaşı sırasında Pakistan'ın Afgan mücahit gruplarına, Kaide ve Taliban'a ev sahipliği yapması ve Arap Baharı sürecinde IŞİD ve Nusra gibi onlarca radikal İslamcı terör örgütünün faaliyetleri, Keşmir sorununu yaşayan Hindistan'ı daha fazla İsrail'e yaklaştırmıştır. 1,3 milyarı geçen nüfusu ile Hindistan, İsrail için olağanüstü önemli bir pazardır.

Ülkenin farklı bölgelerinde yaşayan Yahudi topluluklara da ilgi gösteren İsrail, kurulduğu 1948'den sonra yaklaşık 80 bin Hintli Yahudi'yi Filistin topraklarına taşımıştır. İngiliz sömürge döneminde oldukça rahat bir yaşam süren Hintli Yahudiler her yerde olduğu gibi Siyonist propagandanın etkisiyle 1950-1960 döneminde İsrail'e göç etmiştir.

İbranice bilmedikleri için başlangıçta çok ciddi sıkıntılar yaşayan Hintli Yahudiler, Başhahamın Hintlilerle evlenmeyi yasaklamasıyla zor dönemler geçirdiler. Fırınlar bile Hintli Yahudilere beyaz ekmek satmazdı. Başhahamın kararını geri alması ve hükümetlerin çabasıyla Hintli Yahudiler bugün artık İsrail-Hindistan ilişkilerinde önemli rol oynamaktadır.

İsrail'in Pakistan ile ilişkisi ise çok ilginçtir. Hindistan'la geliştirdiği ilişkiden dolayı İslamabad'ın tepkisiyle karşılaşan Tel Aviv, 11 Eylül saldırısı sonrasında ABD'nin Pakistan üzerinden Afganistan'ı işgal etmesinden sonra bu ülkeyle ilişkilerini düzeltmeye başlamıştır. General Pervez Müşerref'in 1999 darbesi sonrasında ABD ile stratejik ilişki geliştiren Pakistan, daha fazla mali ve siyasi destek için ABD'deki Yahudi lobilerine ihtiyaç duyuyordu.

Bunu fırsata çeviren İsrail hızlı bir manevra ile Pakistan yönetimine çok ilginç tekliflerle gitti. Örneğin Keşmir'de taraf olmayacağını, İran'a yönelik istihbarat bilgileri sağlayacağını ve istediği askeri teknolojileri vereceğini söyledi. Filistin konusunda her zaman duyarlı olan Pakistan Arap ülkelerinin Keşmir konusunda kendisine destek vermemesinin intikamını İsrail ile gizli de olsa ilişki başlatmakla almıştı. İsrail için

İslamcıların her zaman güçlü olduğu Pakistan'ın atom bombaları çok önemliydi ve bu konudaki güvenceleri CIA'dan almıştı. Ancak buna rağmen İsrail, kendi istihbaratına ve bu alanda geliştirdiği teknolojilerine güveniyor. İstihbarata çok para harcayan Tel Aviv, başka ülkelerde yaşayan Yahudilere güveniyor ve gerektiğinde insan satın alıyor. Tüm olanaklarla kendini korumayı amaçlayan İsrail, topladığı bilgileri başka ülkelere satmakta ya da bu bilgilerle o ülkelerin "dostluğunu" kazanmaktadır.

İsrail'in Özbekistan ile ilişkileri genel çizgileriyle böyle bir ilişkidir.

Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra 120 bin kadar Yahudi topluluğundan 70 binini çok kısa bir sürede İsrail'e taşıyan Tel Aviv hükümeti geri kalanlara istihbaratçı, askeri ve siyasi görevler yüklemiştir. İsrail, Özbekistan ile komşusu Kazakistan'daki uranyum rezervlerine göz dikmiştir.

72- Hikâye Rusya'da başlar

Doğu Avrupa topraklarında ilk Musevi toplulukların Karadeniz ve Azak Denizi (Ukrayna ile Rusya arasında) kıyılarında en geç MÖ 2. ve 1. yüzyıllarında ortaya çıktığı tahmin edilmektedir. Daha önce Güneydoğu Karadeniz sahillerinde Pontus'ta yaşadığı söylenen bu Yahudilerin MÖ 107 yılında Kırım'a, Azak Denizi'nin kıyılarındaki Bosphorus Krallığı'na sürülmüşlerdir. Burada bulunan ve üzerinde Yahudi isimleri yazılı olan lahitler Yahudi cemaati üyelerinin halkın önde gelen askerlerinden olduğunu ve konuşma dili olarak da eski Yunancayı kullandıklarını belgelemektedir.

Adige ve Nogaylar'ın yaşadığı Bosphorus Krallığı'nın bulunduğu Taman Yarımadası (Azak Denizi'nin güneydoğusu) Yahudi cemaatinin önemli bir merkezi olduğu belirtilmektedir.

Doğu Avrupa Yahudilerinin bir diğer önemli tarihi dönemi ise 7 ile 10. yüzyıllar arasında Karadeniz'in kuzey kıyılarından Kiev'e kadar, Hazar Denizi'nin kuzey ve kuzeybatısını

kaplayan geniş topraklarda hüküm süren Hazar Krallığı ile ilişkilidir.

Hazar Krallığı'nın resmi dini olan Yahudiliğin ne zaman ve nasıl kabul edildiğine dair birden fazla yorum bulunmaktadır.

İran'da bulunan ve Babil döneminden kaldığı tahmin edilen Yahudi cemaatinin bir kısmı Sasanilerin takipleri sonucunda Derbent'i geçerek Volga Nehri'nin alt bölgesinde bulunan Hazar Krallığı'nın başkenti İtill'e yerleşmiş ve dinlerini yaymaya başlamışlardır. Bu Yahudi cemaatlerinin etkisi altında kalan Hazar hükümdarı Bulan 9. yüzyılın başında Yahudiliği kabul etmiştir. Tarihçiler Hazar hükümdarının Yahudiliği kabul etme nedenini o dönemin koşullarına bağlamaktadır. Çünkü iki güçlü medeniyet, Müslüman Sasani İmparatorluğu ve Ortodoks Hıristiyan Bizans İmparatorluğu arasında kalan Hazar Krallığı'nın hükümdarının, ideolojik iki tarafın etkilerinden bağımsız kalabilmek için Yahudiliği kabul ettiği yazılmaktadır.

Yahudiler Hazar Krallığı'nın hükümdarlarının himayesi altında iken Doğu ile Batı arasındaki ticareti canlandırarak, siyasal ve ekonomik alanda önemli mevkilere yükselmişlerdir. Yahudi tüccarlar genellikle çeşitli baharatların alım satımı, köle, kürk ve silah ticaretiyle uğraşıyordu.

969 yılında Hazar Krallığı, Hıristiyanlığı kabul eden Rus Knez Svyatoslav tarafından zapt edildikten sonra Yahudilerin büyük bir çoğunluğu Kafkaslar'a ve Ukrayna Kiev Prensliği'ne göç etmiştir. 11. ve 12. yüzyıllarda özellikle Kiev'e göç eden Yahudi cemaatleri genelde "Jidove" yani "Yahudiler" olarak adlandırılan ayrı Yahudi mahallelerinde oturuyorlardı. Buradaki Yahudiler 12. yüzyıla kadar daha çok Bizans, Babil ve Filistin'de bulunan Yahudi cemaatler ile iletişim sağlarken, bu dönemden sonra Batı Avrupa'da da bulunan Yahudilerle bağlantı kurmaya başlamışlardır.

13. yüzyılda meydana gelen Moğol istilalarının sonucunda Kiev ve çevresinde yaşayan Yahudi cemaatleri dağıtılmış ve bunlarla ilgili olarak 15. yüzyıla kadar hiçbir bilgiye ulaşılmamıştır.

Ancak Kırım Hanlığı'nda (1441-1783) daha önce yerleşen Yahudi cemaatinin yanı sıra, Karaim Türklerinin de burada yaşadıkları bilinmektedir. Kırım'da yaşayan Yahudilerin özellikle ticaret alanında Yunanlılarla rekabet içerisinde oldukları ve refah seviyelerinin yüksek olduğu da yazılmaktadır.

İleride Rus İmparatorluğu'ndaki Yahudileri derinden etkileyecek durum, 14. yüzyılda yeni ve muzaffer bir lider olan Polonya Kralı III. Kazimir (1310-1370) döneminde gerçekleşmiştir. Batı Avrupa'daki farklı ülkelerde yaşayan Yahudilerinin yüksek ekonomik konumları nedeniyle Kral III. Kazimir kendi ülkesine gerçekleşebilecek her Yahudi göçüne sıcak bakıyor ve destekliyordu. Bu nedenle kralın daveti üzerine birçok Yahudi Polonya topraklarına göç etmiştir. Göçlerin öncesinde, bu bölge topraklarında yaşayan Yahudilerin çoğu, Slav dillerini konuşuyorlardı. Ancak zamanla Batı Avrupa'dan gelen Aşkenaz Yahudilerin etkisi altında kalarak Yidiş dilinde konuşmaya başladılar.

Tam bu sırada Polonya ve Litvanya'dan Rusya'ya gelen Yahudi tüccarlar sadece geçici bir süre bu topraklarda kalabiliyorlardı. 18. yüzyıla kadar ne Moskova prensleri ne de Rus çarları Yahudi cemaatlerine topraklarında yerleşme izni veriyorlardı. Bunun önemli nedenleri; o dönem Rus halkının Ortodoks Hıristiyan olmayan cemaatlere büyük bir şüphe ile yaklaşmaları ve hükümdarların Rus Ortodoks Kilisesi ile ilişkilerinin zedelenme ihtimallerinin önlenmesiydi.

Ancak buna rağmen 1676 ve 1684 yıllarında yapılan nüfus sayımına göre, Moskova'da az sayıda vaftiz edilmiş Yahudi yaşamaktaydı. Genelde ressam, hekim ve çevirmen olan Yahudiler Ortodoks Hıristiyanlığa geçtikten sonra büyük miktarda para ile ödüllendiriliyorlardı. Bu vaftiz edilmiş insanlardan bazıları I. Petro (1672-1725) zamanında Rus aristokrasisinin en yüksek çevrelerine bile katılabilmişlerdir.

Rus İmparatorluğu Büyük Kuzey Savaşı sonucunda Çar I. Petro tarafından 1721 yılında kurulmuş ve Yahudileri sistematik bir şekilde en kötü muameleye tabi tutmuş ve Yahudilerin aleyhine yığınlarca kanun ve kararnameler düzenlenmiştir.

Rus Yahudileri farklı tarih, din ve dil geçmişine dayanan çeşitli etnik topluluklara bağlıydılar. Büyük çoğunluğu, Avrupa kökenli Aşkenazlardır. Bunların büyük bölümü, 1772- 1795'teki Polonya'nın bölünmesinden sonra Rusya'ya geçmiştir. İmparatorluğunun kurucusu ve aynı zamanda Ortodoks Hıristiyanlığın koruyucusu olarak da bilinen I. Petro, batıdan gelen Yahudi tüccarların Rusya topraklarına gelmelerine karşı çıkarak Yahudi tüccarların serbestçe ticaret yapmalarına izin vermemiştir. Ancak buna rağmen kalabalık Yahudi toplulukları Rusya'nın farklı bölgelerine göç ederek yerleşmiştir.

I. Petro'nun ölümünden sonra eşi I. Katarina 20 Nisan 1727 yılında İmparatorluk topraklarında yaşayan tüm Yahudilerin sınır dışı edilmesine yönelik bir kararname yayınlamıştır. Ancak Yahudileri İmparatorluk topraklarından uzak tutma çabaları tam anlamıyla başarılı olamamıştır. Çünkü çok sayıda Yahudi, Rus İmparatorluğu'nun ekonomik ve ticari faaliyetlerinde önemli konumdaydılar. Üstelik Polonya'nın bölünmesinden sonra topraklarıyla beraber Rus İmparatorluğu'nun egemenliği altına giren Yahudilerin sayıları yüz binleri bulmuştu. Kalabalık bir Yahudi nüfusunun Rusya'nın yönetimi altına girmesi, "Çözülmesi gereken bir Yahudi sorunu" haline gelmiştir. Bu "sorunu" Rusya'nın her İmparatoru veya İmparatoriçesi kendilerine göre farklı yöntemlerle çözmeye çalışmıştır.

1783 yılında, Kırım'ın da tüm Yahudi nüfusuyla birlikte Rus İmparatorluğu'nun topraklarına dâhil edilmesi üzerine, Aralık 1791 yılında İmparatoriçe II. Katarina (1729- 1796) "Çerta Osedlosti' yani "Sınırlandırılmış Yerleşim Bölgesi" olarak bilinen kararnamesini açıklamıştır. Bu kararnameye göre Rusya'da bulunan Yahudilere bu bölgenin dışında yerleşmesi ve yaşaması yasaklanarak, kendilerine ayrılmış olan belli yerleşim birimlerinin sınırları içerisinde kalmaları şart koşulmuştur. Ayrıca özel izin olmadan Yahudilerin bu bölgelerin dışına çıkması da yasaklanmıştır.

1801 yılında tahta çıkan I. Aleksander "Yahudi sorununu" çözmek ve Yahudilerin yaşamını iyileştirmek amacıyla özel bir komisyon görevlendirmiştir. Komisyon tarafından geliştirilen "Yahudi Durumlarını Düzenleme" adı altındaki kanun İmparator tarafından 1804 yılında onaylanmıştır. Bu kanun doğrultusunda tüm Yahudi cemaatlerinin çocukları ayrım yapılmaksızın bütün Rus devlet okullarında, yüksek okullarında ve üniversitelerinde eşit eğitim hakkına kavuşmuştur.

Ayrıca Yahudilerin kendi dini kurallarına bağlı kaldıkları sürece, Yahudi cemaatlerini oluşturmalarına, hahamlarını seçmelerine yani kendilerini uygun gördükleri şekilde yönetme ve kendi sosyal ihtiyaçlarını karşılamalarına da izin verilmiştir. Yine kabul edilen düzenlemeler çerçevesinde tüm Yahudi cemaatlerine mensup bireyler çiftçi, tüccar ve el sanatlarıyla uğraşanlar olarak farklı gruplara ayrılmıştır.

Yahudileri tarıma çekmek amacıyla, devlet vergi indirimleri uygulamış, belirli bölgelere Yahudi cemaatlerin yerleşmeleri için önerilerde bulunmuştur. Bu bölgelere yerleşen Yahudilerin çiftçiliği öğrenmeleri için hükümet ayrıca bazı kolaylıklar da sağlamaya çalışmıştır. Ancak bir yandan Yahudilerin tarıma yabancı olmaları, diğer yandan ıssız bozkır bölgelerine yerleşme zorluğu zamanla bu tarımsal kolonilerin gerilemesine neden olmuştur.

Rus İmparatorluğu'ndaki Yahudilerin bazıları birden fazla dil bilmeleri, tüccarlık ve girişimcilik alanlarında becerikli olmaları nedeniyle, Rusya'nın ticari ve ekonomik yaşamında önemi roller üstleniyorlardı. Ayrıca çeşitli el sanatları ile uğraşan Yahudiler, kuyumculukla, bakır eşya işçiliğinde, marangözlukta, şişirme cam üretiminde ve deri işlemede ön plana çıkmışlardı.

Yahudi nüfusunun büyük bir çoğunluğunu oluşturan kesim zamanla çiftliklerin, değirmenlerin ve balıkçılık sektörlerinin sahipleri olarak, kısa zamanda zenginleşerek sarraflık ve tefecilik yapmak ve yüksek faizle borç vermekle zenginleşmişlerdir. Yahudilerin bu yolla hızla zenginleşmesi Ortodoks Rus halkı tarafından tepkiyle karşılanmış ve huzursuzluğa

yol açmaya başlamıştır. Hükümet bu sürtüşmeleri, Yahudileri bu bölgelerden uzaklaştırarak çözmeye çalışmıştır.

Çar I. Nikolay'ın çıkardığı "Kanton Kararnameleri" ile daha önce askeri görevlerden muaf tutulan Yahudilerin artık bu görevi yerine getirmeleri ve asimilasyona tabi tutulmaları kararlaştırmıştır.

1835 yılında Çar I. Nikolay tarafından "Yahudi Durumlarını Düzenleme" kanunu, bazı değişiklikler ilave edilerek yeniden onaylanmıştır. Yürürlüğe girmiş olan bu yeni değişiklikler, Yahudi cemaatlerinin durumlarını olumsuz yönde etkileyerek, bu sefer ikamet ve meslek seçimlerinde de önemli kısıtlamalar getirmiştir. Kasabalarda yerleşmelerin yasaklanması ve kamu işlerinden uzak tutulması gibi yapılan değişiklikler, Yahudileri öncelikle maddi yönden büyük ölçüde sarsarak yeni problemler çıkarmıştır.

Yeni kanunda yer alan değişikliklerden bir diğeri ise Yahudi kıyafetleri maddesi olmuştur. Bu maddeye göre özel bir izinle "Sınırlandırılmış Yerleşim Bölgesi"ni geçmek isteyen Yahudiler ancak "Rus" kıyafetlerini giyerek bunu yapabileceklerdi. Ayrıca özel bir izin ile Rus İmparatorluğu'nun iç illerinde bulunan Yahudiler, bundan sonra bölgede en fazla altı hafta kadar kalabileceklerdi.

1850 yılına gelindiğinde Yahudi kıyafetleriyle ilgili olan madde sadece Rus İmparatorluğu'nun sınırlarının iç kesiminde bulunan iller ile sınırlı kalmayıp, "Sınırlandırılmış Yerleşim Bölgesi" de bu kanuna tabi tutulmuştur. Yahudilerin geleneksel kıyafetlerine yasak konsa da ihtiyar Yahudilere, ödenen vergi karşılığında geleneksel kıyafetlerini giyme izin verilmiştir.

Yahudi cemaatlerinin arasında Rus dilini ve kültürünü yaygınlaştırmak ve dini hayatlarını kısmen de olsa kontrol altına almak amacıyla 1840 yılında Yahudiler için genel eğitim kursları ile kamu ilköğretim okullarının yanı sıra iki tane de hahamlık okulu açılmıştır.

İmparator II. Aleksander dönemi, Rus Yahudileri için bir dönüm noktasını oluşturmuştur. Bu dönemde Çar liberal

bir dönem başlatarak, Yahudi cemaatlerine ilişkin pek çok düzeltmeleri ve reformları yapmıştır. Bunlardan en önemlileri şöyleydi; genç Yahudi erkeklerin askeri kanton okullarına alınmaları sona erdirildi. Tüccarlara, esnaflara, zanaatkarlara ve yüksek tahsillerini tamamlamış olanlara Rusya İmparatorluğu'nda serbest dolaşım ve yerleşim imkanları tanındı. Ayrıca eskiden devlet ve kamu hizmetlerinden uzak tutulan Yahudiler bu dönemde kısmen dahi olsa devlet işlerine girmeyi de başardı.

Çar II. Aleksander tarafından yapılan reformların sonucunda Rus İmparatorluğu'nda hızlı bir ekonomik kalkınma yaşandı. Yahudi cemaatlerinin çabaları ve girişimciliği bu gelişmelere hız katarak, özellikle bugünkü Ukrayna bölgesini Rus İmparatorluğu'nun dinamik bir şekilde gelişen bölgesine dönüştürmüştür. Ayrıca Rus İmparatorluğu'nun gelişmekte olan önemli limanlarından biri olan ve tarihteki konumu itibarıyla Selanik'e benzetilen Odessa, Yahudi nüfusunun hızlı artışına ve gelişmesine sahne oldu. Zamanla bu şehir, Rus İmparatorluğu'nun Yahudi cemaatlerinin bulunduğu en yoğun bölgesi, Yahudi kültürünün merkezi ve Yahudiler tarafından yönetilen ilk kenti olmuştur.

1860'lardan itibaren Yahudi cemaatlerinin kültürel izolasyonları giderek zayıflıyordu. Yahudi gençler devlet okullarına ve üniversitelerine büyük ilgi duymaya başlayınca, Rus dilini ve geleneklerini benimseyen Yahudilerin sayısı da her geçen yıl artmaya başlamıştı. Bu durum karşısında yaşlılar ve din adamları kendilerini Rus ortamından tamamen ayırmaya çalışırken, Yahudi gençlerin çoğu bunun tam tersine Rus toplumuyla birleşmeye ve uyum sağlamaya çabalıyordu. Böylece pek çok asimile olmuş Yahudi Hıristiyanlığı kabul ederek vaftiz olmuştur.

Bu dönemde Yahudi topluluğunda meydana gelen bir diğer önemli gelişme ise 1850'den itibaren Yahudi edebiyatının Rusça ve İbranice olarak ortaya çıkmasıdır.

1881 yılında Rusya İmparatoru II. Aleksander'in bir suikasta kurban gitmesi ile birlikte Rus İmparatorluğu'ndaki

Yahudilerin durumu hızla bozuldu. Suikasttan sonra meydana gelen istikrarsız siyasi durum ve ekonomik sıkıntılar halkı şiddetli çatışmalara sürükledi. Bu dönemde Yahudi düşmanlığı artmış, Yahudiler Slav milliyetçilerin ana hedefleri haline gelmiştir.

29 Nisan 1881'de başlayan büyük katliamların çoğu ateşli bir Slav yandaşı olan İçişleri Bakanı İgnatiev'in kışkırtmalarıyla düzenlenerek gerçekleşmiştir. Katliamlar yüz kadar merkeze yayılarak, kalabalık bir halkın katılımıyla yaklaşık bir yıl sürmüştür.

Pogromlar (Yahudileri hedef alan toplu şiddet ya da katliamlar anlamında Rusça bir sözcük ve Holokost'u çağrıştırsın diye Yahudiler tarafından özellikle kullanılır), fiziksel saldırılar, soygun ve yağma olayları, hükümeti "Yahudi sorununa" yeni çareler aramaya zorlamıştır. Sonuç olarak hükümet, Mayıs 1882'de "Yahudiler Hakkında Geçici Düzenleme" ya da "Mayıs Yasaları" olarak bilinen Yahudilerin aleyhine sayısız kanunlar çıkardı. Daha önce yapılan reformların tersine, bu kanunlar Yahudilere belirli bölgelerin dışında yerleşmelerini bir kez daha yasaklamış oldu.

Ayrıca Çar II. Aleksander'in yerine geçen Çar III. Aleksander döneminde yeni bir "Yüzdelik Oranı" da uygulanmaya başlanmıştır. Buna göre yüksek okullarda ve üniversitelerde eğitim görmek isteyen Yahudiler sadece bulunan bölgenin nüfus oranına göre başvuruda bulunabileceklerdi. Yine "Yüzdelik Oranı"na göre, Moskova ve Petersburg gibi önemli merkezlerde Yahudi tüccar ve esnaflar artık nüfusun belirli yüzdeliğini geçmemek koşuluyla kalabiliyorlardı. Ayrıca daha önce kamu ve devlet alanlarında çalışan Yahudilere de kısıtlamalar getirildi. Bu durum Yahudi devlet memurlarının özel şirketlere yönelmelerine neden oldu. Tüm bu değişiklikler Yahudilerin maddi durumlarının ciddi ölçüde olumsuz yönde etkiledi.

Kötüleşen ekonomik durumun ve pogromların doğrudan bir sonucu olarak kalabalık kitle göçleri başladı. Özellikle 1881-1882 yılında meydana gelen pogromlar on binlerce

Yahudi'nin ülkeden ayrılmasına neden oldu. Bu dönemde göçmenlerin çoğu özellikle Avusturya'ya ya da Almanya'ya gidiyor, oradan da Amerika'ya göç ediyorlardı. Yine bu sırada Yahudilerin 69.400'ünün Ortodoksluğa, yaklaşık 12.000'inin Katolikliğe ve 3.000'inin Protestanlığa geçtiği yazılmaktadır.

Rus İmparatorluğu'nda kalan Yahudiler ise kendilerini korumak ve yeni göçleri düzenlemek amacıyla Siyon Âşıkları gibi Siyonist örgütler kurmaya başlamıştı. Nitekim bu örgütler Siyonizm'in ilk adımı olarak kabul edilmektedir. Çünkü örgütün amacı Yahudilerin Osmanlı İmparatorluğu'nun toprakları içerisinde bulunan Filistin ve Kudüs'e göçlerini teşvik ederek oralarda yerleşmelerini sağlamaktı.

1882-1883'te Rusya ve Doğu Avrupa'da kurulan Siyon Aşıkları derneklerinin sayısı 12 iken, daha sonra hızla artarak 1889-1890 yıllarında 138'e ulaşmıştı.

Pogromlar ve ekonomik sıkıntılar beraberinde Yahudilerin siyasallaşmasını da getirmiştir. Daha önce Rus toplumuyla kaynaşmaya sıcak bakan genç Yahudiler, milliyetçilik duygularının artmasıyla ve Rus İmparatorluğu'ndaki Yahudilerin durumlarını daha iyiye değiştirebilme umutlarıyla beraber artık anarşist, komünist, sosyalist veya Siyonist örgüt ve faaliyetlere katılmaya başlamışlardır. Örneğin dönemin en önde gelen Sosyal Demokrat ve Sosyalist Devrimci Partilerinin J. Martov ve Troçki gibi liderleri Yahudi kökenlidir.

Ayrıca 1897 yılında yapılan yasadışı kongrede Rus İmparatorluğu'nda bulunan Yahudi işçilerin temsilcileri toplanarak "Bund" Bağımsız Yahudi İşçiler Birliğini oluşturdular. Bu Yahudi işçilerin devrimci hareketine üye olabilmek için Yahudi cemaatlerinin birine mensup olmak şart idi. Bir yıl sonra 1898 yılında Bund özerk bir hareket olarak, Lenin'in önderliğinde devrimi gerçekleştirecek olan Rus Sosyal Demokrat Partisi'ne katıldı. Bunun yanı sıra Bund, Yahudi işçilerin arasında komünist düşünceyi yaymak için Rusya'da çeşitli organizasyonları kurarak komünizmin gelişmesinde önemli rol oynadı.

Diğer yandan 20. yüzyılın başında birçok Yahudi Rus İmparatorluğu'nda ortaya çıkan iki büyük devrimci partinin (Sosyal Devrim Partisi ve Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi) saflarına katılmıştır. Özellikle Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi yoğun bir Yahudi nüfusundan oluşmaktaydı. 1903 yılında düzenlenen Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin İkinci Kongresi'nde Vladimir Lenin (1870-1924) ve Julius Martov (1873-1923) arasında kurulmakta olan partinin üyelik tanımı konusunda başlayan görüş ayrılığı sonucu parti Bolşevik ve Menşevik isimli iki gruba ayrılmıştır. Yahudi kökenli Marx'ın Yahudileri hedef alan eleştirileri bu tartışmalarda önemli yer almıştır. Din karşıtı söylemine karşın Marx "Yahudileri yaşadıkları Hıristiyan ülkelerin toplumlarına uyum sağlamakla" suçlamıştı. Bu tartışma ve suçlamalar görüş ayrılığını körüklemiş ve sonuç olarak çoğunluğun desteğini sağlayan Lenin yanlısı grup Bolşevik, azınlıkta kalan Yahudi Martov yanlıları ise Menşevik olarak adlandırılmışlardır. Ancak Menşevik kanadın gücü kısa sürede azalarak önemini yitirmiştir.

1905-1907 yıllarında yaşanan devrim girişimleri sırasında Yahudilerin oldukça önemli ve aktif etkinliklere katıldıkları anlatılmaktadır. Ancak yaşanan istikrarsızlık ve Yahudilerin devrimci faaliyetlere katılması Rus halkının bazı kesimleri tarafından olumsuz karşılanarak Yahudi düşmanlığının artmasına sebep olmuştur. Böylece bazı bölgelerde zaman zaman yeniden pogrom dalgaları başlayarak yüzlerce can kaybına yol açmıştır.

Birinci Dünya Savaşı sırasında, 1915 yılında Alman birlikleri Batı Rusya'ya saldırarak doğuya doğru ilerlemeye başladığında, Rus İmparatorluğu emriyle o bölgede bulunan tüm Yahudi cemaatleri, daha güvenli olan devletin orta bölgelerine, tren yoluyla taşınmıştır.

Çar, Yahudilerin çoğunun Alman birliklerine sempati duyduğuna ve onlar adına casusluk yaptığına dair bilgiler ediniyordu. Bu bilgiler doğrultusunda Çar, Yahudileri ihanetle suçlayarak, İbraniceyi devrimci komünistlerin dili olarak ilan etti ve kullanımını yasakladı. İbranice yazanlar takibata

uğrayarak, çalışma kamplarına gönderildi. Ayrıca İbranice yazanların çoğu, çareyi Rusya'dan ayrılmakta buldu. Böylece, 1920'lerin başında İbrani edebiyatının merkezi, Odessa ve diğer Rus şehirlerinden Filistin'e kaydı.

Birinci Dünya Savaşı'nın sonunda ise binlerce aile yaşam yerlerini terk etmek zorunda bırakılmış ve ordunun baskısı ile devletin belirlediği alanlara yerleşmek zorunda kalmıştı. Yahudiler ve Almanlar gibi Slav olmayan milletler, bu zorunlu göçlerden en çok zarar gören azınlıklar olmuş ve yaklaşık 350 bin Yahudi göçmen durumuna düşmüştür.

1917 yılında meydana gelen Şubat Devrimi'nin sonunda Çarlık rejiminin yıkılması Yahudiler tarafından sevinçle karşılandı. Geçici hükümetin ilk icraatlarından biri dini ve etnik sınırlamaların kaldırılması oldu. Bu şekilde, Yahudiler kendilerini daha kolay ifade etme özgürlüğüne kavuştular. Yahudilerin çoğu askeri ve yüksek okullara, üniversitelere akın ederek hızlandırılmış programlar sayesinde kısa zamanda mezun olabilme şansını yakalamış oldular.

Kerensky önderliğinde kurulan bir sosyalist geçiş hükümetinin iktidarda kaldığı süre boyunca Rusya'nın dört bir yanında güçlenen komünist işçi birlikleri, 1917 Ekim'inde Bolşevik Devrimi'ni gerçekleştirdiler. Özellikle laik Yahudilerin, Bolşevizm'in yaratılmasında ve Rus Devrimi'nin gerçekleştirmesinde etkileri oldukça büyüktü. Yahudilerin Bolşevik Partisi'nin üst kademelerinde ve örgütlerin yönetiminde çok etkili oldukları bir gerçektir. Öyle ki Lenin dışında, devrimin liderliğini yapan ana karakterlerin çoğu Yahudi idi. Bunun sonucu olarak Yahudiler devletin tüm kurumlarında görev alarak etkili olmaya çalıştılar.

Komünizmin propagandası yapmak, parti politikasını yürütmek ve devrim düşmanlarıyla mücadele etmek için kurulan komisyonların liderliği Yahudi erkekler ve bazen de Yahudi kadınlar tarafından üstlenilmişti. Ayrıca birçok Bolşevik Yahudi gizli polis örgütünde komiser, vergi müfettişi ve bürokrat olarak görev yapıyor ve Lenin'le Troçki'nin organize ettiği ve köylünün tahılına el koydukları baskınlara

katılıyorlardı. Bu faaliyetlerinden dolayı da yeniden halkın nefretini kazanmışlardı. Böylece pek çok köylüye göre Sovyet rejimi ile Yahudi komisyoncuları aynı anlama gelmekteydi. Müslümanlar da aynı şeyi düşünüyorlardı ve Yahudilerden dolayı komünistleri din düşmanı olarak görüyorlardı.

Köylüler ve Müslümanlar pek de haksız sayılmazdı çünkü Ekim Devrimi sonrasında Yahudiler Rusya tarihinde ilk defa merkezi ve yerel yönetimlerde yüksek mevkilere gelebilmişlerdi. Ayrıca bu dönemde Yahudiler tüm işçi ve askeri konseylerin çalışmalarında aktif rol üstlenerek pek çok yerlerde başkanlıklara seçilmişlerdi.

Yahudilerin etkin çalışmaları başka örgüt ve kuruluşlarda da gözlemleniyordu. Öyle ki devrimle beraber kültür, eğitim, sağlık ve basın gibi pek çok önemli kuruluş Yahudi aydınlar tarafından yönetilmeye başlanmıştır.

Bu dönemde yeniden canlanan Yahudi örgütler arasında en etkili siyasi güç Siyonist hareketi olmuştur. Balfour Deklarasyonu'nun haberi Rusya'ya ulaşınca Siyonist hareketle birlikte Yahudi kültür ve geleneklerine de büyük ilgi gösterilmiştir. Siyonist topluluğu olan "Tarbut" yurt dışından gelen yardımlarla 250'den fazla eğitim kurumu açtı. Dünyanın ilk İbranice profesyonel tiyatrosu olan "Habima" bu dönemde Moskova'da açıldı. Ayrıca bir savunma örgütü olan "Yahudi Askerler Birliği" de bu sırada kuruldu.

Ülke çapında yüzlerce yerel Siyonist kuruluş faaliyete geçti ve 1915 yılında üye sayısı 18 bini geçmezken, 1917 yılında bu sayı 140 bine ulaştı. Kuruluşlardan biri olan "He-Halutsa", gençleri İsrail'de çalışma hayatına hazırlamak amacıyla endüstriyel ve tarımsal kooperatifleri kuruyordu.

26 Ekim 1917 yılında kurulan ilk hükümetinin kabinesi yani Halk Komiserler Konseyi'nde sadece bir Yahudi'ye yer verilirken sonraki oluşturulan kabinelerde Rus Yahudilerinin sayıları gittikçe artıyordu. Konsey'in en kilit Komiserlikleri (Dışişleri, Savunma ve Maliye) Yahudilere verilmişti.

27 Temmuz 1918 yılında Halkın Komiserleri Konseyi tarafından yayınlanan bir bildiride "Bütün Sovyet işçilerin,

köylülerin ve askerlerin delegelerinin Yahudi düşmanlığı hareketini kökünden yok edecek tedbirleri almaları" emrediliyordu. Hükümet Lenin'in Yahudi düşmanlığını suçlayan nutkunu gramofonla yayınlıyordu.

Ancak diğer taraftan bu dönemde Siyonizm, Bolşevik komünist sistemi ile Yahudiler konusunda rekabet eden bir güç konumunda idi. Çünkü Troçki ve ateist Yahudilerin zihinlerinde, Yahudi liderliğinde kurulacak dünya çapındaki komünist bir devletin Siyonistler tarafından engelleneceği korkusu vardı. Bolşevik ve Siyonist Yahudiler arasında başlayan mücadele sonucunda Siyonist dernekleri de yasaklanan kuruluşlar listesinde yerlerini almıştı. Bundan sonra Siyonistler yasadışı olarak kabul edilen tüm faaliyetlerini "yeraltından" devam ettirmeye başladılar.

Buna bir ek olarak Ağustos 1919'da din ve devleti ayıran kanunun çıkartılması üzerine, dini Yahudi toplumların tümü tasfiye edildi, mallarına el kondu ve sinagogların büyük çoğunluğu kapatıldı. İbranice eğitim kitaplarının ve laik eserlerin İbranice yayınlanması tekrar yasaklandı.

İsrail Devleti kurulana kadar Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği döneminde Yahudilerin hayatlarında en önemli dönüm noktası Yahudi Otonom Oblastı'nın oluşturulması olmuştur.

Marksizm ve Ulusal Sorun adlı çalışmasında Stalin, Yahudilerin diri ve aktif olmayan ancak mistik ve doğaüstü "bir şeyler" olduklarını belirtmiştir. Papaz okulunda eğitim gördüğü ve köylü kökenli olmanın kompleksleriyle Yahudilerden hiç hoşlanmayan Gürcü kökenli Stalin aynı zamanda Yahudilerin özellikle üniversite ve orduda sayılarının azaltılması için özel çaba harcamış ve 1928'de Yahudiler için konulan %8'lik kotanın düşürülmesini istemiştir. Ona göre "dünyanın farklı yerlerinde bulunan, ortak bir dili, kültürü ve devleti olmayan Yahudileri bir ulus olarak nitelendirmek zordur." Yani "bir etnik grubun millet statüsüne kavuşabilmesi için" Stalin'e göre "en önemli konu bu etnik grubun kendine ait toprakların olmasıydı."

Böylece Stalin'in tanımlarına göre "bir millet statüsüne kavuşabilmek için" Yahudiler kendilerine ait ve sonradan Yahudi Yurdu olabilecek bir yer talep etmeye başladılar. Bu talepler doğrultusunda SSCB'nin Çin sınırında, Amur Nehri'nin kıvrımı içinde yer alan dağlık bölge olan Birobican'da, "Yahudi yurdu"nu kurmaya karar verilmiştir.

Mayıs 1928 yılında bölgeye "Yahudi özerk rayon"u yani "Yahudi özerk ilçe"si statüsü verilmesinin hemen ardından ilk Yahudi yerleşimciler Birobican'a doğru yola çıktı. Genelde Ukrayna, Beyaz Rusya ve merkez Rusya'dan gelen ilk grup yerleşimciler; Birofeld, Amurzet, Valdgame, Danilovka gibi köylerde büyük kolektif çiftlikleri kurmuşlardır. Ayrıca böyle bir özerk devlet anavatanın kurulduğunu duyan Arjantinli, Litvanyalı, Letonyalı, Polonyalı, Fransız, Alman ve Belçikalı 700 kadar Yahudi bölgeye göç ederken, Yahudi diasporası da Birobican'a maddi yardımda bulunmuştur.

Sovyet yönetimi, Birobican'ı daha cazip kılabilmek için, 7 Mayıs 1934'te ilçenin statüsünü "oblast" yani bölge düzeyine yükseltmiştir. Böylece 1934 yılında Birobican resmen "Yahudi otonom oblastı" olarak ilan edildiğinde, Kozmet üyesi olan Mihail Kalinin, bölgeye sadece 100.000 Yahudi yerleştiği halde, hükümetin bir Sovyet-Yahudi cumhuriyetini yaratmayı dikkate alabileceğini belirtmiştir. Ancak her ne kadar bundan sonra bir artış yaşansa da yerleşimci sayısı planlananın çok altında kalmaya devam etti ve Yahudilerin sayısı bölgede bulunan tüm nüfusun sadece %23'ünü oluşturan 14 bin kişiye düştü. Bu yüzde hiçbir zaman aşılamadı ve Sovyet-Yahudi cumhuriyeti de hiçbir zaman kurulamadı.

Uzakdoğu'da bir "Yahudi yurdu"nun kurulmasıyla birlikte taraflar arasında farklı görüşler ve amaçlar benimsendi. Hükümetin amacı, yurt dışında yaşayan Yahudilerin ekonomik katkılarının yardımıyla, fakirleşen Rus Yahudilerinin kötü ekonomik koşullarını rahatlatmak ve Siyonizm'den dikkatlerini uzaklaştırmaktı. Çünkü SSCB'nin benimsemiş olduğu "Sovyet halkını oluşturma" politikası, birçok Siyonist kuruluş ve dernekler tarafından Yahudi milli özdeşliğini

koruyarak ve Filistin topraklarına göç etmeyi teşvik ederek engellenmekteydi.

Buna rağmen giderek yayılan Siyonist düşünceleriyle beraber Yahudiler arasında yükselen milli ve dini bilinçler nedeniyle Yahudi yurdunun SSCB'nin sınırları içerisinde değil, sadece Filistin topraklarında olması gerektiği savunulmaktaydı. Ayrıca bazı Siyonistler Yahudi otonom oblastına gerçekleştirilen tüm göçlere karşı çıkarak onları Filistin topraklarına yönlendirmeye çabalıyorlardı.

Siyonistlerin göçlere karşı takınmış oldukları olumsuz görüşlerinden ziyade, bölgenin olumsuz doğa koşulları, tarım alanlarının ve yerleşimcilerin tarım bilgilerinin azlığı göç eden Yahudilerin bölgede geçen günleri umut kırıcı kılmaya yetiyordu. Ayrıca İkinci Dünya Savaşı'nın başlamasıyla göçler neredeyse tamamen duraksamıştı ve 1948 yılında İsrail Devleti'nin kuruluşuyla beraber Yahudi otonom bölgesinde yaşayan Yahudilerin çoğu İsrail'e yönelmişlerdi.

Rusya'nın tek özerk bölgesi olan, Yahudi otonom oblastında şimdi artık iki bin civarında Yahudi yaşamaktadır. Buna karşın Yahudi otonom oblastından Filistin ve daha sonra İsrail'e 15.000'den fazla Yahudi göç etmiş ve çoğunlukla İsrail'in Maalot şehrine yerleşmişlerdir.

1948 yılında kurulan İsrail Devleti eski SSCB'de bulunan Yahudiler tarafından coşkuyla karşılanmıştır. Özellikle Siyonistler için yeni bir umut ve hayatlarının başlangıcı olarak değerlendirilmiştir.

1944-1948 yılları arasında çok sert anti-Siyonist tutumuyla tanınan Stalin 1948 yılında fiili bir Siyonist yanlısı dış politika benimseyerek, yeni kurulan İsrail Devleti'ni ABD'den sonra hemen tanımıştır. Görünüşe göre Stalin yeni kurulan devletin biraz da Rusya'dan göç eden Yahudilerin etkisiyle sosyalist olacağını umarak, bölgedeki İngiliz etkisini hızla zayıflatacağına inanıyordu.

Dönemin Sovyet Dışişleri Bakanı Andrei Gromiko 1947'de Filistin sorunu BM'de tartışılırken şöyle diyordu:

"Hiçbir Batı Avrupalı devletin Yahudi halkının temel haklarının korunmasını sağlayamamış olması ve onu faşist cellatların vahşetine karşı muhafaza edememiş olması, Yahudilerin kendi devletlerini kurma isteklerini açıklamaktadır. Bunu dikkate almamak hem bir adaletsizlik olacak hem de Yahudi halkının bu isteğini gerçekleştirmesi hakkının inkârı anlamına gelecektir."

Filistin'in yarısını Yahudilere veren BM kararına destek veren Sovyetler Birliği 14 Mayıs 1948'de kurulmasından hemen sonra İsrail Devleti'ni tanımış ve büyükelçiliğini Tel Aviv'de açmıştır. İsrail'in ilk büyükelçisi ve sonra Başbakan olan Golda Meir Moskova'ya vardığında büyük bir sevinçle karşılanmıştır.

14 Mayıs 1948 tarihinde İsrail'in yani "dünyadaki tek Yahudi devletinin" bağımsızlığını ilan etmesi, tüm dünya Yahudilerini olduğu kadar Rus Yahudilerini de heyecanlandırmıştır. Ayrıca Sovyetler Birliği tarafından İsrail'in tanınması ve ardından Moskova'ya İsrail hükümetinin ilk resmi temsilcinin gelmesi, Rus Yahudileri arasında Yahudi kültürünün yeniden canlandırılmasına ve yasal göçler için büyük umutlara neden olmuştur.

Ancak iki ülke arasındaki tüm karşılıklı gelişmelere rağmen Sovyetler Birliği kendi "Sovyet" vatandaşlarını özellikle de seçkin ve nitelikli azınlık gruplarından biri olan Rus Yahudilerini gerçekleşebilecek göçlerle kaybetmek istemiyordu. Rus Yahudilerinin çoğu bilim adamları, doktor ve akademisyen olmaları nedeniyle Sovyetler Birliği için bu göçler aynı zamanda büyük "beyin göçü" anlamına da geldiğinden göçlerin önüne geçebilmek amacıyla göç politikalarında her türlü zorluk ve engel çıkartılıyordu. 1948-1967 döneminde sadece 16.637 Rus Yahudi İsrail'e göç etmiştir. Bu rakam İsrail Devleti'nin kuruluşundan 2007 yılına kadar gerçekleşen tüm Rus Yahudilerin göçlerinin %1,43'ünü oluşturmaktadır.

1967 yılında yaşanan üçüncü Arap-İsrail Savaşı'nın başlaması ve Sovyetler Birliği'nin bu savaşta Arap devletlerini desteklemesinin ardından, Moskova Tel Aviv ile tüm diplomatik

ilişkilerini keserek yoğun bir anti-İsrail propagandasına başlamıştır.

Altı Gün Savaşı ve İsrail'in bu savaşta kazanması birçok Rus Yahudi'sinin Siyonizm'e olan ilgisini arttırmış ve İsrail'e göç etme arzusu uyandırmıştır. Bunun bir etkisi olarak savaştan sonra Rus Yahudilerinin, özellikle Sovyetler Birliği'nde yasa dışı sayılan Siyonist örgütlerine üye olanların bazıları İsrail'e göç talebinde bulunmak amacıyla Sovyet ve Batılı devletlerin yetkililerine mektup göndermeye başlamışlardır.

Sonuç olarak, daha önce İsrail'e gerçekleşebilecek toplu göçleri engelleyen Sovyetler Birliği savaştan sonra 1968 yılında uluslararası arenada imajını düzeltmek amacıyla Yahudi göçlerine sınırlı dahi olsa izin vermiştir. Böylece ABD başta olmak üzere batının yoğun baskılarıyla göç kısıtlamalarını gevşeten Moskova'nın yeni tavrıyla 1970'li yıllardan 1980'li yıllara kadar Rus Yahudilerinin İsrail'e olan göçleri büyük hız kazanmıştır. O sırada 14 milyon olan Sovyet Komünist Partisi'nin üyesi içinde 280 bini Yahudi idi.

Sovyetler Birliği'nin büyük bir oranda göçlere müsaade etmesiyle birlikte, bu on yıl içinde Sovyetler'den 375.000'den fazla Rus Yahudi'si İsrail'e göç etmiştir. Bu rakam o dönemde İsrail'e gerçekleşen tüm Yahudi göçlerinin toplam rakamının neredeyse %50'sini oluşturmaktaydı. Üstelik Sovyetler Birliği'nden göç eden Rus Yahudilerinin neredeyse %70'i ABD'ye ve Batı Avrupa ülkelerine göç etmiştir. Bunun üzerine Yahudi lobileri ve İsrail Amerikan yönetimlerine baskı yaparak Yahudilerin ABD'ye alınmaması ve İsrail'e yönlendirilmesi için yardım istemiştir.

Üstelik bu kitlesel göçlerle Sovyetlerin "mutlu bir ülke" olmadığını ortaya çıkartarak uluslararası arenada imajını iyice sarsmıştır. Çünkü göç eden Yahudiler Sovyet komünist sistemini karalamak için fırsat bulmuş ve onları misafir eden ülkeler de bu propagandaya gereksinim duyuyordu.

Bunun sonucu olarak yaşanmakta olan Soğuk Savaş sırasındaki rekabeti de düşünecek olursak, Sovyetler Birliği "mutlu ülke" imajının olumsuz yönden etkilenmesinden

korunmak amacıyla kısıtlayıcı göç politikalarına geri dönmüşlerdir.

Böylece yoğun göçlerin önüne geçilmiş ve 1970'li yıllar öncesinde olduğu gibi göç kotaları yeniden azaltılmıştır. 1979 yılından itibaren İsrail'e çıkış vizelerinin prosedürleri zorlaştırılınca göçmenlerin sayısı düşmeye başlamıştır. Bu süreç Glasnost ve Perestroyka politikaları uygulanana kadar devam etmiştir.

Sovyetler Birliği'nde, Gorbaçov liderliğinde, 1980'li yılların sonuna doğru gerçekleştirilen ve ekonomik ve siyasi sistemini yeniden yapılandırmayı hedefleyen reform hareketleri (Glasnost ve Perestroyka) çerçevesinde, Ortadoğu'daki Sovyet politikalarında büyük değişiklikler olmuştur. Bunların içinde en fazla dikkat çeken Moskova'nın İsrail politikasıdır. Kendisinin ve Yeltsin'in çevresinde çok sayıda Yahudi'nin bulunduğu Gorbaçov İsrail ile yeniden diplomatik ilişkiler kurmakla yetinmemiş, artan Arap eleştirilerine rağmen binlerce Rus Yahudi'sinin İsrail'e göç etmesine izin vermiştir. Zamanla kitlesel göç üzerindeki tüm kısıtlamaları da kaldırmıştır. Bunun sonucunda Sovyetler Birliği'nden İsrail'e gelen büyük göç dalgası 1987 yılından başlayarak Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla birlikte 1990-1992 yılları arasında zirveye ulaşmıştır.

Böyle kısa bir süre içinde yaşanan bu kadar büyük bir kitlesel göç İsrail tarihinde bir ilkti. Bu dönemde (sadece 1990'larda) 850.000'e yakın Yahudi Sovyetler Birliği'nden İsrail'e göç ederek 1970'lerde göç eden 375.000 Rus Yahudisine katılmışlardır. 2000 yılına gelindiğinde ise Rus Yahudiler İsrail Devleti'nin toplam Yahudi nüfusunun yaklaşık %20 'sini oluşturmuşlardır. İsrail'in yanı sıra ABD ve Almanya'ya göç eden Rus Yahudileri de sayarsak, bu göçlerle, Sovyetler Birliği'nin Yahudi nüfusunun neredeyse %50'sinden fazlası ülkeyi terk etmiştir.

Sovyetler Birliği'nden göç eden Rus Yahudilerin çoğu İsrail'e mühendis ile bilim adamı (yüz bin), doktor ve öğretmen olarak gitmişlerdir.

Bugün Rus Yahudileri İsrail ekonomisine ve ekonominin farklı dallarına başarıyla uyum sağlayan ve İsrail'in iş piyasasında en yüksek katılım oranlarına sahip bir grup olarak bilinmektedir. Ayrıca Rus Yahudi bilim adamları ve mühendisleri, İsrail'in son yıllarda ileri teknoloji alanına sağlamış oldukları katkılar sayesinde bu dalın hızla gelişmesine neden olmuştur.

Ancak Sovyetler Birliği'nden göç eden Rus Yahudilerinin birçoğunun kendilerini "Sovyet insanı" olarak tanımlamaları ve Rus dilini kendi anadilinden saymaları, uzun bir süre için İbranice öğrenmelerini engellemiştir.

Bunun yanı sıra göç edenlerin çoğunun Rusçadan başka dil bilmemesi, Rusçanın, İsrail'de İbranice, Arapça ve İngilizce ile birlikte dört yaygın dilden birisi haline gelmesine neden olmuştur. Bugün İsrail'de Rus Yahudi göçmenlerin yoğun istekleri üzerine çok sayıda Rusça günlük gazete ve dergi çıkmaktadır. Bunun yanı sıra çeşitli televizyon ve radyo kanalları da faaliyet göstermektedir.

Rus Yahudilerinin aşırı "Ruslaşmış" olduklarını savunan bazı İsrailliler (özellikle aşırı dinci), bu grubun "Yahudiliklerini" çoğu zaman sorgulamaktadır. Çünkü Yahudi şeriatına göre, annesi Yahudi olmayan birey Yahudi olarak kabul edilemez. Oysa göç sırasında bir çok Rus, babasının, üvey annesinin ya da anneannesinin, eşinin ya da üvey çocuklarının Yahudi olduklarını söyleyerek İsrail'e gitmiştir. Yeni, genç ve bilgili insanlara ihtiyacı olan İsrail başlangıçta bu soruna sesini çıkarmamış ancak zamanla Hahamlar bu işten hoşnut olmadıklarını söylemeye başlamıştır.

Bunun yanı sıra Rus Yahudilerin Aşkenaz kökenli olmalarına karşın kendilerini genellikle ayrı bir topluluk olarak değerlendirmeleri de İsrail'deki diğer topluluklarla, özellikle de Sefarad ve doğulu Yahudi topluluklarıyla bütünleşme sorunlarını ortaya çıkarmıştır. Çünkü bazı Rus Yahudilerin İsrail'deki Sefarad ya da doğulu Yahudi olan komşusu ile değil de Rusya'da bulunan etnik Rus arkadaşlarıyla daha yakın temas kurmaları, aralarındaki "buzların" erimesini ve bu

topluluklarla bütünleşme sürecini son derece yavaşlatmaktadır. Üstelik Rus Yahudilerinin hemen hemen tümü hâlâ Rus vatandaşlığını korumaktadır ve bir çoğu ordu, istihbarat, hükümet ve parlamento gibi devletin bir çok kurumunda üst düzey görev yapmaktadır.

Bu durumun tüm detaylarını yakından takip eden Rusya İsrail ile olan ilişkilerine büyük önem vermektedir. İktidara geldiği 1999 yılından itibaren Yahudi kökenli büyük iş adamlarına savaş başlatan Putin Yahudi düşmanı olmadığını kanıtlamak için Yahudi cemaat çevreleri ve hahamlarla yakın ilişki içinde olmuştur. Bu çerçevede Ortadoğu politikasında son kale Suriye ile stratejik işbirliğini geliştiren Putin aynı zamanda İsrail'in düşman bellediği İran'la her alanda ilişkilerini geliştirmiş ve İsrail'in korkulu rüyası Lübnan Hizbullah'ını her zaman kollamıştır.

BM Güvenlik Konseyi'nde her zaman Filistin, Suriye ve İran'dan yana tavır alan Putin İsrailli yetkililerle sık sık görüşmeyi de ihmal etmemiştir.

Örneğin sık sık İsrail uçaklarının saldırılarına maruz kalan Suriye'ye S-300 ve S-400 füzeleri vermemiştir. Büyük olasılıkla Putin İsrail içindeki Rus kökenli Yahudilerle Rusya'daki Yahudiler için kendine göre hesap yapmaktadır. Örneğin Rusya'da yaşamakta olan 170 bin kadar Yahudi'yle dost geçinmek istemektedir. Örneğin Yahudi kartını tümüyle ABD'nin kontrolüne bırakmak istememektedir. Örneğin İsrail kendi sınırları içinde yaşamakta olan bir milyondan fazla Rus Yahudisinden zamanı geldiğinde yararlanmayı hesaplamaktadır.

Tüm bunlara karşın ABD'nin kontrolündeki Siyonist örgütler ve bu örgütlerin çok etkili olduğu İsrail de Rusya'da kalan Yahudiler için farklı hesaplar yapmaktadır.

Elbette eski bir KGB şefi olan Putin bunları bilmektedir ama sonuçta süper bir güç ve ABD'nin rakibi olarak Rusya da Yahudilerle ilgili tüm olasılıkları düşünmek zorundadır; o da öyle yapmaktadır.

Üstelik herkes ona yeni bir Çar olarak bakmakta, o da bir Sovyet ve Rus geleceğinin temsilcisi ve aynı zamanda biraz

komünist biraz da Ortodoks olarak sıcak denizlere inmenin hesaplarını yapmaktadır.

Sıcak denizlerde de İsrail var; kendisi de bu ülkeye komşu Suriye'ye yerleşmeye çalışmaktadır.

73- İsrail nükleeri nereden buldu

Dünyada nükleer silaha sahip dokuz ülke var ve bunlardan biri İsrail. 1948'de kurulan İsrail dört yıl sonra nükleer çalışmalara başladı. İsrail'in ilk Başbakanı Ben Gurion "Yahudilerin bir kez daha soykırıma uğramaması için nükleer silah edinmesi gereğine" inanıyordu. Ben Gurion İsrail Devleti kurulmadan önce Haganah terör örgütüne bağlı bu işlerle ilgilenecek bir birim kurmuştu. İsrail Devleti'nin kurulmasından hemen sonra da başarılı öğrenciler nükleer enerji konusunda eğitim görmek üzere İsviçre, Hollanda ve ABD'ye gönderildi.

Hemen peşinden Negev (Arapçası Nakab) Çölü'nde petrol ve değerli madenler aranmaya başlandı ve kısa bir süre sonra uranyum bulundu. Bunun üzerine Haziran 1952'de İsrail Atom Enerjisi Kurumu kuruldu ve İsrailli uzmanlar Fransa'nın kurduğu plütonyum reaktöründe çalışmaya başladı. Fransa, İsrail'e bu konuda yardım edecek, İsrail de MOSSAD'ın başta Fas ve Tunus olmak üzere Yahudilerin yaşadığı bazı Afrika ülkelerinden topladığı istihbarat bilgilerini bu ülkeleri işgal eden Fransa'ya verecekti.

Fransa ile yetinmeyen İsrail, 12 Temmuz 1955'te ABD ile nükleer işbirliği antlaşması imzaladı ve Fransa işbirliğiyle Dimona nükleer reaktörünü çalıştırmaya başladı. Olayın öncesinde Temmuz 1952'de Mısır'da iktidara gelen Nasır'ın Süveyş Kanalı'nı millileştirme yoluna gitmesi İngiltere ve Fransa'yı çok kızdırmıştı. İsrail'in Mısır'a saldırmasını isteyen Fransa, İsrail nükleer silah programı çerçevesinde nükleer reaktör yapımında destek oldu ve 17 Eylül 1956'da İsrail'e küçük çaplı bir reaktör sattı. Reaktör gücünün 50 megavat olduğu söylenir ancak gerçekte reaktör bunun üç katıydı ve atom bombası yapımında kullanılan plütonyumdan yılda 22

kg üretebilecekti. Buna karşın Yahudi iş adamlarının 1,2 milyar Frank kadar parasal desteğiyle kendi atom bombalarını üretmeyi başaran Fransa ilk bombasını 13 Şubat 1960 sabahı Cezayir çölünde patlattı. Operasyona Fransa ve İsrail bayraklarının ortak rengi olan Mavi Koza adını veren Paris bu ve sonraki üç denemeyle en az 45 bin Cezayirlinin ölümüne neden olmuştu.

Ancak buna rağmen Kasım 1958'de Başkan seçilen Charles de Gaulle kendi bombalarını patlattıktan sonra nükleer faaliyetlerin uluslararası denetime açılmasını, plütonyum üretiminin durdurulmasını ve nükleer enerjinin barışçıl amaçlarla kullanılacağının deklare edilmesini istedi ama İsrail oralı olmadı. Bu dönemde İngiltere hükümeti Norveç üzerinden İsrail'e nükleer hammadde ve teknoloji alanında büyük yardım sağladı. 1962 yılında İsrail nükleer silah üretimi için gereken minimum verilere sahip olmuştu. 1965 sonunda İsrail atom bombası üretebilecek duruma gelmişti.

Dönemin Savunma Bakanı Moşe Dayan "sürekli büyüyen ve güçlenen geleneksel bir orduyu değil de nükleer silahlara sahip bir orduyu tercih ederim" diyordu. Plütonyum üretmek için gereken çok miktarda uranyum MOSSAD tarafından çeşitli paravan şirketler kullanılarak Avrupa üzerinden deniz yoluyla İsrail'e getiriliyordu. Döneme ait resmi kaynaklardan açıklama yapılmadığı için birçok bilgi istihbaratçılar tarafından toplanan verilere veya siyasetçilerin üstü kapalı yorumlarına dayandırılıyordu. 1969 yılında ABD Başkanı Richard Nixon o dönemde artık nükleer bir silaha sahip olduğuna inanılan İsrail'in Başbakanı Golda Meir'i "bölgede herhangi bir nükleer güç gösterisi veya test yapmaması" konusunda uyarmıştır. Ekim 1973 savaşı öncesinde Başbakan Şimon Peres, ülkesinin nükleer bir denemeyle gücünü kanıtlaması gerektiğini savunuyordu ama ABD'den çekiniyordu.

Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla yüzlerce Yahudi nükleer bilim adamı ve çalışanı 1991'de İsrail'e göç ederek bu sektörde hizmet vermeye başladı.

1967 savaşından bir kaç ay önce Ekim 1966'da Mısır sınırına yakın bir bölgede ilk yeraltı nükleer denemesini gerçekleştiren İsrail, ikinci büyük denemeyi 1979'da Güney Afrika açıklarında Hint Okyanusu'nda gerçekleştirdi.

2000'li yıllara gelindiğinde İsrail'in 300-400 arasında nükleer savaş başlığına sahip olduğu söyleniyordu. İsrail'in nükleer silah programıyla ilgili ilk detaylı bilgiler 5 Ekim 1986'da İngiliz *Sunday Times* gazetesinde yayımlanmıştı. Bu bilgileri gazeteye veren Negev Nükleer Tesisi'nin eski çalışanı Mordahay Vanunu adlı teknisyen Roma'da evinde bulunduğu sırada MOSSAD ajanları tarafından kaçırılarak İsrail'e götürüldü ve 18 yıl hapis cezasına çarptırıldı. Vanunu'nun açıklamalarıyla İsrail'in nükleer silah ürettiği kesinleşti. Eski ABD Başkanı Jimmy Carter 2008 yılında yaptığı açıklamada "İsrail'in 150'den çok nükleer bombaya sahip olduğunu" belirtti. 17 Haziran 2010'da İngiliz *The Guardian* gazetesi İsrail ile dönemin ırkçı beyaz Güney Afrika yönetimi arasında nükleer işbirliğiyle ilgili gizli görüşmelerin tutanaklarını yayınladı.

İsrail'in 200'den fazla nükleer savaş başlığına ve termonükleer silahlara sahip olduğu sanılıyor. Nükleer araştırmaların yürütüldüğü Negev Nükleer Araştırma Merkezi'nde bir plütonyum/trityum üretim reaktörü, kimyasal ayrıştırma tesisleri ve nükleer parça üretim merkezi bulunuyor. Dimona reaktörü 1963'ten beri uluslararası denetime tabi olmaksızın plütonyum üretiyor. İsrail bu konudaki uluslararası anlaşmalara imza atmıyor. Küba, Hindistan ve Pakistan'la birlikte Nükleer Silahsızlanma Anlaşması'na (NPT) imza atmayan dört ülkeden biri olan İsrail, imzalaması için Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin almış olduğu 13 kararı da yok sayıyor.

İsrail'in gelişmiş bir kimyasal silah programına da sahip olduğu biliniyor. Nes Tsiyona'daki Biyolojik Araştırmalar Enstitüsü içerisinde sürdürüldüğü tahmin edilen program resmen açıklanmış değil ancak 1992 yılında Amsterdam'dan Tel Aviv'e giderken düşen bir uçakta bulunan 50 galon kadar dimetil metilfosfonat (sârin gazı üretiminde kullanılan bir

madde) İsrail'in hardal ve sinir gazı üretebilme kapasitesine sahip olduğunu gösteriyor. İsrail, Kimyasal Silahsızlanma Konvansiyonu'na imza atmasına rağmen anlaşmayı bir türlü uygulamıyor.

Benzer şekilde, İsrail'in gelişkin bir biyolojik silah stokuna da sahip olduğu düşünülüyor. Yahudi terör örgütlerinin 1948 savaşı öncesinde ve sırasında Filistinlilerin su kaynaklarını dizanteri ile zehirlediği hatırlanırsa, İsrail'in bu konuda ne denli deneyimli olduğu görülecektir.

Hiçbir şeyi umursamayan İsrail'in olası bir nükleer saldırıya karşılık cevap verebilecek şekilde füze sistemlerini geliştirdiği bilinmektedir. Böyle bir karşılığı da Fransız Dassault firmasıyla ortak geliştirdiği balistik füzelerle verecektir. Bu füzelerin bazılarının beş bin kilometre menzili olduğu söyleniyor. 2008 sonrasında geliştirilen füzelerin 11.000 kilometre uzaklığa ulaşabileceği hesaplanmaktadır. Yani İsrail yalnızca nükleer saldırı olasılıklarına karşı değil aynı zamanda canı sıkıldığında istediği her Arap ve Müslüman ülke başkentini yıkıntıya çevirebilir. Çünkü her balistik füze 1-2 ton nükleer patlayıcı başlık taşıyabilir. İsrail sahip olduğu Amerikan F-35 savaş uçakları ve Alman yapımı Dolphin denizaltılarıyla nükleer bomba ve füzeleriyle istediği hedefe ulaşabileceğini planlamaktadır. Özetle İsrail'in nükleer planlamasını belirleyen en önemli etken ülkenin küçük olmasıdır. Herhangi bir savaş uçağı Ürdün Nehri ile Akdeniz kıyısı arasında sıkışan 23 bin kilometrekarelik İsrail'i dört dakikada geçer. İsrail, toprak derinliği olmaması ve nüfusunun az olmasından dolayı tek bir savaşı bile kaybetmemek üzerine strateji oluşturmuştur. Bu yüzden olası savaşların önüne caydırıcılık ve saldırıya uğrayacağı bilgisine sahip olduğunda önce saldırma taktikleriyle geçmeye çalışır. Bu stratejinin işe yaramaması durumunda İsrail Devleti sınırları dışında savaşarak gerilimin acilen bir sonuca bağlanmasını tercih eder. Stratejik olarak İsrail'in uzun menzilli füze kabiliyeti, nükleer savaş başlığı taşıyabilen denizaltı ve savaş uçaklarının varlığı ülke topraklarına karşı yapılacak bir saldırıya ciddi bir karşılık olanağını barındırır.

Ülke savunmasının çökmesi ve şehir merkezlerinin tehlikeye düşmesi durumunda düşmana nükleer saldırı dahil tüm olanaklarıyla genel bir karşılık verilecektir. Bu kapsamda nükleer silahlar son çare olsa da başvurulabilecek bir olanak olarak bekletilmektedir. Örneğin Ekim 1973 savaşı başladığında İsrailli yetkililer sekiz adet nükleer savaş başlığı taşıyan bir savaş uçağının 24 saat alarmda olacak şekilde havalanmaya hazır bekletilmesi emrini vermişlerdi. 1991'de Körfez Savaşı sırasında Saddam Hüseyin İsrail'e Scud füzelerini yollayınca İsrail nükleer olarak alarma geçmiş ve olası saldırı için hazır hale getirilmişti. İşin ilginç olan tarafı nükleer gücü olan İsrail Ortadoğu bölgesinde diğer ülkelerin nükleer silah edinmesini bazen diplomatik bazen de askeri çabalarla engellemektedir. Örneğin MOSSAD ajanları Fransa tarafından Irak'taki nükleer tesisler için hazırlanan yakıtları kullanılmaz hale getirdi ve Mısırlı, Iraklı mühendisleri Paris'te öldürdü. 7 Haziran 1981'de İsrail uçakları Irak sınırları içindeki Osirak nükleer tesislerini havaya uçurdu. "Opera Operasyonu" olarak bilinen saldırıda çok sayıda Iraklı ve bir Fransız öldürüldü. Santralin inşasını İtalya ile birlikte Fransa gerçekleştiriyordu. Fransa Dışişleri Bakanlığı'ndan yapılan yazılı açıklamada saldırı anında santralde nükleer yakıtın olmadığı belirtilmiş, atom silahlarının kullanacağı yüksek uranyum yakıtının kullanıldığı ana reaktörün ise "ciddi zarar" gördüğü duyurulmuştu ve aynı kompleks içinde bulunan küçük bir Fransız reaktörünün hasar almadan saldırıdan kurtulduğu belirtilmişti. Başbakan Menahem Begin ise saldırıyı meşru göstermek için "nükleer santralin inşaatı tamamlandıktan sonra hiçbir İsrail hükümeti bu reaktörü bombalayamazdı" demişti. Amerikan Dışişleri Bakanlığı ise vakit kaybetmeden İsrail'i kınarken, Irak'ın, taraf olduğu nükleer silahsızlanma antlaşmasını ihlal ettiğini gösterir ellerinde kanıt olmadığını açıklamıştı. ABD her zaman olduğu gibi ikili oynuyordu; çünkü reaktörün bombalanmasında Amerikan F-16 uçakları kullanılmıştı ama Saddam Hüseyin de Tahran'daki Amerikan Büyükelçiliği'ni işgal eden Humeyni rejimiyle savaşıyordu.

ABD Başkanı Ronald Reagan böylesi çelişkili bir tutum içinde olurken, Amerikan halkının yüzde 45'i İsrail saldırısını meşru buluyor ve yüzde 38'i İsrail'e destek veriyordu.

6 Eylül 2007 tarihinde Orchard Operasyonu olarak adlandırılan saldırıda bu kez Suriye'nin Deyrezor bölgesinde bulunan ve nükleer tesis olduğu iddia edilen yapı, İsrail hava saldırısı sonucu vuruldu. Saldırıdan sonra savaş uçaklarının dönüş yolunda Türkiye hava sahasına girmesi ve boş yakıt tanklarını Hatay bölgesinde havadan atması çok tartışıldı ama Ankara bir şey yapmadı. Daha sonra sızdırılan bilgilere ve yazılanlara bakılırsa ABD ve İsrail istihbarat örgütleri birlikte çalışmış, dönemin Dışişleri Bakanı Condeleezza Rice bunu itiraf etmiş ve bununla övünmüştü. Şubat 2005'te İsrail'i ziyareti sırasında "Yaratıcı Kargaşa Teorisi" ve "Yeni bir Ortadoğu"nun kurulmasından söz eden Rice'dan başka bir tavır beklenemezdi!

Gelelim İsrail'in İran'la nükleer kavgasına...

Şah yönetiminde İran İsrail'in en büyük dost ve müttefikiydi. Ben Gurion'a göre "etrafı düşman Araplarla çevrili, İsrail'in 'nefes borularına' ihtiyacı vardı ve bu borular 'Türkiye, İran ve Etiyopya' gibi Arap olmayan ülkelerdi." Bu söyleme uygun olarak İsrail 1950-1960 döneminde bu üç ülkeyle çok yakın işbirliği yaptı. Ancak 1960 sonrasında Türkiye İsrail'den uzaklaşınca İsrail, Etiyopya ve İran'la devam etti. 1974'te İmparator Haile Selassie'nin devrilmesinden ve yerine Sovyet yanlısı solcu iktidarın işbaşına gelmesinden sonra bir tek İran İsrail'in dostu kaldı.

Bu durumu lehine çevirmek isteyen İsrail 1969'dan itibaren nükleer güç olmak için çaba harcayan Muhammed Rıza Şah Pehlevi'ye destek oldu ancak Humeyni'nin Şubat 1979 devrimiyle bu kez İran'a düşman kesildi. Çünkü Humeyni İsrail ile ilişkileri kesmiş ve Filistin Devleti'ni tanıyarak Filistin Büyükelçiliği'nin Tahran'da açılmasını sağlamıştı. İran'a düşman kesilen İsrail her fırsatta bu ülkeyle didişmekten geri kalmamış, Körfez'in Sünni kral, emir ve şeyhlerini bu ülkeye

karşı kışkırtmış ve nükleer programını bahane ederek Batı ülkelerini İran'a saldırtmaya çalışmıştır.

Oysa İran'ın nükleer çalışmaları Soğuk Savaş döneminde başlamış ve hızla yol almıştı. 1945 sonrasında ABD, komünizmin yayılması ve SSCB'nin yeniden İran'a girmesi endişesi ile İran'ın askeri kapasitesini artırmaya başlamıştı. İran'da ilk nükleer çalışma 1957'de yani İsrail'den bir yıl sonra ABD'nin desteğiyle başlamıştı. ABD ve İran arasında yapılan antlaşmanın ardından 1958'de İran, Uluslararası Nükleer Enerji Ajansı (IAEA) üyesi oldu. 1968'de ABD tarafından Tahran Üniversitesi bünyesinde beş megavatlık bir araştırma merkezi kuruldu ve İran 1970'te Nükleer Silahların Yayılmasını Önleme Antlaşması'na imza attı. Bölgenin en büyük askeri gücü olmayı amaçlayan Şah Muhammed Rıza Pehlevi İran'ın nükleer güce sahip olması yolunda gerekli tüm adımları atıyordu. 1974'te Şah, 20 bin megavat gücünde 20 adet nükleer reaktör inşa etmek istediğini açıkladı. 1973 İsrail- Arap savaşı sonrasında Arap ülkelerinin başlattığı petrol ambargosu sonucu Dünya Petrol Krizi'nin sağladığı getiriler İran'a nükleer güç olmak için ekonomik fırsat sağladı ama yalnızca altı nükleer reaktör kurmayı başardı.

İran'ın nükleer enerji çalışmalarının gelişmesinde sadece ABD değil Avrupa ülkeleri de önemli rol oynadı. 1974'te İran ve Almanya arasında İran'ın Buşehr kentinde 1.200 megavatlık bir santralin kurulması kararlaştırıldı. Buşehr'deki Nükleer Santral Antlaşması Batı Almanya şirketi olan Kraftwerk Union (KWU) tarafından imzalandı. Ayrıca aynı yıl 900 megavatlık bir nükleer santralın Bender Abbas'ta kurulması için Fransa ile anlaşma yapıldı. Aynı dönemde Belçikalılar tarafından Karj'da Nükleer Tıp Merkezi kuruldu. İran'ın nükleer çalışmaları sadece reaktör inşa programıyla sınırlı kalmamış, aynı zamanda Şah Pehlevi, uranyum zenginleştirme şirketlerine ortak olmayı da başarmıştı. İran, Fransızların dünyanın en büyük uranyum zenginleştirme şirketi olan Eurodiff'in yüzde 10 ortağı olmuştu. 1979'da gerçekleşen İslam Devrimi'nin hemen ardından İran'daki nükleer

çalışmalar Batılılar tarafından iptal edildi. Aynı dönemde Humeyni de bu çalışmaları devam ettirmek istemedi çünkü ona göre Şah Pehlevi'nin nükleer politikaları din açısından sakıncalıydı. Nitekim Irak-İran savaşı sırasında Saddam defalarca kimyasal silah kullandığı halde İran misilleme yapmayı bile düşünmedi. O dönemde Buşehr'deki nükleer santralin inşasına devam edilmek istendi. Önce Alman Siemens firmasıyla anlaşıldı. Onlar ABD baskısıyla çekildiler. İran bu kez de Çin'le anlaşma yaptı, ancak Çin de yine ABD baskısıyla çekildi. Bunun üzerine zaten savaşın maliyetleri de ağırlaşınca uzun bir süre ara verildi. Daha sonra da Ruslarla anlaşma yapıldı. Ruslar da geciktire geciktire yaptılar ve 2000'li yılların başlarında tamamladılar.)

Gelelim bir başka Müslüman ülke olan Pakistan'a... Şii İran'ın tersine Sünni olan Pakistan ilk kez 1965'te nükleer araştırmalar merkezini kurdu ve bu alandaki çalışmalara başladı. İsrail benzeri bir tutumla 1968'de nükleer silahların yayılmasını önleme anlaşmasına imza atmayan Pakistan 1974 yılında, Hollanda'da nükleer araştırmalar yapan bir şirkette çalışan bilim adamı Abdülkadir Han'ın dönemin başbakanı Zülfikar Ali Butto'ya yazdığı bir mektupla farklı bir yol izlemeye girdi. Mektubu alan Butto "Ülkesinin nükleer güç sahibi olması için" herkesi göreve çağırdı. 1979'un başlarında askerlerin Amerikancı darbesiyle Butto devrilmiş ve idam edilmişti ama Han'ın çabalarıyla Pakistan nükleer bomba yapma çabalarını sürdürmüştü.

Pakistan'ın nükleer programını durdurmak için 6 Nisan 1979'da bu ülkeye ekonomik yaptırım kararları alan ABD Başkanı Jimmy Carter, danışmanı Zbigniew Brzezinski'nin tavsiyeleri üzerine bu kararı uygulamadı çünkü ABD Afganistan'ı işgal eden Sovyetler Birliği'ne karşı savaşan Mücahitlere destek veriyordu ve bunu yalnızca Pakistan sınırından yapabilirdi. Bu durumu değerlendiren Pakistan, geleneksel düşmanı Hindistan'ın gerisinde kalmamak için 1980'li yılların başında Çin'den küçük bir atom bombası aldı. 1984'te dönemin Devlet Başkanı Muhammed Ziya ül Hak ülkesinin barışçıl

amaçlar için uranyum zenginleştirme programı üzerinde çalıştığını söyledi. ABD Başkanı Ronald Reagan Pakistan'ı tehdit etti ama başta Almanya olmak üzere birçok batılı ülke şirketleri Pakistan'a nükleer teknolojilerde kullanılan malzeme ve teçhizat satıyordu. Ziya ül Hak ise Haziran 1985'te verdiği demeçte "Nükleer güce sahip olmak bizim de hakkımız. Biz atom bombasına sahip olduğumuz gün tüm İslam alemi sahip olmuş olacaktır" diyordu.

Hindistan'ın 10 Mayıs 1998'de gerçekleştirdiği üç nükleer denemenin ardından Pakistan tarihi bir dönemece geldi. Bu denemelere karşı dönemin Pakistan Başbakanı Navaz Şerif iddialı konuşarak "Pakistan milleti çorba içmeye mahkûm olsa da nükleer denemeleri yapacağız" dedi.

ABD Başkanı Bill Clinton Navaz Şerif'i arayarak "Bombayı patlatma" dedi ama Pakistan dediğini yapmakta kararlıydı ve yaptı. Hindistan'dan 17 gün sonra Pakistan 28 Mayıs 1998'de altı atom bombası gücünde bir denemeyle cevap verdi. Başlangıçta ABD, İsrail ve Batılı ülkeler tepki gösterdi ama kısa bir süre sonra herkes konuyu unutup gitti. Sünni ve her zaman ABD dostu olan Pakistan atom bombalarına ve bu bombaları uzaklara taşıyabilecek uzun menzilli füzelere sahip olmuştu ama İsrail korkmuyordu. Belki de İsrail bu ülkenin komşusu Hindistan'ın atom bombalarına ya da ABD'nin İncirlik'te depoladığı en az 50 atom bombasına güveniyordu. İsrail'e göre önemli olan Pakistan bombalarının risk olup olmadığıdır. Ya da "Pakistan bana atmadan ben ABD'nin desteğiyle ona atarım" refleksleriyle hareket ediyor...

Belki de İsrail, Sünni atom bombalarından değil de Şii olanlarından korkuyor!

Ama şimdilik... Çünkü her alanda teknolojiyi zorlayan İsrail çok daha ölümcül silahların peşindedir: kimyasal, biyolojik ve bakteriyel. Örneğin havaya karışan tozla bir kasabayı toptan yok etmek. Musluklardan akacak sulara karıştırılacak virüslerle insanları evlerinde öldürmek. Örneğin GDO'lu tohum ve yiyeceklerle hedef olan bir ülkenin tüm insanlarını felç etmek ya da kanser yapmak.

Örnekleri istediğiniz kadar çoğaltabilirsiniz ama Hizbullah, İran ve İsrail düşmanı ülkelerin de bezer çalışmalar içinde olduğu da bir gerçektir.

74- Filistin halkının şanlı direnişi

İsrail Devleti'nin kurulması öncesinde ve sonrasında Filistinliler işgale karşı mücadeleden hiç bir zaman geri kalmadı. 1948 öncesinde Yahudi terör örgütlerine karşı direnen Filistinliler, İsrail Devleti'nin kurulmasından sonra göç ettikleri Arap ülkelerinde örgütlenmeye başladılar.

Başlangıçta fikirsel, toplumsal ve siyasal örgütler kurmayı tercih eden ya da zorunda bırakılan Filistinliler, 1967 Arap-İsrail savaşı öncesinde ve sonrasında silahlı mücadele yöntemlerini tercih etmeye başladılar.

1- Filistin Ulusal Kurtuluş Hareketi (Fetih)

Bu örgütlenmelerin en önemlisi Fetih Örgütü idi. Filistin Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin kısaltılmış adıyla Fetih 1950'li yılların sonlarına doğru Kuveyt'te kuruldu. Kurucuların başında gelen Yaser Arafat bir mühendis olarak Kuveyt'te çalışıyordu ve Müslüman Kardeşler çizgisine yakındı. Haziran 1967 savaşından sonra Arap ülkeleri yenilip İsrail Batı Şeria ve Gazze'yi de işgal edince, Arafat ortaya çıktı ve örgütün varlığını açıklayarak Filistinli gençleri mücadeleye çağırdı. Kısa bir süre içinde binlerce Filistinli, örgütün Ürdün'deki kamplarına katıldı ve silah eğitim aldı. 1969'da Fetih Arap ülkeleri tarafından kurulan ve Filistin halkının temsilcisi olarak kabul edilen Filistin Kurutuluş Örgütü'ne (FKÖ) katıldı. 105 kişilik Konseyde 33 sandalye alan Fetih, kısa bir süre sonra FKÖ'nün yönetimini ele geçirdi; Arafat FKÖ lideri oldu. Sovyetler Birliği, Küba, Doğu bloku ülkeleri ve dünyadaki sol güçler FKÖ'ye sahip çıkınca Müslüman Kardeşler çizgisinde olan Arafat yavaş yavaş devrimci sol bir söylem ve eylem koymaya başladı çünkü başka sol hatta Marksist-Leninist gruplar da ortaya çıkmaya başlamıştı.

2- Filistin'in Kurtuluşu İçin Halk Cephesi (FKHC)

1968'de liderliğini Hıristiyan George Habaş'ın yaptığı laik ve devrimci "Milliyetçi Araplar" grubu, "Öç Alan Gençler" grubu ve Ahmed Cibril'in liderliğini yaptığı "Filistin Kurtuluş Cephesi" bir araya gelerek FKHC'yi kurdular. Örgüt aynı yıl FKÖ'ye katıldı ve ideolojik çizgisini Marksist- Leninist bir çizgi olarak açıkladı. Uluslararası kamuoyunun dikkatini Filistin davasına çekmek için örgüt 1969'dan itibaren İsrail, Amerikan ve Avrupa'da çok sayıda uçak kaçırma ve İsrail içinde silahlı saldırı eylemlerini gerçekleştirdi ve kamplarında binlerce yabancı genci eğitti.

3- Filistin'in Kurtuluşu için Demokratik Cephe (FKDC)

Şubat 1969'da FKHC'de yaşanan ideolojik tartışmalar sonucu örgütten ayrılan Filistin'in Kurtuluşu İçin Halk Örgütü, Filistin Devrimci Sol grubuyla birleşerek FKDC'yi kurdu ve "Filistinli işçi, köylü, emekçi ve küçük burjuva kesimlerini temsil ettiklerini" açıkladılar. Filistin ve Ürdün emekçilerinin ortak mücadelesini sahiplenen FKDC liderliğine Ürdünlü Hıristiyan Ortodoks köylü bir ailenin çocuğu olan Nayif Havatme seçildi. Havatme Kara Eylül olayları sırasında idama mahkûm edildiği için Irak'a kaçtı, sonra da uzun süre Güney Yemen ve Lübnan'da yaşadı. İsrail ile yan yana yaşanabileceğini ilk söyleyen o olmuştu.

Bu üç büyük örgütün dışında çok sayıda küçük gruplar vardı ve hepsi de silahlı mücadeleyi savunuyor ve Filistin içinde ve dışında eylem yapıyordu. Bunun üzerine FKÖ önce Ürdün'de sonra Lübnan'da eğitim kampları açmaya karar verdi. Ancak Ürdün Kralı Hüseyin 1970 Kara Eylül olaylarından sonra İsrail ve Amerikan baskısı sonucu FKÖ kamplarını yasakladı ve çıkan çatışmalarda binlerce Filistinliyi öldürdü. Lübnan'da ise Faşist Falanjist Hıristiyan grupları kışkırtan İsrail 1975'te iç savaş başlattı. 1982'de Beyrut'u kuşatan İsrail ordusu FKÖ lider kadrolarının Lübnan'dan çıkartılarak Tunus'a gönderilmesini ve kamplarının kapatılmasını sağladı. Sonraki yıllarda MOSSAD Beyrut'ta çok sayıda FKÖ ve diğer örgüt yöneticilerinden onlarcasını öldürdü. Bu suikastların bazılarını daha sonra Başbakan olan MOSSAD subayı Ehud Barak'ın

yaptığı yazıldı. FKÖ ofislerinin Tunus'a taşınması, Lübnan'da iç savaşın devam etmesi, Arap yönetimlerinin bu savaşa ve FKÖ içindeki çatışmalarda taraf olması, Filistin mücadelesini farklı bir alana çekti. Filistinli örgütler kendi aralarında kavga ediyor ve her Arap yönetimi kendine yakın örgüte destek veriyordu. ABD, o dönem Sovyetler Birliği ve diğer yabancı ülke ve güçlerinin müdahalesiyle işler çok daha karışıyordu. Üstelik bölgede yeni bir faktör (Hizbullah) ortaya çıkmış ve Suriye bölgenin kilit ülkesi durumuna gelmişti.

Arap ülkelerine ve dış dünyaya olan umudunu yitiren Filistinli örgütler bu kez işgal altındaki Filistin topraklarında, yani Batı Şeria ve Gazze'de halkı örgütlemeye başladılar. Bunun sonucu olarak 1987'de ilk İntifada yani halk ayaklanması yaşandı. Bu sırada FKÖ lideri Yaser Arafat ABD ve Batılı ülkelerle görüşüyor ve barışçıl çözüm için her türlü tavizi vermeye hazır olduğunu söylüyordu. Kasım 1988'de toplanan FKÖ Konseyi, Filistinli örgütlere Filistin dışında silahlı eylem yapmayı yasakladı. Arafat'ın bu çizgisinin devam etmesiyle 1991 Madrid ve 1993 Oslo anlaşmaları yapıldı. Filistin halkının mücadelesi farklı bir alana çekildi ve FKÖ kendi çizgisine karşı olanlarla mücadeleye başladı.

Sol ya da kendini solda tanımlayan FKÖ yönetimi Amerikan ve Batı patentli barışı benimseyince ortaya çıkan İslamcılar din adına mücadeleye devam edeceklerini söylediler. Arafat'ın eski örgütü Müslüman Kardeşler kökenli bu İslamcılar Kaide ve lideri Usame Bin Ladin'in Afganistan mücadelesinden etkilenerek benzer bir mücadelenin İsrail'e karşı verileceğini söylüyordu. Özellikle dışardan getirilen ve Filistin topraklarına yerleştirilen Yahudilere karşı bıçaklama eylemleriyle işe başladılar. 1987-1993 yılları arasında devam eden Birinci İntifada'nın yarattığı ortamdan yararlanan İslamcılar önce İslami Cihad sonra da İslami Direniş Hareketi'ni (Hamas) kurdular. Ancak her iki örgütün ama özellikle Hamas'ın kurulmasıyla ilgili çok şey yazılıp çizildi. Arap ve İslam coğrafyasında iktidarlar solculara karşı İslamcıları kullandığı gibi İsrail yönetimi de başlangıçta solcu FKÖ ve Suriye etkisindeki

diğer devrimci grupları zayıflatmak için Hamas'ın örgütsel faaliyetlerine göz yumdu. Ancak sonraki süreçlerde solcular ve Arap milliyetçiler İsrail'i tanıma ve onunla birlikte yaşama eğilimi göstermeye ve sorunu müzakerelerle çözebileceklerine inanmaya ve direniş seçeneğine sırt çevirmeye başlayınca Hamas ve İslami Cihat varlığını hissettirmeye başlamıştı. Aynı dönemde Oslo'da kendini kandırılmışlık duygusu içinde bulan Filistin halkı tepkisini öfke patlamasıyla göstermiş, bu ise İslamcıları ve direniş seçeneğini alternatif hale getirmişti. Tabi buna İran Devrimi'nin ve Lübnan Hizbullah'ın direnişteki başarısının moral etkisini ve maddi katkılarını da eklemek lazım.

Buna paralel olarak Arafat'ın her başarısızlığı Hamas'ın hanesine artı olarak yazılıyor ve silahlı mücadeleye başlayan örgüt halk arasında büyük saygınlık ve prestij kazanıyordu.

Durum böyle olunca bu kez Hamas-FKÖ kavgası başlıyor ve Filistin halkının mücadelesinde sıkıntılar artıyordu. Arafat, Hamas'ı "Barışı engellemekle" suçlarken, Hamas Arafat için "İşbirlikçi, davayı satan, hırsız ve diktatör" diyordu. Çünkü Arafat herkesin resmen tanıdığı ama gerçekte var olmayan Filistin Devleti'nin geçici yönetiminin başkanıydı ve Oslo Anlaşması'na göre Batı Şeria ve Gazze'deki tüm kurumlar ona bağlıydı; ABD, AB ve Körfez ülkelerinden aldığı yardımlarla ayakta duruyordu.

Arafat kendisini ve İsrail'i rahatsız eden herkesi tutukluyor ve hiç kimseye hesap vermiyordu. Örneğin 17 Ekim 2001'de FKHC militanları İsrail Turizm Bakanı'nı Kudüs'te öldürünce Arafat bu örgütün lideri Ahmed Saadat ve dört yardımcısını Ocak 2002'de tutuklayarak içeri attı. FKHC Arafat'ı ihanet ve MOSSAD ile işbirliği yapmakla suçladı; çünkü kısa bir süre sonra İsrail ajanları hapishaneyi basarak Saadat ve yardımcılarını kaçırıp İsrail'e götürdü ve 18 yıl hapisle cezalandırdı. Aynı İsrail FKHC'nin bir önceki lideri olan Abu Ali Mustafa'yı Ramallah'taki evini helikopterlerle bombalayarak öldürmüştü.

22 Mart 2004'te Hamas kurucusu Şeyh Ahmed Yasin'i cami çıkışı havadan atılan füzeyle öldüren İsrail daha sonra birçok Hamas yöneticisini ortadan kaldırdı ve Hamas'çılar Arafat'ı İsrail ile işbirliği yapmakla suçladı. Arafat'ın işbirliği yapıp yapmadığı tartışılırken İsrail satın aldığı birçok Filistinliden istihbarat toplayarak Batı Şeria ve Gazze'de çok sayıda cinayet işledi. MOSSAD ve İsrail iç istihbarat örgütü ŞABAK bazen de tutukladığı Filistinlilere işkence yaparak, korkutarak ya da aile üyelerinden birini öldürmekle tehdit ederek işbirliği yapmaya zorlamaktadır. İşsizliğin yüzde ellilerde olduğu Batı Şeria ve Gazze'de İsrail'in işi çok daha kolaylaşıyor. Ayrıca her sabah binlerce Filistinli İsrail tarım çiftliklerinde ya da başka sektörlerde çalışmak için işe gidip akşam dönüyor. Gözetleme ve takip etme konularında olağanüstü teknolojik olanaklara sahip İsrail bununla yetinmeyerek Batı Şeria'nın bütün yollarında kontrol noktaları kurmuş ve Filistinlileri canından bezdirecek şekilde didik didik aramaktadır. İsrail hapishanelerinde her zaman ortalama 15 bin Filistinli bulunmakta ve İsrail bunlara her türlü psikolojik ve bazen de fiziki işkence uygulamaktadır.

İsrail'in bu ve benzeri davranış ve saldırıları, Oslo Anlaşması'na rağmen Filistin topraklarından çekilmemesi ve bu topraklarda yeni gelen Yahudiler için sürekli yerleşim bölgeleri inşa etmesi 28 Eylül 2000'de başlayan İkinci İntifada'da olduğu gibi direnişin devamı için yeteri kadar malzeme yaratıyordu. İsrail Başbakanı Ariel Şaron ve korumalarının Mescid-i Aksa'nın avlusuna girmesiyle başlayan ikinci ayaklanma Şubat 2005'e kadar sürmüş ve 4.412 Filistinlinin ölümüne ve 48.322'sinin yaralanmasına neden olmuştu. Buna karşın çatışmalarda 1.069 İsrailli öldü ve 4.500'ü yaralandı. Bu süre içinde Filistinli gençler İsrail kentlerinde birçok intihar saldırısı gerçekleştirdi, bu ise İsrailliler arasında büyük korkuya neden oldu. Örneğin 27 Mart 2002'de Hamas militanı bir genç Tel Aviv'de bir otele intihar saldırısı düzenlemiş, 30 İsrailliyi öldürmüş ve 150 kadarını yaralamıştı.

Ertesi gün Şaron, bu saldırının intikamını Hamas'tan önce Arafat'tan almaya ve Ramallah'taki Filistin yönetim binasını kuşatmaya karar vermişti. Operasyona 30 bin asker, 500 tank ve gece gündüz bölgede dolaşan onlarca uçak katıldı. Dünyanın seyirci kaldığı bu kuşatma sonucu Yaser Arafat'ın sağlık durumu kötüleşince ABD araya girdi ve Arafat yaklaşık 30 ay süren kuşatmadan sonra 29 Ekim 2004'te önce Ürdün'e oradan da Fransa'ya hastaneye taşındı ve 11 Kasım günü yaşamını yitirdi. Arafat'ın ölümü, yerine Mahmud Abbas'ın seçilmesi, İsrail katliamları karşısında FKÖ'nün çaresiz kalması hep Hamas'ın işine geliyordu. Örgüt İsrail içinde sürdürdüğü silahlı saldırı ve intihar eylemleriyle Filistinliler arasında büyük prestij kazanıyordu. İsrail'in örgütün lider ve yöneticilerine yönelik suikastları işe yaramıyordu. Hamas'ın İran, Suriye ve Hizbullah ile stratejik işbirliği ve bu tarafların desteğiyle sürekli güçlenmesi doğal olarak ABD, AB ve müttefik Arap ülkelerini tedirgin ediyordu.

2005 yılının sonlarına doğru bu ülkeler Hamas'ı Suriye ve İran'dan uzaklaştırmak için onunla diyalog kurma kararı aldılar ve seçimlere katılması durumunda işbirliği yapma sözü verdiler. Batının demokrasi oyununa inanmayan Hamas 22 Ocak 2006'da yapılan ve katılımın yüzde 77 olduğu demokratik seçimlerde 132 üyeli Filistin Parlamentosu'nda 76 sandalye kazandı. Yabancı gözlemcilerin bulunduğu seçimlerde Fetih 43 sandalye kazanabildi. Geri kalan sandalyelerin bağımsız ve diğer gruplar arasında paylaşıldığı seçim sonuçlarının açıklanmasıyla dünya şoke girdi. Çünkü hiç kimse ve hiçbir kamuoyu yoklaması Hamas'ın bu kadar oy alabileceğini beklemiyordu.

Mart 2006'da İsmail Haniye başkanlığında Hamas hükümeti kurulduğunda Fetih hükümete girmeyi reddetti. ABD ve AB gibi Batılı destekçiler, Hamas'ın "terörist" bir örgüt olduğunu savunup meşru bir siyasal aktör olarak kabul etmeyi reddettiler. Bunun üzerine Mahmud Abbas ve İsmail Haniye, yönetimde birlik kurma anlaşmasını duyurdular; ancak müzakereler, yeni oluşturulacak kabinenin İsrail'e karşı nasıl bir

tavır sergileyeceği konusunda kilitlendi. Abbas İsrail'in yanı başında bir Filistin Devleti'nin kurulabileceğini savunurken, Hamas işgalci İsrail'in Filistin topraklarında var olma hakkını kabul etmiyordu. Bu anlaşmazlıklar Gazze sokaklarına şiddet olarak yansıdı ve iki taraf arasında kanlı çatışmalar yaşandı. Mısır, Türkiye ve Katar'ın dışında İslami Cihad ve Filistin'in Kurtuluşu İçin Halk Cephesi gibi birtakım Filistinli örgütler, iki grup arasındaki anlaşmazlıkların sona ermesi için arabuluculuk yaptılar.

Müzakereler sonucunda Hamas ve Fetih, bir birlik hükümeti kurma yolunda uzlaşmaya vardı ancak Mahmud Abbas devam eden krizin aşılabilmesi için seçimlerin yenilenmesi çağrısında bulundu.

Şubat 2007'de Gazze'de çatışmalar yeniden yoğunlaştı. Suudilerin araya girmesiyle taraflar Mekke'de bir araya geldi ve Batılı ülkelerin de desteğiyle uzlaşmaya varıldı. Bunun üzerine İsmail Haniye ve kabinesi istifa etti ve kısa bir süre sonra yeni hükümet kuruldu. İsrail kışkırtmalarıyla iki taraf yeniden kavgaya tutuştu ve Haziran 2007'de İsrail'in Gazze'ye saldırmasıyla Gazze tümüyle Hamas'ın kontrolüne geçti. Geriye Fetih'in kontrolünde, işgal edilmiş Batı Şeria kaldı. Bunun üzerine dönemin Amerikan başkanı George W. Bush, Kasım 2007'de Annapolis'te Filistinlilerle İsrailliler arasındaki barış görüşmelerine ev sahipliği yaptı. Ocak 2008'de İsrail, Gazze ve Hamas'a yönelik askeri operasyonlarına hız verdi. Dönemin İsrail Başbakanı Ehud Olmert ise Gazze'den gelecek roket saldırılarına çok sert karşılık vereceklerini söyledi. İsrail Gazze'ye baskınlar düzenlemeye devam ederken her taraftan kuşatma altında bulunan Filistinliler yakıt, elektrik, su ve gıdadan yoksun bir şekilde insani bir krizle karşı karşıya kalmıştı.

Arap ülkelerinin vurdumduymazlığı ve başta ABD olmak üzere Batılı ülkelerinin onayıyla, İsrail 27 Aralık 2008'de yeniden Gazze'ye saldırdı. Bir ay kadar süren saldırıda çoğu sivil yaklaşık 1.400 Filistinli hayatını kaybetti. Mısır'ın arabuluculuğunda Hamas ile Fetih görüşmeleri yeniden başladı, ancak

Mahmud Abbas'ın başkanlık süresiyle ilgili anlaşmazlık devam edince bir kez daha sonuç alınmadı. 3 Mayıs 2011'de iki grup arasındaki kan davasını sona erdirmek için bir birlik anlaşması imzalandı. Bu kan davası Gazze Şeridi ile işgal altındaki Batı Şeria arasındaki fiili bölünmeye zemin hazırlamıştı. Anlaşmaya, Filistin Kurtuluş Örgütü (FKÖ), İslami Cihad, Halk Direnişi Komiteleri ve Hamas üyeleri katıldı. Aynı zamanda Arap ülkelerinin dışişleri bakanları, Çin, Rusya, Türkiye ve bazı Avrupalı liderler de imza törenine davet edildi. Türkiye'yi temsilen Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu törene katıldı. 4 Mayıs 2011'de Hamas ve Fetih liderleri Halid Meşal ile Mahmud Abbas, uzlaşma anlaşmasını imzalamak için Kahire'de bir araya geldi.

Anlaşmayla Hamas ile Fetih arasındaki kavga son buldu ama bölgede ve dolayısıyla Filistin'de yeni bir durum vardı ve buna da Arap Baharı denmişti. Arap Baharı'yla Tunus, Libya, Mısır, Yemen ve Fas'ta Müslüman Kardeşler ve yandaşları ya iktidar olmuş ya da güçlenmişti.

Bunun üzerine Sünni Arap ülkeleri ve Türkiye Müslüman Kardeşler kökenli Hamas'a Şam'daki ofis ve kamplarını kapatması ve "Alevi Esad" ile ilişkisini kesmesi için baskı uyguladı. Bu baskı sonucu Hamas istenileni yaptı ve Hamas lideri Halid Meşal ve arkadaşları Mart 2012'de Şam'dan ayrıldı. İş bununla kalmadı; çünkü Hamas militanları IŞİD, Nusra, ÖSO ve benzeri örgütlere katılarak Suriye ordusuna karşı savaştı. Üstelik yaralandıklarında İsrail helikopterleri tarafından alınıp hastanelere taşınıyor, tedavi ediliyor, sonra da yeniden silahlandırılarak Suriye'nin içlerine bırakılıyorlardı. Hamas'ın ve birlikte savaştıkları IŞİD, Nusra, ÖSO ve diğer grupların hiçbir elemanı Arap Baharı sürecinde İsrail'e karşı tek bir kurşun sıkmadı ve tek bir eylemde bulunmalı. Bu da yetmedi, İsrail helikopterleri 22 Temmuz 2018'de Suriye ordusunun Golan eteklerinde sıkıştırdığı 800 kadar Beyaz Miğferli'yi aileleriyle birlikte kurtardı. Bunların kaçta kaçının Hamas'çı olduğu bilinmez ama önce İsrail'e oradan da Ürdün'e taşınan bu insanlar özel uçaklarla İngiltere'ye götürüldü.

Daha sonra batı medyasına da yansıyan haberlere göre bu insanların CIA ve MI6 istihbarat örgütleri tarafından Ürdün ve Türkiye kamplarında eğitildikleri ve Suriye'de kimyasal saldırı tiyatrolarının sergilenmesinde kullanıldıkları kesinleşmişti.

Beyaz Miğferli'lerin kurucusu olduğu söylenen İngiliz ajan James Edward Le Mesurier ise 11 Kasım 2019'da İstanbul'da evinin önünde ölü bulunmuştu.

Oysa tüm Arap ülkeleri Hamas'la kavga ederken "Alevi" denilen bir tek Suriye bu örgütü sahiplenmiş ve Filistin mücadelesine sınırsız destek vermişti. Suriye'nin bu desteği olmasaydı Hamas asla önemli ve güçlü bir örgüt haline gelemez, İsrail'in korkulu rüyası olamazdı.

Hamas'a "Şam'dan çık" diyen Arap ülkelerinin ve Türkiye'nin şimdi örgütle etkin hiçbir ilişkisi kalmamış çünkü Arap Baharı başlangıcında birlikte hareket eden ülkeler şimdi artık düşman.

3 Temmuz 2013'te Müslüman Kardeş Mursi'nin devrilmesinden sonra Suudi Arabistan, Mısır, BAE ve Bahreyn Hamas'ın da bağlı olduğu Müslüman Kardeşler'i terör örgütü ilan etmiştir. Türkiye ve Katar Hamas'a destek vermeyi sürdürmüştür.

Arap Baharı sürecinde Suriye, Irak, Yemen, Libya perişan edilirken, Mısır ve Lübnan büyük zarar gördü. Yüz binlerce insan öldü... İki trilyon dolar zarar var... Filistin halkının mücadelesi askıya alındı ve bu işten kârlı çıkan tek taraf var, o da İsrail! Nitekim bu ortamdan yararlanmak isteyen Netanyahu seçim öncesinde yeni bir provokasyonla Mescid-i Aksa avlusuna girerek gövde gösterisinde bulunmuştur. Şaron'un benzer davranışına karşı ayaklanan Filistinliler bu kez cılız bir iki tepkinin dışında hiçbir şey yapamadı. Hamas'ın Gazze'de zor durumda bulunması ve Mahmud Abbas'ın batıdan gelecek parasal yardımların hesabını yapmasından dolayı Netanyahu çok rahattı.

Ama bu rahatlık artık çok geçici... Çünkü İsrail'in Hamas militanlarını gözetlemek ve öldürmek için Gazze üzerinde

uçurduğu dronlar artık Hamas tarafından düşürülüyor. Hamas ve İslami Cihad'ın İsrail'e fırlattıkları füzelerin bazıları İsrail'in hava savunma sistemleri tarafından düşürülemiyor ve hedefine varıyor.

Özetle Hamas ve İslami Cihad başta olmak üzere Filistinli tüm örgütlerin mücadelesi bitecek gibi görünmüyor.

Mayıs 2018'de Gazze'den İsrail sınırına yönelik başlatılan "Geri dönme yürüyüşleri"nde 2019 sonuna dek 263 Filistinli genç İsrailli askerler tarafından öldürüldü ve yüzlercesi yaralandı ama yürüyüşler her Cuma devam etti. İsrail ise her fırsatı değerlendirerek Gazze ve Batı Şeria'da yaşayan Hamas ve İslami Cihat yönetici ve komutanlarını öldürmeyi sürdürmektedir.

Arap ülkelerinin kendi arasındaki kavgalar ve ABD ile AB'nin ilgisizliğini fırsat bilen İsrail, istediği her şeyi yapmakta, radikal Yahudiler de sık sık Mescid-i Aksa avlusuna girerek provokasyonlara devam etmektedir.

Ancak tüm bu olumsuzluklara rağmen Arap ve Müslüman ülkelerin iktidarları ne yaparsa yapsın, işgal altındaki topraklarda inanılmaz zor koşullarda yaşayan beş milyondan fazla Filistinlinin direnişi ve mücadele azmi asla bitmeyecektir. İşgalin en zor koşullarına rağmen UNESCO rakamlarına göre dünyada okuma yazma alanında ilk sıralarda bulunan Filistinliler asla teslim olmayacaktır.

Benzer durum Arap halklarının ezici çoğunluğu için geçerlidir. Arap halklarının onurlu insanları kendi iktidarlarının ihanetine rağmen her zaman Filistin için mücadeleye hazırdır. Daha açık bir ifadeyle İsrail'le Araplar arasındaki kavgada matematiksel denge Filistinlilerden yanadır. Üstelik böyle bir savaşta İsrail'in kendi vatandaşlarıyla yana yana hatta iç içe yaşayan Filistinlilerden kurtulma şansı yok.

75- Deniz Gezmiş ve arkadaşları

Filistin halkının gerçek dostları, dünyanın her yerinde olduğu gibi Türkiye'de de devrimciler olmuştur. Dünyanın her yerinde olduğu gibi ABD etkisindeki milliyetçiler ve

İslamcılar "komünist oldukları" gerekçeyle Müslüman Filistin halkının mücadelesine ilgi göstermez hatta düşmanca yaklaşırken Türkiyeli solcular Filistin halkına yardım etmenin aslında emperyalizm, Siyonizm ve yerel işbirlikçilerine karşı kavgalarının bir parçası olduğuna inanıyordu.

6 Haziran 1967'de yani İsrail-Arap savaşından bir gün sonra İstanbul'da toplanan devrimci gençlik örgütleri "Arap ülkelerini desteklediklerini" açıklayarak "Türkiye'deki Amerikan ve NATO üslerinin Arap ülkelerine karşı kullanılmasına izin verilmemesi gerektiğini" vurguladılar. Bununla yetinmeyen devrimciler 1968 yılında Filistin'e destek için eyleme geçmenin gerekli olduğunu savunarak yola koyuldular. Filistin halkının mücadelesi 68 kuşağının temel dertlerinden biriydi. Birçok genç Filistin'e gidip İsrail'e ve emperyalizme karşı savaşmak için can atıyordu.

Türkiye İşçi Partisi üyesi 18 yaşındaki Abdülkadir Yaşargün ve 19 yaşındaki Mustafa Çelik kaçak yollardan gittikleri Filistin'de çatışmalara katıldılar. Çelik, Türk devrimcilerinin Filistin'de verdikleri ilk şehit olmuştu.

19 Kasım 1968'da ise Deniz Gezmiş "Biz ezilenlerden yana çıkmak zorundayız. Eğer bizim kavgamız anti-emperyalist kavganın paralelinde yürümezse, ayaklarımız havada kalır. Devrimci gençlik, Amerikan emperyalizmine ve oportünizmine karşı duran gençliktir. Gençliğin görevi sonuna kadar boş gecelerini değil, boylu boyunca ömrünü bu kavgaya verendir. Yaşasın Bağımsızlık Savaşı Veren Dünya Halkları! Yaşasın Tam Bağımsız Türkiye" diye yazacaktı.

Deniz Gezmiş verdiği sözü bizzat kendisi tuttu ve emperyalizme karşı savaş verenlerin yanına gitti. 1969 Haziran ayının son günlerinde Cihan Alptekin, Ömer Erim Süerkan, Fadıl Hasan, Kuydul Turan ve Yusuf Küpeli ile Suriye üzerinden Nayif Havatme'nin lideri olduğu Filistin'in Kurtuluşu İçin Demokratik Cephe kamplarının bulunduğu Ürdün'e gittiler.

Deniz Gezmiş'in idam sehpasına birlikte gittiği yoldaşları Hüseyin İnan ve Yusuf Aslan da Filistin'e destek için kamplara

katılan devrimciler arasındaydı. Yusuf Aslan, "Fetih'e niçin gittim?" başlıklı yazısında gerekçesini şöyle anlatmıştı:

"Bugün Ortadoğu'da Amerikan emperyalizminin ileri karakolu olan İsrail'e karşı Arap halkları anti-emperyalist bir savaş yürütmektedir. Bu savaş Asya'da, Afrika'da, Latin Amerika'da ve bütün dünyada emperyalizmin baskısı altında ezilen halkların yürüttüğü devrimci kavganın bir parçasıdır. Emperyalizme karşı yürütülen savaş, bütün dünya halklarının ortak savaşıdır. Vietnam'da, Ortadoğu'da, Latin Amerika'da emperyalizme karşı sıkılan her kurşun, aynı zamanda Türkiye halkının kurtuluşu için sıkılmaktadır."

Filistin dönüşü jandarmalar tarafından yakalanan Hüseyin İnan ve arkadaşları Diyarbakır Cezaevi'ne konuldu.

Bora Gözen, Kerim Öztürk, Cafer Topçu, Ahmet Özdemir, Yücel Özbek, Ali Kiraz, Şükrü Öktü ve Gürol İlban 21 Şubat 1973'te İsrail savaş gemilerinin Beyrut civarında bulunan kampa saldırısı sırasında şehit düştü. İsrail'in saldırısında Ali Ergün ve Hüseyin Tüysüz yaralı kurtulurken, Faik Bulut esir düştü. Faik Bulut tam 7 yıl 2 ay İsrail zindanlarında yattı, ağır işkencelerden geçti.

Filistin sevdasının bedelini ödeyen Faik Bulut bugün Müslüman devletlerin neden sessizliği tercih ettiğini açıklıyor sanki:

"Biz solcular Filistin için ölürken, İslamcılar o günlerde bize 'terörist' derdi."

Yukarda belirtilen tüm isimlerin dışında Türkiye İhtilalci İşçi Köylü Partisi'nden (TİİKP) Şahin Alpay, Ömer Özerturgut, Cengiz Çandar, Atıl Ant, Müfit Özdeş ve Ayhan Özer de Filistin kamplarına giderek silahlı eğitim görmüş, bazıları da İsrail'e karşı savaşmıştır.

Bir Türk Yahudi'si olan Sabetay Varol'un da Filistin kamplarında eğitim görmesi ve kendini dünya Yahudilerinin ülkesi ilan eden Siyonist İsrail Devleti'ne karşı savaşması çok anlamlı bir örnekti.

Kıbrıslı Fadıl Hasan ve Monşer takma isimli diğer bir Kıbrıs uyruklu İstanbul Üniversitesi Dişçilik Fakültesi öğrencisi

ve Kıbrıs Türk Ulusal Öğrenci Federasyonu (KTUÖF) İkinci Başkanı Kuydul Turan'ı da unutmamak gerekir.

Hüseyin İnan, Abdülkadir Yaşargün, Yusuf Tunbay Aslan, Celal Özcan, Ahmet Tuncer Sümer, Mustafa Yalçıner, Alpaslan Özdoğan, Halil Çelimli, İbrahim Seven, Fevzi Yaşar, Cemal Bağcı, Recep Alpay ve Türk devrimci gençleri, Ürdün yönetiminin Filistin'e yönelik katliamlarına tepkilerini dile getirmek amacıyla, 23 Eylül 1970 günü Ankara'daki Ürdün Elçiliği'nin önünde toplandı. Ürdün bayrağını indirerek, Filistin Kurtuluş Örgütü bayrağını elçiliğin balkonuna asan devrimci Türk gençleri, "Yaşasın Arap Gerillaları", "Yaşasın Leyla Halid" diye slogan attılar.

26 Nisan 1971 günü ilan edilen sıkıyönetimden sonra, Nayif Havatme'nin Filistin'in Kurtuluşu İçin Demokratik Cephe ile Yaser Arafat'ın Fetih örgütünde siyasi ve askeri eğitim görmesi amacıyla Türkiye İhtilalci İşçi Köylü Partisi'nin (TİİKP) bir kısım üyesi parti kararıyla Filistin'e gönderildi.

Almanya'dan FKDC kamplarına eğitim için gelenler arasında Mehmet Tepe, Mehmet Duran Şeker, Mehmet Erdem adlı gençler de vardır. Türkiye'den Filistin'e adam götürmek için sınırı geçirme görevi Muzaffer Oruçoğlu, Kabil Kocatürk ve "Apo Ali" denilen Ali Turan'a verilmişti. Kurulan ilişkiler aracılığıyla yaklaşık kırk kişi Filistin'e gönderildi. Parti içinde Filistin'e adam göndermek, "Kur'an kursuna" adam gönderme olarak adlandırılmaktaydı. Daha çok, Suruç ve Halfeti ilçelerinin sınırlarından kaçakçılık yapanların kafileleri ile geçirilirdi.

1972 yılından bugüne kadar, İsrail'e karşı savaş sürecinde hayatını kaybeden, Türk, Kürt ve Arap asıllı Türk devrimcilerin isimleri ve ölüm tarihleri şöyledir.

1- Ahmet Özdemir (1973)
2- Bora Gözen (1973)
3- Cafer Topçu (1973)
4- Gürol İlban (1973)
5- Kerim Öztürk (1973)
6- Şükrü Öktü (1973)

7- Yücel Özbek (1973)
8- Kemal Ergin (1981)
9- Hüseyin Gökdemir (1981)
10- Mustafa Keskin (1982)
11- Ahmet Çolak (1982)
12- İmam Ateş (1982)
13- Mustafa Çetiner (1982)
14- Süleyman Tuğcu (1982)
15- Kemal Çelik (1982)
16- İsmet Özkan (1982)
17- A. Kadir Çubukçu (1982)
18- Mehmet Atmaca (1982)
19- Veli Çakmak (1982)
20- Abdullah Kumral (1982)
21- Semih Özbay (1982)
22- Süleyman Kılıç (1983)
23- Hanna Maptunoğlu (1984)
24- Vedat Erdal (1984)
25- Selahattin Kaya (1984)
26- Kuvvettin Külekçi (1984)
27- Cevat Saim Çelen (1984)

İsrail'in İstanbul Başkonsolosu Efraim Elrom'un öldürülmesinin Türk devrimcilerinin mücadelesinde ayrı yeri vardır. Elrom; Mahir Çayan, Ulaş Bardakçı ve Hüseyin Cevahir tarafından 17 Mayıs 1971'de kaçırıldıktan sonra 23 Mayıs günü öldürüldü. Mahir Çayan ise bir süre Yılmaz Güney'in evinde saklandıktan sonra 30 Mart 1972'de dokuz arkadaşı ile birlikte Niksar'a bağlı Kızıldere köyünde jandarmalar tarafından öldürüldü. Önemli bir MOSSAD görevlisi olan Elrom'un öldürülmesinin çok büyük yankıları oldu. Elrom'un kaçırılması ve öldürülmesi olayıyla ilgili olarak İstanbul Tıp Fakültesi öğrencisi Türkmen kökenli Suriyeli Şerafettin Eyüp Abaza, "Suriye casusu" olarak tutuklandı, yargılandı ve mahkûm edildi. Şerafettin Eyüp Abaza, 1978 yılında, Suriye'de tutuklu olan iki Türk karşılığında

Suriye'ye iade edildi ve doğduğu Golan bölgesini temsilen Suriye Parlamentosu'nda görev yaptı.

Filistin'de FKDC kamplarına gidip dönenlerden "Kasım" takma isimli İstanbul Gazetecilik Yüksek Okulu öğrencisi İsmet Dişbudak başka bir örnek... FKDC kamplarında aldığı eğitimle bir bomba yapan İsmet Dişbudak 30 Aralık 1971'de Aşağı Ayrancı'da Farabi Sokak'ın köşesinde bulunan İsrail Büyükelçiliği önüne geldiğinde, bomba elinde patladı ve yaşamını yitirdi.

1972'de devrimci öğrenci liderlerinden Bora Gözen, Melek Ulagay'la Suriye sınırını gizlice geçerek Lübnan'daki kamplara gidip Gülten Çayan'la buluşmak ister; ancak başaramayınca Melek Ulagay Türkiye'ye döner ve birçok devrimci genç gibi Avrupa'ya geçer.

Özetle Türk gençlerin Filistin halkının mücadelesine destek verip sahiplenmesi sonraki yıllarda ortaya çıkan bütün sol parti ve örgütleri etkilemiş, bunun sonucu olarak Türk halkı Filistin davasını öğrenmiş ve Türkiye bunun sonucu olarak her zaman Filistin halkının mücadelesine destek vermiştir.

Ama bütün bu süre içinde Allah yolunda cihat etmenin dindeki önem ve değerini bilen Türk İslamcılarından tek bir kişi Müslümanların ilk kıblesi Kudüs için savaşa gitmemiştir!

Türkiyeli İslamcıların Filistin ilgisi daha çok Hamas ve İslami Cihad'ın kurulmasından sonra başlamış ama yine de oralara gidip savaşan olmamıştır.

Buna karşın Müslümanların kafasını uçuran IŞİD ve Nusra gibi terör örgütlerine çok sayıda Türk katılmıştır. Bu örgütler ise İsrail'e tek bir kurşun sıkmamış, Suriye olayında olduğu gibi sıkıştıklarında İsrail ordusundan yardım istemiş ve Arap Baharı sürecinde İsrail için büyük tehlike oluşturan Suriye, Irak, Libya ve Yemen'i yakıp yıkmışlardır. Bu ülkelerin yanı sıra Mısır, Lübnan ve Tunus'ta yaşanan kanlı çatışmalarda en az bir milyon insan ölmüş, iki milyonu da sakat kalmıştır. Bu insanlar İsrail'e karşı bir savaşta ölmüş olsaydı karşılığında en az bir milyon İsrailli ölmüş olacaktı, bu ise o ülkenin sonu olacaktı.

İşte Arap Baharı bunun için bir tek İsrail'e hizmet etmiştir.

76- AKP, Filistin ve İsrail

3 Kasım 2002 seçimlerinde iktidara gelen AKP yöneticileri eski liderleri Necmettin Erbakan'ın etkisiyle İsrail'den uzak durmaları gerekirken tersini yaptılar. Parti kurulmadan önce iki (4 Temmuz 2001 ve 11 Şubat 2002) ve kurulduktan sonra bir (Aralık 2002) kez ABD'ye giden Recep Tayyip Erdoğan ve Abdullah Gül, Washington'da ABD Başkanı Bush dahil (son ziyarette) ABD yönetiminin önde gelenleri ve Yahudi lobilerinin liderleriyle görüştüler.

O görüşmelerde adı geçen ve ön plana çıkanlar arasında Richard Perle, Paul Wolfowitz, Graham Fuller vardı. Hepsi Yahudi'ydi ve Fuller'in daha sonra "Ilımlı İslam" projesinin baş mimarlarından olduğu ve Fethullah Gülen hareketini AKP'ye monte ettiği yazılacaktı.

Yine o tarihlerin gazete haberlerinde "Erdoğan'ın Amerikan yönetimine ve Yahudi lobilerine İsrail ile iyi geçinme söz ve garantisi verdiği" yazılmıştı. Bu söz ve garantilerle ilgili daha sonra Türk, Amerikan, İsrail ve Arap medyasında çok detay anlatıldı ancak biz burada daha çok yapılanlara bakmaya çalışacağız:

Örneğin Erdoğan'ın henüz başbakan olmadan TBMM'de 1 Mart Tezkeresi'nin geçmesi için vekillere baskı yapması...

Örneğin 8 Haziran 2004'te ABD'de yapılan BOP zirvesine katılması ve BOP Eşbaşkanı olduğunu ilan etmesi...

Ama çok daha önemli olanı 1 Mayıs 2005'te İsrail'i ziyaret etmesi ve herkes tarafından "Sabra ve Şatilla kasabı" olarak bilinen Ariel Şaron ile Kudüs'te buluşması... Şaron'un "İsrail'in ebedi başkenti Kudüs'e hoş geldiniz" demesi çok anlamlıydı; çünkü Erdoğan itiraz etmemiş ve aynı gün Yahudi Soykırım Müzesi'ni de gezmişti.

Öncesinde 27 Ocak 2005'te Dışişleri Bakanı Abdullah Gül 40'ı aşkın devlet ve hükümet başkanının katıldığı törende (Müslüman olarak bir tek o vardı) hazır bulunmuş ve Auschwitz kurbanlarının anısına mum yakmıştı.

Erdoğan'ın Şaron ve İsrailli yetkililerle neyi konuştuğu bilinmez ancak 16 Şubat 2006'da AKP'nin davetlisi olarak Ankara'ya gelen Hamas lideri Halid Meşal ile görüşmekten kaçınması çok ilginçti. O gün aynı uçakla Şam'dan birlikte geldiğim Halid Meşal bu duruma hem çok şaşırmış hem de çok üzülmüştü. Meşal özel sohbetinde bana "Dışişleri Bakanı Abdullah Gül ve Başbakanlık Danışmanı Ahmet Davutoğlu ısrarla bizden ılımlı olmamızı ve İsrail'e karşı silahlı mücadeleden vazgeçmemizi istediler" demişti.

2004-2010 döneminde Ankara'nın Hamas ve İsrail ilişkilerinde denge politikası izleme çabası sürerken Şam ile ilişkileri çok hızlı bir şekilde gelişiyordu. ABD Büyükelçisi Eric Edelman'ın engelleme çabasına rağmen Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'in Şam ziyareti Erdoğan'ın İsrail ziyaretinden iki hafta önce 14 Nisan 2005'te gerçekleşmişti. Erdoğan ise Şam'ı ancak Aralık 2006'da ziyaret edecekti. Ama öncesinde Erdoğan Amerika'daki Yahudi lobi örgütü Amerikan Yahudi Kongresi AJC'nin 25 Ocak 2004'te verdiği Cesaret Ödülü ile İnkâr ve İftira ile Mücadele Örgütü ADL'nin 10 Haziran 2005'te verdiği Üstün Cesaret Ödülü'nü almıştı. Osmanlı Devleti ve Türkiye Cumhuriyeti dönemlerinde Yahudilere yapılan yardımlardan dolayı Erdoğan'a verildiği söylenen her iki madalya ya da plakette Tevrat'tan alıntılar ve dinsel semboller yer alıyordu. 2010 Mayıs'ındaki Mavi Marmara saldırısından sonra kamuoyunun baskısıyla madalyaların iadesi istenmiş ancak Başbakan Erdoğan oralı olmamıştı. Daha sonra 2014'te bu konu yeniden gündeme gelmiş ve AJC yönetimi ilk ve tek Müslüman birine verdikleri madalyanın iadesini istemişlerdi.

Elbette tüm bu tarihler öncesinde Erdoğan Ankara ve İstanbul'da Amerikalı Yahudi lobi örgütlerinin yöneticileriyle onlarca kez görüşmüştü. Erdoğan her ABD ziyaretinde mutlaka aynı kişilere zaman ayırırdı. Tıpkı Eylül 2018'de BM Genel Kurul toplantısı için gittiği New York'ta yaptığı gibi. Oysa öncesinde Erdoğan Kudüs konusunda İsrail'e çok sert yüklenmiş ve bu ülke için "terörist İsrail, devlet terörü uygulamaktadır"

demiş ve "İslam ülkelerini bu terörü durdurmak için birlikte adım atmaya" çağırmıştı ama karşılık veren olmamıştı.

28 Ocak 2020'de ABD Başkanı Obama Ortadoğu Barış Planı'nı açıklayınca Cumhurbaşkanı Erdoğan yeniden ABD ve İsrail'e ağır yüklendi ve İsrail'i terörist devlet ilan ederek Netanyahu için katil dedi.

Ancak buna rağmen Erdoğan İsrail'e karşı hiçbir eylemsel tutum sergilememiştir.

Erdoğan'ın bu tavrını kendi seçim kampanyasında kullanan Netanyahu 3 Şubat 2020'de "Türkiye'ye gitmeyen tek İsrailli sanırım benim. Bir zamanlar Erdoğan bana her üç saatte bir Hitler derdi. Şimdi altı saatte bir diyor, ama tanrıya şükür ki ticaretimiz büyüyor" dedi.

77- Erdoğan arabulucu

Çok yönlü denge politikası izleyen Erdoğan bölgede ve dünyada önemli bir konuma gelmek için İsrail ve Suriye'yi barıştırabileceğini düşündü. Beşar Esad ile olan iyi ilişkilerini değerlendiren Erdoğan dönemin İsrail Başbakanı Ehud Olmert'i 14 Şubat 2007'de Ankara'ya davet ederek konuyu görüştü ve konumunu güçlendirmek için 13 Kasım 2007'de Cumhurbaşkanı Şimon Peres'i Ankara'ya davet ederek TBMM'de konuşturdu. Denge olsun diye aynı gün Mahmud Abbas da Ankara'daydı.

Nisan 2008 başlarında İsrail ve Suriye heyetleri gizlice İstanbul'a geldi ve iki ayrı otele yerleşti. Zaman zaman Başbakanlık danışmanı Ahmet Davutoğlu'nun da katıldığı dolaylı görüşmelerde İsrail'in 1967'den bu yana işgal altında tuttuğu Suriye'nin Golan bölgesinden çekilmesi, buna karşılık Suriye'nin de İsrail ile barışmasının detayları konuşuldu. İsrail'in çok stratejik Golan bölgesinden çekilme konusunu yavaştan aldığı, buna karşın bu konuda ısrarlı olan Suriye'nin ayrıca Filistin Devleti'nin kurulması gereğini savunduğu anlatılıyordu.

26 Nisan'da Şam'a giden Erdoğan Suriye lideri Beşar Esad'a görüşmelerle ilgili bilgi verdi ve "Görüşmelerin devamı için" onay aldı. Aynı Erdoğan 4 Eylül'de bir kez daha Şam'a gitti ama bu kez Şam'da Katar Emiri Hamed el-Sani ve Fransa Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy vardı. Zirvenin ana konusu Katar doğalgazının Ürdün ve Suriye üzerinden Türkiye'ye, oradan da Avrupa'ya taşınmasıydı ama Erdoğan Esad ile bir kez daha İsrail barış görüşmelerini konuştu.

Şam'dan dönen Erdoğan bu kez İsrail Başbakanı Ehud Olmert ile sık görüşmeye başladı ve İstanbul görüşmeleri sona erdiğinde 22 Aralık 2008'de Olmert'i Ankara'ya davet etti. Ertesi gün tüm detayları Olmert ile görüşen Erdoğan aynı gün Beşar Esad ile telefonla uzun uzun konuştu ve Olmert'in Golan'dan çekilme sözü verdiğini anlattı.

Bir yıl sonra Şam'da görüştüğüm Esad ise Erdoğan'a "Ben İsraillilere asla güvenmem ama sen olur diyorsan sana güveniyorum ancak yine de dikkatli ol, çünkü İsrailliler seni aldatır" dediğini anlattı.

Kısa bir süre sonra Esad haklı çıktı.

23 Aralık'ta Erdoğan'a "Bu iş tamam ancak İsrail'e dönüp hükümetin onayını almam gerekiyor. Cumartesi (27 Aralık) günü seni arar, kesin yanıtımı veririm" diyen Ehud Olmert o gün Erdoğan'ı aramadı, kendisini arayan Erdoğan'ın telefonuna da çıkmadı; çünkü o sabah İsrail ordusuna Gazze'ye saldırma emrini vermişti! Erdoğan saldırıya, arabuluculuk misyonunun bitmesine ve en önemlisi Olmert'in kendisini "aldatmasına" çok kızmıştı ama o gün için yapabileceği bir şey yoktu, olan Davos'ta oldu!

29 Ocak 2009'da Dünya Ekonomik Forumu için Davos'a giden Erdoğan İsrail Cumhurbaşkanı Şimon Peres ile birlikte "Gazze: Ortadoğu'da Barış Modeli" paneline katıldı. Programda Gazze'ye yönelik saldırıyı savunan Peres "İstanbul'a bir roket düşse aynı tutumun Türkiye tarafından alınacağını" söyleyerek Erdoğan'ın durumu anlamadığını söyledi. Erdoğan da konuşmasını kesmeye çalışan moderatöre "One Minute" diyerek müdahale edilmemesini istedi. Daha sonra Peres'e

hitap eden Erdoğan, "Peres, sesin çok yüksek çıkıyor. Biliyorum ki sesinin benden çok yüksek çıkması bir suçluluk psikolojisinin gereğidir. Öldürmeye gelince, siz öldürmeyi çok iyi bilirsiniz. Plajlardaki çocukları nasıl öldürdüğünüzü çok iyi biliyorum" diye yanıt verdi ve "Benim için bundan böyle Davos bitmiştir. Bir daha Davos'a gelmem" diyerek salonu terk etti. Solunu terk eden Erdoğan dışarda bekleyen gazetecilere "Oradaki tepkim Sayın Perez'e değil moderatöre karşıydı" diyecekti ama insanlar içerdeki sahneye kilitlenmişti.

"One Minute" çıkışı ve Erdoğan'ın Peres'e söyledikleri Türkiye'nin Arap ülkeleriyle ilişkisine olumlu bir şekilde yansıdı ve Erdoğan'ın prestiji özellikle Filistin halkı arasında çok yükseldi.

Türk, Arap ve Batı medyasında bu olayla ilgili olarak çok şey yazıldı ve anlatıldı hatta AKP hükümetinin eski Başbakan Yardımcısı Abdüllatif Şener bu olayın bir düzmece ve kurgu olduğunu söyledi ama içyüzü ne olursa olsun İsrail'in tepkisi gecikmedi.

İsrail Dışişleri Bakan Yardımcısı Danny Ayalon'un 13 Ocak 2010 günü kendisine nezaket ziyaretinde bulunmaya gelen Türkiye'nin Tel Aviv Büyükelçisi Oğuz Çelikkol'un elini sıkmaması, alçak bir koltuğa oturtması kriz yarattı. İsrail Bakan Yardımcısı'nın diplomatik kurallara uymayan bu davranışı Ankara'da tepkiyle karşılandı. Oldukça dar ve bir tek koltuğun bulunduğu odada gerçekleşen buluşmada Büyükelçiye oturması için o küçük ve diğerinden daha alçak olan o koltuk işaret edildi. Üstelik odada Türk bayrağı yoktu ve Çelikkol'a hiçbir ikramda bulunulmamıştı. Kurtlar Vadisi dizisinde İsrail ve Yahudiler aleyhine kötü söz ve tanımlara dikkat çeken Ayalon odada bulunan gazetecilere dönerek İbranice "Dikkat edin o alçakta biz yüksekte oturuyoruz, masada sadece bir İsrail bayrağı var ve gülümsemiyoruz" diyecekti. Bir gün sonra İsrail medyasına konuşan Ayalon, Türk Büyükelçiyle görüşmesinin "standart diplomatik görüşme" olduğunu belirterek özür dilemeyeceğini söyledi. Çelikkol'a yapılan muamele sonrası İsrail'in Ankara Büyükelçisi Gabby Levy Dışişleri

Bakanlığı'na çağrılmış ve Büyükelçi Oğuz Çelikkol merkeze alınmıştı.

78- Mavi Marmara'ya ne oldu?

İsrail 27 Aralık 2008'de Gazze'ye saldırdı ve 22 gün süren saldırı sonunda 700'den fazla Filistinliyi öldürdü.

"Gazze'ye Özgürlük Hareketi", bu saldırıyı protesto etmek için 30 Aralık 2008'de savaş sürerken yola çıktı.

Amerikalı ve Avrupalı aktivistlerin kurduğu "Gazze'ye Özgürlük Hareketi"nin organize ettiği botlarda 20'yi aşkın ülkeden onlarca aktivist, akademisyen, yazar, politikacı vardı. O yolcular arasında Filistinli Milletvekili Mustafa Barguti, Nobel Barış Ödüllü Mairead Maguire, Avrupalı parlamenterler, yazarlar, akademisyenler ve gazeteciler vardı.

Ancak İsrail Deniz Kuvvetleri tarafından uluslararası sularda Gazze'ye 90 mil uzaklıkta hiçbir uyarı yapılmadan saldırıya uğradı. Ciddi hasar alan gemi zor şartlarda Beyrut Limanı'na ulaştı. Bundan sonraki gemiler de aynı şekilde uluslararası sularda taciz edildi, kimi zorla Aşdod Limanı'na çekildi ve gemilerdeki yolcular gözaltına alındı.

"Gazze'ye Özgürlük Hareketi" tüm bunlara rağmen, ambargoyu dünyaya duyurmak ve deniz ablukasını kırmak amacıyla tekrar yola çıkma hazırlıkları yaptı. Bu sefer bir filo ile yola çıkılacaktı. Filoda İsveç, İrlanda ve Yunanistan'dan grupları taşıyan beş gemi vardı. Filoya Türkiye'den katılan İHH İnsani Yardım Vakfı Başkanı Bülent Yıldırım Nisan 2018'de Amerikan, Fransız ve İsrail uçakları Suriye'yi bombaladığında "İçimizi serinlettiniz" diyecek ve Vakıf Suriye'de savaşan militanlara ambulanslarla silah taşıyacaktı. İHH'ya bağlı üç büyük gemi 27 Mayıs 2010 gecesi Antalya Limanı'ndan yola çıktı. Filoda aralarında Almanya, İsveç, İsrail ve Kuveyt'ten milletvekilleri, akademisyen ve yazarların olduğu 32 farklı ülkeden 700'e yakın yolcu bulunuyordu ama önceden yer ayırtan 15 AKP'li milletvekilli son anda gelmekten vazgeçti!

Ayrıca uluslararası birçok basın kuruluşu da yolculuğu dünyaya aktarmak üzere filoya katılmıştı. Gemiler abluka altındaki Gazze'ye gıda, yiyecek, giyim, tıbbi ve inşaat malzemeleri taşıyordu. Tüm gemiler Kıbrıs açıklarında buluşup Gazze'ye hareket edecekti. İHH'ya ait olan *Mavi Marmara*, *Gazze* ve *Defne Y* gemileri buluşma noktasına 30 Mayıs'ta öğle saatlerinde gelmişti. Ancak İrlanda'dan yola çıkan *Rachel Corrie* gemisi geç kalmış, Kıbrıs'tan yola çıkan iki gemi ise arızalandığı için geri dönmek zorunda kalmıştı. O gemilerdeki yolcular da *Mavi Marmara* gemisine geçti. Filo, buluşma noktasına ulaşan altı gemi ile Kıbrıs açıklarından Gazze'ye doğru hareket etti. 30 Mayıs gecesi saat 22.00'de gemiler uluslararası sularda 73 mil açıkta seyrederken İsrail donanmasına ait gemiler fark edildi. Bu saatten itibaren yaşananlar, filonun amiral gemisi olan *Mavi Marmara*'dan canlı yayınlarla dünyaya duyuruldu. İsrail sabaha kadar gemilerin etrafında seyretmekle birlikte filoya hiçbir uyarı yapmadı. İsrail, uluslararası hukuka göre 12 mil olması gereken deniz kara sahanlığını, tatbikat yaptığı gerekçesiyle 68 mile çıkarmıştı. Ancak bu sınıra göre bile filo uluslararası sularda seyrediyordu. Gece yarısından sonra *Mavi Marmara* yine 72-73 milde seyrederek yönü Mısır'a doğru olmak üzere harekete devam etti. Sonradan yazılanlara bakılırsa AKP'li vekiller, Erdoğan'ın isteği üzerine son anda gemiye binmekten vazgeçmişti.

Sabaha karşı saat 05.30 civarında İsrail donanmasına ait zodyaklar ateş ederek geminin etrafını sardı. Aynı zamanda geminin üzerine doğru bir askeri helikopter alçaldı. Helikopterden sarkıtılan iple İsrail askerleri ateş ederek gemiye indi. Gemide tümü Türk dokuz kişi ölmüş, onlarca kişi yaralanmıştı. Yolculardan ağır yaralanan Uğur Süleyman Söylemez ise dört yıl komada kaldıktan sonra 2014'ün mayıs ayında hayatını kaybetti.

İsrail uluslararası sularda saldırarak teslim aldığı gemiyi Aşdod Limanı'na çekti. Yolculara burada zorla ülkeye kaçak girdiklerini kabul ettikleri bir kâğıt imzalatıldı. Yolcular ardından Beerşava hapishanesine götürüldü. Burada iki gece

kalan yolcular Türk hükümetinin çabaları sonucu Türkiye'ye getirildi. Türkiye bu olayın ardından büyükelçisini geri çekti ve İsrail ile diplomatik ilişkilerini ikinci kâtip düzeyine düşürdü. İsrail saldırısına dünyadan da tepkiler oldu. Yunanistan, Mısır ve İsveç de İsrail'den büyükelçilerini çekti. Buna karşın İsrail, elçisini Türkiye'de tutmaya devam etti.

Türkiye'nin İsrail ile ilişkilerini normalleştirmek için koşulları vardı: İsrail'in özür dilemesi, tazminat ödemesi, Gazze'ye uygulanan ambargonun kaldırılması.

22 Mart 2013'te İsrail'i ziyaret eden ABD Başkanı Barack Obama, İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu'nun Başbakan Tayyip Erdoğan'ı arayarak özür dilediğini söyledi.

Sürecin tanığı olan İsrail'in eski ABD Büyükelçisi Michael Oren, 2015'te yazdığı *Ally (Müttefik)* adlı kitabında o anları şöyle anlattı:

"Obama ve Netanyahu aralarında küçük bir masa ve telefon olduğu halde karşılıklı oturdular. Obama, Erdoğan'a 'Dostum Recep' dedi. Netanyahu ise hepimizde birer kopyası olan metni okuyordu. İsrail ordusunun yapmış olabileceği hatalar için özür, tazminat teklifi, diplomatik ilişkilerin restore edilmesi, savaş suçu suçlamalarının kaldırılması... Erdoğan çevirmen aracılığıyla konuştu: Siyonizm hakkında söyledikleri bağlamından koparılmıştı ve İsrail'e karşı düşmanlık beslemiyordu. Özür kabul edilmişti. Obama ve Netanyahu telefonu kapadı. Herkes ayaklarını uzatıp sevinmeye başladı. Beşlik çakmalar, sarılmalar vardı."

O günden sonra iki ülke arasında bir anlaşmaya varmak için birçok açık ve gizli görüşme yapıldı. Ancak tazminat konusunda anlaşmaya varılamadı ve İsrail'in Gazze ablukası devam etti. 10 kişinin hayatını kaybettiği *Mavi Marmara* saldırısının ardından İsrail'e birçok yoldan davalar açıldı.

Örneğin *Mavi Marmara* mağdurları bireysel olarak kendi yaşadıkları şehirlerde İsrail'e tazminat davaları açtılar. Üç yıl süren bu davalardan biri Mayıs 2015'te sonuçlandı. Mağdurlardan Yücel Velioğlu'nun açtığı davada Nevşehir 2. Asliye

Hukuk Mahkemesi İsrail'i maddi ve manevi tazminat ödemeye mahkûm etti.

İstanbul'da açılan başka bir davada İsrail Genelkurmay Başkanı Rau Gabriel Aşkenazi, Deniz Kuvvetleri Komutanı Eliezer Alfred Marom, Hava Kuvvetleri İstihbarat Sorumlusu Avişay Levi ve İsrail İstihbarat Başkanı Amos Yadlin firari sanık olarak yargılandı.

Bu sırada İsrail ile Türkiye dışişleri temsilcileri İsviçre'de gizli görüşmeleri sürdürüyorlardı. Bu görüşmeler sonunda İsrail 10 Nisan 2016'da *Mavi Marmara* kurbanları için 20 milyon dolar bağışta bulunacağını açıkladı. Emsal oluşturmasın diye İsrail tazminat yerine bağış tanımını kullanıyordu.

1 Eylül 2016'da konuşan Erdoğan İHH'ya tepki gösterdi: "Siz kalkıp da Türkiye'den böyle bir insani yardımı götürmek için günün başbakanına mı sordunuz? Biz zaten oraya gerekli yardımı bugüne kadar hep yaptık, yapıyoruz. Filistin'e yaptık, yapıyoruz."

30 Eylül'de İsrail parayı yatırdı ve hükümetin isteği üzerine TBMM 8 Aralık 2016'da İsrail ile imzalanan anlaşmayı onayladı.

Bir gün sonra İstanbul'da toplanan 7. Ağır Ceza Mahkemesi savcının isteği üzerine İsrailli yetkililer aleyhine açılan davanın düşürülmesine karar verdi. Kararın devamı olarak Türk devleti ve Türk vatandaşlarının İsrailli yetkililer aleyhine uluslararası mahkemelerde açmış bulunduğu davalar da düşmüş oldu. Karara tepki gösteren bazı kurban aileleri ve İHH kısa bir süre sonra konuyu unuttu. İsrail'den alınan tazminatların mağdurlara verilip verilmediği ise hiçbir yerde yazılmadı.

Mavi Marmara mağdurları ise aynı zamanda davayı uluslararası mahkemelere taşımıştı. İsrail'in, *Mavi Marmara* ve Gazze Özgürlük Filosu'na 31 Mayıs 2010'da yaptığı saldırı sonrasında 37 farklı ülkeden mağdurlar tüm hukuk mecralarında adalet arayışını devam ettirdi. *Mavi Marmara*'nın bayrak devleti olan Komor Devleti adına 14 Mayıs 2013'te Uluslararası Ceza Mahkemesi'ne (UCM) başvuru yapılmış ve bu başvuru sonrasında İsrailli siyasi ve askeri suçlular hakkında

Komor, Kamboçya ve Yunanistan devletleri adına süreç başlatılmıştı. UCM'ye yapılan başvuru önce kabul edilmedi ancak avukatların itirazı üzerine mahkeme mağdurların tekrar dinlenmesine karar verdi.

2 Eylül 2019'da toplanan UCM'ye bağlı temyiz mahkemesi, davayla ilgili UCM savcılığının soruşturma başlatmama kararını tekrar gözden geçirmesini istedi. Temyiz mahkemesi, savcılığın, ön inceleme bürosunun 15 Kasım 2018'de verdiği tekrar gözden geçirme kararına karşı yaptığı itirazı reddetti. Mahkeme, savcılığın 2 Aralık 2019'a kadar 6 Kasım 2014'te soruşturma ile ilgili aldığı kararını gözden geçirmesini ve soruşturmanın başlatılıp başlatılmamasına yönelik yeniden karar vermesini istedi.

Ben ise bu konuyla ilgili olarak Erdoğan'a hakaretten yargılandım. 13 Aralık 2016'da tutuklanıp savcı tarafından sorgulandığımda önüme Twitter'da yazdıklarım ya da TV programlarında söylediklerim konuldu. Bunlar arasında en ilginç olanı *Mavi Marmara* ile ilgili olanıydı. Suriye ordusunun Halep'e yönelik operasyonlarının yapıldığı günlerde (Aralık başı) Hamas lideri Halid Meşal kentte bulunan IŞİD ve Nusra'cılara sahip çıkmıştı. Bunun üzerine ben de Twitter'da "Halid Meşal Halep'i bırak, *Mavi Marmara*'yı satanlara iki laf etsene" diye takılmışım.

Savcı bu yazdıklarımı Cumhurbaşkanı Erdoğan'a hakaret olarak saydı. "Sayın savcı burada Cumhurbaşkanı, Erdoğan, Recep, Tayyip sözcükleri yok. Nereden çıkardınız bu hakaret suçunu?" diye itiraz ettiğimde "İma ettin" demez mi! Ben de Erdoğan'ı değil İHH ve yöneticisi Bülent Yıldırım'ı ima ettim" dedim ama işe yaramadı ve tutuklanmamı istedi. Hâkim de ona uydu.

Ve *Mavi Marmara* "kahramanı" İHH Başkanı Bülent Yıldırım İsrail, ABD, İngiliz ve Fransız füzeleri 14 Nisan 2018'de Suriye'de askeri ve sivil hedefleri vurunca "Suriye'ye çok az füze atıldı, atılan füzeler içimizi serinletmedi daha fazlası olmalıydı" diyecekti.

Hamas sevdalısı siyasal İslamcı birinin geldiği nokta buydu. Üstelik İHH araçlarının Suriye'de olayların başladığı

daha ilk günlerden itibaren ÖSO militanlarına silah ve askeri malzeme taşıdığıyla ilgili medyada yüzlerce haber çıkmıştı.

İsrail 20 milyon dolarla adaletten kurtuldu ancak Erdoğan'ın ısrarla sözünü ettiği "Gazze kuşatmasının kaldırılması" koşulunu hatırlayan olmadı.

2012'den sonra her yıl "Gazze'ye gideceğim" diyen Erdoğan bir türlü bu sözünü tutamadı. Çünkü Gazze'ye gitmek İsrail ya da Mısır'ın onayına bağlı ve Ankara'nın her iki ülkeyle ilişkisi çok kötü. Ama bu duruma rağmen Erdoğan'ın dostu Katar Emiri Hamed el-Sani elini çabuk tutarak Erdoğan'dan önce 23 Ekim 2012'de Gazze'yi ziyaret etmişti.

Ankara'nın ya da AKP ve Erdoğan'ın İsrail ile olan çelişkileri bununla da sınırlı kalmıyordu.

NATO 4 Mayıs 2016'da kendi üyesi olmayan İsrail'e örgütün merkezi Brüksel'de daimî bir ofis tahsis edilmesini onayladı. Ofisin tahsis edilmesini sağlayan ülke ise vetosunu kullanmayan Türkiye oldu.

Haaretz gazetesi bu durumu "Türkiye'nin İsrail ile ilişkilerini normalleştirmek için gösterdiği isteğin bir işareti" saydı.

İsrail'in 31 üyeli OECD'ye katılım müzakereleri ise 2007 yılında başlamıştı. Uzun süre İsrail'in üyeliğine karşı çıkan Türkiye, 10 Mayıs 2010'da yapılan oylamada "evet" demişti. O dönem İsrail Maliye Bakanı Yuval Steinitz, OECD üyeliğinin ülkesi için tarihi bir zafer olduğunu ifade etmişti.

Şubat 2012'de yani Arap Baharı'nın en önemli halkasını oluşturan Suriye'de savaşın giderek kızıştığı sırada, Malatya Kürecik'te kurulan Amerikan radarları çok şey ifade ediyordu. O zamanın tartışmalarına bakıldığında bu radarların Suriye'ye destek veren İran'ı gözeteceği yazılıyordu. Ama AKP'nin onayıyla kurulan üssün çok daha önemli bir görevi vardı: İran'dan fırlatılan balistik füzeleri önceden tespit etmek ve önlem alsın diye İsrail'i uyarmak. Böylece İsrail hava savunma sistemlerini harekete geçirecek ve bu füzeleri Irak ya da Ürdün üzerinde düşürecekti. Suriye ve Lübnan'a da yakın olan Kürecik radar üssü sayesinde İsrail bu iki ülkeden kendisine yönelik füze saldırılarını ve tüm askeri hareketlenmelerini önceden haber alacaktır.

Başka hikâyeler de var...

Örneğin Türkiye-Suriye sınırı boyunca ABD ve İsrail'in isteği üzerine 1955-1957 yıllarında döşenen mayınların temizlenmesi ihalesi Mayıs 2009'da İsrailli bir şirkete verilecekti. Medyadaki tepki, CHP'nin itirazı ve Şam'ın karşı koymasıyla proje iptal edildi.

Öncesinde Mayıs 2005'te bu kez İstanbul Galata Port ihalesi tartışılmıştı. Yine bir Yahudi şirketi olan Ofer Kardeşler'e verilmesi ve daha sonra Başbakan Yardımcısı Abdüllatif Şener'in istifasına yol açan yolsuzluk iddialarının yaygınlaşması üzerine ihale iptal edildi.

2003-2010 yılları arasında İsrailli ya da Amerikan Yahudi şirketlerinin GAP bölgesinde, Konya ovasında ve Türkiye'nin başka yerlerinde arazi satın almaları ya da şirket kurmaları için birçok yasa çıkarıldı. İsrail menşeili GDO'lu tarım ürünlerinin ve tohumlarının Türkiye'ye ithal edilmesini kolaylaştıran AKP hükümetleri, İsrail ile var olan ticaret hacminin yükselmesi için de elinden gelen her şeyi yaptı. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın oğlu Burak Erdoğan'ın sahip olduğu büyük yük gemileri ve tankerlerin İsrail'e Kuzey Irak Kürt petrolünü ve farklı malları taşımasıyla ilgili olarak Türk, İsrail ve dünya medyasında çok sayıda yazılı ve görüntülü haber yayımlandı.

Bütün bu gelgitler içinde İsrail'in Türkiye ile olan ticari ilişkileri hiçbir zaman olumsuz etkilenmedi. 2002'de 2 milyar dolar olan ticaret hacmi 2018 sonu itibarıyla 5,608 milyar dolar oldu. Yine aynı dönemde Türkiye'nin ithalatı 714 milyon dolardan 1,713 milyar dolara yükseldi. 2018 yılında Türkiye'ye gelen İsrailli turist sayısı bir önceki yıla göre yüzde 18 artarak 443 bin olmuştur.

Bu tablo, ilişkilerin, Erdoğan'ın İsrail'e söylediği o çok sert söylemlerden hiçbir zaman etkilenmediğini göstermektedir. Etkilenmediği gibi Ankara İsrail'le ilişkileri düzeltmek için sürekli lobi şirketlerini kiraladı. Örneğin Türk hükümeti bir seferinde İsrail'le ilişkileri düzeltmek ve bu ilişkiyi ABD yönetimi üzerinde kullanmak için 30 Point Strategies LLC lobi şirketini kiraladı. Şirket Türkiye'nin öteki lobi şirketi

Fleishman Hillard Inc bünyesinde çalışıyordu. Türk hükümeti, 2010-2011 yıllarında 30 Point Strategies LLC şirketine 360 bin, Fleishman Hillard Inc'e de 1 milyon 112 bin dolar ödedi.

ABD'de lobi için en fazla para harcayan ülkeler arasında olan Türkiye, 12 lobi şirketiyle çalışıyormuş! Sadece bir yıl içinde masraflar hariç toplam bu şirketlere 3 milyon 600 bin dolar ödenmiş. AKP hükümeti 2004-2007 yıllarında 4 yıl İsrael Consult Inc lobi şirketiyle çalıştı. Eski diplomat Lenny Ben David tarafından kurulan şirket aynı zamanda İsrail için de lobi faaliyetini yürütüyordu.

Belki de tüm bu gerçeklerin farkında olan Rahmetli Necmettin Erbakan, öğrencisi Erdoğan ve AKP kurucuları hakkında birçok kez ağır suçlamalarda bulunmuştur. Ona göre "Erdoğan, Gül ve arkadaşları AKP'yi İsrail ve Siyonizm için kurmuşlardır. AKP İsrail'e hizmet etmektedir."

Erbakan'dan sonra Saadet Partisi lideri olan Mustafa Kamalak'ın görüşü de farklı değildi. 4 Ocak 2015'te *Sözcü* gazetesine konuşan Kamalak "Başbakan olarak Erdoğan kendisini Büyük Ortadoğu Projesi'nin eşbaşkanı ilan etmişti. BOP'un birinci isteği İsrail'in güvenliğinin sağlanmasıdır. İsrail'in kendisini 1948'den, yani kuruluşundan beri en güvende hissettiği dönem AK Parti dönemidir" diyecekti.

Mustafa Kamalak hakkında 12 Eylül 2019'da "Terör örgütü propagandası yapmak ve suçluyu övmek" suçlamalarıyla iddianame hazırlandı. Kamalak'ın "FETÖ propagandası" yaptığı öne sürülüyor ve 9,5 yıla kadar hapisle cezalandırılması isteniyordu.

Bunun Kamalak'ın AKP-İsrail ilişkisi hakkında söylediğleriyle bir ilgisi var mıdır, bilinmez ama bu söylemlerin çok daha ağırını dinlendiren Abdüllatif Şener hakkında da dava açılmıştır.

79- Sıra doğalgaz savaşında

2008'de Kıbrıs açıklarında keşfedilen zengin doğalgaz rezervleri dünyanın dikkatini Doğu Akdeniz bölgesine çekti. O

sıralar İsrail Mısır'dan uygun bir fiyatla doğalgaz alıyordu. Bir Arap ülkesine bağımlı kalmak istemeyen İsrail doğalgaz aramalarına başladı. Bunun sonucu olarak 2009 yılında Hayfa açıklarında Tamar (260 milyar metreküp) ve 2010 yılında Leviathan sahasında (450 milyar metreküp) doğalgaz yatakları bulundu. 2018 sonu itibarıyla Doğu Akdeniz bölgesinde bulunan doğalgazın 350 trilyon metreküp olduğu açıklanmıştı.

İsrail kendi deniz sınırları içinde bulduğu doğalgazın bir bölümünü tüketmeyi planlarken, geri kalanını büyük pazar olan Avrupa'ya satmayı amaçlamaktadır. Bu amaçla bölgedeki ülkelerle stratejik ilişkiler geliştirme yolunu aramaktadır. İsrail'in doğalgaz sahalarına komşu ülkeler ise Güney Kıbrıs, Lübnan, Mısır, Suriye ve kuşatma altındaki Gazze yani Filistin'dir. Kendi gazını Avrupa'ya satmak isteyen ve gaz konusunda ortak projeler üzerinde politika ve proje geliştirmeye çalışan İsrail sık sık Güney Kıbrıs ve Yunanistan'la zirve toplantıları düzenlemiş ve anlaşmalar imzalamıştır.

Mısır da benzer bir çaba içine girmiştir.

Doğu Akdeniz'de devam eden bu enerji savaşlarında Türkiye kilit ülke olduğunu söyleyerek boruları kendi topraklarından geçirmeye çalışmamıştır. Türkiye ağırlıklı olarak Rusya, Azerbaycan ve İran'dan gelen doğalgazı tüketmektedir. Bu bakımdan İsrail kendi doğalgazını pazarlayabilmek için hattı Türkiye'den geçirmek ister; ancak Tel Aviv'in Ankara ile ilişkileri çok kötü olduğu için bu planını uygulayamamıştır. Kıbrıs sorunundan dolayı Yunanistan ve Güney Kıbrıs ise Türkiye'yi devre dışı bırakmaya çalışmaktadır. Ancak Yunanistan üzerinden döşenecek hattın maliyetinin Türkiye üzerinden uzanacak hattın maliyetinden üç kat daha fazla olması, Güney Kıbrıs'ın elini kolunu bağlamaktadır.

Doğu Akdeniz'de 4-5 trilyon dolarlık doğalgaz rezervleri üzerinde büyük oyun oynanıyor. Yunanistan ve Kıbrıslı Rumlar; Mısır ve İsrail'in Türkiye karşıtlığıyla Lübnan ve Suriye'deki durumu fırsata çevirmeye çalışıyor.

Bu çerçevede Güney Kıbrıs Rum Yönetiminin (GKRY), deniz yetki alanı sınırlandırma anlaşması imzaladığı İsrail'e ait

4 bin 600 kilometrekare, Lübnan'a ait 3 bin 957 kilometrekare, Mısır'a ait ise 21 bin 500 kilometrekare büyüklüğündeki deniz yetki alanlarını, bu ülkelerin aleyhine olacak şekilde sahiplendiği söyleniyor. Buna karşın İsrail Rumlar yerine Türkiye ile sınırlandırma anlaşması imzalamış olsaydı, GKRY'nin ihaleye açtığı 13 ruhsat sahasından 12. parselin tamamı, 8, 9 ve 11. parsellerin büyük bölümü ile 1, 7 ve 10. parsellerin bir kısmı İsrail'in olacaktı. Ancak İsrail Güney Kıbrıs ile anlaşarak çok daha sınırlı bir alanla yetindi çünkü AB ve genel olarak Batı'yla kavga etmek istemiyordu. Eğer Mısır, yetkisi tartışmalı olan Güney Kıbrıs yerine Türkiye ile bir sınırlandırma anlaşması yapmış olsaydı, 11 bin 500 kilometre kare daha fazla deniz alanına sahip olacaktı. Durumun farkına varan İsrail ve Mısır geri adım atar gibi oldular ama durumun şimdilik değişebileceği beklenmiyor.

ABD Jeolojik Araştırmalar Merkezi 2010 tahminlerine göre Kıbrıs, Lübnan, Suriye ve İsrail arasında kalan bölge havzasında 35 trilyon metreküp doğalgaz ve 1,7 milyar varil petrol bulunuyor. Yine Nil Delta havzasında yaklaşık 1,8 milyar varil petrol, 6,3 trilyon metreküp doğalgaz ve 6 milyar varil sıvı doğalgaz yatağı olduğu tahmin ediliyor. Kıbrıs Adası çevresinde olduğu düşünülen 8 milyar varil petrol yatağının dışında Heredot olarak adlandırılan Girit'in güney ve güneydoğusundaki alanda ise toplam 3,5 trilyon metreküplük doğalgaz bulunduğu tahmin ediliyor.

Rus *RF-SMI* gazetesi ise Suriye karasularında çok büyük bir petrol yatağı bulunduğunu yazdı. Habere göre Akdeniz'deki Suriye karasularında 14 kuyudan günde 6-7 milyon varil petrol çıkarılabileceği belirtiliyor. Gazete haberinde çıkarılabilecek doğalgaz ve petrolün Katar ve Rusya'nın üretimi ile ciddi rekabet edebilecek miktarda olduğu aktarıldı. Petrol yatağının sadece 250 metre derinlikte olduğu iddia ediliyor. Petrol sahasındaki aramanın ise Norveçli Ancis şirketi tarafından gerçekleştirildiği belirtildi.

İşin ilginç olan tarafı, İsrail'de faaliyet gösteren Amerikan Noble şirketi ve İsrailli Delek şirketi ile Mısır'ın Dolphin

Energy şirketi arasında 10 yıl süresince 65 milyar metreküp doğalgaz tedarikini içeren iki anlaşma imzalandı. Noble şirketinin internet sitesindeki açıklamaya göre anlaşma, "İsrail'in Tamar ve Leviathan sahalarının her birinden çıkaracağı 32,5 milyar metreküp doğalgazı 2030 yılına kadar Mısır'a satmasını" içeriyor. Anlaşmaların 15 milyar dolarlık olduğu belirtilen haberde, doğalgaz iletiminde kullanılacak boru hattının Ürdün'e de uzanacağı kaydedildi. İsrail açıklarındaki Tamar sahasında 280 milyar metreküp, Tanin sahasında 1,2 trilyon metreküp ve Leviathan sahasında 622 milyar metreküp gaz rezervi bulunuyor. İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu anlaşmayı "tarihi" olarak niteledi.

Güney Kıbrıs'ın, İsrail'in Leviathan parselinin hemen yanında bulunan "Afrodit" sahasında ilk tespitlere göre 200 milyar metreküp doğalgaz olduğu saptandı. Mısır'ın Nil Deltasında ise 200 milyar metreküp doğalgaz ve 1,8 milyar varil petrol bulunuyor.

Avrupa'nın uzun yıllar petrol ve doğalgaz gereksinimlerini karşılayabilecek potansiyelin Doğu Akdeniz havzasında olduğunun anlaşılması iştahları kabartırken, Mısır, Türkiye, Güney ve Kuzey Kıbrıs, Lübnan, Suriye, İsrail ve Gazze Yönetimi bölgedeki petrol ve doğalgazda hak sahibi olduğunu söylüyor. Birleşmiş Milletler (BM) Deniz Hukuku Sözleşmesi'ne göre, Münhasır Ekonomik Bölge (MEB) adı verilen deniz alanlarının, devletlerin kendi aralarında yapacakları anlaşma ile belirlenmesi gerekiyor. 1982 tarihli sözleşmeye göre bir kıyı devletinin, karasularının kenarından 200 deniz miline kadar münhasır ekonomik bölge ilan etme hakkı bulunuyor. İtalyan Eni, Fransız Total, Rus Novatek ve Amerikan Noble Energy'nin Kıbrıs, İsrail, Lübnan ve Mısır ile yaptıkları anlaşmalar nedeniyle, dev petrol şirketlerinin de denkleme dâhil olmasıyla paylaşım kavgası uluslararası bir nitelik kazandı. AB'nin yanında Güney Kıbrıs'tan "stratejik ortak" olarak söz etmeye başlayan ABD ve Rusya da denklemin bir parçası artık.

Gazın nasıl çıkarılacağı ve ihraç edileceğine dair de birçok alternatif plan ve proje konuşulmaktadır.

AB ise Doğu Akdeniz'den Güney Doğu Avrupa'ya bir enerji koridoru oluşturmaya ilişkin uzun dönemli stratejik bir projeyi çoktan uygulamaya koydu. Güney Kıbrıs'ın üyeliği ve tüm Kıbrıs adasının bir AB toprağı olarak kabul edilmesiyle, AB, Doğu Akdeniz'de sınırları olan etkin bir aktör artık. Doğalgazda Rusya'ya bağımlılığı azaltmak isteyen Avrupa ülkeleri bu nedenle Kıbrıs ile müzakerelere güçlü destek verdi.

İsrail'e ait Leviathan ve Tamar sahalarıyla, Kıbrıs açıklarındaki Afrodit sahasından çıkarılacak doğalgazı Avrupa'ya ulaştıracak iki güzergâh gündemde. Bunlardan biri, gazı boru hattıyla Kıbrıs'a, oradan da Yunanistan'a taşıyacak hat. Diğeri ise, aynı bölgedeki gazı Türkiye'nin Ceyhan Limanı'na ve oradan Avrupa'ya ulaştıracak hat. Doğu Akdeniz'de, İsrail açıklarında 2010'da bulunan doğalgazın, yine aynı dönemde Kıbrıs açıklarında bulunan doğalgazla birlikte Avrupa'ya taşınması planları Doğu Akdeniz'deki enerji kavgasına yeni bir boyut kazandırdı. Avrupa pazarına ulaşacak ve Rus doğalgazına rakip olacak yeni bir hattın önünü açması beklenen Kıbrıs müzakereleri AB'nin yanı sıra Moskova, Washington ve Tel Aviv'in de yakın takibinde. Bu, Avrupa'nın gaz ihtiyacı ve enerji güvenliği için önemli.

Doğalgaz ihtiyacının büyük kısmını Rusya'dan karşılayan Avrupa ülkeleri için alternatif bir enerji kaynağı ve hattının oluşması, Avrupa ve dolaylı olarak ABD için enerji güvenliğinin artırılması ve Rusya'ya bağımlılığın azaltılması anlamına geliyor.

İsrail, Yunanistan ve Güney Kıbrıs, 2013'te vardıkları anlaşmadan da yola çıkarak çıkaracakları doğalgazı önce Girit Adası'na, oradan da Yunanistan'a taşıyacak bir boru hattı için çalışmalara başladı. Üç ülke arasında imzalanan "Lefkoşa Bildirisi"nde "İsrail ve Güney Kıbrıs'ın hidrokarbon yataklarını birleştirerek Yunanistan üzerinden Avrupa'ya taşıyacak bir boru hattı oluşturulması" ve "üç ülke arasında elektrik bağlantısı sağlanması" kararı alınması bunun somut göstergesi oldu. Hattın adı, Doğu Akdeniz Doğalgaz Boru Hattı. Avrupa Komisyonu'nun çalışmasına göre, henüz planlama

aşamasında olan Doğu Akdeniz Doğalgaz Boru Hattı'nın yıllık 16 milyar metreküp doğalgazı Avrupa'ya taşıması öngörülüyor.

Avrupa Komisyonu "Ortak Çıkar Projesi" kabul ettiği projeye mali destek taahhüt etti. İsrail Enerji Bakanlığı'na göre hattın uzunluğu iki bin kilometre. Bunun 200 kilometresi Leviathan'dan Güney Kıbrıs'a, 700 kilometresi Kıbrıs'tan Girit'e, 400 kilometresi de Girit'ten Yunanistan'a, geri kalanı da Yunanistan'dan İtalya'ya uzanan bölümde olacak.

Buna paralel Güney Kıbrıs, Ankara'nın tepkisine rağmen Yunanistan ve Mısır ile üçlü enerji zirveleri gerçekleştirdi. Güney Kıbrıs ve Yunanistan benzer şekilde İsrail'le de rutin zirveler düzenliyor. Mısır'ın ise Lübnan ile ikili, Yunanistan ve Güney Kıbrıs'la da üçlü anlaşmaları var.

Ankara'nın Kıbrıs'ın içinde yer aldığı, İsrail'in ise Lübnan'ın bulunduğu anlaşmalara itirazları söz konusu. Lübnan 9 Şubat 2019'da rezervlere yönelik sondaj için uluslararası enerji şirketleriyle imzalar attı. Beyrut'un, İsrail'le gerilime yol açan tartışmalı 9. blokun da olduğu kaydedilen iki blokta sondaja yönelik İtalyan Eni, Fransız Total ve Rus Novatek konsorsiyumu ile sözleşme yaptığını duyurması, hak iddiasındaki İsrail'in tepkisini çekti. İsrail daha önce 9. blokun kendisine ait olduğunu iddia ederek, Beyrut tarafından atılacak tek taraflı bir adımı kışkırtma olarak göreceğini açıklamıştı. Anlaşmazlığın giderilmesi için ABD arabuluculuk yapıyor.

Kıbrıs çevresine 4 arama, tarama ve sondaj gemisi gönderen Türkiye garantör ülke olarak Kıbrıslı Türklerin haklarını koruyacağını açıkladı ve bölgeye savaş gemilerini de gönderdi.

Rumlar ise hızla silahlanmaya başlarken Fransa, İtalya, İsrail ve Yunanistan'la askeri işbirliği anlaşmaları imzalamıştır.

AB Dışişleri Bakanları ise 15 Temmuz 2019 tarihli toplantıda "Kıbrıs açıklarındaki doğalgaz arama faaliyetlerinin uluslararası hukuka aykırı olduğu gerekçesiyle Türkiye'ye yaptırım uygulama kararı" aldılar. Buna göre; Türkiye'nin AB'den

2020'de alması öngörülen katılım öncesi mali yardımlarda kesintiye gidildi, ortaklık konseyi gibi ekonomi ve ticari ilişkilere ilişkin kurumsal ve üst düzey siyasi diyalog donduruldu, Havacılık Anlaşması müzakereleri askıya alındı ve Avrupa Yatırım Bankası'ndan Türkiye'ye verilecek kredi desteğinin de gözden geçirilmesine karar verildi.

Kararda sondaj faaliyetlerinin devam etmesi halinde ek yaptırımlar uygulanacağı ve sondaj faaliyetlerine katılan şirketler ve gerçek kişilerin aynı kapsam içine alınacağı tehdidinde bulunuldu.

Buna paralel olarak ABD de Türkiye'yi uyaran bir açıklama yaptı. Rusya ise "endişelerini" dile getirdi.

Olaylar bu yönde gelişirken Cumhurbaşkanı Erdoğan 27 Kasım 2019'da Libya Başbakanı ve Başkanlık Konseyi Başkanı Fayiz Serraj ile bir anlaşma imzaladı. Anlaşmaya göre iki ülke kendi ortak deniz sınırlarını belirlediler. Yalnızca başkent Trablus'u kontrol edebilen Serraj güçlerine karşı olan, ülkenin büyük bölümünü kontrol eden ve Mısır, BAE, Suudi Arabistan, Fransa ve Rusya tarafından desteklenen General Halife Hafter'in karşı çıktığı anlaşmaya ABD, AB, Rusya, Yunanistan, Kıbrıs, İtalya ve Arap ülkeleri karşı çıktı. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın itirafıyla Libya'ya asker gönderen Türkiye Doğu Akdeniz enerji kavgasının tarafı olmuştur. Türkiye'nin bu tavrına karşılık Yunanistan önce İtalya sonra da Mısır ile MEB anlaşmaları imzaladı. AB ve bazen de ABD destekli Atina'nın bu adımlarıyla gerginlik bu kez Akdeniz'le birlikte Ege'ye de sıçradı. Karşılıklı NAVTEX ilanları ve tatbikatlarla gerginleşen ilişkiler iki NATO ülkesini karşı karşıya getirdi ve batılı çevreler bu gerginliğin olasılıklarıyla ilgili bir çok farklı senaryo yazdı.

Bu kavganın nasıl gelişip sonuçlanacağını beklemeden İsrail ise kendi gazını çıkarıp Mısır ve Ürdün üzerinden satma planları yapmaktadır. Tüm rezervlerine ulaşıp çıkardığı takdirde ciddi bir şekilde zenginleşecek olan İsrail giderek karmaşık bir hal alan gaz ve petrol savaşlarını yakından takip etmektedir.

Bazı çevreler *Mavi Marmara* olayında olduğu gibi İsrail'in uygun zaman ve mekânda Ankara ile anlaşabileceğinden ve kendi gazını Türkiye üzerinden Avrupa'ya satacağından söz etmektedir. Başka çevreler de Ankara'nın "zamanı geldiğinde" ve Yunanistan'ın İtalya ve Mısır ile imzaladığı anlaşmalara karşılık İsrail ile Libya benzeri bir anlaşma imzalama olasılığından ve bu anlaşmayla Akdeniz ve Ege'de AB destekli Yunanistan ve Kıbrıs (Rumlar) ile kavgasında Tel Aviv'i kazanmak isteyeceğinden söz ediyor.

80- Yahudiler Kıbrıs'ı sever

Herzl'in Temmuz 1902'de Lord Rothschild'e gönderdiği mektupta şöyle der: "Kıbrıs'ı düzene sokmalıyız ve birgün İsrail'in üzerine gitmeliyiz ve kuvvetle almalıyız. Kıbrıs'tan Müslümanlar gider, Rumlar da iyi bir fiyatla topraklarını satar, Atina'ya veya Girit'e göç ederler. Filistin Yahudiler için küçük bir toprak parçası. Bu nedenle Filistin'e yakın bir yer sağlamamız gerekiyor. Bu da Kıbrıs ve El-Ariş Filistin'e katılmalıdır."

Demek ki; İsrail'in Kıbrıs'a olan ilgisi bir gaz konusunun çok ötesindedir.

Kıbrıs'a yönelik Yahudi ilgisinin ilk somut örneği, Osmanlı Devleti'nin Kıbrıs'ı fethi sırasında görülür. O dönemde sarayda danışman olarak bulunduğu söylenen Yasef Nasi'nin "Kıbrıs kralı" olmak ve adayı "bir Yahudi yerleşim merkezi" haline getirmek istediği anlatılır. Nasi diğer Yahudiler gibi Bayezid- Selim çekişmesinde, Sultan Süleyman gibi, annesi Yahudi kökenli Roksalan olan (Hürrem Sultan) Sultan Selim'in tarafında yer almıştı.

Sokullu Mehmet Paşa ise Nasi ve Yahudilerin saraydaki etkisinden rahatsız olduğu için Yahudilerin telkinleriyle çıkılmak istenen Kıbrıs seferine karşı çıkıyordu.

Portekiz kökenli Nasi ailesinin İngiltere, Hollanda ve Venedik'ten sonra 1553 yılında yerleşmek üzere İstanbul'a geldiği ve 100 Düka karşılığında Sultan Süleyman'dan Filistin'de Tabariye Gölü kenarında bir köy satın aldığı ve

orada bir okul kurduğu anlatılır. Yahudiler için burann yeterli olmayacağını düşünen Nasi'nin 1569 yılından itibaren Osmanlı'daki bütün gücünü Kıbrıs'ı almak için kullandığı yazılmaktadır. Bazı kaynaklarda Sultan Selim'in de Nasi'ye "Eğer Kıbrıs'ı alırsak Kıbrıs kralı olacaksın" dediği belirtilir.

Sonunda Kıbrıs alındı ama Nasi kral olamadı çünkü Sokullu Mehmet Paşa buna karşı çıkmış, bunu önlemek için Venedik ile ilişkileri yumuşatmış ve Yahudilerin yoğun bir şekilde adaya yerleşmesini önlemişti.

Nasi'den sonra adaya merak saran bir başka Yahudi, 19. yüzyılın sonlarında İngiltere Başbakanı olan Benjamin Disraeli'dir. Disraeli, çok sayıda Romanyalı Yahudi'nin Kıbrıs'a taşınmasını sağlamıştır. Ancak Kıbrıs'ın Yahudiler açısından taşıdığı önem, asıl olarak Siyonist hareketin ada üzerindeki istekleriyle ortaya çıkmıştır. Siyasi Siyonizm'in kurucusu Theodor Herzl, Kıbrıs ile ilgili düşüncelerini Siyonist hareketin finansörlerinden Lord Rothschild'e Temmuz 1902'de şöyle aktarmıştır:

"Önce Kıbrıs'ı düzene sokmalıyız, ardından bir gün Filistin'in üzerine gitmeliyiz ve mutlaka almalıyız. Kıbrıs'tan Müslümanlar giderse, Rumlar iyi bir fiyata topraklarını satıp, Atina'ya veya Girit'e göç ederler. Filistin Yahudiler için çok küçüktür, bu nedenle Filistin'e yakın bir yer sağlamamız gerekiyor. Filistin'e Kıbrıs ve el-Arish (Mısır'ın Kızıldeniz'deki sahil kasabası) de dahil edilmelidir."

Bu amaçla Kıbrıs'taki Yahudi nüfusunu artırmak için çeşitli yöntemler denenmiştir. 1897'de İngiliz hükümetinin isteğiyle Yahudi Kolonileşme Birliği (JCA) 33 Rus Yahudi ailesini, İngiltere'nin Haziran 1878'de Osmanlı Devleti'nden kiraladığı Kıbrıs'a yerleştirmiştir.

1900-1906 yılları arasında Siyonist örgütün liderlerinden Max Warburg, Kıbrıs'ta Yahudi köylerinin kurulması ve tarım alanlarının işletilmesi konularıyla yakından ilgilenmiş ve JCA'yı bu amacında desteklemiştir. Ona göre iki bin yıldır Avrupa'da yaşayan Yahudiler, Peygamberleri tarafından kendilerine söz verilen toprakların o dönemde Osmanlı

denetiminde olmasından ve Padişah'ın Yahudi yerleşimine izin vermemesinden dolayı, "Vaat edilen" topraklarına yakın yerlere yerleşmeyi düşünmelidir. Bu düşünceyle Yahudilere sempatik davranan İngilizlerin idaresi altında bulunan Kıbrıs adası çok çekici gelir ve kurulan derneklerle Kıbrıs'ta Yahudi kolonisi kurma girişimi başlatılır. Böylece kurulan ilk yerleşimin tüm maddi masrafları Fransız Yahudi'si Baron Maurice de Hirsch tarafından karşılanır. Öncesinde, 1897'de Rusya'dan Londra'ya yeni göç etmiş birkaç Yahudi aile, Siyon Sevgisi isimli bir dernek kurar. Derneğin amacı, o dönemde Osmanlı idaresi altında olan Filistin'den bir günlük deniz yolculuğu uzaklıkta bulunan Kıbrıs'ta yeni yerleşim yerleri kurmak ve yerleşmektir. Siyon Sevgisi isimli derneğin birçok üyesi daha önce Rusya'da çiftlik yöneticiliği yapmış kişilerdi. Kıbrıs'a gelip araştırma yapan dernek üyeleri Kıbrıs'a yerleşmeye karar verir. Bunun üzerine Yahudi Yerleştirme Kurumu'na başvuran 15 Yahudi ailesi Kıbrıs'a gelerek İngiliz sömürge idaresinin başkenti Lefkoşa'nın yaklaşık 14 km doğusunda bulunan Margo Çiftliği'ndeki söz konusu toprakları satın alır ve yerleşirler. JCA bu aileler için evler ve ahırlar inşa eder, ekmeleri için tohum, hayvancılık yapmaları için büyükbaş hayvan satın alır, okul, sinagog, fırın ve değirmen sağlar.

Ancak bazı aileler adadaki zor koşullara dayanamayarak geri dönünce adaya gelişten iki buçuk yıl sonra çiftlikte geriye sadece beş aile kalır. Dernek üyelerinin değişik yerlere göç etmesiyle dayanışma kopar ve Siyon Sevgisi Derneği kapanarak maziye karışır.

İkinci deneme JCA, başarısızlıkla sonuçlanan bu ilk yerleşim deneyiminden hiç yılmaz ve bu kez Filistin'de yaşayan Yahudileri Kıbrıs'a taşır. İlk yerleşimin onuncu yılında, adadaki Yahudi koloni sayısı üç ve toplam Yahudi sayısı 189'a ulaşmıştır. Ancak adadaki önlenemez sıtma hastalığının, sıcak havanın, kuraklığın ve susuzluğun büyük olumsuzluklar yaratmasına ilaveten sosyal yaşamın var olmaması, Avrupa kültürü ve yaşam tarzına alışık Yahudiler için yaşamı zorlaştırmıştır. Ancak bu olumsuz koşullara rağmen adanın

Filistin'e çok yakın bir konumda bulunması Yahudileri heyecanlandırmış ama bir an önce de Filistin'e gitmeye itmiştir. Avrupa'dan gelen Yahudi aileleri, ne pahasına olursa olsun bir an evvel bir günlük deniz yolculuğu daha yaparak "Vaat edilmiş Topraklara" gitmek istiyorlardı ve bu düşünce hiçbir zaman akıllarından çıkmıyordu.

Doğu Akdeniz bölgesinde bulunan her hangi bir yerleşim yerinde yaşamayı göze alan Yahudiler, eninde sonunda Yahudi yerleşimlerinin başladığı ve kökleştiği, Yahudi kültürünün geliştiği, ekonomik hayatın gittikçe gelişmeye başladığı Filistin'e göç ederek, daha iyi bir yaşam koşullarına sahip olacaklarını hayal etmekten ve arzulamaktan hiç kurtulamıyorlardı. Siyasal ve dinsel propaganda onların peşini bırakmıyordu.

JCA'nın Kıbrıs ile ilgili son kaydı olan 1927 tarihli raporunda, adada 43 Yahudi'nin kaldığı anlaşılmaktadır. İngiliz sömürge hükümeti kayıtlarına göre ise 1950'li yılların sonunda, tüm Yahudi göçmenlerin İsrail'e göç etmiş olmalarından dolayı adada artık hiçbir Yahudi göçmen kalmamıştır.

Margo'da bulunan Kıbrıs'taki tek Yahudi Mezarlığı'ndaki mezar taşlarında, mezarlığa en son gömülen kişinin Temmuz 1960 tarihinde öldüğü anlaşılmaktadır.

Kayıtlara göre, zaman zaman burada yaşamış Yahudilerin çocukları ve torunları 1974 yılına kadar düzenli olarak adaya gelmiş ve mezarlığı ziyaret etmişlerdir. Günümüzde Yahudi Mezarlığı, Ercan Havaalanı'nın güney batısındaki askeri bölge içinde bulunmakta ve Kargı (Margo) köyünden Akıncılar'a giden yolun sol tarafında yer almaktadır. Mezarın etrafı yaklaşık 50 cm genişliğinde ve 100 cm yüksekliğinde taş bir duvarla çevrilidir. Girişinde demir bir kapı bulunmaktadır.

Kıbrıs üzerinde o dönemdeki en kapsamlı, en ayrıntılı plan ise 1939'da yapıldı. "Yahudi Sorununa Bir Çözüm" adını taşıyan bu plan, 11 Mart 1939'da üç Yahudi lider tarafından İngiltere Başbakanı Neville Chamberlain, Sömürgeler Bakanı Anthony Eden ve 1939'da Başbakan olan Winston Churchill'e sunuldu. Bu plana göre Kıbrıs'taki Rum nüfus boşaltılarak

Selanik'in bir bölgesine yerleştirilecekti. Selanik'teki Yahudiler ise Kıbrıs'a aktarılacaktı. Böylece Kıbrıs'ta Yahudilere yer açılacak ve Selanikli Yahudiler, Kıbrıs'ta oluşacak yeni topluluğunun çekirdeğini oluşturacaktı.

Buna paralel olarak İngiliz Sömürgeler Bakanlığı bir ara Yahudilerin devlet kurması için Kenya'yı bile düşünmüştü. Rusya'daki Yahudi sorununa çare olarak düşünülen bu çalışma, bölgedeki aslan, kaplan ve birçok yırtıcı kuş nedeniyle iptal adildi.

İşin bir de tarihsel boyutu var.

Yahudiler, Roma egemenliği altındaki Kıbrıs'ta rahat yaşıyorlardı. Bu dönemde, önce Pavlus ardından Barnabas İsa'nın fikirlerini yayıp Yahudileri Hristiyanlaştırmaya çalıştılar. Yahudiler, Artemion önderliğinde MS 117 yılında Trajan hükümdarlığındaki Romalılara karşı ayaklandılar ve tarihçilere göre 240 bin Yunanlıyı öldürdüler. Buna ceza olarak Yahudilerin gemilerinin Kıbrıs topraklarına yanaşmaları yasaklandı. Yine de Yahudiler adada yaşamaya devam etti. Sakin geçen birkaç yılın ardından Yahudi cemaati tekrar gelişmeye başladı. MS 610 yılında Yahudiler Heraklios hükümdarlığı altında tekrar ayaklandılar. 646-1154 yıllarında Araplar Kıbrıs'ı ele geçirince adada bulunan az sayıdaki Yahudiler zamanla buradan göç etti.

Osmanlı-Venedik savaşıyla (1570-1573) ada Osmanlı Devleti'nin eline geçti. Osmanlı topraklarından göç eden Sefaradlar sayesinde adadaki Yahudi cemaati tekrar gelişti ve Magusa Osmanlı Yahudi cemaatinin merkezi haline geldi. 1878'de İngiltere'ye kiralanan adada Yahudilerin sayısı sürekli arttı.

1902'de Theodor Herzl İngiltere Parlamentosu Göçmen Komitesi'ne "İngiltere ve Birleşik Devletlere- Yahudi Göçü Sorunu İlerideki Kıbrıs Yahudi Kolonizasyonu ile Çözüldü" başlıklı bir broşür sundu.

İkinci Dünya Savaşı sırasında Kıbrıs Avrupa'daki Yahudiler için önemli bir rol oynadı. 1933'te Nazizm'deki yükselişle yüzlerce Yahudi Kıbrıs'a kaçtı. Avrupa'daki katliamlardan

kaçıp Filistin'e gitmeye çalışan Yahudiler için İngiltere Kıbrıs'ta bir toplama kampı açtı.

1946'dan İsrail'in bağımsızlığını ilan ettiği 1948'e kadar 50 bin Yahudi mülteci İngiliz kontrolünde adada tutuklu kaldı. İsrail Devleti kurulduktan sonra mültecilerin çoğu İsrail'e göç etti.

İsrail'in 1948'de bağımsızlığını ilan etmesiyle birlik İngiltere garantörlüğündeki Kıbrıs'la diplomatik ilişkiler başladı. İsrail ve Kıbrıs'ın ilişkileri Kıbrıs'ın 1960'ta bağımsızlığını kazanmasıyla gelişti.

2003'te Haham Arie Zeev Reskin İsrail'den Kıbrıs'a adadaki Yahudi hayatını canlandırmak için gönderildi ve Kıbrıs Yahudi cemaati başkanlığına aday gösterildi. Hemen peşinden Larnaka'da ilk sinagog açıldı.

Kıbrıs'ta bugün, çoğu iş için gelmiş, 350 civarında Yahudi aile yaşamaktadır. Bunların yarısı İsrailli olup geriye kalanları İngiliz ve Rus kökenlidir. Bunların bir bölümü de İsrail'in karşı kıyısında Yahudiler için yeni bir yerleşim bölgesi yaratmaya çalışmaktadır. Kuzey Kıbrıs'ta önümüzdeki dönemde binlerce Yahudi'nin yerleştirilmesi amaçlanmaktadır. Adadaki Türk toprakları üzerinde parselasyon çalışmaları ile Yahudiler için binlerce ev yapmak üzere izin alınmıştır. Kuzey Kıbrıs bölgesinde yeni yapılan binalar daha çok İngiliz ve Amerikan Yahudileri tarafından satın alındığı, İsrail vatandaşı Yahudilerin de adada gayrimenkul edinmek ve yerleşmek üzere KKTC'ye gelmeye başladığı anlatılmaktadır.

Böylece uzun vadede Kuzey Kıbrıs'ın Türk nüfusunun Türkiye'ye geri dönmesi, para gücüne sahip olan zengin Yahudilerin Kuzey Kıbrıs'a yerleşerek yeni bir Yahudi bölgesini İsrail'in karşı kıyısında yaratması planları yapılmaktadır. Kısa zamanda önemli miktarda Yahudi'nin adaya yerleşmesi ile birlikte İsrail'in de Kıbrıs üzerinde Türkiye ve Yunanistan gibi taraf olması ve adanın Avrupa/Hıristiyan egemenliği altına girmesine izin verilmemesi hesapları yapılmaktadır.

İsrail'in Tevratsal sınırları içerisinde yer alan Kıbrıs'ın geleceği Ortadoğu'daki yeniden yapılanma ile yakından

ilgilidir. Kıbrıs, İsrail'e hem bir giriş kapısı hem de çıkış bölgesidir. Kıbrıs'tan zaman içinde Türklerin kaçırtılması, Hıristiyanların topraklarının para ile satın alınması yolu ile adanın bütünüyle Yahudileştirilmesi, Siyonizm'in ana hedeflerinden biridir. Türklerin ve Rumların birbirlerine karşı kışkırtılması ile yeniden sıcak çatışmalara sürüklenerek Kıbrıs'a Ortadoğu'da askeri birlik bulunduran ABD'nin müdahale edebileceği öne sürülmektedir. ABD'nin bir askeri işgali sonrasında ya da NATO'nun Ortadoğu'ya taşınmasından sonra, NATO üzerinden Kıbrıs'ta oluşturulacak İngiliz ve Amerikan etkisinden yararlanılarak, Kıbrıs adasına önemli sayıda Yahudi göçü gündeme getirilebilir. Büyük Ortadoğu Projesi adı altında gündeme getirilen Siyonist plan bu doğrultuda sonuçlanırsa ABD ve adada iki üssü bulunan İngiltere'nin desteği ile İsrail lobilerinin ekonomik yönlendirmesi sonucunda Kıbrıs, Ortadoğu'da yeni bir İsrail olarak ortaya çıkacak şekilde planlanmaktadır.

Bu kapsamda Sıdıka Atalay'ın Kıbrıs'ta Asil Nadir ile Yeni Erenköy'de bir liman yeri aldıktan sonra burayı Yahudi kökenli bir İngiliz firmasına devrettiği konuşuluyor. Magusa Askeri Bölgesi'nin hemen içinde deniz kıyısında ve Gülseren Bölgesinde "Danya" adlı şirket bir Yahudi yerleşme bölgesi kurmak için özel çaba harcamaktadır. Kuzey Kıbrıslı Türklerle ortaklık kuran Yahudi şirketlerin o bölgede çok geniş arazi satın aldığı konuşulmaktadır.

Başka bir Yahudi şirketinin de Karpas bölgesinde yat limanı inşa edip işlettiği bilinmektedir. Marina'nın adı ise "gate" yani kapıdır.

Sembolik anlamıyla Kıbrıs, Yahudilerin Filistin'e giriş ve gerektiğinde kaçış kapısı olacaktır.

İsrail KKTC'ye yönelik faaliyetlerinde dikkat çekmemek, sempatik görünmek ve rahat davranabilmek için çoğu zaman İsrail'e göç etmiş Türkiyeli Yahudileri kullanmaktadır.

Kıbrıs, aradaki denizi saymazsak, İsrail'in halkı Arap olmayan tek komşusudur. Üç tarafı düşman Arap halklarıyla çevrili olan İsrail'in önünde bir çıkış ve belki de gelecekte kurtuluş

kapısı olarak duran tek nokta Kıbrıs Adası'dır. İsrail'in güvenliği açısından doğusundaki Mezopotamya bölgesi ile batı yakasındaki Kıbrıs Adası büyük önem taşımaktadır. Bu bölgelerin kontrol altında tutulması İsrail için büyük önem ve stratejik değer arz etmektedir. Birinci Dünya savaşı sonrasında Filistin ve Mezopotamya'ya yayılan İngilizler daha sonra adada iki üs kurmaları, Kıbrıs'ı ne kadar önemsediklerini kanıtlamaktadır.

Bunun yanı sıra İsrail toprakları, dünya Yahudilerini bir arada barındırmak açısından yeterli büyüklüğe ve coğrafik konuma sahip değildir.

Artan Yahudi göçü karşısında mevcut toprakların yanına yeni ek yerleşim alanlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Güvenli, rahat, alt yapısı yeterli, mevsimi ve hava iklimi uygun olacak yerleşim alanlarının elde edilmesi hem artan nüfusun yerleşmesinde hem de arzulanan hızlı ve büyük Yahudi göçünün gerçekleşmesinde önemli bir etken olacaktır. Kıbrıs işte tüm bu olumlu nitelikleri üzerinde taşıyan en uygun kara parçasıdır. Dünya ekonomisinin devlerinden olan büyük para imparatoru ve Siyonizm'in en büyük finansörü konumundaki Lord Rothschild, daha 20. yüzyılın başlarında Filistin'in Yahudiler için çok küçük bir toprak parçası olduğunu, bu nedenle karşı kıyısında yer alan Kıbrıs ile beraber bazı Arap topraklarının kurulacak yeni İsrail Devleti'nin bir parçası olması gerektiğini ve bunun gerçekleşmesinin de elzem olduğunu açıkça ortaya koymuştur.

Kıbrıs'ın Ortadoğu'ya giriş kapısı olduğunu bilen Yahudi idareci ve lobilerinin, adayı bu doğrultuda etkin olarak kullanabilmek ve fırsat doğarsa ele geçirebilmek arzusu içerisinde oldukları bir gerçektir. Üç yanı Müslüman düşman kitlelerle dolu olan İsrail için Kıbrıs her zaman acil bir çıkış kapısı ve hatta geçici bir korunma bölgesi olarak görülmektedir. Etrafı her an kendisini boğazlamaya hazır ülkelerle çevrili olan İsrail, kendi halkını gelecekte ortaya çıkabilecek büyük tehlikelere karşı koruyabilme ve ölümcül kitlesel saldırıları karşısında vatandaşlarını güvenli bir bölgeye taşıyabilme planları

yapmaktadır. İsrail için bu ihtiyacı sağlayabilecek yegâne yer Kıbrıs Adası'dır. Kıbrıs'ı bu kadar stratejik bir yer olarak gören İsrail, adanın herhangi başka bir güç tarafından tümden hâkimiyet altına alınmasına (ABD hariç) razı olması düşünülemez. Bir başka deyişle İsrail'in devlet çıkarları doğrultusunda gelecekte adayı rahat kullanabilmesi veya kontrol edebilmesi bakımından arzu ettiği yapı Kıbrıs'ın bütünleşmemiş, parçalı ve ekonomik açıdan zayıf olan durumudur. Bu nedenle İsrail, adanın bütünleşmesine, tam bütünleşme yönünde bir barış anlaşması yapılmasına ya da adanın tek bir ulusun eline geçmesine her zaman karşı çıkacaktır. Adanın Kuzey-Güney, Türk-Rum, Hıristiyan-Müslüman şeklinde ikiye bölünmesi, bölünmenin kalıcılaşması ve tarafların uzlaşma yerine sürekli çatışma ruhuyla hareket etmesi, adaya ileride müdahale etme ve yerleşme niyeti olan İsrail'e en uygun ortamı yaratmaktadır. İsrail ile ortak ideallere sahip olan Yahudi kökenli Dışişleri Bakanı Henry Kissinger'ın itirafıyla ABD 1974 Barış Harekâtı'na zemin hazırlamış ve bu harekât sırasında ABD 6. Filosu'nun Türk Donanması'nı uzaktan izlememiştir.

Kissinger'ın deyimiyle ABD kendi çıkarları doğrultusunda, Kıbrıs'a askeri müdahale etmek isteyen bir ülkeye (Türkiye), önceleri sert tepki gösterdiği halde, daha sonra askeri müdahale etmesi için onay vermiştir. ABD, Türkiye'nin 1974 müdahalesi ile Kıbrıs Adası'nın tümden Yunanistan'a bağlanmasını ya da komünist rejim altına girmesini engellemiştir. Böyle bir durum İsrail'in de işine gelmiş ve Türkiye'nin adada etkin bir role kavuşturulmasıyla Kıbrıs'ın bölünmüşlüğünü kalıcı hale getirmiştir.

Kıbrıs'ın bölünme projesinde ABD'nin İsrail ile ortak hareket ettiğini anlamak zor değildir. Bu ikili önce Türkiye'yi "Kıbrıs sorunu"nun bir parçası haline getirmiş, daha sonra da adada Türkiye'nin karşısına Yahudi kökenli siyaset adamlarını çıkartmıştır.

Kıbrıs sorununun çözümü için görev alan Ronald Reagan döneminin 3 yıllık Kıbrıs Özel Temsilcisi Richard Haas, daha sonra bu göreve getirilen ABD Kıbrıs Özel Koordinatörü

Nelson Ledsky, Jimmy Carter'ın Kıbrıs Özel Temsilcisi Clark Clifford ve George Harris, CIA Ortadoğu Masası Şefi Ellen Laipson ve Richard Hoolbroke...

Hepsinin ortak noktaları, Yahudi kökenli Amerikalı siyasetçiler olmasıdır!

BOP ile Ortadoğu'da egemenlik kurmak isteyen ABD-İsrail ikilisi için, bölgede yaşanan gelişmeler ışığında kilit noktada bulunan Kıbrıs üzerinde de kontrolün sağlanması gerekmektedir. Çünkü gelecekte tüm bölgeye egemen olabilmenin yolu karşı kıyıyı yani Kıbrıs'ı kontrol etmekten geçmektedir. İşte bu amaçla İsrail bugün Kıbrıs'a siyasi ve askeri anlamda girebilmenin olanaklarını yaratmaya çalışmaktadır ki, bu fırsatı da şu an yakalamış görülmektedir. Kıbrıs Cumhuriyeti, münhasır ekonomik bölgeleri içerisinde doğalgaz ve petrol çıkartmak amacıyla İsrail ile ikili antlaşma yapmıştır. Ekonomik açıdan ciddi güç kaybı yaşayan Yunanistan'ın uluslararası etkisizliği ve Türkiye'nin Rumlara karşı olan politik sert tutumu nedeniyle, Rumlar ABD destekli İsrail'in kucağına itilmiş bulunmaktadır. Ekonomik sorunlar yaşayan Kıbrıs Cumhuriyeti bugün doğalgaz ve petrolden doğacak maddi getirilere umut bağlamış bulunmaktadır. Türkiye'ye karşı güçlü bir müttefik arayışı içerisinde olan Rumlar tam da Türkiye-İsrail ilişkilerinin gerginleşip koptuğu bir dönemde, kendisine askeri ve ekonomik bir ortak bulmuştur.

Yaptıkları ikili anlaşmalarla ekonomik ve siyasi anlamda işbirliği sağlayan Güney Kıbrıs-İsrail ikilisi askeri alanlarda da işbirliği yapmaktadır. Akdeniz'de petrol ve doğalgaz platformlarının kurulmasıyla başlayan ve askeri alana taşınan bu ortaklığın yakında Kıbrıs toprakları üzerinde somut şekil alması beklenmektedir. Yunanistan'ın yaşadığı ekonomik bunalım, Kıbrıs Rum tarafının mali krizi ve Türkiye'nin adaya yönelik askeri ve politik tehditleri, İsrail'in Kıbrıs'la ilgili planlarına zemin hazırlamaktadır.

Kıbrıs Adası, ABD Başkanı Trump'ın bağlı olduğu Evanjelizm için de özel anlam taşımaktadır. Bu dini inanışın kehanetlerine göre Evanjelikler cennete kavuşmadan önce bazı

olayların gerçekleşmesi gerekmektedir. Cennet yolunun açılabilmesi için kıyametin meydana gelmesi ve onun öncesinde büyük bir savaşın çıkması gerekmektedir. İnanışa göre bu büyük savaş sırasında İsrail kötü güçlerce işgal edilecek, ancak Kıbrıs'taki ABD ve İngiliz askeri güçleri hemen yardıma koşarak İsrail'i kurtaracaktır. Görüleceği üzere Kıbrıs, bu ilahi konumu açısından dini bir statüye oturtulmuştur ve elden çıkması Evanjelizm için tasarlanan ilahi planların altüst olması anlamına gelecektir.

Bunun yanı sıra İsrail, yükselen nüfus sayısı ve özellikle yakın gelecekte gelmesi öngörülen yaklaşık 1 milyon göçmen nedeniyle ciddi su sıkıntısı içerisine girmiş, bu su ihtiyacını karşılamak için de Araplara ait su kaynaklarını gasp etmiştir. Ancak bunun güvenilir ve sürdürülebilir bir su politikası olmadığı bilindiği için İsrail yeni su kaynakları arayışı içerisine girmiştir. Bu çerçevede ABD'nin istemi doğrultusunda Türkiye'den Kuzey Kıbrıs'a taşınacak suyun ticari yollarla İsrail'e taşınma ihtimalinden söz edilmektedir. Yahudi kökenli büyük şirketlerin bu amaçla çalışmalar yaptığı bilinmektedir.

Benzer bir çalışma Turgut Özal döneminde yapılmıştır. Manavgat suyunu Kıbrıs'a oradan da İsrail'e taşıma projesi son anda "Bu su kutsal değildir" diyen İsrailli hahamların karşı çıkmasıyla gerçekleşmemiştir.

İsrail sadece tarihsel, dinsel ve stratejik nedenlerle değil, su sıkıntısına çözüm yaratmak için de Kıbrıs üzerinde fiilen etkili olabileceği ortamı bugün yakalamış veya şimdiki statükonun oluşmasını beklemiştir.

Hangi açıdan bakacak olursak olalım, dinsel, tarihsel, stratejik, su veya coğrafik, İsrail için Kıbrıs büyük öneme sahip bir adadadır. Büyük Ortadoğu Projesi kapsamında ABD'nin Kıbrıs'a olan hâkimiyetçi bakış açısını da birlikte değerlendirdiğimizde, adanın yakın zaman içerisinde önemli ve sürpriz gelişmelere gebe olduğunu tahmin etmek zor olmayacaktır. Herkes doğalgazla ilgili ada çevresinde gerginlik ve sıcak çatışma olasılıklarıyla ilgili senaryo yazarken, İsrail ordusu yalnız 2018 yılında Güney Kıbrıs ordusuyla dört kez ortak

kara, hava ve deniz tatbikatı düzenlemiştir. İsrail Yunanistan ve Kıbrıs'la her alanda işbirliğini geliştirmekte, başta ABD ve İngiltere olmak üzere tüm Batılı ülke ve güçler bu üçlü beraberliğe sürekli destek vermektedir. MOSSAD'ın Güney Kıbrıs'taki faaliyetlerini ve bir dönem Filistinlileri hedef alan suikastlarını bilmeyen yok.

Yahudilerin Kıbrıs sevdasını çok önceden fark eden Suriye Milliyetçi Sosyal Partisi, daha kurulduğu 1932'de adayı sahiplenmiş ve Arap coğrafyasının bir parçası olduğunu söylemiştir. Parti Yahudilerin talip olduğu Nil'den Fırat'a kadar uzanan bölgeye "Verimli Hilal" demiş ve Kıbrıs'ı bu Hilal'in yıldızı olarak ilan ederek Araplaştırılmasını savunmuştur.

81- Diyalog-İttifak macerası

Dinler Arası Diyalog, literatüre ilk olarak 1962'de girdi. 28 Ekim 1965'te Papa VI. Paulus, Vatikan Konsilini toplayarak Dinler Arası Diyalog kararı aldı ve bu işi yürütmek için bir bakanlık kurdu. Dinler Arası Diyalog, iki ya da daha çok kültürün karşısındakine kendisini tanıttığı, barış içerisinde bir arada yaşamak amacıyla insani temellere dayanan bir ilişkiyi zorlama, inandırma, kendine çekme, tebliğ etme olmadan yürütmesi anlamına geliyor.

Dinler Arası Diyalog'u, Papalığın II. Vatikan Konsili'nin 4. oturumunda kabul edilen, "Nastra Aetate" diye bilinen konsil metninde aktarılan ve 28 Ekim 1965'te Papa VI. Paulus'un onayıyla ilan edilen, "Papalığın 3. bin yıl hedefi olarak açıkladığı Asya'nın Hıristiyanlaşması" projesinin başka bir yöntemi olarak yorumlayanlar var. Dinler Arası Diyalog'un altındaki asıl gerçeği Papa II. Jean Paul, açık ve net olarak ortaya koyuyordu:

Birinci binyılda Avrupa Hıristiyanlaştırıldı, ikinci binyılda da Amerika ve Afrika Hıristiyanlaştırıldı. Üçüncü binyılda ise Asya'yı Hıristiyanlaştıralım.

Yine 2000 yılının Eylül ayında ABD'nin önde gelen gazetelerinden *Washington Post*'da yayımlanan bir haberde,

Vatikan'ın dinler arası eşitliği reddettiği ve yine Vatikan'ın hazırladığı bir belgede sadece Katolik mezhebinin gerçek bir din olduğu iddia edilmişti.

Vatikan İnanç Doktrini Kurulu tarafından hazırlanan raporda, Hıristiyan olmayanların kurtarılması gerektiği, ancak kurtulma şanslarının düşük olduğu, Hıristiyanlığın diğer mezheplerinden olanların ise Papalığın otoritesini tanımamak da dahil olmak üzere eksikleri olduğu iddia edilmişti.

Gerçek dinin sadece Katolik mezhebinin kilisesinde yaşandığı savunulan belgede, Katolik inancının diğer tüm inançların anası olduğu öne sürülmüştü.

Bütün bu açık ve net ifadelere rağmen Dinler Arası Diyalog, Müslüman ülkeler dahil dünyanın her yerinde, insanlara "Hoşgörü, kardeşlik, birlik, beraberlik, karşılıklı uyum halinde iletişim" anlamlarında sunuldu ve Haçlı kafalı Hıristiyan batının hedefleri gizlendi.

Batılı hükümet, sivil toplum ve medyanın destek verdiği bu diyalog çerçevesinde çok kısa bir süre içinde üç dine mensup kişi ve kurumlar çok sayıda ulusal, bölgesel ve uluslararası toplantılarda bir araya geldi. Aynı başlıklarla çok sayıda etkinlik düzenlendi ve BM, AB ve İslam İşbirliği Konferansı dahil birçok örgüt tarafından sözleşmeler yapıldı ve bildiriler yayınlandı.

Hepsinde de "kardeşlik, dostluk ve barış" vurgusu vardı ama her seferinde zarar gören Müslüman halklardı. Ama elbette suçun en büyüğü bu halkları yöneten iktidarlarındı. Belki de bu nedenle bu diyalog işi çok fazla gelişmiyordu. Nitekim Dinler Arası Diyalog eriyip kaybolmaya başlamışken bu sefer yeni bir isimle yeni bir akım başlatıldı: Medeniyetler İttifakı.

Medeniyetler arası çatışma tezine karşı ortaya atıldığı söylenen Medeniyetler İttifakı fikri ilk kez İspanya Başbakanı Jose Luis Rodriguez Zapatero'nun ABD'de 9 Haziran 2004'te toplanan BOP Zirvesinden 101 gün sonra, 21 Ekim 2004'te BM Genel Kurulu'nda yaptığı konuşmada ortaya atıldı. Bu proje elbette Zapatero'nun o konuşmayı yaparken beyninde oluşan

yeni bir fikir değildi. Çok önceden Vatikan'la görüşmeler gerçekleştirilmiş ve bu projenin başlatılması kararı alınmıştı.

Bu projede hangi ülkelerin rol alacağı da önceden belirlenmişti. Medeniyetler İttifakı projesinde İspanya ve Türkiye'nin eşbaşkan düzeyinde çalışma yürütmesi bu toplantıda kararlaştırılmıştı. Oysa İspanya karşısında bir Arap ülkesi seçilmeliydi çünkü Arap Endülüs devleti 771 yıl İspanya'yı yönetmişti. Ama medeniyetler ittifakının "fikir babaları" her hangi bir Arap ülkesini değil, BOP'ta olduğu gibi Türkiye'yi seçmişlerdi.

Çünkü Haçlı ruhlu İspanyollar Endülüs Müslüman Arap devletini 1492'de yıkmış ve aynı yıl Müslüman Osmanlı Devleti gemilerini gönderip İspanyol Yahudilerini kurtarmıştır.

İlginç bir tesadüf! Dinler Arası Diyalog için Mart 1999'da Fethullah Gülen'i alıp ABD'ye götüren ve "ılımlı İslam" projesinde kullanan Washington, Medeniyetler İttifakı projesinde tercihini bu kez Erdoğan'dan yana yaptı ama Gülen'le ilişkisinden de vazgeçmedi! ABD ve Batılı emperyalist ülkeler her zaman alternatifli plan yapar ve uygular.

Endülüs'te Müslümanlar Haçlı İspanya Kralı Ferdinand tarafından katliama maruz kalırken Yahudiler ülkeden sürgün ediliyordu. Müslüman Osmanlı Sultanı Bayezid gemilerini göndererek Yahudileri kurtarıyordu.

BOP'ta ise Demokrasi Komitesi'nin eşbaşkanları olarak Erdoğan, 1911'de Libya'yı Osmanlı'dan alan İtalya'nın Başbakanı Silvio Berlusconi ve Türkülerle anılan Yemen'in 30 yıllık Başkanı Ali Abdullah Salih seçilmişti. Berlusconi genç kadınlara sarkıntılık ve tecavüzden hapis cezası aldı. Salih ise Arap Baharı sonrasında ülkesinde yaşanan kargaşalarda öldürüldü.

Medeniyetler Çatışması tezi Soğuk Savaş'ın 1990'ların başında sona ermesinin ardından oluşan yeni uluslararası sistemin temel dinamiklerini anlamlandırma çabalarından birisi olarak ön plana çıkmıştı. İlk olarak Eylül 1990'da İngiliz asıllı Yahudi kökenli Amerikalı yazar ve tarihçi Bernard Lewis tarafından, "Müslüman Öfkenin Kökleri" başlıklı makalede

kullanılan bu terimi, ABD'li siyaset bilimci olan Samuel P. Huntington 1993 yılında *Foreign Affairs* adlı dergide yayımlanan bir makalesinde ele almış, ardından da 1996 yılında çalışmasını genişleterek kitaplaştırmıştır.

Huntington'a göre 1648'de imzalanan ve modern uluslararası sistemin başlangıcı olarak kabul edilen Vestfalya Barışı'ndan itibaren sırasıyla krallar, uluslar ve ideolojiler arasında meydana gelen mücadeleler uluslararası politikanın odak noktasını oluşturmuştur. Şimdi ise sıra medeniyetler arasındaki mücadeleye gelmiştir ve uluslararası politikanın Soğuk Savaş sonrasındaki odak noktasını medeniyetler arasında gerçekleşecek olan mücadeleler meydana getirecektir.

Huntington, medeniyetleri kültürel gruplaşma ve kimliklerin en üst seviyesi olarak tanımlamış ve günümüz dünyasında sekiz temel medeniyetin varlığından bahsetmiştir. Bu medeniyetler; Batı, Konfüçyüs, Japon, İslam, Hint, Slav-Ortodoks, Latin Amerika ve Afrika medeniyetleridir. Medeniyetler arasındaki mücadele ve çatışma hem ulus-altı gruplar arasında hem de devletlerarası düzeyde gerçekleşmektedir ve gerçekleşecektir.

Huntington'a göre Soğuk Savaş sonrası dünyada çatışması en muhtemel olan iki medeniyet, askeri ve ekonomik anlamda diğerlerinden daha üstün bulunan Batı medeniyeti ile onun askeri üstünlüğüne meydan okumak için işbirliği yapan Konfüçyüs ve İslam medeniyetleridir.

İsrail ve Japonya'yı "Yalnız medeniyetler" diye tanımlayan Huntington'ın Türkiye değerlendirmesi şöyledir: "İslam medeniyetinden kendi isteğiyle ayrılmış, Ortodoks medeniyetiyle pek çok kez savaşarak düşmanlık kurmuş, gene pek çok kez savaştığı Batı medeniyetine de dahil olamamıştır."

Huntington, Türkiye'yi birçok kez incelemiş ve Türk devletlerinin Arap olmadan İslam'ı kabul etmesiyle ilgili makaleler yazmıştır. Huntington "İslam âleminin lideri olma hevesi içinde Türkiye, Mekke'yi reddettikten (Arap Birliği ve dünyasını) ve ardından Brüksel tarafından reddedildikten sonra

yönünü nereye çevirecektir" diye sorar ve "Türk medeniyetinin lideri olabilir" diye karşılık verir.

İşte böylesi gerçeklerin herkes tarafından bilindiği bir ortamda Birleşmiş Milletler'in de tam destek verdiği "çatışmacı değil barışçıl" Medeniyetler İttifakı projesi ilk toplantısını 27-29 Kasım 2005 tarihlerinde İspanya'nın Palma de Mallorca kentinde gerçekleştirdi. Eylül 2005'te inisiyatifin çerçevesini belirlemeleri amacıyla çeşitli ülkelerden bilim adamı ve devlet adamlarından oluşan "Üst Düzey Akil Adamlar Gurubu" oluşturuldu. 25-28 Şubat 2006 tarihleri arasında Katar'ın Doha kentinde ikinci toplantısını yapmıştır. Üçüncü toplantısını ise Mayıs 2006'da Senegal'in başkenti Dakar'da gerçekleştirmiştir. Medeniyetler İttifakı girişiminin nihai taslağının kamuoyuna açıklandığı dördüncü toplantı 13-15 Kasım 2006 tarihlerinde İstanbul'da yapılmıştır.

Bu proje bir takım yanlış anlaşılmaların ve provokasyonların önüne geçmek için kurulan ve 110 ülkenin üye olduğu bir kuruluştur. Mesela Danimarka'da Sevgili Peygamberimizi hedef alan karikatür krizinde dünya kamuoyunu doğru bilgilendirmek ve krizin büyümesine engel olmak için eşbaşkanlar olarak Zapatero ve Erdoğan dünya kamuoyuna ortak bir açıklama yayımladılar.

17 Ocak 2015'te Erdoğan'ın büyük önem verdiği ve kurucu üyesi olduğu "Medeniyetler İttifakı Projesi" tamamen rafa kaldırıldı. Eski İspanya Başbakanı Zapatero ile Erdoğan'ın ortaklaşa başlattığı Medeniyetler İttifakı projesi, işbaşına gelen İspanya Başbakanı Mariano Rajoy tarafından "Artık önemini yitirdiği" gerekçesiyle iptal edilmiştir.

Dinler Arası Diyalog ile Medeniyetler İttifakı birbirini besleyen iki akımdı. 2011 Arap Baharı sürecine dek Dinler Arası Diyalog ve Medeniyetler İttifakı projeleri kapsamında onlarca toplantı, konferans ve etkinlik düzenlendi.

Hepsinin finansmanını önceleri Suudi Arabistan, sonra da Katar karşılıyordu. Ama diyalog fikrinin ortaya atıldığı 1965 yılından bu yana Filistin'de, Somali'de, Irak'ta, Afganistan'da, Pakistan'da, Yemen'de, Suriye'de, Libya'da ve dünyanın

daha pek çok yerinde Müslümanların kanı akmaya devam etti. Kanı akıtanlar da her zaman "Hıristiyan" Batılı ülkeler ve "Yahudi" İsrail olmuştur. Ve her zaman onlara hizmet eden Müslüman ülkelerin liderleri ve Müslüman olduğunu söyleyen farklı düzeyde insanlar vardır!

Dinler Arası Diyalog fikrinin babası olan Louis Massignon, "Onların (Müslümanların) her şeylerini tahrif ettik. İnançları, dinleri mahvoldu. Artık hiçbir şeye tam inanmıyorlar. Derin bir boşluğa düştüler. İntihar ve anarşi için olgun hale geldiler" demektedir.

Hıristiyan Batı dünyası, İslamiyet'i yok etmek için yaptığı asırlar süren mücadeleden bir netice alamayınca, kendileri ile uyumlu, istedikleri tarafa yönlendirebilecekleri, sınırlarını kendilerinin çizdiği yeni bir "İslam", yeni bir "Müslüman" modeli geliştirmeye karar verdi. "Hoşgörü", "ılımlı" "Light İslam" adını verdikleri bu modelde, emir ve yasağı olmayan, tatlıya, tuzluya karışmayan, haftada bir cumaya giden, bayram namazlarını kılan, cenazesi camiden kalkan ve Müslüman mezarlığına gömülen, Müslüman tipi esas alınmaktadır. Bu yolla, dinin dinamik değerleri, yüce emir ve kesin yasakları ortadan kaldırılarak, ilâhî olmayan, tamamen insan düşüncesine dayalı felsefî, ahlaki bir sistem geliştirmek istiyorlar.

Bu çalışmanın içinde sadece Vatikan değil, ABD ve hemen hemen tüm Batı var. Bu amaçla CIA, birçok Müslüman ülkede din adamlarını para ile satın aldığı gibi, sahte dini liderler de yarattı. CIA fetvalar veya dini yazılar yayınlamaları için din adamlarına para dağıttı, Afganistan ve Arap Baharı sürecinde Cihatçılara paranın yanı sıra silah da verdi. Siyasi ve medya desteği ise ayrı bir konu...

Özetle Dinler Arası Diyalog'un mimarı olan Hıristiyan ve Yahudilerin tüm söylem, tutum ve davranışları, gerçekte diyalogun ruhuna aykırı ve çelişkilidir.

Papa XVI. Benedikt'in 15 Eylül 2006'da Peygamberimiz Hz. Muhammed için sarf ettiği "Muhammed nasıl bir yenilik getirdi? Göster bana! O'nda bulacağın şeyler, tıpkı temsil ettiği inancı kılıçla yaymayı emretmesi gibi, hep kötülük ve

insanlık dışı şeylerdir" sözleri hem diyalog samimiyetsizliğini hem de Batı'nın ikiyüzlülüğünü kanıtlamıştır.

Aynı Papa hiç çekinmeden 28 Kasım 2006'da önce Ankara'yı resmen, sonra da İzmir'de Meryem Ana ile İstanbul'da Ayasofya'yı ziyaret etmiş ve söyleminden dolayı da özür dilememişti.

Bir de bu işte İslam dininin yaklaşımına bakalım. Bazı İslamcı çevreler İslam dininin diyaloga kapalı olduğunu savunarak Kur'an-ı Kerim'den ayetler vermektedirler. "Müminler, müminleri bırakıp, kâfirleri veli edinmesinler. Kim böyle yaparsa, Allah ile ilişiğini kesmiş olur. Ancak onlar tarafından gelebilecek bir tehlike olursa başka!" (Âl-i İmrân, 3/28)

"Ey iman edenler! Yahudi ve Hristiyanları veli edinmeyin! Onlar ancak birbirlerinin velisidirler. Sizden kim onları veli edinirse o da onlardandır. Allah böylesi zalimleri doğru yola iletmez." (Mâide, 5/51)

"Ey iman edenler! Siz Müslümanlardan başkasını sırdaş edinmeyin..." (Âl-i İmrân, 3/118)

Bu ve daha başka ayetler, (Nisa 139, 140, 144; Mâide 55-57; Mücâdile 22; Mumtehine 1-4, 9, 13) Müslüman olmayanların Müslümanlara ve İslâm'a karşı olan tutum ve davranışlarını anlatmaktadır.

Aynı çevreler yine Kur'an-ı dayanak göstererek halklar arasında farklılıklara rağmen dostluk içinde yaşanabileceğini, ancak dinden hiçbir şekilde taviz verilmeyeceğini söylerler. Söylerler ama bu konuda da çelişkilerin sonu gelmiyor.

2017 sonrasında Suudi Arabistan'la birlikte Türkiye destekli Katar'a savaş ilan eden Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) Veliaht Prensi Muhammed bin Zayid el-Nehyan, 5 Şubat 2019'da Katoliklerin ruhani lideri ve Vatikan Devlet Başkanı Papa Franciscus'u ülkesinde misafir ederek uluslararası alanda kendine destek aradı. Aynı gün el-Ezher'in Şeyhi Ahmed el-Tayyib'i de misafir eden el-Nehyan her ikisine dostluk ve işbirliği vurgusu yapan ortak deklarasyon imzalattırdı. Bir Müslüman ülke lideri olarak Hıristiyanlarla işbirliği ve dostluktan söz eden el-Nehyan komşusu Katar'la düşman ve Katar'ın müttefiki Türkiye'ye karşı birçok bölgesel ve

uluslararası planının içinde... Üstelik birlikte hareket ettiği Mısır Cumhurbaşkanı Sisi ve Suudi Kralı Selman'la Müslüman Kardeşleri düşman olarak ilan etmiş durumda.

Ama el-Nehyan'ın en büyük sürprizi İsrail ile barışmasıdır. ABD Başkanı Trump'ın 13 Ağustos 2020'de iki ülke arasında ilişkilerin yakında kurulacağını açıklamasından sonra karşılıklı demeç ve ziyaretler gerçekleşmiş ve 31 Ağustos itibariyle Tel Aviv-Dubai/Abu Dabi arasında uçuşlar başlamıştır. Üstelik Suudi Arabistan ve Bahreyn hava sahasını kullanarak. Tam bu sırada İsrail Başbakanı Netanyahu "Sırada başka ülkelerin de olacağını" söylüyordu ve nitekim de öyle oldu. 11 Eylül saldırısının 19. yıldönümünde konuşan Başkan Trump "İsrail ve Bahreyn'in barıştığını ve yakında diplomatik ilişki kuracaklarını" söyledi.

Bu satırlar yazıldığında (20 Eylül 2020) sırada Fas, Umman, Moritanya, Cibuti ve son olarak Suudi Arabistan'ın olacağı konuşuluyordu. Suudi Arabistan sona bırakılıyor çünkü Kral Selman'ın yaşlılığını bahane ederek oğlu Muhammed'i kral tayin edeceği bekleniyor.

İsrail ve BAE'den sonra Bahreyn, Suudi Arabistan ve Katar'ı ziyaret eden Trump Yahudi kökenli damadı ve Ortadoğu Özel Temsilcisi Jared Kushner'in bu yönde temennileri vardı.

Bu beklenti ve temenniler gerçekleşirse İsrail yakın gelecekte bölgenin "patronu" olma yolunda önemli adımlar atmış olacaktır. 15 Eylül 2020'de Beyaz Saray'da Trump'ın huzurunda Netanyahu ve Bahreyn Dışişleri Bakanı Halid El-Halife ile birlikte anlaşmaya imza atması için kardeşi Dışişleri Bakanı Abdullah Bin Zaid'i Washington'a gönderen BAE Başkanı Muhammed Bin Zaid El-Nehyan bu anlaşma ile 1977'de Tel Aviv'e giden ve bir yıl sonra 1978'de Camp David Anlaşmasını imzalayan Mısır Cumhurbaşkanı Sedat'tan çok daha tehlikeli olduğunu kanıtladı. Ona bu konuda yardımcı olan kişinin ise eski İngiltere Başbakanı Tony Blair olduğu anlaşıldı.

Bu anlaşma ile İsrail; BAE, Bahreyn ve Umman'da yerleşecek ve Basra Körfezi'nin batı yakasından ve Hürmüz Boğazı'ndan İran'a komşu olacaktır.

Körfez ülkelerindeki varlığı ile İran'ı kuşatacağını hesaplayan İsrail Hürmüz Boğazı'nın yanısıra Kızıldeniz'in güney girişini kontrol etmeye çalışacaktır. Burada da Körfez ülkeleri, Etiyopya, Eritre, Cibuti ve yakında ilişki geliştireceği Sudan üzerinden yapacaktır. Bununla da yetinmeyecek olan İsrail yine Körfez ülkeleri sayesinde dünya petrol ve doğalgaz merkezi olmayı hedeflemektedir (Doğu Akdeniz'deki tartışmalara bu çerçevede bakmak gerek). Bununla Suudi Arabistan, BAE, Bahreyn, Kuveyt, Umman ve daha sonra Katar petrol ve doğalgazı güvenli bir şekilde Ürdün üzerinden Hayfa Limanı'na taşınacak ve buradan Avrupa'ya ulaştırılacak. Süveyş Kanalı'ndan geçiş ücreti ödemeden ve Rusya'nın Avrupa'daki gaz tekelini kırarak. Ayrıca döşenecek demiryolu ile batının malları benzer şekilde Hayfa üzerinden Körfez ülkelerine ulaştırılacak.

Bir sonraki adımda da Hürmüz Boğazi'yla dünyaya uzanan İran sıkıştırılıp çökertilecek.

Arap coğrafyasındaki bu kazanımlarla yetinmeyen Trump 2 Ağustos 2020'de Sırbistan Cumhurbaşkanı Aleksandar Vucic ile Kosova Cumhurbaşkanı Haşim Taçi'yi Beyaz Saray'da bir araya getirerek nüfusunun çoğunluğu Müslüman olan Kosova'nın yakında İsrail ile ilişki kuracağını ve Sırbistan'ın da elçiliğini Temmuz 2021'de Kudüs'e taşıyacağını açıkladı. İşin ilginç olan tarafı ise her iki ülkenin Ankara ile çok yakın ilişki içinde olmasıdır. Nitekim 9 Eylül günü Taçi ve Vucic'i telefonla arayan Erdoğan her ikisinden konuyla ilgili bilgi aldı.

Seçimi kazanması durumunda Trump'ın bu yolda ilerleyeceği ve bir çok ülkeyi şantaj, tehdit, baskı ve rüşvetle İsrail'le barıştıracağı kesindir.

İşin ilginç olan yanı ise yukarda saydığım Arap ve Arap olmayan ülkelerle bölgenin diğer tüm ülkeleri 2011 sonrasında birlikte hareket etmiş ve başta Müslüman Kardeşler olmak üzere ılımlı-radikal tüm silahlı gruplara sınırsız destek vermişti.

Özetle ihanet içindeki Arap ve Müslüman ülke liderleri söz konusu olunca her şeye normal bakılmalıdır. Örneğin 9 Eylül 2020'de Kahire'de olağanüstü toplanan Arap Birliği Örgütü Bakanlar Komitesi BAE'yi kınama konusunda karar alamadı.

Arap ve İslam dünyasının çelişkileri hiç bir zaman bitmez ve bitmeyecektir. Bundan da kazançlı çıkan tek bir ülke var o da İsrail'dir.

Örneğin Katolik kilisesi lideri Papa Francis ile Fas Kralı VI. Muhammed ile "Kudüs muhabbeti"!

İslam dünyasının çelişkileri bununla da sınırlı değil! 30 Mart 2019'da 2 günlük bir ziyaret için Fas'a giden Papa Franciscus Rabat'taki Kraliyet Sarayı'nda Kral VI. Muhammed ile bir araya geldi. Bu görüşmede iki lider, Kudüs'ün statüsüyle ilgili ortak bir çağrıda bulundu. Vatikan tarafından yapılan açıklamaya göre ortak belgede Papa ve Fas Kralı, Kudüs'ün "kendine özgü ve kutsal yapısına" ve "barış şehri olarak manevi önemine" vurgu yaptı. Belgede şu ifadeler yer aldı:

"Bizler, kutsal Kudüs kentinin insanlık ve özellikle de tek tanrılı üç dinin inananları için bir ortak miras, bir buluşma mekânı ve barışçıl biçimde bir arada yaşama sembolü olarak korunmasını önemli buluyoruz. Bu amaçla, Kudüs'ün kendine özgü çok dinli karakteri, ruhani boyutu ve özel kültürel kimliği korunmalı ve desteklenmelidir."

Hıristiyanlar adına Papa ve Fas anayasasına göre Emirül Müminin olan Kral'ın imzaladığı bu deklarasyona rağmen ABD destekli İsrail, Kudüs'ü "Dünya Yahudilerinin ebedi, tarihi ve dini" başkenti ilan etmişti!

20 Ağustos 1969'da Mescid-i Aksa'nın bir Yahudi tarafından yakılmasına tepki olarak kurulan İslam Konferansı'na bağlı Kudüs Komitesi'nin Başkanı olarak Fas Kralı, yakma girişiminin 50. yıldönümünü hatırlamadı ve bir açıklama yapma gereği duymadı.

Ama lafa gelince Dinler Arası Diyalog'la Medeniyetler İttifakı projesi çökse bile bu coğrafya halklarıyla dalga geçenler her zaman uygun bir eğlence bulurlar. Bütün eğlencelerin de bir tek amacı vardı ve hep öyle olacak: "Siyonizm ve dolaysıyla Yahudilerin Filistin toprağı üzerindeki hak iddialarını meşrulaştırmak."

Hem de Müslümanlar üzerinden! Tıpkı Dinler Arası Diyalog ve Medeniyetler İttifakı projelerinde olduğu gibi...

Birincisinde din adamı Fetullah Gülen vardı, ikincisinde Türkiye gibi İslam coğrafyasının en önemli ülkesinin İmam Hatipli ve Osmanlı mirasçısı lideri Tayyip Erdoğan...

Her iki projenin finansörü ise Kutsal Mekke ve Medine'nin Hizmetkarı, Suudiler! Şimdi ise Gülen yok ama Katar Erdoğan'a sahip çıkmakta, BAE ve Suudi Arabistan Erdoğan'ın düşmanı Mısırlı Sisi'ye destek vermektedir. Sonuçta Müslüman Kardeşler Örgütü 1928'de Mısır'da kurulmuş, 2012'de bir yıllığına iktidar olmuş ve onları deviren General Sisi yeni bir İslam anlayışından söz etmektedir. Bu anlayışa göre BAE liderlerinin yaptığı gibi İsrail ile diyalog kurup dost olmak da vardır.

82- İşin özü

Elbette Filistin'i anlatmak için yüzlerce belki de binlerce kitap yazılabilir ve yazılmıştır. Filistin anlaşılmadan bu coğrafyada ve belki de bütün dünyada hiçbir şey anlaşılamaz. Binlerce yıllık tarih bir yana bırakılsa bile konu din ve bu dinlerin bağnazları var olduğu sürece bu coğrafyada hiçbir sorun çözülemez. Osmanlı'nın dağılması sonrasında bu coğrafyanın haritalarını çizenler elbette bölgenin doğal zenginliklerinin peşindeydi ve amaçlarına ulaşabilmek için bölge halklarının sorunlarla uğraşması gerektiğine inanıyorlardı. Filistin sorunu işte böyle bir gerekliliğin sonucu olarak ortaya çıkmış ya da yaratılmıştır. Belki de bu nedenle dönemin emperyalist ülkeleri 1916 tarihli Sykes-Picot Anlaşması sonrasında bölgeyi ülkelere ayırarak cetvelle sınırlarını çizerken, Yahudiler için ayrı bir hesap yapmış ve bir yıl sonra Balfour Deklarasyonu'nu açıklamışlardı.

Üstelik bu işi İsa'nın ölümünden Yahudileri sorumlu tutan Hıristiyanların iki Haçlı ruhlu ülkesi İngiltere ve Fransa yapmıştı. Böylesi ilginç bir dini, siyasi, sosyal ve ahlaksal (yani ahlaksızca) bir tutum alan bu iki ülke, doğal olarak bu tutumun yükümlülüklerini de yerine getirdiler.

Böylece Sevr ısrarından vazgeçildi ve Ortadoğu'nun tüm politikaları Yahudi yani Filistin eksenli olarak oluşturuldu. Daha açık bir ifade ile her şey Yahudiler için yapılacaktı ve de öyle oldu.

Örneğin Sevr'in konusu olan Kürtlere bağımsız bir devlet verilmedi ve Kürtler bölgedeki dört ülkeye dağıtıldı. Böylece bu dört ülke yani Türkiye, Suriye, Irak ve İran yani Araplar, Türkler, Persler ve Kürtler kendi aralarında etnik boyutlu kavga ederken, Araplar Yahudilerle dinsel bir kavgaya tutuşacaktı.

Nitekim de öyle oldu ve 100 yıldır süregelen bu kavga ve savaşlarla bölge halkları perişan edildi.

100 yıl savaşan ve sürekli kargaşa yaşayan toplumların sağlık ve eğitim gibi temel sorunlarını çözmesi, sağlıklı koşularda düşünmesi, ilerlemesi, gelişmesi ve kalkınması hiç kolay olamazdı.

Bölge toplumları tüm enerjilerini kavga ve savaşlara harcadı, ekonomik kaynaklarını heba etti ve her alanda geri kaldılar, yani bırakıldılar.

Araplar ya da Müslümanlar geri kalmış demek çok kolay.

Filistin'i Yahudilere tapulamak isteyen emperyalist ülkeler bu geri kalmışlığı daha da karmaşık hale getirmek için her yola baş vurdular ve barış düşmanı dikta yönetimleri işbaşına getirip sürekli kolladılar.

Bütün bu kavga ve kargaşalardan yararlanan tek bir taraf vardı, o da İsrail ve Siyonist ideolojiye inanan Yahudiler.

Balfour ve öncesinde emperyalist ülke ve güçlerin sınırsız desteğini alan Yahudiler, İsrail Devleti'nin kurulmasıyla büyük avantajlar elde ederek hızla gelişme olanağını yakaladılar. Böylece emperyalist ülkelerin desteğiyle İsrail tüm savaşlarda Arap ülkelerini yendi ve özellikle silah ve teknoloji alanlarda hızla gelişmeye başladı.

Arap ve Müslüman ülkeler ise tam tersi bir konumdaydı ve daha da kötü olmaları için emperyalist ülkeler gereken her şeyi yaptı ve yapıyor. Örneğin 22'si Arap 50 kadar Müslüman ülke, 50 yıldır birbirleriyle kavga edip didişiyor, bazen de savaşıyor. Örneğin Saddam Hüseyin'in 1980 yılında İran'a saldırması ve sekiz yıl süren bu savaşta bir milyon insanın ölmesi ya da sakat kalması.

Her iki ülkenin zararı yaklaşık bir trilyon dolar.

İki ülke bir olup İsrail'e karşı savaşmış olsaydı belki de bugün İsrail diye bir ülke olmayacaktı.

Bununla yetinmeyen Saddam Hüseyin İran'dan çıkıp Kuveyt'i işgal etti. Bu savaş da 600 milyar dolara mal oldu ve ABD bu parayı Körfez ülkelerinin sultan, kral, emir ve şeyhlerinden tahsil etti.

Mart 2015'te Yemen'e saldıran Suudi Arabistan ve BAE başlangıçta Katar, Bahreyn ve Sudan'dan da destek almıştı. Bu kitap yazıldığında (Şubat 2020) saldırı devam ediyordu, on binlerce insan ölmüştü, ülke perişan edilip parçalanmıştı ve halkın yarısı yoksulluk, açlık ve hastalıktan kırılıyordu.

Herkesin Yemen'in üzerine çullanması bu kitabın başka bölümlerinde özetle anlattığım Yahudi-Yemen ilişkisiyle bağlantılı da olabilir.

Arap Baharı ise son örnek...

İsrail için tehlike oluşturan Suriye, Irak, Mısır, Libya, Yemen ve Lübnan farklı düzeylerde perişan edildi ama en önemlisi can kaybı. Irak işgali de eklenirse bu coğrafyada 2003-2020 döneminde en az iki milyon insan öldü, çok daha fazlası sakat kaldı. Irak, Suriye, Yemen ve Libya'da çocukların en az %20'si okula gitmedi. 20 yıl sonra bu ülkelerde insanların yüzde 30-40'ı cahil olacak sonra da bu ülkeler çok geri kalmış denilecek ve aydınları batılı ülkelere göç edecek.

Şimdi bir düşünün, bu ülkeler İsrail'le savaşmış olsaydı ölen iki milyon insana karşılık İsrail'den de bu kadar insan ölecekti.

Bu ise İsrail'in sonu olurdu...

Ama olmadı ve olacak gibi de görünmüyor.

Nedeni de çok basit: Arap ve Müslüman ülkelerin ezici çoğunluğunda emperyalist ülke işbirlikçisi dikta ve faşist yönetimler var ve bu yönetimler daha fazla iktidarda kalabilmek için batının hizmetkarı oluyorlar. Batı da İsrail'den yana olunca işler çok daha kolaylaşıyor çünkü tüm sorunların anahtarları ABD'deki Yahudi lobilerinin elinde toplanıyor.

Durum böyle olunca ve Arap ve Müslüman liderler ilk Kıble olan Kudüs'e gidemeyince "Gerçek Kıbleleri" olan Washington'ı ziyaret etmek için can atıyorlar!

"Musa'nın Evlatları"ından hayır duası almadan da dönmüyorlar.

İşin ilginç olan tarafı ise bu liderlerin büyük bölümü her zaman din-iman adına konuşuyor ve "dinin sahibi" gibi davranıyorlar.

Hepsi de kendi aralarında kavgalı ve herkes "en hakiki Müslüman benim" modunda.

Arap Baharı'nda olduğu gibi...

Herkes her şeyi İslam adına yapmıştı:

Kafa kesmeyi, işkence yapmayı ve tecavüz etmeyi de...

Sonra da hepsi birbirini boğazladı.

Hepsi de dolaylı-dolaysız İsrail'e, yani İslam düşmanı Siyonist Yahudilere hizmet ediyordu. 100 yıldır yaptıkları gibi. Müslüman halkların cehalet, yoksulluk ve dinsel zaaflarını kullanarak...

Bakmayın siz Kudüs palavralarına!

Bağırıp çağırırlar ama hiçbir şey yapmazlar, yapamazlar.

Son olayda olduğu gibi.

Kudüs'ü İsrail'in başkenti olarak ilan eden ve "Suriye'nin Golan, Ürdün'ün Gor bölgeleriyle Batı Şeria'nın yarısı İsrail'in" diyen Başkan Trump 28 Ocak 2020'de yeni bir çılgınlığa imza attı. Yahudi kökenli damadı Jared Kushner ve sonradan Yahudi olan kızı Ivanka'nın uzun süredir üzerinde çalıştıkları ve adını Yüzyılın Anlaşması olarak koydukları Planı açıklayan Trump Netanyahu'yu da sağına alarak herkesle dalga geçti.

Trump bir anlaşmadan söz ediyor ama anlaşmanın tarafı olarak ilan ettiği Filistinliler ortada yok. Tüm baskı, tehdit ve şantaja rağmen Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas 11 Şubat'ta BM Güvenlik Konseyi'nde yaptığı konuşmada "Filistinlilere kendi topraklarının yalnızca %11'ini veren Plan'ı asla kabul etmeyeceklerini" söyledi. Abbas İsrail'in eski başbakanı Olmert'le ortak bir basın toplantısı düzenleyerek Plan'ın işe yaramayacağını vurguladı ama çok samimi olduğu söylenemez. Yolsuzluk suçlamasıyla hapis yatan ve 27 Aralık 2008'de Gazze'ye büyük saldırı emrini veren Olmert sokaklara dökülen binlerce İsrailli gibi bağımsız Filistin

Devleti olmadan bölgede barışın olmayacağını savundu ama o da samimi değildir.

6 Şubat'ta BM Güvenlik Konseyi'nde konuşan Jared Kushner "Filistinlilere ve Araplara geleneksel düşünme kalıplarını terk etmelerini" tavsiye etti. Kushner büyük olasılıkla Filistinlilere ve Araplara "Teslim olun" demek istiyordu ama aynı gün 117 Temsilciler Meclisi üyesi kayınpederine mektup yazarak Plan'dan vazgeçmesini istediğini unutmuştu.

1 Şubat 2020'de Kahire'de toplanan Arap Dışişleri Bakanları ise "Plan'ı kabul etmediklerini" söyleyerek "seslerini yükselttiler."

3 Şubat'ta Riyad'da olağanüstü toplanan İslam İşbirliği Örgütü Dışişleri Bakanları Trump'ın Planını "çok sert" bir dille kınadılar. Oysa bu açıklamaya imza atan bakanların bir çoğu toplantı salonunda kendi aralarında konuşmuyorlardı. Nitekim Suudiler toplantıya katılmak üzere Cidde'ye gitmek isteyen İran Dışişleri Bakanı Javad Zarif'e vize bile vermediler.

Trump ve İsrail'i çok sert dille eleştiren Cumhurbaşkanı Erdoğan, Plan'a karşı sessiz kalan Arap yönetimlerini ihanetle suçladı ve "Kudüs kırmızı çizgimizdir" dedi.

Dedi ama ne Türkiye ne de başka bir Arap ve Müslüman ülke ABD ya da İsrail'e karşı hiç bir eylemsel tavır almadılar.

Kendini Emir Elmüminin ilan eden Fas Kralı başkanı olduğu Kudüs Komitesi'ni toplantıya çağırma zahmetinde bile bulunmadı.

Kutsal Mekanların (Mekke ve Medine) Hizmetkarı Suudi Kralın oğlu Muhammed ise az ileri giderek 10 Şubat 2020'de 50 kadar Amerikan Yahudi lobisi temsilcisini sarayında misafir etti. Her şey planlandığı gibi gelişirse Muhammed, Mısır Cumhurbaşkanı Sisi ve BAE Başkanı Muhammed Bin Zaid El-Nahyan ABD'ye giderek Başkan Trump ve İsrail Başbakanı Netanyahu ile bir araya gelecek.

Daha önce 26 Ekim 2018'de Umman Sultanlığı'nı ziyaret eden ve ve 11 Ocak 2020'de ölen Sultan Kabus ile görüşen Netanyahu ise 18 Şubat 2020'de yaptığı açıklamada "Zamanı geldiğinde isimlerini vereceği bir çok Arap ülkesini gizlice ziyaret ettiğini" söyledi.

Ama öncesinde en büyük sürpriz Sudan'dan geldi.

İslamcı diktatörü deviren Sudan'ın general başkanı El-Burhan 3 Şubat günü aniden Uganda'ya giderek İsrail Başbakanı Netanyahu ile bir araya geldi ve iki ülke arasında ilişkilerin kurulmasını görüştü. Haberlere bakılırsa Sudan Kudüs'de elçilik açacak, İsrail uçaklarına hava sahasını açacak, İsrail'le her alanda işbirliği yapacak, devrik Başkan El-Beşir'i Uluslararası Ceza Mahkemesine verecek ve batı ile her alanda işbirliği yapacak. Karşılığında ABD, İsrail ve AB Sudan'ı terör listesinden çıkaracak ve her alanda yardımcı olacak.

Tüm bunlar olduğunda bu İsrail için olağanüstü bir zafer olur çünkü iki milyon kilometrekare yüzölçümü, 30 milyon nüfusu ve önemli yeraltı doğal kaynaklarıyla Sudan Afrika ve Arap aleminin önemli bir ülkesidir.

Üstelik Netanyahu ve El-Burhan'ın buluştuğu yerin de sembolik bir anlamı vardı.

Filistinli ve Alman gerillaların kaçırdığı Fransız Havayollarına ait uçak Uganda'nın Entebbe Havaalanı'na indirildikten bir kaç gün sonra İsrail askerleri rehineleri kurtarmak için 4 Temmuz 1976'da operasyon düzenledi.

O operasyonda bir tek İsrailli asker ölmüştü o da Bünyamin Netanyahu'nun genç subay kardeşi Yonatan'dı.

Peki Trump'ın Planı neyi içeriyor?

1- Batı Şeria'da bir Filistin Devleti kurulacak ve birbirinden uzak bu iki parça yeraltından geçecek bir tünelle birleştirilecek.

2- Bu devletin başkentinin adı Kudüs olacak ama bildik Doğu Kudüs olmayacak. Çünkü Kudüs birleşik olarak İsrail Devleti'nin ve dünya Yahudilerinin başkenti kalacak. Doğu Kudüs'ün kenar mahalleleri Filistinlilere bırakılacak ve duvarlarla Kudüs'ten ayrı tutulacak.

3- İsrail 1967'den bu yana Batı Şeria'da inşa ettiği tüm Yahudi yerleşimlerini kendine katacak ama bundan sonra yenilerini yapmayacak. Şimdiye kadar yapılanlar Batı Şeria'nın yarısını almış durumda. Yok eğer Filistinliler bu Plan'ı dört yıl içinde kabul etmezse İsrail yeni yerleşimleri inşa etmeye

devam edecek ve dışardan getirilecek Yahudileri buralarda iskân etmeye devam edecek.

4- Filistinliler Plan'ı kabul eder ve uslu durursa, yani silahlı mücadeleden vazgeçerse bir milyonuna (hepsi 6 milyon) iş bulunacak. Mısır, Ürdün ve Lübnan'a yapılacak 50 milyar dolarlık yatırımların yanısıra Filistinliler için tarım alanları, sanayi bölgeleri ve yeni şehirler kurulacak. Ama kurulacak Filistin Devleti'nin limanı, havaalanı ve ordusu olmayacak.

5- Plan için gerekli 50-60 milyar doların %70'i Körfez ülkelerinden, %20'si ABD'den ve %10'u AB'den sağlanacak.

6- Bence Plan'ın en önemli noktası mültecilerden söz etmesidir. Filistinli mülteciler ülkelerine dönmeyecek, bir kısmı İslam İşbirliği Örgütü ülkelerine dağıtılacak ya da yaşadıkları yerlerde kalacak.

Buna karşın daha önceleri yaşadıkları Arap ülkelerinden kovulduğunu söyleyen Yahudilerin haklarından söz eden Plan "Kovulan Yahudilerle Filistin'i terk etmek zorunda kalan Arapların sayısı eşittir" diyerek "artık bu iş bitmiştir" deme moduna girmiştir.

Plan'a göre "Kovulan Yahudiler için hem onlara hem de onlara kapılarını açan İsrail Devleti'ne tazminat ödenmelidir."

Bu kitabın önceki bölümlerinde bu konuya değinilmiş ve İsrail ile Yahudi lobilerinin bu yöndeki çalışmalarına dikkat çekilmişti.

Trump'ın kendi planında bu konudan söz etmesi bu çalışmaların sonucu olmuş ve önümüzdeki yılların en önemli ve en tehlikeli konusu olarak karşımıza çıkacaktır. Nitekim Trump'ın damadı ve Ortadoğu Özel Danışmanı Yahudi Jared Kushner'in istemi üzerine başta BM ve AB olmak üzere uluslararası ve bölgesel kuruluşlarda bu yönde çalışmalar başlatılmış ve önemli adımlar atılmıştır.

83- Ne olabilir?

İnsan olarak bizler ortalama 70-80 yıl yaşayınca doğal olarak merak ettiğimiz birçok konunun sonucunu göremiyoruz. Konu Filistin olunca göremeyeceklerimizin sayısı artıyor.

Çünkü şimdi konuştuğumuz şeyler ortalama on bin yıllık hikâyelerin özetidir.

Bazen din ama çoğu zaman efsane işin içine karışınca işler çok daha zorlaşıyor.

Ama sonuçta akıl, mantık ve biraz da hesap kitap olmalı bir işin içinde.

Örneğin gün gelecek şimdi kullandığımız ya da konuştuğumuz uçaklar, tanklar ya da ağır silahların hiçbir anlamı kalmayacaktır. Çok uzaklardan gönderilen bir İHA her şeyi gözetleyebilir, bir SİHA ise bir saniye içinde bir fabrikayı havaya uçurabilir. Üstelik maliyeti de çok ucuz.

Tepemizde dolaşan casus uydular ve gelecekte onlara bağlı olarak geliştirilecek lazer silahlar herkes için büyük tehlike oluşturacaktır. Belki de gün gelir nükleer, kimyasal, biyolojik ve bakteriyel silahların bile hükmü kalmayacaktır. İşte bu nedenle İsrail teknolojinin bu alanına yoğun ilgi göstermekte ve önemli başarılar elde etmektedir.

Çünkü dijital çağda yaşıyoruz ve belki de yakın gelecekte tüm savaşlar bilgisayarlardaki savaş oyunları gibi cep telefonları ya da tabletler üzerinden yürütülecektir.

Örneğin şifresini kırarak cep telefonu ya da tabletin kamera gözünden göndereceğiniz sinyal ya da virüsle düşmanınızın beynini kontrol edebilir, gözünü kör edebilir ya da toptan yok edebilirsiniz. Ya da karşı tarafa e-posta ya da sosyal medya hesabı üzerinden göndereceğiniz bir iletiyle bilinçaltına girip istediğinizi yaptırabilirsiniz.

Tüm özel bilgi ve görselleri ele geçirmek ise bu işin en kolay tarafı.

Hayal gücünüzü istediğiniz kadar geniş tutarak geleceğin nasıl bir dijital çağ olabileceğini düşünebilirsiniz.

Kurgu bilim film ve romanlarının hikâyeleri bir gün gelecek ve hepsi yüzde yüz gerçek olacaktır.

Üstelik her alanda.

Örneğin bizim konumuzda...

Tüm dünyada 15-16 milyon Yahudi var ve bunların ezici çoğunluğu "Nil'den Fırat'a kadar Büyük İsrail Devleti"ne

inanıyor. Bu durumda Yahudiler bu amaçlarını gerçekleştirmek için Filistin'de olduğu gibi bu toprakların tümünü ele geçirmek için her yola başvuracaklardır.

Yani Suriye, Lübnan ve Ürdün'ün tümü ile birlikte Irak, Mısır, Türkiye ve Suudi Arabistan'ın yarısı Yahudilerin olacak.

Yahudilerin inandığı dinsel kaynaklara baktığınızda neyi nasıl yapacaklarını görebilirsiniz.

Örneğin Siyonist ideolojiye inananların kutsal kitabı olan Talmud'un Yahudi olmayanları nasıl aşağı gördüğüne bakalım:

"Efendimiz, Tanrın, onları senin önüne getirdiği zaman onlara kuvvetle vuracaksın ve onları tamamen yok edeceksin; onlarla anlaşmayacaksın ve onlara merhamet etmeyeceksin."

"Efendinin, Tanrı'nın gözünde kutsal olduğun için, efendin, Tanrın dünya üzerindeki bütün insanların üzerinde özel olarak seni seçti."

"Sen insanoğlusun, fakat dünya üzerindeki uluslar insanoğlu değil ancak canavardırlar."

"Yahudi olmayanların evine bakan birisi sığır ağılına bakar gibi olur."

Bu da bir dua: "Tanrım sana yalvarıyoruz, sana inanmayanları ve senin adını anmayanları gazabınla cezalandır. Gazabını onların üzerine gönder ve gazabınla onlara acı ver. Onları gazabınla parçalara ayır Tanrım, bütün kemiklerini etlerinden ayır. Bütün inançsızları hemen cezalandır. Senin ulusunun düşmanlarını bir an önce yok et. Layık olmayanları köklerinden sökerek dağıt ve harap et. Onları yok et. Onları hemen yok et, şu anda yok et Tanrım."

"Birisi Yahudi olmayanların evinde oturanları gördüğü zaman, 'Tanrı kibir evini yıkacak' der."

"Kendilerine ait bir Torah (Eski Ahit'in ilk beş kitabı) ve peygamberleri olmayanların hepsi katledilmelidir. Onları katletmeye kimin gücü yeterse bırakın hepsini açıktan açığa kılıçla öldürsün."

"Yahudi olmayanların malı mülkü, sahipsiz araziler gibidir. İlk kim yerleşirse o hak sahibi olur."

"Yahudi olmayanların eşyaları, sahibi olmayan eşyalar gibidir."

"Bir Yahudi eğer bir Yahudi olmayanın arazisine küreğini çatarsa, o arazinin tamamı Yahudi'nin olur."

"Geri kalanların hepsi aşağılık ve nefret edilenlerken, Yahudi ulusu Tanrı tarafından seçilmiş yegâne ulustur."

"Öteki ulusların bütün malları Yahudi halkının olacaktır ki, sonuçta hiçbir vicdan azabı duymadan el koyma yetkisi verilecektir."

"Bir Yahudi Goy'u (Yahudi olmayan) soymalıdır, hesap yaparken kandırmalıdır -ki o bunu anlamayacaktır- aksi takdirde Tanrı'yı utandırmış olur."

"Yahudi'nin borçlu olduğu bir Goy ölürse ve varisleri bu borçtan haberdar değillerse, Yahudi borcu ödemek zorunda değildir."

"Nuh'un oğullarından birisi çeyrek lira dahi çalarsa ölümle cezalandırılmalıdır, fakat İsrailoğullarına Goy'a zarar verme izni verilmelidir. Kitapta yazan 'Komşuna zarar vermemelisin' Goy'a zarar vermemelisin anlamına gelmez."

"Hırsızlık kelimesini nasıl açıklarsınız? Bir Goy'un bir Yahudi'den para çalması, onu soyması ya da Yahudi bir kadını köle yapması yasaktır. Fakat bunların hiçbirisini bir Yahudi'nin bir Goy'a yapması yasak değildir."

"Bir Goy'a gizli ilişkilerimizi anlatmak, bütün Yahudileri öldürmekle eşdeğerdedir. Çünkü onlara öğreteceğimiz şeyleri bilirlerse bizi orta yerde öldürürler."

"Kutsal Kitabın gizemlerini açığa vurmak yasaktır. Bunu kim yaparsa bütün dünyayı yok etmiş biri kadar suçlu olacaktır."

"Talmud'u okuyan her Goy ve ona bunun için yardım eden her Yahudi ölmelidir."

"Bir Goy erkek çocuğu, doğduktan dokuz yıl bir gün sonra ve Goy kız çocuğu doğduktan üç yıl bir gün sonra pis addedilir."

"Yahudi alimler (hahamlar) çok daha yüksektirler ve imtiyazlara sahiptirler. Kim bir hahama karşı gelir, onunla kavga

eder veya ona karşı kötü söz söylerse, Allah'a karşı gelmiş demektir."

"Hahamın şerefi Allah'ın şerefi demektir."

"Alimlerin talimatını hiçe sayan kimse ölüm cezasına çarptırılmalıdır."

"Milletlerin bütün soyları senin önünde secde edecek. Bütün milletler sana kulluk etsinler."

"Milletlerin, kralların sütünü emeceksiniz. Milletlerin servetini yiyeceksiniz."

"Allah Yahudi milletine, bütün kabilelerin hayatı ve kazancı üzerinde bir hakimiyet vermiştir."

"İnsanın hayvan üzerinde üstünlüğü olduğu gibi, Yahudi'nin de bütün insanlara karşı üstünlüğü vardır."

Elbette iş bununla kalmıyor. Yani bu söylemlere inanan Siyonistler ya da bağnaz Yahudiler elbette eyleme geçmenin yollarını arayacaklardır. Çünkü Kutsal Kitapları, siyaset yönlendirmeleri, eğitim sistemleri, sosyal çevreleri ve "Şerefleri Allah'ın şerefi olan hahamların" telkinleriyle Yahudiler kurdukları hayalleri nasıl gerçekleştireceklerine bakıyorlar.

Çünkü Yahudilerin Peygamberi Yeşaya'nın Irak ve Suriye üzerine iki temel öngörüsü vardır.

Önce Irak'a bakalım:

"... Çıplak dağın tepesine sancak dikin! Dağlardaki kalabalığın gürültüsünü dinleyin! Tanrı bir orduyu savaşa hazırlıyor. Öfkesinin araçlarıyla uzak bir ülkeden, dünyanın öbür ucundan bütün ülkeyi yerle bir etmek üzere geliyor. Feryat edin! Tanrı diyor ki, kötülüğünden ötürü dünyayı, suçlarından ötürü kötüleri cezalandıracağım. Kibirlilerin küstahlığını sona erdirecek, zalimlerin gururunu kıracağım. Gazaba geldiğim, öfkemin alevlendiği gün gökleri titreteceğim, yer yerinden oynayacak. Herkes kovalanan ceylan gibi, çobansız koyunlar gibi halkına dönecek, ülkesine kaçacak. Yakalananın bedeni delik deşik edilecek, ele geçen kılıçtan geçirilecek. Yavruları gözleri önünde parçalanacak, evleri yağmalanacak, kadınlarının ırzına geçilecek... Gümüşe değer vermeyen, altını sevmeyen Medleri onlara karşı harekete geçireceğim.

Oklarıyla gençleri parçalayacak, bebeklere acımayacak, çocukları esirgemeyecekler."

Suriye ne olacak?

"... İşte Şam kent olmaktan çıkacak, enkaz yığınına dönecek. Aroer kentleri terk edilecek, hayvan sürüleri orada yatacak, onları ürküten olmayacak. Efrayim'de surlu kent kalmayacak, Şam'ın egemenliği yok olacak. Sağ kalan Aramlıların onuru İsrail'in onuru gibi kırılacak... O gün insanlar kendilerini yaratana bakacaklar, gözleri İsrail'in kutsalını görecek. Elleriyle yaptıkları sunaklara, parmaklarıyla biçim verdikleri Aşera putlarına, buhur sunaklarına bakmayacaklar. O gün İsrail'in güçlü kentleri İsraillilerden kaçan Amorlularla Hivlilerin terk ettiği kentler gibi ıssız olacak... Eyvah, çok sayıda ulus kükrüyor, azgın deniz gibi gürlüyorlar. Halklar güçlü sular gibi çağlıyor. Halklar kabaran sular gibi çağlayabilir, ama Tanrı onları azarlayınca uzaklara kaçacaklar. Rüzgârın önünde dağdaki saman ufağı gibi, kasırganın önünde diken yumağı gibi savrulacaklar. Akşam dehşet saçıyorlardı, sabah olmadan yok olup gittiler. Bizi yağmalayanların, bizi soyanların sonu budur..."

Mısır'ı da unutmayalım...

Yahudilerin kutsal kitabı Tevrat Mısır için ayrı bir bölüm ayırmıştır. Bu bölümde Yahudilerin Mısır'dan çıkışı anlatılmaktadır:

"Göçebe bir topluluk olarak çobanlık yapan ve kendilerine birçok peygamber gönderilen İbraniler Hz. Yusuf aracılığıyla Mısır'a göç etmişlerdi. Bu göç olayı sırasında Mısır Hiksos hanedanının hâkimiyetinde bulunuyordu (MÖ 1700-1580). Hiksoslar, yönetimi zorla ele geçirdikleri için, Mısırlıları ve Mısır'ı ihmal ediyorlardı. Mısır milliyetçileri saltanatı bunlardan geri almaya çalışıyor, onlar da Mısırlı unsurlarla el ele vererek saltanatlarını sürdürme amacını güdüyorlardı". Tevrat'ın kaydettiğine göre "Firavun, bu sebeple Yusuf'un kardeşlerinin Mısır'a gelmesini, bütün ülke servetlerinin onların olacağını söyleyerek ısrarla istemişti. Göç gerçekleşince

de İsrailoğulları Mısır'ın en verimli topraklarında yerleştirilmiş ve ilk zamanlar hızla zenginleşmiş ve hızla çoğalmışlardı.

Dönemin tarihçilerine göre İbranilerin toplumdan ayrı yaşamaları, kendilerini soyutlamaları ve giderek zenginleşmeleri dikkat çekmiş ve bu durum Mısırlıları endişelendirmeye başlamıştı. Bu arada Hiksoslar hâkimiyeti sona ermiş, yeni yönetimde İbranilerin durumu kötüleşmeye başlamıştı. Firavun II. Ramses dönemine gelinceye kadar ve özellikle bu dönemde İbraniler büyük bir kin ve düşmanlığın hedefi olmuşlardı. Bu ise Hiksoslarla işbirliği içinde ülkenin bütün nimetlerinden yararlanan İbranilere karşı, yerli Mısırlıların hesap sorma aşamasına gelmiş bir reaksiyonuydu. Ancak İbraniler de boş durmuyor, bozguncu bir zihniyetle Mısırlılara karşı kargaşa yaratıp ayaklanmalar düzenliyorlardı. Çünkü Hiksosların kendilerine sağladığı politik amaçlı imtiyazlara alışmışlardı. Hızlı nüfus artışlarının da doğurduğu endişeyle Mısır yönetimi İbranilere karşı bir plan hazırlayıp uygulamaya koydu. Dört asır (ne kadar da kısa!) kadar süren bu baskı dönemi İbranilerin ve daha sonra Yahudilerin kişiliğini olumsuz etkilemiş ve belki de şimdiki durumuyla Yahudilerin karakterini şekillendirmiştir. Nitekim Yahudiler sonrasında hiçbir zaman toprağa bağımlı kalmamış ve her zaman her yola başvurarak hızla zenginleşmeyi tercih etmişlerdir.

"Mısır'daki kölelik ve sığıntılık hayatı Hz. Musa'nın önderliğinde son bulmuş ve İbraniler Firavunların zulmünden kurtulmuşlardır (MÖ 1250). "Çıkış" olarak anılan bu olaydan sonra geçici bir süre kölelikten kurtulan İbraniler, yaptıklarından ötürü 40 yıl (çölde 40 yıl!) kadar çölde dolaşmaya mahkûm edilmişler ve özgürlüğe layık olamamışlardır. Mısır'daki kölelik ve ezilmişlik hayatı ruhlarında bir "zillet" duygusu meydana getirmiş, aşağılanma ve horlanmışlık kompleksine kapılmışlardır. Ve sonunda Filistin'e girerek, Hz. Davud (David) ve Hz. Süleyman (Solomon) zamanında bağımsız bir devlete kavuşmuşlardır (MÖ 1050-950).

Ancak Yahudiler hiçbir zaman Mısır'da yaşadıklarını unutmadılar ve Mısırlılardan intikam almanın hayali ile yatıp

kalktılar. Tevrat'ta bununla ilgili çok ayet var ama en ilginç olanı, Yahudilerin kaçarken atalarının Mısır'da bıraktığı servetten söz etmeleri ve tazminat istemeleridir!

Buna karşın da Mısırlılar "Yahudiler kaçarken beraberinde büyük miktarda altın ve değerli mücevherat çalıp götürdüler" diyerek İsrail'den tazminat istemektedir.

Özetle tüm bunlar İsrail'in, Siyonistlerin ve onların söylemine inanan Yahudilerin inançları doğrultusunda neye nasıl baktıklarının kanıtlarıdır. Nitekim öyle olmasaydı İsrail'in kuruluşu öncesinde Siyonistlerin ve genel olarak onlara inanan Yahudilerin Filistin'e yönelik ilgisi olmaz ve ne pahasına olursa olsun burayı ele geçirmeye çalışmazlardı.

İsrail kurulduktan sonra bu devlet 1948'den sonra çevre ülkelerle (Mısır, Suriye, Lübnan, Ürdün ve dolayısıyla Irak) 70 yıldır savaşmazdı.

Peki, Kur'an-ı Kerim'e inandıklarını söyleyen Araplar ve genel olarak Müslümanlar, Kur'an'ın Yahudilerle ilgili söylemlerine ne denli uyuyorlar? Hemen hemen hiç!

Üstelik İsrail bir tek devlet ama Müslüman ülke sayısı 57.

Üstelik dünyada 1,7 milyar Müslümana karşılık 15 milyon Yahudi var.

Dini buyruklara uyduğunu söyleyen ya da öyle davranıyor gibi görünen Hamas, İslami Cihad ve Hizbullah'a dünya "terörist" diyor.

Ama Tevrat'a ve diğer dinsel kaynakların emirlerine uyarak Filistin'i ele geçiren ve Nil'den Fırat'a kadar olan bölgeyi ele geçirmek için her yola başvuran İsrail, Siyonistler ve Yahudilere hiç kimse bir tek kelime söylemiyor.

Bu da çok doğal çünkü ABD, İsrail, Batılı ülkeler ve onların işbirlikçisi Müslüman ülke yöneticileri tarafından kurulan, yardım edilen ve desteklenen İslamcı örgütler İslam adına yeterince terör eylemi yapıyorlar. Örneğin Kaide, Taliban, Boko Haram, el-Şabab, IŞİD, Nusra ve benzeri onlarca terör örgütü ve hepsi de genellikle Müslümanları öldürüyor.

Bu örgütlerin terörü ortada olduğu sürece elbette hiç kimse İsrail'e bir şey söylemez. Söyleyenler de hiçbir şey yapmaz, yapmıyor ya da yapamıyor.

Peki, bunda bir gariplik yok mu? Yok, çünkü İsrail, Siyonistler ve Yahudilerle ilgili bütün tartışmaların kendisinde bir gariplik var. İster dinsel açıdan ister efsane boyutuyla bakalım bu konularla ilgili her kelime, cümle, paragraf, bölüm ve söylemde onlarca çelişki var.

Her konuyla ilgili üç dinin farklı savı var ve aralarında önemli çatışmalar var. Ama Yahudi dini söylemlerinin bir çoğunda da kendi içinde çelişkiler var. Örneğin Allah'ın İbrahim'e vaat ettiği topraklarla Musa'ya "Burası senindir" demesi arasındaki farklılık. Birincisine Nil'den Fırat'a kadar uzanan topraklar verilmiş, diğerinde Nil'den Ürdün Nehri'ne kadar olan topraklarla yetinmesi istenmiş.

İstenmiş ama İbrahim'e vaat edilen topraklardan da Musa'ya söz etmiş.

Neyse bu işler çok karışık, biz dönelim güncele...

Yani İsrail, Siyonistler ve Yahudiler kendi dinsel ve siyasal inanç ve saplantıları uğruna mücadele ederken Arap ve Müslümanlar ne yapacak?

Daha önce belirtmiştim: Arap ve Müslüman ülke liderlerinin ihaneti olmadan bugün İsrail Devleti olmazdı. Bundan sonra da bu ihanet devam ederse İsrail istediği her şeyi yapar ve tüm amaçlarını gerçekleştirir.

Peki bir gün Arap ve Müslüman halklar bu onursuz duruma karşı isyan edip "inançlarına yani Kudüs'e" sahip çıkmaya kalkışırsa ne olur?

Ya da bu halklar Kur'an-ı Kerim ve Peygamber'in söylem ve emirlerine uyarak Yahudileri topyekûn ortadan kaldırmaya yeltenirse ne olacak?

Buyurun şu Hadis-i Şerif'e bakalım: "Öyle ki Yahudiler taşların ve ağaçların arkasına saklanacak ama ağaç ve taş dile gelerek 'Ey Müslüman! Ey Allah'ın (c.c.) kulu! Gel, bak benim arkamda Yahudi var, buraya gizlendi, benim arkamda, gel

onu cezalandır, diyecek. Sadece "gargat" ağacı bunu söylemeyecek çünkü o Yahudi ağacıdır."

Bu durumda 1,7 milyar Müslüman ya da 400 milyon Arap Filistin'e gidecek ve "ağaçların arkasında" Yahudi arayacak. Bulması da çok kolay çünkü İsrail denilen ülke 22 bin kilometrekare ve burada yaşayan toplam Yahudi sayısı 7 milyon civarında.

Üstelik navigasyon denilen bir cihaz var ve herkes istediği yeri çok kolay buluyor.

Hadi diyelim ki Yahudilerin her türlü nükleer, kimyasal, biyolojik ve teknolojik silahı var ve böyle bir saldırı karşısında kendini savunabilir.

Böyle bir olasılık karşısında İran, Suriye ve Irak başta olmak üzere birçok Arap ve Müslüman ülkesi ve halkları da zamanla benzer olanaklara sahip olursa ne olacak.

İsrail'i çevreleyen Hamas, İslami Cihad ve Hizbullah'tan ödü kopan İsrail kendi sınırları içinde yaşayan bir milyon Filistinliyi ne yapacak?

Bunun dışında Batı Şeria ve Gazze'de yaşayan 5 milyon ve İsrail sınırları içinde yaşayan 1,6 milyon Filistinli silahlanıp saldırıya geçerse İsrail ne yapacak?

Ayrıca tarih boyunca Yahudiler inançları uğruna ölümü göze almamışken cihat kavramına inanan milyonlarca Müslüman bunu severek yapacaktır.

Demek istediğim bugün (Şubat 2020) yaşadığımız tüm olumsuzluklarda bir gariplik var. Arap ve Müslüman ülke liderlerinin ihaneti ne olursa olsun ve ABD ile Batılı ülkeler İsrail'e ne kadar destek verirse versin,

Yahudiler asla Filistinlileri yok edemeyeceklerdir.

Yahudiler ya Siyonist inanç ve aptalca saplantılarından vazgeçip Filistin halkı ve Araplarla barış içinde yan yana yaşarlar ya da yok olmayı göze alırlar.

Bin yıl da geçse bu gerçek değişmeyecektir.

Başka türlüsü olmaz ve olmayacaktır.

22 bin kilometrekare toprakta yedi milyon Yahudi, altı bin kilometrekarelik işgal altındaki Batı Şeria, Gazze ve İsrail

sınırları içinde toplamda altı milyondan fazla Filistinli ile yaşamak ve Kudüs'ü paylaşmak zorundadırlar.

Bunun dışında hiçbir formül bu sorunu çözmeye yetmeyecektir ama Yahudiler asla bunu kabul etmeyeceklerdir.

Dinsel öğretileri ve Siyonizm'in siyasal baskıları buna izin vermez ve vermeyecektir. Çünkü günümüz koşullarının lehlerine olduğunu düşünen Yahudiler kendi inanç ve saplantıları doğrultusunda istedikleri her şeyi elde edeceklerini düşünüyorlar.

Barış olursa Siyonizm ideolojisine inanarak dünyanın dört bir yanından Filistin'e taşınan Yahudiler "Büyük İsrail Devleti kurulmayacaksa biz buraya niye getirildik" diyecektir.

Örneğin ısının kışın eksi 30 derece civarında olduğu Rusya'dan yazın ısının 45 derece olduğu Filistin'e gidip uyum sağlamak kolay olmazsa gerek.

Ama bu iş asla böyle olmayacaktır.

Yahudilerin Tevrat'ı varsa Müslümanların Kur'an'ı ve Hıristiyanların İncil'i var.

Her üç dinin farklı söylem ve savı olduğuna göre ve tarihi herkes keyfine göre yazıyorsa o zaman bugünün somut gerçekleriyle konuşmak gerek:

İsrail ne yaparsa yapsın, arkasında kim olursa olsun ve hangi silaha sahip olursa olsun, bin yıl da geçse Filistin halkını yok edemeyecektir. Filistin halkının davasına sahip çıkan yüz milyonlarca insanı yenemeyecektir.

Belki bugün için bunu yapabilir gibi görünüyor ama yıllar sonra bu asla olmayacaktır. Filistin halkının iradesini hiç kimse yenemeyecektir.

Bu halinden vazgeçmeyen bir İsrail mutlaka haritadan silinecektir.

Siyonist ideolojiye inanan 15 milyon Yahudi GDO'lu tohumlarla dünyanın yiyeceklerini bozabilir ve tarım ilaçlarıyla herkesi hasta edebilir ve Korona virüsüne benzer virüslerle biyolojik bir savaş başlatarak milyonlarca insanı ortadan kaldırabilir; ama hiçbir zaman 7,7 milyar insanı kendine köle yapamaz.

Filistinlileri ise hiç yapamaz.

Belki de bunun için Filistin ve direnen diğer Arap halklarını hedef alan İsrail ve Amerikan propagandası onlara "Kazanamazsınız. Boşuna direnmeyin. Gelin İsrail ile barışın" diyerek onları teslimiyete zorlamaya çalışmaktadır.

Ama boşuna.

Göreceli olarak ve kısa vadede bazı kazanımlar elde edilmiş gibi görünebilir ama uzun vadede kazanan mutlaka Filistin halkı olacaktır.

Dinler, efsaneler, insanlık tarihi, coğrafya ve sosyoloji İsrail'in yani siyonizme inanan Yahudilerin kazanmasına izin vermez.

Parasal güçlerine güvenerek 15 milyon Yahudi kendi inançlarına uygun olarak Mesih'in gelişini bekleyerek dünyanın sonunda her yeri ele geçireceklerini düşünebilir ama başka dine inanan Müslüman ve Hıristiyanlar farklı düşünmektedir.

Arap ve Müslüman ülke yönetimlerinin ihaneti bittiği an İsrail de bitecektir.

O zaman başta ABD olmak üzere dünyadaki Yahudilerin zenginliği işe yaramayacaktır. Bir tek Suudi Arabistan'ın petrol parası her şeyi çözmeye yetecektir. Kutsal toprakları barındıran bu ülke sonsuza dek ihanet içindeki Suud ailesinin egemenliği altında kalmayacaktır.

15 milyon Yahudi'nin Filistin planı asla işe yaramayacaktır.

O topraklar sonsuza dek Filistin olarak kalacaktır.

Çünkü FİLİSTİN BENİMDİR, ben de hiç kimseye vermem!

Çok gerekirse ben gider alır, gerçek sahiplerine veririm:

Filistin halkının onurlu insanlarına...

Dünyanın dört bir yanından Filistin'e göç edenler de geldikleri ülkelerine döner, o ülkelerin insanlarıyla barış ve dostluk içinde yaşarlar.

Bunun doğru olmayacağını söyleyenler varsa onlara kendi topraklarından kovulan Filistinlilerin Yahudilerin geldikleri ülkelere dağıldıklarını hatırlatmak isterim.

Formül çok basit: Yahudiler geldikleri ülkelere döner, topraklarından kovulan ve şimdi sayıları 12 milyon olan Filistinliler kendi topraklarına döner.

Bazı ülkelerin yönetimleri, kurumları ya da insanları Yahudilere kötü davranmışsa ya da şimdi davranıyorsa o da o ülkelerin sorunudur.

O ülkelerin halklarında Yahudilerle ilgili olumsuz algılar varsa, o da Filistin halkının sorunu hiç değildir.

O ülkeler de Yahudilere acıyor ve sorunlarına çare bulmayı düşünüyorsa o zaman hepsini toplar ve onlara kendi topraklarında bir vatan inşa ederler.

Örneğin Avrupa'nın ortasında ya da Alaska'da.

Yahudi kardeşlerimiz ille de sıcak bir yer isterse Avusturalya'da çok boş arazi var.

Yahudilerin "Beş bin yıl önce Filistin bizimdi" savı temelsiz ve aptalca bir savdır.

Beş bin yıl değil daha 100-150 yıl öncesine kadar Filistin Osmanlı'nın idi.

Araplar; 771 yıl İspanya'da kaldı.

Başkaları da "başka yerler bizimdi" der ve diyor.

Ben kesin görmeyeceğim ama İsrail ve Yahudi sorunu kesinlikle Siyonistlerin istediği yönde gelişmeyecektir.

Dünyada buna benzer bir sorun yoktur.

21. yüzyılda tüm dünya yedi milyon nüfuslu İsrail'den korkuyorsa, bu işte bir iş var. Herkes altı milyon Yahudi'nin yaşadığı ABD'deki Yahudi lobi örgütlerinden korkuyorsa, bu işte çok daha garip bir durum var.

Elbette sorun İsrail ya da Yahudi lobileri değildir.

Sorun emperyalist ülke ve güçlerin Arap ve İslam coğrafyasıyla ilgili karanlık dinsel, tarihsel, stratejik, psikolojik ve nefret dolu planlarıyla ilgili...

Bu planlarında çoğu zaman başarılı oldukları için hepimiz bu haldeyiz.

En son örnek BOP ve kanlı Arap Baharı.

Hepimizin akıl almaz bitmeyen sorunları var. Bu sorunların devam etmesi için adamların başvurduğu silah yoksulluk, cehalet, dini bağnazlık ve diktatörlüklerdir.

Bu dörtlü bir araya geldiğinde ya da getirildiğinde bırakın Filistin'i, bu coğrafyanın her tarafında sorun olacak ve sonsuza dek bu sorunlar devam edecek.

Yoksa bir düşünün, dünyanın en zengin petrol ve doğalgaz ülkelerinin sultan, kral, emir ve şeyhleri nasıl olur da ABD'den ve ABD'deki Yahudi lobilerinden korkar!

Bu adamların ABD ve Batılı ülkelerde trilyonlarca dolarlık yatırımı var.

Bu adamların ABD ve Batılı ülkelerin bankalarında yüz milyarlarca doları var ve "günah" olduğu için faizini bile almıyorlar. Bu bankaların büyük bölümü de dolaylı dolaysız Yahudi sermaye gruplarıyla iç içedir.

Adamlar son 70 yılda trilyonlarca dolarlık silah satın aldı ve bir o kadarını da Batı'nın tezgâhladığı savaşlara harcadı.

Altı Körfez ülkesinin toplam nüfusu 40 milyon civarında. Petrol, doğalgaz, altın ve benzeri yeraltı zenginliklerden elde edilen gelirle bu ülkelerde kişi başına milli gelir en az bir milyon dolar olmalıydı. Yalnızca Suudi Arabistan günde 700 milyon dolarlık petrol satıyor. 500 bin nüfuslu Katar'ın yıllık doğalgaz satışı 100 milyar dolar.

Diğer Körfez ülkelerinde durum bundan farklı değil.

Müslüman ülkelerin bir çoğunda durum aynı.

Ama hepsinde sorun aynı: Demokrasi yok.

Demokrasi olmayınca her türlü yolsuzluk olur. Yolsuzluk çoğaldıkça yoksulluk artar. Daha fazla yoksulluk için din sömürüsü gerek. Yani cehalet gerek. Yani diktatörlük ve faşizm gerek. Hepsinin arkasında da ABD var.

Hikâye bundan ibaret...

Ama Filistin için yetmiyor ve yetmeyecek.

Cümle alem Filistin halkının üzerine çullansa ve bin yıl da geçse Filistinliler zorla atıldıkları evlerine dönecek ve barış türkülerini söyleyecekler.

Filistinli çocukların iradesini hiç kimse yenemeyecektir.

Ben o çocukları çok iyi tanırım.

Çünkü benim içimde bir Filistin var.

Hem de kocaman.

O Filistin kim ne yaparsa yapsın sonsuza dek yaşayacak.

O Filistin benimdir ve 27 bin kilometre kare olarak benim kalacak.

Müslüman, Hıristiyan ve Yahudiler olarak.

Dışardan gelen ya da getirilen Yahudi kardeşlerimiz de geldikleri yerlere geri dönecek ve oralarda barış içinde yaşayacak.

Dönmezlerse gönderilecek.

Dinler ve efsaneler böyle diyor.

Dinler ve efsanelerle başlayan hikâye, dinler ve efsanelerle bitecek.

Ya bitecek ya bitecek.

O da olmazsa gereği düşünülecek.

Akıl var mantık var.

Hesap var kitap var.

Filistin tektir, öyle kalacak, o da benimdir!

Kaynaklar

Yararlandığım ve alıntı yaptığım kişi ve sitelere teşekkür ediyorum.

Abdülkerim Arslan
Abit Yaşaroğlu
Ahmet Ağırakça
Ahmet Battal
Ahmet Hikmet Eroğlu
Atilla Dirim
Atilla Yılmaz
biyografya.com
Burhan Bozgedik
Burhan Çonkor
Büşra Bulut
Cemil Şahinöz
Cengiz Duman
Cengiz Şişman
Cihat Şeker
Çelie Kadourie
dinimizislam.com
doğruhaber.com.tr
dunyabizim.com
dunyadinleri.com
Ece Göksedef
Eldar Hasanoğlu
Ergin Ayan
Fikri Türkel
fikriyat.com
Fuat Aydın
Galip Munzam
Gazi Mert
Görkem Can
haksozhaber.net
Halit Kakınç
Haluk Hepkon
Hasan Karaköse
Işın Demirkent
internethaber.com
İsmail Çağılcı
jw.org
Kadir Çandarlıoğlu
Kadir Kasalak
Kenan Akın
Kıvılcım Çağla
kurandasevgi.gen.tr
Kürşad Berkkan
Mahir Aydın
mirasimiz.org.tr
Murat Soydan
Musa Kılık
Mustafa Balcıoğlu
nadirkitap.com
Nazgul Sultanova
on5yirmi5.com
Orhan Kölge
Ömer Faruk Harman
Ömer Osman Umar
Ömer Yetkin
pressmedya.com
Ramazan Adıbelli
Salih Sabri Yavuz
Serap Akıncıoğlu
Sezai Balcı
sihirlifasulyalar.com
sorhadi.net
Süleyman Arif Özkut
Şir Muhammed Dualı

Taha Akyol
Tahsin Aydın
tarihiolaylar.com
Tuğba Köse
turkhabersaati.com
Ümit Zileli
vahdet.info.tr
Yaşar Demir
ydh.com.tr
yenisoz.com.tr
Yunus Aydın
Zehra Odabaşı
Zeynep Avcı Karabey
Ziya Polat
Ziya Polat

Ad Dizini

I. Ahmed 105
I. Aleksios Kommones 88
I. Friedrich 94
II. Abdülhamid 107, 115, 118, 119, 120, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 164, 166
II. Aleksander 120, 178, 453, 454, 455
II. Andrias 90
II. Bayezid 102
II. Ferdinand 80
II. Hasan 399
III. Clemens 90, 94
III. Frederich 91
III. Honorius 90
III. Innocent 77
III. Innocentius 90
III. Mehmed 105
III. Murad 103, 104, 105, 138
II. Jean Paul 522
II. Kılıç Arslan 90
II. Murad 102, 386
II. Philippe 94
II. Ramses 544
I. Isabel 80
II. Selim 103, 104, 105
I. Kılıç Arslan 88, 89
I. Richard 94
XVI. Benedikt 527
XVIII. Louis 121

A

Abba Eban 384
Abba Silver 248
Abd Daruşe 354
Abdullah Gül, Gül 269, 492, 493
Abdullah Kumral 490
Abdullah Öcalan, Öcalan 383
Abdülaziz 106, 107, 125, 138, 143, 174, 247
Abdülfettah es-Sisi, Sisi 529, 532, 536
Abdülkadir Han 475
Abdülkadir Hüseyni 151
Abdülkadir Yaşargün 487, 489
Abdülkerim Kasım 379
Abdüllatif Şener 496, 503, 504
Abdülmecit 101, 104
Abdülmelik bin Mervan 85
Abraham Behor Camondo 109
Abraham Nathan 111
Abraham Stern 163
Abraham Vaçini 110
Abraham Yitzhak Kuk 324
Abu Ali Mustafa 480
Abu Cihad 307
Abu Firas 264, 265
Abu İyad 307
Achad Ha'am 178
Âdem 13, 17, 34, 35, 66, 67
Adnan Menderes, Menderes 262, 263, 380
Adolf Eichmann 229
Adolf Hitler, Hitler 6, 45, 153, 160, 190, 197, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 235, 236, 239, 240, 245, 246, 247, 379, 494
Adolph Zuckers 236
Adrien Brody 211
Aharon Katzir 370
Ahaşveroş 199
Ahmed Cibril 478
Ahmed el-Tayyib 528
Ahmed Saadat 480
Ahmed Şükrü 165
Ahmed Yasin 481
Ahmet Çolak 490
Ahmet Davutoğlu 484, 493, 494
Ahmet Emin Yalman 112
Ahmet Necdet Sezer 493
Ahmet Özdemir 488, 489
Ahmet Rıza 115
Ahmet Tuncer Sümer 489
A. Kadir Çubukçu 490
Alexander Haig 406
Alfred Rosenberg 242
Ali Abdullah Salih 524

Ali Ekrem Bey 128
Ali Ergün 488
Ali Kiraz 488
Ali Turan 489
Allen Dulles 229
Alpaslan Özdoğan 489
Amos Yadlin 427, 500
Andre Azoulay 399
Andrew Brunson 192
Andrew Killgore 217
Andrey Kozyrev 302
Anthony Eden 514
Antiohus 24
Anton Teyan 169
Ariel Atlas 327
Ariel Şaron 163, 274, 277, 279, 306, 308, 329, 368, 369, 397, 410, 481, 492
Arie Zeev Reskin 516
Arnedt Zandel 232
Aron İzabzağ 127
Arslan Yürekli Richard 90
Artemion 515
Arthur Balfour, Arthur James 100, 157
Arthur Butz 230
Arthur James 181
Arthur Wauchopi 152
Aryeh Deri 327, 355
Aryeh Eldad 334
Aryeh King 334
Asil Nadir 517
Atıl Ant 488
Avigdor Liberman 355
Avişay Levi 500
Avraham Burg 346
Avraham Stern 163
Avraham Tehomi 163
Ayelet Şaked 333, 355
Ayhan Özer 488
Azar 43
Azmi Bişara 354

B

Balfour 100, 140, 141, 143, 144, 145, 146, 147, 152, 157, 158, 181, 184, 188, 244, 321, 369, 416, 459, 532, 533
Barack Obama, Obama 193, 494, 499
Barbara Streisand 211
Barnabas 33, 70, 73, 515
Baron Bilavaroş 165
Baron Hirsch 106, 108, 121, 122, 165
Baron Passfield 159
Baron Roşeyle 166
Baruh Marzel 326, 332
Behruz 92
Bekir Yıldız 270
Belkıs 37, 38, 40
Ben Gurion, David Ben Gurion 154, 161, 163, 185, 190, 251, 262, 263, 299, 309, 313, 358, 364, 365, 367, 368, 369, 370, 417, 429, 445, 468, 473
Benjamin Disraeli 512
Benjamin Franklin 207
Benjamin Warner 236
Benny Begin 331
Benny Gantz 355
Bernard Lewis 524
Beşar Esad 279, 296, 410, 494, 495
Bezm-i Alem Sultan 104
Bilal-i Habeşi 67
Bill Clinton, Clinton 196, 271, 295, 296, 302, 306, 307, 476
Binyamin Elon 329
Binyamin Netanyahu, Netanyahu 46, 236, 238, 239, 247, 260, 269, 300, 301, 308, 311, 312, 316, 331, 348, 355, 360, 367, 369, 401, 428, 485, 494, 499, 507, 535, 536, 537
Binyamin Zeev Kahane 326
Bora Gözen 488, 489, 491
Bula Eksati 105
Burak Erdoğan 503
Bülent Ecevit, Ecevit 264, 265, 266
Bülent Yıldırım 497, 501
Büyük Konstantin 84

C-Ç

Cafer Topçu 488, 489
Calvin 196
Carl Laemmle 236
Carlos Menem 432

Celal Özcan 489
Cemal Abdül Nasır, Nasır 256
Cemal Bağcı 489
Cemal Paşa 132, 133
Cemil Merdem 138
Cem Sultan 80, 81
Cevat Saim Çelen 490
Cezzar Ahmed Paşa 97
Charles de Gaulle 469
Charles Percy 214
Cihan Alptekin 487
Clark Clifford 520
Clement Atlee 188
Cobi Benatoff 277
Condeleezza Rice 410, 473
Cynthia McKinney 218
Cyrus Vance 289
Cengiz Çandar 488
Çerkez Ali Ağa 166
Çevik Bir 269

D

Damat Rüstem Paşa 103
Dan 15, 86, 374, 414
Dan Halutz 374
Daniel De Leon 209
Danny Ayalon 496
David Erving 230, 231
David Friedman-Yellin 155
David Levy 268, 269, 311
David Raam 331
David Raziel 163
David Schine 210
David Wolffson 130
Deborah Lipstadt 234
Deniz Gezmiş 6, 486, 487
Dilma Rousseff 432
Donald Trump, Trump
46, 192, 199, 200, 201, 219, 237, 238, 260, 280, 286, 297, 303, 349, 352, 360, 399, 400, 401, 412, 428, 520, 535, 536, 537, 538
Donna Grasia 104
Don Yasef Nasi 105
Douglas Reed 231
Dustin Hoffman 211
Dwight Eisenhower 414

E

Earl Harrison 156
Earl Hilliard 218
Edip Çiçekli 404
Edmond Rothschild 118
Edward Said 216
Efi Eytan 333
Efraim Elrom 490
Efraim Katzir 370
Ehud Barak 271, 306, 307, 308, 362, 367, 478
Ehud Olmert 368, 483, 494, 495
el-Adid 93
Elazar Menahem Man Şah 329
Elazar Şah 324
el-Hakim 76
el-Halife 175, 176
el-Hüseyni, hacı emin el-Hüseyni 148, 150, 151, 152, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 247
Eliahu Sasson 262
Eliezer Alfred Marom 500
Eliot Friedman 31
Elisea 13
Eliya Handali 105
Eliyah Mizrahi 103
Eli Yişay 327, 328, 334, 335
Ellen Laipson 520
el-Mansur 85
el-Mehdi 85
el-Nahyan 175, 176
el-Sabah 175
el-Said 175, 379
el-Sani 175, 279, 495, 502
el-Suud 174, 176
Emanuel Karasu 114, 126, 127, 171
Emanuel Salem 115
Emil Ludwig 225
Emir Faysal 136
Enver Paşa 176
Enver Sedat, Sedat
6, 265, 287, 288, 289, 290, 292, 293, 294, 366, 416
Eric Edelman 493
Eric Johnston 414
Ernest Simpson 246
Esav 15
Esperanza Malchi 105

Ester Handali 104
Ester Kira 104, 105
Ethel Rosenberg 210
Eugenius 89
Eyüp 13, 490
Ezekiel Sason 115
Ezer Weizman 371
Ezra 26, 31, 51, 83, 215

F

Fadıl Hasan 487, 488
Faik Bulut 488
Fatin Rüştü Zorlu 262, 263
Federica Mogherini 285
Felix Frankfurter 142
Ferdinand Salin 230
Fetullah Gülen 532
Fevzi Yaşar 489
Foutges de Neville 90
Franciscus 528, 531
Franklin D. Roosevelt, Roosevelt 143, 156, 187, 247, 248
Fred A. Leuchter 224, 227
Friedrich Barbarossa 90
Friedrich Engels 235
Fuad Paşa 107

G

Gabby Levy 496
Galeazzo Ciano 240
Gedefroi Bouillon 88
General Allenby 133, 144, 173
General Murray 133
General Necib 403
George Habaş 478
George Harris 520
George Marshall 190
George P. Shultz 220
George Soros 361, 444
George W. Ball 217
George W. Bush, George Bush, Bush 191, 192, 193, 195, 196, 254, 267, 295, 301, 483, 492
Germar Rodolf 230
Gershon Sholem 17
Gertrude Bell 143
Geula Kohen 327
Golda Meir 365, 380, 398, 399, 417, 463, 469
Goldie Hawn 211
Gottlob Berger 243
Graham Fuller 492
Guş Emunim 327
Guy of Lusignan 91
Gülten Çayan 491
Gündüz Ökçün 265
Gürol İlban 488, 489

H

Hafız Esad 289, 292, 294, 295, 296, 384, 409
Hafsa Sultan 103, 104
Haile Selassie 473
Haim Amsalem 334
Haim Camondo 106
Haim Hertzog 370
Haim Mofle Şapira 324
Haim Weizmann 127, 139, 157, 181, 225, 370
Halid Meşal 484, 493, 501
Halil Çelimli 489
Hamed el-Sani 279, 495, 502
Hanan Porat 330
Hanna Maptunoğlu 490
Harry Truman, Truman Harun 187, 190
Hasan el-Bekr 292
Hasan Nasrallah 348, 409
Haşim Muhammed 355
Hatice Sultan 104
Hayim Nahum 115
Hayreddin el-Ahdab 169
Heinrich Himmler 244
Henry Kissinger, Kissenger 212, 288, 289, 294, 360, 519
Henry Monsky 187
Heraklios 84, 515
Herbert Samuel 100
Herod 51, 52, 72
Hiksos 15, 543
Hillel Kook 163
Hope Simpson 159
Hubert Humphrey 219
Hud 13, 14
Hugo Chavez 430

Hürrem Sultan, Roksalan 103, 104, 511
Hüseyin Cevahir 490
Hüseyin Gökdemir 490
Hüseyin Hilmi Paşa 115
Hüseyin İnan 487, 488, 489
Hüseyin Tüysüz 488
Hüsni el-Zaim 403
Hüsnü Mübarek 411
Hz. Ayşe 55
Hz. Davud, Davud, David 18, 39, 50, 79, 84, 96, 544
Hz. Ebubekir 81
Hz. İbrahim, İbrahim, Abram 14, 17, 30, 40, 41, 43, 54, 66, 67, 87
Hz. İsa, İsa, Nasıralı İsa 39; 65, 69, 70, 71, 72, 74, 77, 79, 84, 198
Hz. Muhammed 41, 54, 55, 65, 67, 81, 85, 93, 527
Hz. Musa, Musa, Moşa, Mosa 16, 28, 29, 30, 31, 38, 43, 50, 54, 65, 71, 79, 119, 179, 336, 341, 544
Hz. Ömer 67, 82
Hz. Süleyman, Süleyman, Solomon 31, 37, 38, 39, 40, 41, 50, 51, 53, 79, 177, 179, 544

I-İ

Irving Haufman 210
Irving Kristol 193
Isaac Camondo 106, 108, 109
Ivanka Trump 360
IX. Gregorius 91
İbrahim Henanu 176
İbrahim Müteferrika 386
İbrahim Paşa 97, 174
İbrahim Seven 489
İdi Amin 301
İdris 13, 66
İhsan Sabri Çağlayangil 264
İlham Aliyev 439, 442
İlhan Omar 200, 219
İlyas 13
İmadeddin Zengi 92
İmam Ateş 490
İmparatoriçe Eugenie 109
İ.M. Wise 182
İsaac Sarfati 386
İsadeddin Şirkuh 92
İsak Alba 110
İshak 13, 14, 17, 26, 30, 36, 41, 42, 67, 127
İshak Leyfi 127
İsmail 1, 13, 14, 26, 41, 67, 95, 172, 173, 482, 483, 553
İsmail Cem 1, 172, 173
İsmail Haniye 482, 483
İsmet Dişbudak 491
İsmet İnönü, İsmet Paşa, İnönü 261, 262
İsmet Özkan 490
İsrael Ben Eliezer, Baal Şem Tov 342
İsrael Jacob de Haan 323
İzak Ben Zwi 383
İzak Halevi Herzog 370
İzak Navon 370
İzak Rabin 162, 163, 302, 311, 313, 326, 351, 365, 366, 367, 369
İzak Sadeh 162
İzak Şamir 164, 294, 311, 312, 327, 366
İzzet Holo Paşa 127
İzzettin el-Kassam 151

J

Jacob Schiff 182
Jacob Wallenberg 228
Jacques Chirac, Chirac 278, 279
James Abourezk 217
James Akins 217
James Baker 295
James Monroe 430
Jared Kushner 46, 360, 529, 535, 536, 538
Jay Garner 382
Jimmy Carter, Carter 289, 294, 470, 475, 520
Jimmy Morales 431
Joachim von Ribbentrop, Ribbentrop 240, 244
John C. West 217
John Foster Dulles 229
John Garang 426
John Woodhead 148
Jonathan Greenblatt 200
Jonathan Pollard 359

Josef Eskapa 110
Jose Luis Rodriguez Zapatero, Zapatero 523, 526
Joseph McCarthy 210
Jozef Hadiç 169
J. Robert Oppenheimer 212
Juan Comes 44
Judas Maccabaeus 341
Jules Cambon 131
J.W. Harold Mare 52

K

Kabil Kocatürk 489
Kadir Mısıroğlu 135
Kamuran Bedirhan 379
Kanuni Sultan Süleyman 96, 102, 103, 104
Karl Marks 235
Kemal Çelik 490
Kemal Ergin 490
Kenan Evren 267
Kerim Öztürk 488, 489
Khorkhoi García Granados 429
Kont Bernadotte 155, 366
Kral Abdullah 404
Kral Abdülaziz 143, 174, 247
Kral Faruk 292, 403
Kral Faysal 379
Kral Hüseyin 294, 296, 297, 298, 396
Kraliçe Elizabeth 105
Kral Ludwig 386
Kral Selman 529
Kuvvettin Külekçi 490
Kuydul Turan 487, 489
Kuzo Okomoto 300

L

Lala Mustafa Paşa 138
Lea 15
Leban 15
Lenny Ben David 504
Leon Pinskeña 178
Leo Szilard 212
Levi 15, 333, 365, 381, 384, 416, 500
Levi Eşkol 365, 381, 384, 416
Leyla Halid 298, 299, 300, 489
Liman von Sanders 135
Lloyd George 100
Lois B. Mayer 236
Lord Moyne 155, 164
Lord Palmerston 101
Loren Jenkins 406
Louis Dembitz Brandeis 183
Louis Massignon 527
Lova Elyaf 379
Luka 26, 27, 69, 194
Lut 13, 16, 17, 37, 41

M

Madeleine Albright 360
Mahatma Gandi 445
Mahir Çayan 490
Mahmud Abbas 302, 482, 483, 484, 485, 494, 535
Mahmud Osman 380
Mairead Maguire 497
Ma'mun 85
Mariano Rajoy 526
Markos 27, 69, 194
Mark Sykes 131
Mark Weber 233, 234
Martin Luther 191, 194, 196
Marufel-Davalibi 245
Matta 27, 69, 194
Maurice de Hirsch 99, 513
Mauricio Bunsen 100
Max Nordau 101
Max Warburg 228, 512
Mayer Alphonse de Rothschild 125
Mayer Amschel 121
Mayer Zelyan 165
Mehmet Atmaca 490
Mehmet Cavit Bey 112
Mehmet Duran Şeker 489
Mehmet Erdem 489
Mehmet Tepe 489
Meir Kahane 325, 326
Meir Mazuz 335
Melek Ulagay 491
Melik Kâmil 91
Menahem Begin, Begin 154, 163, 289, 290, 294, 327, 331, 366, 380, 384, 472
Merc İbn Amir 169
Meryem 33, 59, 60, 62, 64, 68, 69, 84, 528

Mesut Yılmaz 268
Michael Oren 499
Mihail Saakaşvili 444
Mihrimah Sultan 103
Mikael Ben-Ari 326, 334
Mikael Klyner 331
Mike Pompeo 199
Mişel Sarici 169
Mişel Sersak 169
Mofle Gafni 330
Mofle Peled 329
Mofle Tzarfati 334
Moise Fernandez 109
Mois Gabay 392
Monica Lewinsky 296
Mordahay Vanunu 470
Mordehai Kaplan 338
Mordehay Sevi 110
Moritz Güdemann 119
Moshe Gil 52
Moshe Hirsch 52
Moşe Dayan 309, 379, 424, 469
Moşe Kapsali 103
Moşe Katsav 316, 371, 374
Moşe Şaret 365
Muammer Kaddafi, Kaddafi 289
Muhammed Beyhem 169
Muhammed bin Zayid el-Nehyan, el-Nehyan 528, 529
Muhammed Rıza Şah Pehlevi, Rıza Pehlevi, Şah Pehlevi 473, 474, 475
Muhammed Ziya ül Hak, Ziya ül Hak 475, 476
Murad Dana 169
Musa Kazım 151
Muslihiddin Adil 112
Mustafa Ahmedi Roshan 443
Mustafa Barguti 497
Mustafa Barzani 379, 380, 381, 384
Mustafa Çelik 487
Mustafa Çetiner 490
Mustafa Efendi 165
Mustafa Kamalak 504
Mustafa Keskin 490
Mustafa Reşid 107
Mustafa Reşit Paşa 106
Mustafa Yalçıner 489
Mu'tasım 85
Muzaffer Oruçoğlu 489
Müfit Özdeş 488
Münir Lofa 379
Mustafa Kemal 134, 135, 136, 139, 174
Mya Shone 407

N

Naci Eldeniz Bey 135
Naftali 15
Nahum Goldmann 187
Nahum Sokolow 131
Napolyon Bonapart 100
Narendra Modi 446
Natalie Portman 211
Nathan Birnbaum 101
Nathan Mayer Rothschild 121
Navaz Şerif 476
Nayif Havatme 478, 487, 489
Nebukadnezar 55, 382
Necip Efendi 165
Necip Torumtay 381
Necmeddin Eyyûb 92, 94
Necmettin Erbakan, Erbakan 264, 268, 269, 270, 492, 504
Necmettin Sadak 262
Nehemidh 83
Nelson Ledsky 520
Nemrut 43, 44
Neron 79
Nesim Mazliyah 114
Nesim Russo 114, 115
Neville Chamberlain 514
Nicolas Maduro 431
Nicolas Sarkozy 279, 495
Nihat Paşa 135
Nissim Zeev 327
Noam Chomsky 12, 210, 216
Norman Finkelstein 12, 225, 231
Nuh 13, 17, 44, 67, 87, 541
Nurbanu Sultan 103, 104
Nureddin Mahmud Zengi 92
Nuri el-Said 379

O

Oğuz Çelikkol 496, 497
Orhan Gazi 102, 385

Oswaldo Cruz 429
Otto von Bismarck 234
Ovadya Yosef 324, 327, 335
Ömer Erim Süerkan 487
Ömer Özerturgut 488

P

Patrick Argüello 299
Pat Robertson 199
Paul Findley 214, 218
Paul N. McClosky 214
Paul Rasinie 230
Paul Warburg 228
Paul Wolfowitz 382, 492
Pavlus 26, 27, 34, 68, 73, 74, 515
Percy Cox 143
Pervez Müşerref 447
Philip Newlinsky 123
Philippe Auguste 90
Philippe Petain 245
Pierre L'Ermite 88
Pontius Pilatus 69, 72, 73
Potifar 42

R

Rafael Benuziyar 114
Rafael Eitan 406
Rafael Eytan 327
Rahel 15
Ralph Schoenman 407
Ramsay McDonald 147
Rashida Tlaib 200
Rau Gabriel Aşkenazi 500
Recep Alpay 489
Recep Tayyip Erdoğan, Erdoğan 6, 177, 200, 260, 261, 279, 291, 400, 492, 493, 494, 495, 496, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 510, 524, 526, 530, 532, 536
Refik Hariri 410, 411, 412
Rehevam Zeèvi 328, 329
Reşid Geylani 239
Reuven Rivlin 238, 371
Reyna Nasi 105
Rfael Eitan 311
Richard Goldstone 254
Richard Haas 519
Richard Hard 230
Richard Hoolbroke 520
Richard Nixon, Nixon 196, 212, 288, 289, 294, 469
Richard Perle 382, 492
Richard P. Feynman 212
Robert Autmann 333
Robert Forison 230
Robert Lovett 190
Roger Garaudy 231
Roman Polanski 211
Ronald Reagan 195, 196, 406, 473, 476, 519
Roosevelt 143, 156, 187, 247, 248
Rothschild, Lord Rothschild 99, 106, 118, 121, 122, 124, 125, 130, 181, 511, 512, 518
Rovin Şilva 378
Roy Cohn 210
Ruben 15
Ruhullah Humeyni, Humeyni 291, 472, 473, 475

S-Ş

Saad Hariri 412
Sabetay Sevi 5, 109, 110, 111, 112, 113
Sabetay Varol 488
Saddam Hüseyin 292, 295, 472, 533, 534
Sadık Paşa 165, 166
Safiyydin Kudura 169
Salih 13, 524, 553
Salomon Ben Natan Eskenazi 105
Sami Hannavi 404
Samuel İsrail 115
Samuel Montagu 119
Samuel P. Huntington, Huntington 199, 525
Sarah Jessica Parker 211
Saray 17, 37, 125, 182, 183, 186, 190, 219, 360, 529, 530
Saul 36
Selahaddin Eyyubi 82, 91, 92, 93
Selahattin Kaya 490
Semih Özbay 490
Shalom Halevi 163
Shlomo Aviner 333
Sıdıka Atalay 517

Silver Şalom 277
Simon Dubnow 342
Sinan Paşa 96, 103
Sokullu Mehmet Paşa 511, 512
Solomon Mikhoels 233
Sophronios 82
Stephen D. Isaacs 219
Stephen Wise 233, 248
Steven Spielberg 211
St. Louis 91
Sultan Bayezid, Bayezid 80, 81, 102, 511, 524
Sultan İbrahim 104
Sultan Mesud 89
Sultan Selim, Yavuz Sultan Selim 95, 103, 511, 512
Sultan Süleyman 96, 102, 103, 104, 511
Süleyman Demirel, Demirel 266
Süleyman Kılıç 490
Süleyman Tuğcu 490
Şahin Alpay 488
Şah İsmail 95
Şakir Paşa 165
Şalom Dov Volpo 333
Şaul Gutman 329, 330
Şaul Mofaz 374
Şavar 93
Şemsettin Günaltay 261
Şerafettin Eyüp Abaza 490
Şerif Hüseyin 136, 138, 139, 140, 143, 145, 173, 174, 175, 364
Silvio Berlusconi 277, 524
Şimon 15, 294, 302, 306, 309, 311, 312, 366, 371, 379, 469, 494, 495
Şimon Peres 294, 302, 309, 311, 312, 366, 371, 379, 469, 494, 495
Şirkuh 92, 93
Şuayip 13
Şükrü Elekdağ 264
Şükrü Öktü 488, 489

T

Taha Akyol 173, 554
Talal 404
Talat Paşa 129, 132
Talcott Seeyle 217
Tansu Çiller 268, 304
Terah 17
Tevfik Paşa 115
Theodor Herzl, Herzl 101, 118, 119, 121, 123, 124, 125, 127, 130, 133, 134, 157, 164, 177, 180, 181, 182, 183, 184, 235, 284, 415, 511, 512, 515
Thomas Dewey 190
Titus 51, 78, 79
Tony Blair, Blair 285, 286, 529
Trajan 515
Turgut Özal, Özal 266, 267, 268, 381, 392, 413, 437, 442, 521
Tzipi Livni 362

U-Ü

Uğur Süleyman Söylemez 498
Usame bin Ladin 437
Ulaş Bardakçı 490
Ümmü Hani 65

V

Vahdettin 134, 135, 174
Valide Sultan 105
Vedat Erdal 490
Veli Çakmak 490
Velid Canbolat 411
Vespasian 78
VI. Burgia 80
VI. Charles 386
VI. George 245
VI. Heinrich 90
VIII. Charles 80
VIII. Edward 245
VII. Louis 89
VI. Muhammed 399, 402, 531
VI. Paulus 522
Vitali Strumsa 115
Vitellius 79
Vladimir Jabotinsky 115, 185, 309, 312
V. Murad 107

W

Wachowski kardeşler 211
Walter Laqueur 234
Warren Christopher 295, 302
Wayne Allyn Root 200

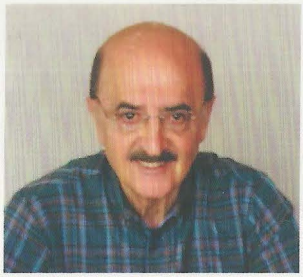
William Fox 236
William Robert Peel, Lord Robert Peel 147, 152, 160
Winston Churchill, Churchill 129, 145, 246, 514
Wolfgang Panlli 212
Woodrow Wilson 157, 183

Y

Yaakov Litzman 330
Yahuda, Yuda 14, 15, 18, 30, 35, 48, 50, 51, 382
Yahya 13, 60, 66
Yakub 13, 14, 15, 16, 17, 18, 26, 29, 30, 36, 39, 42, 43, 48, 49, 50, 53, 60, 179, 379, 382
Yakub Nemrudi 379
Yasef Nasi 104, 105, 167, 511
Yaser Arafat, Arafat 264, 265, 266, 271, 291, 297, 298, 302, 306, 307, 366, 367, 477, 479, 482, 489
Yehoram Mazor 52
Yehuda Bauer 234
Yesrael 14, 50
Yeşaya 542
Yig'al Amir 326, 366
Yitzhak Levi 333
Yonatan Netanyahu 300, 428
Yonatan Şetbon 335
Yosef Ba-Gad 329
Yosef Burg 324
Yuhanna 23, 25, 27, 69, 194
Yusuf Azma 176
Yusuf Küpeli 487
Yusuf Tunbay Aslan 489
Yusuf, Yosef, Hz. Yusuf 543
Yuval Neeman 327
Yuval Steinitz 502
Yücel Özbek 488, 490
Yücel Velioğlu 499
Yunus 13, 554
Yusuf Aslan 487, 488

Z

Zalman Şazar 369, 381, 384
Zbigniew Brzezinski 360, 475
Zekeriya 13, 60
Zülfikar Ali Butto 475

İsrail'e karşı direnişe katılan Filistinli bir genç kendisi öldükten sonra annesine verilmek üzere bir mektup yazmış ve arkadaşına vermiş. Mektubu alan annesi hiç ağlamadan okumuş:

"Anacağım; bir insanı kendi toprağından söküp atabilirler ama o insanın yüreğinden vatan sevgisini yok edemezler çünkü vatan anadır.
Yani sensin.
Anacığım; vatanımı kurtarmadan öldüğüm için sakın kızma bana.
Çok yakında babam ve dedemle birlikte mezarlıktaki herkesi örgütleyerek önce toprağın altını sonra yukarı çıkıp üstünü de kurtaracağız.
Çok yakında zeytin ağaçlarımız özgür olacak.
Yafa portakallarımız çiçek kokacak.
Unutma bunları sen söylemiştin bana.
Analar yalan söylemez çocuklarına.
Sen söyledin ben inandım çünkü sen anasın,
çünkü senin adın Filistin.
Ben ölmedikçe sen sonsuza dek yaşayacaksın."

KIRMIZIKEDİ
kirmizikedi.com
/kirmizikediyayinevi
/krmzkedikitap
/kirmizikediyayinevi

ISBN: 978-605-298-709-4

₺40
KDV muafiyeti uygulanmıştır